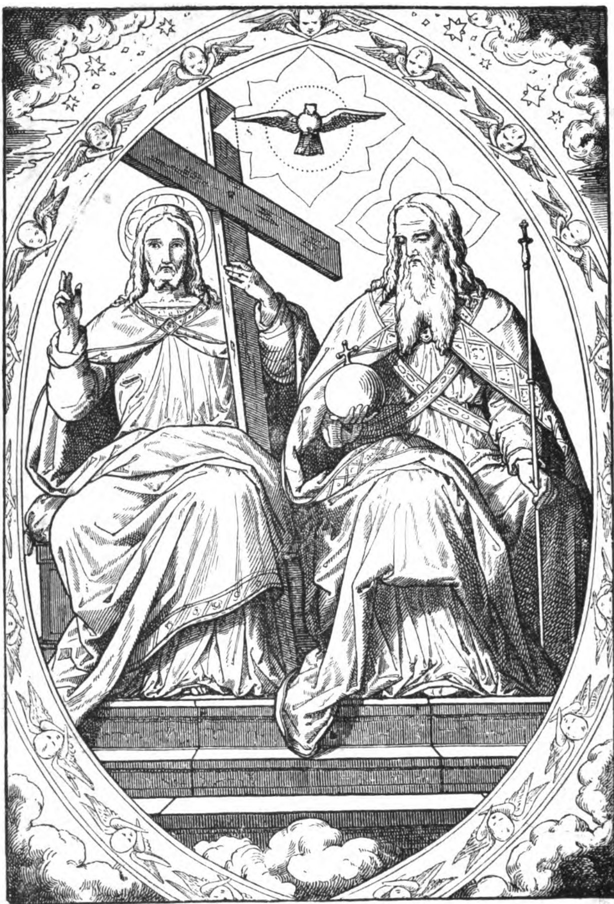

catholic

KO LE

TOSI-LOTU

KATOLIKO

FAKA-FUTUNA

FRIBOURG EN BADE

B. HERDER, IMPRIMEUR-ÉDITEUR

1880.

Ad usum vicariatus apostolici Oceaniae centralis, praesertim Insulae Futuna.

Lugduni, die 1. Januarii 1880.

† **Amandus, S. M.,**
Episc. Olympensis, Vic. apost. Oceaniae centralis et administ. Archip. navigatorum.

KO LE

TOSI-LOTU.

Ko niiki fetuu, mo le Tominikale, mo le Epaketa, mo le u aso fakamanatu fesikiaki.

Fetuu.	Tominikale.	Epaketa.	Aso o Sinele.	Pasikate.	Asesione.	Penikosite.	Aso o le Eukalisitea.	Atevetu.
1880	d c	18	11 Fep.	28 Mal.	6 Maio	16 Maio	27 Maio	28 Nov.
1881	b	*	2 Mal.	17 Apel.	26 Maio	5 Sunio	16 Sunio	27 Nov.
1882	A	11	22 Fep.	9 Apel.	18 Maio	28 Maio	8 Sunio	3 Tes.
1883	g	22	7 Fep.	25 Mal.	3 Maio	13 Maio	24 Maio	2 Tes.
1884	f e	3	27 Fep.	13 Apel.	22 Maio	1 Sunio	12 Sunio	30 Nov.
1885	d	14	18 Fep.	5 Apel.	14 Maio	24 Maio	4 Sunio	29 Nov.
1886	c	25	10 Mal.	25 Apel.	3 Sunio	13 Sunio	24 Sunio	28 Nov.
1887	b	6	23 Fep.	10 Apel.	19 Maio	29 Maio	9 Sunio	27 Nov.
1888	A g	17	15 Fep.	1 Apel.	10 Maio	20 Maio	31 Maio	2 Tes.
1889	f	28	6 Mal.	21 Apel.	30 Maio	9 Sunio	20 Sunio	1 Tes.
1890	e	9	19 Fep.	6 Apel.	15 Maio	25 Maio	5 Sunio	30 Nov.
1891	d	20	11 Fep.	29 Mal.	7 Maio	17 Maio	28 Maio	29 Nov.
1892	c b	1	2 Mal.	17 Apel.	26 Maio	5 Sunio	16 Sunio	27 Nov.
1893	A	12	15 Fep.	2 Apel.	11 Maio	21 Maio	1 Sunio	3 Tes.
1894	g	23	7 Fep.	25 Mal.	3 Maio	13 Maio	24 Maio	2 Tes.
1895	f	4	27 Fep.	14 Apel.	23 Maio	2 Sunio	13 Sunio	1 Tes.
1896	e d	15	19 Fep.	5 Apel.	14 Maio	24 Maio	4 Sunio	29 Nov.
1897	c	26	3 Mal.	18 Apel.	27 Maio	6 Sunio	17 Sunio	28 Nov.
1898	b	7	23 Fep.	10 Apel.	19 Maio	29 Maio	9 Sunio	27 Nov.
1899	A	18	15 Fep.	2 Apel.	11 Maio	21 Maio	1 Sunio	3 Tes.
1900	g	29	28 Fep.	15 Apel.	24 Maio	3 Sunio	14 Sunio	2 Tes.
1901	f	10	20 Fep.	7 Apel.	16 Maio	26 Maio	6 Sunio	1 Tes.
1902	e	21	12 Fep.	30 Mal.	8 Maio	18 Maio	29 Maio	30 Nov.
1903	d	2	25 Fep.	12 Apel.	21 Maio	31 Maio	11 Sunio	29 Nov.
1904	c b	13	17 Fep.	3 Apel.	12 Maio	22 Maio	2 Sunio	27 Nov.
1905	A	24	8 Mal.	23 Apel.	1 Sunio	11 Sunio	22 Sunio	3 Tes.
1906	g	5	28 Fep.	15 Apel.	24 Maio	3 Sunio	14 Sunio	2 Tes.
1907	f	16	13 Fep.	31 Mal.	9 Maio	19 Maio	30 Maio	1 Tes.
1908	e d	27	4 Mal.	19 Apel.	28 Maio	7 Sunio	18 Sunio	29 Nov.
1909	c	8	24 Fep.	11 Apel.	20 Maio	30 Maio	10 Sunio	28 Nov.
1910	b	19	9 Fep.	27 Mal.	5 Maio	15 Maio	26 Maio	27 Nov.

Ko le fakamailoga mo le uiga o le u pati fakakoga e i le Kaletalio-nei.

Apel. Apelili. — Apos. Apositolo. — B. Beato. — Epak. Epaketa. — Epik. Epikopo. — Fep. Fepualio. — Mal. Malesio. — M. Maletile. — Mm. Kau Maletile. — Nov. Novepeli. — Pel. Pelepitelo. — Oket. Oketava. — T. Tui. — T. tap. Tui-tapu. — S. Sagato. — Taup. Taupoou. — Vit. Vitua. — aso. fakamanatu tapu. — Tom. Tominikale.

Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	SANUALIO.	Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	FEPUALIO.
*	A	1	**Silikosisio o le Aliki**	29	d	1	Ikenasio, epik. M.
29	b	2	Oketava o S. Setefano	28	e	2	**Pulifikasio o B. Malia**
28	c	3	Oketava o S. Soane	27	f	3	S. Palasio, epik. M.
27	d	4	Oket. o le kau sagato liliki	26	g	4	S. Atelea Kosini, epik.
26	e	5	Aso moeaki o le Epifania	25	A	5	S. Akata, taupo, M.
25	f	6	† **Epifania** (Aso tapu)	24			
24	g	7		23	b	6	S. Tito, epik.
23	A	8		22	c	7	S. Lomualito, pel.
22	b	9		21	d	8	S. Soane te Mata, pel.
21	c	10		20	e	9	S. Apolonia, taup. M.
20	d	11	S. Isino, T. tap. M.	19	f	10	S. Sekolatika, taup.
19	e	12		18	g	11	S. Simeone, polofeta
18	f	13	Oketava o le Epifania	17	A	12	S. Itelefoso, epik.
17	g	14	S. Ilalio, epikopo	16	b	13	S. Soana Valesia
16	A	15	S. Paulo	15	c	14	SS. Sapone, Mm.
15	b	16	S. Maleselo, T. tap. M.	14	d	15	S. Sililo, epik.
14	c	17	S. Atonio	13	e	16	S. Laimoto Penafo, pel.
13	d	18	Agaiaga o S. Petelo i Loma	12	f	17	Solafaki o le Aliki ki Esi-
12	e	19	S. Kanut o T. Tanemaka	11	g	18	S. Simeone, epik. M. [pito
11	f	20	SS. Fapiano, T. tap. mo Se.	10	A	19	
10	g	21	S. Akenete, taup. M. [Mm.	9	b	20	
9	A	22	SS. Visesio mo Anasetasio,	8	c	21	[kia
8	b	23	Ko le Fakamau o Malia mo	7	d	22	Agaiaga o S. Petelo i Atio-
7	c	24	S. Timoteo, epik. M. [Sosefo	6	e	23	S. Petelo Tamiano, epik.
6	d	25	Ko le Tafoki mai a S. Paulo,	5	f	24	S. Mateasi, Apos.
5	e	26	S. Polikalepo, epik. M. [Ap.	4	g	25	
4	f	27	S. Soane, epikopo	3	A	26	
3	g	28	S. Akenete (tualua)	2	b	27	
2	A	29	S. Falakiko Salesio, epik.	1	c	28	
1	b	30	S. Maletina, taup. M.				
*	c	31	S. Petelo Nolaseko, pel.				

2 Tominika i le sili o te Epifania e fai te aso fakamanatu ki te suafa o Sesu.

* Ka pisetili le fetuu, ti e 29 a aso o Fepualio, ti e fai le aso fakamanatu kia S. Mateasi i lona 24.

Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	MALESIO.
*	d	1	
29	e	2	S. Fulisesio, epik.
28	f	3	
27	g	4	S. Kasemilo, T. Polonia
26	A	5	
25	b	6	
24	c	7	S. Toma Akino, pel.
23	d	8	S. Soane a Teo, pel.
22	e	9	S. Falakika, vit.
21	f	10	SS. Maletile e 40
20	g	11	
19	A	12	S. Kelekolio I, T. tap.
18	b	13	
17	c	14	
16	d	15	Ulufaga o agasala
15	e	16	
14	f	17	S. Patelisio, epik.
13	g	18	S. Kapeliele, Alekaselö
12	A	19	S. Sosefo, ko le tamana
11	b	20	[tausi a Sesu
10	c	21	S. Penetiketo, pel.
9	d	22	
8	e	23	
7	f	24	B. Tomasio
6	g	25	**Anosiasio o Malia** (Fetapa)
5	A	26	
4	b	27	
3	c	28	
2	d	29	
1	e	30	
*	f	31	

Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	APELILI.
29	g	1	
28	A	2	S. Falakiko a Paulo, pel.
27	b	3	
26	c	4	S. Isitolo, epik.
25 24	d	5	S. Visesio Feleo, pel.
23	e	6	
22	f	7	
21	g	8	
20	A	9	
19	b	10	
18	c	11	S. Leone I, T. tap.
17	d	12	
16	e	13	S. Elemenesite, M.
15	f	14	SS. Tipulisio mo Vale-
14	g	15	[liano, Mm.
13	A	16	B. Penetiketo Sosefo
12	b	17	S. Aniseto, T. tap. M.
11	c	18	
10	d	19	
9	e	20	
8	f	21	S. Aselemo, epik.
7	g	22	SS. Sotele mo Kaio, TT.
6	A	23	S. Seolesio, M. [tap. Mm.
5	b	24	S. Fiteli, pel. M.
4	c	25	**S. Maleko**, Evaselita M.
3	d	26	SS. Keleto mo Maleselino,
2	e	27	[TT. tap. Mm.
1	f	28	S. Vitali, M.
*	g	29	B. M. V. Tinana o Kalasia
29	A	30	S. Katalina, s. Taup.

3 Tominika i le sili o le pasikate, e fai le aso fakamanatu kia S. Sosefo lotatou ulufaga.

a **

Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	MAIO.
28	b	1	**SS. Filipo mo Sakopo,** Apos.
27	c	2	S. Atanasio, epik.
26	d	3	Ivesio o le Koluse o Sesu-
25	e	4	S. Monika, vit. [K
24	f	5	S. Pio V, T. tap. [Loma
23	g	6	Fakaveliveli o S. Soane i
22	A	7	S. Setaniselao, epik. M.
21	b	8	Apalisio a S. Mikael Alek.
20	c	9	S. Kelekolio Nasiaseno,
19	d	10	S. Atonino, epik. [epik.
18	e	11	S. Petelo, pel. M.
17	f	12	SS. Neleo mo Akileo, Mm.
16	g	13	
15	A	14	S. Soane Tamaseno, pel.
14	b	15	S. Isitolo
13	c	16	S. Soane Nepomuseno,
12	d	17	S. Pasikale [pel. M.
11	e	18	S. Venasio, M.
10	f	19	S. Petelo-Selesetino, T.
9	g	20	S. Pelenatino, pel. [tap.
8	A	21	S. Felise Katalisio
7	b	22	S. Upaleto, epik.
6	c	23	
5	d	24	Makekeaga o Kilisit.
4	e	25	S. Kelekolio VII, T. tap.
3	f	26	S. Filipo Nelio, pel. [taup.
2	g	27	S. Malia Maketalena Pasi,
1	A	28	S. Aukusitino, epik. o
*	b	29	[Pilitania
29	c	30	S. Felise, T. tap. M.
28	d	31	S. Petelonila, taup.

Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	SUNIO.
27	e	1	
26	f	2	S. Potino, epik. M.
25 24	g	3	
23	A	4	S. Falakiko kalesiolo, pel.
22	b	5	S. Ponifasio, epik.
21	c	6	S. Nopeleto, epik.
20	d	7	
19	e	8	[Mm.
18	f	9	SS. Pelimo mo Felisiano.
17	g	10	S. Malekalita, T. Ekosia
16	A	11	S. Palenapa, Apos.
15	b	12	S. Soane, pel.
14	c	13	S. Atonio-Patua, pel.
13	d	14	S. Pasilio, epik.
12	e	15	SS. Motesito mo Vito, Mm.
11	f	16	S. Falakiko-Lesi, pel.
10	g	17	[liano, Mm.
9	A	18	SS. Maleko mo Malese-
8	b	19	S. Suliana, taup.
7	c	20	S. Silivelio, T. tap. M.
6	d	21	S. Aloisio
5	e	22	S. Paulino, epik.
4	f	23	
3	g	24	Nativitate o Soane-Patita
2	A	25	S. Kiliemo
1	b	26	SS. Soane mo Paulo, Mm.
*	c	27	
29	d	28	S. Leone II, T. tap.
28	e	29	**SS. Petelo mo Paulo, Apos.**
27	f	30	S. Paulo, apos [aso tapu.

* Felia ono o le vasaa e soko mo te vasaa o le fanoga tapu, ko le aso o le fatumanava o Sesu.

Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	SULIO.
26	g	1	Oket. o Soane, Pat.
25	A	2	Visitasio o Malia
24	b	3	S. Ileneo, epik. M.
23	c	4	
22	d	5	S. Mikaele a Sagato, pel.
21	e	6	Oket. o SS. Petelo mo Paulo
20	f	7	B. Petelo Fulie, pel.
19	g	8	S. Elisapeta, T. Potugali
18	A	9	
17	b	10	SS. tautāina e fitu Mm.
16	c	11	S. Pio I., T. tap. M.
15	d	12	S. Soane, pel.
14	e	13	S. Anakeleto, T. tap. M.
13	f	14	S. Ponavetula, epik.
12	g	15	S. Heneliko, T. Selemania
11	A	16	S. B. M. V. Kalemeli
10	b	17	S. Alesio
9	c	18	S. Kamilo a Lelisi
8	d	19	S. Visesio Paulo, pel.
7	e	20	S. Hielonimo Emiliano, pel.
6	f	21	S. Palesete, taup.
5	g	22	S. Malia Makatalena
4	A	23	S. Apolinali, epik.
3	b	24	S. Kilisitina, taup. M.
2	c	25	S. Sakopo, Apos.
1	d	26	S. Ana, tinana a Malia
*	e	27	SS. Vitali, M. mo Inosesio,
29	f	28	S. Pataleone Mm [TT. tap
28	g	29	S. Maleta, taup.
27	A	30	SS. Apetone mo Senene.
26	b	31	S. Ikenasio Loiola, pel.

***** 1 Tomin. o sulio, kua fai le aso fakamanatu ki le Toto tapu o Sesu.

Epaketa.	Tominikale.	Aso o le menise.	AUKUSITO.
25 24	c	1	S. Petelo, lona sāiia
23	d	2	S. Alefosio Likolio, epik.
22	e	3	Ivesio o le S. Setefano, M.
21	f	4	S. Tominiko, pel. [nive)
20	g	5	S. Malia (Fakamailoga i
19	A	6	Ko le Fakakololia o Sesu i
18	b	7	S. Kasetano, pel. [Tapole
17	c	8	S. Siliako, M.
16	d	9	S. Lomano, M.
15	e	10	S. Lolesio, M.
14	f	11	SS. Tipulisio mo Susana,
13	g	12	S. Kalala, taup. [Mm.
12	A	13	S. Ipolito, M.
11	b	14	Aso moeaki o te Asopesio
10	c	15	**Asopesio o Malia** (aso tapu)
9	d	16	S. Iasito, pel.
8	e	17	Oket. o S. Lolesio
7	f	18	S. Akapito, M.
6	g	19	
5	A	20	S. Pelenato, pel.
4	b	21	S. Soana Falakika, vit.
3	c	22	Oket. o le Asopesio
2	d	23	S. Filipo Penisio, pel.
1	e	24	S. Palotomeo, Apos.
*	f	25	S. Lutoviko, T. Falanise
29	g	26	S. Sefilino, T. tap. M.
28	A	27	S. Sosefo kalasagatio, pel.
27	b	28	S. Aukusitino, epik.
26	c	29	Ko le tukipo o Soane Patita.
25	d	30	S. Losa, taup.
24	e	31	S. Laimoto nonato, pel.

***** 1 le Tomin. sili o le Asopesio. kua fai le aso fakamanatu kia S. Soakimi, ko le tamana a Malia.

Ko le Kaletalio, ko le tosi o le vaevae-temi.

E vaevae le temi i sekulo, mo fetuu, mo menise, mo vasaaäso tapu, mo aso, mo ola, mo minuta, mo sekonite.

LE SEKULO, LE FETUU.

Ko le sekulo, ko fetuu e kaulelau. Ka ko le fetuu, ko lona fualoa o le foli a le kele i le laa, o toe soko feagai tonu mo le potu lagi na kamata mei ai. Ti ko le fualoa o le fetuu ko aso e 365, mo ola e 5, mo minuta e 48, mo sekonite e 49.

E vaevae le fetuu i koga-fetuu e 4: ko le **Veleno**, e kamata i le 21 o Malesio, o fai ki Apelili, mo Maio, mo Sunio. — Mo le **Etate**, e kamata i le 21 o Sunio, o fai ki Sulio, mo Aukusito, mo Sepetepeli. — Mo le **Autumeno**, e kamata i le 21 o Sepetepeli, o fai ki Oketopeli, mo Novepeli, mo Tesepeli. — Mo le **Ieme**, e kamata i le 21 o Tesepeli, o fai ki Sanualio, mo Fepualio, mo Malesio.

I le aso 21 o Malesio e tatau ai, i lalo-lagi-nei katoa, le po mo le aso. Koia e pati ai ko le aso ko ia ko le Ekinokese o Malesio; ko le uiga o le pati aia, ko po e tatau. Ko le aso aia e tuu ai le laa i le feagai malie mo le Ekuata, ko le vaeluaaga malie o le kele. Ti talu mei le 21 o Melesio, ti e matamata fanatu le laa ki le potu-tokelau; kae kamata fakapouli ai le potu-toga, mo fai kesekese ai le fualoa o le po mo le aso. Ti i le 21 o Sunio e foki mai ai le laa. E pati aia ko le Solesetise o Sunio; ti ko le aso ko ia e loloa ake ai i fenua fuli e tuu i le potu-tokelau o le Ekuata, kae fua toetoe aia i le potu-toga o le Ekuata. E pati le aso ko ia ko le Solesetise, talie e matamata tuu ai le laa mo foki mai. Ti talu le aso aia, e kamata fanatu ai le laa mei le potu-tokelau ki le potu-toga; ti kamata fakapouli ai le potu-tokelau; ti fua toetoe fakasolosolofuai le aso i le potu-tokelau o le Ekuata, kae fakaau o loloa le aso i le potu-toga o le Ekuata.

Ti i le aso 21 o Sepetepeli e toe tatau ai le po mo le aso. E tautau, i le aso aia, le aga o le laa mo lana aga i le 21 o Malesio. Ti e pati le aso koia, ko le Ekinokese o Sepetepeli. Ti i le aso 21 o Tesepeli e toe foki ai le laa; ti e pati le aso koia ko lo Solesetise o Tesepeli. Ti lāina fuli ai le potu-toga o le Ekuata; ti e loloa ai, i le potu aia, le aso i le po, o fakatatau ki lona vasaa ofi ki le Polo.

LE KALETALIO.

Ko le kakai mua na poto i le onofia o le lagi, le kakai Kaletea, mo le Suteȧ foki, mo le Esipito, mo le Kelesia. Ko latou na kamata fai le tosi vaevae-fetuu, aia e tou pati ai ko le Kaletalio. Ka na leaise totonu lolatou kaletalio. Ti ki muli mai, i le temi o Sulio-Sesale (ka leikiaise ifo mai le Fakamauli), na poloaki e le Aliki ko ia, na pule i Loma, ke gaoi le kaletalio ke totonu; ti fai ake aia, e leaise tonu. Ti na iloa fuai e sala, ka na leaise ma fakatotonu e se tasi. Ti tatae ki le fetuu e 1582, i le sili o le ifo mai o le Fakamauli, na sala le kaletalio i aso e 10: ko lona aso 11 o le fetuu, i lona lau totonu, na pati i le kaletalio ko le uluaki aso o le fetuu. Koia na poloaki ai e le Tui-tapu ko Kelekolio XIII, ke tiaki ala aso e 10. Ti tatae ki lona aso 4 o Oketopeli, ti poloaki aia ke igoa le aso apogipogi ko lona 15 o Oketopeli. Ti na tui mo fakamaoki ki ai le kakai poto fuli ai.

Ti kua tali le kaletalio o Kelekolio XIII e le u Puleaga fuli o Eulopa. Ti e pati le kaletalio aia ko le Kaletalio-Kelekolio.

E gatofuai ia Lusia mo Kelesia na leaise tali le kaletalio aia; ti e lotou lau kese alatou fetuu, ti e lotou atiga sala aifuai.

LE MENISE.

E vaevae le fetuu i menise e 12:

1. Sanualio e 31 ona aso.
2. Fepualio — 28—29 — — i le fetuu pisetili.

3. Malesio	e	31	ona	aso.
4. Apelili	—	30	—	—
5. Maio	—	31	—	—
6. Sunio	—	30	—	—
7. Sulio	—	31	—	—
8. Aukusito	—	31	—	—
9. Sepetepeli	—	30	—	—
10. Oketopeli	—	31	—	—
11. Novepeli	—	30	—	—
12. Tesepeli	—	31	—	—

E kese le menise, kese le masina: E sala le vaevae o le fetuu i masina e 12, talie ko le fetuu katoa, ko aso e 365; ka ko asofuai e 354 i masina e 12. Ko aso e 11 e loloa ake le fetuu maoki i masina e 12. Ti ka fakatasi i fetuu e tolu le u aso e tekateka i le lau-fetuu fakafutuna, ti kua 33 le u aso e tekateka; ko le masina e tasi mo se toega. Ti ko le masina tekateka ko ia e kau maoki ai ki le fetuu kua sili; ka na fakakau mai aia, i le lau fakaoseania, ki le fetuu e kamata, ti ko lona salaaga ia.

LE VASAA-ASO TAPU,

KO LE EPETOMATE.

E vaevae le menise i epetomate e 4 mo se toega; ti ko aso e 7 i le epetomate e tasi. Ko olatou igoa-nei fakalotu mei mua.

1. Ko le Tominika.
2. — — felia 2.
3. — — felia 3.
4. — — felia 4.
5. — — felia 5.
6. — — felia 6.
7. — — Sapato.

Ko lona fitu-nei na poloaki e le Atua ke aso tapu ki ai e le kakai Iselaele; ti koi fai ki ai le kakai Sutea. Ka na siki e le kau Apositolo le aso tapu mei le sapato ki le uluaki

aso o le epetomate, talie ko le aso a ia na toe tuu-ake ai a Sesu-Kilisito mei le mate. Ti na lotou fakaigoa le aso ko ia ko le Tominika, ko lona uiga aia ko le aso o le Aliki.

Ko le aso ko le fualoa o le takamilo-maù e tasifuai o le kele-nei. E kamata lau le aso e le kakai tokaapi, mei le vaeluapo malie o au ki le tasi vaeluapo malie. Na gatofuai i le kakai Sutea na lau le aso mei le galoaga o le laà ki lona tasi galoaga.

Ti ko le aso ko ola e 24; ti e vaevae le ola i minuta e 60; ko le koga-temi ikiiki a ia. Ti e vaevae le minuta i sekonite e 60.

KO LE TOMINIKA MO MATA I TOSI TOMINIKALE.

E tuu i le tosi-menise le atu numelo e fakamailoga le u aso o le menise; ti e tuu foki le atu mata i tosi e feagai mo le atu numelo. Ko mata i tosi e fitufuai, e tautau lau: Ko le A, mo le b, mo le c, mo le d, mo le e, mo le f, ti mo le g. Ti ko mata i tosi ala e fakamailoga le Tominika, koia e pati ai ko le tominikale. Ti ko le mata i tosi e feagai mo le numelo o le uluaki Tominika o le fetuu, ko ia fuai e fakamailoga Tominika fuli ai o le fetuu a ia.

Ko le uluaki Aso-tapu o le fetuu 1881 e soko a ia i le aso 2 o Sanualio, e feagai mo le mata i tosi ko le **b**. Ti ko le **b**, ko le mata i tosi e fakamailoga ai Tominika fuli o le fetuu 1881. Ti e lau mei ai le u aso o le epetomate, o feneeki: ko le **b** ko le Tominika i 1881; ti ko le c, ko le felia 2; ti ko le d, ko le felia 3; le e, le felia 4; le f, le felia 5; le g, le felia 6; le A, le sapato; le b, le Tominika.

Ko mata i tosi tominikale e lua, i le fetuu pisetili, talie ko le aso tekateka e fakakau ki ai, o soko mo le 28 o Fepualio.

Ko le fetuu 1884 e pisetili, ti ko ona mata i tosi tominikale e lua, ko le f mo le e. Ti e tominikale le f mei Sanualio o au ki le 25 o Fepualio, kae tominikale le e mei le 25 Fepualio otatae ki le gatoaga o le fetuu ko ia.

LE FETUU PISETILI.

Ka na aso 365 malie le fetuu, ti e tatau aifuai aso o le fetuu, ti faigaofie ai; ka ko aso e 365, mo ola e 5, mo minuta e 49 e kau ki le fetuu katoa. Ti oki le fetuu, i lotatou lauasofuai, ti e toe ola e 5, mo minuta e 49 e tekateka; ti sili le tasi fetuu, ti e toe tekateka ola e 5, mo minuta e 49; ti e felaaki aifuai. Ti ka tanaki le temi tekateka ko ia i niiki fetuu e 4, ti e meimei katoa ai le aso e tasi: ko ola e 23, mo minuta e 16. Ko le aso tekateka aia, ia fetuu e 4, na sala ai i le u kaletalio i mua. Koia na poloaki ai e Sulio-Sesale ke fakakau le aso tekateka aia ki lona 4 o le fetuu, o felaaki aifuai. Ti na pati le fetuu a ia, na kau ki ai le aso tekateka, ko le fetuu pisetili, ko lona uiga ko le aso e lau tualua. Ti ko le aso a ia e lau tua lua, ko le 25 o Fepualio. Koia e 29 ai aso o Fepualio i le fetuu pisetili.

Na sala foki le fakatotonu a Sulio-Sesale, talie e leaise katoa malie le aso e tasi, ia fetuu e 4, e toe a minuta e 11; koia na fai ai e Kelekolio XIII le fakatotonu na tou patipati ki ai. — Ti toe poloaki e Kelekolio XIII ke tiaki aso pisetili e tolu, i sekulo e 4,. talie ko fetuu e tolu na totoe ai i minuta e 11.

KO LE EPAKETA

MO LE LAU O LE ASO O LE MASINA.

Ko le epaketa ko lona fuàloa o le masina e tuu mai i le uluaki aso o lè fetuu. Ka tuu foou le masina i le uluaki aso o le fetuu, ti oki le lau o masina e 12, ti koi toe aso e 11 ki le uluaki aso o le tasi fetuu. Ti e tekateka fenaaki aifuai ala aso e 11 i fetuu fuli ai. Koia e leaise tuu totonu maù aifuai le masina foou i le uluaki aso o le fetuu, kae mauke ki lana tuu foou i le aso kese. Ti ko lona fualoa o le masina, i le uluaki aso o le fetuu, e pati ko lona epaketa. V. G.: I le fetuu 1880, e soko le uluaki aso o le fetuu, kua 18 aso o le masina; ti e pati ai 18, ko le epaketa o le fetuu 1880.

NUMELO LOMA.

1	I	6	VI	11	XI	40	XL	61	LXI	90	XC	900	CM
2	II	7	VII	20	XX	41	XLI	70	LXX	91	XCI	1000	M
3	III	8	VIII	21	XXI	50	L	71	LXXI	100	C	2000	MM
4	IV	9	IX	30	XXX	51	LI	80	LXXX	200	CC	3000	MMM
5	V	10	X	31	XXXI	60	LX	81	LXXXI	300	CCC	4000	MMMM

ASO FAKAMANATU.

Na fakatotonu e le Atua le u aso fakamanatu, ke tausi ki ai le kakai Iselaele, ko le Sapato, mo le Pasikate etc. Ti na tapu niiki aso, kae taga fuai niiki. Ti mailoga le aso fakamanatu takimua, ti na aso valu lona fai. Ka ko lona uluaki, mo lona valu na matuaki tapu. Ti na pati le aso valu o le fakamanatu, ko lona Oketava.

Ko le aso fakamanatu na mua i le kakai Iselaele, ko le Pasikate; na lotou fai a ia i lona 14 o le uluaki masina o lolatou fetuu fakalotu.

Ti talu mei le kau Apositolo, ti tausi e le kakai katoliko niiki aso fakaaliki, kua fakatotonu e le kau Apositolo, ti mo le kau Epikopo na lotou fakanofo. Kua faitalisa le Ekelesia i lona fakatonu e aso fakaaliki, o fakatapui niiki, kae fakataga niiki.

Ko faasiga-aso fakaaliki e lua : ko aso e tuu-mau; ti mo aso e fesikiaki.

Ko-nei aso fakaaliki e tuu-maù, ko le

Silikosisio	aso	1	o	Sanualio.
Epifania	—	6	—	Sanualio.
Pulifikasio	—	2	—	Fepualio.
Anosiasio	—	25	—	Malesio.
Nativitate o S. Patita	—	24	—	Sunio.
SS. Petelo mo Paulo	—	29	—	Sunio.
Asopesio o Malia	—	15	—	Aukusito.
Kau Sagato	—	1	—	Novepeli.
Nativitate o Sesu	—	25	—	Tesepeli.

E kamata le Atevetu i lona fa o Tominika e muamua i le Nativitate.

Ti e fakalogo le u aso fakaaliki fesikiaki ki le Pasikate. Kua fakatotonu e le Ekelesia, i le fono lasi o Nisea (i le fetuu 325), le aso e fai ai le Pasikate: ko le masina e soko lona katoa, i le sili o le aso 21 o Malesio, pe i lona aso 21 totonu; ko le masina a ia e fai ai le Pasikate. Ti ko lona aso totonu ko le Tominika e soko mo le katoa o le masina ko ia. Koia e feanoaki ai le Pasikate mei le 22 o Malesio ki le 25 o Apelili. Ka tou iloa le tuùlaga o le Pasikate, ti e iloa gaofie ai le tuùlaga o le u aso fakaaliki fesikiaki fuli ai.

Ko le aso o sinele e fai ai i le felia 4, leia e kamata foki aso aukai e 40, e pati ko le kuatalasesima. Ti e lau mei ai a Tominika e 6, ti soko le Pasikate i lona fitu. Ti e lau mei le Pasikate aso e 40, ti soko ai le Asesione i le felia lima. Ti i le sili aso e 10 mei le Asesione, ti soko le Penikosite i le Tominika tonu. Ti soa ai le Tominika o le Tositolu-tapu. Ti ko le felia lima o le epetomate a ia e fai ai le aso malie o le Eukalisitea, le aso foki o le polosesio.

E i ai aso e tolu, i koga-fetuu e fa, e pati ko le temi-fa. Ko aso e tolu ala, ko aso aukai mo fakamamae, o ulufaki le fetuu, mo le fakanofo o le Faasiga-tapu, e fai tonu i le u epetomate-na: ko le felia 4, mo le felia 6, mo le sapato e soko mo le uluaki Tominika o le kuatalasesima, mo le Penikosite, mo le 14 o Sepetepeli, mo le 13 o Tesepeli.

E kamata lau le fetuu mei le Nativitate o S.-K.

Ka tou pati ko le fetuu 1582 na fakatotonu ai le kaletalio e Kelekolio XIII, e sakinake ko lotatou pati: Na lau mei le Nativitate o S.-K. a fetuu e 1582, ti fakatotonu ai le kaletalio e Kelekolio XIII. Ti ko le fetuu 1880, ko lona uiga foki, ko lona 1880 o le fetuu mei le Nativitate o S.-K.

KO NIIKI KUPU KI LE TEUGA O LE LAGI.

Coeli enarrant gloriam Dei et opera manuum ejus annuntiat firmamentum.

E folafola mai e le Lagi le kelolia o le Atua, ti e fakasa mai e le Filimameto le gaoi o ona lima.

E tuu i le lagi le faasiga-fetuù e tasi e ula i le Malama e tupu tonu iate ia. Ti e i ai foki le faasiga-fetuù e tasi e susulu mai, ko lona susulu a ia mei le laa, kae leaise ula tonu mei iate ia. Ko le faasiga e iate ia lona ula, ko le laa mo le u fetuù tuù-maù, ala e igoa tonu ko fetuù. Ti ko le faasiga e leaise iate ia se ula, kae malamaia fuai mei le laa, ko le masina, mo le fetuù-ao, mo le kele-nei, ti mo niiki fetuù foki; ti e pati le faasiga ko ia, ko le palanete. Ko le kele-nei e tou nofo ki ai, ko le palanete. Ka na tou tio mei le masina, pe mei se tasi potu mamao ki le kele-nei, e susulu mai a ia, ofaipe ko le susulu mei le masina.

E mata lalasi ake le laa mo le masina, ko lona ofi mai. E matuaki mamao kese le u fetuù tuù-maù. Ko le fetuù ko Silio e gali taulalo, talie ko lona ula lasi mai, kae matuaki mamao ai; so ko fetuu e tolu tupu le kaku mai o lona malama ki le kele-nei. Ka ko le nea e vave mai ai ko le malama. Ko 310,000 kilometa (192,000 maile), i le sekonite e tasi, le vave o le malama, lona kaku mai mei le fetuù e au mei ai.

LE LAA.

Ko le mamao o le laa mo le kele-nei ko kilometa e 153,000,000 (95,000,000 maile). Ka na fakapa se fana-fenua i lalo-nei ki le laa, ti puna vave tataufuai lona pōtā, ti i le sili fetuu e 6 i lana puna, ti o tau le pōtā ki le laa. Ko minuta e valu tupu le kaku mai o le malama o le laa kia tatou.

E fuà lasi kese ai le laa i le kele-nei. Kapau e fakatasi niiki palanete feneeki e 1,400,000, ti o tatau mo le laa e tasi. E tua 112 lona laulasi ake o le laa i le kele-nei.

Ka tuu le masina (i lona mate) i le vasaa o le laa mo le kele, o fakaàtu tatau, ti e ugia ai le laa i le masina, ti e tou pati kua mate le laà. Ti e puli katoa a ia i lona feagai totonu mo le masina, ti mo le kele; kae puli fakakoga fuai a ia, i lana tau fakatusa.

KO LE AGA O LE LAA, MO LE KELE, MO LE MASINA.

Na masalo mua, ti koi masalo fuai le kakai vale e takamilo le laa, kae tuu mau le kele. Ko le fakakaukau sala a ia. Ko le aliki matuaki poto i le onofia o le Lagi, ko Kopelenike (na pelepitelo aia); na ina uluaki fakatotonu le aga o le laa mo le kele-nei, mo le masina, mo le lagi fuli. Ti na leaise ko lona masalosalo tefua, ka ko le nea kua iloa tonu ai, ti kua fakamaoki tonu ai; ti koi fakamaoki ki ai le kakai toòpoto fuli ai. Ti e fakasa mai e ia, e tuu-maù le laa, kae takamilo iate ia le u palanete, ti mo lotatou palanete-nei foki ko le kele-nei. Ti e takamilo i le kele-nei le palanete ko le masina.

E takamilo tuu le kele i le aso e tasi; ti e takamilo le kele i le laa, i le fetuu e tasi.

Ka ko le masina e takamilo i le kele, mo fanoga fakatasi fuai mo le kele, i lana takamilo i le laa. Ko lona vasaa mamao o le masina mo le kele, ko kilometa e 380,000 (237,000 maile).

E leaise ula le masina, so ko le palanete, kae susulu mai ko lona susuluia i lona lāina.

E fua ikiiki le masina i le kele. Ka fakatasi niiki masina e 49, ti o tatau mo le kele.

Ka puli le masina, ti e tou pati kua mate a ia; ka ko lona mateaga e lua:

Ka e tuu le masina i le vasaa o le kele mo le laa, ti e leaise malama mai a ia, talie e ugia mo fakapouli lona potu e aga mai kia tatou, ti puli ai ia tatou, ti e tou pati kua mate le masina; ti ko lona mate a ia e soko i masina fuli ai. Ti ka kamata mavae ake le masina mo le laa, ti ka fakakoga mai le masina, ti e tou pati ko le masina tuu-afiafi.

Ti ka e tuu le kele i le vasaa o le laa mo le masina, ti e malama katoa mai lona koga e tou tio ki ai; ti e tou pati kua aga-mei-tai le masina, kua katoa mai. E malama mai aia, talie e leaise koi feagai malie mo le kele, i sona vasaa, kae tuu fakatotonu le masina. Ti ka e tuu feagai malie le kele i le vasaa o le laa mo le masina, ti e ugia ai le masina, ti e leaise

susulu mai a ia, e pati ai ko le mate o le masina. Ko lona mateaga a ia e fakaofolele, talie e kese ai le masina pekā e mate fenaaki.

LE LAGI.

E fakamasalo ai le kakai loto fakapouli, e i ai lona gatoaga o le lagi; ti e sakinake le lagi ko le fakapuloga o le kele-nei, e pipiki ki ai le u fetuù; ka ko le fakakaukau sala fuai a ia. Ko le ataata noafuai le lagi; ti e tuufuai le laa mo le u fetuù i le ataata noafuai. Ko le finegalo a ia o le Atua mafimafi.

LE MATAGI.

E i ai lona gatoaga o le matagi e kafu-aki le malama-nei. Ko lona maopoopoaga i lona potu e ofi ki le kele, kae fakaau o mavetevete i lona mamao, ake mo le kele. Ko lona gatoaga, ko kilometa e 60 (37 maile).

Ka fanatu le tasi i se mauga, pe i se Vaka-lele (Ballon), ti e fakaau o faigatàa lana manavanava, talie kua fakaau o mavetevete le matagi; ti ka fano aifuai, ti leaise mafai ke toe mauli, talie kua puli ai le matagi.

E ano ake ki aluga le u ào o le lagi, o tuu i le potu matagi e feagai mo ia lona mamafa. E mamafa le matagi i lalo, kae maamaa i aluga.

Mailoga le potu tai e manifi ti e leaise uli a ia kae malamafuai; ti mailoga le potu tai e moana ti e ùli a ia, talie e matolu i lona loloto. Ti e felaaki mo le matagi, e ùliùli lona potu e mamao, talie e matolu a ia.

KO LE FAKAKAUKAU FAKALOTU.

E tuu i le lagi lona teuga malie. Ti e tuu foki i lalo-nei le laa, mo le masina, mo le u fetuu o lotatou laumalie, ti ko le lotu a ia . . . Na faigaofie le fakatupu o le laa, kae faigatàa le fakatupu o le Lotu. Na tupu-tagata, ti mate i le koluse le Alo o le Atua, talie ke ina fakatupu lona Lotu mo lona Ekelesia.

Kapau e i ai se tagata e ina asiasi fakatupu se laa foou, ti e leaise tou tui ki ai; ti ka e i ai se tagata e ina asiasi fakatupu se lotu foou, ti e leaise mafai ke tou tui mo fanaki ki ai.

E leaise tagata e ina mafai le fakaliliu o le laà, po ko lona fakasopo aia mei lona galoaga, pe ina toò se fetuù mei le lagi o ina tiaki aia; ti e felaaki mo le lotu, e leaise tagata e ina ma liliu aia, pe tiaki lona fono, lona tosi tapu, po ko ana sakalameta.

Numelo tanaki.	Numelo liliu.	Numelo too.	Numelo too.
2 ma 2 e 4	2 liuga 2 e 4	mai 18 too 9 toe 9	mai 10 too 5 toe 5
2 ... 3 ... 5	2 ... 3 ... 6	... 17 ... 9 ... 8	... 9 ... 5 ... 4
2 ... 4 ... 6	2 ... 4 ... 8	... 16 ... 9 ... 7	... 8 ... 5 ... 3
2 ... 5 ... 7	2 ... 5 ... 10	... 15 ... 9 ... 6	... 7 ... 5 ... 2
2 ... 6 ... 8	2 ... 6 ... 12	... 14 ... 9 ... 5	... 13 ... 4 ... 9
2 ... 7 ... 9	2 ... 7 ... 14	... 13 ... 9 ... 4	... 12 ... 4 ... 8
2 ... 8 ... 10	2 ... 8 ... 16	... 12 ... 9 ... 3	... 11 ... 4 ... 7
2 ... 9 ... 11	2 ... 9 ... 18	... 11 ... 9 ... 2	... 10 ... 4 ... 6
3 ... 3 ... 6	3 ... 3 ... 9	... 17 ... 8 ... 9	... 9 ... 4 ... 5
3 ... 4 ... 7	3 ... 4 ... 12	... 16 ... 8 ... 8	... 8 ... 4 ... 4
3 ... 5 ... 8	3 ... 5 ... 15	... 15 ... 8 ... 7	... 7 ... 4 ... 3
3 ... 6 ... 9	3 ... 6 ... 18	... 14 ... 8 ... 6	... 6 ... 4 ... 2
3 ... 7 ... 10	3 ... 7 ... 21	... 13 ... 8 ... 5	... 12 ... 3 ... 9
3 ... 8 ... 11	3 ... 8 ... 24	... 12 ... 8 ... 4	... 11 ... 3 ... 8
3 ... 9 ... 12	3 ... 9 ... 27	... 11 ... 8 ... 3	... 10 ... 3 ... 7
4 ... 4 ... 8	4 ... 4 ... 16	... 10 ... 8 ... 2	... 9 ... 3 ... 6
4 ... 5 ... 9	4 ... 5 ... 20	... 16 ... 7 ... 9	... 8 ... 3 ... 5
4 ... 6 ... 10	4 ... 6 ... 24	... 15 ... 7 ... 8	... 7 ... 3 ... 4
4 ... 7 ... 11	4 ... 7 ... 28	... 14 ... 7 ... 7	... 6 ... 3 ... 3
4 ... 8 ... 12	4 ... 8 ... 32	... 13 ... 7 ... 6	... 5 ... 3 ... 2
4 ... 9 ... 13	4 ... 9 ... 36	... 12 ... 7 ... 5	... 11 ... 2 ... 9
5 ... 5 ... 10	5 ... 5 ... 25	... 11 ... 7 ... 4	... 10 ... 2 ... 8
5 ... 6 ... 11	5 ... 6 ... 30	... 10 ... 7 ... 3	... 9 ... 2 ... 7
5 ... 7 ... 12	5 ... 7 ... 35	... 9 ... 7 ... 2	... 8 ... 2 ... 6
5 ... 8 ... 13	5 ... 8 ... 40	... 15 ... 6 ... 9	... 7 ... 2 ... 5
5 ... 9 ... 14	5 ... 9 ... 45	... 14 ... 6 ... 8	... 6 ... 2 ... 4
6 ... 6 ... 12	6 ... 6 ... 36	... 13 ... 6 ... 7	... 5 ... 2 ... 3
6 ... 7 ... 13	6 ... 7 ... 42	... 12 ... 6 ... 6	... 4 ... 2 ... 2
6 ... 8 ... 14	6 ... 8 ... 48	... 11 ... 6 ... 5	
6 ... 9 ... 15	6 ... 9 ... 54	... 10 ... 6 ... 4	
7 ... 7 ... 14	7 ... 7 ... 49	... 9 ... 6 ... 3	
7 ... 8 ... 15	7 ... 8 ... 56	... 8 ... 6 ... 2	
7 ... 9 ... 16	7 ... 9 ... 63	... 14 ... 5 ... 9	
8 ... 8 ... 16	8 ... 8 ... 64	... 13 ... 5 ... 8	
8 ... 9 ... 17	8 ... 9 ... 72	... 12 ... 5 ... 7	
9 ... 9 ... 18	9 ... 9 ... 81	... 11 ... 5 ... 6	

KO MATA I TOSI FAKA FUTUNA.

a	**e**	**i**	**o**	**u**
fa	**fe**	**fi**	**fo**	**fu**
ga	**ge**	**gi**	**go**	**gu**
ka	**ke**	**ki**	**ko**	**ku**
la	**le**	**li**	**lo**	**lu**
ma	**me**	**mi**	**mo**	**mu**
na	**ne**	**ni**	**no**	**nu**
pa	**pe**	**pi**	**po**	**pu**
sa	**se**	**si**	**so**	**su**
ta	**te**	**ti**	**to**	**tu**
va	**ve**	**vi**	**vo**	**vu**

a	*e*	*i*	*o*	*u*
fa	*fe*	*fi*	*fo*	*fu*
ga	*ge*	*gi*	*go*	*gu*
ka	*ke*	*ki*	*ko*	*ku*
la	*le*	*li*	*lo*	*lu*
ma	*me*	*mi*	*mo*	*mu*
na	*ne*	*ni*	*no*	*nu*
pa	*pe*	*pi*	*po*	*pu*
sa	*se*	*si*	*so*	*su*
ta	*te*	*ti*	*to*	*tu*
va	*ve*	*vi*	*vo*	*vu*

A	E	I	O	U
FA	FE	FI	FO	FU
GA	GE	GI	GO	GU
KA	KE	KI	KO	KU
LA	LE	LI	LO	LU
MA	ME	MI	MO	MU
NA	NE	NI	NO	NU
PA	PE	PI	PO	PU
SA	SE	SI	SO	SU
TA	TE	TI	TO	TU
VA	VE	VI	VO	VU

A	*E*	*I*	*O*	*U*
Fa	*Fe*	*Fi*	*Fo*	*Fu*
Ga	*Ge*	*Gi*	*Go*	*Gu*
Ka	*Ke*	*Ki*	*Ko*	*Ku*
La	*Le*	*Li*	*Lo*	*Lu*
Ma	*Me*	*Mi*	*Mo*	*Mu*
Na	*Ne*	*Ni*	*No*	*Nu*
Pa	*Pe*	*Pi*	*Po*	*Pu*
Sa	*Se*	*Si*	*So*	*Su*
Ta	*Te*	*Ti*	*To*	*Tu*
Va	*Ve*	*Vi*	*Vo*	*Vu*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

KO LE TOSI-KOLE.

KO LE KOLE-USU.

Ka ala ake le kilisiteano i le pogipogi, ti e muaki manatu aia ki le Atua o fakamailoga le koluse, ti fai loa niana kole fenaaki:

Aliki, fakafetai, ku kau toe mauli i le pogipogi-nei; ti ke tapuaki mai kiate au, mo ke taupaui au i le aso-nei, ke kau tausi malie ai ki lou Agai. Sesu, e kau soli atu au, mo aku gaoi, mo aku patiga ti mo oku mamae fuli ai, ko loku fia fakasausau mo mulimuli i lou Agai, talie ke kau tonu mo manuia ai.

Ko loku Aselo-tausi, ke ke alofa mai mo ke muli iate au i le aso-nei, o taupaui au, mo tekei iate au le fakasala a le fili.

Ti sulu fakamalie lona lava, ti ano loa aia ki le Ekelesia o fai i ai lana kole-usu; ti kapau e leaise ano ki le Ekelesia, ti e tuutuli fuai aia i lona fale, o fai i ai lana kole, o fenaaki:

† I le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki. Amene.

Tasitolu-tapu, ko le Atua lee tupu mo lee gato ti mo mafimafi; ko le Tamana, mo le Alo mo le Laumalie-Maokioki, ko le Atua e tasifuai i Ipotasi e tokatolu, e

kau tui ki lou Agai, talie ko le tafito aia o le maoki; ti e kau fanaki ki au folafola, talie e maokioki latou; ti e kau alofa kiato koe, talie ko lou alofa mo lou agamalie; ti e kau alofa foki ki kakai fuli ai, talie ko koe.

Fakafetai i lou alofa lasi kiate au, se na ke fakatupu au, ti na ke fakamauli au ki lou Alo alofa, ti na ke fakanofo au ko le kisiliteano, ko le fanau a lou Ekelesia, ti na ke taupaui au napo.

Ko loku Atua, e kau kole atu, ke ke fakamolemole aku agasala fuli ai e kau faa fai ki lou Agai. E kau soli atu au, mo aku gaoi, mo aku patiga, ti mo oku mamae fuli ai, o fakatasi latou mo mamae ti mo gaoi a Sesu-Kilisito, talie ke totogi ki ai aku agasala. Aua se ke tuku ke kau agasala, ka ke usiato koe maifuai kiate au, mo aku nea fuli ai; ti ke soli mai lou kalasia, ke kau fakalogo malie ai ki lou finegalo maokioki.

Sesu, ko le Alo o le Atua mo loku Fakamauli, e kau su mo fakafetai ki lou Agai; io, fakafetai i lou tupu-tagata mo lou mate, talie ko au. E kau soli atu au kiato koe, ko loku Aliki maoki; ti ke soli mai lou kalasia, ke kau kilisiteano maokioki ai; ti ke kau faifaitaki aifuai ki au gaoi malie i malama nei.

Ko lomotou tamana e i Selo, ke tapusa lou suafa, ke aumai lau pule; ke fai lou finegalo i le kele ofaipe i Selo. Ke soli mai somatou nea kai i le aso-nei, ti ke fakamolemole omatou agasala ofaipe lomatou fakamolemole kia latou, e agasala mai kia matou; ti aua se ke tuku ai matou ki le oli veli, kae fakamauli matou mei le veli. Amene.

Alofa, Malia, e ke apele i kalasia, e iato koe le Aliki, e ke manuia a koe i fafine fuli ai, ti e manuia Sesu, ko le fua o lou alo.

Sagata Malia, ko le tinana o le Atua, ke ke ulufaki matou agasala, i le aso-nei, ti mo le aso o lomatou mate. Amene.

E kau tui ki le Atua, ko le Tamana mafimafi, aia na ina gaoi le lagi mo le kele. Ti e kau tui kia Sesu-Kilisito, ko lona Alofuai e tasi, ko lotatou Aliki: na fakatupu aia e le Laumalie-Maokioki, ti fanau aia e le taupoou ko Malia, ti na mamae aia i le pule a Posio-Pilato, na kulusifiko aia, ti mate, ti fakakoloa: ti ifo aia ki Ifeleno: ti tuu aia i lona aso tolu mei le mate; ti fanake aia ki Selo, ti agai aia i le lima atamai o le Atua, ko le Tamana mafimafi: ti saele aia mei ai ke fakamau mauli mo mate.

E kau tui ki le Laumalie-Maokioki, mo le sagata Ekelesia katolika, mo le komunio o kakai agatonu, mo le fakamolemole o agasala, mo le tuu-ake o tino, mo le mauli lee gato. Amene.

E kau vete ki le Atua mafimafi, ti mo sagata Malia taupoou loa, ti mo sagato Mikaele Alekaselo, mo sagato Soane-Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa ai, io, e kau vete ki ai, ti mo koe, loku tamana, ku kau agasala ai i loku loto, mo loku gutu, mo aku gaoi foki, io, ku kau agasala, ti ko loku agaveli, ko loku agaveli, ko loku agavelifuai. Koia e kau kole ai kia sagata Malia taupoou loa, ti mo sagato Mikaele Alekaselo, mo sagato Soane-Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa foki, io, e kau kole ki ai, ti mo koe, loku tamana, ke ke ulufaki au ki le Aliki, ko lotatou Atua.

Ke alofa mai le Atua mafimafi, ti ke ina fakamolemole atatou agasala, ti ke ina taki tatou ki le mauli lee gato. Amene.

Ke tuku mai e le Aliki mafimafi ti mo agamalie, io,

ke ina tuku mai lona alofa lasi, o fakamalie ti mo fak molemole ai atatou agasala. Amene.

Aliki, fakalogo mai ki omatou kole mamae, ti ke t puaki ki lomatou Tui-tapu, mo lomatou Aliki Epikop ti mo lomatou Aliki-malama mo ana fanau fuli ai.

Aliki, alofa mai, ti ke tapuaki ki lou Ekelesia kato mo le Vikaliatu apositoliko-nei, mo le fenua-nei, mo l palokia-nei, ti mo le kaiga-nei foki; io, tapuaki fuli ai k kaiga agamalie, ti ke alofa foki ki kaiga e agaveli m kia matou.

Aliki, taofi kaiga agatonu, ti ke fakaagatonu a ne agasala; aumai ke fakafulufulumalie kaiga e mamae, t mauli a masaki, ti tokoi a nea gaegae mo mativa, ti fak manuia foki le ulu-fenua mo omatou gaoi fuli ai.

Aliki, ke ke fakamalie ki kaiga i Pulekatolio.

Sagata Malia, ko le tinana o le Atua, ke ke ulufak matou e fanaki kiato koe. Ti mo koutou Aselo, ti m kaiga fuli ai e nofo i Selo, ke koutou tokoi mo ulufak matou ki le Aliki, talie ke ina taofi ai matou i le mali ti ina fakamauli matou mei le veli, ti ina fakatatae l matou ki le manuia lee gato. Amene.

KO LITANIE O SESU.

Aliki, alofa mai.	Atua, ko le Tamana e i Selo,
Kilisito, alofa mai.	Atua, ko le Alo, ko le Fakamauli o le malama,
ki. alofa mai.	Atua, ko le Laumalie-Maokioki,
alofa mai.	
alogo mai.	
alo mai.	

matou.

Tasitolu-tapu, ko le Atua fuai e tasi,
Sesu, Alo o le Atua mauli loa,
Sesu, kololia o le Tamana,
Sesu, malama o le malama etelena,
Sesu, aliki o le kololia,
Sesu, laa o le susitisia,
Sesu, Alo o Malia taupoou loa,
Sesu takimua,
Sesu, Atua makeke,
Sesu, Tamana o le sekulo ka au,
Sesu, faifekau taputapu,
Sesu, mafimafi ai,
Sesu, finegalo kataki,
Sesu, patigaofie ai,
Sesu, agamalie mo agamalu,
Sesu, manako maokioki,
Sesu, manava-alofa,
Sesu, Atua o le malie,
Sesu, tupuaga o le mauli,
Sesu, takimua i vilitute fuli ai,
Sesu, manako laumalie,
Sesu, lomatou Atua,
Sesu, lomatou ulufaga,
Sesu, tamana o mativa,
Sesu, koloa o kilisiteano,
Sesu, taupau-tagata malie,

Alofa mai kia matou.

Sesu, malama maoki,
Sesu, poto etelena,
Sesu, lomatou ala, mo lomatou mauli,
Sesu, fiafia-aga o le kau Aselo,
Sesu, aliki o le kau Apositolo,
Sesu, akonaki o le kau Evaselisita,
Sesu, makeke o le kau Maletile,
Sesu, malama o Agatonu,
Sesu, tokoi o Taupoou,
Sesu, kololia o Sagato fuli ai,

Alofa mai kia matou.

Sesu, aloalomalie, fakamalie mai Sesu.
Sesu, aloalomalie, finegalo mai Sesu.

Sesu, fakamauli matou mei agasala,
Sesu, fakamauli matou mei lou sausau,
Sesu, fakamauli matou mei le fakasala a le temonio,
Sesu, fakamauli matou mei le loto tukipo,
Sesu, fakamauli matou mei le mate lee gato,
Sesu, fakamauli matou

Fakamauli matou.

mei le patigataa ki lou finegalo,
Sesu, fakamauli matou, talie ko lou tupu-tagata,
— Talie ko lou Nativitate,
— Talie ko lau fakamalu,
— Talie ko lau aga faka-atua,
— Talie ko lou kinakinau i malama-nei,
— Talie ko ou mamae mo lou manavase,
— Talie ko lou koluse mo lou mativa,
— Talie ko lou uauā,
— Talie ko lou maté mo lou aveifo,
— Talie ko lou toe Tuuake,
— Talie ko lou Asesione,
— Talie ko lou manuia,
— Talie ko lou kololia,

} Fakamauli matou.

Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, fakamalie mai Sesu.
Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, finegalo mai Sesu.
Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, alofa mai Sesu.
Sesu, fakalogo mai.
Sesu, finegalo mai.

KO FOLAFOLA E KAU-AGAFULU.

1. Ko au ko le Aliki,
Ko lou Atua foki;
Ti aua se ke tui
Ki se Atua mo au.

2. Ti aua se ke lau
Mo pati noafuai
Le suafa taputapu
O lou Tui maoki

3. Ke manatuifuai
Ti ke tausi malie
Loku aso taputapu
E pati ko le Sapato.

4. Ti ke fakapoipoi
Ki oou tupuaga,
Ti o ke mauli ai
Loai i le malama.

5. Tuku le feitaaki
Ti mo lou loto veli,
Mo fakafafati foki
Mo fefele mo tukipo.

6. Tuku le mamio veli
Mo se kaiga avaga,
Ti mo se kaiga taka,
Po ko koe tokatasi.

7. Tuku mo le kaiaa
Mo lau fakaaliki,
Ti mo le taofi foki
Si nea o se kaiga.

8. Ti aua se ke loi
Mo masalosalo veli,
O fakavelii foki
Ki se tasi i malama.

9. Aua se oli foki
Ki avaga kesekese,
Ka ke nofo loa ai
Mo se avaga e tasi.

10. Ti ke manava maoki
Mo lau oli noai
Ki koloa kesekese
O kaiga fuli ai.

KO LE KOLE LENEI,

I LE POGIPOGI, MO LE LAALAATEA, TI MO LE AFIAFI.

Na fetapa le Aselo o le Aliki kia Malia, ti tinae loa aia i le Laumalie-Maokioki. Alofa Malia. . .

Ko au ko le fakasausau o le Aliki; ti faifuai aia ki lau pati e ke fai mai. Alofa Malia. . .

Ti na tupu-tagata le Alo o le Atua, ti nofo aia ia tatou. Alofa Malia. . .

Ke ke ulufaki matou e koe, ko le Tinana tapu o le Atua.

Io, talie ke motou aoga ai ki folafola a Sesu-Kilisito.

KE TOU KOLE.

E motou kole atu, Aliki, ke ke tuku mai lou kalasia ki omatou loto, ti aumai ke motou, ku iloa le tupu-tagata o lou Alo, ko Sesu, i le fetapa a le Aselo, io, ke motou mauli ai i lona mate mo lona koluse, ti motou tatae atu

ai ki le kololia o le toe-mauli, talie ko Sesu, ko lotatou Aliki. Amene.

KO LE METITASIO.

Ko le metitasio ko le kole e fai lotofuai aia; e leaise muna ai le gutu, kae fakamanamanatufuai le loto ki le Atua, mo ni ana folafola, ti fakakaukau ki ai, mo fakamamae aifuai. Ti ko le nea e matuaki aoga ki le kilisiteano ko le fai o le metitasio, i aso fuli ai, se e maopoopo i ai le loto, ti malama, ti alofa, ti makeke mo manuia. Mailoga le kilisiteano e leaise metitasio, ti e maveuveu lona loto, ti taka noa aia, ti e salagaofie ai lana aga; se na folafola mai e le Atua: *E malaia ai le malama-nei, talie leaise tasi e metitasio i lona loto;* kae manuia ai le tagata, peka fakakaukau aia i aso fuli ai ki folafola a le Atua, ti mo lana aga e fai ki lona Agai.

Ti ko lenei le fai o le metitasio: e ke filifili mua se kupu i folafola e tafito mamae ki ai lou loto, ti ka oki lou kole usu, ti ke fakamaopoopo loa lou loto ki le Atua, ti ke metitasio loa, o fakakaukau foki ki le kupu i akonaki e ke tokaga ki ai, po ko le alofa o Sesu kiato koe, i lona tupu-tagata mo lona mate, talie ko koe; po ko lona alofa i le Eukalisitea; po ko lou aso mate e ke metitasio ki ai; po ko le aso fakamuli; po ko le agasala, po ko veli o le malama-nei; po ko Ifeli, po ko Selo, e ke manatu mo ke metitasio ki ai.

Ka iku malie lou metitasio, ti ke fakalogo i lou loto ku ke alofa loa, ti e ke i, mo vesia ki agasala, ka ku ke fia tonu loa, talie ko lou mokoi ki lou laumalie, mo lou alofa ki le Atua. Ti ke ano loa o fai au kauga, kua toka tonu lou loto, ti ke tauaki manatu foki ki lau metitasio usu, ti ke tauaki hole ki le Atua, ke ina taofi aifuai

lou loto mo lau aga, ke malie. Ti ko-nei niiki kupu i kole e ke tauaki fai i au gaoi i aso fuli ai:

Aliki Sesu, e kau soli atu aku kauga-nei, ti mo oku mamae kesekese i loku loto mo loku tino, talie ke totogi ki ai laku faa agasala; ti ke soli mai lou kalasia ke kau mamaefuai mo katakifuai, ti kau fiafia amo loku koluse i lalo-nei, talie ke kau tatau ai mo aoga ki lou Agai.

Ko loku Atua, ke ke alofa mai kiate au, ko le nea noa, ti ke fakamolemole oku agasala fuli ai, ti ke tokoi au ki lou kalasia, ke kau tonu mau aifuai ki lou Agai.

Sesu, manava-alofa, ko lenei loku loto, e kau soli atu aia, ke ke penapena aia ke tatau mo lou finegalo; lolomi loku faa ita, mo laku fianealasi, mo laku patigataa, kae aumai ke kau loto malie, mo agamalufuai, ti mo patigaofie ki au folafola.

Ko loku Atua, e kau tui, mo fanaki, mo alofa ki lou Agai. Ti ku kau oli ke kau vave tatae atu ki Selo, mo loku fifita i le malama veli-nei.

Malia tupu lee agasala, ke ke ulufaki au ki lou Alo tapu, ti aumai ke kau ma lolomi i le aso-nei nea veli fuli ai e tupu i loku loto, le laukau, mo oli veli, mo masalosalo veli, ti mo fakasala fuli ai a le fili.

KO LE PULE-KAI.

Aliki, ke ke tapuaki mai kia matou, mo amatou nea kai-nei. I le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki. Amene.

KO LE PULE-MAKONA.

Aliki, fakafetai i lau fagai loku tino-nei, ti ke fagai foki loku laumalie ki lou kalasia. I le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki. Amene.

KO LE KOLE-AFIAFI.

Ka tuku kauga e le kilisiteano, i le afiafi, ti manatu fakafetai mua aia ki le Atua, ti o aoga lana malolo i lana kauga; ti kapau e leaise tatae aia ki le Ekelesia, ki le fakafetai e fai fakatasi i ai, ti e tuutuli aifuai aia i lona kaiga, o fai i ai lana kole afiafi o fenaaki:

† I le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki. Amene.

Tasitolu-tapu, ko le Tui mafimafi o Selo mo malamanei, e kau punou-nei ki lou Agai, i le afiafi-nei, o su mo fakafetai kiato koe, i le suafa o Sesu-Kilisito, ko loku Fakamauli, io, fakafetai i kalasia fuli ai na ke tuku mai kiate au.

Ko lomotou Tamana e i Selo. — Alofa Malia. — E kau tui ki le Atua (p. 2—3).

Sesu, ko le fakamau mafimafi o le malama, e leaise pau iato koe ke mate veli le nea agasala, ka e fakasemala aia, talie ke sao ai i lau fakamau fakaii, e kau fakamalunei ki lou Agai, i le afiafi-nei, talie kau fakamau atu ai aku gaoi fuli ai o le aso-nei, ti ke soli mai lou kalasia ke kau iloa fuli ai oku agasala, ti ke kau fakasemala maoki ai ki lou Agai.

Ke tou fakamanamanatu ki agasala kesekese na tou fai naila-nei i le loto, mo le gutu, ti mo gaoi foki.

KO LE KOLE FAKASEMALA.

Ko loku Atua mo loku tamana agamalie, e kau vete atu ki lou Agai oku agasala fuli ai; io, ku kau agasala, ti e kau fakasemala ai i aku agasala talie ko lou agamalie mo lou manava-alofa; ti ke fakalogo mai ki loku loto mamae, ti ke fakamolemole aku agasala, talie ko Sesu-Kilisito, ko loku Fakamauli, ti aumai ke gato ai-la laku agaveli ki lou Agai alofa.

E kau vete ki le Atua mafimafi . . . (p. 3.)

Aliki, fakalogo mai ki omatou kole . . . (p. 4.)

Ko loku Atua, e kau tuku atu kiato koe laku moe aila-nei, ti ke taupaui au i le po-nei, ke kau manuia ai, ti mamao iate au le agasala, mo le mate veli, ti mo malaia fuli ai.

Tinana taputapu o le Atua, mo koutou Aselo tausi, mo Sagato ulufaga fuli ai, ke koutou tokoi mo ulufaki matou ke motou manuia ai apo, ti motou kalasia ai, ti mo tonu i le aso o lomotou mate. Amene.

KO LITANIE O MALIA.

Aliki, alofa mai.
Kilisito, alofa mai.
Aliki, alofa mai.
Kilisito, alofa mai.
Kilisito, fakalogo mai.
Kilisito, finegalo mai.

Atua, ko le Tamana e i Selo,
Atua ko le Alo, ko le Fakamauli o le malama,
Atua ko le Laumalie-Maokioki,
Tasitolu-tapu, ko le Atua fuai e tasi,
} Alofa mai kia matou.

Sagata Malia,
Sagata Tinana o le Atua,
Sagata Taupoou i taupoou fuli,
Tinana o Sesu-Kilisito,
Tinana o le kalasia faka-atua,
Tinana maokioki,
Tinana lee agasala,
Tinana taupoou tonu,
Tinana mea ai,
Tinana fakaalofalofa,
Tinana takimua,
Tinana o le Tupuaga,
Tinana o le Fakamauli,
Taupoou poto ai,
Taupoou fakapoipoiia,
Taupoou vikivikiia,
Taupoou mafimafi,
Taupoou agamalie,
Taupoou agatonu,
Tokalua o le maokioki,
Nofoaga o le poto faka-atua,
} Ulufaki matou.

Lomatou fiafiaaga,
Nofoaga o le Laumalie-Maokioki,
Nofoaga fakaaliki,
Nofoaga o le susitisia,
Losa taputapu,
Kolo o Tavite,
Kolo penapena malie,
Kolo koloa ia,
Aleka o le malie,
Matapa o Selo,
Fetuu-ao,
Mauli o masaki,
Ulufaga o agasala,
Fulufulumalieaga o mamae,
Makekeaga o Kilisiteano,
Aliki o le kau Aselo,
Aliki o le kau Pateliaka,
Aliki o le kau Polofeta,

Ulufaki matou.

Aliki o le kau Apositolo,
Aliki o le kau Maletile,
Aliki o Agatonu,
Aliki o Taupoou fuli,
Aliki o Sagato katoa fuli,
Aliki tupu lee agasala olisinale,

Ulufai matou.

Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, fakamalie mai Aliki.
Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, finegalo mai Aliki.
Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, alofa mai Aliki.
Kilisito, fakalogo mai.
Kilisito, finegalo mai.

Sagata Malia, ko le Tinana o le Atua, e motou lele mai o fakalafilafi ki lou Agai alofa, ti aua se ke tiaki amatou kole, e fai atu, i lomatou mativa, ka ke alofa mai loaifuai, a koe, ko le Taupoou kololiaia, ti mo manuia; io, ti ke fakamauli matou mei malaia fuli ai. Amene.

KO LE KOLE-FITE.

Ko loku Atua, e kau tui makeke ki folafola fuli ai e fakasa mai e lou Ekelesia, talie ko lou finegalo tonu latou na ke pati mai kiate ia, ti e ke maoki a koe, mo lee fakasala.

KO LE KOLE-SEPE.

Ko loku Atua e kau fanaki makeke ki lou Agai alofa, ti e kau amanaki e ke soli mai lou kalasia i lalo-nei, ti mo lou kololia i Selo, peka kau tonu ki au folafola tapu, talie ko Sesu-Kilisito, ti mo lau fakamaokioki.

KO LE KOLE-KALITATE.

Ko loku Atua, e kau alofa maoki ki lou Agai, talie ko lou agamalie mo lou manavaalofa; ti e kau alofa foki ki kaiga fuli ai, talie ko koe.

KO LE KOLE KIA MALIA.

Manamanatu a koe, Malia taupoou alofa, leikiaise logona mai, na ke tekei se tasi e au o fakaugaki mo fanaki kiato koe; koia e kau fiafia au ai kiato koe, Malia Aliki o taupoou fuli; e kau agasala ai, kae kau lele maifuai o punou mo tagi i ou alo. Tinana o le Atua, aua se ke tekei laku kole, ka ke alofa mo tokaga ki ai. Amene.

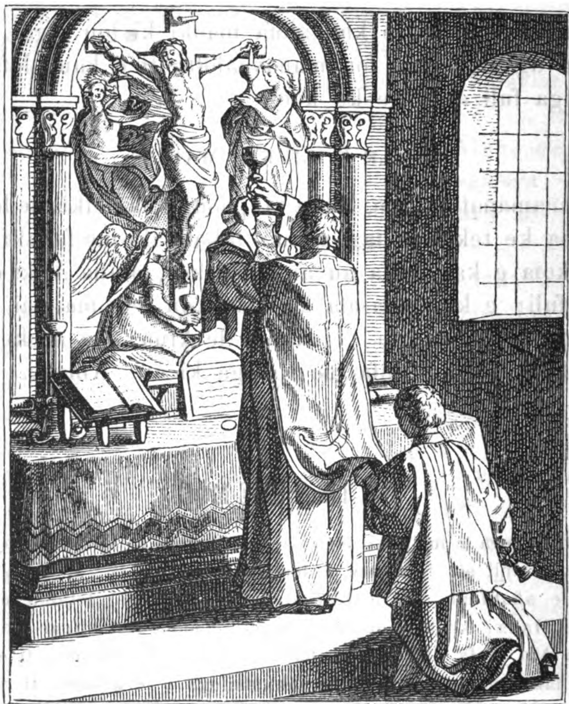
KO LE PULE-MOE.

Ko le nea e matuaki aoga ki le kilisiteano, ko le lau o le losalio i aso fuli ai, ti kapau e feagaaki aia i le ao, ti o ina lau ai aia i le afiafifuai. Ko le kole ko ia, e tupu i ai lotatou manuia, talie ko Malia, ko lotatou tinana tapu, e nofo ulufakifuai tatou e ia ki lona Alo alofa. Ti ka amanaki moe e le kilisiteano, ti e malie ke ina fakatapu lona tino ki le fakamailoga o le koluse; ti manatui loa aia i lona loto ki agasala na ina fai i le ao, o fakasemala ai mo kole ki le Atua, ke ina fakamolemole latou, ti ina fai loa niiki gakupu i kole fenaaki:

Aliki Sesu, e kau momoli atu laku moe-nei, ke ke taupaui au mo tapuaki mai kiate au, ke kau manuia

i le po-nei, ti mamao iate au le agasala ti mo le mate veli.

Malia, ke ke ulufaki au i le po-nei; ti mo koe loku Aselo-tausi, ke ke alofa mai, mo ke leoleosi au, ti ke tekei mamao le fakasala a le fili.

KO LE MISA.

Ko le Misa, ko le sakilifisio o le tino mo le toto o Sesu-Kilisito, e momoli ake aia ki le Atua i le ata o le

pane mo le vino. Ko le tootooga tafito aia o le lotu katoliko; ko le su lasi aia ki le Atua, ti e momoli tonu ai e lotatou Fakamauli ki lona Tamana mafimafi.

Ka fai le Misa, ti e ifo mai a Sesu-Kilisito i le fuga aletale o agai fakafufu ai i le ata o le pane mo le vino: ti e ina toe momoli ake ai ki lona Tamana lona mate mo lona toto tapu mo tatou ulufaki. Koia e pati ai ko le sakilifisio o le Misa, ko le sakilifisiofuai aia o le koluse, na poloaki e Sesu ke tauaki fai aifuai e lona Faasigatapu o tatae ki le gatoaga o le malama. Koia foki e pati ai ko le Misa, ko le tootooga e matuaki aoga ki le malama-nei, talie ko Sesu-Kilisito e ina ulufaki ai tatou ki le Tupuaga.

Ko le Misa ko le atolasio tonu aia ki le Atua, ti ko le su e matuaki aoga, ti ko le fakafetai lasi, ti ko le kole e tafito feala ki lona Agai. E fai aia e le Faasiga-tapu i aso fuli ai mo potu fuli ai o le malama. Ko le ulufaki aia o kakai fuli ai, e kau ki le Ekelesia o Sesu i lalo-nei, ti mo kaiga e nofo i Pulekatolio.

Koia e aoga ai ke tou tokaga lasi ki le Misa, ti ke tou oli ke tou tatae ki ai i aso fuli, so ko le tupuaga aia o le kalasia mo le manuia o tagata. Ti ka tou ano ki le Misa, ti fakamaopoopo otatou loto, ti e tou kole fakatasi mo le pelepitelo, ti e tou momoli fakatasi mo ia le ositea taputapu ki le Tamana mafimafi.

KO NIIKI KOLE I LE MISA.

I LE KAMATAAGA O LE MISA.

Ko loku Atua, e kau totolo mai-nei ki lou aletale tapu, ko loku fia fakalogo mo kau ki le sakilifisio o le

Misa, talie ke kau atolasio mo fakafetai ki lou Agai; ti ke teu mo fakamaopoopo loku loto, ke kau feao malie ai ki lou Agai, ti ke kau fakamamae mo kole fakatasi mo lou pelepitclo, talie ke ma vaevae mo ia le kalasia mo le manuia o le sakilifisio tapu.

I LE CONFITEOR.

Ko loku Atua, e kau vete atu ki lou Agai oku agasala fuli ai; ti e kau vete latou i le alo o Malia, taupoou loa, ti mo Aselo mo Sagato fuli ai; io, ku kau agasala ai i loku loto, mo loku gutu, ti mo aku gaoi foki, ti ko loku agaveli, io, ko loku agaveli, ko lokufuai agaveli; koia e kau kole ai kia sagata Malia, ti mo Aselo, mo Sagato fuli ai, ke lotou ulufaki au ki le Atua.

Aliki, ke ke finegalo mai ki laku fakamamae-nei, ti ke fakamalie mai, mo ke fakamolemole fuli ai oku agasala, na kau fai ki lou Agai.

I LE KYRIE ELEISON.

Atua, na ke gaoi matou, ke ke alofa mai kia matou, ko le gaoi o ou lima; Tamana mafimafi, ti mo agamalie, ke ke finegalo malie mai ki au fanau.

Aliki, na ke fakamauli matou, ke ke tuku mai kia matou le aoga o lou mate mo lou toto tapu; ti ke alofa mai ki lomatou mativa, ti ke fakamolemole ai omatou agasala.

I LE GLORIA IN EXCELSIS.

Kololia ki le Atua i aluga, ti manuia i lalo-nei ki tagata e loto malie. E motou vikiviki, mo fakafetai, mo atolasio ki lou Agai. E motou mokomoko atu, talie ko lou kololia lasi, io, e motou mokomoko atu kiato koe, ko le Atua mo le Aliki, ko le Tui o Selo ti mo le Tamana mafimafi; ti mo koe Sesu-Kilisito, ko le Alo e tasifuai

o le Atua, ko le Aliki Atua, ko le Akeno o le Atua, ko le Alo o le Tamana; io, e motou mokomoko atu ki lou Agai. Ti ke alofa mai kia matou, ti ke finegalo mai ki omatou kole, ti ke fakamolemole fuli ai omatou agasala. Io, Sesu, ko koe, e ke agai i le lima atamai o le Tamana, ke ke alofa mai kia matou; so ko koefuai e Maokioki, ko koefuai e ke Aliki, ko koefuai e ke Taualuga, Sesu-Kilisito, ti mo le Laumalie-Maokioki, i le kololia o le Atua, ko le Tamana. Amene.

I LE ORATIO.

Aliki e motou sû atu, i le suafa o Malia ti mo Sagato fuli ai, ke ke fakalogo mai ki kole mamae e fai atu e lou pelepitelo; so ko ana kole, ko amatou kole o matou fuli ai; e motou tagi fakatasi mo ia ki lou Agai, ke ke finegalo mai kia matou mo lou Ekelesia katoa, ti ke tuku mai le kalasia mo le manuia i lalo-nei, ke motou maua ai le mauli lee gato.

I LE EPISTOLA.

Ko loku Atua, ku ke fakasoko mai kiate au le tosi o lou finegalo tapu, ti koi puli aia ki ni tokamauke; ti ku ke fakapelepele kiate au, o fakailoilo mai lou Agai mo au logo malie; ti e kau fakafetai kiato koe i lou alofa kiate au, ti e kau kole atu ke ke tuku mai se loto manuia, ke kau tali malie ai au logo taputapu, ti mo akonaki fuli ai, na fakasa mai e le kau Polofeta, so ko lou finegalo aia.

I LE EVANGELIUM.

Aliki Sesu, ko au folafola tonu e tuu i le Evaselio; ti e kau tuuake-nei, ko loku fia fakalogo ki ai, ti ke fakailoilo mai lona uiga ki loku loto, ke kau iloa tonu

ai lou finegalo malie, ti ke tuku mai loa le loto makeke, ke kau ma fakalogo ki ai i aso fuli ai.

I LE CREDO.

Ko loku Atua, e kau tui makeke ki folafola fuli ai e fakasa mai e lou Ekelesia. E kau tui ki le Tamana mafimafi na ina gaoi le lagi mo le kele. Ti e kau tui kia Sesu-Kilisito, ko lona Alofuai e tasi, na tupu tagata aia, ti mate talie ko matou. Ti e kau tui ki le Laumalie-Maokioki, ko le tolu aia o Ipotasi o le Tasitolu, e Atua aia pe le Tamana mo le Alo. Ti e kau tui ki le Ekelesia katolika, ti mo ana akonaki fuli ai, talie ko lou finegalo aia, na ke pati kiate ia, ti e ke maoki a koe, ti mo lee fakasala.

I LE OFFERTORIUM.

Atua eteleno ti mo mafimafi, ko le Tamana maokioki, leaise kau aoga ki lou Agai, kae kau totolo mai aifuai ki lou aletale, talie ke kau momoli atu ai mo le pelepitelo le Ositea taputapu, ti e kau fakatasi loku loto mo le loto o le pelepitelo, ti mo le finegalo o Sesu-Kilisito. E kau momoli atu aia, ko le fakamailoga o lau pule usiato koe mai kiate au, ti mo nea fuli ai i malama-nei; ti e kau momoli atu aia, ko le fakamolemole o aku agasala; ti e kau momoli atu aia, ko le fakafetai ki lou Agai i kalasia fuli ai, e ke faa tuku mai kiate au; ti e kau momoli atu aia, ko le tagi atu ki lou Agai, ke ke tuku fuli mai kalasia e aoga kiate au, mo oku kaiga, ti mo kaiga katoa, talie ke motou maua fuli ai le tonu mo le manuia, i le suafa o Sesu-Kilisito lomotou Fakamauli; ti e kau momoli atu aia, ko le ulufaki o le Ekelesia katolika katoa ai, mo lomotou Tui-tapu, mo lomotou Aliki Epikopo, mo lomatou Aliki-malama, mo kakai kilisiteano fuli ai,

ti mo kaiga e nofo i Pulekatolio, talie ke ke taki ai latou ki le fakafulufulumalieaga; ti e kau momoli atu aia, ko le ulufaki o kakai pagani, mo kakai eletiko, ti mo kaiga malaia fuli ai, ke ke finegalo mai kia latou, mo ke fakamanuia latou, ti ke fakamolemole fuli ai olatou agasala. Amene.

I LE PRÆFATIO.

Kua ofi mai le temi manuia, e ifo mai le Tui o Selo mo malama-nei; ti e kau teu ki ai loku laumalie, ke mavae mua-la loku loto i le kele, kae maopoopo tasifuai ki lou Agai; so ko koe ko le Atua o Selo mo malama-nei, ko le Tamana eteleno ti mo mafimafi, e ke aofia nea fuli ai; ti ko loku neafuai, e fai i aso fuli ai, ko le fakafetai mo fakamamaefuai ki lou Agai tаualuga. Io, ko le nea tonu ti ko le nea malie, ke motou fakafetai mo atolasio ki lou Agai; ti ke tuku mai ke faifaitasi lamotou atolasio mo le atolasio a Sesu-Kilisito, se e aoga ai aia ki lou Agai; ti ke motou faifaitasi mo le kau Aselo, ti mo Sagato katoa ai, ke motou sua fakatasi ki lou Agai, ti motou kalaga loa ai:

I LE SANCTUS.

Sagato, Sagato, Sagato le Aliki, ko le Atua mafimafi. Kua apele a Selo mo malama-nei i lona kololia. Osana ki lona Agai i Selo. Kololia mo fakafetai ki lona Agai, e saele mai, i le suafa o le Tui. Osana ki lona Agai i Selo.

I LE CANON.

Atua, ko le Tamana mafimafi ti mo agamalie, e motou su atu ki lou Agai, i le suafa o Sesu-Kilisito, ko lou Alo mo lomotou Aliki, ke ke finegalo mai mo ke tali malie

le Ositea tapu e motou momoli atu ki lou Agai; ti ke aloalo malie ai kia matou; ti ke tokaga ai ki lou Ekelesia, o taupaui mo tokoi aia, ti ke tafito tokoi lomatou Tui-tapu, mo lomatou Aliki Epikopo, mo lomatou Aliki-malama, ti mo kaiga katoliko fuli ai.

Ti ko lomatou kole-nei e leaise aoga ki lou Agai, so ko nea noa matou, ko nea vale ti mo agaveli; koia e motou fakalafilafi ai kia Malia, ko lomatou Tinana tapu, ti mo kaiga Sagato fuli ai; ti e motou tagi fakatasi mo latou ki lou Agai, talie ke ke finegalo malie mai ai kia matou, mo lomatou kole e fai atu ki lou Agai.

Sesu, e kau kole atu ke ke teu loku loto, ka ke saele mai; io, ke ke teu loku loto ki le alofa mo le tui makeke, ke faipe le kau Pateliaka loku oli atu ki lou Agai; ke ke saele mai, Aliki Sesu, ke ke ifo mai ki le aletale; saele mai, Mesia malie, Akeno o le Atua, Ositea taputapu, saele mai kia matou.

I LE ELEVATIO.

Aliki Sesu, tupu-tagata, Atua maoki mo tagata maoki, e kau tui makeke e ke agai i lenei, i le fuga aletale; ti e kau su mo atolasio ki lou Agai; ti e kau alofa atu ki lou Agai; ti e kau soli atu au, se na ke saele mai ko lou alofa kiate au.

E kau atolasio ki le toto tapu, na ke liligi talie ko au, ti ke toe liligi aia ki loku laumalie, ke kau manuia ai. Sesu, e kau soli atu loku toto ko le susui aia o loou, na ke liligi mai talie ko au.

I LE SILI O LE ELEVATIO.

Ko loku Atua, e lasi loku agaveli, peka kau toe agatuu ki lou Agai, ka ku kau iloa lou alofa lasi kiate au! Ko au-nei e leaise toe galo iate au le uiga o le sakilifisio

tapu, se ku kau iloa ko le fakatata aia ki lou fakamamae mo lou mate i Kalevalio; ti ko lou tino-nei, na maumau i le koluse, ti mo lou toto tapu, na ke liligi talie ko au.

Tamana mafimafi, ko le momoli tonu-nei ki lou Agai le Ositea taputapu, na ke tuku mai ki malama-nei, ke motou ulufaga ki ai; ko lenei ai le Ositea ku aoga ki lou Agai; e leaise fai aia pe le u Ositea, na faa momoli atu e le kau Pateliaka; so ko le Ositea-Atua lenei, ko Sesu-Kilisito, ko lou Alo mo lomotou Fakamauli; ko ia e agai fakafufu i le fuga aletale; ko lomotou Ositea aia e motou momoli atu ki lou Agai, ke motou mauli ai ti mo manuia.

Ti alofa ke sokosoko lona ulufaki ki kaiga fuli ai ke lotou manuia ai; ti tatae foki lona alofa ki kaiga e nofo i Pulekatolio, ke lotou iloa le malie o le sakilifisio o le Misa kia latou, kae lotou iku ai ki le fakafulufulumalieaga.

Atua mafimafi, ko matou ko nea veli aifuai; ka ko lenei lomotou ulufaga taputapu, ti ke fakafulufulumalie mo ke fakamolemole fuli ai amotou agasala; ti ke tuku mai ke motou tonu mo manuia ki lou Agai i malama-nei, kae motou tatae atu ai ki lotatou fenua malie, ke motou fakatasi ai mo le kau Apositolo, mo le kau Maletile, ti mo Sagato fuli ai, io, ke motou atolasio fakatasi ai mo fakafetai loaifuai ki lou Agai.

I LE PATER NOSTER.

Atua eteleno, ko koe ko lomotou Tupuaga, ti e lasi lomotou manuia, ku motou tamana ki lou Agai; ti ko Selo e ke agai ai, ko lomotou fenua aia; ti ke tapusa lou suafa i le malama katoa-nei, ti aumai lau pule; io, ke ke pule mau aifuai ki loto o au fanau, ti ke tuku mai samatou nea kai ki lomatou tino, ti mo somatou kalasia

ki lomatou laumalie. Ti ke fakamolemole amotou agasala ofaipe lomotou fakamolemole kia latou, e agasala mai kia matou; ti ke tokoi matou i fakasala kesekese e fai mai e le fili i le malama veli-nei; ti aua se ke tuku ke motou agasala, ka ke taofi loa ai lomatou tonu ki lou Agai. Amene.

I LE AGNUS DEI.

Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, alofa mai kia matou.

Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, alofa mai kia matou.

Akeno o le Atua, e fakamolemole agasala o le malama, fakamauli mo fakamanuia matou.

I LE COMMUNIO.

Sesu, ko loku Fakamauli, e kau mokomoko ki le kilisiteano maokioki e ina tali lou Agai i aso fuli ai; ti e kau amusia ake au ke tonu ai laku aga, ti mea malie loku loto, kae kau aoga ai ki lou Agai, ke tā feilogaki mo koe i le misa-nei; ka ko au-nei ko le agaveli, ti e kau loto noa, ti e leaise kau aoga ke ke saele mai kiate au; kae kau kole atufuai ki lou Agai alofa, ke ke epa maifuai kiate au ko le mativa, ti ke fakamolemole oku agasala, e kau vesia ki ai, talie e veli latou ki lou Agai; ti ke tuku mai ni oku kalasia ke makeke loku loto ti manuia, ke kau teuteu malie ai ki le aso manuia, e tā feilogaki maoki ai mo koe i le komunio. Io, Sesu, ke ke gaoi loku loto ke malie, ti aumai ke kau tui makeke, mo naki makeke, ti mo alofa maoki ki lou Agai i aso fuli ai.

I LE POST-COMMUNIO.

k

tuu kıloku Atua, na ke saele mai i le misa-nei, talie ke ke
Ko au-au ke kau mauli; ti ku kau alofa ai, ti e kau amusia

ake loa au, ke kau tonu mo kau mate ki lou Agai; koia e kau soli atu ai au kiato koe, ko lou ositea au; ti ke usiato koe maifuai kiate au, ki loku mauli mo loku mate; ke kau tonu ki lou Agai, ti e kau amo loku koluse mo koe i malama-nei, kae kau tatae ai mo koe ki le kololia lee gato.

Ko loku Fakamauli, fakafetai i kalasia fuli ai na ke tuku mai kiate au i le misa-nei; ti ke taofi loku manuia na kau maua naila-nei, ke kau nofo poto, mo gaoi poto, mo pati fakatoopoto i le aso-nei; ti ke kau fakalogo tasifuai ki lou finegalo malie.

I LE BENEDICTIO.

Ko loku Atua, ke ke tapuaki au, io, ke ke tapuaki au ki le lima o lou faasiga-tapu; tapuaki ki loku loto, mo aku pati, ti mo aku gaoi fuli ai, ke kau tonu mau aifuai ki lou Agai.

I LE SILI O LE MISA.

Aliki Sesu, ku kau tatae mai ki le Misa i le aso-nei, ti e sakinake na kau nofo i Kalevalio; se ku kau iloa ai lou alofa maoki ki le malama-nei; talie ko lou nofo momolifuai ki le Tamana mafimafi lou tino mo lou toto tapu mo matou ulufaki; koia ku kau fakafetai ai ki lou Agai i loku manuia, i loku tatae mai ki lou sakilifisio tapu; ti e kau kole atu, ke ke fakapuli loku loto noa, na nofo iate au i le misa tapu-nei; ti ke taofi loku kalasia na kau maua i ai, ke kau ano ki aku kauga mo manatu mau aifuai ki lou alofa; ti e kau fanaki ki lou Agai, kae kau tonu ai, ti e kau maua ai le manuia lee gato. Amene.

KO LE TOOTOOGA O LE KOFESIO.

Ko le kofesio ko le vevete o agasala ki se pelepitelo faifekau, talie ke ina fakamolemole latou i le sakalameta o le Penitenia, ko le tootooga ko ia na fakatotonu e le Atua ke fakapuli ai agasala e toe fai i le sili o le papitema; ti ko lona finegalo ke tauaki kofesio le kilisiteano; ti na poloaki e lona Ekelesia ke aua se sili se fetuu katoa mo le lee kofesio; ti mailoga le kilisiteano e tokaga ki le Atua mo lona laumalie, ti e leaise fai a ia ki le fetuu, kae nofo kofesiofuai a ia i masina fuli, talie ke mea aifuai lona loto mo makeke ki le Atua.

Ka ke teu kofesio, ti fakamaopoopo lou loto, o fakamanamanatu ki agasala fuli ai na ke fai talu mei lou kofesio fakamuli; ti e faifuai lou fakamanatu mo ke kole-

fuai ki le Atua, ke ina fakailoilo mai kiato koe a nea veli kesekese e pipiki ki lou loto.

KO LENEI LE KOLE KI LE FAKAMANATUI O AGASALA.

Ko loku Atua, ke ke alofa mai kiate au ko le nea agasala, ti ke fakailoilo fuli mai gaoi veli na kau fai ki lou Agai. E kau iloafuai e kau agasala, ti e tanaki nea veli i loku loto; ka ko au ko le nea vale, ti e kau loto fakapouli, ti e leaise matino tonu ai aku aga fuli e kau fai i malama-nei; koia e kau kole atu ai ki lou Agai ke ke veteki e koe loku loto, ti ke fakamalama aia, ke kau iloa ai nea veli fuli e naa i ai, ti ke kau vevete ai ke oki latou, ti e kau fakasemala maoki ai, kae kau toe mauli.

Ti ka oki lau kole, ti ke fakamanamanatu loa au agaveli fuli ai ki le Atua, mo kaiga ti mo koe.

KO NIIKI KOLE I LE TEU KOFESIO.

Ko loku Atua, e kau fakafetai ki lou Agai, i lou fakamalama loku loto-nei; ku kau iloa nea veli fuli ai na kau fai; ti ku kau luma ai, ti ku kau ì ki lou Agai; koia e kau kole atu ai ke ke finegalo alofa mai kiate au; ti ke tuku mai kiate au le loto fakasemala, ke kau mamae ai mo vesia ki oku agasala; ti ke tuku mai mo le loto makeke, ke kau ma vevete aila-nei aku agaveli fuli ai, kae kau toe mauli i le apesolusio.

Sesu, ko loku Fakamauli, e kau tui ki au folafola, na ke ifo mai o sakili nea agasala; ka fia mauli maoki le nea agasala, ti e ke fakamauli aia; koia e kau tagi atu ai, ke ke epa mai kiate au ko le nea noa, ti ke alofa mai mo ke tuku mai lou kalasia, ke manuia ai loku loto, ka e kau sakili mo oli tasifuai ki lou Agai mafimafi, ti e kau toe mauli ai.

Sesu, Aliki mafimafi, ko le Atua maokioki a koe, ti e ke vesia ki le agasala, so ko le agatuu aia ki le Tupuaga; ti na ke gaoi Ifeli, ko lona taui aia; na tuatasi fuai le agatuu o niiki Aselo ki le Atua, ti kapuia loa latou ki le malaia lee gato; ti ko au-nei e fefeaki? Talu mei laku tupu mo loku nofo agatuufuai ki le Tamana mafimafi; ti e leaise kau ma tio atu ki lou Agai: ku kau ì ai, ti e kau su atu-nei ke ke aloalo malie, mo ke manatu ki lou mate, ti ke toe fakamauli au: se na ke liligi lou toto tapu talie ke kau toe mauli ai. Io, Sesu alòfa, ku kau toe manava-nei, ko loku manatu ki lou alofa lasi kiate au, se na ke mate talie ko au ko le nea noa; ti kua laga ai loku alofa ki lou Agai, ti ku mamae ai loku loto; ti ku kau fakasemala i laku faa gaoi mo faigataa ki au folafola tapu; ti ke tuku mai se loto malie mo manuia, ke kau vesia ai ki le agasala; io ke kau vesia tasifuai ki le agasala, talie ko le nea aia na ke mate ai; ti ke kau vesia ki le agasala, talie ko le nea aia e tasi e veli ki lou Agai malie; ti ke kau vesia ki le agasala, talie ko le nea e kau mavae ai mei Selo mo lou Agai; ti ke kau vesia ki le agasala, talie ko le nea aia e kau iku ai ki le afi lee gato. Io, Sesu alofa, ke ke fakamakeke loku loto, ke kau ma vesia ai mo tiaki le agasala i aso fuli ai; ke kau tiaki Satana, mo ana gaoi fuli ai, ti mo ana fakasala fuli ai, kae kau fakalogo tasifuai ki lou Agai, mo mulimuli i lou finegalo malie.

Ti ka tatae lou lakaga-kofesio, ti ke tuu loa o ano ki le kofesioaga, o tuutuli i ai mo fakamailoga le koluse, ti ke pati loa: „tapuaki mai, loku tamana, talie ku kau agasala.“ E kau vete ki le Atua mafimafi, ti mo sagata Malia taupoou loa, ti mo sagato Mikaele Alekaselo, mo sagato Soane-Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa ai, io, e kau vete ki ai,

ti mo koe, loku tamana, ku kau agasala ai i loku loto, mo loku gutu ti mo aku gaoi foki. — Ti ke fakailo loa le temi o lou kofesio fakamuli, ti mo lou satifakesio, pe na ke fai aia pe leai; ti e ke vevete loa ke oki ou agasala fuli ai e ke iloa i lou loto; ti e ke fai aifuai le kupu i pati-nei: *e kau vete atu, loku tamana...* Ti ka oki ou agasala i le vevete, ti pati loa: *io, e kau vete atu, loku tamana, oku agasala fuli-nei, mo oku agasala e galo iate au, ti mo oku agasala mago foki; io, ku kau agaveli ki le Atua, ti e kau fakasemala ai; koia e kau kole atu ai, loku tamana, ke ke tuku mai se totogi o oku agasala, ka ke apesolusio au, peka kau feala.* Io, ku kau agasala, ti ko loku agaveli, ko loku agaveli, ko loku agavelifuai. Koia e kau kole ai kia sagata Malia taupoou loa, ti mo sagato Mikaele Alekaselo, mo sagato Soane-Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa foki; io, e kau kole ki ai, ti mo koe, loku tamana, ke ke ulufaki au ki le Aliki, ko lotatou Atua. Ti oki aia, ti ke fakalogo ki le akonaki a le Pelepitelo, ti kapau e ina tuku mai le apesolusio, ti ke punou loa, o tali fakamalu le tootooga fakamauli, ti ke lau fakamalotoloto le kole fakasemala; ti oki loa lou kofesio, ti ke tuu loa o ano o fakamamae; ti ke fakamaopoopo le akonaki tapu na fai mai e le Pelepitelo, ti ke fai loa lou satifakesio; ti ko-nei niiki kole e aoga i le sili o le kofesio.

KO LE KOLE I LE SILI O LE KOFESIO.

Sesu, Aliki alofa, ku kau fakafetai ki lou Agai, se na kau masaki, ti ku kau toe mauli i lou alofa; ti na kau mavae iato koe mo Selo, ti ku kau toe mauli i lou alofa; ti ku kau toe kaiga malie mo koe i le aso-nei, talie ko lou finegalo malie kiate au, ko le nea noa; koia ku kau fakafetai ai ki lou Agai i lou alofa lasi kiate au, ku kau

fakalogo kua maamaa loku loto, ti ku logologoifie aia i loku manuia mo loku mauli. Taga na kau kinakinaufūai i loku loto, talie ko loku agaveli na nofo mo au, ti kua puli aia, ti ku kau fulufulumalie ai loa; ti fakafetai, Sesu, i lou alofa; ti ke tokoi au ki lou kalasia, ke kau ma taofi loku manuia-nei i aso fuli ai; tapuaki mai ke kau poto mo makeke i le lolomi o fakasala a le fili; io, ke kau mataki mo lolomi tautonu pati veli, mo gaoi veli, mo le loto veli e faa fakatupu e le fili iate au; ti ke kau fanaki ki lou Agai, manū e ke taupaui au, ti e kau ma taofi ai loku mauli mo loku tonu ki lou Agai.

KO LE KOMUNIO.

KO NIIKI KOLE I LE TEU KOMUNIO.

Sesu, ko loku Aliki mo loku Atua, e kau tui, ti aumai ke kau tui makeke; io, e kau tui e ke agai maoki i le Eukalisitea, ti e leaise ko le pane e kau tali ailanei, ka ko lou tino tapu, mo lou toto, mo lou laumalie, mo lou Atua foki; io, ko koe Sesu, e ke agai fakafufufuai, kae ke agai maoki i le ata o le pane, talie ke ke fakafeilogaki mo au, ko le nea noa. Koia e kau punou ai mo atolasio ki le Ositea tapu, se ku kau iloa ko lou Agai aia, ti ko loku Atua mo loku Fakamauli.

Aliki Sesu, ko le nea vale au mo le nea noa, ti e leaise kau aoga ke ke saele mai kiate au, ko le efufuai au o le kele, ti ko le nea mativa, ti e kau agaveli, ti e fefeaki loku fanatu ki lou Agai mafimafi? Ti e fefeaki laku tali i loku loto veli-nei loku Aliki mo loku Atua? E leaise kau feala ai, talie ko laku faa agasala ki lou Agai; e kau iloa fuai na ke fakamolemole latou i le Penitenia, ka e kau manavase aifuai, ti e leaise kau ma

fanatu ki lou tapula tapu, o nofo tasi mo au fanau agatonu. Koia e kau kole atu ai ke ke epa mai, Sesu, kiate au ko lou fakasausau mativa, ti ke ke teu loku loto, ke malie, kae kau aoga ai ki lou Agai.

Ko loku Aliki mo loku Atua, e lasi ai lou alofa kiate au! Na ke tupu-tagata, ti na ke mate talie ko au; ti na leaise gato ai lou alofa, se na kẹ gaoi loa le sakalameta o lou Tino, talie ke tā feilogaki ai mo koe, ti tā nonofo tasi mo koe i le malama veli-nei. So ko le nea-nei ka

lasi ai ko lou alofa kiate au! Ka ko le nea noa au, mo le nea vale ti mo agaveli. Koia e mamae ai loku alofa ki lou Agai; ti ku kau oli ke vave loku feilogaki mo koe i le komunio, talie ko loku alofa ki lou Agai malie. Io, Sesu alofa, ke ke saele mai-la kiate au; se kua lasi loku mativa, ti ku kau oli atu kiato koe ko loku Atua makeke, mo loku Aliki agamalie, ti ke saele mai, pe poloaki mai ke kau natu ke tā felavei mo lou Agai alofa.

TI KA VAVE LE KOMUNIO, TI FAI LE U KUPU I KOLE-NEI:

Sesu, ko loku Aliki, e kau tui makeke e ke agai maoki i le Eukalisitea, ti e kau maua i ai lou tino, mo lou toto, mo lou laumalie, ti mo lou Atua foki.

Sesu, ko loku Atua, na ke folafola mai ka soko atu se kilisiteano ki lou Agai, i le Eukalisitea, ti e mauli ai aia o tuputupua; ti ke saele mai kiate au, talie ke kau maua ai lou kalasia i lalo-nei, kae kau tatae atu ai ki Selo, ke kau mamata ai kiato koe, ko le Tupuaga o le kololia lee gato.

Ko loku Atua, mo loku Fakamauli, kua lasi ai lou alofa kiate au; ko lenei e ke soli mai lou Agai kiate au; ti ku kau alofa ai kiato koe; ti ke tuku mai lou kalasia ke kau mauli mo mate i lou alofa.

Sesu, ko loku Aliki mo loku Atua, ko le tafito a koe o le maokioki; ka ko au-nei ko le agasalafuai, ti e leaise kau aoga ki lou Agai mafimafi; ka ke epa maifuai kiate au, mo ke folafola maifuai, ti e mauli ai loku laumalie.

Sesu, ko loku Atua, e oli atu loku laumalie ki lou Agai; ko koe ko loku manuia lee gato, ti ke alofa mai o saele mai kiate au, ti ke agai iate au; ti ke tā nonofo mau aifuai mo lou Agai.

KO NIIKI KOLE I LE SILI O LE KOMUNIO.

Sesu, e kau su ki lou Agai; ko le Alo a koe o le Atua, ti na ke mate, talie ke mauli ai le malama agasala. Io, e kau su atu ki lou Agai, ti e kau su fakatasi mo le kau Aselo, ti mo Sagato fuli ai e nofo i Selo.

Aliki Sesu, na ke epa mai kiate au: se na kau masaki, ti na ke fakamauli au; na kau mativa, ti na ke fakakoloai au; ti e kau totogi fefeaki lou alofa kiate au? E kau fakafetaifuai mo vikivikifuai ki lou suafa, ti e kau suafuai ki lou Agai alofa.

Ko loku Atua, e kau totogi fefeaki kiato koe le kalasia lasi na ke tuku mai kiate au? E ke agai maoki iate au; ti e kau tuku atu mo ou loku tino mo loku laumalie; io, e kau tuku ai ki lou kololia, ti ke usiato koe maifuai kiate au.

Ko loku Fakamauli, ku kau iato koe, ti aua se ke tuku le fili ke ina toe kaiaa loku koloa e nofo mo au i loku loto; fakapuli iate au agasala fuli ai; tokoi loku loto, ke kau ma lolomi ai fakasala; ti ke taofi loku manuia, ke kau agatonu loa ai ki au folafola tapu. Amene.

Aliki Sesu, e kau fakafetai fefeaki kiato koe? Kua lasi ai lou alofa kiate au, ti e leaise kau ma fakafetai atu ki lou Agai. Na ke mate talie ko au, ti ku ke toe soli mai lou Agai kiate au, ti ku ke soli mai ai mo ou kalasia fuli ai, ti ku ke teu loku laumalie ki le mauli lee gato, ti e kau fakafetai fefeaki kiato koe? Ko loku Aselo-tausi, ke ke au ke tā fakafetai kia Sesu alofa, ti mo koe, Malia, ke tā fakafetai kia Sesu alofa; io, ke tapusa loa ai ti mo vikivikiia le suafa taputapu o lou Alo manava-alofa. Ti mo koutou Aselo, mo Sagato fuli ai, ke koutou fakafetai mo au ki le Agai o Sesu alofa. Io, fakafetai, Sesu, fakafetai i lou alofa lasi; na leaise kau

aoga ke tā felavei mo lou Agai mafimafi, ka ko lou alofa fuai kiate au. Ti e kau nofo-nei o fakafetai mau aifuai ki lou Agai i loku manuia ku kau maua iato koe, ti e leaise toe galo iate au lou alofa mo lou finegalo malie; ti e leaise kau toe tokaga ki se nea i malama-nei; so ko koefuai e ke malie, ti ko koefuai e ke alofa.

Io, Sesu, ko loku Atua, ku mamae loku loto i lou alofa; ti ku kau fia fakatatau loku alofa: ku ke soli mai lou Agai kiate au, ti e kau soli au foki kiato koe; e leaise kau maua se nea malie ke aoga kiato koe, ti tatau mo lou alofa; ka ko aufuai, ti e kau veli ai, kae kau soli atufuai au ki lou Agai. Io, Sesu, e kau soli atu loku tino-nei, ke ke agai ki ai, ti ke fakatapui aia mo ou; ti e kau soli atu loku loto, ke manuia aia, ti alofa tasifuai kiato koe, kae vesia maoki ki le agasala; ti e kau soli atu oku mata, ke kau mamata tasifuai ki au gaoi malie, mo lau ki au folafola tapu; ti e kau soli atu oku taliga, ke kau fakalogo tasifuai ki au akonaki malie; ti e kau soli atu loku gutu, ke kau patipati tasifuai, mo vikiviki, ti mo fakafetaifuai ki lou Agai; ti e kau soli atu oku vae ke kau mulimuli aifuai iato koe i malama-nei; ti e kau soli atu oku lima, ke kau fai kauga malie ai ki lou Agai; io, e kau soli atu au katoa, ke usiato koe mai kiate au i aso fuli ai; ti ke taupaui au, ke tā feofi aifuai mo koe, ti tā fealofani loai.

Sesu alofa, e ke agai iate au, ti aua se ke toe mavae iate au, ke ke nofo mau aifuai mo au, ti ke fakalogo ki aku tagi e kau fai atu kiato koe; e ke nofo tonu iate au, ti e leaise feala lau fakafiti ki ni aku kole; koia e kau kole atu ai, Sesu, ke ke tuku mai se loto manuia mo oku, ke kau tui makeke, mo fanaki makeke mo alofa maoki ki lou Agai; ti ke taofi mo taupaui au ke kau nofo mau iato koe, ke tonu aku gaoi, mo aku pati, ti

mo laku aga ki lou Agai i aso fuli ai. Ke kau agamalu, mo agamalie, mo agaalofa; ke kau loto kataki, ti kau fakamolemole agaveli kesekese a le malama-nei; ti e kau amo loku koluse mo koe i aso fuli ai; io, Sesu, ke ke tapuaki mai kiate au ke kau manuia mo tonu ki lou Agai; ti ke tapuaki ki kilisiteano fuli ai; tapuaki ki nea agatonu, ke lotou taofi lolotou tonu; ti ke tapuaki ki nea agasala, ke lotou fakasemala mo tiaki alotou patigataa ki lou Agai; ti ke tapuaki ki kaiga eletiko, ke lotou faliu mai ki lou Ekelesia; ti ke tapuaki ki fenua pagani, ke lotou vave iloa lou Agai, mo aga ki ai; ti ke tapuaki ki lou Ekelesia katoa, ke mafola aifuai mo manuia i malama-nei.

I LE ASO-KOMUNIO.

Sesu alofa mo agamalie, ko au-nei e punou i ou alo, o kole mo su fakamalotoloto kiato koe, ke ke tuku mai mo fakapipiki i loku loto le tui makeke mo le fanaki makeke, mo le alofa maoki kiato koe; tuku mai mo le loto fakasemala maoki i aku agasala, ti mo le loto makeke i le tetekei o fakasala. E kau fai atu laku kole-nei mo manamanatu ki ou kafo e lima, e kau fakakaukau ki ai i loku loto, ti e kau alofa ai, i laku tio atu foki ki ou mamae na fakailoa i mua e le Polofeta ko Tavite, i lana pati e uiga kiato koe, Sesu alofa: *na lotou sokai oku lima mo oku vae, ti na lotou lau oku ivi fuli ai.*

„Ko le kole-na e aoga ai lona fai i le aso o le komunio, „se ka fai aia mo fakaaga ki se fakatātā o Sesu kolusifiko, „ti e maua ai le Itulisesia pelenalia.“

KO LE KOLE KIA SESU I LE EUKALISITEA.

„Ko le nea malie ai ko lotatou fakafiafia ki le Agai o Sesu-„Kilisito i le Eukalisitea; so ko le fakamailoga aia o le l[illegible]

„alofa mo tokaga ki le Aliki, peka tou fia ano ki le Eke-„lesia, o feao mo atolasio ki lona Agai; ti ko lenei le kole e „aoga ki le kilisiteano, peka ano aia o fai lona atolasio i le „Ekelesia.“

Aliki Sesu, ko au-nei ko le nea noa mo le agasala, ti e leaise kau aoga ke kau au mo pati ki lou Agai mafimafi; kae kau aufuai, talie ko lau folafola, ku kau iloa e leaise ke tekei nea vale mo agasala, peka tagi latou ki lou Agai; kae ke finegalo alofafuai ki ai; se na ke au ki malama-nei, talie ko le agasala; ti e ke agai mau aifuai i le Eukalisitea, talie ko lou' alofa lasi kia matou mativa, ke tou feofi ai mo lou Agai, ka ke tokoi mo taupaui matou i le malama veli-nei. Koia e kau fia au ai o feao mo fetapa ki lou Agai; se ku kau iloa ko le Aliki alofa a koe, ti ko le fakamailoga o lou alofa lasi kia matou ko lou nofo mau i le tapenakulo tapu; koia e kau au ai, o fakafetai mo atolasio mo kole ki lou Agai; ke ke epa mai kiate au; e kau su atu-nei ke ke fakamolemole mua oku agasala, ka ke fakakoloa loa loku loto, ti ke tokoi aia ke kau taofi makeke loku tonu ki lou Agai i aso katoa ai. Io, Aliki Sesu, ke ke tagaki mai kiate au mei lou tapenakulo tapu, ti ke finegalo mai ki laku tagi-nei; oono mai ki loku mativa, ti ke fakakoloa loku laumalie i lou kalasia; ti ke oono mai ki loku gaegae, ti ke tokoi au; ti ke oono mai ki loku vale, ti ke akonaki au, mo ke fakamalamai loku loto; ti ke oono ki fakasala kesekese, e faa fai mai e le fili ki loku loto, ti ke lolomi latou mo ke tekei latou iate au; io, Sesu alofa, ke ke tapuaki mai kiate au, ti ke afe makeke loku loto ki lou Agai, ke kau mulimuli aifuai i lou finegalo malie i aso katoa ai; ti ke tapuaki ki oku matua mo oku kaiga fuli ai, ke motou manuia ai mo tonu fuli ki lou Agai, kae motou katoa ai kiato koe i Selo. Amene.

Malia, loku tinana mo loku ulufaga, e kau kole atu ke ke alofa mai kiate au i loku fakamamae, e fai-nei, kia Sesu e agai fakafufu i le Eukalisitea; e motou feala ki le Atua, talie ko koe le fanakiaga o kaiga agasala; e kau vale mo mativa; ako mai kiate au le alofa kia Sesu, lou Alo tapu; e kau fia mulimuli aifuai kiate ia, o fakalogo maoki mo pipiki mau ai ki ana folafola tapu, ti mo faifaitaki foki ki lana agamalie i lalo-nei. Ulufaki au ke kau mauli agatonu; kole kia Sesu-Kilisito ke ina fakakoloa loku laumalie, mo tokoi loku loto gaegae ki ona kalasia, ke kau ma kataki i mamae kesekese, ti mo tali malie akonaki fuli ai, e fai e le Tui kia matou i malama-nei. Taupoou imakulata, ko koe ko le Aliki o le kau Aselo mo le kau Sagato, ke ke taupaui au e fakaugaki kiato koe; fakamamao iate au fakasala mo pikoi kesekese a le fili, na mavae au ia Sesu, loku Fakamauli. Tinana o le Atua tapuaki mai kiate au, ke kau nofo agamalu i aso fuli, mo fai aifuai le finegalo o le Tui, kae kau tatae atu kiato koe i Selo. Amene.

KOGA KESEKESE O LE TOSI TAPU

E LAU I MISA I LE FETUU KATOA.

SOLOGA TOMINIKA.

I. TOMINIKA O LE ATEVETU.

Rom. c. XIII.

Ei kaiga, e tou iloa ko le ola lenei e tou tuu ake ai mei le moe; se kua ofi mai loa le mauli o tatou, ka na ai mao i lotatou fuafua tui. Kua teitei oki le pouli, ka koe i ofi mai le ao. Pei ke tou tiaki ai le gaoi o le faka-

pouli, kae tou ai le teuteu o le malama. Ke atiga malie atatou taka, ofaipe se taka-ao; aua se tou kai fakavale, mo inu fakavale a nea kona; manava le feauàki, mo le aga fakalialia, mo le fekinauaki, mo le finenonofo, kae tou teuteufuai tatou ki le Aliki, ko Sesu-Kilisito.

Luc. c. XXI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: E tuu i se aso le u fakamailoga i le laa, mo le masina, mo fetuu; ti e lū ai i le manavase le kakai o le lalo-lagi, talie ko le ùùlu faikese o le tai mo le galu. Ti e tinoā le kakai i le ì ai, ti mo lolatou tuania i tāui ka soko mai ki le malama-nei katoa, se e galulu ai le makeke o le lagi. Ti fokifa e lotou mamata ki le Vosa o le tagata e ifo mai i le ào mo le toe makeke, ti mo le kololia lasi. Ka fuafua tùu mai le u fakamailoga ko ia, ti koutou tio ake mo aga ake okoutou mata, talie kua ofi mai lokoutou mauli. Ti na fai loa kia latou se pati fakatata: koutou tio ki le fiku mo laakau kesekese; ka somo ake olatou fua, ti e koutou iloa ai kua ofi mai le koga-fetuu mafana. Ti e fenaaki foki, peka e koutou mamata ki fakamailoga na pati atu, ke koutou iloa ai kua vave mai le puleaga o le Atua. E kau pati atu maoki: e soko a nea-nei fuli, ka leikiaise puli a tautupu-nei. E puli le lagi mo le kele, kae leaise puli aku folafola.

II. TOMINIKA O LE ATEVETU.

Rom. XV.

Ei kaiga, ko nea fuli e tuu i le tosi, na tosi ai ko lotatou akonakii, talie ke tou amanaki malie mo tou faa kataki i le tokoi mei le tosi. Ke tuku atu e le Atua o le kataki mo le tokoi, ke koutou iloa a nea-na, ke kou-

tou felotomalie-aki ai ia Sesu-Kilisito, talie ke koutou loto tasi, mo vikiviki fakatasi ai ki le Atua, le Tamana a Sesu-Kilisito lotatou Aliki. Koutou fekatakiaki mo fealofaki, ofaipe le alofa o Sesu-Kilisito kia koutou, talie ko le kololia o le Atua. Se e kau pati atu kia koutou: Na tausi le kakai silikosisio e Sesu-Kilisito, ko lana fakamaoki o le Atua, ko le fakamaoki foki o lana folafola fakapaupau na fai kia matua. Ka ko le kakai na pagani, ke lotou agaaga fakafetai ki le Atua i lona finegalo alofa kia latou, so ko le kupu-nei o le tosi: Koia e kau vikiviki ai kiate koe, Aliki, i fenua pagani, ti e kau sua-aki lou suafa. Ti ko le tasi kupu o le tosi: Kakai pagani, ke kouton fakafiafia mo lana kakai. Mo le tasi kupu: Fakafetai ki le Aliki, a koutou kakai pagani fuli ai; vikiviki kiate ia, a koutou fenua fuli. Ti mo le kupu a Isaia: E tupu i se aso se sako o Sese, ti e aga aia o pule ki le kakai pagani, ti e fanaki kiate ia le kakai pagani. Ke tuku atu e le Atua e fai ki ai le fanaki, ke koutou apele i le fiafia mo le fulufulumalie i le tausi, ke lasi ai ia koutou le amanaki malie mo le makeke o le Laumalie-Maokioki.

Matth. c. XI.

I le temi ko ia, na logo a Soane, i lona nofo i le fale fakapouli, ki gaoi fakatalatupua a Kilisito, ti na ina kakau ana tisipulo e tokalua ke lā fano o vesili atu ki ai: Po ko koe ka au, pe e motou tatali ki se tasi? Ti folafola atu ki ai e Sesu, o pati kia laua: kulu ano o fakasa kia Soane a nea, na kulu logo ai mo mamata ki ai. Kua ala a kivi, kua saele a vao kito, kua 'mauli a kilia, kua logo kaiga tulituli, kua tuù-ake a mate, ti kua fai le ako ki le kakai mativa. Ti e manuia leia e leaise sala talie ko au. Ti tali-tua laua, ti folafola a Sesu ki le kakai,

o kupu kia Soane: Kolea le nea na koutou ano o mamata i le toafa? Po ko se u e viligia i le matagi? Ka kolea le nea na koutou ano o mamata? Po ko se tagata e teuteu malie? Mailoga ala e teuteu malie, ti e nofo latou i nofoaga-aliki. Ka kolea na kotou ano o mamata? Po ko se Polofeta? Io, ti e kau fakailo atu kia koutou, e lasi ake aia i Polofeta; so ko ia-nei e kupu ki ai le tosi: Ko lenei e kau kakau laku Aselo ke muamua iate koe, o teuteu lou saeleaga.

III. TOMINIKA O LE ATEVETU.

Philip. c. IV.

Ei kaiga, koutou fakafiafia maù aifuai i le Aliki; e kau tuatuani atu ke koutou fakafiafia. Fakasa lakoutou agamalie, ke iloa aia e le kakai fuli ai: kua ofi mai le Aliki. Aua se koutou loto sosaa i se nea; kae kotou momoli aifuai ki le Atua lokoutou faikole, o fai ki ai le su, mo le fakamamamae, mo le fakafetai foki. Ke taofi kia Sesu-Kilisito lokoutou loto mo lokoutou laumalie e le fulufulumalie fakaatua, ko le nea aia e leaise faa iloa lona malie.

Joan. c. I.

I le temi ko ia, na kakau mei Selusalemi e le kau Aliki-Sutea le u pelepitelo mo niiki Levita, ke ano kia Soane o vesili atu ki ai: Po koai koe? Ti na fakasa tonu mai e ia, na leaise sele-pati, kae na fakasa tonufuai: E leaise ko Kilisito au. Ti lotou vesili atu ki ai: Kolea foki? Po ko Elia a koe? Ti pati aia: Se leai. Po ko se Polofeta a koe? Ti tali mai e ia: Leai. Ti lotou pati atu kiate ia: Ka koai koe, faaki mai ke motou fakailo kia latou kua kakaui matou? Kolea lou pati kiato koe? Ti faaki e ia: Ko au ko le leo e kalaga i le toafa, leia na

kupu mai ki ai le Polofeta ko Isaia: Fakatokatoka tonu le ala o le Aliki. Ti ko latou na ave le kavelogo, na kau ki le kakai faliseo. Ti na lotou toe vesili kiate ia, mo pati ki ai: Kolea foki e ke papitema ai, peka e leaise ko Kilisito a koe, po ko Elia, po ko se Polofeta? Ti faaki e Soane kia latou; E kau papitema i le vai; ka e i ai se tasi ia koutou, e leaise koutou iloa; ti ko ia ai ka muli mai, ka kua muamua a ia iate au, ti e leaise kau aoga au kau tala a nonoa o ona taka. Ko le patiga-nei na fai i Petania, i le kauvai o Soletane, i le ganea na papitema ai e Soane.

IV. TOMINIKA O LE ATEVETU.

I. Cor. c. IV.

Ei kaiga, ke oono mai e le kakai ko matou-nei ko faifekau o Sesu-Kilisito, ti mo le kau pule o misitelio o le Atua. Ti ko le nea e tafito taupau e le kau pule ke fai tonu olatou gāoi ke mailoga. Ka ko au-nei e leaise kau tokaga atu ki lokoutou fakamau kiate au, pe ki se tasi fakamau fakamalama; na mo au e leaise kau fakamau au. Se e leaise kau iloa se nea sala i loku loto, kae leaise kau tonu ai, ka ko le Alikifuai e fakamaui au. Koia ai aua se koutou fai fakavilivili se fakamau, kae tatali ki le saele mai a le Aliki; ko ia e ina fakamalama ai a nea fuli e lilo i le fakapouli, ti e ina fakasa le u fakakaukau o le loto; ti e tasi maua ai lona vikivikiia mei le Atua.

Luc. c. III.

I lona fetuu e kau-agafulu tupu lima o le sau a Tipelio-Sesale, i le nofo a Posio-Pilato i Sutea, i aso foki na pule ai a Helote i Kalilea, ka e pule lona taina ko Filipo i Itulea mo le fenua ko Talakonetite, ti pule a Lisania i

Apiline, i le temi na tausi-lotu ai le kau aliki-tausi ko Ana mo Kaifa, na tatae ake ki le lavaki le folafola o le Aliki kia Soane, le vosa o Sakalia. Ti na au aia ki potu kesekese o Soletane, o fakasa le papitema o le fakasemala, mo fakamolemole agasala, ofaipe le kupu e tuu i le tosi-akonaki o le polofeta ko Isaia: Ko le leo o leia e kalaga i le lavaki: teuteu le ala o le Aliki; fakatotonu ana saeleaga. Tanu ganea popoko fuli ai; solosoloi a mauga mo potu taualuga fuli ai. Ti fakatotonu ala piko, mo fakatokamalie ala patupatu; ti e mamata le kakai fuli ki le fakamauli a le Atua.

VISILIA O LE NATIVITATE.

Rom. c. I.

Ko au Paulo, ko le fakasausau o Sesu-Kilisito, na fakanofo au ko le Apositolo, ti na vaevae au ki le Evaselio o le Atua, aia na tomua folafola mai i ona polofeta, i le tosi tapu, ki lona Alo foki na tupu-tagata i le kutuga o Tavite; ti na mailoga mago aifuai, ko ia ko le Alo o le Atua, i lona mafimafi mo lona finegalo fakamaokioki, mo lona tuù-ake mei le mate, a Sesu-Kilisito foki lotatou Aliki, aia na ina tuku mai le kalasia mo le poloaki tapu, kau fakamaopoopo ai ki le lotu le kakai pagani fuli ai, i lona suafa, lenei kua koutou kau foki ki ai, o koutou pati ko fanau a Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Matth. c. I.

Na tosi a Malia, le tinana o Sesu, na lā tosi mo Sosefo, ti na leikiaise lā feilogaki, kae mailoga ake kua tinaekīkī aia i le Laumalie-Maokioki. Ka ko Sosefo, na lā nonofo, ko le tagata agatonu aia, ti na leaise pau iate ia ke ina fakamelemele aia, ka na fakakaukaufuai ke lā mavae fakafufu. Ti i le lolotoga o lona fakakaukau ki

ai, ti sa mai kiate ia, i lona moe, le Aselo o le Aliki, o pati ai: Sosefo, vosa o Tavite, aua se ke manavase i taulua nonofo mo Malia lou avaga: so ko lona tinaekīkī ko le gāoi aia o le Laumalie-Maokioki. E ina fanau se tama, ti e ke fakaigoa aia ko Sesu; so ko ia ai e ina fakamauli lona kakai mei alatou agasala.

NATIVITATE O SESU-KILISITO.

MISA O LE TUULUAPO.

Tit. c. II.

Aloa, kua sa mai ki tagata fuli ai le kalasia o le Atua lotatou Fakamauli, mo fakapoto tatou, ke tou tiaki le fakatevolo, mo le oli veli fakamalama, kae tou nofo fakatoopoto, mo agatonu, ti mo fakamaokioki foki i lalo-nei, o tatali ki le manuia e tou amanaki ki ai, ki le kaku mai foki o le kololia o le Atua mafimafi, ti mo Sesu-Kilisito, lotatou Fakamauli, aia na ina soli mai mo tatou, talie ke ina fakamauli ai tatou mei agasala fuli, ti ina fakamaà tatou, ti ina gaoi tatou ko lona kakai malie ti mo fai kauga malie. Fakamatala a nea ko ia, ti ke tokoi le fenua ki ai, ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Luc. c. II.

I le temi aia, na fai se fono e Sesale-Okusito ke tosi le kakai o le atulaulau katoa. Ko le uluaki tosi ko ia na fai e Silino, aia na pule ki Silia. Ti na tasi ano ki lona fenua ke tosi ai. Ti na siki ai mo Sosefo i Kalilea, i le kolo ko Nasaleti, o fanatu ki Sutea ki le kolo o Tavite e igoa ko Peteleemi, talie na kau mai aia ki le nofoaga mo le faasiga o Tavite, ke lā tosi ai mo Malia lona avaga na tinaekīkī. Ti i le lolotoga o laua nofo i ai, ti soko ai lona aso fanau, ti na fanau ai le tama ko lona

alopoou, ti kofu aia ki se gakie, ti fakatakoto aia i le kaiaga o manu, talie na kopikopi ai le nofoaga talifanoga. Ti na i ai i le potu fenua ko ia le kau tagata taupau-manu, na lotou tautau àla i le pouli mo leo ki olatou fagai-manu. Ti fokifa kua tuu mai kia latou le Aselo o le Atua, ti puipui latou e le malama fakaatua, ti manavase ai latou. Ti na pati ki ai le Aselo: aua se koutou manavase; so ko au e au-nei kia koutou mo le logo fakafiafia takimua ki fenua fuli ai: kua fanau i le ponei, i le kolo o Tavite, lokoutou Fakamauli, ko Kilisito ko le Aliki. Ti ko lona fakamailoga-nei kia koutou: E koutou iloa le tama e kofu ki se gakie, ti takoto i le kaiaga o manu. Ti fokifa kua fakatasi mo le Aselo le kakai mei Selo, o lotou vikiviki ki le Atua, mo pati: Kololia ki le Atua i aluga, ti manuia i lalo-nei ki tagata e loto malie.

MISA O LE MAFOATA.

Tit. c. III.

Aloa, kua sa mai le finegalo malie mo le alofa o le Atua lotatou Fakamauli ki tagata. Na leaise ina fakamauli tatou ko ni otatou gaoi tonu na tou fai, ka ko lona alofafuai; na tou tupu ai i le papitema o tagata foou i le Laumalie-Maokioki, aia na tou maua ai i lotatou Fakamauli ko Sesu-Kilisito, ke tou toe agatonu i lona kalasia, ti e tou maua ai le mauli lee gato e tou amanaki ki ai, i lotatou Aliki foki ko Sesu-Kilisito.

Luc. c. II.

I le temi aia, na patipati e le kau tagata taupau-manu: tou ano ki Peteleemi o onofia ki nea-nei kua fai, ala kua fakasa mai e le Aliki kia tatou. Ti na lotou fanatu fakavilivili ki ai, ti lotou iloa Malia mo Sosefo, ti mo le tama

e takoto i le kaiaga o manu; ti tio ake ki ai, ti lotou iloa ai le uiga o le tama, mo logo fuli na kupu ki ai. Ti na ofolele le kakai i nea katoa na fakamatala kia latou e le kau tagata taupau-manu. Ka ko Malia na nofo manatuifuai ki le u patiga, ti na fakakaukau ki ai i lona loto. Ti toe ano loa le kau tagata taupau-manu, o vikiviki mo fakafetai ki le Atua i nea fuli ai, na lotou fakalogo mo mamata ki ai; so ko iafuai na fakasa kia latou.

MISA-AO.

Hebr. c. I.

Ei kaiga, na folafola i mua e le Atua ki otatou matua. Na ina fai-aki le kau Polofeta i temi kesekese; ka ki muli mai, i aso-nei foki, kua folafola-aki mai lona Alo, aia kua ina fakanofo ke ina maua a nea fuli ai, aia foki na ina gaoi le u sekulo. Ko ia ko le ata o lona kololia, ti ko lona fakatātā oona, ti e ina aofia nea fuli ai i lona mafimafi, ti ina fakamolemole agasala, ti e agai aia i le lima atamai o lona Agai i aluga. E taualuga kese aia i le kau Aselo, talie e pakese ai lona suafa ia latou. So ko ai le Aselo na fai ki ai le folafola-nei: Ko koe ko loku Alo, na kau fakatupui a koe i le aso-nei? Mo le tasi folafola: Ko lona tamana ko au, ti ko ia ko loku vosa. Ti mo le folafola e fai mai i lana toe aumai lona Alopoou ki le malama-nei: Ke atolasio kiate ia le kau Aselo o le Atua. Lenei le kupu e uiga mai ki le kau Aselo: Na ina gaoi ana Aselo ko le u laumalie, ko ana faifekau e sakinake ko ula i afi. Ka ko le kupu e uiga mai ki le Alo: Ko lou nofoaga, ei Atua, ko le nofoaga lee gato; ti ko le tokotoko o lau pule, ko le tokotoko aia o le tonu. Na ke mokoi ki le tonu, ti na ke vesia ki le sala. Koia, ei Atua, na siki ai a koe e le Atua o

ina takai a koe ki le lolo fakafiafia, ke ke pakese ai i lau kau nofoaga katoa. Ti ko le tasi folafola: Ko koe, Aliki, na gaoi le kele i le kamataaga, ti ko le lagi ko le gaoi o ou lima. E puli latou i se aso, kae ke nofo maù aifuai a koe; ti e fakaau latou o matua, ofaipe se kofu, ti e ke liliu latou sakinake ko se pulupulu, ti e liliu kese ai latou; ka ko koe e ke tatau aifuai, ti e leaise gato au fetuu.

Joan. c. I.

I le kamataaga na i ai le Folafola, ti na i le Atua le Folafola, ti na Atua le Folafola. Na i le Atua aia i le kamata-aga. Na ina gaoi a nea fuli ai, ti leai se nea, i nea fuli na fai, na tupu kese, ka iate iafuai. Na iate ia le mauli, ti ko le mauli aia ko le malama o tagata. Ti e ula le malama i le fakapouli, ti na leaise iloa aia e le fakapouli. Na i ai le tagata na kakau mai e le Atua, ko lona igoa ko Soane. Na au aia ko le fakamaoki, ke fakamaoki aia ki le malama, kae tui ki ai le kakai fuli. Na leaise ko le malama aia, ka ko le fakamaoki ki le malama. Na i ai le malama maoki, e ina fakamalamai tagata fuli ai e tupu i lalo-nei. Na i lalo-nei aia, ti na tupu iate ia le malama-nei, ti na leaise iloa aia e le malama-nei. Na au aia ki lona kaiga, ti na leaise tali aia e lana kakai. Kae mailoga le kakai na lotou tali aia, kua tuku mai ki ai ke lotou liliu ko fanau a le Atua, a latou fuli kua tui ki lona suafa, a latou foki na leaise tupu i le toto, pe i le oli o le tino, pe i le loto o le tagata, ka na lotou tupu i le Atuafuai. *Ti na tupu-tagata le folafola,* ti nofo aia ia tatou; ti kua tou mamata ki lona kololia, ko le kololia aia na tau mo ia, ko le Alo tokatasi o le Tamana, ti apele aia i le kalasia mo le maoki.

SAGATO SETEFANO.

Act. c. VI. VII.

I aso-na, na apele a Setefano i le kalasia mo le makeke, ti na ina fai a nea fakamailoga mo fakatalatupua ai i le kakai. Ti na tuù niiki mei le sinakoka, e pati ko le nofoaga o le kau Faitalisa, mo le kau Silene, mo le kau Alesatalia, mo le kau Silisia, mo le kau Asia, o fakakikisi kia Setefano. Ti na leaise lotou ma lolomi le poto mo le Laumalie na folafola iate ia. Ti fakalogo ki lana pati, ti na futa ai lolatou manava i le ita, mo fakalili olatou nifo kiate ia. Ka na apele a Setefano i le Laumalie-Maokioki, ti aga ake a ia ki Selo, ti tio ai ki le kololia o le Atua, ti mo Sesu na tuù i le lima atamai o le Atua, ti na pati: ku kau tio ki Selo kua ava, ti ku kau tio ai ki le Vosa o le tagata e tuu ake i le lima atamai o le Atua. Ti kalaga' ai latou o leo lasi, ti popono olatou taliga, kae oso fakatasi kiate ia, ti toso a ia ki tua-kolo, mo tamate a ia ki niiki fatu. Ka ko latou na fakaveli kiate ia i le fakamāu, na lotou tuku olatou kofu i mua o se tauleleka na igoa ko Saulo. Ti na aga a Setefano o kolefuai i le lolotoga o lona tamatei ki niiki fatu, mo pati: Aliki Sesu, ke ke tali loku laumalie. Ti tuutuli loa a ia, ti kalaga o leo lasi, mo pati: Aliki, aua se ke totogi lolatou agaveli mai-nei; ti oki lona pati a ia, ti fano a ia ki le Aliki.

Matth. c. XXIII.

I le temi a ia, na folafola a Sesu ki le kau Sekelipa mo le kau Faliseo: E kau kakau kia koutou le kau Polofeta, mo le u poto, ti mo le u sekelipa, ti e koutou tamatei niiki ia latou, ti kolusifiko niiki, ti sasa niiki i okoutou sinakoka, ti koutou fakaveliveli latou mei se nofoaga ki se nofoaga, talie ke to ai kia koutou le toto

katoa o le agatonu, talu mei le toto o Apele maokioki, o tatae ki le toto o Sakalia, le vosa o Palakia, aia na koutou tamatei i le vasaa o le Fale-lotu mo le aletale. E kau pati atu maoki kia koutou, e soko mai a nea-nei fuli ki le tautupu-nei. Selusalemi, Selusalemi e! a koe e faa tamate ke mate le u polofeta, mo tuki ki fatu latou e kakau kiato koe, pe na tuafia loku oli ke kau tanaki au fanau, ofaipe ko se tanaki a-se ufa ona uviki i ona kapakau, ti na leaise ke loto ki ai! Koia ai ka tuu lavaki lokoutou nofoaga. Se e kau pati atu kia koutou: leaise koutou toe mamata kiate au, o au ki le aso e koutou pati ai: ke vikivikiia aia e saele mai i le suafa o le Aliki.

S. SOANE APOSITOLO.

Eccl. c XV.

Mailoga leia e ì ki le Atua, ko ia ai e gāoi malie; ti mailoga leia e ina taofi le tonu, ko ia ai e ina maua le poto; ti e fakafetaulaki kiate ia le poto, ofaipe se tinana e fakapoipoi ki ai le kakai. E ina fagai aia ki le pane o le mauli mo le fakapoto; ti e ina fakainu ki ai le vai o le poto fakamauli; ti e nofo maù iate ia, ti e leaise gäoi sala aia. Ti ina taofi aia, ti e leaise fakaluma aia; ti ina siki ake aia i ona kaiga; ti ina fakapoto ana pati i le fakatasi o le kakai; ti e tanaki kiate ia le poto mo le loto-māu; ti ina teu aia ki le teuga kololiaia. Ti ina tanaki kiate ia le malie mo le fakafiafia; ti e tuku kiate ia le igoa lee gato e le Aliki lotatou Atua.

Joan. c. XXI.

I le temi aia, na folafola a Sesu kia Petelo: Muli mai kia te au. Ti mafuli ake a Petelo, ti tio atu aia, e muli mai le tisipulo na alofa ki ai a Sesu, aia foki na fanaki

ki lona fatafata i le kai-ga fakapasikate, ti vesili kiate ia: Aliki, ko ai ka agaveli kiate koe? Tio ake a Petelo kiate ia, ti vesili atu kia Sesu: Aliki, pe e fefeaki a ia? Ti folafola a Sesu kiate ia: Ka e pau i loku loto ke nofo fenaaki a ia o tatae ki loku au, ti vaia kiato koe? Ke muli maifuai a koe kiate au. Ti ko le kupu a ia na mafola i kaiga, e leai sii mate le tisipulo ko ia. Ti na leaise pati e Sesu: E leaise mate a ia, kae na pati: ka pau loku loto ke nofo fenaaki a ia o tatae ki loku au, ti vaia kiato koe? Ti ko le tisipulo ko ia e ina fakamaoki ai a neanei; ti ko ia tonu na ina tosi ai, ti e motou iloa kua maoki lana folafola.

LE KAU SAGATO LILIKI.

Apoc. c. XIV.

I aso-na, na kau mamata ki le Akeno na tuù i le mauga ko Sione, ti mo le kakai e tino lelau tupu tino fa, tupu fa afe na lotou tuù mo ia; ti na tosi i olatou lae lona suafa mo le suafa o lona Tamana. Ti na kau logo ki se leo mei Selo, ofaipe se leo o se vai lasi, po ko se ùùlu o se mana lasi. Ti ko le leo na kau logo ki ai, na tatau mo le leo o le kau fakatagi i olatou nea fakatagi. Na lotou sua agisoa, ofaipe se agisoa foou, i mua o le nofoaga, mo i mua o manu e fa, ti mo le kau matua. Ti na leaise mafai i se tasi ke ina sua le agisoa ko ia, ka na gatofuai ia latou tino lelau tupu tino fa tupu fa afe na fakamauli mei le fenua, ko latou na leaise tagaki ki se fafine, so ko taupoou latou. Ti e lotou mulimuli ki le Akeno i ganea fuli e ano a ia ki ai. Ko latou na fakamauli mei le kakai, ko le polopolo a ia ki le Atua mo le Akeno. Ti na leaise iloa le loi i olatou gutu; se e leai solatou mele i mua o le nofoaga o le Atua.

Matth. c. II.

I le temi aia, na sa mai le Aselo o le Aliki kia Sosefo i le lolotoga o lona moe, o pati ki ai: tuù ake, ti ke toò le tama mo lona tinana, ti ke sola ki Esipito, ti ke nofo i ai o fakalogo maifuai ki niaku poloaki kiato koe; so ko Helote ka fakaala ki le tama ke ina fakapuli aia. Ti tuù ake aia i le pouli, o toò le tama mo lona tinana, ti fano aia ki Esipito, ti nofo aia i ai, o tatae ki le mate o Helote, talie ke fakamaoki ai le kupu o le Aliki, aia na fai mai e le polofeta i lana pati: Na kau taki mai loku vosa mei Esipito. Ti oono a Helote kua kākā mai kiate ia e le kau Masi, ti ita kese ai, ti kavelogo ke tamate ke mate tamaliki fuli ai na i Peteleemi mo le u fenua e ofi ki ai. Ti na mate tamaliki fuli ai na o fanau fua, o ano ki tamaliki na lua olatou fetuu, o fakatau ki le temi na fakatotonu mai e le kau Masi kiate ia. Ti na o fakamaoki le kupu na fai e le polofeta ko Selemia i lona pati: kua logo ki se leo i Lama, ko le lauga mo le tagi lasi, ko le tagi a Lakele ki ana fanau; ti na leaise mauà se fakafulufulumalie, talie kua puli ai latou.

TOMINIKA E SOA MO LE NATIVITATE.

Galat. c. IV.

Ei kaiga, mailoga le tama koi ikiiki e mauà sona tofia, ti e tataufuai aia mo se tama fakasausau, i le lolotoga foki o lona koi ikiiki; e pati aifuai ko le aliki o nea fuli, kae koi fakalogofuai aia ki matua e pule ai, mo taupau aia, o au ki le temi na fakatotonu e lona tamana. Ti e fenaaki mo tatou, i lotatou koi valea; na tou fakalogo fuai ki uluaki tootooga na tuku mai ki le malama-nei. Ti katoa ai le temi, ti kakau mai e le Atua lona Alo, na tupu aia i le fafine, ti na ina taupau a tootooga o le

lotu mua, talie ke ina fakamauli ai le kakai na lotou fai a tootooga ko ia, kae fakanofoi tatou ko ana fanau. Ko koutou ko fanau o le Atua, ti koia ai na tuku mai e ia le Laumalie o lona Alo ki okoutou loto, ke koutou fetapa ake ai: Aloa, lomatou Tamana. Koia ai e leaise tasi ia koutou koi kaunaga, ka ko fanaufuai. Ti ka ko fanau koutou, kua koutou kau ki le tofia o le Atua, ia Sesu-Kilisito.

Luc. c. II.

I le temi aia, na ofolele a Sosefo mo Malia, le tinana o Sesu, i pati kesekese na kupu mai kiate ia. Ti na tapuaki a Simeone kia laua, ti pati ake kia Malia lana tinana: E tokaapi ka malaia, ti e tokaapi ka manuia i le kakai Iselaele, talie ko le tama-nei; koia ai e fakaaga ki ai le fakaveliveli. Ti e sokai lou loto ki se seleta, ti e fakamailoga ai e tokaapi lolatou loto e nofo mo latou. Ti na i ai le fafine polofeta ko Ana, ko le taine o Fanuele mei le kutuga o Asele; ti na tatae aia o matua ai, ti na fetuu fitufuai lolaua nonofo mo lona avaga, talu mei lolaua fakanofo i lona koi taupoou. Ti na nofo tokatasifuai aia o tatae ki ona fetuu e kau-valu tupu fa. Na leaise mamao aia mo le fale-lotu; ti na tausi malie ki le Atua, o sesunio foki mo fai-kole i le po mo le aso. Ti na au tautonu aia i le ola ko ia, ti na fakafetai mo vikiviki ki le Aliki, ti na fai lana pati kiate ia mo le kakai fuli na amanaki ki le Fakamauli o Iselaele. Ti oki a tootooga fuli e fakatotonu e le tosi fakaaliki, ti na lotou toe liliu ki Kalilea, ki lolatou kolo ko Nasaleti. Ti na tupu ake ai le tama, mo fakaau o makeke, ti na apele aia i le poto, ti na iate ia le kalasia o le Atua.

SILIKOSISIO O SESU-KILISITO.

Tit. c. II.

Aloa, kua sa mai ki tagata fuli le kalasia o le Atua lotatou Fakamauli, kua ina akonaki tatou ke tou tiaki le loto fakatevolo, mo le oli veli fakamalama, kae tou nofo fakatoòpoto, mo agatonu, ti mo fakamaokioki foki i lalonei, o tatali ki le manuia e tou amanaki ki ai, ki le kaku mai foki o le kololia o le Atua mafimafi, ti mo Sesu-Kilisito, lotatou Fakamauli, aia na ina soli mai mo tatou talie kè ina fakamauli ai tatou mei agasala fuli, mo ina fakamaà tatou, mo ina gaoi tatou ko lona kakai malie ti mo fai kauga malie. Fakamatala a nea ko ia, ti ke tokoi le fenua ki ai, ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Luc. c. II.

I le temi aia, na katoa lona valu o aso, leia e fai ai le silikosisio, ti na fakaigoa le tama ko *Sesu;* ko le suafa aia na fakatonu e le Aselo kia Malia, ka leikiaise tinaekīkī aia.

EPIFANIA.

Isai. c. IX.

Tuu ake, Selusalemi, gigila mai, se kua au lou malama, kua sopo ake le kololia o le Aliki kiato koe. Se koi fakapouli le fenua, ti koi nofo i le pouli le kakai, ka ko le Aliki ka mafuta iato koe, ko lona kololia ka sa mai iato koe. E saele mai le kakai i lou malama, ti mo le kau Aliki i le ata malie ka sopo iato koe. Tagaki ake ou mata, mo ke tio fakatakamilo, ko le kakai-na e katoa mai, e au latou kiato koe; e au mei mamao au fanau tagata, ti e tuu maifuai au fanau fafine i ou faasi. Ti o ke oono kua au fakaapi ai a fenua kesekese, ti o ke ofolele ai; ti e fiafia ai lou loto peka e tafuli mai foki le atulaulau kiato koe; ti maopoopo mai kiato koe

le kau mālo o le malama-nei. E tatae mai kiato koe a kamelo mo tolometalio tokamauke ai mei Matiane mo Efa. E au mai le kakai mei Sapa o fetuku mai le aulo, mo le tule, mo lolatou fakafetai ki le Aliki.

Matth. c. II.

Na fanau a Sesu i Peteleemi ko le fenua o Suta, i le nofo a le Aliki ko Helote; ti au ai ki Selusalemi le kau Masi mei le sopoaga o le laà, o lotou vesili: kolefea le Aliki o Sutea na o fanau, se kua motou mamata ki lona fetuù i le sopoaga o le laà, ti kua motou au o atolasio kiate ia. Ti fakalogo ki ai le Aliki ko Helote, ti finenonofo aia mo Selusalemi katoa. Ti na ina tanaki le kau Aliki o le faasiga-tausi, ti mo le kau Sekelipa o le fenua, o fakaeke kia latou: pe e fanau ifea a Kilisito? Ti lotou pati kiate ia: I Peteleemi, ko le fenua o Suta; so ko lenei le kupu o le polofeta: Ko koe Peteleemi, fenua o Suta, e leaise ke ikiiki a koe i le u kolo lalasi o Suta, se e tupu iato koe le Aliki e pule ki laku kakai Iselaele. Ti na poloaki fakafufu a Helote ke au le kau Masi kiate ia, ti na vesili fakapapau aia kia latou le temi tonu na sa mai ai le fetuù kia latou. Ti na kakau latou ke fano ki Peteleemi, mo pati: koutou ano, ti koutou vesili fakapapau ki le tama, ti ka koutou iloa aia, ti koutou fakailoilo mai kiate au, kau fanatu foki au o atolasio kiate ia. Ti oki lolatou fakalogo ki le Aliki, ti lotou fano; ti fokifa kua toe muamua ia latou le fetuu na lotou mamata ki ai i le sopoaga o le laà, o tatae ki le ganea na nofo ai le tama, ti o tuu maù ai aia. Na lotou fiafia lasi ai i lolatou toe tio ki le fetuù. Ti lotou ulu ki fale, ti lotou iloa le tama mo Malia lona tinana, ti lotou punou o atolasio kiate ia. Ti tagaki olatou koloa, ti tuku atu kiate ia olatou moliga, ko le aulo, mo le iseso, mo le mila. Ti na fakailoilo kia latou i le moemiti, ke aua

se toe liliu latou kia Helote, ti na lotou fano ki lolatou fenua i se ala kese.

I. TOMINIKA E SOA MO LE EPIFANIA.

Rom. c. XII.

Ei kaiga, e kau kole fakamalotoloto kia koutou, i le alofa o le Atua, ke koutou momoli ake okoutou tino o fai ki ai se failaulau mauli, mo maokioki, ti aoga ki le Atua, o fakamailoga ki ai lokoutou tausi fakamaokioki. Ti aua se koutou faifaitaki ki le malama-nei, kae fakafoou lokoutou loto, ke koutou iloa ai le finegalo o le Atua, le nea e malie, mo le nea e aoga, ti mo le nea e takimua. Ko laku pati atu kia koutou fuli ai, talie ko le kalasia kua tuku mai kiate au, ke aua se koutou fiapoto lasi ake i le poto e totonu, ka koutou fiapoto fakamalie, o tasi fakatatau foki ki le vaevae poto na fai mai e le Atua kiate ia i le tausi. Se e tasifuai lotatou tino, kae lasi ona koga, ti e leaise uiga tasi a koga kesekese. E fenaaki mo tatou; e tou tokaapi ai, kae tou tino tasifuai ia Sesu-Kilisito, ti e tou fekoga-aki fuli ai, talie ko Sesu-Kilisito, lotatou Aliki.

Luc. c. II.

Na katoa ona fetuu e kau-agafulu tupu lua o Sesu, ti saele ake aia mo ana matua ki Selusalemi, ofaipe foki ko lolatou tauaki fano mua i aso fakaaliki; ti oki aso fakaaliki, ti faliu le fanoga kae nofo le tama ko Sesu i Selusalemi, ti na leaise iloa e ana matua; na masalo e laua e mulimuli mai aia i le kau fanoga. Ti na fano aifuai laua o pouli i le aso e tasi, ti na lā sakili aia i le kau kaiga o lolatou fanoga, kae leaise mauà aia i ai. Ti na foki laua ki Selusalemi o sakili aia; ti na o mauà aia i le fale-lotu, ka kua po tolu lona puli. Na nofo aia mo le kau poto o fakalogo mo vesili kia latou. Ti na ofo-

lele i lona poto mo lona tali e le kakai fuli na fakalogo kiate ia. Ti tio ake ana matua ki ai, ti ofolele laua; ti pati kiate ia e lona tinana: Aloa, kolea e ke fenaaki ai kia māua? Na mā loto mamae-nei mo lou tamana i le sakili a koe. Ti na pati aia kia laua: kolea e kulu sakili ai au? E leaise kulu iloa laku nea e fai, ko le fakatatae le poloaki o loku Tamana, ti e leaise ma tuku aia? Ti na leaise iloa e laua le uiga o folafola na ina fai kia laua. Ti fano loa aia mo laua, ti tatae ki Nasaleti, ti fakalogo aia kia laua. Ti na nofofuai lana tinana o manatu i lona loto ki nea fuli ko ia, mo fakakaukau ki ai. Ti na tupu ake a Sesu, na tupu o lasi lona poto, mo lona tino, ti mo lona kalasia i mua o le Atua mo tagata.

II. TOMINIKA I LE SILI O LE EPIFANIA.

Rom. XII.

Ei kaiga, kua tou takitasi mo ona le uiga malie, ofaipe foki ki le tofitofi o kalasia kesekese kia tatou. Mailoga leia kua polofeta, ti fai lona gaoi aia ke tonu i le tausi. Ti mailoga leia e ina fai tootooga o le lotu, ti agatonu aia ki ai. Ti mailoga leia e akonaki, ti aga o akonaki; ti mailoga leia kua iate ia le tokoi, ti tokoi. Ti mailoga leia e alofa ki kaiga mativa, ti alofa fakamalie. Ti mailoga leia e pule, ti pule fakamalotoloto. Ti mailoga leia e ina taupau le gaoi o le alofa, ti fai fakafiafia aia, ke fakamaoki ai le alofa. Koutou vesia ki le gaoi veli, kae tokaga maù ki le malie. Koutou fealofaki ofaipe se kau kaiga e tasi, mo fefakapoipoi-aki foki. Aua se kaekae i lokoutou gaoi, kae koutou tausi fakamaloto ki le Aliki. Koutou fakafiafia ki nea e tou amanaki ki ai, mo kataki i mamae, ti mo taupau le kole. Koutou tokoi a kaiga e mativa, mo tali malie le kakai e tau ki lokoutou nofoaga. Koutou tapuaki ki nea e fakaveliveli mai kia kou-

tou, koutou loto maliefuai ki ai, aua se koutou tatalo veli ki ai. Koutou fakafiafia mo le kakai e fiafia; koutou tagi mo le kakai e tagi; koutou loto tasi, mo feloto-malieaki. Aua se koutou fianealasi, kae koutou loto malie mo le kakai seka.

Joan. c. II.

I le temi aia, na fai le fakamau i Kana-Kalilea, ti na i ai le tinana o Sesu. Ti na avatu foki le logo kia Sesu ke au ai aia mo ana tisipulo ki le fakamau. Ti oki le vino, ti pati ake le tinana o Sesu kiate ia: E leai solatou vino. Ti folafola a Sesu kiate ia: fafine, e tā a mo koe? leikiaise tatae mai loku ola. Ti na pati lana tinana ki le kau takatuù: koutou fai katoa a nea e ina pati mai kia koutou. Ti na i ai le u fagu-fatu lasi e ono ki le fanofano na faa fai le kakai Sutea, ti na takilua, pe takitolu a fuaaga lona lasi. Ti folafola ake a Sesu kia latou: Koutou utu-vai a fagu-fatu. Ti na lotou utu o fakaapele ai. Ti folafola ake a Sesu kia latou: koutou asu loa mei ai, o ave ki le matua o le katoaga. Ti na lotou ave aia. Ti kamata e le matua o le katoaga le vai na liliu ko le vino, ti na leaise iloa e ia, po ko le vino aia meifea, ka na iloafuai e le kau takatuù na lotou asu le vai. Ti fetapa atu le matua ki le aliki-fakamau, o pati kiate ia: E tomua aumai e le u tagata fuli le vino malie, ti ka o kona le kakai, ti o aumai le vino leaise loko malie; ka kua ke taofi le vino malie, o aumai fakamuli-nei aia. Ko le kamataaga aia o nea fakatalatupua na fai e Sesu i Kana-Kalilea, ti na fakasa ki ai lona kololia, ti na tui ana tisipuol kiate ia.

LE SUAFA TAPU O SESU.

Act. c. IV.

I aso-na, na apele a Petelo i le Laumalie-Maokioki, ti fai lana pati: Fakalogo mai, koutou Aliki o le fenua

mo koutou Matua, kua fakaeke i le aso-nei ki le tagata masaki kua fakamauli, pe na mauli fefeaki aia? Ti e faaki atu kia koutou fuli-nei, ti mo le kakai Iselaele katoa ke koutou iloa fuli ai: ko le tagata-nei, e tuu mai i okotou mua, na maulifuai aia ko le suafa o Sesu-Kilisito mei Nasaleti lotatou Aliki, aia na koutou kolusifiko, ti na toe mauli aia mei le mate. Ko le fatu aia na koutou tiaki, koutou tufuga, ti kua liliu aia ko le tafito o le tifi-fale. Ti e leai se mauli e tupu kese; se e leai se tasi suafa i le lalo-lagi na tuku mai ki le tagata, ke tou mauli ai.

Luc. c. II.

I le temi aia, na katoa lona valu o aso, leia e fai i ai le silikosisio, ti na fakaigoa le tama ko Sesu; ko le suafa aia na fakatonu e le Aselo kia Malia, ka leikiaise tinaekīkī aia.

III. TOMINIKA I LE SILI O LE EPIFANIA.

Rom. c. XII.

Ei kaiga, aua se koutou fanaki ki lokoutou fiapoto, mo totogi veli ki se tasi e agaveli mai, kae koutou tokaga ke fai nea malie i mua o le Atua, ti mo tagata fuli ai. Koutou faiga ke kotou vasaa malie mo tagata fuli ai, pekā e mafai. Ei kaiga fakaalofalofa, aua se koutou taui veli, kae koutou tuku se ava ki le ita; se e tuu se kupu i le tosi: e iate au le totogi, ti e kau feāu ke iku aia, ko le folafola aia o le Aliki. Kapau e fia kai lou fili, ti ke fagai aia; ti ka fia inu, ti avatu ki ai sona nea ke inu. Ka e ke fai fenaaki, ti e ke tanaki ai le malala i afi ki lona ulu. Aua se ke malomia i le veli, ka ke lolomi le veli i le malie.

Matth. c. VIII.

I le temi aia, na ifo mai a Sesu mei le mauga, ti na mulimuli iate ia le kakai tokaapi; ti na fanatu le kilia o

sū kiate ia, mo pati: Aliki, ka e ke finegalo mai, ti e ke ma fakamauli au. Ti fālō e Sesu lona lima, ti kapa atu ki ai mo folafola: ko loku loto ke ke mauli. Ti fokifa kua mauli lona kilia. Ti folafola a Sesu kiate ia: aua se ke faaki ki se tasi, ka ke fano o fakasa a koe ki le matua-tausi, ti tuku atu ki ai le moliga na fakatotonu mai e Moisese, ke fakamailoga-aki kia latou. Ti saele a Sesu ki Kafanaume, ti na au kiate ia le Setulio, o fai ki ai le kole-nei: Aliki, ko loku fakasausau e takoto i loku fale, ko lona masaki ko le palalisia, ti e mamae lasi ai. Ti folafola a Sesu kiate ia: e kau fanatu o fakamauli aia. Ti tali mai le Setulio: Aliki, e leaise kau aoga ke ke saele mai ki loku fale, ka ke folafola mai, ti e mauli ai loku fakasausau; so ko au-nei ko le tagata fakalogo fuai; ka e i ai aku kau milite, ti e kau pati ki se tasi: ano, ti fano aia. Ti e kau pati atu ki leia: au, ti au aia; pe ki loku faifekau: fai leia nea, ti ina fai aia. Ti fakalogo ki ai a Sesu, ti ofolele aia, ti folafola atu ki le kakai na mulimuli iate ia: E kau fakailo atu maoki kia koutou, na leaise kau iloa se tui makeke feneeki i Iselaele. E kau pati atu foki: E tokaapi e au mei le sopoaga o le laa mo le toaga o le laa foki, o lotou nonofo mo Apalaamo, mo Isaake, ti mo Sakopo i le puleaga o Selo, kae kapu a fanau tonu o le puleaga ki le fakapouli ki tua; ti e fai i ai le tagi mo le fakalililili a nifo. Ti folafola a Sesu ki le Setulio: Ano-la a koe, ti fai atufuai ki lou tui makeke-na. Ti na mauli ai lona fakasausau i le ola tonu ko ia.

IV. TOMINIKA I LE SILI O LE EPIFANIA.

Rom. c. XIII.

Ei kaiga, koutou fakaoki totogi ki le kakai fuli ai, i nea e totonu ke koutou totogi ki ai; e gato foki i le fea-

lofani e fai maù aifuai aia. So ko ia e alofa ki kaiga, kua ina taupau le fono katoa. Ko le u kupu-nei o le fono: aua se ke totolo; aua se ke tukipo; aua se ke kaiaa; aua se ke loisii ki se tasi; aua se ke oli valea ki se nea o se kaiga, mo ala poloaki fenaaki e katoa ai i le kupu-nei: ke ke alofa ki kaiga ofaipe ko lou alofa kiato koe. Leaise mafai i se tasi ke agaveli ki se kaiga, peka alofa maoki aia ki ai. Ko le alofa ko le maluaga aia o le fono katoa.

Matth. c. VIII.

I le temi aia, na ake a Sesu ki se vaka, ti na mulimuli iate ia ona kau tisipulo. Ti fokifa le afā lasi kua to ki le moana, ti na puli le vaka i le sopo ake o le galu, ka kua moe aia. Ti na au ona tisipulo ki ai, o fafagu aia mo pati: Aliki, fakamauli tatou, ko tatou ka mate. Ti folafola ake a Sesu kia latou: kolea e koutou manavase ai, e koutou tui fakagaegae? Ti tuu ake aia o folafola ki le matagi mo le tai, ti tofu ai loa. Ti na ofolele ai le kau tagata, o pati latou: koai-nei e fakalogo ki ai le matagi mo le tai?

V. TOMINIKĄ I LE SILI O LE EPIFANIA.

Coloss. c. III.

Ei kaiga, ke koutou teuteu koutou ki le manava-alofa, mo le agamalie, mo le agamalu, mo le fakapoipoi, mo le loto kataki. Ko nea ala e aoga ki le kakai kua vaevae mai e le Atua, ke maokioki ti mo alofaina. Ti koutou fekatakiaki mo fefakamolemoleaki fuai, peka e gaoi veli se tasi ki se tasi. Koutou fakamolemole ofaipe ko le fakamolemole a le Aliki kia koutou. Ko le nea e koutou tafito taupau i nea fuli ai ko le fealofaki, ko le fakamauąga aia o le maokioki. Ke tuu makeke i okoutou loto le fulufulumalie o Sesu-Kilisito, aia kua tanaki ki ai

koutou i se tino e tasi; ke koutou fakafetai ai. Ke tuu makeke i okoutou loto a folafola o le Atua, ke koutou maua ai le poto katoa; ke koutou feakonakiaki ai, mo fetokoiaki i niokoutou pesalemo, mo niokoutou imeni, mo niokoutou agisoa fakalotu; ti fai fakamalotoloto foki lokoutou fakafetai mo okoutou agisoa ki le Atua. Oono ki okoutou patiga, mo okoutou gaoi kesekese, ke fai fuli ai i le suafa o Sesu-Kilisito lotatou Aliki, o fakafetai foki ki le Atua ko le Tamana o le Aliki ko Sesu-Kilisito.

Matth. c. XIII.

I le temi aia, na fai e Sesu se pati fakatātā ki le kakai: kua tatau le puleaga o Selo mo se tagata na ina to pulapula malie i lona gaoiaga. Ti i le lolotoga o le moe o le kau tagata, ti au lona fili o to ai le sisania i le fulumeto, ti fano aia. Ti tupu ake a fatu i laakau malie o fua, ti somo ake ai mo le sisania. Ti ano loa le kau tagata fai-kauga ki le matua o le kaiga, mo vesili kiate ia: Aliki, pe na leaise ke to le pulapula malie i lou gaoiaga? Kolea foki kua somo ai i ai le sisania? Ti tali aia: ko le kauga a le fili. Ti pati ake le kau tagata kiate ia: pe e malie iato koe ke motou fano o tāaki aia? Ti tali mai aia: leai, na koutou taaki fakatasi le sisania mo le fulumeto. Tuku fuai ke tupu lua ake fakatasi o tatae ki le utu-taū; ti ka fai le tanaki o le taū, ti e kau fakasa ki le kau-gāoi: koutou tanaki mua le sisania, o vaevae i kavega, ti sai ke tutu, kae tanaki ake le fulumeto i loku fata.

VI. TOMINIKA I LE SILI O LE EPIFANIA.

I. Thessal. c. I.

Ei kaiga, e motou fakafetai aifuai ki le Atua, talie ko koutou fuli ai. E motou nofo manatu aifuai kia koutou i lomatou fai-kole. E motou manatu i le alo o le

Atua, lotatou Tamana, ki okoutou gaoi i le lotu, ki lokoutou tui makeke, mo lokoutou alofa, mo lokoutou fakamamae, ti mo lokoutou faa kataki talie ko lokoutou amanaki malie kia Sesu-Kilisito, lotatou Aliki. Ei kaiga, fagasele o le Atua, e motou iloa lokoutou manuia, talie ko lomatou pati-lotu kia koutou na leaise gato aia i lona pati-gutu fuai, kae na fakamailoga aia ki le makeke o le Laumalie-Maokioki, mo nea malie fuli ai. Kua koutou iloa foki, pe na fefeaki lomatou nonofo ia koutou, mo lomatou faiga talie ko koutou. Ti kua koutou faifaitaki kia matou mo le Aliki, talie ko lokoutou kataki i mamae kesekese na soko mai kia koutou i lokoutou tali o le lotu, ti na koutou fakafiafia ai i le Laumalie-Maokioki. Ti na faifaitaki loa kia koutou le kakai fuli o Masetonia mo Akaia na aga ki le lotu. Ti na leaise gato i Masetonia mo Akaia le mafola ia koutou a folafola o le Aliki, kae kua mafola mamao lokoutou tui makeke ki le Atua, ti e leaise koi motou pati ki ai. Se ka pati mai kia matou, ti e pati foki ki lomatou fanatu pe na fefeaki aia, ti na fefeaki lakoutou tafuli mei le fakatevolo ki le Atua, o tausi foki ki le Atua e laumalie ti mo maoki, mo koutou amanaki ki lona Alo ko Sesu mei Selo, aia na ina fakatuu-ake mei le mate, aia foki e ina fakasao tatou mei le sausau ka fai.

Matth. c. XIII.

I le temi aia, na folafola e Sesu ki le kakai i le pati fakatātā-nei: E tatau le puleaga o Selo mo le fua i sinapi e ave e le tagata o to i lona gāoi. E liliki ai aia i le u fua i laàkau fuli ai; ti ka tupu aia, ti e lasi ake aia i le faasiga-laàkau liliki fuli ai, ofaipe aia se laàkau lasi; ti e au ki ai le u manu o le lagi, o nofo i ona laa. Ti na fai ake kia latou le tasi pati fakatātā: E tatau le puleaga o Selo mo le nea fakatupu-pane e toò ake e se

fafine o ai i niiki fua-falina e tolu, ti e tupu fuli aia. Na fakasa e Sesu le u nea fuli-nei ki le kakai i le pati fakatātā, ti na folafolafuai aia kia latou i le pati fakatata, talie ke fakamaoki ai le kupu na fai e le polofeta: E pati loku gutu ki pati fakatātā; e kau fakasa a nea na puli talu mei le fakatupu o le malama-nei.

TOMINIKA O LE SETUASESIMA.

I Cor. c. IX—X.

Ei kaiga, pe e leaise koutou iloa le nea ko le feafeau i se ganea laumalie. E makape le potoi tagata, ka ko le tokatasifuai e ina maua le totogi o le feafeau. Ti fai ke vave lokoutou feafeau, ke koutou maua ai lona totogi. Mailoga leia e kau ki se feausi, ti e fakamamao iate ia a nea fuli ai e fakagaègaè-tino, ko lona taupili ke ina maua le palā popogaofie; ka ko le palā lee gato e tou sakili ai. Ko au-nei e fai laku makape-nei, ti e leaise fainoa aia; ti e fai laku fetaaki-nei, ti e leaise kau ta noafuai; ka e kau agaaga fakamamae loku tino-nei, ti e kau fakafitafitaà aia, talie na kau akonaki le kakai kesekese, ti e kau iku loa ki le malaia. E leaise pau iate au ke fakapuli ia koutou le uiga o otatou matua, na malu latou fuli ai i le ao; ti na lotou fanoga fuli i le tai-kula, ti na lotou papitema fuli ai i le ao mo le tai, i le pule a Moisese; ti na lotou kai fuli le nea kai fakalaumalie e tasi, ti mo inu fuli le nea inu fakalaumalie e tasi; se na lotou maua lolatou nea inu mei le fatu fakatalatupua na muli ia latou. Ti ko le fatu ko ia ko Sesu-Kilisito. Ti na tokateiki ia latou na aga ki le Atua.

Matth. c. XX.

I le temi aia, na fai e Sesu ki ana tisipulo le folafola fakatātā-nei: E fakatatau le puleaga o Selo mo se tagata, ko le matua o se kaiga, na usu ai o sakili tagata ke fai-

kauga i lana vite. Ti na fakatotonu mo latou ki se tenalio e tasi, i se aso e tasi, ti kakau latou ke fano ki lana vite. Ti toe ano aia i le ola tolu, ti ina iloa se tasi potoi tagata na nofo noa i le malae, ti pati kia latou: Ano koutou ki laku vite, ti e kau avatu se totogi maliefuai; ti ano latou ki ai. Ti toe fanatu aia i le ola ono, mo le ola iva, ti fai felaaki aifuai aia. Ti toe fanatu foki i le ola kau agafulu tupu tasi, ti maua le tasi potoi tagata na tuu noafuai, ti pati atu ki ai: Kolea e koutou tuu noa aifuai i lenei o pouli? Ti lotou faaki mai kiate ia: Talie foki e leaise au se tasi kia matou. Ti pati ake kia latou: Ano koutou ki laku vite. Ti i le afiafi na pati e le matapule o le vite ki lona tagata taupau-koloa: Fetapa ki le potoi fai-kauga ke au, ti ke totogi latou, o kamata ia latou na muli mai, o fakasolo atu kia latou na muamua. Ti fanatu ala na au i le ola kau agafulu tupu tasi, ti lotou maua takitasi solatou tenalio. Ti au loa latou na muamua, ti na lotou masalo e lasi ake olatou totogi; ti na takitasi fuai ma latou le tenalio e tasi. Ti kapa ake ki ai, ti muna veli latou mo ita ki le matapule o le kaiga, o pati: ko latou-nei na muli mai, ko lolatou gakauga i le olafuai e tasi, ti kua ke totogi fakatataufuai mo matou-nei, na motou faiga mo le laa o pouli. Ti pati aia ki se tasi o latou: Aloa, leai saku nea veli kiato koe; pe na leaise tā fakatotonu ki se tenalio e tasi? Avatu laàu nea, ti ke fano. Kua pau iate au ke kau totogi ki lenei na muli mai o fakatatau mo koe. Pe e leaise taga ke usiate au ki se nea e kau loto ke fai? Pe kua finenonofo ou mata, talie ko laku agamalie? Koia ai, mailoga ala na muli, ti e mua latou, ti mailoga ala na mua, ti e muli latou. Se kua tatae le logo ki tokaapi, kae tokateikifuai le tali.

TOMINIKA O LE SESASESIMA.

II. Cor. c. XI—XII.

Ei kaiga, e koutou faa kataki le kakai vale, talie e koutou poto foki. Kapau e fakasausaui koutou, pe kai maumaui, pe fakaaliki ki okoutou nea, pe fakamativa koutou, pe tukii okoutou mata, ti e koutou faa fakamolemole aifuai. E kau luma i laku pati-nei, e sakinake na motou gaègaè i le nea ko ia; ti ka e i ai se tasi a nea e fia vikivikiia ai se tasi (ti e vale aifuai laku pati), kae kau pati atu, e kau fai foki au. Po ko niiki Epeleo latou? mo au foki. Po ko niiki Iselaele latou? ti mo au. Po ko niiki sakoga latou o Apalaamo? mo au foki. Po ko niiki faifekau latou o Sesu-Kilisito? E veli aifuai laku pati, kae tafito iate au le nea ko ia. Na lasi kese loku gaoi, ti na lasi kese loku nofo i le fale fakapouli; ti na tualasi loku meimei mate, na kini au tua lima ki se maea e le kau Sutea, ti na taki tua kau-tolu tupu iva. Na sasa au ki se va tua tolu; na tuki au ki fatu tua tasi; na tua tolu le maumau o le vaka na kau folau ai; na kau nofo i loto-moana i le aso e tasi mo le po e tasi. Na kau faiga i loku feanoaki; na kau faiga i vai-tafe, faiga mo le kau kaiaa, faiga mo kaiga, faiga mo le fakatevolo, faiga i le kakai, faiga i le lavaki, faiga i tai, faiga mo kaiga kākā. Ti na kau faiga i le gāoi mo le kinakinau, faiga i le faa alaala, faiga i le fia-kai mo le fia-inu, faiga i le aukai, faiga i le momoko mo le mativakofu. Ko mamae-na o le tino mei tua, ti e i ai mo loku fitafitaa-loto i aso fuli ai i loku taupau foki le u Ekelesia kesekese. Koai e gaegae, ti e leaise gaegae ai mo au? Koai e fakasalai, ka e leaise kau vela ai au? Kapau e fai se vikiviki, ti e kau vikivikifuai ki oku mamae. E leaise kau loi, ku iloa aia e le Atua, ko le Tamana o

Sesu-Kilisito lotatou Aliki, aia e tapuakina i sekulo fuli ai. Na kau au i Tamase, ti ko le Matapule na fakanofo e le Aliki, ko Aleta, ke pule aia ki le kakai, na ina fakaleoi le kolo, talie ke ina maua ai au; ti na fakaifo au i se kete mei se katupa i tua a, ti na kau sao ai iate ia. Kapau e aoga ke fai se vikiviki, e leaise malie foki, kae kau pati loa ki nea na kau mamata, mo nea na fakasa mai e le Aliki. E kau iloa le tagata kilisiteano, na avake ki le lagi ai; pe na avake aia mo lona tino, po ko lona laumalie fuai, e leaise kau iloa, kae iloa fuai aia e le Atua; ti na fakalogo aia ki nea fakatalatupua, e leaise feala ke fakasa ai ki se tagata. E kau faa vikiviki ki se tagata felaaki, ka ko au-nei e gatofuai i oku mamae e kau fia vikiviki ki ai. Ka na pau foki ke fakavikiviki kiate au, ti e malie foki, talie e maoki aifuai laku pati; kae kau taofi fuai, na e i ai se tasi e ina tuku mai se malie e lasi ake i le nea kua ina mamata, pe kua ina fakalogo iate au. Ti na e tupu niaku fia taualuga, talie ko nea fakatalatupua na fakasa mai kiate au, kua tuku mai ki loku tino le fakasala a Satana, le fakakinakinau foki ke fakalumai au. Koia na tuatolu ai laku kole ki le Aliki ke fakapuli le nea aia iate au, ti na folafola mai aia: E ke ma lolomi fuai i loku kalasia, se e atiga mailoga loku makeke i le nea e gaegae. Koia e kau fia vikivikiia ai i loku gaegae, talie ke nofo mau ai iate au le makeke o Sesu-Kilisito.

Luc. c. VIII.

I le temi aia, na au le kakai tokaapi mei le u kolo o makape kia Sesu, ti na fai ai lana folafola fakatata ki latou: Na ano le tagata o to ana pulapula, ko fatu i laakau; ti i lona laku ifo ana fatu i laakau, na to niiki tafatafa o le ala, ti takafi ai, ti kaina ai e le u manu o le lagi. Ti to niiki ki le kele-fatua, ti somo ake

mate, talie na leai sona susua. Ti to niiki ki le gaoa, ti tupu ake le vao, ti taomia ai aia. Ti to niiki ki le kele malie, ti somo ake ai o fua, ti na takikaulelau ona fua. Fai ake le folafola ko ia, ti pati o leo lasi: Mailoga leia e i ai ona taliga, ti fakalogo aia. Ti na vesili ki ai ona tisipulo: Po kolea le uiga o le pati fakatata ko ia. Ti faaki e ia kia latou: kua tonu mai ke koutou iloa le misitelio o le puleaga o le Atua; ka e fakasa aia i se pati fakatatafuai ki le kakai kese; talie ke lotou tio fuai, ti leaise lotou iloa; ti lotou fakalogo fuai, kae leaise lotou logo. Ka ko lenei le uiga o le fakatata na fai: ko fatu i laakau, ko le folafola o le Atua. Ko ia e to i tafatafa o le ala, ko kakai e fakalogo ki le folafola, ti au loa le temonio o ave le folafola mei lolatou loto, na lotou tui ki ai o mauli ai. Ti ko ia na to ki le kele fatua, ko latou ai e fakalogo ki le folafola, ti lotou tali fakafiafia fuai, kae leaise tupu olatou aka, talie e leaise tui maù aifuai, ti ka au loa le fakasala, ti puli atu aifuai. Ka ko fatu i laakau na to i le gaoà, ko latou na fakalogo ki le folafola, ti taomi aia i lolatou loto talie ko lolatou manatu ki nea kesekese, mo tokaga ki koloa mo fiafia fakamalama, ti e leaise fua latou. Ka ko fatu i laakau na to ki le kele malie, ko latou e tali le folafola i se loto malie mo maokioki, ti lotou taofi aia, ti fua ai talie ko le kataki.

TOMINIKA O LE KUEKUASESIMA.

I. Cor. c. XIII.

Ei kaiga, kapau e kau poto i pati kesekese o tagata fuli ai mo Aselo foki, kae leaise iate au le alofa, e kau faipe se ukamea po ko se taliave e tagi noafuai. Ti kapau e kau polofeta, ti e kau iloa le u misitelio fuli ai, ti katoa iate au a poto kesekese, ti kapau e kau maua

le tui makeke kau ma siki ai se mauga, kae leaise iate au le alofa, ti ko le nea noafuai au. Ti kapau e kau tufaki aku nea fuli ai ki kakai mativa ke fagai latou; **kapau e kau** tuku loku tino ke *tutu*, **kae leaise** iate au le alofa, ti e leaise aoga ai kiate au. E kataki leia e alofa, ti e agamalie aia; ti e leaise finenonofo aia, ti e leaise fianealasi, ti e leaise loto-filifili, ti e leaise faa tokaga ki ana nea, ti e leaise ita, ti e leaise masalo veli, ti e leaise fiafia aia i se gaòi sala, kae fakafiafiafuai aia ki le nea e tonu; ti e fakamolemole e ia nea fuli ai; ti e tui aia ki nea fuli; ti e amanaki malie ki nea fuli, ti e faa kataki aia i nea fuli ai. Mailoga le alofa, ti e leaise gato ai, kae gato le polofeta aia, ti e gato a pati kesekese, ti e gato mo le poto, so ko le poto o tatou mo le nea ko le polofeta e temutemufuai aia. Ti ka soko le malie maoki, ti e gato le nea e temutemu ai. I loku ikiiki, na kau pati pe se tamafuai, ti na kau fakakaukau pe se tama, ti na kau loto pe se tama foki. Ti katoa loku lasi o tagata, ti manava iate au le aga fakatamaliki. I aso-nei, e tou tio sakinake e tou tio i se tiloata, pe i se fakatātā; kae tou fetiofaki tonu i se aso mo le Atua. E kau iloa fakaikiiki aia, i aso-nei, ka ki muli e kau iloa aia ofaipe ko lona iloa mai au. I aso-nei, e i ai a vilitute e tolu, ko le fite foki, mo le sepe, mo le alofa, ti e takimua kese ai le alofa.

Luc. c. XVIII.

I le temi aia, na tanaki e Sesu le kau Apositolo, ko le tino agafulu tupu lua, ti folafola ake kia latou: Ko tatou ka fanatu ki Selusalemi, ti e soko i ai a nea fuli na tosi e le kau Polofeta ki le Vosa-o-le-tagata. E tuku atu aia ki pagani, ti e lotou manukinuki aia, mo sasa aia ki se maea, ti mo aanu kiate ia. Ti oki lona sasa ki se maea, ti tamate aia, ti toe tuu-ake aia i lona aso

tolu mei le mate. Ti na leaise lotou iloa le patiga ko ia, na puli ai ia latou, ti na leaise maua ia latou le uiga o folafola na fai kia latou. Ti ofi atu latou ki Seliko, ti na i ai le tagata kivi na nofo i le kau-ala, o kolekole i lona mativa; ti fakalogo aia ki le fanoga e fanatu, ti vesili po kolea? Ti faaki kiate ia: Ko Sesu Nasaleti e saele ake. Ti kalaga aia o pati: Sesu, Alo o Tavite, alofa mai kiate au. Ti itagia ai e le kakai na muamua ke tuku lona logoa, kae atiga kalaga aifuai aia: Alo o Tavite, alofa mai kiate au. Ti tuùlaki a Sesu, o poloaki ke taki mai aia. Ti fakaofi mai lóa aia, ti vesili atu a Sesu kiate ia: Ko lou loto kau fefeaki atu? Ti pati mai aia: Aliki, kau tio atu. Ti folafolà a Sesu kiate ia: Tio mai, kua mauli a koe i lau tui makeke. Ti fokifa kua ala ona mata, ti muli iate ia, mo fakafetai ki le Atua. Ti mamata ki ai e le kakai, ti na lotou vikiviki mo fakafetai ki le Atua.

LE ASO O SINELE.

Joel. c. II.

Ko le folafola nei o le Aliki: ke koutou tafuli mai kiate au o fakamalotoloto, ti fakamailoga aia ki le sesunio, mo le tagi, ti mo le fakamamae. Ti koutou saesae okoutou loto, kae aua se sae okoutou kofu, ti koutou tafuli mai ki le Aliki lokoutou Atua, talie e agamalie aia mo manava-alofa, ti e faa kataki aia, ti e lasi lona finegalo alofa, ti e ina faa fakamolemole a nea veli. Io, liliu mai ki ai, na e aga mai aia o fakamalie, mo toe tuku mai se manuia, ti koutou fai ai se sakilifisio mo se failaulau ki le Aliki lokoutou Atua. Ta le nea fakatagi i Sione, fakatotonu se sesunio tapu ke fai, tanaki le kakai matua, mo le kau tamaliki, mo toe koi ù. Ke mavae kesekese a tau-avaga i lolaua nofoaga. Ti fakamamae le kau ma-

tua tapu o le Aliki i mua aletale, mo pati: Fakamolemole Aliki, fakamolemole ki lau kakai; aua se ke tuku ke manuki ai latou, mo fakamele kia latou e le kau pagani, na tauàluga ai latou, mo pati: Kolefea lolatou Atua? Ti finenonofo ai le Aliki ki lona fenua, ti e fakamolemole aia ki lona kakai. Ti folafola le Aliki, mo pati ki lona kakai: ko au ka avatu le fulumeto, mo le vino, mo le sua-malama, ti e koutou mau ai; ti e leaise kau tuku ke toe manuki koutou e le kakai pagani. Ko le folafola aia o le Aliki.

Matth. c. VI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: ka koutou aukai, ti aua se koutou mata mamae ofaipe le kakai agaloiloi, e lotou fakagaegae olatou mata, talie ke sa ki le fenua lolatou aukai. E kau pati maoki kia koutou, kua lotou maua lolatou totogi. Ka ke aukai a koe, ti ke takai lou ulu mo fufulu ou mata, talie na iloa mai e le kakai lou aukai, kae sa fuai aia ki lou Tamana e agai i le lilo, ti e totogi kiato koe e lou Tamana e agai i le lilo. Aua se koutou tanaki okoutou koloa i lalo-n'ei, na kelemea ai, ti maumau ai i le kelekele, ti e suke ake aia e le tagata kaiaa o ave ma ana. Ka koutou tanaki okoutou koloa i Selo, manū e leaise kelemea ai ti leaise kelekele, ti e leaise suke ake mo kaiaa i ai. Se mailoga le ganea e i ai okoutou koloa, ti e i ai foki lokoutou loto.

I. TOMINIKA O LE KUATALASESIMA.

II. Cor. c. VI.

Ei kaiga, e motou kole atu ke aua se koutou tali noafuai le kalasia o le Atua; se e i ai lana folafola: Na kau alofa ki lokoutou kole i le temi aoga, ti na kau tokoi koutou i le temi o le mauli. Ti ko lenei le temi aoga; ti ko-nei aso o le mauli. Leaise motou fai se nea ke

sala ai se tasi, na fakamele ai lomatou gaòi; kae motou fai tonu i nea fuli ai, ofaipe le kau faifekau o le Atua, o faa kataki ai i mamaė kesekese mo le mativa, i le fakakinakinau, i le tamate, i le fale fakapouli, i le agatuu, i le fai kauga, i le àlaàla, i le aukai. Ti fakamailoga le aga i le nofo fakataupoou, mo le poto, mo le aga kataki aifuai, mo le agamalie, mo le gaoi o le Laumalie-Maokioki, mo le alofa maoki, mo le folafola o le maoki, mo le mafimafi o le Atua, mo le u àlaga o le maokioki o taùa ki ai i le lima-atamai mo le lima-sema, i le kololia foki mo le teatea, i le pati velii mo le pati malie. E tukufuai ko matou ko nea kākā, kae motou pati totonu; ti e patifuai ko nea lee iloa ko matou, ka kua iloafuai matou; ti e pati ko nea mate matou, kae motou mauli aifuai. Ti e agaveli ai kia matou, kae leaise tamate ke mate; e motou mamae, kae fiafia aifuai; ti e motou mativa aifuai, kae motou fakakoloa kaiga tokaapi; ti e sakinake leai ni omatou nea, kae motou maua nea fuli.

Matth. c. IV.

I le temi aia, na ave a Sesu e le Laumalie ki le lavaki, ke fakatatae ki ai le fakasolosolo o le temonio. Ti sili lana aukai, i aso e kaufa mo po e kaufa, ti o fia kai aia. Ti au le fakasala, o pati kiate ia: Ka ko le Alo a koe o le Atua, ti ke fakaliliu a fatu-nei ko pane. Ti folafola a Sesu: E tuu i le tosi, e leaise mauli le tagata i le pane fuai, ka i folafola fuli ai e tupu mei le Atua. Ti o ave aia e le temonio ki le kolo tapu, o tuku aia i le fuga fale-lotu; ti na pati ki ai: Ka ko le Alo a koe o le Atua, ti ke sopo ki lalo, se e tuu i le tosi: Kua poloaki aia ki ona kau Aselo ke taupaui a koe, ti e lotou taofi a koe i olatou lima, na tukia ou vae ki se fatu. Ti folafola ake a Sesu kiate ia: Kua tosi foki: aua se ke

fakasolosolo le Aliki lou Atua. Ti na toe avake aia e le temonio ki le maùga tauàluga ai, ti fakasa kiate ia le u puleaga fuli o le malama-nei mo olatou kololia, ti pati atu ki ai: E kau tuku atu a nea-nei fuli ma au, peka ke punou o atolasio kiate au. Ti na folafola a Sesu kiate ia: Sola atu, Satana, se e tuu i le tosi: E ke atolasio ki le Aliki lou Atua, ti e ke tausi kiate ia tokatasi fuai. Ti na tuku loa aia e le temonio, ti fokifa na au le kau Aselo o lotou taupau aia.

II. TOMINIKA O LE KUATALASESIMA.

I. Thess. c. IV.

Ei kaiga, e motou kole atu kia koutou, ti e motou su atu foki i le Aliki Sesu, ke koutou taupau aifuai le gaoi e aoga ki le Atua, aia foki na motou faa pati atu; koutou taupau aia, ti atiga taupau malie aifuai, se kua koutou iloa foki le akonaki na kau fai atu mei le Aliki Sesu. Ko le finegalo o le Atua ke kotou maokioki, ke mamao ia koutou le feauaki, ke tasi taupau lona tino ke malu mo malie, ke aua se mulimuli i le oli veli ofaipe le kakai fakatevolo e leaise lotou iloa le Atua. Aua se fakaaliki ki se tasi mo agaveli i se nea ki lona tokalua, talie e totogi mamafa e le Aliki a nea felaaki fuli ai; kua oki ia matou lona fakasa mua mo lona fakamaoki kia koutou. Na leaise vaevae tatou e le Atua ke tou fai nea veli, kae tou maokioki ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Matth. c. XVII.

I le temi aia, na vaevae e Sesu a Petelo mo le tautaina ko Sakopo mo Soane, ti na taki latou ki le mauga taualuga. Ti na liliu aia o kese i olatou mua; na gigila foki lona mata, ofaipe le laa, ti na sisina ona kofu ofaipe le nive. Ti lotou tio ake kia Moisese mo Elia na lā fo-

lafola mo ia. Ti pati a Petelo kia Sesu: Aliki, e malie lotatou nofo i lenei; ka e ke finegalo ki ai, ti e tou laga niotatou fale e tolu, tasi moou, ti tasi mo Moisese, ti tasi mo Elia. I le lolotoga o lona pati, ti uta ugakiia latou i se ao susulu, ti logo mai mei le ao le leo na pati: Ko loku Alo-nei fakaalofalofa, e katoa ki ai loku loto: koutou fakalogo kiate ia. Ti logo ki ai le kau tisipulo, ti toka ki lalo o fakapulou i lolatou ì lasi ai. Ti soso mai ki ai a Sesu o kapa kia latou mo folafola ki ai: Tuù ki aluga, ti aua se koutou manavase. Ti tagaki ake olatou mata, e leaise lotou mamata ki se tasi, ka ko Sesu tokatasifuai. Ti ifo latou mei le mauga, ti folafola ki ai a Sesu: Aua se koutou fakasa ki se tasi a nea na koutou tio ki ai, o tatae ki le tuu-ake o le Vosa-o-le-tagata mei le mate

III. TOMINIKA O LE KUATALASESIMA.

Ephes. c. V.

Ei kaiga, koutou faifaitaki ki le Atua ofaipe ana fanau manavaalofa; ti koutou taka mo le fealofani ofaipe le alofa o Sesu-Kilisito kia tatou; na ina soli a ia kia tatou, ko lotatou sakilifisio a ia mo lotatou vikitima mănogi malie ki le Atua. Aua se logona ia koutou se feauaki, mo se tasi fai nea veli, ti mo se fulupipiki, so ko nea ala e leaise aoga ki le kakai kua maokioki. Aua se logona mo le pati tauvele, mo le pati fakavale, mo le fakasuasua veli; e leaise aoga a nea-na, kae koutou vikiviki mo fakafetaifuai ki le Aliki. Ke koutou manatu tonu ko le tagata e feauaki, mo le tagata e oli veli, mo leia e fulupipiki, o sakinake ko lona tausi fakatevolo, e leaise mauà ai le puleaga o Sesu-Kilisito mo le Atua. Koutou oono na fakasalai koutou e se tasi i niana pati fakavale; so ko nea fenaaki e fakatupu ai le sausau o le Atua ki fanau patigataà, ti aua se koutou kau kia latou. Na koutou fa-

kapouli i laàso ai, ka i aso-nei kua koutou malama i le Aliki; ti ke koutou takataka ofaipe fanau o le malama. Ti ko le fua o le malama, ko le agamalie kesekese, mo le gaoi tonu, ti mo le pati maoki.

Luc. c. XI.

I le temi aia, na kapu e Sesu le temonio, ti na gutumate aia. Ti oki lona kapuia, ti pati le gutu-mate, ti ofolele ai le kakai. Ti na pati niiki ia latou: E ina gali kapu le temonio i le makeke o Peelesepu, le aliki o le kau temonio. Ti na aga niiki o pati kiate ia, ko le asiasi ki ai, ke ina fakasa mai se fakamailoga i le lagi. Ti iloa e Sesu olatou loto, ti folafola kia latou: Mailoga le puleaga e loto kesekese, ti e leaise tuvai lona puli; ti e fenaaki foki mo le nofoaga e loto kesekese, e mavetevete aia. Ti kapau e loto kese a Satana kiate ia, ti e tuù fefeaki lona puleaga? Se e koutou pati e kau kapu a temonio i le makeke o Peelesepu. Ti kapau e kau kapu a temonio i le makeke o Peelesepu, ti e kapu fefeaki latou e koutou fanau? Ko latou e fakamau koutou i se aso. Ti kapau e kau kapu a temonio i le lima o le Atua, ti kua pakū mai foki le puleaga o le Atua kia koutou. Ka e i ai se toa e ina leosi lona fale mo lona masafu, ti e malu ai ana nea fuli e nofo mo ia. Ti ka au se tasi toa e makeke ake iate ia, ti e ina lavai aia, ti ave lona masafu na fanaki ki ai, ti e ina tufaki loa ana koloa. Ko ia e leaise kau mo au, ti e fakasaga mai aia kiate au; ti ko ia e leaise tanaki tasi mo au, ti e veukifuai e ia. Ka mavae se laumalie veli mei se tagata, ti e feanoaki aia i toafa, o afa se ganea ke malolo i ai; ka e leaise maua aia, ti pati loa: kau liliu ki loku nofoaga na kau au mei ai; ti fano aia ki ai. Ti tio ako kua tatafi mo teuteu malie aia, ti fanatu aia o sakili niiki temonio agaveli kese e fitu. Ti lotou ulu ki le nofoaga o nofo i ai.

Ti ko le nofo muli o le tagata aia kua veli lasi ake aia i lona nofo mua. I le lolotoga o lona folafola, kua ùta leo lasi se fafine tokatasi i le kakai, mo pati kia Sesu. Amusia le manava na ke tupu ai, ti amusia a u na ke u ki ai. Ti tali mai e Sesu: amusia lasi ake latou e fakalogo ki le folafola o le Atua, mo taupau foki aia.

IV. TOMINIKA O LE KUATALASESIMA.

Gal. c. IV.

Ei kaiga, e tuu i le tosi na tokalua a vosa o Apalaamo; na tupu le tasi i le fafine fakasausau, ka na tupu le tasi i le fafine-aliki. Ti ko le tama o le fafine fakasausau na tupu aia i le makekefuai o le tino, ka ko le tama o le fafine-aliki na tupu aia ko le folafola o le Atua. Ti e i ai lona uiga o le nea aia. Ko fafine e tokalua ko tausi e lua: ko le uluaki tausi na tupu aia i le mauga ko Sina, ti ko lona kakai na sakinake ko fakasausau, ko Akale aia: So ko Sina ko le mauga o Alape, ti ko le fakatata aia ki lenei Selusalemi fakamalama, e kaunaga mo ana fanau. Ka ko Selusalemi, leia e i aluga, e aliki aia, ti ko lotatou tinana foki. Se e i ai le kupu o le tosi: Fakafiafia a koe na paà, ti na leai sau fanau; fakafetai mo ke kalaga a koe na leai sau toe, talie ko fanau o le fafine na tiaki, ka tokaapi ake latou i fanau a le fafine e nofo mo le tagata. Ko tatou-nei, kaiga, ko fanau o le folafola, ofaipe ko Isaake. Ti ko le tama na tupu i le makeke o le tino, na fakaveliveli aia ki leia na tupu fakalaumalie, ti kua fenaaki aifuai i aso-nei. Ti kolea le kupu o le tosi: Kapu le fafine kaunaga mo lona tama, so ko le tama o le kaunaga e laise kau aia ki le tofia o le tama a le fafine-aliki. Ko tatou-nei, kaiga, e leaise ko fanau a le fafine kaunaga, ka ko fanau a le fafine-aliki; ti na tou maua lotatou alikiaga aia mei a Sesu-Kilisito.

I le temi aia, na saele a Sesu ki kola atu o le Tai-Kalilea, leia e pati ko Tipeliate. Ti na tokaapi le kakai na mulimuli iate ia, talie ko lolatou mamata ki fakamailoga na ina fai ki le kakai masaki. Ti na saele ake a Sesu ki le mauga, ti nofo i lalo mo ona kau tisipulo. Ka kua ofi foki le Pasikate, ko le aso fakaaliki o le kakai Sutea. Ti aga ake e Sesu ona mata, ti tio atu ki le kakai tokaapi ai na au kiate ia, ti folafola kia Filipo: E tou maua meifea niiki pane ke kai ai le kakai-nei? Ko lana folafola asiasifuai kiate ia, se na iloafuai e ia le nea na tonu ke fai. Ti pati a Filipo kiate ia: E tou maua niiki pane e tatau mo tenalio kaulelau e lua, ti e teiki ai kia latou; e leaise tofu latou mo solatou gamomoi nea. Ti pati ake kiate ia le tasi tisipulo, ko Atelea, le tokalua o Simone-Petelo: E i ai le tama i lenei e nofo mo pane oleteaseo e lima, ti mo ika e lua; ti kolea aia ki le tokaapi feneeki? Ti folafola ai a Sesu: Koutou poloaki ki le kakai ke nofo ki lalo; ti na vaoa ai le ganea ko ia, ti nofo i ai a tagata tino afe e lima. Ti too ake e Sesu a pane, ti fai ana fakafetai, ti tufaki loa ki le kakai na nofo mai, ti tufa ai mo ika foki, o faitalisa ki lolatou kai. Ti makona latou, ti folafola a Sesu ki ana tisipulo: Koutou tanaki a koga pane e toe, na maumaui. Ti na lotou tanaki ai, ti na fakaapele a kete e kau-agafulu tupu lua i le u koga pane na toe ia pane oleteaseo e lima, ala na kai ki ai le kakai. Ti na pati ai e le kakai na mamata ki le fakamailoga na fai e Sesu: Ko le polofeta maoki lenei, na amanaki ke au ki le malama. Ti iloa e Sesu ko latou ka au o ave aia, mo fakanofo aia ko le Tui, ti toe sola tokatasifuai aia ki le mauga.

TOMINIKA O LE PASIO.

Hebr. c. IX.

Ei kaiga, na saele mai a Sesu-Kilisito, ko le Aliki tapu aia o nea malie e amanaki ki ai, ti na ulu tuatasifuai ki le potu tapu i le tapenakulo lasi kese ti aoga kese, ti na leaise laga aia e se lima o se tagata, ko lona uiga aia na leaise tupu i le aga o malama-nei; ti na leaise ave ki ai se toto i koti po ko se toto i vitulo, ka ko lona toto fuai o ona, aia na ina fakamauli tatou ki le mauli lee gato. Kapau e aoga le toto i koti mo vitulo, ti mo le afuafusi o le mugalafu-i-vitulo o fakamaà fakatino le kakai kua sala, ti e matuaki aoga lasi kese ai le toto o Sesu-Kilisito, aia na ina momoli ki le Atua i le Laumalie-Maokioki, ko le ositea maokioki aia. Io, e aoga lasi kese ai lona toto o fakamaà lotatou loto, mo fakamolemole ona salaaga veli, kae tou tausi ai ki le Atua laumalie. Koia e pati ai ko le ulufaga lasi aia o le tausi foou, talie ke ina fakamolemole, i lona mate, agasala na fai i le tausi mua, kae maua ai e le kakai manuia le nofoaga lee gato, kua fakatotonu mai, ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Joan. c. VIII.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki le kakai sutea: Ko ai ia koutou e ina valoki fakamaoki se agasala iate au? Kapau e kau pati maoki kia koutou, ti kolea e leaise koutou tui mai ai kiate au? Mailoga leia e kau ki le Atua, ti e fakologo aia ki folafola o le Atua; ti e leaise koutou fakalogo ki ai, talie e leaise koutou kau ki le Atua. Ti na pati le kau Sutea kiate ia: Pe e leaise tonu lomatou pati atu, ko le Samalia a koe, ti e iato koe le temonio? Ti folafola ake a Sesu: E leaise iate au le temonio, kae kau fakapoipoi malie ki loku Tamana, ti e koutou fakamelemelei au. E leàise kau sakili loku kolo-

lia, e i ai se tasi e ina fakaalaala aia, ti e ina tàui aia. E kau pati maoki, maoki atu kia koutou: Mailoga leia e ina taupau laku folafola, ti e leaise mate aia, kae tuputupua. Ti na pati kiate ia e le kau Sutea: Ku motou iloa tonu ailanei-nei kua iato koe le temonio; kua mate a Apalaamo mo le kau polofeta, ti e ke pati a koe: Mailoga leia e ina taupau laku folafola, ti e leai ai se mate. Pe e ke lasi ake a koe i lomatou matua ko Apalaamo, ti mo le kau polofeta kua mamate foki? Kolea lou loto kiato koe? Ti folafola ake a Sesu: Kapau e kau fakasiki au, ti e ano noa loku kololia, ka ko loku Tamana e ina fakasiki au; koia ai e koutou pati ko lokoutou Atua, kae leaise koutou iloa aia, kae kau iloa aia e au; ti ka na kau pati atu e leaise kau iloa aia, ti e kau loi foki ofaipe koutou; kae kau iloa aia, ti e kau taupau lona folafola. Na oli a Apalaamo lokoutou matua ke tio mai aia ki loku aso, ti kua tio ki ai aia, ti kua fiafia ai aia. Ti na pati kiate ia e le kau Sutea: Leikiaise katoa au fetuu e kau-lima, ti kua ke mamata kia Apalaamo? Ti folafola ake a Sesu kia latou: E kau pati maoki, maoki atu: e muli a Apalaamo aia, kae kau mua au. Ti na lotou toò-fatu ke lotou tī ki ai, kae na fakapuli loa a Sesu, o fano ki tua fale-lotu.

TOMINIKA O PALEMA.

I LE POLOSESIO.

Matth. c. XXI.

I le temi aia, na fanoga a Sesu, ti ofi ki Selusalemi mo Petefase i le mauga ko Oliveto, ti kakau ana tisipulo e tokalua, o pati kia laua: kulu ano ki le nofoaga e tuu mai, ti e kulu iloa ai le asino-fafine e nonoa i ai mo lana uviki; ti kulu tala laua o taki mai kiate au. Ti kapau e vesili mai se tasi kia koulua, ti kulu faàki atu, kua fia fai

ki ai e le Aliki, ti e tuku mai loa laua. Ti na fai fuli a nea-na, talie ke fakamaoki ai le kupu o le polofeta na pati ake: Fakailo atu ki le fanau o Sione: lenei lou Aliki e saele mai kiate koe mo le finegalo malie, e ekeeke aia i le asino-fafine mo lana uviki asino. Ti na fano loa a tisipulo o fai tonu ki le poloaki na tuku mai e Sesu kia laua. Ti taki mai le asino-fafine mo lana uviki, ti folasi i ai olatou kofu, ti fakaeke aia ki ai. Ti au le kakai tokaapi o folasi olatou kofu i le ala, ti ta laa i laàkau e niiki o fāliki le ala; ti kalaga e le kakai na muamua, mo le kakai na mulimuli iate ia, o pati: Osana ki le Alo o Tavite; ke manuia kiate ia e saele mai i le suafa o le Aliki.

I LE MISA.

Philip. c. II.

Ei kaiga, ke tatau lokoutou loto mo le finegalo o Sesu-Kilisito. Na iate ia le natula o le Atua, ti na leaise pati

e ia, ko le kaiaa ai lana fakatatau aia mo le Atua; kae na ina fakataulalo ai aia i lona toò le natula o le fakasausau, mo fakatatau aia mo tagata, ti na iloafuai aia ko le tagata. Na agamalu kese ai, mo fakalogologofuai aia o tataè ki le mate, ki le mate foki i le koluse. Koia ai na fakatauauluga aia e le Atua, o tuku ki ai le suafa takimua ake i le u igoa fuli, talie ke tuutuli ai le kakai fuli i Selo, mo malama-nei, ti mo ifeli i le suafa o Sesu; ti ke lotou fakamaoki fuli ai ki le Aliki Sesu, e agai i le kololia o le Atua lana Tamana.

Matth. c. XXVI. XXVII.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Kua kotou iloa, ka sili aso e lua, ti e soko le Pasikate, ti e avatu ai le Vosa-o-le-tagata ke kolusifiko aia. Ti na tanaki fakatasi le kau matapule-tausi, ti mo le u matua fai-pule o le fenua ki le fale o le Aliki-tausi lasi, ko Kaifa lona igoa; ti fai lolatou fono ke toò fakapotopoto a Sesu mo tamate aia ke mate. Ti ko lolatou pati ke aua se fai le nea aia i le aso fakaaliki tonu, na mavetevete ai le fenua. Ka ko le aso na nofo ai a Sesu i Petania, i le kaiga o Simone-kilia, na au kiate ia le fafine mo le fagu-lolo mănogi, na matuaki malie ai, ti na ina liligi aia ki lona ulu, i le lolotoga o lona kai. Ti tio ki ai le u tisipulo, ti lotou ita ai, o pati: Kolea e maumaui le nea-nei? Se na mafai ke fakatau lasi aia, ti avake lona totogi ki le kakai matitiva. Ti oono a Sesu kĭ lolatou patiga, ti folafola ake ki ai: Kolea e koutou fakaluma ai le fafine-nei? So ko le gaoi malie kua ina fai mai kiate au; e nofo maù aifuai le kakai matitiva ia koutou, ka ko au-nei e leaise kau nofo loai ia koutou. Se na liligi ai e le fafine lona lolo mănogi ki loku tino, ko loku teuteui ki loku mate. E kau pati atu maoki kia koutou, ko le nea kua fai e le fafine-nei, ko le nea aia

ka vikivikiia ai i le atulaulau fuli e tatae ki ai le akonaki-nei. Ti na fano loa le tasi i le tino agafulu tupu lua, ko Sutasi-Isekaliote lona igoa, na fano aia ki le kau aliki o le faasiga-tausi, o pati kia latou: Kolea le totogi e koutou soli mai kiate au, ti e kau taki mai aia kia koutou? Ti lotou fakatotonu mo ia ke avatu kiate ia a paaga siliva e kau-tolu. Ti talu ai lona nofo onoono ki le aso e mafai ai lana kākā kia Sesu. Ti tatae mai le uluaki aso o pane-lee-tupu, ti fanatu le u tisipulo kia Sesu, mo vesili: Kolefea le ganea e ke loto ke motou penapena ai lou kai-ga fakapasikate? Ti folafola a Sesu: Koutou ano ki le kolo, ki le tagata ko nea, o fakailo ki ai: E pati mai le Aliki, kua vave loku aso, ti ko matou mo aku tisipulo ka fai le Pasikate i lou nofoaga. Na fai e le kau tisipulo ki le fakatotonu a Sesu, ti lotou penapena le Pasikate. Ti afiafi ai, ti fai le kai-ga fakapasikate mo ana tisipulo e tino agafulu tupu lua. Ti i le lolotoga o lolatou kai-ga, ti na folafola aia kia latou: E kau pati maoki kia koutou: e i ai se tasi ia koutou e kākā mai kiate au. Ti na lotou loto mamae lasi ai; ti lotou kamata takitasi o vesili atu: Aliki, po ko au-nei? Ti folafola aia: Ko ia e mā kapa tasi mo ia ki le nea kai, ko ia ai ka pīkoi mai kiate au. Ko le Vosa-o-le-tagata e ano foki aia i lona anoaga o fakamaoki le kupu o le tosi, kae malaia le tagata aia e ina fakasoko le pīkoi ki le Vosa-o-le-tagata; ka na leaise tupu le tagata aia, ti e malie ai. Ti pati loa a Sutasi, aia na pīkoi: Po ko au, Aloa? Ti folafola a Sesu ki ai: Ko koe ai. Ti i le lolotoga o lolatou kaï-ga, ti too ake e Sesu le pane, ti ina fakatapui aia, ti tofi loa, ti avake ki ana tisipulo mo pati: Too o kai ko loku tino lenei. Ti too e ia le kalise, ti fai lana fakafetai, ti avake kia latou mo pati: koutou inu ai fuli, so ko loku toto lenei o le tausi foou, aia ka liligi mo

tokaapi i le fakamolemole o agasala. Kae kau pati kia koutou: leaise kau toe inu ki le sua-vite aia, o tatae ki le aso e kau inu foou ai aia mo koutou i le puleaga o loku Tamana. Ti oki lolatou fakafetai, ti fano latou ki le mauga ko Oliveto. Ti na folafola a Sesu kia latou: e koutou loto gaegae ai fuli i le po-nei, talie ko au; se e i ai le kupu o le tosi: E kau tai le matua-tausi, ti e mavetevete ai a ovi o le kau-ovi. Kae i le sili o loku toe tuu-ake, e kau muamua ai ki Kalilea. Ti pati mai a Petelo kiate ia: kapau e lotou loto gaegae fuli iate koe, ti e leaise mafai kau loto gaegae au. Ti folafola ake a Sesu kiate ia: E kau faàki maoki kiato koe: leikiaise kokoua le moatoa āpo, ka kua tuatolu lau fakafiti kiate au. Ti pati a Petelo kiate ia: kapau e tamate ke mate taua, ti e leaise kau fakafiti kiate koe. Ti na felaaki le pati o le kau tisipulo fuli ai. Ti na saele loa a Sesu mo latou ki le ganea, ko lona igoa ko Setesemani, ti folafola ki ana tisipulo: Koutou nofo i lenei, kae kau ano ki leia, o fai laku kole. Ti ave e ia a Petelo mo Vosa e tokalua o Sepeteo, ti to ai le sosaa kiate ia mo le loto mamae kese ai. Ti folafola ake kia latou: Ku kau loto mamae ai, e teiteisi kau mate: Koutou kataki mai i lenei o alaala mo au. Ti saele ikiiki ake aia, ti tuutuli ai o punou ki lalo, ti fai lana kole, mo pati: Ko loku Tamana, kapau e feala ti fakamamao iate au le kalise-nei; kae leaise fai kiate au, ka e faifuai ki lou finegalo. Ti au loa ki ana tisipulo, ti oono kua moemate latou, ti folafola kia Petelo: Kolea-nei! Na leaise ma ala koutou mo au i se ola e tasi? Koutou alaala, ti kotou kole, na lave se fakasala kia koutou; se e pati aifuai e makeke le loto, kae gaegae le tino. Ti toe saele aia, ko lona tualua, o fai lona kole, mo pati: Loku Tamana, kapau e leaise mafai ke tuku le kalise-nei, ka kua pau kau inu aia, ti faifuai ki lou fine-

galo. Ti toe au ki ana tisipulo, ti tio atu koi moemate latou, se na mamafa olatou mata, ti tuku aifuai latou, kae toe saele o fai lana kole, ko lona tuatolu, ti ko lana kupu i kole mua aifuai. Ti toe au aia ki ana tisipulo, mo pati ki ai: Koutou moe-la, mo koutou malolo: lenei kua vave le ola e tuku atu ai le Vosa-o-le-tagata ki lima o agasala. Tuù kae tou fano; lenei kua ofi mai le tagata e pīkoi kiate au. Ti i le lolotoga o lona folafola, ti ùta tuu mai a Sutasi, ko le tasi o le tino agafulu tupu lua, ti mo le kakai tokaapi na fanatu mo seleta, mo laakau mei le kau Aliki o le faasiga-tausi, mo le kau matua o le fenua. Ti na i ai le fakamailoga na fakatotonu leia na ina taki le tukipo; na pati: Mailoga leia e kau sogi ki ai, ti ko ia tonu ai; koutou aga o kapa ki ai mo taofi ke maù. Ti soso mai loa aia kia Sesu, o pati: alofa atu, Aloa; ti na sogi kiate ia. Ti folafola a Sesu kiate ia: Kolea e ke au ai, Aloa? Ti fokifa kua oso mai le kakai o kapa kia Sesu, ti lotou taofi aia. Ka ko le tagata i le nofoaga o Sesu na kapa ki lona seleta, o ina ta ki ai le fakasausau o le aliki-tausi, ti motu ai lona taliga. Ti folafola a Sesu kiate ia: Ai lau seleta ki lona tukuaga, so ko latou fuli e kapa ki le seleta, ti e mate latou i le seleta. Pe e ke masalo a koe e leaise kau ma kole ki loku Tamana, ti e ina tuku mai kiate au, ailanei-nei, Aselo ke api ake i lesione e kau-agafulu tupu lua? Kae fakamaoki fefeaki a kupu o le tosi, ala e fakatotonu ke fenaaki ai? Ti na o folafola a Sesu ki le kakai: Kua tatae mai koutou mo seleta ti mo laakau o kapa kiate au, ofaipe ki se kaiaa; na kau nofo mo koutou o akonaki i le falelotu i aso fuli ai, ti na leaise koutou kapa kiate au. Ka kua fai a nea-nei fuli, ko le fakamaoki o le u tosi o le kau polofeta. Ti na tiaki aia e le u tisipulo fuli, kae lotou fesolaki. Ti ko latou na kapa kia Sesu, na lotou taki

a ia kia Kaifa, ko le aliki aia o le faasiga-tausi na katoa ki ai le kau Sekelipa ti mo le kau matua. Ti na tautali mei mamao a Petelo kiate ia o tatae ki le nofoaga o le aliki o le faasiga-tausi, ti ulu aia ki loto o nofo mo le u fakasausau, ke mamata le ikuaga o le nea ko ia. Ti na faiga le kau aliki o le faasiga-tausi, mo le kau aliki-fono katoa, ke lotou maua se fakamaoki-loi kia Sesu, kae lotou tamate aia ke mate. Ti na au tagata tokaapi o fakaveliveli kiate ia, kae leaise lave ai. Ti na o au ki muli a tagata gutu-loiloi e tokalua o pati: kua faàki ai e le tagata-nei: E kau ma veteki le fale o le Atua, ti toe laga aia i aso e tolu. Ti tuu ai le Aliki o le faasiga-tausi o pati kiate ia: Pe e leaise ke gū ki le nea-nei e fakailo kiate koe? Ti na fakaleemū fuai a Sesu. Ti na pati le aliki o le faasiga-tausi kiate ia: E kau poloaki kiate koe i le suafa o le Atua mauli ke ke faaki mai kia matou, po ko koe ko Kilisito, le Alo o le Atua? Ti folafola a Sesu kiate ia: Ko le maoki ai; ti e kau fakailo atu kia koutou, e koutou mamata i se aso le Vosa-o-le-tagata e nofo i le lima atamai o le Atua mafimafi, ti e ifo mai aia i le ao o le lagi. Ti na saesae ona kofu e le Aliki o le faasiga-tausi, mo pati foki: Kua manuki aia ki le Atua! Kolea lona aoga ke tou toe afa ki se fakatotonu? Kua kotou fakalogo ki lona manukinuki ki le Atua. Kolea lokoutou fakakaukau? Ti e lotou faàki fuli: e aoga fuai ke tamate aia ke mate. Ti lotou aanu loa ki lona mata tapu, mo tuki aia, ti aga niiki o seu lona mata, mo pati: Ei Kilisito, polofeta mai, po ko ai na ina tai a koe? Ti na nofo a Petelo i lotoa i mua fale, ti na au ki ai le fafine fakasausau, mo vesili: na ke nofo mo Sesu-Kalilea. Ti kalokalo ake aia ki le kakai fuli, mo pati: e leaise kau iloa le uiga o lou vesili. Ti ulu aia ki loto, ti iloa aia i le matapa e se tasi fafine

fakasausau, ti fakasa e ia ki le kakai na tutuu mai: ko le tasi kau-tagata lenei o Sesu-Nasaleti. Ti toe kalokalo aia mo sulameto: e leaise kau iloa le tagata-nei. Ti nofonofo, ti ano le kakai na tutuu mai o vesili kia Petelo: E ke kau maoki kia latou; se e mailoga fuai aia i lou pati. Ti o kamata pati fakaitaita aia mo sulameto e leaise ina iloa sii le tagata ko ia; ti fokifa kua kokoua le moatoa. Ti na manatui ai e Petelo le folafola o Sesu, aia na fai kiate ia: leikiaise kokoua le moatoa, ka kua tuatolu lau fakafiti kiate au; ti fano aia ki tua, ti tagi mamae ai. Ti pogipogi ake, ti na fakatasi le kau aliki o le faasiga-tausi, mo le kau matua fai-pule o le fenua, o lotou fono kia Sesu ke lotou tamate ke mate. Ti oki lona sai, ti lotou ave aia o tuku kia Posio-Pilato, ko le aliki-pule. Ti oono a Sutasi, na ina pikoia, kua tonu ke mate a Sesu, ti fakasemala aia, ti na toe ave a paàga e kau-tolu ki le kau aliki o le faàsiga-tausi mo le kau matua fai-pule, o pati: Ku kau sala ai i laku avatu le toto o le agatonu. Ti e lotou pati kiate ia: ti vaia kia matou? faitalisa a koe. Ti laku e ia a paàga ki le falelotu, ti fano loa aia o noa-ua. Ti toò mai a paàga e le kau aliki o le faasiga-tausi, mo lotou pati: E leaise aoga ke laku ala ki le pusa-koloa o le falelotu, talie ko le totogi o le toto. Ti oki lolatou fakakaukau, ti na lotou fakatau ki ai le kāiga o se tufuga-ipu-kele, ke tanu ai le kakai folau. Koia ai koi igoa i le aso-nei le kāiga aia ko Aseletama, ko lona uiga aia ko le kāiga o le toto. Ti na fakamaoki le kupu na fai e Selemia polofeta i lana pati: na lotou toò a paàga kau-tolu, ko le totogi aia o le fakatau na lotou fai mo le kakai Iselaele, ti na lotou fakatau ki ai le kāiga o se tufuga-ipu-kele, ofaipe le fakatotonu mai kiate au e le Aliki. Ti na tatae a Sesu ki le aliki-pule, ti na vesili ki ai e le aliki-pule, o feneeki: Po ko le Tui a koe o le

kakai sutea? Ti faaki e Sesu ki ai: Ko ia fuai. Ti na fakaveli aia e le kau aliki o le faàsiga-tausi mo le u matua o le fenua, ka na leaise gu aia. Ti pati a Pilato kiate ia: Pe e leaise ke logo ki pati kesekese e lotou tuku kiate koe? Ti na leaise gu aia ki niana pati, koia na ofolele ai le aliki-pule. Ka ko le nea mei mua na faa fai e le aliki-pule i le tatae mai o le aso fakaaliki, ko le tuku atu ki le kakai se tagata e tasi o le fale fakapouli, aia foki na lotou fakatotonu. Ti na i le fale fakapouli, i le temi ko ia, le tagata agaveli ai na igoa ko Palapa. Ti na vesili a Pilato ki le kakai na katoa mai: Ko ai e koutou loto kau tuku atu, po ko Palapa, po ko Sesu aia e pati ko Kilisito? Se na iloa foki kua lotou tuku mai aia ko le finenonofo. Ti, i lona nofo i le nofoaga-fakamau, na kavelogo kiate ia e lona avaga, o pati: aua se ke kau a koe ki le nea ka fai ki le agatonu-nei, se na kau matuaki mamae naila-nei i laku moemiti kiate ia. Ti na fakasolosolo ai e le kau aliki-tausi mo le kau matua ki le kakai ke lotou kole a Palapa, kae fakapuli a Sesu. Ti toe vesili e le aliki-pule kia latou: Ko ai ia laua e koutou loto kau tuku atu? Ti lotou tali atu: Ko Palapa. Ti pati e Pilato kia latou: Kae kau fefeaki a Sesu, aia e pati ko Kilisito. Ti na lotou faaki fuli ai: Ke kolusifiko aia. Ti pati le aliki-pule: Kolea le nea veli na fai? Ti atiga kalaga ai latou: Kolusifiko aia. Ti fakakaukau a Pilato e leaise lave lana faiga, kae atiga ai le mavetevete o le kakai, ti toò se vai o fanofano ai ona lima i mua o le kakai, mo pati: E kau mea ai i le toto o le agatonu-nei, koutou vāvākai atu ki ai. Ti tali mai le kakai fuli ai: tukufuai lona toto kia matou mo amatou fanau. Ti avatu loa a Palapa kia latou; ti i le sili o le sasa o Sesu ki se maea, ti tuku atu aia kia latou ke kolusifiko. Ti taki loa a Sesu e le kau milite o le

aliki-pule ki Peletolio, ti tanaki ki ai le kau milite fuli ai; ti tala ona kofu, ti lotou ai kiate ia se pulupulu kula; ti na lotou fili se palā talatala o tuku aia ki lona ulu tapu, ti ai mo le kofe i lona lima atamai, ti tuutuli latou i ona mua, mo pati fakasamu ki ai: Alofa atu, Tui o Sutea. Ti lotou aanu kiate ia, mo toò lona kofe o tai lona ulu tapu ki ai. Ti oki lona nukinuki, ti tala lona pulupulu, o ai ona kofu, ti lotou ave aia ke kolusifiko. Ti ulu ake ki tua, ti lotou fekite mo le tagata sileneo, ko Simone lona igoa; ti na lotou taofi mo fakamakeke ki ai ke lā amo mo Sesu lona koluse. Ti tatae ki le ganea e igoa ko *Kolokota*, ko lona uiga ko Kalevalio, ti na lotou fakainu aia ki le vino na ai i ai se nea kona; ti na leaise ina fia folo aia. Ti oki lona kolusifiko, ti tufa ona kofu o mate po ko ai e ina maua tonu, talie ke fakamaoki le kupu o le polofeta, i lona pati: na lotou tufa oku nea lava, ti kua lotou mate po ko ai e ina maua loku kofu. Ti na lotou nofo ki lalo o leoleosi kiate ia. Ti na lotou ai, i aluga o lona ulu, lona tosi fakamailoga, na feneeki: Ko Sesu le Tui o le kakai sutea. Ti na lotou kolusifiko mo ia a tagata kaiaa e tokalua: na ai le tasi i lona lima atamai, kae ai le tasi i lona lima sema. Ti manukinuki aia e le kakai na feanoaki, mo kakalo olatou ulu ki ai, o pati: A koe, e ma veteki le fale o le Atua, mo toe laga aia i aso e tolu, pei ke fakamauli-la a koe. Kapau ko le Alo a koe o le Atua, ti ke ifo mei le koluse. Ti na nukinuki ki ai mo le u aliki o le faasigatausi, mo le kau sekelipa, mo le kau matua, o lotou pati: Na ina fakamauli le u nea kese, ti e leaise ina ma fakamauli aia. Kapau ko le Aliki o Iselaele, ti ke ifo aia mei le koluse, ti e tou tui kiate ia. E fanaki aia ki le Atua, kapau e tokaga ki ai le Atua, ti ke ina fakamauli aia, so ko ia na pati: ko le Alo au o le Atua. Ti na

muna veli ki ai foki a tagata kaiaa na kolusifiko mo ia. Ti na fakapouli a fenua fuli talu mei lona ono o le ola o tatae ki lona iva. Ti soko lona iva o le ola, ti kalaga a Sesu o leo lasi ake, mo pati: Eli, Eli, Lama Sapatani? Ko lona uiga aia: Ko loku Atua, ko loku Atua! Kolea na ke tiaki ai au? Ti fakalogo ki ai niiki na tuu i ai, ti pati latou: E fetapa aia kia Elia. Ti makape le tasi ia latou o sakili se unuunu, o unu i se vineka, ti ai aia i le siku i kofe, ti fakainu aia ki ai. Ka na pati niiki: tuku fuai, tou oono mua pe e au a Elia o fakamauli aia. Ti toe kalaga a Sesu o leo lasi, ti fakaoki ai lona manava. Ti fokifa na masae-lua ai le kie-puipui o le fale-lotu, o masae mei le potu i aluga o au ki lalo, ti na mafuike le fenua, ti mafaàfaà a fatu, ti na mavaà ake a tanuma, ti tuu mei le mate le u tino o sagato tokaapi. Ti i le sili o lolatou tuù mei le mate, ti ano latou mei lolatou tanuma ki le kolo tapu, o fakasa latou ki le kakai tokaapi. Ka ko le Setulio mo lona kau-leo, na lotou leosi a Sesu, na lotou mamata ki le galulu o le fenua, ti mo fakamailoga na fai, ti manavase kese ai latou, o pati: Ko le Alo maoki-nei o le Atua. Ti na tuù mei mamao le u fafine tokaapi na mulimuli kia Sesu mei Kalilea, o taupau aia, ko niiki ia latou ko Malia-Maketalena, mo Malia le tinana o Sakopo mo Sosefo, ti mo le tinana o fanau a Sepeteo. Ti afiafi ai, ti na au le tagata moukoloa mei Alimatea, ko Sosefo lona igoa, ko le tisipulo foki aia o Sesu. Ti na au kia Pilato o kole ki ai le tino o Sesu; ti poloaki e Pilato ke avatu aia ki ai. T too e Sosefo le tino o Sesu, ti fakakoloa aia ki se k sina, ti aveifo aia ki se tanuma foou na foa i se utu; fulisi ake se toe fatu o popono le tanuma-fatu, ti fa loa aia. Ti na i ai a Malia-Maketalena, ti mo le t Malia na lā nonofo ofi ki le tanuma. Pogipogi ake,

le aso i le sili o le Palaseve, na fano le kau aliki o le faasiga-tausi mo le kau Faliseo kia Pilato, o pati ki ai: Aliki, kua motou manatu ki le pati na fai e le tagata kākā-nei, i lona koi mauli: ka sili aso e tolu, ti e kau toe tuù mei le mate. Ke ke poloaki ke leoleosi le tanuma, o tatae ki lona aso tolu, nà au ona kau tisipulo o kaiaa aia, ti lotou fakamafola ki le fenua: kua toe tuu aia mei le mate; ti e veli kese ai le kākā fakamuli-nei i le uluaki kākā. Ti pati e Pilato kia latou: E i ai okoutou kau-leo; ano koutou, ti usia koutou lona fakaleosi. Ti fano latou o puluti le fatu o le tanuma, ti tuku ki ai le kau-leo ke lotou taupau aia.

FELIA LIMA TAPU.

I. Cor. c. XI.

Ei kaiga, e leaise koutou gali kai le kai-ga fakaaliki i lokoutou fakatasi, se e takitasi kai mua lona nea; ti e fia kai niiki, kae makona niiki. Pe e leaise sokoutou fale ke koutou kai mo inu ai? Pe e koutou fakapapaitaku ki le Ekelesia o le Atua? Pe e koutou fia fakaluma le kakai mativa? Kolea laku pati e fai atu? Pe e kau fakafetai atu? E leaise kau fakafetai atu ki le nea aia. Se na kau iloa mei le Aliki a nea, na kau fakamatala kia koutou. Na too le pane e le Aliki Sesu, i le po na fakaveli aia, ti na fakafetai, ti tofi aia, mo pati: toò o kai, *ko loku* tino lenei ka tuku ki le mate, talie ko koutou. Koutou fai le nea-nei o fakamanatu kiate au. Ti na too foki e ia le kalise, i le sili o lona kai-ga, mo pati: ko le kalise lenei ko le fakakaiga foou i loku toto. Ka koutou inu aia, ti koutou fai aifuai aia o fakamanatu kiate au. Se ka koutou kai le pane aia, mo inu le kalise, ti e koutou fakasa aifuai le mate o le Aliki, o tatae ki lona au. Mailoga leia e kai fakaveli le pane aia, mo inu fakaveli

le kalise o le Aliki, ti kua agaveli ki le tino mo le toto o le Aliki. Ke takitasi onoono tonu kiate ia, ti o kai loa ki le pane ko ia, mo inu ki le kalise. So ko ia e kai mo inu fakaveli, ti e kai mo inu lona malaia, i lona lee fakakaukau ki le tino o le Aliki. Koia ai e tokaapi ia koutou e masaki mo gaegae, ti e tokaapi e moe mate foki. Ka na tou fakamāu tatou, ti e leaise fakamāu tatou e le Atua. Ti ka tou fakamāu fenaaki tatou, ko le akonaki foki o le Aliki kia tatou, na tou malaia mo le malama-nei.

Joan. c. XIII.

Na iloa e Sesu, i le moeaki o le Pasikate, kua ofi mai lona ola ke fano ai aia mei le malama-nei ki lona Tamana, ti ina fakakatoa lona alofa ki lana kakai na nofo i lalo-nei. Ti i le sili o le kai-ga, ka kua tomua fakasalai e le temonio le loto o Sutasi-Isekaliote, ko le vosa o Simone, ke ina pikoi kiate ia, ti fakakaukau a Sesu kua tuku ki ona lima a nea fuli ai e lona Tamana, ti kua au aia mei le Atua, ti e toe liliu aia ki le Atua; ti tuu ake aia i le kaiaga, ti sau lona kofu, ti toò ake se kie o lava ki ai, ti liligi loa le vai ki le kumete, ti aga aia o fufulu a vae o le kau tisipulo mo solosolo ki le kie na ina lavai. Ti tatae ake kia Simone Petelo, ti pati atu ki ai e Petelo: Aliki, ko koe ka fufulu oku vae! Ti folafola a Sesu kiate ia: e leaise ke iloa le uiga o le nea e kau fai-nei, ka e ke iloa fuai ki muli. Ti pati atu ki ai e Petelo: Leaise ma fai ai ke fufulu oku vae. Ti folafola a Sesu kiate ia: Kapau e leaise kau fufulu a koe, ti e leaise ke kau kiate au. Ti na pati kiate ia e Simone Petelo: Aliki, aua se gato i oku vae, ka ke fufulu mo oku lima, ti mo loku ulu. Ti folafola a Sesu ki ai: Ko ia kua maanu, ti e gato i ona vae e fufulu, ti e mea ai lona tino. Ti kua koutou mea foki, kae e leaise mea

fuli ai. Se na ina iloa leia na teu lona' pikoi kiate ia; koia na pati ai, e leaise koutou mea fuli ai. Ti oki le fufulu o olatou vae, ti toe ai lona kofu, ti toe nofo aia mo folafola kia latou: Pe e koutou iloa tonu le nea na kau fai kia koutou? E koutou fakaigoa au ko le Fai-pule, mo le Aliki, ti e maoki lokoutou pati, so ko au ai. Ti kapau na kau fufulu okoutou vae e au ko le Aliki mo le Fai-pule, e tonu foki ke koutou fefufuluaki okoutou vae. Na kau fai le nea ko ia, talie ke koutou fai-faitaki mai ki le nea na kau fai kia koutou.

SAPATO TAPU.

Colos. c. III.

Ei kaiga, kapau kua koutou toe tuù mei le mate mo Sesu-Kilisito, ti koutou oli ake ki nea e i aluga, ki nea e agai ai a Sesu-Kilisito i le lima atamai o le Atua; aua se koutou tokaga ki nea i lalo-nei, kae koutou tokaga ki neafuai o Selo; se kua koutou mamate foki, ti kua fakapuli lokoutou mauli mo Sesu-Kilisito i le Atua. Ti ka toe sa mai a Sesu-Kilisito, lokoutou mauli, ti e koutou sa foki mo ia i le kololia.

Matth. c. XXVIII.

Ti i le pouli o le Sapato, o mafoata i le uluaki aso o le vāsaà, ti ano ai a Malia-Maketalena, mo le tasi Malia o asiasi ki le tanuma. Ti fokifa kua galulu lasi ai le fenua, se na ifo mei Selo le Aselo o le Aliki, ti ano aia o fulisi le fatu, ti nofo i ai. Ti na tatau lona mata mo le uila, ti tatau lona kofu mo le nive. Ti na ì kese ai le kau-leo o manavase ai iate ia, ti sakinake kua lotou mamate. Ti na aga le Aselo o pati ki fafine: Aua se koutou manavase; se e kau iloafuai e koutou afa a Sesu na kolusifiko. E leaise i lenei aia, se kua tuù mei le mate, ofaipe lona folafola na fai mai; temai o mamata le

ganea na tuku ki ai le Aliki; kae koutou ano fakavilivili o fakasa ki ana tisipulo lona toe tuù mei le mate, mo lona muamua ki Kalilea, ti e koutou mamata ai kiate ia. Ko loku fakailoilo atu aia kia koutou.

ASO PASIKATE.

I. Cor. c. V.

Ei kaiga, koutou fakapuli le fakatupu-pane mago, kae koutou liliu ko se pane foou, ofaipe foki ko asimi koutou. So ko Kilisito lotatou Pasikate kua failaulau-aki aia. Ke tou fai ai lotatou aso malie, kae aua se tou fai i le fakatupu-pane mago, pe i le fakatupu loto veli mo le agaveli, ka tou fai i le asimi o le tonu mo le maoki.

Marc c. XVI.

I le temi aia, na fakatau nea mănogi e Malia-Maketalena, mo Malia o Sakopo, ti mo Salome, kae lotou fanatu o takai a Sesu. Ti na lotou usu ai ki le tanuma, koi sesegi le ao i le uluaki aso o le vasaa sapato; ti na lotou tatae atu ki ai, kua sopo ake le laà. Ka na lotou fefakakaukau-aki po ko ai e ina fulisi mai le fatu-tapono o le tanuma-fatu, se na lasi ai? Ti tio atu, kua fulisi le fatu aia. Ti lotou ulu ki le tanuma-fatu, ti lotou tio ki le tauleleka na nofo i le fetuuga atamai, ti na kofu aia ki se kofu sina, ti na lotou manavase ai. Ti na pati e ia kia latou: aua se koutou manavase; e koutou sakili a Sesu Nasaleti na kolusifiko: kua tuù mei le mate; e leaise i lenei aia; ko lenei le ganea na tuku aia i ai; ka koutou ano o fakailo ki ana tisipulo mo Petelo, kua muamua aia ki Kalilea; e koutou mamata kiate ia i ai, ofaipe ko lona folafola na fai mai kia koutou.

TOMINIKA KUASIMOTO.

I. Joan. c. V.

Ei kaiga fakaalofalofa, ko latou fuli kua tupu i le Atua e mālo latou ki le malama-nei, ti ko le mālo aia e saia i ai le malama-nei, ko lotatou tui makeke. Ko ai e mālo ki le malama-nei? Pe leaise ko ia tokatasi fuai e tui, ko Sesu ko le Alo o le Atua? Ko Sesu-Kilisito aia na saele mai mo le vai ti mo le toto; na leaise ko le vaifuai, ka ko le vai mo le toto. Ti e tou iloa i le Laumalie, ko Sesu-Kilisito ko le maoki. So ko le tokatolu e fakamaoki i Selo, ko le Tamana, mo le Folafola, ti mo le Laumalie-Maokioki, ti ko le tokatolu aia ko le neafuai e tasi. Ti ko nea e tolu e fakamaoki i lalo-nei, ko le Laumalie, mo le vai, ti mo le toto; ti ko nea e tolu ko ia e uiga tasifuai. Kapau e tou tui ki le fakamaoki o tagata, ti e malie ake ke tou tui ki le fakamaoki o le Atua, talie e lasi kese ai. Ti kua fai e le Atua le fakamaoki aia, se kua fakamaoki e ia lona Alo. Ko ia e tui ki le Alo o le Atua, kua ina maua iate ia le fakamaoki o le Atua.

Joan. c. XX.

I le temi aia, i le afiafi foki o le uluaki aso, ka koi mapono le nofoaga na katoa ai le kau tisipulo, talie ko lolatou manavase ki le kakai sutea, na saele mai a Sesu o tuu i loto, ti folafola atu kia latou: Koutou fakafulufulumalie. Ti oki lona folafola aia, ti fakasa atu ona lima kia latou, mo lona vakavaka. Ti fiafia le kau tisipulo i lolatou mamata ki le Aliki. Ti na toe folafola atu aia kia latou: Koutou fakafulufulumalie-la. Na kakau au e loku Tamana, ti e kau kakau koutou o fakatatau fuai. Ti oki lona folafola aia, ti pupusi mai mo pati kia latou: Koutou tali le Laumalie-Maokioki; mailoga a tagata e koutou fakamolemole olatou agasala, ti e puli ai

ia latou; ti mailoga a tagata e koutou taofi alotou agasala, ti e taofia ai. Na saele mai a Sesu ki le kau tisipulo, kua mamao a Tomasi le tasi o le tino agafulu tupu lua, aia e igoa ko Titimo. Ti na fakailo e le u tisipulo kiate ia: kua motou mamata ki le Aliki. Ti pati aia kia latou: kapau e leaise kau tio tonu i ona lima ki mailoga o fao, mo ai loku maikao ki le pu i faò, ti mo ai loku lima ki lona vakavaka, ti e leaise kau tui ki ai. Ti i le sili aso e valu, na toe katoa le kau tisipulo i lolatou nofoaga, ti na i ai mo Tomasi foki; ti na saele mai a Sesu, ka kua mapono a matapa, ti tuu aia i loto mo pati: Ke koutou fakafulufulumalie. Ti folafola aia kia Tomasi: Ai sou maikao i lenei, ti ke tio ki oku lima, ti aumai lou lima o ai aia ki loku vakavaka, ti aua se ke tuigataà, ka ke agatonu mai. Ti pati e Tomasi kiate ia: Ko loku Aliki mo loku Atua! Ti folafola a Sesu ki ai: Kua ke tui mai, Tomasi, talie kua ke mamata kiate au. E manuia latou e tuifuai ka leikiaise mamata. Ti na lasi a fakamailoga kesekese na fai e Sesu i mua o lona kau tisipulo, ti e leaise tuù latou i le tosi-nei; ka kua fakatuu fuai a-nei, talie ke koutou tui mo iloa ko Sesu-Kilisito ko le Alo o le Atua, kae koutou maua i lakoutou tui makeke le mauli i lona suafa.

II. TOMINIKA I LE SILI O LE PASIKATE.

I. Petr. c. II.

Kaiga fakaalofalofa, na mamae a Sesu-Kilisito talie ko tatou. Ti na ina tuku mai kia koutou le faifaitakiaga aia, ke koutou mulimuli ai ki lona ala. Na leaise fai agasala e ia, ti na leaise iloa se fakasala i lona gutu. Na fai ki ai a pati veli mo fakasamu foki, ti na leaise pati veli aia. Na gāoi fakaveli aia, ti na leaise agatuu ai, kae na ina tuku fakamaliefuai aia ki leia na ina

fakamaù-sala aia. Na ina amo e ia i lona tino otatou agasala ki le koluse, talie ke mate ia tatou le agasala, kae tou maulifuai mo le agatonu; se kua tou mauli i lona toto. Se na koutou nofo sakinake ko niiki ovi kua sese, ti kua koutou tafoki mai ki le matua-tausi mo le Epikopo o lokoutou laumalie.

Joan. c. X.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki le kau Faliseo: Ko au ko le Tausi-ovi agamalie. Mailoga le Tausi-ovi agamalie, ti e ina soli lona mauli mo ona ovi. Kae ko leia e tausi-ovi talie ko le totogi, mo leia foki e leaise ko le Tausi-ovi tonu, ti e leaise oona le kau-ovi, ka tio aia ki le lupo e àu, ti e ina tiaki le kau-ovi kae sola aia; ti e aga le lupo o kaiaa mo veteki le kau-ovi. Ti e sola le tausi-totogi, taliefuai ko le tausi-totogi aia ti e leaise tokaga aia ki ovi. Ko au ko le Tausi agamalie, ti e kau iloa oku ovi, ti e iloa au e oku ovi. E iloa au e loku Tamana, ti e felaaki mo au; e kau iloa loku Tamana, ti e kau soli loku mauli maaku ovi. Ti e i ai mo niaku ovi e leikiaise kau ki le kau-ovi-nei; ti kua tonu ke aumai latou. Ti e lotou iloa loku leo; ti e tasifuai le kau-ovi, ti e tasifuai foki mo le Matua-tausi.

III. TOMINIKA I LE SILI O LE PASIKATE.

I. Petr. c. II.

Kaiga fakaalofalofa, e kau kole atu ke koutou aga ofaipe ko kakai e folau, mo fanoga, o lolomi foki ia koutou le oli veli o le tino e fakaveliveli ki le laumalie. Ke koutou taupau malie lakoutou aga i lokotou nonofo mo le kakai pagani, na e lotou pati fakaveli kia koutou, sakinake e koutou agaveli ai, kae lotou tio ki okoutou gaoi malie, ti lotou fakafetai ai ki le Atua i le aso e asiasi aia kia latou. Ke koutou fakalogo malie ki tagata fuli

e pule, talie ko le Atua. Fakalogo malie ki le *Sau,* ko le pule lasi aia; ti fakalogo malie ki le u Aliki, se na ina fakanofo latou talie ke lotou lolomi le agaveli, kae tokoi le agamalie. So ko le finegalo o le Atua ke fai lokoutou gaoi ke malie, kae mapono ai le gutu o le kakai vale mo loto fakapouli. E koutôu faitalisa foki, ti aua se koutou ùùfi lakoutou agaveli ki lokoutou faitalisa, kae koutou aga ofaipe ko faifekau o le Atua. Ke koutou fakapoipoi ki le kakai fuli ai; koutou fealofaki i lokoutou kaiga; koutou ì ki le Atua, ti koutou fakapoipoi ki le Aliki-malama. A koutou e faifekau, ke koutou fakalogo mo fakapoipoi ki okoutou Aliki, kia latou e agamalie mo agamalu, ti mo latou foki e fakaaliki; so ko le nea aoga aia, ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Joan. c. XVI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: E toe se ga-temi, ti e leaise koutou tio kiate au; ti toe nofonofo ikiikifuai, ti e koutou toe tio mai kiate au, talie e kau ano ki loku Tamana. Ti na fevesili-aki niiki o le kau tisipulo: kolea le uiga o lona folafola mai kia tatou: E toe se ga-temi, ti e leaise koutou tio mai kiate au; ti nofonofo ikiikifuai, ti e koutou toe tio mai kiate au, talie e kau ano ki loku Tamana? Na pati latou: Kolea le uiga o lona folafola-nei: E toe se ga-temi? E leaise tou iloa aia. Ti na iloa e Sesu lolatou loto ke vesili kiate ia, ti folafola kia latou: E koutou fevisili-aki talie ko laku kupu: E toe se ga-temi, ti e laise koutou tio kiate au; ti toe nofonofo ikiiki fuai, ti e koutou toe tio mai kiate au. E kau pati maoki, maoki atu kia koutou: E koutou fetagisi mo loto mamae, kae fiafia le malama; ti e koutou loto mamae, kae liliu ai lokoutou mamae ko le fakafiafia. Ka fanau e le fafine, ti e mamae aia, talie kua tatae mai lona temi; ti ka iku lana fanauga, ti kua

galo iate ia lona mamae, talie ko lana fiafia i le tagata kua tupu iate ia ki le malama-nei. E fenaaki koutou; e koutou mamae-nei foki, kae kau toe mamata kia koutou, ti e fiafia ai lokoutou loto, ti e leaise toe fakapuli e se tasi lokoutou fiafia.

IV. TOMINIKA I LE SILI O LE PASIKATE.

Jac. c. I.

Ei kaiga fakaalofalofa, ko moliga malie fuli mo koloa takimua kesekese e soli mai, e au ai mei aluga, e ifo mei le Tupuaga o le malama, ti e leaise fesikiaki ai lana aga, ti e leaise ugia ai i niana feliliuaki. Na pau aia i lona finegalo ke ina fakamauli tatou i le folafola o le maoki, talie ke tou faipe sona uluaki o lana gāoi. E koutou iloa fuai e koutou, oku kaiga fakaalofalofa, ke takitasi tokaga ke fakalogologo fuai aia, kae aua se oli aia ke patipati, ti lolomi le ita. Se e leaise faa mulimuli le tagata itaita ki le finegalo maokioki o le Atua. Koia e pati atu ai ke koutou tiaki a nea veli fuli ai, mo nea e fano noa, kae koutou tali fakamalie le folafola na fakatatae kia koutou, leia foki e ina fakamauli lokoutou laumalie.

Joan. c. XVI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: E kau ano kiate ia na ina kakaui au, ti e leaise tasi ia koutou e vesili mai: pe e ke ano kifea? Ka kua apele lokoutou loto i le mamae, talie ko loku pati aia na kau fai atu. Kae kau pati atu fakamaoki: e aoga kia koutou kau ano; se kapau e leaise kau ano, ti e leaise au kia koutou le Fakafulufulumalie. Ti kapau e kau ano, ti e kau momoli aia kia koutou. Ti ka tatae mai aia, ti e ina fakamaoki ki le malama-nei le sala foki, mo le tonu, ti mo le fakamaù. Ko le sala, ko lolatou lee tui

mai kiate au. Ko le tonu, talie e kau ano ki le Tamana, ti e leaise koutou toe mamata kiate au. Ti ko le fakamaù foki, talie kua fakamaù loa le fakalogoaga o le malama-nei. E toe lasi a nea e kau fia pati kia koutou, kae leikiaise koutou ma tali ai. Kao tatae mai le Laumalie o le maoki, ti e ina ako mai kia koutou le u maoki fuli ai; se e leaise folafola mei iate iafuai, kae folafola a nea na ina logo ai, ti e ina fakailo mai kia koutou a nea e soko ki muli. E ina fakakololiai au, talie e mauà a nea iate au, ti e ina fakailoilo aia kia koutou.

V. TOMINIKA I LE SILI O LE PASIKATE.

Jac. c. I.

Ei kaiga fakaalofalofa, aua se koutou fakalogo noa fuai ki le folafola, kae koutou fakatotonu lakoutou aga ki ai, na koutou fakasalai koutou. Se kapau e fakalogo se tasi ki le folafola, kae leaise fakatotonu lana aga ki ai, ti e tatau aia mo se tagata e tio i se tiloata ki lona mata tonu oona, ti fano aia, kae uta galo iate ia, pe na fefeaki aia. Ka ko ia e oono tonu ki le folafola maokioki, e tou aliki ai, ti e ina taupau maù aia, ti e leaise fakalogo mo galo loa, kae aga o fai ki ai, ko ia e manuia ai i lona gaoi. Ka e masalo se tasi e tokaga aia ki le lotu, kae leaise ina lolomi lona gutu, ti fakaveli fuai lona loto, ti e ano noa lona lotu. Ko lenei le lotu malie ti mo maokioki ki le Atua, lotatou Tamana, ko le asiasi ki fanau e mativa, mo kaiga e kanopogi i le lolotoga o lolatou mamae, mo le nofo saosaoa i malama-nei.

Joan. c. XVI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: E kau pati maoki, maoki atu kia koutou: kapau e koutou kole se nea ki le Tamana, i loku suafa, ti e tuku mai

aia kia koutou. Leikiaise koutou kole se nea i loku suafa. Ke koutou kole, ti e avatu, talie ke katoa ai lokoutou fiafia. Na kau fakailo atu a nea-na i niiki pati fakatata; ti ku tatae le temi e leaise kau pati fakatata kia koutou, kae kau pati fakatotonu atu ki le uiga o le Tamana. I le temi aia, e koutou fai kole i loku suafa; ti e leaise kau pati, e kau ulufaki koutou ki le Tamana, se e alofa mai le Tamana kia koutou, talie na koutou alofa mai kiate au, ti na koutou tui foki na kau au mei le Atua. Na kau au mei le Tamana, ti na kau au ki le malama-nei. E kau toe mavae i le malama-nei, o ano ki le Tamana. Ti na pati kiate ia ana tisipulo: ku ke folafola-nei fakatotonu, ti e leaise ke fai se folafola fakatata. E motou iloa-nei kua māu iate koe a nea fuli ai, ti e leaise aoga ke vesili se tasi kiate koe; koia e motou tui ai kua ke au mei le Atua.

ASESIONE.

Act. c. I.

Ei Teofile, na kau muaki pati atu ki nea fuli na tomua fai mo ako e Sesu, o tatae ki le aso na toe avake aia, ka kua sili lana akonaki i le Laumalie-Maokioki ki le kau Apositolo na ina fakanofo. Ti na ina fakasa aia i le sili o lona mate, o fakamaoki lona toe tuu mei le mate ki le u fakamailoga kesekese; na fakafeilogaki mo latou i aso kau-fa, o folafola mo latou ki le puleaga o le Atua. Ti fai lolatou kai-ga, ti na ina poloaki kia latou ke aua se lotou mavae mei Selusalemi, kae tatali i ai le fakatatae o le folafola o le Tamana, na koutou logo iate au; ko lana pati aia. Se na papitema e Soane i le vai; kae papitema koutou i le Laumalie-Maokioki, i le sili o niiki aso. Koia na vesili ai kiate ia le kakai na lotou nonofo mo ia, o pati: Aliki, pe e ke toe fakatuu ake, i

le temi aia, le puleaga o Iselaele? Ti folafola aia kia latou: E leaise ko koutou e fakailoilo ki ai e le Tamana le temi mo le koga temi e pule aia ki ai; kae koutou tali le makeke o le Laumalie-Maokioki e saele mai kia koutou, ti e koutou fakamaoki mai kiate au i Selusalemi, mo Sutea katoa, ti mo Samalia, o tatae ki le gatoaga o le malama-nei. Ti oki lona folafola aia, ti na ma siki ake aia, kae lotou mamata ki ai; ti o ugia i le ao, o puli i olatou mata. Ti i le lolotoga o lolatou tio ki lana saele ki Selo, ti fokifa kua tuù mai kia latou a tagata tokalua na kofu sina, o pati kia latou: Ei tagata Kalilea, kolea e koutou tio ai ki Selo? Ko Sesu aia kua avake ia koutou ki Selo, e toe saele mai aia ofaipe ko lana saele ki Selo e koutou tio ki ai-nei.

Marc. c. XVI.

I le temi aia, na sa mai a Sesu ki tisipulo e tino-agafulu tupu tasi, i le lolotoga o lolatou kai-ga; ti na ina itagii lolatou tui gataà, mo lolatou loto fefeka, talie ko lolatou lee tui kia latou na mamata kiate ia i lana toe tuù-ake. Ti na folafola kia latou: Ke koutou ano ki le malama katoa o ako le lotu ki kakai fuli ai. Ko ia e tui mai mo papitema, ti e mauli aia; ka ko ia e leaise tui mai, ti e fakamau aia ki le malaia. Ko-nei le u fakamailoga e fai e latou kua tui mai: E lotou kapu a temonio i loku igoa, ti e lotou patipati ki pati foou; e lotou kapa ki gata; ti kapau e lotou inu se nea kona, ti e leaise kona ai latou; ti e lotou fālō olatou lima ki le kakai masaki, ti e lotou mauli ai. Ti oki le folafola aia kia latou, ti ma siki ake le Aliki Sesu ki Selo, ti e agai ki le lima atamai o le Atua. Ti na lotou fano o ako ki fenua kesekese, ti na tokoi latou e le Atua, mo ki lolatou akonaki ki fakamailoga na lotou fai.

TOMINIKA I LE SILI O LE ASESIONE.

I. Petr. c. IV.

Ei kaiga fakaalofàlofa, ke koutou aga fakatoòpoto, ti koutou leo mo kole. Ti koutou tafito taupau maù aifuai le fealofaki ia koutou, talie e lasi agasala e puli i le fealofaki. Koutou tali fakamalie a kaiga i lokotou feilogaki, aua se kakalo; ke takitasi alofa ki le kaiga, o fakatatau mo le kalasia e nofo mo ia, o koutou tufaki malie ai a *kalasia* kesekese o le Atua. Ka pati se tasi, ke faipe aia ko le folafola o le Atua. Ti ka fai niiki tootooga e se tasi, ti ke faipe aia ko se gaoi e ina fai i le makeke kua tuku mai e le Atua, talie ke mailoga ai i nea fuli le tausi malie ki le Atua ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Joan. c. XV. XVI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Ka tatae mai le Fakafulufulumalie, ko le Laumalie o le maoki e au mei le Tamana, aia e kau momoli kia koutou mei le Tamana, e ina fakamaoki au e ia. Ti e koutou fakamaoki au mo koutou, talie na tou nonofo *mo* au talu mei mua. Na kau fakailo a-nea-nei kia koutou, talie na koutou loto gaègaè. E lotou aga o kapu koutou i lolatou sinakoka; ti e tatae mai se temi e masalo ai latou, ko le nea malie ki le Atua, peka e lotou tamatei koutou. Ti e lotou agaveli fenaaki kia koutou, talie e *leaise* lotou iloa le Tamana mo au. Ka na kau fakailoilo a nea-nei, talie ke koutou manatu peka soko le temi aia, na kau fakasa ai kia koutou.

PENIKOSITE.

Act. c. II.

Na katoa ai le u aso o le Penikosite, ti na nonofo fakatasi le kau tisipulo fuli ai i le nofoaga e tasi; ti fokifa

kua logo mai se ùùlu, ofaipe se toe matagi e pātū mei le lagi, o apele ai le fale na lotou nofo ai. Ti sa mai kia latou ofaipe niiki alelo afi e ifo mai o nofo takitasi kia latou fuli ai. Ti na lotou apele ai i le Laumalie-Maokioki, ti na lotou kamata patipati ki pati kesekese, o tasi fai ki le pati na ina mauà mei le Laumalie-Maokioki. Ka na nofo i Selusalemi le kakai Sutea e tausi malie ki le lotu, mei fenua kesekese o le lalo-lagi. Ti pakū mai kia latou le logo-nei, ti lotou fakatasi ki ai, ti na ofolele latou, talie na takitasi logo ki pati o lona fenua i le folafola o le kau Apositolo. Na puna ai lolatou mauli ti na lotou felau mo pati: Pe e leaise ko niiki Kalilea fuli ai a tagata-nei e pati mai? Ti e tou takitasi logo fefeaki ki le pati o lotatou fenua? Ko le kakai Paleta, mo Meta, mo Elamita, mo latou e nofo i Mesopotamia, mo Sutea, ma Kapatosia, mo Ponito, mo Asia, mo Filisia, mo Pafilia, mo Esipito, mo le fetuuga o Lipie e ofi ki Silene, ti mo lo kakai kua au mei Loma, mo le kakai Sutea foki, mo le u poloselite, mo le kakai Kelete mo Alape, kua tou takitasi logo i lona pati ki gaoi fakatalatupua o le Atua.

Joan. c. XIV.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Kapau e alofa mai se tasi kiate au, ti e ina taupau laku pati, ti e alofa mai loku Tamana kiate ia, ti e motou au kiate ia, ti e motou nonofo mo ia. Ko ia e leaise alofa mai kiate au, ti e leaise ina taupau laku pati. Ti ko le folafola na koutou logo ki ai, e leaise ko laaku fuai aia, ka ko le folafola o le Tamana na ina kakau au. Na kau fakailo a nea-nei kia koutou, i lotatou koi nonofo mo koutou. Ka o momoli mai e le Tamana i loku igoa le Fakafulufulumalie, ko le Laumalie-Maokioki aia, ti ko ia e i ina ako mai kia koutou a nea fuli ai, ti e ina fakamanatu kia koutou a nea fuli ai na kau pati mua kia

koutou. E kau tuku atu le fakamalie, e kau soli atu laku fakamalie; ti e leaise kau soli atu aia ofaipe ko le soli a le malama. Aua se sosaa lokoutou loto, ti aua se koutou manavase. Kua koutou logo ki le pati na kau fai atu: e kau ano, ti e kau liliu mai kia koutou. Ka na koutou alofa mai kiate au, ti e kotou fiafia maoki i laku ano ki le Tamana, talie e lasi ake le Tamana iate au. E kau fakailo atu kia koutou le nea aia, i lana leikiaise soko, talie ke koutou tui ki ai, peka e iku aia. E leikiaise lasi niaku patipati mo koutou, se kua au le faipule o le malama-nei, ti e leaise nea iate au e pule ki ai. Kae kau fai felaaki aifuai, talie ke iloa e le malama-nei ku kau alofa ki loku Tamana, ti e kau fakalogo ki poloaki na tuku mai e loku Tamana.

TOMINIKA O LE TASITOLU.

Rom. c. XI.

Se nea fakatalatupua mo pakese, ko le Tauàluga ai o le poto mo le mafimafi o le Atua! E leaise ma iloa ana fakakaukau mo ana alaaga! So koai kua ina iloa le finegalo o le Aliki? Ko ai na kau ki ana fakakaukau? Ko ai na tomua soli ni nea ki ai, ke mauà ai sona totogi? Se e tupu iate ia a nea fuli ai, ti e ina taupaui a nea fuli ai, ti e nofo iate ia nea fuli ai; ti kololia kiate ia o lee gato. Amene.

Matth. c. XXVIII.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Kua tuku mai kiate au le pule katoa i Selo mo malama-nei; ti koutou ano o akonaki kakai fuli ai mo papitema latou i le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki; ti koutou pati atu ki ai, ke lotou taupau a nea kesekese na kau tuku atu kia koutou; ti ku kau nofo ia koutou i aso fuli ai o tatae ki le gatoaga o Sekulo.

LE ASO O LE EUKALISITEA.

I. Cor. c. XI.

Ei kaiga, na kau iloa i le Aliki a nea na kau fakailoilo atu, ki le Aliki Sesu foki, i le po na fai ai lona manavase, na ina toò le pane, ti fakafetai, ti tofi aia mo pati: Toò o kai, ko loku tino lenei, aia e tuku ake talie ko koutou; ti koutou fai le nea-nei o fakamanatu kiate au. Na ina toò foki le kalise i le sili o lana kai-ga, ti pati: Ko le kalise lenei ko le fakakäiga foou i loku toto. Ka koutou inu aia, ti koutou fai aifuai o fakamanatu kiate au; se ka koutou kai le pane aia mo inu le kalise, ti e koutou fakasa aifuai le mate o le Aliki o tatae ki lana au. Mailoga leia e kai fakaveli le pane aia mo inu fakaveli foki le kalise o le Aliki, ti kua agaveli aia ki le tino mo le toto o le Aliki. Ke takitasi oono mua kiate ia, ti o kai loa ki le pane aia, mo inu ki le kalise. So ko ia e kai mo inu fakaveli, ti e ina kai mo inu lona malaia, i lana lee fakakaukau ki le tino o le Aliki.

Joan. c. VI.

I le temi aia, na folafola ake a Sesu ki le kakai Sutea: Ko loku tino, ko le nea kai maoki, ti ko loku toto ko le nea inu maoki. Ko ia e ina kai loku tino, ti inu loku toto, ti e nofo aia iate au, ti e kau nofo au iate ia. E faipe ko le Tamana, e kau au mei ai, e laumalie ti e kau laumalie au talie ko le Tamana, ti e fenaaki leia e ina kai au, e mauli foki aia talie ko au. Ko le pane-nei na ifo mei Selo. E pakese ai aia i le mānā na kai ki ai e okoutou matua, ti lotou mate aifuai. Ko ia e ina kai le pane-nei, ti e mauli loai fuai aia.

II. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

I. Joan. c. III.

Ei kaiga fakaalofalofa, aua se koutou ofolele i le vesia mai a le malama kia koutou. E tou iloa kua tou liliu mei le mate ki le mauli, talie ko lotatou alofa ki kaiga. Ko ia e leaise alofa, e nofo aia i le mate. Ko ia e vesia ki lona tokalua, ko le tukipo aia; ti e koutou iloa ko leia e tukipo e leaise nofo iate ia le mauli lee gato. Kua tou iloa le alofa o le Atua, talie ko lana tuku mai lona mauli, mo tatou; ti e tonu ke tou tuku atu foki lotatou mauli mo kaiga. Ko ia e nofo mo koloa o le malamanei, ti e tio atu ki lona tokalua e mativa, kae leaise tokaga ki ai lona loto, ti e nofo fefeaki le alofa o le Atua iate ia? Ei fanau aaku, aua se koutou alofa gutufuai, mo alofa patipatifuai, kae tou alofa maoki i lotatou aga.

Luc. c. XIV.

I le temi aia, na folafola fakatātā a Sesu ki le kau Faliseo, o fenei: Ko le tagata na fai lona katoaga lasi, ti fakailoilo aia ki le tokaapi; ti soko le ola o le kai-ga, ti pati atu ki lona tama-faifekau ke ano aia o kavelogo ki le kakai na fakailoilo ki ai, ke katoa mai latou, talie kua oki le penapena o le kai-ga. Ti na lotou fakafiti fuli ai. Na pati le tasi: Na kau fakatau se kāiga, ti e matuaki aoga ke kau fano o onofia ki ai; ti ke fakamolemole mai kiate au. Ti na pati le tasi: Na kau fakatau a taulua i pipi e lima, ti e kau ano o asiasi ki ai; ti e kau kole atu ke ke fakamolemole mai kiate au. Ti na pati le tasi: Kua mā fakamau mo le fafine, ti e leaise mafai ke kau fanatu. Ti liliu ake le tama-faifekau o fakasa le u pati ko ia ki lona Aliki. Ti ita loa le matua o le nofoaga, ti pati atu ki le tama-faifekau: Laka atu ki le u malae, mo le u ala o le kolo, ti ke taki mai ai ki lenei

le u mativa, mo le u tino veli, mo le u kivi, mo le u vae-kito. Ti pati e le tama-faifekau: kua fai ki lou poloaki, kae koi toe a nofoaga. Ti pati ake e le Aliki ki lana tama-faifekau: ano ki tua-a, mo le u ala matua, ti ke tanaki fakamakeke mai le kakai, ke apele ai loku nofoaga. Ti e kau pati atu kia koutou: e leaise tasi i le u tagata, na muaki fakailoilo ki ai, e toe kau ki loku katoaga.

III. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

I. Petr. c. V.

Ei kaiga fakaalofalofa, ke koutou fakagaègaè i le lalolima makeke o le Atua, talie ke ina fakatauauluga ake koutou i le temi o lona asiasi mai. Ke koutou tuku ki lana Agai okoutou manavase fuli ai, talie e ina taupau koutou. Koutou nofo malie, ti koutou leo, talie ko le temonio lokotou fili e takamilo ia koutou ofaipe se manu fekai, e ina afa se tasi ke kai. Koutou tekei aia, kae tuù makeke i le fite; se kua koutou iloa e kaku foki a mamae fenaaki ki okoutou kaiga e mafola i le malamanei. Ti e tokoi koutou e le Atua o kalasia fuli ai, aia na ina filifili tatou ki lona kololia lee gato, ia Sesu-Kilisito; e ina tokoi mo fakamakeke koutou i le sili o le temi toetoe o le mamae, ti e ina fakatuù maù aifuai koutou. Tuku atu kiate ia le kololia mo le pule i sekulo o le u sekulo. Amene.

Luc. c. XV.

I le temi aia, na au kia Sesu le kau Popelikano mo le kakai agasala, talie ke lotou fakalogo kiate ia. Ti na faa muna ai le kau Faliseo mo le kau Sekilipa, o pati: Lenei e faa feilogaki aia mo le u agasala, ti e kai mo latou. Ti na folafola fakatata a Sesu kia latou: Koai le tagata ia koutou e nofo mo ana ovi e kau-lelau, ti ka

puli le ovi e tasi, pe e leaise ina tuku ala e kau-iva tupu iva .i le toafa, kae ano aia o afa ai ke ina mauà leia kua puli? Ti ka ina mauà aia, ti e ina teki aia ki ona uma mo aumai fakafiafia; ti liliu ake ki lona kāiga, ti e ina tanaki ona feilo mo ona kau kaiga, o pati kia latou: koutou fakafiafia mo au, talie ku kau mauà laku ovi na puli. Ti e kau pati atu, e fenaaki mo le tagata agasala; ka liliu mai aia o fakasemala, ti e lasi le fakafiafia i Selo iate ia; e lasi ake le fakafiafia aia i le fakafiafia e fai ki le u agatonu e tino-iva tupu iva, e leaise kau ki le fakasemala. Ti koai le fafine e nofo mo ana paaga e agafulu, ti ka puli le paaga e tasi, pe e leaise ina tutu se malama, ti tafitafi lona fale, ti faiga lana sakili o au ki lana mauà aia? Ti ka ina mauà aia, ti tanaki ana kau fafine mo fafine o le nofoaga, ti pati atu ki ai: koutou fakafiafia mo au, se ku kau mauà le paàga na puli. Ti e kau pati atu: e lasi ai le fiafia o le kau Aselo o le Atua, peka e fakasemala ai se tagata agasala.

IV. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Rom. c. VIII.

Ei kaiga, ko mamae e tou kataki ai i le mauli-nei, e leaise tatau mo le kololia ka au, leia e sa ia tatou i se aso. So ko le malama-nei e nofo olifuai aia mo amanaki ki le aso-fakasa o fanau a le Atua. So ko nea o le malama-nei kua kau ki le vaiga, ti e leaise ia latou, ka ko le fakalogo foki ki leia na ina poloaki ke lotou fakalogo fuai, mo amanaki e oki i se aso lolatou fakalogo mo lolatou kau ki le vaiga mo le veli, kae lotou kau ki le malie mo le kololia o fanau o le Atua. Se e tou iloafuai e mamae le malama-nei katoa o au ki le temi-nei, e sakinake ka fanau. Ti e leaise gato iate ia, e fenaaki mo tatou na mauà le polopolo o le Laumalie-

Maokioki, e mamae lotatou loto, ti e tou oli ki le manuia o fanau o le Atua, mo le fakamauli foki o lotatou tino.

Luc. c. V.

I le temi aia, na nofo a Sesu i le kauvai o Senesaleti, ti au kiate ia le kakai tokaapi, talie ke lotou fakalogo ki le folafola o le Atua. Ti na tio ake aia ki vaka e lua kua tau i mata one, ka na ifo mei ai ona kauvaka o fakalanui olatou kupega. Ti na sopo ake aia ki le vaka e tasi, ko le vaka o Simone, ti na pati kiate ia ke tukutuku fakaikiikifuai le vaka ki tai; ti nofo aia i ai, o akonaki le kakai mei le vaka. Ti oki lona akonaki, ti folafola loa kia Simone. Tuku atu ai ki tai, kae liu lokoutou kupega o fagota. Ti pati ake a Simone kiate ia: Aliki, na aoia napo lomatou faiga, ti na sala ai, ti tuku kau toe liu le kupega i lau folafola mai. Ti lotou fai aia, ti na mauke a ika na mauà ai, ti na teitei motusi lolatou kupega. Ti lotou kamo ki le kauvaka o le tasi vaka, ke lotou vave mai o tokoi latou. Ti na lotou fanake loa, ti na lotou fakaapele a vaka e lua, o meimei goto. Ti tio ake a Simone Petelo ki le nea aia, ti punou ai ki vae o Sesu, mo pati: Aliki, fakamamamao iate au, so ko au ko le tagata agasala. Se na manavase ai aia, ti manavase latou fuli ai na nofo mo ia, talie ko le mou ika na lotou mauà. Ti manavase ai mo Sakopo ti mo Soane ko vosa o Sepeteo, mo le kau tagata o Simone. Ti na folafola a Sesu kia Simone: Aua se ke ì, so ko koe ka fagota tagata i se aso. Ti toso lolatou vaka ki uta, ti tiaki olatou nea fuli o mulimuli latou iate ia.

V. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

I. Petr. c. III.

Ei kaiga fakaalofalofa, ke koutou loto tasi, ti koutou loto alofa mo loto fakakaiga; ke koutou fakamalie gaofie,

ti koutou agamalu mo fakaeteete; aua se koutou totogi nea veli ki nea veli, pe fakatau pati veli, kae koutou pati malie aifuai; so ko lakoutou aga totonu aia, ti e koutou mauà ai le manuia, ko lokoutou tofia aia. So ko ia e fia mauli mo oli ke malie ona aso, ti ina lolomi e ia a pati veli mei lona gutu, mo taofi e ia ona lau-gutu mei a pati kākā; ti ke fakamamao aia mei le nea e veli, kae ina faifuai le nea e malie; ti ke ina sakili e ia le fakafulufulumalie o loto oli ki ai. Se e nofofuai le Aliki mo oono mai ki le kakai agatonu, mo fakalogo ki olatou kole; kae mamata sausaua ki le kakai agaveli. Ti koai e toe fai se nea veli kia koutou, peka e koutou olifuai ke koutou fai kauga malie? Ti kapau e soko mai se veli kia koutou, talie ko lokoutou agatonu, ti e koutou manuia ai. Aua se koutou manavase i lolatou fakaìì mai, ti aua se koutou sosaa ai; kae koutou fakamaokioki le Aliki ko Sesu-Kilisito i lokoutou loto.

Matth. c. V.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana kau tisipulo: Kapau e leaise lasi ake lokoutou tonu i le tonu o le kau Sekilipa mo le kau Faliseo, ti e leaise koutou ulu ki le puleaga o Selo. Kua koutou iloa a kupu na fai ki le kakai i mua: aua se koutou tukipo; mailoga leia e tukipo, ti e ave aia ki le fakamāu. Kae kau pati atu kia koutou: Ko ia e ita ki lona tokalua, ti e ave aia ki le fakamāu; ti ko ia e pati ki lona tŏkalua ko le *laka,* ti e ave aia ki le fono; ti ko ia e fetapa ki ai ko le *vale,* ti e aogafuai aia ki le nofoaga-afi. Kapau e ke momoli sou moliga ki le aletale, ti e ke manatu ai ki lou tokalua e nofo mo sona loto mamae kiato koe, ti ke tuku mua lou moliga i le aletale, ka ke ano mua o fakamalie mo lou tokalua, ti o ke au o momoli lou moliga.

VI. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Rom. c. VI.

Ei kaiga, ko tatou fuli ai na papitema ia Sesu-Kilisito, kua tou papitema i lona mate. Se na tanu tatou mo ia i le papitema ke tou mate, kae tou toe tuu-ake mo le mauli foou, ofaipe ko le tuu-ake a Sesu-Kilisito mei le mate i le kololia o lona Tamana. Se kapau kua tou soko kiate ia i lotatou fakatatau ki lona mate, ti e tou soko foki ki ai i lana tuu-ake. Kua tou iloa ko lotatou tagata mago kua kolusifiko mo lona Agai, talie ke puli ai le tino o le agasala, ti gato ai lotatou tokaga ki le agasala; so ko ia kua mate, kua sao aia mei le agasala. Ti kapau kua tou mate mo Sesu-Kilisito, ti e tou amanaki e tou toe mauli foki mo ia. Kua tou iloa e leaise toe mate a Sesu-Kilisito i le sili o lana tuu-ake mei le mate; e leaise toe pule le mate kiate ia. Na mate aia talie ko le agasala, ka kua mate tuatasi fuai; ti kua toe laumalie aia, o laumalie ki le Atua. Ti e fenaaki mo koutou, ke koutou iloa kua koutou mate ki le agasala, ti kua koutou mauli ki le Atua, ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Marc. c. VIII.

I le temi aia, na tuu mai le kakai tokaapi kia Sesu, ti na leaise solatou nea kai. Ti tanaki ana tisipulo o pati ki ai: Ku kau alofa ki le kakai-nei, talie kua aso tolu lolatou nofo mau mo au, ti e leaise solatou nea kai; ti kapau e kau kakau ke lotou ano fiakai ki lolatou kaiga, ti e lotou gaegae i le ala, talie na au niiki mei mamao. Ti tali atu ki ai e ana tisipulo: E mauà fefeaki i le lāvaki-nei niiki pane o fakamakona latou? Ti vesili ake aia kia latou: E fia niokotu pane? Ti pati e latou: E fitu. Ti poloaki a Sesu ke nofo ki lalo le kakai; ti toò ake le u pane e fitu, ti fai lana fakafetai mo pakii, o avatu

ala ki ana tisipulo ke lotou tufaki ai; ti na lotou tufaki ki le kakai. Ti na i ai mo niolatou ika liliki, ti na ina tapuaki foki ala, o poloaki ke tufaki ai. Ti na kai makona le kakai; ti na tanaki loa a toega kai o lotou ave, ko kete apele e fitu ai. Ti ko le kakai na kai, na teitei tokafa afe latou; ti kakau e Sesu ke lotou fano.

VII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Rom. c. VI.

Ei kaiga, e kau fai atu le pati fakamalama fuai, talie ko le gaegae o lokoutou tino. Na koutou tuku atu i mua lokoutou tino ke aga aia ki le oli veli, mo le gaoi veli, ke fai ai le agasala; ti ke koutou tuku mai, i le aso-nei, lokoutou tino ke fai ai ki le agatonu, ke koutou maokioki ai. Na leaise koutou iloa le agatonu i laaso na koutou kaunaga ai ki le agasala. Kolea le malie na koutou mauà i mua i lokoutou gàoi veli-nei, e koutou luma ai i le aso-nei? Ko le ala mamio aia e ikufuai ki le mate. Kae i le aso-nei kua koutou mavae i le agasala, kua koutou fakalogo ki le Atua, ti ko lona malie e koutou mauà ai ko lokoutou agatonu, ti ko lona ikuaga ko le mauli lee gato. So ko le totogi o le agasala ko le mate; ka ko le kalasia o le Atua, ko le mauli lee gato, ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Matth. c. VII.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Ke koutou lika ki le u Polofeta kākā, e au kia koutou mo le kofu-ovi, ka ko manu fekai i loto. E koutou iloa latou i lolatou fua. Pe e mauà niiki fua-i-vite i se laaku talatala, po ko niiki fua-i-fiku i se vao noa? Mailoga le laàkau malie ti fua malie, kae fua veli le laàkau veli. E leaise mafai ke fua veli le laàkau malie, ti fua malie le laàkau veli. Mailoga laàkau fuli ai e leaise fua malie, ti

e ta ala mo laku ki le afi. E koutou iloa latou i olatou fua. E leaise ulu ki le puleaga o Selo a latou e faa pati mai: Aliki, Aliki! Ka ko iafuai e ina fai le finegalo o loku Tamana e i Selo, ko iafuai e ulu ki le puleaga o Selo.

VIII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Rom. c. VIII.

Ei kaiga, e leaise tou mauà se nea mei le tino, ke tou mulimuli ai ki le tino. Se kapau e koutou mauli o fakalogo ki le tino, ti e koutou mate; ka o koutou lolomi le gàoi o le tino ki le laumalie, ti o koutou mauli. So ko latou fuli e mulimuli i le Laumalie o le Atua, ko fanau latou o le Atua. Na leaise avatu le laumalie fakasausau ke koutou toe manavase ai, kae kua koutou mauà le laumalie o fanau vaevae, aia e tou fetapa ake ai: Aloa, Tamana. Se e fakamaoki mai e le Laumalie ko ia ki lotatou loto, ko tatou ko fanau o le Atua. Ti kapau ko fanau tatou, ti e tou kau ki le tofia, ko le tofia o le Atua, ti e tou kau fakatasi ki ai mo Sesu-Kilisito.

Luc. c. XVI.

I le temi aia, na fai e Sesu ki ana tisipulo le pati fakatata-nei: Ko le tagata mou-koloa nà nofo mo lona matua taupau koloa; ti na fakailo ake kiate ia, kua ina maumaui a koloa o lona Aliki. Ti na kavelogo ki ai ke au, ti na pati atu kiate ia: kolea le nea e kau logo ki ai, e uiga kiato koe? Ke ke fakasa mai lau aga o lou taupau-koloa-na, se e leaise ke toe taupau aku koloa. Ti fakakaukau loà le tagata taupau-koloa i lona loto: kolea le nea e kau fai, peka e leaise pau i laku aliki ke kau toe taupau ana koloa? E laise kau iloa le fai-kauga, ti e kau luma i le kai-nōnō. Ku kau iloa le nea e kau fai, talie ke kau mauà ai se nofoaga, peka e kau mavae mo le

taupau-koloa. Ti ave loa lona poloaki ki le kakai na leikiaise totogi ki lana Aliki, ke lotou au ake o takitau-toka tasi. Ti na pati ki le uluaki: pe e fia a nea e lei-kiaise ke totogi ki loku Aliki? Ti faàki e ia: ko pusa lolo e kau-lelau. Ti na pati atu kiate ia: toò lou tosi, ti nofo i lalo ke vave o tosi ai ke kau-limafuai. Ti na vesili atu ki le tasi: kae a koe, e fia a nea e leikiaise ke totogi? Ti faàki e ia: ko fua fulumeto e kau-lelau. Ti pati atu ki ai: toò lou tosi, ka ke tosifuai ke kau-valu. Ti na vikiviki le aliki ki le tagata taupau-koloa kākā, talie ko lona puleaki poto; so ko kakai o le malama-nei e muamua i lolatou puleaki fakamalama, e poto ake la-tou i le kakai o le lotu. Ti e kau pati atu kia koutou: ke koutou fai okoutou kaiga ki koloa fakamalama, talie ke lotou tali koutou i le nofoaga lee gato, i le aso o le fakamavae.

IX. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

I. Cor. c. X.

Ei kaiga, aua se tou oli ki se nea veli, ofaipe ko le oli veli o le kaikai Iselaele. Aua se tou liliu o fakate-volo ofaipe ko niiki ia latou, e pati ki ai i le tosi: Na nofo le kakai o kai mo inu, ti tuù ake o mānogi. Aua se tou feauaki ofaipe le feauaki o niiki ia latou, ti na mamate ai i le asofuai e tasi ko tino afe e kau-lua, mo tino afe e tolu. Aua se tou asiasi kia Sesu-Kilisito, ofaipe ko le asiasi veli a niiki ia latou, ti mate ai latou i gata. Ti aua se koutou muna veli ofaipe ko le muna veli a niiki ia latou, ti puli ai latou i le tukipo. Ko nea ala na kaku kia latou, ko fakatātā fuli ai; ti kua fakatuu ai i le tosi, ko lotatou akonaki o tatou e mauli i le temi fakamuli-nei. Ti ko ia e masalosalo e tuù maù aia, ti mātaki na siga. Ko le fakasala fakamalama fuai e

kaku kia koutou; ti e maoki le Atua, ti e leaise ina tuku e ia ke soko mai kia koutou se fakasala e leaise koutou ma tekei, kae ina fakatupu se nea malie mei le fakasala, ke koutou ma taofi ai.

Luc. c. XIX.

I le temi aia, na saele ake a Sesu, ti ofi ki Selusalemi, ti tio ki le kolo, ti tagi aia ki ai, o pati: ka na ke iloa le nea e malie mo aoga kiato koe, i le aso-nei koi toe kiato koe! Ka ko le nea aia e puli ai-nei i ou mata. E tatae mai ou aso, e aga ai ou fili o puipui a koe ki se kolo, ti lotou tataò fakamakeke a koe, ti soko lolatou kāpui i potu fuli o ke sosaà lasi ai; ti e lotou soloi a koe ki le kele, ti e lotou fakapuli le kakai e nofo iato koe; ti e leaise ke toe fakatuu se fatu i aluga o se tasi fatu, talie na leaise ke iloa le temi na asiasi mai ai le Atua kiato koe. Ti na ulu aia ki le falelotu, ti na kapu ai le kakai na fefakatauaki i ai, o pati kia latou: E tuu i le tosi: ko loku fale, ko le fale fai-kole, ti kua koutou liliu aia ko le ana o tagata kaiaa. Ti na ina fai le akonaki i le falelotu, i aso fuli ai.

X. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

I. Cor. c. XII.

Ei kaiga, e koutou iloa lokoutou nofo i le fakatevolo, na taki koutou ke kotou fano ki tamapua gutu-mate. Koia e kau fakailo ai kia koutou, e leaise tasi, i lona patipati i le Laumalie o le Atua, e muna veli kia Sesu. Ti e leaise tasi e ma tui ki le Aliki Sesu, ka i le Laumalie-Maokioki fuai. E i ai a kalasia kesekese, ka ko le Laumalie fuai e tasi. Ti e i ai a tootooga kesekese, ka toe le Aliki fuai e tasi. Ti e i ai a gaoi kesekese, ka e kau Atua fuai e tasi e ina fai gaoi fuli i le kakai katalie ke ko fakamailoga fuli o le Laumalie e tuku atu

ki kaiga, e uiga mai ki le malie o le kakai. E avatu e le Laumalie le pati fakatoòpoto ki le tasi, kae avatu ki le tasi le loto-māu e le Laumalie ko ia. Ti e tuku aifuai e le Laumalie aia le fite ki le tasi, kae tuku ki le tasi e le Laumalie le kalasia o le fakamauli masaki. E fai milakulo e se tasi, ti polofeta le tasi; ti iloa le loto e le tasi, ti poto i pati kesekese e le tasi, ti poto e le tasi i le fakamatala o niiki pati. Ka ko gaoi fuli-na o le Laumalie fuai e tasi, ti e usiatė ia lana tufaki ki le kaikai.

Luc. c. XVIII.

I le temi aia, na fai e Sesu le folafola fakatātā-nei ki niiki kakai na fanakifuai kia latou, ofaipe ko niiki agatonu, kae lotou vavalofuai ki le kakai kese: Ko tagata tokalua na fanatu ki le falelotu o fai ana kole, ko le Faliseo le tasi, ka ko le Popelikano le tasi. Na tuu ake le Faliseo o fai feneeki lana kole i lona loto: Atua, e kau fakafetai kiato koe, talie leaise kau tatau mo tagata fuli ai; e lotou faa kaiaa, mo agasala, mo kainao, ti mo le Popelikano-nei. E tualua laku sesunio i le vasaa-aso tapu; ti e kau soli le polopolo i aku nea fuli. Ka na tuu mamao atu le Popelikano, ti na leaise faa tagaki ake ona mata ki le lagi, kae na tuki lana fatafatafuai e ia, mo pati: Atua, ke ke finegalo alofa mai kiate au ko le agasala. E kau pati atu kia koutou: Na liliu lenei ki lona kaiga kua fakamalie ki ai, kae na leaise felaaki le tasi. So ko ia e fia tauàluga, ti e tuku aia ki lalo; ka ko ia e fakagaegae, ti e siki ake aia ki aluga.

XI. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

I. Cor. c. XV.

Ei kaiga, e kau fakamanatu kia koutou le evaselio na kau fakailoilo kia koutou, aia na koutou tali, aia foki e

koutou tuù maù i ai, ti e koutou mauli ai pekā e koutou taofi maù aifuai akonaki na kau fakasa kia koutou; ka leai, ti e ano noafuai lokoutou tui. Na kau tomua fakailo atu kia koutou le akonaki kua tuku mai, lenei: na mate Sesu-Kilisito talie ko otatou agasala, ofaipe ko le tuu i le tosi-tapu; ti na fakakoloa aia, ti na toe tuu-ake aia i lona aso tolu, ofaipe foki lona tuu i le tosi; ti na sa mai kia Sefasi, ti na sa mai loa aia ki le tino-àgafulu tupu tasi. Ti na mamata fakatasi kiate ia a kaiga tokatino-lelau e lima tupu, ti koi mauli niiki ia latou, ka kua mate niiki. Ti na mamata ki ai a Sakopo, ti o sa mai loa ki le kau Apositolo fuli ai. Ti na o sa mai fakamuli ai ki-ate au, e sakinake ko se tagata leaise katoa. So ko au ko le muli ai o le kau Apositolo, ti e leaise kau aoga ke fetapa au ko le Apositolo, talie na kau fakaveli ki le Ekelesia o le Atua. Ka ko le kalasia fuai o le Atua e kau feneeki ai-nei, ti na leaise ano noa lona kalasia iate au.

Marc. c. VII.

I le temi aia, na mavae a Sesu mei le fenua ko Tilo, o ui ake i Sitone, ti fou i loto Tekapole, ti saele ake ki le tai o Kalilea. Ti na taki maī kiate ia se tagata na tulituli mo gutu mate, ti kole atu ki ai ke fālō ona lima kiate ia. Ti na ina taki kese ake aia o fakamamamao mo le kakai, ti na ai ona maikao ki ona taliga, ti ai lona savalea ki lona alelo, ti tio ake ki Selo, ti tagi mo pati atu ki le tagata: Efeta, ko lona uiga aia, ke ko ava. Ti fokifa kua logo ona taliga ti vete a nonoà o lona alelo, ti patipati totonu aia. Ti na poloaki a Sesu ke aua se lotou fakailoilo le nea aia ki se tasi, kae atiga mafola aia, ti atiga ai mo lolatou vikiviki, o pati foki: kua malie ai ona gaoi fuli; kua fakamauli kaiga tulituli mo gutu mate.

XII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

II. Cor. c III.

Ei kaiga, e tou fanaki mo amanaki ki le Atua, talie ko Sesu-Kilisito; se e leaise tou mafai se fakakaukau malie e tatoufuai, o pati ko se nea mei ia tatou, kae tou mafai talie ko le Atua. Ko ia na ina teuteui matou ke motou faifekau aoga i le fakakaiga foou, leia na leaise fai-aki le mata i tosi, ka na fai-aki fuai le Laumalie; se e fai le mate i le mata i tosi, kae e tupu le mauli i le Laumalie. Ti kapau na lasi le kololia o le tausi-mate aia na tosi i fatu, se na leaise ma tio a fanau o Iselaele ki le mata o Moisese, talie ko le kololia na sa i ai, ka kua oki vave ai, ti e fefeaki le kololia o le tausi fakalaumalie, e leaise lasi kese aia? Kapau foki e kololiaia le tausi-mate, ti e kololiaia kese ai le tausi o le susitisia.

Luc. c. X.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: E manuia a mata kua tio ki nea kua koutou tio ki ai. Se e kau pati atu kia koutou: e tokaapi a Polofeta mo Aliki na fia mamata ki nea e koutou mamata ki ai, kae na leaise lotou mamata ai; ti na lotou fia logo ki nea e koutou logo ki ai, kae na leaise lotou logo ai. Ti ùta tuu ake le tagata poto i le fono, o asiasi kiate ia, mo pati ai: Aliki, kolea le nea e kau fai, ti e kau maua ai le mauli lee gato? Ti folafola le Aliki kiate ia: Kolea le nea e tuu i le tosi? Kolea le nea e ke lau i ai? Ti pati e ia: E ke alofa ki le Aliki lou Atua, i lou loto katoa, mo lou laumalie katoa, mo lou makeke katoa, ti mo lou atamai katoa, ti e ke alofa ki kaiga ofaipe ko lou alofa kiato koe. Ti folafola a Sesu kiate ia: kua tonu lau pati mai; ke ke fai le nea-na, ti o ke mauli. Ti pati ake e ia kia Sesu, ko lona fia-tonu: koai loku kaiga? Ti

folafola a Sesu kiate ia: Ko le tagata na ifo mei Selusalemi ki Seliko, ti maua aia i le kau kaiaa, na lotou samuti ona kofu, ti săsă aia o teitei mate, ti na lotou tiaki aia, kae fano. Ti nofonofo, ti ifo mai se matua-tausi i le ala ko ia, ti tio ake kiate ia, ti fano loa aia. Ti fou ai mo le Levita i le potu aia, ti tio ake kiate ia, kae fano foki aia. Ka ko le tagata samalia na fanoga, ti tatae ki le koga-ala koia, ti tio ake kiate ia, ti manava-alofa ai; ti sosofi atu ki ai o tului ona kafo ki le lolo mo le vino, ti nonoà loa, ti na fakaeke aia ki lana osi, o ina taki aia ki se fale tali-fanoga, ti ina taupau aia i ai. I le pogipogi na too tenalio e lua o avake ki le matua o le kaiga, mo pati ki ai: ke ke taupau le tagata-nei, ti ka kau liliu mai, ti e kau totogi atu a nea fuli e ke toe avatu ki ai. Ti koai i le tokatolu-nei e ke fakauta na kaiga mo le tagata na maua i le kau kaiaa? Ti faàki atu e le tagata poto: ko iafuai na manava-alofa kiate ia. Ti folafola atu ki ai a Sesu: Ano-la, ti ke fai felaaki aifuai.

XIII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Gal. c. III.

Ei kaiga, na fai e le Atua ana folafola fakapapau kia Apalaamo mo lona Sako. E leaise pati ko ona Sako, sakinake e tokaapi, ka ko lonafuai Sako, ko le tokatasifuai foki ko Sesu-Kilisito. Ti ko le nea e kau pati atu, ko le fakakaiga aia na folafola fakapapau ki ai le Atua, na leaise ma puli aia, na leaise ma puli foki le folafola i le fono na o fai ki muli, ka kua sili a fetuu kau-lelau e fa mo fetuu e kau-tolu. Se kapau e tupu le manuia mei le fono, ti e leaise tupu aia mei le folafola fakapapau; ka kua tuku aia e le Atua kia Apalaamo, talie ko le nea na folafola fakapapau ki ai. Ka fenaaki, ti moà le fakasa

o le fono? Na fai aia talie ke fakamailoga ai salaaga, o talitali ai ki le sako aia na uiga ki ai le folafola fakapapau. Na fai-aki le fakasa o le fono aia le kau Aselo, ti mo le tagata na ina fakasoko. Ka ko le tagata e fakasoko e kau aia ki le tokalua. Ti ko le Atua fuai e tasi. Pe e fai kesekese le fono ti mo le folafola fakapapau o le Atua? Leai ai; se ka na tuku mai se fono ke mauà ai le mauli, ti kua mauà maoki le maokioki mei le fono. E tou iloa i le tosi o le fono kua agasala kakai fuli ai, ti e gatofuai ia latou e tui kia Sesu-Kilisito, e mauà ai a nea na folafola fakapapau ki ai le Atua.

Luc. c. XVII.

I le temi aia, na saele a Sesu ki Selusalemi, o fou ake i loto Samalia mo Kalilea. Ti ofi loa ki se kolo i ai, ti na fakafetaulaki ki ai le u tagata kilia, ko le tino agafulu e tasi, ti na lotou tuu mamaò iate ia, ti lotou kalaga atu ki ai o pati: Sesu Aliki, alofa mai kia matou. Ti tagaki atu le Aliki kia latou, mo pati ki ai: Koutou ano o fakasa koutou ki le kau matua-tausi. Ti fano loa latou, ti fokifa kua lotou mauli. Ti tio ake le tasi kua mauli aia, ti foki ake o kalaga mo fakafetai ki le Atua, ti makape aia o punou i mua o Sesu, mo fakafetai kiate ia, ka ko le tagata samalia aia. Ti folafola a Sesu: Pe na leaise mauli le tino-agafulu e tasi? Ti kofea a tokaiva? Na leaise tasi ia latou na liliu mai o vikiviki mo fakakololia ki le Atua, kae gatofuai i le tagata kese-nei. Ti folafola atu kiate ia: tuù ake o ano, kua ke mauli i lou tui makeke.

XIV. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Galat. c. V.

Ei kaiga, ke koutou mulimuli ki le aga o le Laumalie, ti e leaise koutou fakalogo ki le oli valea o le tino. Se

e lolomi e le Laumalie le oli o le tino, ti e lolomi e le tino le oli o le Laumalie; e lā feveloaki; koia e leaise iku ai niiki a nea e koutou loto ki ai. Kapau e koutou mulimuli i le Laumalie, ti e koutou sao i le fono. Ti e iloa gaofie le gāoi o le tino: ko le feāuàki foki, mo le fai veli, mo le mamio veli, mo le oli veli, mo le fakatevolo, mo le agaveli, mo le tauvesia, mo le fefele, mo le loto mavaevae, mo le finenonofo, mo le ita, mo le loto veli, mo le tukipo, mo le fakakonā, mo le kai fakavale, mo le inu fakavale, ti mo ala nea felaaki na kau faa pati atu, ti e kau toe valoki foki kia koutou; ko latou e fai nea fenaaki, e leaise tatae latou ki le puleaga o le Atua. Ka ko le gāoi o le Laumalie, ko le alofa, mo le fiafia, mo le fakafulufulumalie, mo le kataki, mo le agamalu, mo le tui, mo le pati maoki, mo le lolomi o le oli veli, mo le vesia ki le agasala, ti mo le taofi o le tino ke malu. Ko ia e ina fai ala nea, e sao ai i le fono. Mailoga latou e kau kia Sesu-Kilisito, ti kua lotou kolusifiko lolatou tino mo ona oli veli, ti mo lana agaveli.

Matth. c. VI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ona kau tisipulo: E leaise tasi e ina ma tausi Aliki e tokalua: se e vesia aia ki se tasi, kae alofa ki se tasi, pe e tokaga ki se tasi, kae tiaki se tasi. E leaise mafai ke koutou tausi ki le Atua ti mo koloa fakatasi. Koia e kau pati ai kia koutou: Aua se koutou faa sosaa ki lokoutou mauli, po kolea ka koutou kai; ti mo lokoutou tino, po kolea ka koutou lava ki ai? Pe e leaise lasi ake le laumalie i le nea kai? Pe e leaise aoga lasi ake le tino i se lava? Koutou tio ki manu o le lagi, e leaise to magiti latou, ti e leaise lotou utu magiti mo tanaki ki fata, kae fagai latou e lokoutou Tamana e i Selo. Pe e leaise koutou laga lasi ake ia latou? Ko ai ia koutou e mafai i niana

fakakaukau, ke ina fakaloloa ake lona tino i se fatiku e tasifuai? Ti e felaaki mo nea lava. Kolea e koutou loto sosaà ai? Tio atu ki le lilio o le vao, pe e fefeaki lana tupu ake? E leaise gāoi aia, ti e leaise fai filo; kae kau pati atu, na leaise felaaki le teuteu o Salomone i lona kololia katoa, ofaipe foki ko le teuteu o se lilio e tasi. Ti kapau e teuteu fenaaki e le Atua le vao o le fenua, e tuu i le aso-nei kae laku aia apogipogi ki le afi, ti e fefeaki lana lee taupau lokoutou nea lava o koutou e tui gaègaè? Aua se koutou loto sosaà, o pati: kolea ka tatou kai? po kolea ka tou inu? po kolea ka tou lavai? Ko nea fuli ala e oli ki ai le kakai pagani. Ku iloafuai e lokoutou Tamana, kua koutou mativa i nea-na fuli ai. Ke koutou tomua sakili ki le puleaga o le Atua mo lona maokioki, ti e koutou maua aifuai mo ia a nea kesekese.

XV. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Gal. c. V. VI.

Ei kaiga, kapau e tou mauli-aki le Laumalie, ti tou mulimuli i le Laumalie. Aua se tou oli ki le kololia noa, o tou feitaàki mo finenonofoaki foki. Ei kaiga, kapau e siga se tagata i se agasala, ti koutou fakatuu ake aia e koutou-na e toòpoto mo agatonu; koutou akonaki fakaalofalofa aia, o ke fakakaukau foki kiato koe, na e kaku se fakasala fenaaki kiato koe. Koutou feamoàki okoutou kavega, ti e koutou tonu ai ki folafola o Sesu-Kilisito. Kapau e masalo se tasi ko se nea aoga aia, ti e sala ai talie ko le nea noafuai aia. Ke takitasi onoono ai ki lona gāoi, ti e ina mauà lona kololia iate iafuai, ti aua se sakili kese aia. Se e tasi amo lana amoga. Ko ia e fai ki ai le ako o folafola, ti e ina taupau e ia le tagata akonaki i ana nea kesekese fakamalama. Aua se koutou

fakakaukau sala, se e leaise mafai ke fakasamu ki le Atua. Mailoga le nea na to e le tagata, ko iafuai aia e ina utu ake. Ko ia e gāoifuai ki lona tino, ti e ina mauafuai le veli o le tino; ti ko ia e gāoi ki le laumalie, ti e ina mauà mei le laumalie le mauli lee gato. Aua se tou gaègaè i le taupau o le gāoi malie, se ka tatae le temi, ti e leaise tou gaegae i le tanaki le fua o le gāoi malie. Tou agaaga fai le gāoi malie ki le kakai fuli ai, pekā e tou mauà le temi, kae tou tafito fai gāoi malie ki otatou kau-lotu.

Luc. c. VII.

I le temi aia, na saele a Sesu mo ana kau tisipulo, ti mo le kakai tokaapi ki le kolo ko Naimi lona igoa; ti ofi ake ki le matapa o le kolo, ti fekite mo le mate na ave ke tanu; ko le tama e tokatasifuai a lana tinana, ko le fafine aia na mate lona avaga, ti na tokaapi le kakai o le kolo na mulimuli iate ia. Ti tio ake le Aliki ki le fafine, ti alofa ai ki ai, mo pati atu loa: Aua se ke tagi. Ti unuunu mai le Aliki o pisi atu ki le pusa, ka kua tuulaki le kaufata latou. Ti folafola ki le mate: Tama, e kau pati atu, tuù-ake. Ti fokifa kua nofo ake le mate aia, ti kamata pati foki. Ti avake aia e le Aliki ki lana tinana. Ti na ofolele ai le kakai fuli, o lotou fakafetai ki le Atua mo pati latou: kua tupu ia tatou le Polofeta lasi, ti kua asiasi mai le Atua ki lana kakai.

XVI. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Ephes. c. III.

Ei kaiga, e kau kole atu kia koutou, ke aua se koutou loto gaègaè i loku gāoi velii e fai mai talie ko koutou; ko lokoutou kololia aia. Koia e kau tuutuli ai ki le Tamana o Sesu-Kilisito lotatou Aliki, aia e pati ko le Tamana o le kakai o Selo mo malama-nei, ke ina tuku

mai kia koutou a koloa o lona kololia, ke makeke okoutou loto i lona Laumalie, ti ke koutou tui makeke, kae agai a Sesu-Kilisito i lokoutou loto; e kau kole foki ke koutou tuù makeke, ti tuù maù i le kalitate, kae koutou iloa ai mo le kau sagato fuli le laulasi, mo le loloa, mo le tauàluga, mo le loloto o lona alofa. Ke koutou iloa ai foki le alofa fakatalatupua o Sesu-Kilisito kia tatou, leia foki e lasi ake i nea fuli ai, ti e tou faa fakakaukau ki ai, talie ke fakaapele koutou ki koloa katoa o le Atua. Ti kololia kiate ia e ina tuku mai le makeke e tou makeke ai, ti e tou faa fai ai a nea malie lasi ake ai i nea fuli e tou kole mo fakakaukau ki ai. Io, kololia kiate ia i le Ekelesia, ia Sesu-Kilisito, i le sologa o sekulo fuli ai. Amene.

Luc. c. XIV.

I le temi aia, na ulu a Sesu ki le fale o se aliki faliseo i le aso sapato, ke fai ai lana kai-umu, ti na lotou leoleosi aia. Ti na i ona mua le tagata masaki fakafufula. Ti folafola a Sesu ki le kau poto i le tosi, mo le kau faliseo, o pati kia latou: Pe e taga le fakamauli o masaki i le aso sapato? Ti fakalogologo fuai latou. Ti kapa ake a Sesu ki le masaki, ti ina fakamauli aia, ti kakau ke ano. Ti folafola loa kia latou, o pati: Koai ia koutou, ka to lona asino, po ko lona pipi i se lua, ti e leaise fakasaò aia i le aso sapato? Ti na leaise lotou mauà se kupu i pati kiate ia. Ti oono ake a Sesu ki lolatou potoi tagata e filifili nofoaga malie, ti na fai loa lana folafola fakatātā kia latou: Kapau e tatae mai se logo kiato koe, ke ke au ki se fakamāu, ti aua se ke nofo i le nofoaga malie, na i ai se tasi i le kakai e matapule ake iato koe, kae au le aliki aia na ave lona logo kia koulua, o ina pati kiate koe: Ke ke tuku ake le nofoaga ki le tagata-nei, ti e ke luma ai i lau siki ake ki le nofo-

aga mulimuli. Kapau e avatu se logo kiato koe, ti ke au o nofo i muli. Ti ka au le aliki na ave lona logo kiato koe, ti pati atu loa: Aloa, nofo atu ki mua; ti e ke mauà se kololia mei le kakai. So ko ia e fia tauàluga, ti e tuku aia ki lalo; ka ko ia e fakagaègaè, ti e siki ake aia ki aluga.

XVII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Ephes. c. IV.

Ei kaiga, ko au kua sāi-nei, e kau kole fakamaloto-loto kia koutou, ke koutou fai lakoutou aga ke malie, ti tatau mo lokoutou tosi kua koutou tosi ki ai. Koutou taupau aifuai le agamalu, mo le agaalofa, mo le kataki, o koutou fekatakiaki mo fealofani; koutou oli ke koutou loto tasi, o fakamaù aia ki le fakamalielie. E koutou tino tasifuai, ti ke koutou loto tasifuai foki, ti e tasifuai le amanakiaga kua koutou kau ki ai. Ko le Aliki e tasi-fuai, ti ko le fite e tasi, mo le papitema e tasi, mo le Atuafuai e tasi, ko le Tamana aia o le kakai fuli ai, ti e pule aia ki nea fuli ai, ti e ina taupaui a nea fuli ai, ti e agai aia ia tatou katoa ai.

Matth. c. XXII.

I le temi aia, na ano le kau Faliseo kia Sesu, ti vesili kiate ia le tasi ia latou na ako tosi, ko lana asiasi kiate ia: Aliki, kolea le kupu i folafola e mua ai i le fono? Ti folafola a Sesu kiate ia: Ke ke alofa ki le Aliki lou Atua, i lou loto katoa, mo lou laumalie katoa, ti mo lou atamai katoa; ko le uluaki kupu i folafola lasi aia, ti e muamua. Ti ko lona lua e tatau mo ia: Ke ke alofa ki lou kaiga ofaipe ko lou alofa kiato koe. Ko kupu i fola-lola-na e lua e tafito ki ai le fono katoa, mo le kau Polofeta. Ti na vesili a Sesu ki le kau Faliseo na katoa mai, o pati: Kolea lokoutou fakakaukau kia Kilisito? Po

ko le Alo aia o ai? Ti faàki mai e latou: O Tavite. Ti folafola ake kia latou: Ka kolea na pati ai a Tavite ko lona Aliki i lana polofeta-aki le Laumalie, o pati: na folafola mai le Aliki ki loku Aliki: Nofo mai i loku lima atamai, kae kau gāoi mua ou fili mo ou tuulaga-vae? Ti kapau na pati e Tavite ko lona Aliki, ti e koutou pati ko lona Alo fefeaki? Ti leaise tasi na mauà sana kupu kiate ia; ti talu ai na leaise lotou toe vesili kiate ia.

XVIII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

I. Cor. c. I.

Ei kaiga, e kau fakafetai aifuai ki loku Atua, talie ko koutou, i le kalasia foki o le Atua na ina soli mai kia koutou ia Sesu-Kilisito. Se kua koutou koloaia iate ia i nea kesekese, i le kalasia foki o le pati ti mo le poto. Ti kua fakamaoki ai ia koutou le lotu a Sesu-Kilisito. E leaise koutou mativa i se kalasia i lokoutou amanāki ki le aso fakasa o le kololia o Sesu-Kilisito, lotatou Aliki; ti e ina taofi aifuai koutou ke koutou sao i le agasala o au ki le gatoaga, ki le aso foki e saele mâi ai a Sesu-Kilisito, lotatou Aliki.

Matth. c. IX.

I le temi aia, na ake a Sesu i le vaka, ti folau aia o ano ki lona kolo. Ti na avatu kiate ia le masaki na mate lona tino, ti na takoto aia i le moega. Ti oono a Sesu ki lolatou tui makeke, ti folafola aia ki le masaki: Aloa, ke ke fanaki mai a koe, kua fakamolemole au agasala. Ka na i ai niiki Sekilipa, na pati i lolatou loto: Kua pati sala le tagata-nei. Ti na iloa e Sesu lolatou loto, ti pati ki ai: Kolea e koutou masalo veli ai i lokoutou loto? Kolefea le nea e faigaofie i le pati: Kua fakamolemole au agasala, po ko le pati: Tuù ake o saele? Ke koutou iloa ko le pule e fakamolemole ki ai agasala,

e nofo aia mo le Vosa-o-le-tagata i lalo-nei, ti folafola ki le masaki: Tuu ake, ave lou moega, ti ke fano ki lou kāiga. Ti tuu ake loa aia, ti ano ki lona fale. Ti tio atu ki ai le kakai, ti manavase, ti lotou fakafetai ki le Atua i lana tuku mai le makeke fenaaki ki le tagata.

XIX. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Ephes. c. IV.

Ei kaiga, ke koutou fakafoou lokoutou loto; ke koutou tagata foou, ofaipe ko ia kua tupu ake ki le Atua i le susitisia mo le maokioki maoki. Koia e koutou tuku ai le loi, ti tasi patipati maoki mo lona kaiga, se e tou tino tasifuai. Kapau e koutou ita, ti aua se koutou agasala ai, ti aua se to le laa i lokoutou ita. Aua se koutou tuku se ava i lokotou loto mo le temonio. Ko ia na kaiaa, ti mānava lana kaiaa, kae faiga fai e ia lana kauga i ona lima, talie ke ina maua ai se nea ke soli ki kaiga mativa.

Matth. c. XXII.

I le temi aia, na folafola fakatātā a Sesu ki le kau Aliki o le faasiga-tausi mo le kau Faliseo,. o pati: Kua tatau le puleaga o Selo mo le tagata aliki e fai lana katoaga fakamāu o lona vosa; ti e ina kakau ana fakasausau ke lotou ano o fetapa ki kaiga na fakailo ki ai le fakamau, ti na leaise fia au latou. Ti toe kakau atu niiki ana tagata, ke lotou pati kia latou na fakailo ki ai le fakamau: Kua teu laku kotoaga; kua oki aku povi mo aku manu malie i le tao; kua teuteu nea katoa, ti koutou au ki le fakamāu. Ti na leaise tokaga latou ki ai, ka na tasi anofuai ki lona kaiga, pe ki lana kauga. Ti na aga niiki o gaoi veli ki tagata na aumai le logo, ti tamate loa latou. Ti logo ki ai le Aliki, ti ita ai; ti kakau ona kau-toa ke ano o fakapuli le kau tukipo mo susunu lolatou kolo. Ti pati atu loa e ia ki ana kau

faifekau: Kua oki le katoaga i le teu, ti na leaise aoga mai ki ai le kakai na fakailo ki ai, pei koutou ano ki ala matua, o tanaki mai ki le fakamau le kakai e koutou felavei mo latou. Ti fano loa ana faifekau ki ala matua, o tanaki mai le kakai fuli na lotou iloa, le malie mo le veli; ti apele ai le fale o le fakamau i le kakai. Ti fanatu ki ai le aliki, o mamata foki le kakai o le katoaga, ti tio ki se tagata na sala mo le teu o le fakamau, ti pati atu e ia ki ai: Aloa, kolea na leaise ke au ai mo le teu o le fakamau? Ti fakalogo fuai aia. Ti folafola ake le Aliki ki ana kau faifekau: Koutou sai ona lima mo ona vae, ti koutou laku aia ki le fakapouli ki tua, ki le ganea e fai ai le tagi mo le fakalili o nifo. Se e tokaapi a kaiga e kavelogo ki ai, kae tokateiki ia latou e tali ai.

XX. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Ephes. c. V.

Ei kaiga, koutou oono ke aoga lakoutou aga ki le Atua; aua se koutou fakavalevale, ka koutou fakatoòpoto. Taupau le temi, talie ko aso veveli. Aua se koutou loto noa, kae koutou fakakaukau, mo sakili le finegalo o le Atua, po kolefea. Ti aua se koutou konā i le inu vino e tupu mei ai le oli veli, kae fakaapele koutou i le Laumalie-Maokioki. Koutou patipati ki niiki pesalamo, mo niiki imini, mo niiki agisoa, mo niiki sua-lau fakalotu, o koutou sua foki mo fakafetai fakamaloto ki le Aliki. Koutou fakafetai aifuai i nea fuli ai ki le Atua ko le Tamana, i le suafa o Sesu-Kilisito lotatou Aliki. Ti koutou feilogaki mo fakalogo-akifuai i le manavase kia Sesu-Kilisito.

Joan. c. IV.

I le temi aia, na i ai le matapule na masaki lona vosa i Kafanaume. Ti logo aia kua au a Sesu mei Sutea

ki Kalilea, ti fanatu aia ki ai o kole kiate ia ke saele mai o fakamauli lona vosa kua gaègaè ai. Ti folafola ake a Sesu kiate ia: Kapau e leaise koutou tio ki niiki fakamailoga mo niiki milakulo, ti e leaise koutou tui. Ti pati ki ai e le matapule: Aliki, ke ke saele mai, pekā leikiaise mate loku vosa. Ti folafola a Sesu kiate ia: Ano-la kua mauli lou vosa. Ti tui le tagata ki le folafola na fai e Sesu kiate ia, ti fano. I le lolotoga o lona liliu ki lona kaiga, na fetaulaki mo ana kau tagata na fakalave mai kiate ia, ti lotou fakailo atu ki ai kua mauli lona vosa. Ti vesili atu ki ai le ola tonu na malolo ai; ti lotou faàki mai: na puli lona lifulifu-makalili nanafi i le ola fitu. Ti na iloa ai e le tamana ko le ola tonu aia na folafola ai a Sesu kiate ia: Kua mauli lou vosa; ti na tui ai aia, ti mo ona kaiga fuli ai.

XXI. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Ephes. c. VI.

Ei kaiga, ke koutou fakamakeke i le makeke mo le mafimafi o le Aliki. Ke koutou teu-velo ki le u àlaga mo masafu o le Atua, ke koutou faa tekei ai fakasala kesekese o le temonio. Se e leaise ko niiki tagata e tou fili ki ai, kae tou fili foki mo le kau Aliki, mo le kau toa, ti mo le kau fai-pule o le lalo-lagi fakapouli-nei, ko le kau laumalie agaveli e i le lagi. Koia e kau pati atu ai, ke koutou toò a masafu katoa o le Atua, talie ke koutou tuù maù ai i le aso veli, ti koutou saosaoa i nea fuli ai. Tuu mau, koutou, mo le nonoa o le maoki i lokoutou sulugalava, ti mo le kofu o le agatonu; teuteu okoutou vae ke koutou faa muli ai ki le evaselio, e tupu mei ai le fakafulufulumalie. Koutou tafito teu ki le paletao o le tui makeke, ke koutou faà tekei ai le u tao vevela a le fili agaveli. Koutou ai mo le puloga fakamauli; ti kou-

tou toò foki le seleta fakalaumalie, ko le folafola aia o le Atua.

Matth. c. XVIII.

I le temi aia, na fai a Sesu le folafola fakatātā ki ona kau tisipulo: E fakatatau le puleaga o Selo mo le tagata aliki, na ina fia fakamāu ana tagata-faifekau. Ti i le kamataaga o lona fakamāu na taki mai kiate ia le tasi ia latou, na ina tuku ki ai a paaga lalasi e agafulu afe, ti na leaise maua sana nea ke avake mo lona totogi. Ti poloaki lona aliki ke fakatau aia, mo lona avaga, mo ana fanau, ti mo ana nea fuli ai na nofo mo ia kae totogi. Ti punou le tagata-faifekau aia, o kole kiate ia mo pati: fakamolemole kiate au mo ke kataki mua, ti e kau totogi fuli ai kiate koe. Ti alofa ki ai le aliki o le tagata aia, ti na kakau ke ano, kae tuku ai lona totogi. Ti fano loa le tagata-faifekau, ti felavei aia mo le tasi tagata faifekau na nofo mo ana tenalio e kau-lelau, na leikiaise aumai kiate ia. Ti kapa ake ki ai, o kukumi lona uà, mo pati: aumai aku nea e nofo ma koe; ti punou ki ai lona tokalua o kole kiate ia: fakamolemole kiate au mo ke kataki mua, ti e avatu au nea fuli ai. Ti kalokalo fuai aia, ti ina ave aia o tuku ki le fale fakapouli, ke nofo i ai otatae ki lona totogi kiate ia. Ti iloa le nea ko ia e lolatou kau tagata faifekau, ti na lotou loto mamae kese ai, ti fano latou o fakailo ki lolatou aliki a nea fuli na fai. Ti ave loa le logo a le aliki ki le tagata ke au, ti na pati atu ki ai: Tagata-faifekau agaveli, na kau pati atu ke tuku ai lau totogi mai, talie ko lou kole mai kiate au; ti kolea na leaise ke alofa ai ki lou tokalua, ofaipe ko loku alofa foki kiato koe? Ti ita le aliki aia, o ina tuku le tagata ki le potoi e fakamamafa a totogi ki nea agaveli, ke lotou fakasosaà aia otatae ki le fakakatoa o lona totogi. Ti e fai

felaaki kia koutou e loku Tamana e i Selo, peka e leaise tasi fakamolemole i lona loto katoa ki lona tokalua.

XXII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Philip. c. I.

Ei kaiga, e kau amanaki fakamaoki, ko ia na ina kamata fai le gaòi malie ia koutou, ti e ina fakaoki aia otatae ki le aso o Sesu-Kilisito; ti ko loku loto-nei e nofo mo au kia koutou e matuaki tonu aia, talie e koutou katoa mai i loku loto; se kua koutou kau mo au i loku sāiìa-nei, mo le tokoi ti mo le taupau o le lotu; ti kua koutou kau fuli ai ki loku fiafia. Se e iloafuai e le Atua loku alofa mamae kia koutou i le finegalo o Sesu-Kilisito. Ti e kau kole-nei ke atiga tupu aifuai lokoutou alofa mo lokoutou poto i nea fuli, ke koutou iloa ai a nea e malie ake, ti koutou maokioki mo saosaoa otatae ki le aso o Sesu-Kilisito, ti ke koutou apele foki i fua o le agatonu ia Sesu-Kilisito, kae kololia ai mo fakafetai ki le Atua.

Matth. c. XXII.

I le temi aia, na fanatū le kau Faliseo o fai lolatou fono, ke lotou fakavisi le pati a Sesu; koia na lotou kakau ai alatou tisipulo mo niiki Eloteano, ke lotou ano kiate ia o pati atu ki ai: Aliki, kua motou iloa e ke maoki a koe, ti e ke ako tonu le nea e aoga ki le Atua, ti e ke sokonamo alofa ki kaiga fuli, talie e leaise ke filifili-manako ki se tino i tagata; ti ke fakasa mai lou loto kia matou: Pe e malie le avake kia Sesale le paaga-fatogia, pe leai? Ti na iloa e Sesu lolatou loto veli, ti fofolafola atu: kolea e koutou asiasi mai ai kiate au, a koutou gutu-loiloi? fakasa mai se paaga-fatogia. Ti lotou avake ki ai le tenalio. Ti vesili atu a Sesu kia latou: Ko le fakatātā-nei o ai, ti ko le igoa o ai? Ti faàki mai

e latou: O Sesale. Ti pati e Sesu kia latou: Ti koutou ave foki kia Sesale a nea a Sesale; kae tuku ki le Atua a nea a le Atua.

XXIII. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Philip. c. III. IV.

Ei kaiga, koutou faifaitaki mai kiate au, ti koutou oono kia latou e fakatatau lalatou aga ki le aga na koutou iloa iate au. Se e tokaapi a fili o le koluse o Sesu; na kau tauàki fakailoilo lalatou aga kia koutou, ti e kau toe valoki atu aia, mo tagi ai; ko lolatou ikuaga, ko le malaia; se e lotou atua foki ki lolatou tinaè; ti e lotou fiapatiafuai i le nea e fakaluma; ti e lotou tokagafuai foki ki nea fakamalama. Ka ko tatou-nei, e tou fai le aga mei Selo; ko le nofoaga aia e saele mei ai le Fakamauli, ko Sesu-Kilisito lotatou Aliki. Ko ia e ina liliu lotatou tino gaègaè-nei o fakatatau aia mo lona tino koloIiaia; e ina liliu aia i lona mafimafi, aia e ina aofia nea fuli ai. Koia e kau pati ai kia koutou, ei kaiga, e kau matuaki alofa mo manatu ki ai, ko koutou ko loku fiafiaaga mo loku palā, ke koutou tuù maù i le Aliki. E kau kole atu kia Evotiā mo Sitikene, ke lā fakatasi lolaua loto ki le Aliki. Ti e kau kole atu kiato koe, loku Soa maoki, ke ke taupau laua, se na lā kau mo au i le fakasa o le lotu; na motou kau ai mo Kelemete, ti mo niiki kaiga na tokoi kiate au; ti kua tuu olatou igoa i le tosi o le mauli.

Matth. c. IX.

I le temi aia, na fai e Sesu ana folafola ki le kakai, ti ùta au le aliki-matua o su kiate ia, mo pati: Aliki, na o mate-nei loku taine, ti ke saele mai o fālō ou lima kiate ia, ti e toe mauli aia. Ti tuu ake a Sesu o muli iate ia mo ana kau tisipulo. Ti ko le fafine na masaki,

ko le toto na fano iate ia, ti ko fetuu e kau-agafulu tupu lua lana fenaaki, ti na au aia mei muli o pisi ki lona kofu, ki lona potu e tautafa i lalo; se na pati e ia i lona loto: kapau e kau lavefuai ki lona kofu, ti e kau mauli. Ti mafuli ake a Sesu o tio kiate ia, mo pati ai: Ei fafine, ke ke fanaki mai, kua ke mauli i lau tui makeke. Ti na mauli ai le fafine i le aso ko ia. Ti tatae ake a Sesu ki le fale o le aliki-matua, ti tio atu aia ki le kau fakatagi mo le kakai kua logoa, ti folafola atu aia: ano kese koutou, e leaise mate le taine, kae moefuai aia. Ti lotou nukinuki kiate ia. Ti tuku atu ki fafo le kakai, ti ulu a Sesu ki loto-fale, ti kapa ki lona lima, ti tuu-ake ai le taine. Ti na mafola le logo aia ki fenua fuli ai.

XXIV. TOMINIKA I LE SILI O LE PENIKOSITE.

Colos. c. I.

Ei kaiga, e leaise motou manava i le ulufaki koutou, mo kole foki ke koutou apele i le poto, o koutou iloa ai le finegalo o le Atua, ti malama foki lokoutou loto, ke koutou fakakaukau tonu ai ki nea o le lotu, ke aoga lakoutou aga ki le Atua, o koutou fakalogo ki lona Agai i nea fuli ai. Koutou taupau a gāoi malie fuli, ti koutou ako aifuai le tausi ki le Atua, ke ina fakamakeke koutou i lona mafimafi, ke koutou faa kataki aifuai, mo taofi aifuai, ti mo fiafia aifuai. Ti tou fakafetai ki le Atua ko le Tamana i lana fakamalamai tatou, ke tou aoga ai, ti tou kau ai foki ki le tofia mo le manuia o le kakai sagato. Ko ia na ina toso ai tatou mei le puleaga fakapouli, ti ina fakanofo tatou i le puleaga o lona Alo manavaalofa, aia na ina fakamauli tatou ki lona toto tapu, mo ina fakamolemole atatou agasala.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Ka koutou mamata ki le kākā o le malaia, aia na fakailo mai e le Polofeta ko Taniela, kua soko aia ki le fale tapu (ke iloa tonu leia e ina lau le tosi-nei), ti fai mo sola ki mauga le kakai e nofo i Sutea. Ti ko ia e i aluga o lona fale, ti aua se ifo mai aia o ave niana nea mei lona fale; ti ko ia na ano o fai kauga ki utà, ti auà se liliu aia o sakili lona kofu. Ka e malaia a fafine e tinaekīkī ti mo fafine e tautama i le temi aia. Koutou kole na tatae lokoutou fesolaki i masina momoko, pe i le sapato; so ko le mamae o aso-na e matuaki lasi ai, na leaise sona tatau talu mei le kamataaga o le malama-nei, o au ki le aso-nei ti mo le temi ki muli. Ti ka na leaise fakatoetoe le temi aia, ti e leaise mauli se tasi; ka e fakatoetoe le temi aia talie ko le kakai sagato. Kapau e pati ai e se tasi: Lenei a Kilisito, pe lena, ti aua se koutou tui ki ai. Se e tupu ake ai niiki kilisito-loi, mo niiki polofeta-loi, ti e lotou fai a fakamailoga fakatalatupua mo nea fakaofolele, ti ka na mafai le fakasala o le kakai sagato, ti e lotou teitei sala ai. Ko nea-nei e kau tomua fakailo atu kia koutou. Ti kapau e lotou pati mai kia koutou: Lena i le toafa, ti aua se koutou ano ki ai; lenei i le ganea lilo ai, ti aua se koutou tui ki ai. E faipe ko le uila kua eà mai mei lo sopoaga o le laà, ti ula otatae ki lona toaga, ti e felaaki foki le au o le Vosa-o-le-tagata. Kolefea le ganea e i ai le saàga, ti e katoa ki ai le u akuila. Ti i le sili o le u aso mamae, ti fokifa kua fakapouli le laa, ti e leaise susulu mai le masina, ti teifo le u fetuù mei le lagi, ti e galulu ai le makeke-aga o le lagi. Ti o sa mai i le lagi le fakamailoga o le Vosa-o-le-tagata, ti e fetagisi le kakai fuli o le malama, ti e lotou tio ake ki le Vosa-o-le-tagata e ifo

mai i le u ao mo le makeke lasi ti mo le mafimafi. Ti e ina kakau ana kau Aselo, ti e lotou fakatagi lolatou nea fakatagi o leo lasi ai, ti tanaki ai le kakai agatonu mei a fetuuga matagi e fa o le malama-nei, mei le gatoaga e tasi o le lagi o au ki lona tasi gatoaga. Koutou tio atu ki le laakau ko le fiku, ko lona fakatātā aia: ka somo ake ona muko, mo tupu foki ona lau, ti e koutou iloa ai kua ofi mai a masina mafana; ti e fenaaki foki mo le u fakamailoga fuli na kau pati atu; ka koutou mamata ki ai, ti koutou iloa ai kua ofi mai aia, ti kua tatae mai loa. E kau pati maoki kia koutou, e soko fuli a nea-nei, ka leikiaise puli le tau-tagata-nei. E puli le lagi mo le kele aia, kae leaise mafai ke puli aku folafola.

SOLOGA ASO-TAPU O LE KAU SAGATO.

2. FEPUALIO.

PULIFIKASIO O MALIA.

Malach. c. III.

Lenei le folafola a le Aliki ko le Atua: Ko au ka momoli atu laku Aselo, ti e ina teuteu oku ala i oku mua. Ti o au ai ki lona Fale-lotu le Aliki-pule e koutou sakili ki ai, ko le Aselo aia o le fakamalie e koutou oli ki ai. E pati le Aliki o le kau-toà: Lenei ka au ai, ti koai e ma fakakaukau ki le aso o lona saele mai? Koai e ma tuu maù o tio atu ki ai? Se e sakinàke fuai aia ko se afi kakā e tutu ki ai le ukamea, ti e sakinake foki ko se laakau e fai ki ai le fo-kofu; ti e sakinake ko le tagata e nofo o tutu ai ke sua le siliva kae fakamaà ai. Ti e ina fakamaokioki a fanau o Levi, ti e ina fakamaà latou ofaipe ko se aulo mo se siliva, ti

e loutou momoli ai le u sakilifisio ki le Aliki i le agatonu. Ti e aoga le failaulau o Suta mo Selusalemi ki le Aliki, ofaipe ko le u sakilifisio o sekulo mua mo temi mua: Ko le folafola aia a le Aliki mafimafi.

Luc. c. II.

I le temi aia, na katoa le u aso o le Pulifikasio o Malia, ala na fakatotonu e le tosi a Moisese, ti na ave a Sesu ki Selusalemi ke tuku atu aia ki le Aliki; ko le fakalogo ki le kupu i folafola e tuu i le tosi: Ke fakatapu ki le Aliki le uluaki tama; ti momoli ai le ositea na fakatotonu i le tosi-fono a le Aliki, ko le taulua-i-lupe foki, po ko se taulua-i-kulukulu. Ti na i Selusalemi le tagata, ko Simeone lona igoa, ko le tagata agatonu ai, na ì ki le Atua, ti na nofo amanakifuai ki le fulufulumalieaga o Iselaele; ti na iate ia le Laumalie-Maokioki. Ti na fakailo kiate ia e le Laumalie-Maokioki, e leaise mate aia, ka leikiaise mamata ki le Kilisito a le Aliki. Ti na au aia ki le Fale-lotu, i lana muli mai i le Laumalie-Maokioki, o tautonu ai mo le avake ki ai le tama memea ko Sesu e ana matua, talie ke fai ki ai a tootooga na fakatotonu e le tosi-fono, ti toò ake aia o luluku i ona lima, mo fakafetai ki le Atua, o pati: Aliki, tuku ai-la kau fanoga mo le fiafia ofaipe ko le folafola na ke fai mai, talie kua tio oku mata-nei ki le Fakamauli na ke tuku mai, ke mamata ki ai le kakai fuli ai; ko le malama aia o le kakai pagani, ti ko le kololia o lou kakai Iselaele.

24. FEPUALIO.

S. MATEASI.

Act. c. I.

I le aso ko ia, na tuu ake a Petelo i loto o le kau kaiga, ko le tino-lelau mo le tino-lua na lotou fakatasi, ti na pati kia latou: Ei kaiga, kua tonu ke fakamaoki

le kupu o le tosi, na tomua fakasa e le Laumalie-Maokioki i le gutu o Tavite; ko le kupu aia e uiga kia Sutasi, aia na ina taki le kau tukipo na lotou kapa kia Sesu. Na kau mai aia kia tatou, o ina fai foki mo tatou a tootooga-nei. Ti kua ina maua e ia le kaiga na fakatau ki le totogi o lana agaveli; na tautau aia e iafuai, ti motu-lua, ti to ai ki tafa ona vāvā. Ti ko le nea aia na iloa e le kakai fuli o Selusalemi; koia na igoa ai le kaiga ko ia i lolatou pati, ko *Aseletama*, ko lona uiga aia ko le kaiga o le toto. Ti kua i ai le kupu i le tosipesalemo, ke fakalavaki solatou nofoaga, ti aua se nofo se tasi i ai, ti avatu lona epikopatu ki se tasi. Koia e malie ai ke oono ki se tasi i le kau tagata-nei na-tou nonofo mo le Aliki Sesu, talu mei le papitema a Soane o au ki le aso na tou mavae ai mo lana Agai, ke kau mo matou i le fakamaoki o lana tuu-ake. Ti na fakatotonu ake le tokalua, ko Sosefo na igoa ko Palesapa, aia na pati ko le agatonu, ti mo Mateasi; ti fai lolatou kole o pati: Aliki, ku ke iloa le loto o tagata fuli ai, ti ke fakailo mai, po ko ai i le tokalua-nei e tonu iate koe ke kau mai ki tootooga, ki le gāoi tapu foki kua mavae mei ai a Sutasi o fano ki lona fanoaga. Ti lotou mate loa, ti lave lolatou mate kia Mateasi, ti na kau mai aia ki le u Apositolo e tino agafulu tupu tasi.

Matth. c. XI.

I le temi aia, na folafola a Sesu, o pati: E kau fakafetai kiate koe, loku Tamana, ko le Aliki o le lagi mo le kele, talie na ke fakafufu a nea-nei ki le kakai e fiapatia, mo fia-poto, kae na ke fakasa ai ki le kakai liliki. Io, Aloa, fakafetai i lou finegalo na tokaga fenaaki ai. Kua tuku mai e loku Tamana a nea fuli ai; ti e leaise tasi e ina iloa le Alo, ka e gatofuai i le Tamana e ina iloa aia; ti e leaise tasi e ina iloa le Tamana, ka e gato-

fuai i le Alo e ina iloa aia, po ko se tasi foki na ina fia fakailo ki ai. Temai fuli ai kiate au, koutou e mamae mo mamafa, ti e kau fakamaàmaài koutou. Koutou toò ake laku amoga; ti koutou iloa iate au e kau agamalie mo agamalu, ti e koutou maua ai le fulufulumalie o okoutou loto; so ko le nea malie ko laku kavega; ti ko le nea maamaa ko laku amoga.

19. MALESIO.

S. SOSEFO.

Eccles. c. XLV.

Na alofa kiate ia e le Atua mo tagata, ti ko le nea malie le manatu kiate ia. Na fakatatau lona kololia mo le kololia o le kau sagato; na tauàluga ai aia, ti na manavase ki ai ona fili, ti na lolomi a nea fakaìì i lana patifuai. Na siki ake aia e le Aliki i mua o le kau Aliki, ti kua ina tuku lona poloaki kiate ia i mua o le kakai, ti na fakasa ki ai lona kololia. Na ina fakamaokioki aia i le tui makeke mo le agamalu, ti na ina fakamavae aia mei le kakai fuli ai. Se kua logo ki ai le Atua, kua logo ai ki lona leo, ti kua ina fakaulu aia i le ào. Ti kua tuku kiate ia, i mua o le kakai, ana pelesepeto, mo le fono o le mauli mo le poto.

I le evaselio — Matth. c. I. — tio ki le visilia o le nativitate p. 41.

25. MALESIO.

ANOSIASIO O MALIA.

Isai. c. VII.

I laaso, na folafola le Aliki kia Akasi, o pati: Ke ke kole ki le Aliki lou Atua se fakamailoga mei le loto fenua, pe mei le lagi i aluga foki. Ti tali ake e Akasi: e leaise kau kole se nea fenaaki, ti e leaise kau asiasi ki le Aliki. Ti pati atu ki ai a Isaia: fakalogo mai kou-

tou, kaiga o Tavite: pe e leikiaise lasi ia koutou lookoutou faigatàa ki le tagata, so ko lenei kua koutou toe faigatàa foki ki le Atua? Koia ai ka tuku atu se fakamailoga e le Aliki kia koutou. Ko le fakamailoga aia, ko le taupoou ka tinaekīkī, ti fanau le tama, ti e suafa aia ko Emanuele. E fagai aia ki le *potilo* mo le *meli,* otatae ki le temi e iloa ai le nea e veli, ti tiaki aia, kae filifilifuai ki le nea e malie.

Luc. c. I.

I le temi aia, na kakau mei Selo e le Atua le Aselo ko Kapeliele ki le kolo o Kalilea, na igoa ko Nasaleti, ki le taupoou foki na lā tosi mo le tagata o le faasiga o Tavite, na igoa ko Sosefo; ti ko le igoa o le taupoou ko Malia. Ti tatae ake le Aselo kiate ia, ti pati atu ki ai: Alofa kiate koe e apele i kalasia; e iate koe le Aliki; e ke manuia a koe i fafine fuli ai. Ti fakalogo aia ki le pati-na, tì faikese ai lona loto, ti filifili aia po kolea le uiga o le fetapa felaaki. Ti pati atu ki ai e le Aselo: Malia, aua se ke manavase, se kua ke maua le kalasia i mua o le Atua: Ko koe ka tinaekīkī, ti e ke fanaui le tama, ti e ke fakaigoa aia ko *Sesu.* E lasi aia i se aso, ti e igoa aia ko le Alo o le Taualuga, ti e tuku atu kiate ia e le Aliki ko le Atua le nofoaga o Tavite lana tamana; ti e pule loai aia i le faasiga o Sakopo, ti e leaise gato ai lona puleaga. Ti vesili e Malia ki le Aselo: E soko fefeaki le nea ko ia, se leaise kau iloa ai se tagata? Ti faàki mai e le Aselo kiate ia: E saele mai le Laumalie-Maokioki kiate koe, ti e fakamalui a koe e le mafimafi o le Taualuga; koia e igoa ai le Tama-tapu, ka tupu iate koe, ko le Alo o le Atua. Ti ko lou taina ko Elisapeta kua tinaekīkī foki aia, ka kua matua; ti ko lona masina lenei e ono o le fafine e pati ko le paà, talie foki e leaise nea e faigatàa ki le Atua. Ti faàki

ake e Malia: Ko au ko le kaunaga o le Aliki, ti faifuai aia ki lau pati e ke fai mai.

25. APELILI.

S. MALEKO EVASELISITA.

Ezech. c. I.

Ti na sa feneeki mai le kuaga o manu e fa. Na ia latou tokafa le mata i tagata; ti na ia latou tokafa le mata i leone i olatou atamai; ti na ia latou tokafa le mata i pipi i olatou sema; ti na ia latou tokafa le mata i akuila i olatou aluga. Na mafola ake i aluga olatou mata mo olatou kapakau. Na lotou fekapaaki olatou kapakau e lua, kae na uufi olatou kuaga ki olatou kapakau e lua. Ti na takitasi saele i ona mua; na lotou saele fuai i le nea na toso ki ai e le Laumalie, ti na leaise lotou toe foki mai i lolatou saele. Ti tio atu ki manu, na sakinake fuai latou ko malala kakā mo malama kua ula. Ti na sa mai i loto o manu a ula i afi na feleleaki, ti na tapa ake uila mei le afi, ti na feanoaki a manu ofaipe niiki uila.

Luc. c. X.

I le temi aia, na toe filifili e le Aliki niiki tisipulo e tino-fitu tupu lua, ti na poloaki kia latou ke lotou muamua iate ia, o takitautokalua foki, ki fenua mo nofoaga fuli na pau iate ia ke saele ki ai. Ti na folafola kia latou: E lasi le gāoi, kae tokateiki le kau-gāoi; ti koutou kole ki le Aliki o le gāoi, ke ina momoli ki ai niiki kau-gāoi. Fano ki ai koutou; e kau kakau koutou ofaipe niiki akeno ki le kau-lupo. Aua se koutou ave ai niiki kete, po ko niiki taga, po ko niiki taka; ti aua se koutou pati atu ki se tasi i le ala. Ti ka kotou ulu ki se fale, ti koutou tomua pati ki ai: Ke kaku mai le manuia ki le fale-nei; ti ka e i ai se fanau o le manuia,

ti e soko ki ai lokoutou tapuaki; ti ka leai, ti e toe foki mai aia kia koutou. Koutou nofo i se falefuai e tasi, o koutou kai i ai mo inu i ai foki a nea e nofo mo latou; se e totonu ke maua totogi e tagata gaoi. Aua se koutou fesikiaki mei se fale ki se tasi fale. Ti ka koutou ulu ki se kolo, ti lotou tali koutou, ti koutou aga kaifuai a nea e avatu. Ti koutou fakamauli le u masaki e i ai, ti koutou pati atu ki ai: Kua ofi mai kia koutou le puleaga o le Atua.

1. MAIO.

SS. FILIPO MO SAKOPO.

Sap. c. V.

Mailoga kakai agatonu, ti e lotou tuù makeke ai kia latou na fakaveli mai, mo saù a fua o olatou kauga. Ti e lasi ai le manavase mo le ofolele foki o kakai agaveli, i lolatou ùta tio ki le mauli mo le saosaoa o agatonu. Ti e lotou fakasemala ai, ti e lotou loto mamae mo tagi, o pati ai latou: Ko-na le kakai na tou gogolo ai i ona aso, mo nukinuki ai foki. Na lasi lotatou fakavale! Na tou masalo e valea lolatou aga, ti e leaise malie lolatou mate, ti ko-nei kua fakanofo latou ko fanau o le Atua, ti kua lotou kau fakatasifuai mo le kakai sagato.

Joan. c. XIV.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana kau tisipulo: Aua se sosaa lokoutou loto. Kua koutou tui ki le Atua, ti koutou tui mai foki kiate au. E mauke a nofoaga i le kaiga o loku Tamana; ka na leaise fenaaki, ku kau faàki atu; se e kau ano o teuteu nofoaga mo koutou; ti ka tau laku fanoga-nei, ti oki laku teuteu okoutou nofoaga, ti e kau toe au o taki mai koutou kiate au, talie ke tou nonofo i le ganea e kau nofo ai. Ti e koutou iloa foki le

ganea e kau ano ki ai, ti e kotou iloa le ala. Ti pati atu ki ai e Tomasi: Aliki, leaise motou iloa le ganea e ke ano ki ai, ti e fefeaki lomatou iloa le ala? Ti folafola a Sesu kiate ia: Ko au ko le ala, mo le maoki, mo le mauli; e leaise tasi e au ki loku Tamana, ti ui kese akc, ka iate aufuai. Ka na koutou iloa au, ti kua koutou iloa mo loku Tamana; kua koutou vave iloa aia, ti kua koutou mamata ki ai. Ti pati ki ai e Filipo: Aliki, fakasa mai le Tamana kia matou, ti kua motou malieia loa. Ti folafola a Sesu kiate ia: kua fualoa lotatou nonofo fenei, ti leikiaise koutou iloa au? Filipo, ko ia e tio kiate au, ti e tio aia ki loku Tamana. Ti kolea e ke pati ai: Fakasa mai le Tamana kia matou? Pe e leaise koutou tui, e au i le Tamana, ti e iate au le Tamana? Ko le pati e kau fai atu kia koutou, e leaise tupu aia *iate* au; ti e fenaaki mo le gāoi, e faifuai aia e loku Tamana e nofo iate au. Pe e leaise koutou tui, e au i le Tamana, ti e iate au le Tamana? Koutou tui ki le nea aia talie foki ko aku gāoi? E kau pati maoki, maoki atu kia koutou: Ko ia e tui kiate au, ti e ina fai le *gāoi* e kau fai e au, ti e lasi ake lana gāoi i laaku, talie e kau ano ki le Tamana; ti e kau tuku atu ai a nea fuli e koutou kole ki le Tamana i loku igoa.

LE LOTO-TAPU O SESU.

Isai. c. XII.

Aliki, e kau fakafetai ki lau Agai, na ke sausau kiate au, ka kua liliu loa lou sausau o ke fakafulufulumaliei au. E kau iloa ko loku Atua ko loku Fakamauli aia. E kau fanaki kiate ia, ti e leaise kau manavase, so ko *le* Aliki ko loku makekeaga, mo loku kololia, ti kua soko foki aia ko loku Fakamauli. Ti e koutou utu fakafiafia le vai mei le vai puna o le Fakamauli; ti e koutou pati

i le aso ko ia: Koutou fakafetai ki le Aliki, mo vikiviki ki lona suafa; koutou fakasa lona gāoi ki le kakai kesekese, ti koutou manatu aifuai, kua tauàluga lona suafa. Koutou sua agisoa ki le Aliki, se kua takimua lona gāoi; koutou fakasa aia ki le malama-nei katoa. Ti mo koe, kāiga o Sione, ke ke fakafiafia mo fakafetai, se kua agai iate koe le Aliki tauàluga mo maokioki o Iselaele.

Joan. c. XIX.

I le temi aia, i le aso tokonaki o le Sapato, talie na nofo le u tino i le koluse, i le aso Sapato (so ko le aso lasi o le Sapato koia), na kole e le kakai Sutea kia Pilato, ke fati olatou vae, kae ave latou. Ti au ai le kau milite o fati a vae o tagata tokalua na kolusifiko mo le Aliki. Ti o au latou kia Sesu; kae na lotou tio loa kua mate aia, ti na leaise fati ona vae, kae na au se tokatasi o ina sokai lona vakavaka ki se tao, ti tafe mei ai le toto mo le vai. Ko ia na ina mamata, e fakamaoki ki ai; ti e maoki lana fakamaoki.

11. SUNIO.

S. PALENAPA.

Act. XI. XIII.

I aso-na, na tokaapi le kakai i Atiokia na tafuli ki le Aliki. Ti na ave le logo aia ki le kau-lotu o Selusalemi, ti na lotou kakau ai a Palenapa ke ano ki Atiokia; ti tatae ake ki ai, ti fiafia ai i lona oono ki le kalasia o le Atua, ti na tokoi loa le kakai katoa, ke lotou loto makeke, ti lotou taofi maù aifuai le tausi a le Aliki. So ko le tagata aia na agamalie, ti na apele i le Laumalie-Maokioki. Ti na tokaapi ai le tafuli ki le Aliki. Ti na fano loa a Palenapa ki Taleso o sakili kia Saulo, ti mauà aia, ti ina ave aia ki Atiokia. Ti na nofo tokalua mo

le kau-lotu i le fetuu katoa o lā akonaki le kakai tokaapi. Ti ko Atiokia foki na tomua fakaigoa ai le kau-lotu ko Kilisiteano. Ti na i le Ekelesia o Atiokia le kau polofeta, mo le kau tagata poto foki: Ko Palenapa, mo Simone na pati ko le uli, ti mo Lusio mei Silene, mo Manaene na u fakatasi i se fafinefuai e tasi mo Helote-Tetaleka, ti mo Saulo. Ti i le lolotoga o lolatou fai tootooga a le Aliki mo lolatou aukai, ti folafola le Laumalie-Maokioki kia latou: Koutou vavae mai a Saulo mo Palenapa ki le gāoi na kau fakatotonu ke lā fai. Ti oki loa lolatou aukai mo olatou kole, ti fālō olatou lima kia läua, ti o kakau loa ke lā fano.

Matth. c. X.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: E kau kakau koutou ofaipe niiki akeno ki le le kau-lupo; ti ke koutou poto ofaipe niiki gata, ti koutou loto malie ofaipe niiki kulukulu. Ke koutou mataki ki le kakai, se e lotou taki koutou ki lolatou fono, ti e lotou sasa koutou i lolatou Sinakoka. Ti e toso foki koutou ki le kaupule mo le u aliki, talie ko au, ke koutou fakamaoki ai au kia latou mo le kakai pagani. Ti ka fakaveliveli felaaki koutou, ti aua se kotou fakakaukau pe e fefeaki lokoutou pati, po kolea le pati ka fai; se e fakailoilo mai kia koutou, i le ola aia, le pati e aoga ke koutou fai. Se e leaise ko koutou e pati, ka ko le Laumalie o loku Tamana e pati ia koutou. Ti e avatu e le taina lona taina ke tamatei ke mate, ti e fenaaki mo le tamana ki lona vosa; ti e agatuù a fanau ki alatou matua, ti tamatei latou ke mate. Ti e vesia kia koutou e le kakai katoa, talie ko loku igoa; ka ko ia e kataki maù aifuai o tatae ki le ikuaga, ti ko ia e mauli ai.

24. SUNIO.

S. SOANE-PATITA.

Isai. c. XLIX.

Fakalogo mai, atu-fenua, ti mo koutou kakai mei mamao; koutou tokaga mai ki aku pati: kua fetapa mai le Aliki kiate au, i loku koi tinaekīkī; kua manatu mai ki loku igoa, i loku koi i le manava o laku tinana. Ti kua ina gāoi loku gutu ke tatau mo se seleta kakai; kua ina fakamalu au ki le mamalu o lona lima; kua ina gāoi au ofaipe se gasaù takimua; kua ina fufū au i lona aiaga gasaù. Ti kua folafola mai kiate au: Ei Iselaele, ko laku faifekau a koe, ti e kau vikivikiia iate koe. Ti ko le folafola na o fai-nei e le Aliki, na ina gāoi au ko lana faifekau, i loku koi i le manava o laku tinana: ku kau fakanofo a koe ko le malama o le kakai pagani, mo le fakamauli e kaku ki fenua katoa ai o le atulaulau. E mamata kiate koe le kau Tui, ti e tuu ki aluga le u aliki o lotou atolasio kiate koe, talie ko le Aliki maoki mo maokioki o Iselaele na ina fakanofo a koe.

Luc. c. I.

Na katoa le masina-fanau o Elisapete, ti ina fanaui le tama. Ti logo ake lona kaiga mo ona kau nofoaga feofi ki le fakamailoga na fai e le Aliki i lona finegalo alofa kiate ia, ti lotou fakafiafia kiate ia. Ti katoa ona aso e valu, ti lotou katoa mai ki ai, talie ke silikosisio le tama, ti lotou fakaigoa aia ki le igoa o lana tamana ko Sakalia. Ti pati ake lana tinana: Se leai, kae igoa fuai aia ko Soane. Ti lotou faàki kiate ia: e leaìse tasi i lou kutuga e igoa fenaàki. Ti lotou fakanea ake ki lona tamana, po ko ai le igoa e loto aia ke tuku ki lona vosa. Ti fakasa ake e ia ke aumai se peni, ti tosi ai: Ko lona igoa ko Soane, ti na ofolele ai latou fuli. Ti

fokifa kua ava lona gutu, ti poto lona alelo, o patipati aia mo fakafetai ki le Atua. Ti manavase ai le kakai na vasa ofi, ti na mafola le logo aia i le atu mauga fuli ai o Sutea. Ti ko latou fuli na tatae ki ai le logo, na lotou filifili i lolatou loto, mo patipati: E ke fakauta ake pe e fefeaki le tama-nei i se aso? Se kua fakamailoga le lima o le Aliki iate ia. Ti ko Sakalia, lana tamana, na apele i le Laumalie-Maokioki, ti na polofeta ai aia, o pati: Fakafetai ki le Aliki ko le Atua o Iselaele i lana asiasi mai mo lana fakamauli o lana kakai.

29. SUNIO.

SS. PETELO MO PAULO.

Act. c. XII.

I laaso, na aga le aliki ko Helote o fakaveliveli ki niiki o le kau-lotu. Na tomua poloaki ke tamate Sakopo,

ko le taina o Soane, ki se seleta. Ti oono aia kua malieia ai le kakai Sutea, ti ina poloaki e ia ke toe toò foki mo Petelo. Ko le nea aia na fai i aso o le asimi. Ti mauà a Petelo, ti ave aia ki le fale fakapouli, o tuku atu aia ki le kau milite e tino-agafulu tupu ono, ke lotou tautau tokafa lona taupaui, ka e tamate ke mate fakasa aia ki le fenua, i le sili o le Pasikate. Ti i le lolotoga o le taofi a Petelo i le fale fakapouli, na ulufaki maù aifuai aia ki le Atua e le kau-lotu. Ti ko le po na fakatotonu e Helote, ke aso ake ai ti tamate ke mate a Petelo, na moe ai aia mo ona sāi-ukamea e lua, i le vasaa o milite e tokalua, kae tutuu i le matapa le kau leo na lotou leosi le fale. Ti fokifa kua tuu mai le Aselo a le Aliki, ti malama le loto fale, ti kapa ki le faasi o Petelo, o ina fafagu aia mo pati ki ai: Tuu ki aluga ke vave. Ti fokifa kua mavete ake le sai-ukamea na i ona lima, ti poloaki atu ki ai e le Aselo: Ai lou nonoà mo ou taka; ti ina fai aia. Ti toe pati atu ki ai e le Aselo: Ke ke ai ou kofu, ti ke mulimuli iate au. Ti ulu ki fafo a Petelo o mulimuli kiate ia. Ti na leaise iloa ko le nea maoki na fai e le Aselo, ka na masalo fuai aia ko lona moe-miti. Ti laka ake laua, ti to ki muli le uluaki nofoaga-leo, ti mo lona lua, ti tatae atu ki le matapa ukamea, aia e ano ai ki le kolo, ti iloa ake kua ava iate ia fuai; ti oso ai lāua o fano; ti tatae ki le gatoaga o lāua ala, ti utà puli le Aselo iate ia. Ti na o matala le loto o Petelo o poto, ti pati e ia: ko loku iloa tonu-nei kua kakau mai e le Aliki lana Aselo kiate au, ti kua ina fakamauli au mei le lima o Helote, mo le puleaki o le kakai Sutea.

Matth. c. XVI.

I le temi aia, na saele mai a Sesu ki le potu o Sesalea-Filipo; ti na vesili aia ki ana tisipulo: Kolea le pa-

tiga o le kakai ki le Vosa-o-le-tagata, e lotou pati ake koai aia? Ti lotou faàki atu ki ai: E pati e niiki ko Soane-Patita, ti e pati e niiki ko Elia, ti e pati e niiki ko Selemia, po ko se tasi polofeta. Ti folafola ake ki ai a Sesu: Kae fefeaki koutou, e koutou pati au koai? Ti tali mai a Simone-Petelo, o pati atu: Ko koe ko Kilisito, ko le Alo o le Atua mauli. Ti folafola a Sesu, o pati kiate ia: E ke manuia a koe, Simone vosa o Soane, talie e leaise ko se tino i tagata kua ina fakailoilo mai le nea-na kiate koe, ka ko loku Tamana aia e i Selo. Ti e kau pati atu kiate koe: Ko koe ko le *Utu*, ti e kau fakatuu i le ùtu koia loku Ekelesia, ti e leaise mafai ke makeke kiate ia a matapa o Ifeli. Ti e kau tuku atu kiate koe a kalavi o le puleaga o Selo, ti ko nea fuli ai e ke fakamaù i lalo-nei, ti e maù ai i Selo; ti ko nea fuli ai e ke vevete i lalo-nei, ti e vevete ai i Selo.

25. SULIO.

S. SAKOPO.

I. Cor. c. IV.

Ei kaiga, ko matou-nei Apositolo, kua pau e le Atua ke motou galigali nea-noa mo aogafuai ki le mate; kua motou faipe niiki nea e fakatio ki ai le malama-nei, mo le kau Aselo, ti mo le kakai. Kua motou liliu ko nea vale, talie ko Sesu-Kilisito; kae potofuai koutou ia Sesu-Kilisito foki. E motou gaegae, kae makeke koutou; ko aliki koutou, ka ko nea noa matou. Koi kataki-nei matou mo le fia-kai, mo le fia-inu, mo le telefua, mo le fakaveliveli foki; ti e leikiaise mauà somatou nofoaga maù, ti faiga omatou lima-nei i le fai-kauga. E fai mai se pati veli, ti e motou pati maliefuai; ti e fai mai le fakaveliveli, ti e motou katakifuai. E fai mai le fetafetau, ti e motou ulufaki latou. E fakatatau matou ki nea fa-

kalialia mo penu o le malama-nei. E leaise kau tosi atu a nea feneeki, talie ke fakaluma ai koutou, ka ko laku fakapoto fuai koutou, ko aku fanau e kau matuaki alofa ki ai. Se, kapau e tino afe okoutou tagata akonaki ia Sesu-Kilisito, e leaise tokaapi okoutou tamana; so ko aufuai na fakafanaui koutou kia Sesu-Kilisito i le lotu.

Matth. c. XX.

I le temi aia, na au le tinana a fanau o Sepeteo, o fakaofi ake mo ana fanau kia Sesu, ti tulolo aia ke fai lana kole kiate ia. Ti folafola atu a Sesu: Kolea le nea e ke loto ki ai? Ti faàki mai e ia: ke ke folafola ke nofo aku fanau-nei e tokalua, ko le tasi ki lou atamai, ti mo le tasi ki lou sema i lou puleaga foki. Ti folafola atu a Sesu: E leaise kulu iloa le nea e fai ki ai a koulua kole; pe e kulu ma inu le kalise ka kau inu? Ti pati mai e lāua: E ma inufuai aia. Ti folafola ake le Aliki ki ai: E kulu inu maoki ai loku kalise, ka ko le nofo i loku atamai pe i loku sema, ko le nea aia e leaise iate au kau avatu ai; ko le nea e tuku ake kia latou kua fakatotonu e loku Tamana.

10. AUKUSITO.

S. LOLESIO.

II. Cor. c. IX.

Ei kaiga, ko ia e to pulapula fakateiki, ti e ikiiki lana utu; ka ko ia e to fakalasi, ti e lasi foki lana utu. Ke takitasi ave lona alofa kua fakatotonu i lona loto; aua se fai atolaki aia, pe ko sana fatogia; se e tokaga fuai le Atua ki le alofa e fai fakafiafia; ti e ina tauaki tuku mai kia koutou ana koloa kesekese, ke koutou mau aifuai i nea fuli e aoga kia koutou, ti koutou faa fai ai foki okoutou alofa kesekese ofaipe ko le pati mei le tosi: Kua tufaki e ia ona koloa, o soli ki le mativa, ka e nofo

aifuai lona susitisia. So ko le Atua e ina tuku mai a pulapula ke to, ti e ina tuku mai mo le pane ke kai, ti e ina fakatupu okoutou pulapula ke mauke; ti e ina fakalasi foki le taukai o lokoutou susitisia.

Joan. c. XII.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: E kau pati atu maoki, maoki kia koutou: Kapau e leaise pala le fatu i fulumeto e to i le kele, ti e tokatasi aifuai aia; ka o pala aia, ti o tupu mei ai a fatu mauke. Ko ia e tokaga ki lona mauli i malama-nei, ti e ina maumaui aia; ka ko ia e vesia ki lona mauli ì malama-nei, ti e ina taofi aia ki le mauli lee gato. Ka e i ai se tasi e tausi kiate au, ti ke mulimuli aia kiate au; ti ko le ganea e kau i ai, ti nofo mai i ai laku tagata-tausi. Ka e i ai se tasi e tausi kiate au, ti e fakatauàluga aia e loku *Tamana*.

15. AUKUSITO.

ASOPESIO O MALIA.

Eccl. c. XXIV.

Na kau sakili i ganea kesekese se fulufulumalieaga, mo se nofoaga foki i le puleaga o le Aliki. Ti na o folafola mai le Tupuaga o nea fuli ai, o ina fakasa mai lona finegalo: ti ko ia na ina gaoi au, kua malalo aia i loku nofoaga, ti kua folafola mai kiate au: Nofo a koe ia Sakopo, ti ke pule ia Iselaele, o nofo maù ai i laku kakai. Ti ku kau tuu maù i Sione; ti ku kau malolo foki i le kolo tapu, ti ku kau pule i Selusalemi. Ku kau tuu maù ai i le kakai na fakatauàluga, ti ko lolatou kaiga ko le puleaga aia o loku Atua. Ku kau nofo foki i le nofoaga tonu o le kakai maokioki. Ku kau tupu ake o tauàluga ofaipe se *setelo* o Lipano mo se *sipeleso* o le mauga ko Sione. Ku kau tupu ake ofaipe se palema o *Kalesi* mo se toe losa o Seliko. Ku kau tupu

ake ofaipe se oliva malie i se ganea lauatea, mo se palatano o tuu i se ala-matua tautafa ki le vai. Ku kau manogi ake ofaipe se *sinamomo* mo se *palesamo* malie ai, mo se *mila* takimua.

Luc. c. X.

I le temi aia, na saele a Sesu ki se kolo, ti ko le fafine, ko Maleta lona igoa, na ina tali aia ki lona fale; ti na i ai lona taina, na igoa ko Malia; ti na nofo aia i le vae o le Aliki, o fakalogo ki lana folafola, ka na faiga a Maleta i le gaoi mo le teuteu o nea kesekese. Ti tuu mai loa a Maleta, o pati kia Sesu: Aliki, pe e leaise ke tokaga ake ki le nofo noa o loku taina, kae kau faiga tokatasi ki laku gaoi-nei? Ke ke folafola atu ki ai, ke au aia ke mā kau tokalua. Ti folafola le Aliki kiate ia: Maleta, Maleta, e mauke a nea e ke sosaa mo ke faiga ki ai; ka ko le neafuai e tasi e aoga. Kua filifili e Malia le nea malie ake, ti e leaise masaù iate ia.

24. AUKUSITO.

S. PALETOLOMEO.

I. Cor. XII.

Ei kaiga, ko koutou ko le tino o Sesu-Kilisito, ti ko koga-tino o le tinofuai e tasi. Se na tomua fakanofo e le Atua le kau Apositolo i le Ekelesia, ti fakanofo le kau Polofeta, mo le kau Akonaki; ti fakanofo loa le kau Faimilakulo; ti na toe tuku mai foki niiki fofoa ke fakamauli masaki, mo niiki ke lotou tokoi a kaiga, mo niiki ke pule, mo niiki ke lotou iloa a pati kesekese, mo niiki ke lotou poto i lona fakatotonu. Po ko Apositolo fuli ai? Po ko Polofeta fuli ai? Po ko Akonaki fuli ai? Po ko Fai-milakulo fuli ai? Pe e fakamauli masaki e le kakai fuli ai? Pe e iloa e le kakai a pati kesekese, mo poto fuli i lona fakatotonu? Ke koutou matuaki

tokaga ke maù ai ia koutou le alofa ki le Aliki, e mua-mua lona aoga.

Luc. c. VI.

I le temi aia, na saele ake a Sesu ki le mauga o fai lana kole, ti na aoia i ai lana fai-kole ki le Atua. Ti aso ake, ti tanaki e ia ana tisipulo, ti ina filifili se tino agafulu tupu lua ia latou, o ina fakanofo latou ko Apositolo: Ko Simone foki aia na fakaigoa ko Petelo, ti mo Atelea lona taina, mo Sakopo, mo Soane, mo Filipo, mo Paletolomeo, mo Mateo, mo Tomasi, mo Sakopo-Alefeo, mo Simone e patiia ko Selote, mo Suta taina o Sakopo, ti mo Sutasi-Isekaliote aia na agaveli ki muli. Ti na ifo mai loa aia mo latou, ti nofo i le laumalie na katoa i ai ana kau tisipulo, ti mo le kakai tokaapi na au mei a potu kesekese o Sutea, mo Selusalemi, ti mo fenua e tautafa ki tai, mo Tilo, mo Sitone, ko lolatou fia fakalogo kiate ia, mo lolatou fia mauli i lolatou masaki. Na i ai foki mo le kakai na ulutino ki ai le u temonio fakalialia, ti na lotou mauli. Ti na oli le kakai fuli ai ke lotou pisi kia Sesu, talie ko le vilitute na tupu mei iate ia, o ina fakamaùli latou fuli ai.

8. SEPETEPELI.

NATIVITATE O MALIA.

Prov. c. VIII.

Na kau nofo mo le Aliki i le kamataaga o ana gāoi, kae leikiaise ina fakatupu se nea i mua. Na kau nofo i mua ai leikiaise kamata le temi, ti leikiaise tupu le malama-nei. Na leikiaise gāoi le moana, ka ku kau tupu; na leikiaise puna ake niiki vai mei le kele; ti leikiaise tuu le u mauga lalasi, mo le u mauga liliki, ti leikiaise gāoi le kele mo le u liua, mo le tuulaga o le atulaulau, ka ku kau tupu. Na ina teuteu le lagi, ka ku kau i ai.

Na ina paepaei le moana o fakatotonu lona gatoaga, ti na ina tautau le u ao i aluga, ti na ina fakamaopoopo le u tafeaga o le vai, ti na ina fakamaopoopo le moana i lona gatoaga, mo fakatotonu le anoaga o le tai, ti na ina fakatuu le tuulaga o le kele, ka ku kau iate ia, o gāoi mo ia a nea kesekese. Ti na kau fakafiafia i aso fuli ai, ti na kau nekenekeia aifuai i ona mua, ti na ofaipe aku gaoi i le atulaulau. Ti ko le nea na kau tafito mokoi ai, ko le nofo mo fanau o tagata. Ei fanau, koutou fakalogo mai kiate au: E manuia latou e taupau oku ala. Koutou fakalogo ki aku akonaki, ti koutou poto, aua se koutou tiaki ai. E manuia le tagata e fakalogo kiate au, ti tuù aifuai i aso fuli i loku matapa, o leoleosi foki le matauluga o loku nofoaga. So ko ia e ina mauà au, ti kua ina mauà le mauli, ti kua ina mauà foki mo le manuia mei le Aliki.

Matth. c. I.

Ko le tosi-nei o le tupuaga o Sesu-Kilisito, ko le alo o Tavite, ko le alo o Apalaamo. Ko le vosa o Apalaamo ko Isaake; ti ko le vosa o Isaake ko Sakopo; ti ko vosa o Sakopo ko Suta mo ona taina; ti ko vosa o Suta ko Falesi mo Sala ia Tamale. Ti ko le vosa o Falesi ko Eselone. Ti ko le vosa o Eselone ko Alame; ti ko le vosa o Alame ko Aminatape; ti ko le vosa o Aminatape ko Naasone; ti ko le vosa o Naasone ko Salemone; ti ko le vosa o Salemone ko Poose ia Laape; ti ko le vosa o Poose ko Opete ia Lute; ti ko le vosa o Opete ko Sese; ti ko le vosa o Sese ko Tavite na Aliki; ti ko le alo o Tavite ko Salomone i le fafine na nofo mo Ulia; ti ko le alo o Salomone ko Lopoamo; ti ko le alo o Lopoamo ko Apiasi; ti ko le alo o Apiasi ko Asa; ti ko le alo o Asa ko Sosafate; ti ko le alo o Sosafate ko Solame; ti ko le alo o Solame ko Osiasi; ti ko le alo o Osiasi

ko Soatame; ti ko le alo o Soatame ko Akasi; ti ko le alo o Akasi ko Esekiasi; ti ko le alo o Esekiasi ko Manasese; ti ko le alo o Manasese ko Amone; ti ko le alo o Amone ko Sosiasi; ti ko le alo o Sosiasi ko Sekoniasi mo ona taina, i aso na taki ai le kakai ki Papilone. Ti i le sili o le nofo i Papilone ti o tupu Salatiele ia Sekoniasi; ti ko le alo o Salatiele ko Solopapele; ti ko le alo o Solopapele ko Apiute; ti ko le alo o Apiute ko Eliasimi; ti ko le alo o Eliasimi ko Asole; ti ko le alo o Asole ko Satoke; ti ko le alo o Satoke ko Akimi; ti ko le alo o Akimi ko Eliute; ti ko le alo o Eliute ko Eleasale; ti ko le alo o Eleasale ko Matane; ti ko le alo o Matane ko Sakopo; ti ko le alo o Sakopo ko Sosefo; ko ia na nonofo mo Malia, aia na fanau ai a Sesu e pati ko Kilisito.

21. SEPETEPELI.

S. MATEO.

I le Epistola: Ezech. c. I. — V. S. Maleko, p. 137.

Matth. c. IX.

I le temi aia, na tio ake a Sesu ki le tagata ko Mateo lona igoa, na nofo aia i le telonio; ti folafola atu ki ai: Muli mai iate au. Ti tuu ake aia o mulimuli iate aia. Ti nofonofo, ti fakaulu a Sesu ki lona fale o kai-magiti, ti fanatu ki ai le u Popelikano tokaapi mo le kakai agasala, o lotou kai-magiti fakatasi mo Sesu ti mo ana tisipulo. Ti tio atu ki ai le kau Faliseo, ti lotou pati ki ana kau tisipulo: Kolea e kai-magiti fakatasi ai lokoutou Aliki mo le kau Popelikano ti mo le kakai agasala? Ti fakalogo atu ki ai a Sesu, ti folafola ai: E leaise aoga le fofoa ki kaiga makeke, kae aogafuai ki kaiga e masaki. Ano koutou, ti koutou filifili le uiga o le kupu-nei: E malie ake kiate au le manava-alofa i le failaulau; se na leaise kau au o sakili nea agatonu, ka ko agasalafuai.

KO MAMAE O MALIA.

Judith. c. XIII.

Kua tapuaki le Aliki kiate koe, i lona makeke, kua ina fakapuli omatou fili iate koe. Ko koe, taine, na tapuaki ki ai e le Aliki ko le Atua tauàluga; ti kua ke manuia ai i fafine fuli o le malama-nei. Fakafetai ki le Aliki, aia na ina gāoi le lagi mo le kele, i lona siki fenaàki lou igoa i le aso-nei; ti e manatu loai e le kakai ki le mafimafi o le Aliki; ti e lotou vikiviki aifuai kiate koe i lau tiakina o lou mauli talie ko latou, talie foki ko le mamae mo le teitei mate o ou kaiga; ti kua ke fakamauli latou i mua o lotatou Atua.

Joan. c. XIX.

I le temi àia, na tuu i lalo-koluse o Sesu lana tinana, mo le taina o lona tinana ko Malia avaga o Keleofasi, ti mo Malia-Maketalena. Ti tio a Sesu ki lana tinana, ti mo lana tisipulo fagasele na tuu mai, ti folafola ki lana tinana: Fafine, ko lena lou tama. Ti o folafola ake ki le tisipulo: Lena lau tinana, ti talu aifuai lana ave aia ma ana e le tisipulo.

29. SEPETEPELI.

S. MIKAELE.

Apoc. c. I.

I laaso, na fakailo mai e le Atua a nea na tonu ke vave soko, o ina tuku ki se Aselo na kakau e ia ke ano o fakasa ki lana faifekau ko Soane. Ti ko ia na ina fakasa a folafola o le Atua, ti mo nea fuli na mamata ki ai, e uiga kia Sesu-Kilisito. E manuia le tagata e ina lau mo fakalogo ki folafola o le tosi fakapolofeta-nei, mo taupaui a nea fuli e tuu i ai; se kua vave mai lona aso. Ko Soane ki le u Ekelesia e fitu e i Asia: Kalasia ti mo fulufulumalie kia koutou mei iate ia na agai i mua, ti e

koi agai-nei, ti e agai aifuai ki muli, ti mo le kau laumalie e fitu e fakafeao i mua o lona agaiaga, ti mo Sesu-Kilisito foki ko le fakamaoki tonu aia, na uluaki tuu-ake mei le mate, ti ko le Aliki aia o le kau aliki o le malama-nei; ko ia na alofa mai kia tatou o ina fufùlu otatou agasala ki lona toto tapu.

Matth. c. XVIII.

I le temi aia, na fanatu le kau tisipulo kia Sesu, o pati kiate ia: koai e ke masalo e tauàluga i le puleaga o Selo? Ti fetapa a Sesu ki se tama ke au, ti fakanofo aia i loto mo folafola: E kau pati maoki atu kia koutou: kapau e leaise koutou tafuli mai ke tatau koutou mo tamaliki, ti e leaise koutou tatae ki le puleaga o Selo. Ko iafuai e fakagaègaè ofaipe le tama-nei, ti ko ia ai e tauàluga i le puleaga o Selo. Ti ko ia e ina tali malie se *tama* felaaki i loku igoa, ti e ina tali malie au. So ko ia e ina fakasalai se tasi o le u tamaliki-nei e tui kiate au, ti e aoga kiate ia ke tautau se toe fatu i lona ua, ti peèsi aia ki le moana. E malaia le malama-nei talie ko fakasala. Ko le nea foki kua tonu ke soko le fakasala, kae malaia le tagata e ina fai le fakasala. Kapau e fakasalai a koe e lou lima, po ko lou vae, ti ke tuùti aia o tiaki mamao iate koe; se e malie lau tatae ki le mauli mo le lima e tasi, po ko le vae e tasi, kae e veli lou fano ki le afi lee gato mo lima e lua, po ko vae e lua. Ti kapau e fakasalai a koe e lou mata, ti kapei aia o tiaki mamao iato koe; se e malie lau tatae ki le mauli mo le mata e tasi, kae veli lau to ki le nofoaga-afi mo mata e lua. Aua se koutou nukinuki se tasi o le u tamaliki-nei; se e kau pati atu kia koutou, e tio maù aifuai olatou Aselo i Selo ki le Agai o laku Tamana e i Selo.

2. OKETOPELI.

LE KAU ASELO-TAUSI.

Exod. c. XXIII.

Ko le folafola-nei o le Atua ko le Aliki: Ko au ka momoli atu laku Aselo ke muamua aia iato koe, ti ina taupau a koe i le ala, ti ina taki a koe ki le fenua ku kau teuteu kiate koe. Ke ke fakapoipoi kiate ia, o fakalogo ki ana pati, ti aua se ke manukinuki ki ai, talie e leaise ina fakamolemole kiato koe, peka e ke sala; ti e ano fuai aia i loku igoa. Kapau e ke fakalogo ki lana pati, mo ke fai a nea fuli ai e kau pati atu, ti e kau fili-aki ou fili, ti e kau fakamamae latou e fakamamae kiato koe, ti e muamua aifuai laku Aselo iate koe.

I le Evaselio: S. Matth. c. XVIII. — V. 29. Sepetepeli, p. 153.

18. OKETOPELI.

S. LUKA.

II. Cor. c. VIII.

Ei kaiga, e kau fakafetai ki le Atua i lana tuku ake kia Tito le loto tokaga kia koutou ofaipe ko loku loto; se kua ina tali laku pati ti fakafiafia ai, ti fanatu loa aia kia koutou i lona lotofuai. Ti kua fanatu mo ia le tasi kaiga o matou, ko le faifekau aia kua logona malie i le atu-fenua-lotu fuli ai. Ko ia foki na fakanofo aia e le u Ekelesia ke mulimuli iate au i laku feanoaki, ke mā kau mo ia i le gāoi alofa e motou fai, talie ko le kololia o le Atua mo le fakamailoga o lomatou tokaga lasi kia koutou. E motou fenaaki fuai, talie na muna veli mai niiki i le taupau o koloa lasi, kua tuku mai ke motou tufaki; se kua motou fia gāoi malie i mua o le Atua ti mo tagata. Ti kua motou toe kakau foki le tasi o matou kaiga ke fanatu mo laua. Ko le tagata aia, kua motou iloa, na faa tokaga ki gāoi, ti kua lasi

kese ai lona fiafia ki le gāoi i le aso-nei. E motou amanaki ake e koutou tali malie a Tito, ko loku tokalua, na mā kau-gāoi ia koutou, ti mo omatou kaiga, ko Apositolo latou o le kau-lotu, mo le kololia o Sesu-Kilisito. Ke koutou taupau malie latou, ke mailoga ai lokoutou alofa, ti fakamaoki ai foki ki le kau-lotu laku faa vikiviki atu kia koutou.

I le Evaselio: Luc. c. X. — V. 25. Apelili p. 137.

28. OKETOPELI.

SS. SIMONE MO SUTA.

Ephes. c. IV.

Ei kaiga, kua takitasi mo ona le kalasia na soli mai e Sesu-Kilisito, o fai ki lona finegalo alofa. Koia e pati ai, kua saele ake aia, ti na ina ave mo ia le kakai tokaapi na fakasausau, ti na ina tufaki ona nea alofa ki tagata. Ka kolea e pati ai na saele ake aia, leaise ko lona tomua saele ifo ki lalo-fenua? Ko ia na saele ifo, ko ia aifuai na saele ake ki fuga-lagi fuli, talie ke ina aofia nea fuli ai. Ko ia na ina fakanofo niiki ke Apositolo, kae Polofeta niiki, ti Evaselisita niiki, ti Tagatatausi niiki, mo Akonaki niiki, talie ke lotou kau fuli ai ki le fakamalie o le kakai sagato, ti takitasi taupau lana gāoi, o fakamaopoopo ai le Ekelesia ko le tino o Sesu-Kilisito, o au ki le temi e tou maopoopo ai fuli i le tui mo le tausi e tasifuai o le Alo o le Atua, ti katoa ai otatou tagata, ti katoa foki ia tatou le uiga o fanau maoki a Sesu-Kilisito.

Joan. c. XV.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Ko loku poloaki e kau tuku atu, ke koutou fealofaki. Kapau e vesia le malama-nei kia koutou, ti koutou manatu mai ki lana vesia na tomua fai mai e ia kiate au. Ka na ko tagata o le malama-nei koutou, ti e alofa foki le malama-

nei ki lana nea; kae vesia le malama-nei kia koutou, talie e leaise ko tagata o le malama-nei koutou, ti na kau fakamavae koutou mei le malama-nei. Koutou manatu ki laku pati na kau fai atu: E leaise lasi ake le fakasausau i lana Aliki. Kapau kua lotou fakaveli au, ti e lotou fakaveli koutou. Ka na lotou fakalogo ki laku pati, ti kua fakalogo foki ki laakoutou. Ti e fai fuli ai lolatou agaveli kia koutou talie ko loku igoa, talie foki e leaise lotou iloa aia na ina kakaui au. Ka na leaise kau saele mai mo pati kia latou, ti e leaise solatou agasala foki; kae leaise mafai-nei ke tonu latou i lolatou fefeka mo paogataà. Ti ko ia e vesia kiate au, ti e vesia foki ki loku Tamana. Ka na leaise kau fai ia latou a gāoi fakamailoga na leikiaise fai e se tasi, ti e leai solatou agasala. Ti kua lotou mamata ki ai-nei, kae lotou vesia mai fuai kiate au mo loku Tamana. Ti e lotou vesia kiate au, talie ke fakamaoki ai le kupu e tuu i lolatou tosi: Kua lotou vesia noafuai kiate au.

1. NOVEPELI.

LE KAU SAGATO.

Apoc. c. VII.

I laaso, ko au Soane na kau mamata ki le tasi Aselo na ake mei le sopoaga o le laa, ti na iate ia le fakamailoga o le Atua mauli, ti kalaga atu aia mo se leo lasi ki le kau Aselo e tokafa, na tuku atu ki ai le fakaveli o le fenua mo le tai, o pati: Aua se koutou fakaveli le fenua, mo le tai, ti mo laakau, kae faifaimalie mua ke fakamailoga a fanau o lotatou Atua i lolatou lae. Ti na kau fakalogo ki le lau o le kakai na fakamailoga i le u faasiga fuli o fanau a Iselaele: Ko tino-lelau i afe, mo tino-afe e kau-fa, ti mo-tino afe e fa (144,000). Ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino-afe e lua, na fakamailoga i

le faasiga o Suta. Ti ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino afe e lua, na fakamailoga i le faasiga o Lupene. Ti ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Gate. Ti ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Asele. Ti ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Nefetali. Ti ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Manase. Ti ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino-afe e lua, na fakamailoga i le faasiga o Simeone. Ti ko tino-afe e kau-agafulu, mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Levi. Ti ko tino-afe e kau-agafulu mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Isakale. Ti ko tino-afe e kau-agafulu mo tino-afe e lua, na fakamailoga i le faasiga o Sapulone. Ti ko tino-afe e kau-agafulu mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Sosefo. Ti ko tino-afe e kau-agafulu mo tino-afe e lua na fakamailoga i le faasiga o Pesamino. Ti na kau mamata loa ki le kakai tokaapi mei fenua kesekese, mo faasiga kesekese, mo puleaga kesekese, mo pati kesekese, ti na leaise ma lau latou. Ti na lotou tuù i mua o le nofoaga mo le Akeno; na lotou kofu sina fuli ai; ti na takitasi lona palema i lona lima, ti na lotou sua mo se leo lasi: Kololia ki lotatou Atua, e agai i le nofoaga, ti mo le Akeno. Ti na tuù ai mo le kau Aselo fuli o takamilo i le nofoaga, mo le kau matua, ti mo manu e fa. Ti lotou punou i lalo, i mua o le nofoaga, o atolasio ki le Atua, mo pati: Amene; malo, ti mo kololia, mo poto, mo fakafetai, mo fakapoipoi, ti mo makeke, mo mafimafi ki lotatou Atua i le sekulo i sekulo. Amene.

Matth. c. V.

I le temi aia, na oono a Sesu ki le kakai tokaapi, ti saele ake aia ki le mauga; ti nofo i ai, ti soso mai

kiate ia ona tisipulo, ti aga aia o akonaki latou, o pati: E manuia latou e mativa ko lolatou loto, talie kua ia latou le puleaga o Selo. E manuia latou e agamalu, talie e lotou maua le fenua i se aso. E manuia latou e tagi, talie e lotou maua le fulufulumalie. E manuia latou e fia-kai mo fia-inu ki le maokioki, se e lotou malie ai i se aso. E manuia latou e loto alofa, talie e lotou maua le alofa i se aso. E manuia latou e loto mea, talie e lotou mamata ki le Atua. E manuia latou e loto malie, talie e lotou igoa i se aso ko fanau a le Atua. E manuia latou e fai ki ai se fakaveliveli, talie ko lolatou agatonu, se kua ia latou le puleaga o Selo. E manuia koutou foki, peka e fai mai le amuamu, mo le fakaveliveli, mo le pati veli kesekese, mo le loi kia koutou foki, talie ko au. Ke koutou fiafia mo nekenekeia, talie e takimua lokoutou totogi i Selo.

30. NOVEPELI.

S. ATELEA.

Rom. c. X.

Ei kaiga, e tou tui-loto ke maua ai le agatonu, kae tou fakasa aia i le gutu ke maua ai le mauli. So ko le kupu-nei o le tosi: Ko latou fuli ai e tui kiate ia, ti e leaise fakaluma latou. Ti e leaise kese le Sutea, ti kese le Keleka, so ko le Aliki e tasifuai o latou fuli ai, ti e alofa lasi aia ki le kakai fuli e tagi kiate ia. Se e mauli fuli ai a tagata e fetapa ki le suafa o le Aliki. Kae fefeaki lolatou fetapa ki ai, peka e leaise lotou tui ki ai? Ti e fefeaki lolatou tui ki ai, peka na leaise lotou logo ki ai? Ti e fefeaki lolatou logo ki ai, peka e leaise tasi e ina ako mai? Ti e akonaki fefeaki latou, peka e leaise kakau se faifekau kia latou, ofaipe ko le kupu o le tosi: Amusia a vae o latou e ave le logologo o le

fakamalie, mo le logologo o koloa maoki. Ti e leaise fakalogo le kakai fuli ki le logologo malie, se e pati e Isaia: Aliki, ko ai na tui ki logo na motou fakasa? Koia e pati ai, e tupu le tui ko le fakalogo; ti e fakalogo foki talie ko le fakamatala o folafola a Sesu-Kilisito. Ti e kau vesili atu: pe na leaise lotou logo ki ai? Ka kua mafola-nei lolatou leo ki fenua fuli ai, ti kua tatae lolatou pati ki le gatoaga o le malama-nei.

Matth. c. IV.

I le temi aia, na saele a Sesu i mata-one o le tai i Kalilea, ti tio ake aia ki le tautaina, ko Simone e igoa ko Petelo, ti mo Atelea lona tokalua, na lā liu le kupega ki le tai (se na tautai lāua); ti na folafola aia kia laua: Kulu muli iate au, ti e kau fakanofo koulua ko tautai-tagata. Ti tiaki loa e laua olā kupega, ti na muli iate ia. Ti saele aia mei ai, ti tio atu ki le tasi tautaina ko Sakopo vosa o Sepeteo, ti mo lona tokalua ko Soane, na nofo i le vaka mo Sepeteo lolāua tamana, o penapena olatou kupega, ti fetapa atu ki ai, ti fokifa na lā tiaki a kupega mo laua tamana, ti na muli iate ia.

8. TESEPELI.

LE TUPU-IMAKULATA O MALIA.

I le Epist.: Prov. c. VIII. — V. 8. Sepetepeli, p. 149.

Luc. c. I.

I le temi aia, na kakau mei Selo e le Atua le Aselo, ko Kapeliele, ki le kolo o Kalilea na igoa ko Nasaleti, ki le taupoou foki na lā tosi mo le tagata o le faàsiga o Tavite, na igoa ko Sosefo; ti ko le igoa o le taupoou ko Malia. Ti tatae ake le Aselo kiate ia, ti pati atu ki ai: Alofa kiate koe e apele i kalasia; e iate koe le Aliki; e ke manuia a koe i fafine fuli ai.

21. TESEPELI.

S. TOMASI.

Ephes. c. II.

Ei kaiga, e leaise ko niiki folau koutou, mo niiki kakai kese, ka ko le kakai tonu o le nofoaga maòkiòki, ti koutou nonofo mo le Atua; se kua koutou tuu i le tuùlaga o le kau Apositolo mo le kau Polofeta, ti ko lana fatu tifitifi tafito ko Sesu-Kilisito. Ko le tuulaga aia e fakatuu ki ai le fale katoa, ko le Ekelesia tapu o le Aliki; ti kua koutou i ai mo latou. Kua koutou kau ki le nofoaga o le Atua i le Laumalie-Maokioki.

Joan. c. XX.

I le temi aia, na saele mai a Sesu ki le kau tisipulo, ka kua puli le tokatasi ia latou ko Tomasi, na igoa ko Titimo. Ti na o fakailo atu ki muli e le u tisipulo kiate ia: Kua motou mamata ki le Aliki. Ti na pati e ia kia latou: Kapau e leaise kau tio tonu i ona lima ki le fakamailoga o fao, mo ai loku maikao-tusi ki le u pu i fao, ti ai mo loku lima ki lona vakavaka, ti e leaise kau tui ki ai. Ti i le sili aso e valu, ti toe katoa ai le kau tisipulo i lolatou nofoaga, ti na i ai mo Tomasi foki; ti saele mai a Sesu, ka kua tapono a matapa, ti tuu aia i loto, mo pati: Fakafulufulumalie-la koutou. Ti na folafola loa aia kia Tomasi: Ai lou maikao-tusi ki lenei, ti ke tio ki oku lima, ti aumai foki lou lima, o ai aia ki loku vakavaka, ti aua se ke tui gataa, ka ke agatonu mai. Ti tali ake e Tomasi, o pati kiate ia: Ko loku Aliki mo loku Atua. Ti folafola atu ki ai a Sesu: Kua ke tui mai, Tomasi, talie ko lou mamata kiate au. E manuia latou na leikiaise mamata, kae lotou tuifuai.

ASO-MANATU O SAGATO KESEKESE.

ASO O MALIA, TINANA O LE ATUA.

Ecclesiast. c. XXIV.

Na fakatupu au i le kamataaga, i mua o sekulo fuli, ti e leaise gato au i le sekulo ka au; ti na kau fai ai tootooga o le tausi i ona mua i le nofoaga maokioki. Ti ku kau tuù mau i Sione. Ti ku kau malolo foki i le kolo tapu, ti ku kau pule i Selusalemi. Ku kau tuù maù i le kakai na filifili, ti ko lolatou tofia ko le puleaga aia o loku Atua; ku kau nofo foki i le nofoaga tonu o le kakai maokioki.

Luc. c. XI.

I le temi aia, na fai e Sesu ona folafola ki le kakai, ti ùta pati ake le fafine tokatasi, o leo lasi: E manuia le manava na ina fua a koe, ti mo le u na ke inumia ai. Ti folofola ake le Aliki: E manuia lasi ake latou e fakalogo ki le folafola o le Atua, ti lotou taupau aia.

ASO O SE SAGATO MALETILE.

II. Cor. c. I.

Ei kaiga, fakafetai ki le Atua ko le Tamana o Sesu-Kilisito lotatou Aliki, ti ko le Tupuàga o le alofa, ko le Atua o le fulufulumalie katoa ai; ko ia e ina tokoi matou i omatou uauā kesekese, talie ke motou faa tokoi ai latou e faiga mo le mamae, o motou tokoi latou ki le tokoi e motou maua mei le Atua. Se ka lasi omatou mamae talie ko Sesu-Kilisito, ti e lasi foki mo le tokoi kia matou mei a Sesu-Kilisito. Kapau e motou mamae, ti ko le nea aia ke tuku atu ai le tokoi mo le mauli; ti kapau e motou fakafulufulumalie, ti ko le nea aia e aoga ki lokoutou fulufulumalie; ti kapau e motou makeke, ko le nea aia ke tuku atu ai le tokoi mo le mauli, aia e kou-

tou mauà i le kataki o le mamae, e motou faa kataki ai. Koia e maù ai lomatou amanaki malie kia koutou: kua koutou kau ki omatou mamae, ti kua motou iloa ai e koutou kau foki ki lomatou fulufulumalie ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Matth. c. XVI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Ka e i ai se tasi e fia muli kiate au, ti ke ina tiaki aia, kae amo lona koluse o muli iate au. Se mailoga leia e ina fia taupau lona mauli, ti e puli aia iate ia; ka ko ia e ina tiaki lona mauli talie ko au, ti e ina mauà aia. Ti kolea lona aoga ki le tagata, peka e ina mauà le malama-nei katoa, ka e puli iate ia lona laumalie? Pe e ina mauà fefeaki lona laumalie? Se e saele mai i se aso le Vosa-o-le-tagata i le kololia o lona Tamana mo ona kau Aselo, ti e ina avatu ki tagata fuli ai olatou totogi, o fakatatau ki olatou kauga.

ASO O SE SAGATO LEE MALETILE.

Ecclesiast. c. XXXI.

E manuia le tagata na leaise mauà se mele iate ia, ti na leaise fanaki ki paaga mo koloa. Ko ai leia, ti e motou vikiviki ki ai? Se kua ina fai a nea fakatalatupua i lona mauli. Kua asiasi aia i le aulo, ti kua sao ai, ti kua iate ia le kololia lee gato. Na mafai iate ia ke ina maumau le folafola o le Atua, ti na leaise ina maumaui aia. Ti na ina iloa le fai o nea veli, kae na leaise ina fai aia. Koia kua tuù maù ai ona koloa i le Aliki, ti e vikiviki ai le kakai-lotu ki lana agamalie.

Luc. c. XII.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki ana tisipulo: Ai le nonoà ki okoutou sulugalava, mo malama i okoutou lima, ke koutou tatau mo le kau tagata e talifaki ki lo-

latou Aliki i lana liliu mai mei le katoaga-fakamau. Ti ka tatae mai aia o tuki mei tua, ti vave sufegi le matapa kiate ia. E manuia le u tagata faifekau koi alàalà i le saele mai o le Aliki. E kau faàki maoki atu kia koutou, e aga aia o ai lona nonoà, ti ina fakanofo latou ki le kaiaga, ti takatuù aia o faifekau ia latou. Ti kapau e saele mai aia i lona lua o le visilia, pe i lona tolu, ti e ina mauà fenaaki aifuai le kau tagata faifekau, ti e manuia ai latou. Ke koutou iloa le nea-nei: kapau e iloa e le matua o se kaiga le ola e au ai le kaiaa, ti e alàalà ai aia, ti e leaise ina tuku ke maumau lona fale E fenaaki mo koutou; ke koutou nofo mo teuteu aifuai, talie e saele mai le Vosa-o-le-tagata i le ola e leaise koutou amanaki ki ai.

ASO O SE SAGATA MALETILE.

Eccl. c. LI.

Aliki ko loku Atua, na ke fakataualuga loku nofoaga i le fenua, ti ku kau su atu talie ko le mate na nea kau tafea ai. Na kau kole ki le Aliki, ko le Tamana o loku Aliki, ke aua se ina tiaki au i le aso o loku mamae, kae ina tokoi au i le temi o le fianealasi. E kau fakafetai aifuai ki lou suafa, ti e kau vikiviki atu ki ai i laku fakafetai, talie na ke fakalogo mai ki laku kole, ti na ke fakamauli au mei le mate, ti na ke fakasao au i le temi veli. Koia e kau fakafetai ai mo vikiviki kiate koe, Aliki lomatou Atua.

Matth. c. XXV.

I le temi aia, na folafola fakatātā a Sesu ki ana tisipulo: E tatau le puleaga o Selo mo taupoou e tino-agafulu, na toò olatou malama, ti lotou ano o fakafetaulaki ki le tau-avaga na nea ke fakamau. Ti ko le tokalima ia latou na valea, ka na poto le tokalima. Ti na toò ake e le kau vale e tokalima olatou malama, kae tuku le sua-

lolo. Ka na toò e le kau poto olatou malama, ti mo le sua-lolo foki i olatou fagu. Ti na tuvai le saele mai a le aliki o le fakamau; ti fia moe latou fuli, ti moe-mate loa. Ti i le vaeluapo na pa le kalaga: ko lenei le aliki o le fakamau e saele mai, koutou ano o fakafetaulaki kiate ia. Ti tuu ake le kau taupoou fuli o penapena olatou malama. Ti pati atu e le kau vale ki le kau poto: koutou soli mai se gālolo kia matou, se kua teitei mate omatou malama. Ti tali mai e le kau poto: Ano koutou ki fale-fakatau o fakatau ai ni okoutou sua-malama, na ikiiki-nei kia tatou fuli. Ti i le lolotoga o lolatou ano o fakatau, ti tatae mai le aliki o le fakamau. Ti mailoga latou na katoa olatou teuteu, ti lotou ulu mo ia ki le fale o le katoaga, ti tapono loa le matapa. Ti o au foki ala taupoou na tuvai, o lotou fetapa ake: aliki, aliki, ke ke sufegi mai le matapa kia matou. Ti tali mai e le aliki: e kau pati maoki atu kia koutou, e leaise kau iloa koutou. Koia e pati atu ai, ke koutou leo tonu, talie e leaise koutou iloa le aso mo le ola.

ASO O SE SAGATA LEE-MALETILE.

I. Cor. c. VII.

Ei kaiga, na leaise tuku mai e le Aliki se folafola e uiga mai ki taupoou; ka ko laku fakakaukau fuai e kau fakailo kia koutou; ti e tonu fuai aia, talie e alofa mai le Aliki ke kau akonaki totonu. Ti e kau fakakaukau ko le nea malie foki, ko le nofo taupoou i le malama veli-nei. Kapau kua ke fakamāu mo se fafine, ti aua se ke mavae mo ia. Ti kapau e leikiaise ke fakamāu mo se fafine, ti aua se ke sakili se avaga. Ti e leaise ko le agasala, peka e ke avaga. E felaaki mo le fafine taupoou, e leaise agasala aia pekā e avaga, ka e uauā fuai le kakai-na i lolatou tino; koia e kau fakapotopoto ai

latou? E kau pati atu-nei kia koutou, kaiga, e toetoe le temi; ti e tonu ai ke nofo le kakai avaga ofaipe na leaise avaga; ti ko latou e tagi, ke sakinake e leaise tagi; ti ko latou e fiafia, ke sakinake e leaise fiafia; ti ko latou e fakatau nea, ke sakinake e leaise solatou nea; ti ko latou e kau ki nea o le malama-nei, ke sakinake e leaise lotou kau ki ai; so ko le nea e feliliuaki ko le malama-nei. Ko loku loto ke puli ai le sosaa ia koutou. Ko ia e leaise avaga, ti e tokaga fuai aia ki nea o le Aliki, pe e fefeaki lona tonu ki le Atua. Ka ko ia e nofo mo le avaga, ti e sosaà aifuai aia ki nea fakamalama, pe fefeaki lona tonu ki lona avaga, ti e vaelua ai lona loto. Ti e felaaki mo le fafine e leaise avaga, ti mo le taupoou foki, e tokaga fuai aia ki nea o le Aliki, talie ke maokioki aia i lona tino mo lona laumalie, ia Sesu-Kilisito lotatou Aliki.

Matth. c. XIII.

I le temi aia, na folafola fakatata a Sesu ki ana tisipulo: E fakatatau le puleaga o Selo mo se toe-koloa e tanumia i se koga-fenua; ti iloa aia e le tagata, ti ina toe tanu aia, ti ano aia o fakafiafia ai, ti e ina fakatau atu ana nea fuli, kae fakatau mai le koga-fenua koia. Ti e tatau foki le puleaga o Selo mo le tagata-fakatau e fakatau mata-i-tifa malie; ti iloa e ia le mata-i-tifa takimua, ti fano loa aia o fakatau atu ana nea fuli na nofo mo ia, kae fakatau mai le mata-i-tifa aia. Ti e tatau foki le puleaga o Selo mo se kupega e liu ki le tai, ti e mauà ai a ika kesekese; ti apele ake aia, ti toso mai, ti filifili loa a ika malie o taofi, kae tiaki a ika veli. Ti e felaaki foki i le aso fakamuli o le malama-nei; e au le kau Aselo, o lotou vaevae le kakai agaveli mei le kakai agamalie, ti e laku latou ki le nofoaga afi, e fai i ai le tagi mo le fakalili o nifo. Pe kua koutou iloa le uiga

o nea-nei fuli? Ti na lotou pati kiate ia: Io. Ti toe folafola mai aia kia latou: Mailoga le tagata poto e iloa le puleaga o Selo, ti e tatau aia mo se matua o se kāiga, e ina mauā i lona tukuaga-koloa a nea foou mo nea mago.

MISA ULUFAKI MATE.

Apoc. c. XIV.

I laaso, na kau logo ki le leo mei Selo na pati mai kiate au: Ke ke tosi: e manuia le u mate e mate i le Aliki; se kua lotou manava loa i olatou kauga, ti kua nofo maù aifuai mo olatou gāoi malie; ko le folafola aia o le Laumalie.

Joan. c. VI.

I le temi aia, na folafola a Sesu ki le kakai Sutea: Ko au ko le pane mauli, na kau ifo mei Selo. Ka e i ai se tasi e ina kai le pane koia, ti e mauli loaifuai aia. Ti ko le pane ka avatu e au ke mauli ai le malama-nei, ko loku tino aia. Ti na fekinauaki le kakai Sutea, o lotou pati: Pe e fefeaki lana aumai lona tino kia tatou, ke tou kai aia? Ti folafola ai a Sesu kia latou: E kau fakailo atu maoki, maoki ai kia koutou: Kapau e leaise koutou kai le tino o le Vosa-o-le-tagata mo inu lona toto, ti e leaise nofo le mauli ia koutou. Mailoga leia e kai loku tino mo inu loku toto, ti e ina maua e ia le mauli lee gato, ti e kau fakatuù-ake aia i le aso fakamuli.

KO LE VIA-KOLUSE.

KO LE UIGA LENEI O LE VIA-KOLUSE.

Na fualoa ake le mate o Sesu, ti na tauaki ano Malia mo ni ona kaiga o fakamamamae i le ala, na maligi ai le toto tapu o lona Alo. Na gato lona feanoaki mei le fale o Posio-Pilato o tatae ki Kalevalio; ko le koga ala ko ia na pati ko le Via-Koluse; ti na faa saele ai Malia o fakamanamanatu ki fifita o lona Tama; ti lotu loa le fenua ti na lotou oli fuai ke mamata ki potu fuli na mamae ai le Fakamauli; koia na faa ano ai le kakai kisiliteano ki Selusalemi o fakamamamae i le fuga kele tonu na fakamauli ai e le Mesia le malama-nei. Ti nofonofo, ti lotu le Atu-fenua i mamao; ti mailoga kaiga na leaise ma ano

ki Selusalemi, ti na lotou gaoi le u fakatata ki mamae mo le mate o Sesu-Kilisito, o fai ki ai lolatou fakamanatu, mo lotatou fakamamae ki lona Agai. Ko le tupuaga aia o le Via-Koluse, e faa fai i aso-nei i le Ekelesia o Sesu; ti ko le tootooga ko ia, kua tonu iate ia ke fai e le kakai kilisiteano, so ko le fakamamae aia, e matuaki aoga ki lotatou laumalie. E tou oono ki fakatata o le mate o Sesu, ti e tou manatu loa ki ona mamae, ti e tou alofa ai loa, ti e tou kole fakamamae, ti e tupu ai lotatou kalasia mo lotatou manuia ti e tou fia tonu loa mo fia mate ki lona Agai. Ko mamae-aga e kau-agafulu tupu fa na tafito fakamailoga i le ala ki Kalevalio; koia e fakatuu ai fakatata e kau-agafulu tupu fa; e pati latou ko le u setasio o le Via-Koluse.

KO LE AGISOA LENEI MO LE KOLE TEU KI LE VIA-KOLUSE.

Alofa atu, koluse,
Ko koe le ulufaga,
Mo le amanaki-aga
O malama-nei fuli.

Na tupu iato koe
Le mauli, le alofa
Mo le manuia foki
O matou fuli ai.

Ke ke liligi e Sesu,
Lou toto taputapu
O fakapuli katoa
Omatou agasala.

Ti ke manamanatui
Ki kaiga e mamae
Mo tagi kiato koe
Mei Pulekatolio.

Sesu, ko loku Aliki alofa, e kau punou-nei ki lou alo o su ti mo kole ki lou Agai, ke ke finegalo malie mai kiate au, ti mo kaiga fuli ai e nofo i Pulekatolio. E kau teu-nei, ke kau saele mo koe i le ala ki Kalevalio o fakamanatu mo fakamamae ki lou mate; ti aumai ke tupu ai soku alofa mo soku manuia, ke kau fiafia mamae ai mo koe, ti mo amo le koluse i malama-nei, talie ko koe.

Malia, ko koe na ke muaki mulimuli ia Sesu i le Via-

Koluse, ke ke au o taki au i le ala o le mamae; ti ke ako mai le kole mo le alofa ki lou Alo tapu, ti ke fakatatae loa latou ki lona Agai.

Tou mulimuli fuli
Ki le Alo o Malia,
E ano o mate ai
Ki fuga Kalevalio.

Uoi! loku alofa,
Kua puli lona tino
I le toto lasi ai
E sali i ona kafo.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto

A mamae o lou Alo.
Ke nofo maù mo au.

I. SETASIO.

KO LE FAKATOTONU A POSIO PILATO KE MATE AI A SESU.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.
T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i lona tali malie le pati fakaveliveli na fakatotonu ai ke kolusifiko aia; ti aua se tou tuku loa le veli kia Pilato tokatasi fuai, so ko tatou fuli ai mo ia na fakapau ke mate ai latatou Aliki.

Io, Sesu, ko matou agasala na tukipo ki lou Agai, ti ke tuku mai se loto fakasemala, ke motou vesia ai ki agasala, kae ke fakamolemolè latou i lou finegalo alofa.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Oono atu, kaiga,
Kua sai le Aliki
E le kakai tukipo!
O toso kia Pilato.

Ti na loiloisii
Mo gaoi fakaveli,
Ti lotou pati loa
Ke kolusifiko ia.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

II. SETASIO.

KO LE SIKI O LE KOLUSE E SESU, KAE INA AMO AIA.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i ona uma ku lailai, kae siki aifuai le toe koluse mamafa. Ko lona ako mai kia tatou le amo o lotatou koluse, ko le kataki aia o mamae kesekese mo veli o le malama-nei.

Sesu alofa, e leaise aoga mo koe le amo o le koluse, sò ko le Aliki mafimafi a koe, ti mo maokioki, kae aoga fuai kiate au ko le nea noa mo agasala, ti ke tuku mai le loto makeke, ke kau fiafia mamae ai i lalo-nei talie ko koe.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Se nea fakamamae!
E amo e le Aliki,
Mo le koluse mamafa
Otatou agasala.

Pei tuku mai, Sesu,
Le koluse, kau amo;
Na e aoga aia
Mo au e agasala.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

III. SETASIO.

KO LE TOKA O SESU I LE MAMAFA O LE KOLUSE.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu i lana kamata saele i le ala ki Kalevalio. Na gaegae ai lona tino i lona tai, mo le sali o le toto iate ia, ti fokifa kua toka aia ki le

kele, ti fetosoi loa aia e le kau tukipo, ti gaoi veli ai ki lona Agai, ke fai mo tuu ake aia kae saele.

Sesu alofa, na ke toka a koe ki le kele, talie ke ke fakamolemole ai laku faa siga i le agasala, ti e kau kole atu ke ke fakatuu ake au ti ke tokoi au, ke kau pipiki mo tuu maù aifuai ki lou Agai.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

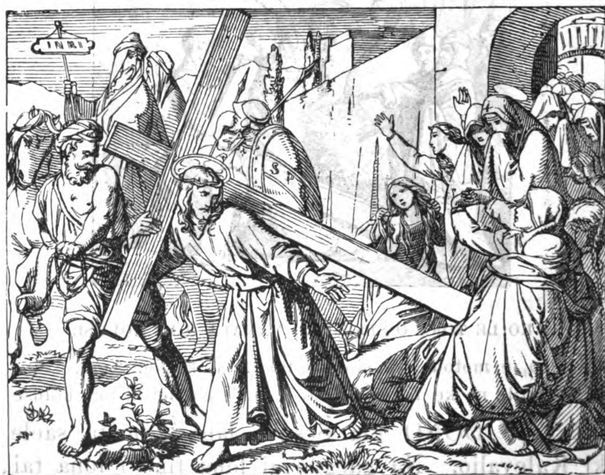
K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Oi! kua siga loa
Le Tui agamalie
O takoto i le kele
I loona gaegae.

Sesu, e kau mamae
I lou toka ki lalo!
E ke gaegae ai
Ko ooku agasala.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

IV. SETASIO.

KO LE FETAULAKI A SESU MO LONA TINANA.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i lona fetaulaki mo lona tinana; na feano-aki fuai aia i Selusalemi, ko le sakili o lona Tama, ti fokifa ku lā felavei i le ala ki Kalevalio. Ku felavei fuai o lā mata, kae kumaki fuai o lā loto, mo kataki fuai talie ke tou mauli.

Malia, tinana fakaalofaalofa, kau kole atu mua, ke ke vae-lua mo au ou mamae mo lou alofa ki lou Alo, ko loku Fakamauli, ke kau loto mamae foki i lona gaoi velii, ti ke kau alofa ai ki lona Agai.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Ti fokifa kua au
O fakafetaulaki
Malia mo lona Alo
I lona saele ake.

Tuku, tinana alofa,
Tuku ke ano o mate
Lou Alo taputapu,
Kae mauli tatou.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i loo ku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

V. SETASIO.

KO LE AU A SIMONE, O LA AMO LE KOLUSE MO SESU.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.
T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i lana tuku ake lona koluse mamafa, ke lā amo tokalua mo se tagata. Na ina ma amo tokatasi fuai aia; ka ko lona fakailoilo fuai ki le fenua, ke au latou o amo le koluse mo ia i lalo-nei, kae tatae ai mo ia ki le mauli lee gato.

Sesu, ko loku Aliki, e lasi loku agaveli ki lou Agai! E kau oono atufuai e ke uāuā talie ko au, kae kau aganoafuai au, mo fakafulufulumalie fuai; ti ke tuku mai se loto manuia i le aso-nei, ke kau alofa ai ì lau amo tokatasi le koluse mamafa, kae tā amo tokalua aia, kae kau tatae ai mo koe ki lou kololia lee gato.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.
T. Io, alofa mai kia matou.
K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Na fetaulaki foki
Mo Simone i le ala
Ti na taofi ke amo
Le koluse mo le Tui.

Sesu, ke ke tuku mai
Kau amo mo Simone
Lou koluse mamafa,
Se ku kau agasala.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

VI. SETASIO.

KO LE SOLOSOLO E VELONIKA MATA O SESU.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i lona mata aliki kua puli aia i le kakava, mo le toto, mo le efu i kele, ti e leaise

mailoga; ka ku iloa fuai aia e Velonika, ti oso mai loa aia o tekei le kakai tukipo, kae tatae ai ki lona Aliki, ke ina soloi lona mata tapu, kae tali mamae mo ia.

Sesu, ko loku Fakamauli, ke ke tuku mai se loto makeke, pe Velonika, ti ka fai mai se fakaveliveli ki lou Agai, ti e kau fakaofi atu ai kiate koe, ke tā tali mo koe le agaveli a le malama malaia.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Na au a Velonika
Ti na oso kia Sesu,
O solosolo le toto
E sali i lona mata.

Uvoi! le mata tapu
O loku Aliki Sesu,
Ku maumaui ai,
Leaise mailoga!

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

VII. SETASIO.

KO LE TOE TOKA O SESU KI LE KELE.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, kua toe toka aia ki lalo,

ti e naa i le kele lona mata tapu, ti ku atiga gaoi veli ki ai e le kau tukipo o fetafetau, mo ta, mo fetosoi aia, talie ke vave tuu-ake aia kae saele.

Sesu, Aliki makeke, e ke fakagaegae a koe talie fuai ko au, ko aufuai e gaegae maoki, ti e kau siga gaofie; ke ke tio mai kiate au, mo ke tuku mai se loto makeke, ke kau ma taofi ai loku tonu ki lou Agai, kae gato ai laku faa siga i le agasala.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Se nea fakamamae
Ku toe toka ki lalo
Le Alo o le Atua,
Ko le fakalua ai.

Ke ke tuku mai, Sesu,
Se loto fakasemala,
So ko aku agasala
E ke tokai a koe.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

VIII. SETASIO.

KO LE FOLAFOLA A SESU KI NI KAIGA ALOFA NA MULIMULI IATE IA.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, sakinake kua galo iate ia ona mamae, ka ku tokaga fuai a ia ki le fetagisi a niiki kaiga alofa na mulimuli iate ia, ti tio ake ki ai, mo alofa ai, o pati kia latou: ke aua se lotou fetagisi talie ko ia, kae lotou tagi fuai mo fakasemala i agasala.

Sesu, Aliki alofa, ke ke tuku mai le loto fakasemala ke kau mamae mo vesia ki agasala; se ka o kau alofa maoki ki lou Agai, peka kau vesia maoki ki agasala na ke mate ai.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Ti pati ai a Sesu
Ki ni kaiga alofa
Na tagi saele mai
I lona fanoga ake.

Aua se fetagisi
Ki oku mamae-nei,
Kae koutou tagi
Talie ko agasala.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i loo ku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

IX. SETASIO.

KO LE TOE TOKA O SESU, KO LE TUATOLU AIA.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.
T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i lona faa toka ki le kele; ku manamanatu aia ki kakai fuli ai o le malama, ti kua oli aia ke lotou mauli fuli ai i lona mate; kae ina iloa fuai i lona loto, e mate fuai aia, kae leaise gato ai le agasala mo le malaia o ni tokamauke i malama-nei; koia e atiga mamae ai, ti lūmuli mai lona gaegae o toe toka aia ki le kele.

Sesu alofa, e lasi lou uāuā talie ko au, ko le nea noa! Ko koe fuai e ke iloa le alofa; e ke oli ke kau mauli, kae kau aganoa fuai au, ti e ke oli ke kau manuia, kae kau fia malaia fuai au, mo agatuu ki au folafola. Ti e kau kole atu, i le aso-nei, ke ke lolomi loku loto malaia, ke kau tuku ai laku agaveli ki lou Agai alofa.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.
T. Io, alofa mai kia matou.
K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Uoi! oono atu
Kua toe toka foki
Le Alo o le Atua
Ko tolu le tuaai.

Sesu, Aliki makeke
Koa e ke toka ai?
Ko matou agasala
E ke gaegae ai.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i loo ku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù au.

X. SETASIO.

KO LE TATALA O KOFU O SESU.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i lana tatae ki Kalevalio; e tatala ake ona kofu, ku pipiki ai ki lona tino, na lailai i le fakaveliveli; ti toe masaesae ona kafo, ti toe tafe le toto i lona tino fuli ai.

Sesu, Aliki kataki, e lasi lou gaoi velii! Ku maumau lou tino, ti e toe tatala mo ou kofu, talie ke ke atiga mamae ai, mo ke luma i le fenua; ti e kau iloa atu lou finegalo alofa; e ke fia mamae i lou tino, talie ke ke fakapuli ai le faa tokaga a tagata ki olotou tino, mo lolotou fia malie, mo lolotou laukau, mo lolotou fia fakafulufulumalie fuai. Ti e kau kole atu ki lou Agai ke ke tuku mai, i le aso-nei, se loto malie ki lou finegalo, ke kau fia mamae fuai, mo tino veli fuai talie ko koe.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Soko ki Kalevalio
Ti na tata ona kofu
O masaesae ai
A kafo o lona tino.

Ke ifo mai ke vave
Iki Aselo alofa,
Uufi fakamalie
Le tino tapu o Sesu.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

XI. SETASIO.

KO LE TUTUKII O SESU KI LE KOLUSE.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO kia Sesu, i lana takoto loa ki le koluse, kae au le kau tukipo latou, o tata ona lima mo ona vae ke tutuki ai ki le koluse. Kao mamae ai le Aliki, se ku sosaa le kau tukipo, ku lotou toso mo tuki makeke; ku maui a ivi, mo topisi le toto, ti maumau ai lona tino.

Sesu, Akeno alofa, ko lenei le nea e fakamamae, ko lou gaoi velii kae ke fakalogo fuai. Ko au ko le kilisiteano, ti e leaise kau ma kataki se mamae ikiiki fuai, po ko se pati velifuai talie ko koe. Ti ku kau luma i laku

agaveli ki lou Agai. Koia e kau kole atu ai, ke ke tuku mai se loto mo se aga fakakilisiteano, ke kau fia pipiki ai mo koe ki le koluse, o kataki fuli ai mo fakamolemole nea veli o le malama-nei.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa, Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

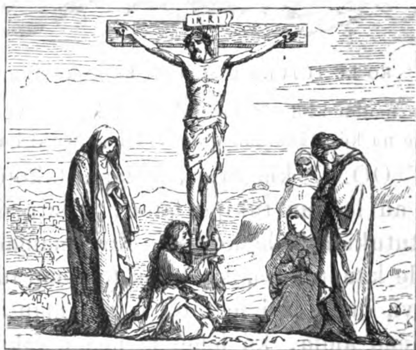
K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Ti na peesi ki lalo
Le Alo o le Atua
O fakatakoto ai
Mo tuki ki le koluse.

Manava mua tukipo
Manava ti mo manatu
Ko lotatou Aliki,
E palui fenaaki.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

XII. SETASIO.

KO LE MATE O SESU I LE KOLUSE.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu

KE TOU OONO kia Sesu; kua fakatuu le koluse i le lua, ti ku tautau i ai lona Agai; oki lana fai kole ki lona Tamana, mo lana pati mo le malama, ti mapelu mai loa lona ulu tapu, ti mate loa aia. Ti fokifa kua galulu le malama fuli ai, ti fai kese ai mo le lagi, sakinake e lā fetagisi i le mate o le Tupuaga.

Ko au fuai, e leaise kau alofa: Kua malu a utu latou, kae kau fakafefeka fuai au! Ku mamae ai le lagi mo le kele, kae kau aganoa fuai au! Ka ko aufuai na agasala, ti na mate fuai le Aliki talie ko au, ti e leaise kau alofa ki ai! Pei ke kau nofo maù ai i Kalevalio o mamata ki le koluse ke malū ai loku loto, ti e tupu ai ni oku alofa ki lona Agai.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa, Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Ti na fakatuu loa
Le koluse i le lua
Ti mate tonu i ai
Le Mesia o malama.

Sesu ko loku Aliki
Loku alofa mamae,
Ti mo loku fia mate
O fakatasi mo koe.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i loo ku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

XIII. SETASIO.

KO LE SAU AKE O LE TINO O SESU I LE KOLUSE.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.
T. Io, talie na ke fakamaüli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO ki le tino tapu o Sesu, kua sau aia i le koluse o tuku kia Malia; ko lenei le nea e fakamamae, ko lona sogi ki lona Alo-tapu, mo lona tio ake ki ona kafo fuli ai! Ku ina gaoi fuai aia kae sali fuai ona loimata; ti sakinake e vesili mai aia, po koai na maumau fenaaki lona Tama?

Malia, kau pati atu: ko au na agaveli ki lou Alo; ko au na tukipo kiate ia, se na mate aia, talie ko aku agasala. Ti fakafetai mo ia i le alofa, se ku kau toe mauli ti ke fakafulufulumalie fuai, ka ke ulufaki au ke gato

laku agaveli ki lona Agai, kae kau taofi maù ai le mauli mo le manuia na kau maua i lona mate.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Ti na sau mai loa
Le tino tapu o Sesu
O tuku kia Malia
Ke ina teu aia.

Ko au-nei, Malia,
So ko au na tukipo
Ki lou Alo alofa
Ti ke ulufaki au.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i looku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

XIV. SETASIO.

KO LE AVEIFO O SESU.

K. Sesu, e motou atolasio mo fakafetai ki lou Agai.

T. Io, talie na ke fakamauli ai le malama-nei ki lou koluse tapu.

KE TOU OONO ki le tino tapu o Sesu, kua fakakaloa aia, ti kua aveifo aia ki lona Tanuma-fatu; kua oki

ona mamae, kua iku lona kataki, ti ku tou mauli ai: ke tou fakamaopoopo lotatou loto o manamanatu ki lona alofa mo lotatou agaveli, ti ke tou alofa ai mo agamalie ki lona Agai.

Io Sesu, kau kole atu, ke ke afe makeke loku loto gaegae-nei ki lou Agai mafimafi. E kau soli atu aù, ke ke taofi mo ke taupau loku lôto i aso katoa ai; ke kau mulimuli aifuai kiate koe i le malama-veli-nei, ke kau tatae atu ai ki le kololia lee gato, na ke fakatau mo oku ki lou mate. Amene.

Ko lomatou Tamana e i Selo. Alofa Malia. Kololia.

K. Aliki, alofa mai kia matou.

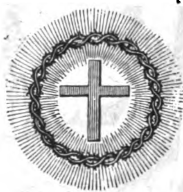
T. Io, alofa mai kia matou.

K. Ti ke alofa foki ki kaiga e i pulekatolio, ti ke taki ai latou ki le fakafulufulumalie-aga. — T. Amene.

Ti fakakoloa foki
Mo avake ai loa
Le Alo alofa-ina
Kilona tanuma-fatu.

E motou lele mai
Kiato koe Malia
Ke ke pania matou
E nofo i lalo-nei.

Malia, kau kole atu
Ke ke tosi i loo ku loto
A mamae o lou Alo,
Ke nofo maù mo au.

I LE BENEDICTIO, I LE SILI O LE VIA-KOLUSE.

V. Adoramus te, Christe, et benedicimus tibi.

R. Quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum.

V. Ora pro nobis, Virgo dolorosissima.

R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

V. Signasti, Domine, tuum servum Franciscum,

R. Signis redemptionis nostrae.

V. Oremus pro pontifice nostro, N.

R. Dominus conservet eum et vivificet eum, beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum ejus.

V. Oremus pro fidelibus defunctis.

R. Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis.

OREMUS.

Respice, quaesumus, Domine, super hanc familiam tuam, pro qua Dominus noster Jesus Christus non dubitavit manibus tradi nocentium et crucis subire tormentum.

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui, hora sexta, pro redemptione mundi crucis patibulum ascendisti, et sanguinem tuum pretiosum in remissionem peccatorum nostrorum fudisti, te humiliter deprecamur, ut, post obitum nostrum, januam paradisi nos gaudentes introire concedas.

Interveniat pro nobis, quaesumus, Domine Jesu Christe, nunc et in hora mortis nostrae, apud tuam clementiam, beata Virgo Maria Mater tua, cujus sacratissimam animam, in hora tuae passionis, doloris gladius pertransivit.

Domine Jesu Christe, qui refrigescente mundo, ad inflammandum corda nostra tui amoris igne, in carne beatissimi Francisci passionis tuae sacra stigmata renovasti; concede propitius, ut ejus meritis et precibus crucem jugiter feramus, et dignos fructus poenitentiae faciamus.

Omnipotens sempiterne Deus, miserere famulo tuo pontifici nostro, N., et dirige eum secundum tuam clementiam in viam salutis aeternae, ut, te donante, tibi placita cupiat, et tota virtute perficiat.

Deus, veniae largitor et humanae salutis amator, quaesumus, clementiam tuam, ut congregationis nostrae fratres, propinquos et benefactores, qui ex hoc seculo transierunt,

beata Maria semper Virgine intercedente, cum omnibus sanctis suis, ad perpetuae beatitudinis consortium pervenire concedas. Per Dominum, etc.

R. Amen.
V. Parce, Domine, parce populo tuo.
R. Ne in aeternum irascaris nobis.
V. Parce, Domine, parce populo tuo.
R. Ne in aeternum irascaris nobis.
V. Parce, Domine, parce populo tuo.
R. Ne in aeternum irascaris nobis.
V. Pie Jesu, Domine, dona eis requiem,
R. Sempiternam.

Jube, Domine, benedicere.

Benedicat nos Dominus noster Jesus Christus, qui pro nobis flagellatus est, crucem portavit et fuit crucifixus. Amen.

TOSI-AGISOA.

AGISOA KI LE ATUA MAOKI.

Ke tou sua mo afa
Ki le Atua maoki,
Ke tou iloa fuli
Lona Agai alofa.

Ko le Tui tokatasi
O Selo mo le malama
Ko le Tupuaga lasi
O nea katoa ai.

Ka e i lona Agai
Ipotasi tokatolu
Le Tamana mo le Alo
Mo le Sepilitu-tapu.

E tokatolu latou
Ka ko le Tui e tasi
Koia e pati ai
Ko le Tasitolu-tapu.

Ti ko le Laumalie
E leai sona tino;
Na lee tupu aia
Ti e leaise gato.

Ko ia e tokatasi
Ko le Atua maoki,
Mo le Aliki makeke
Mo le Tamana malie.

Na fakatupu e ia,
I lana pati fuai,
Le lagi mo le malama
Ti mo nea fuli ai.

Ti e agai aia
I ganea kesekese,
Ti e pule tonu ai
Ki le lagi mo le kele.

Ti e leaise nea
E puli iate ia;
E ina iloa foki
Le loto o le tagata.

Ko ia na fakatupu
Tatou tagata fuli
Ke tou tausi tonu
Ti mo alofa ki ai.

Ti ke tou fakalogo
I malama ki le Tui,
Ke tou maua ai
Le manuia i Selo.

Io, ko le tosi lena
O tatou i malama,
Ke tonu ki le Atua
Kae manuia loa.

Ke tou fakafetai
Ki le Tui mafimafi,
Ku tou iloa fuli
Lona Agai malie.

Ke tou punou loa
O su mo fakafetai,
Ke tou nofo mo lotu
Ki le Atua maoki.

Ke tou oli fuai
Ke iku ia tatou
I aso katoa ai
Lona finegalo tapu.

Ke tou tui makeke,
Mo fanaki, mo tokaga,
Mo fakalogo, mo kole
Ki le Atua alofa.

Ti tou maua ai,
I le aso fakamuli,
Le mauli lee gato
Mo le kololia loa.

AGISOA KI LE KAU ASELO.

Tou fakamanatui
A gaoi kesekese,
Na fai e le Atua
I ona aso i mua.

Ko lona Kau-Feao
Na muaki fakatupu,
Ko le u laumalie
E igoa ko Aselo.

Na lasi ai i Selo
Lolatou manuia,
Ti lasi foki i ai
Lolatou kololia.

Ti na nofonofo loa
Ti malaia niiki,
O fia fakatatau
Ki le Tui mafimafi.

Na malomia latou
Ti mo kapuia foki
Ki le afi lee gato
E igoa ko Ifeli.

Ti e talu mei ai
Lolatou malaia
Mo finenonofo mai
Kia tatou katoa.

Kua sese a Satana
Mo le kau temonio;
Ka koi api fuai
Le u Aselo malie.

Ti e lotou feao
Ki le Tasitolu-tapu;
E lotou ulufaki
Le malama-nei foki.

E lotou taupau
Mo pania ki le Tui
A fanau malaia
A Atama agasala.

Viki mo fakafetai
Kiate koe, Aliki,
I lau tufaki mai
Le u Aselo-tausi.

Tio mai, Mikaele,
Ki le oli a Satana,
Ke ina fakasalai
Omatou loto vale.

E motou kole atu
Ke ke lolomi le fili
Ke motou sao tonu
I le kākā a Ifeli.

Io, ke alofa mai
Mo Aselo fuli ai
Ki okotou kaiga
E nofo i lalo-nei.

Alofa ti mo manatu
Ki omatou fifita,
Mo fia tatae atu
Ki lotatou fenua.

Ke tou mamata fuli
Mo feao fakatasi
Ki le Tui mafimafi,
Ko lotatou Tamana.

AGISOA KI LE TAGATA MO LONA SIGA.

Ke tou fesua-aki
Le gaoi takimua,
Na fai i lalo-nei
E lotatou Atua.

Ko ia na fakatupu
Atama mo Eva foki,
Ko matua o tatou,
Na tou tupu i ai.

Ko kuaga o laua
Ko le pela o le kele,
Na fakamauli ai
Ki olā laumalie.

Na lā tupu tokalua
I le aga manuia;
Na lā poto kese ai
Mo tuputupua foki.

Ti na lā veli ki muli
Ti mo malaia lasi
O tui ki fakasala
A le fili, ko Satana.

Na lā kai tokalua
Le laakau na tapu;
Ko le agatuu tonu
Ki lotatou Atua.

Ti na siga fakatasi
Mo Atama ti mo Eva
Olā afusa katoa,
Ko kakai o malama.

Ko le agasala-nei,
Ko le tupuaga ai
O malaia katoa
E sosolo i malama.

Na tupu i ai foki
A mamae kesekese
O le loto mo le tino
Ti mo lotatou mate.

Ti na mafola o lasi
Agasala o tagata,
Ti fakapuli latou
I le fuga kele-nei.

Ti na gato ia Noe
Mo ana fanau foki,
Na sao i le lomaki
Na soko ki le malama.

Ti na sili le lomaki,
Ti na toe agasala
Mo atiga tupu veli
Le kakai o malama.

Na toe galo ki muli,
I lolatou tausi,
Le Tupuaga maoki,
Kae tui ki le fili.

Ti na lotou liliu
O loto fakapouli
Mo aga ki nea noa
Na igoa ko Atua.

Ti na mafola o lasi
Lolatou malaia,
Ti na sokosoko loa
Le pagani i malama.

Ti na gato i afusa
O Apalaamo tonu
Na taofi le Atua,
O tausi ki le Lotu.

Ti ko afusa ko ia
Na tonu i le Atua
Ke tupu-tagata ai
Le Mesia o malama.

Ko ia na ifo mai
I lona loto alofa
Ke ina fakamauli
A fanau a Atama.

Tou fakafiafia
Mo fakafetai foki
Ki lotatou Mesia,
Se kua tou mauli.

Ke tou taofi loa
Lotatou manuia
Aua se tou tui
Ki le kākā a le fili.

KI LE ATEVETU.

Mesia, ifo mai,
Fakamauli matou
Ifo mai ke vave,
Vave, vave, vave.

Alofa ki le malama
E takoto i le mate
Talu lona agasala.
Mesia, ifo mai . . .

Fakamolemole mai
Omatou agasala,
Ka ke saele mai-la.
Mesia, ifo mai . . .

Kua kau fakatasi
Le u temonio fuli,
O fakasala matou.
Mesia, ifo mai . . .

E motou tagi atu
Ki lou Agai tapu;
Pei alofa mai-la!
Mesia, ifo mai . . .

Pe leaise ke logo
Amatou fetagisi
Ti mo tauvasa foki.
Mesia, ifo mai . . .

Tio mai, kua sai
Matou katoa ai
O fetoso ki Ifeli
Mesia, ifo mai . . .

Ko nea veli matou,
Ka ko aau fanau,
Ti ke alofa ki ai
Mesia, ifo mai . . .

Fakalogo ki le tagi
O le kaiga mativa
A Atama agasala.
Mesia, ifo mai . . .

Ti e fefeaki-nei?
E ke tukuna matou
Ke motou veli fuli?
Mesia, ifo mai . . .

Uvoi! Selo malie!
Ko lomatou fenua,
Ko le puli-mo aia.
Mesia, ifo mai . . .

Se nea fakamamae!
Ko le nofo loai-mo
Mo Satana, i Ifeli?
Mesia, ifo mai . . .

Ka ke ifo ki malama,
Ti o motou makeke
Mo mauli ai foki.
Mesia, ifo mai . . .

Io, vave, vave mai
E kau fia mavae
I le veli mo le mate.
Mesia, ifo mai . . .

Uvoi! loku alofa,
Ma loku fia mamata
Ki loku Fakamauli!
Mesia, ifo mai . . .

KI LE NATIVITATE O SESU.

Kololia, fakafetai
Ki le Atua i Selo,
Ti alofa mo manuia
Ki tagata agatonu.
Kololia, fakafetai,
Kololia lee gato.

Kololia, fakafetai
I le temi manuia
Na fanau i lalo-nei
Le Mesia o malama.
Kololia, fakafetai . . .

Ke tou fekalaga-aki
Le Nativitate tapu,
Ke tou fiafia ai
Se kua tou mauli.
Kololia, fakafetai . . .

Ke tou sua fakatasi
Mo le u Aselo fuli:
Kololia, fakafetai
Ki lotatou Aliki.
Kololia, fakafetai . . .

Kololia, fakafetai
Kia Sesu-Kilisito,
Kololia ki le Mesia
O malama-nei fuli.
Kololia, fakafetai . . .

Kololia, fakafetai
Ki le Alo o Malia,
Io, io, fakafetai
I lona loto alofa.
Kololia, fakafetai . . .

Io, io, fakafetai
Ki le Agai o Sesu,
Kua lasi lona alofa
Fakafetai loai.
Kololia, fakafetai . . .

KI LE NATIVITATE O SESU.

Fakafetai, Alo o Malia,
Fakafetai i lou alofa.

Kilisiteano, fiafia mai
Ti mo katoa mai i le po malie . . Fakafetai.

Ku tatae mai le temi malie,
Ko le Nativitate o Sesu Aliki . . Fakafetai.

Na tonu i mua ke tou mamate,
Ti ku tou mauli i le aso-nei . . . Fakafetai.

Ti na tou sala ia Lusifelo,
Ka ku tou mauli ia Kilisito . . . Fakafetai.

Na ke ifo mai o tupu-tagata,
Ke toe manuia le malama fuli . . Fakafetai.

Na mafoa foki le ala ki Selo
I le Fakamauli, kua ifo mai . . . Fakafetai.

Ke tou alofa ki le tama-nei
E agai mativa i se fale veli . . . Fakafetai.

Ko le nea e fakaalofalofa
Lona fakamamae, ka ko le Mesia . Fakafetai.

Pei ifo mai, Aselo feao,
Ti mo fakafetai ki lona Agai . . . Fakafetai.

Ke tou feao mo fakamamae
Ki le Aliki lasi, kua tupu-toe . . Fakafetai.

Tou iloa lona alofa lasi,
Tou alofa ai, mo fakafetai . . . . Fakafetai.

Alo o Malia, malo le alofa,
Fakafetai lasi, kololia loa . . . . . Fakafetai.

Io, kololia kia Sesu tapu
Ku fanau aia i se fale-manu . . . Fakafetai.

Ke tou kalaga i le fiafia
Ki le nativitate o Sesu alofa . . . Fakafetai.

LE NATIVITATE.

Viki atu mo alofa (*bis*)
Ki le Tama o Malia,
Alofa, Alofa!
Na tupu-tagata
Loku Atua.

Na tupu-tagata ia
Ke mauli a tagata,
Alofa, Alofa!
Ki loku taina,
Loku Atua.

Alofa kiate koe,
I lou mativa kese,
Alofa, Alofa!
I lou mamae,
Loku Atua.

Nea fakaofolele,
Ko lona agamalie
Alofa, Alofa!
Ki leia Toe
Loku Atua.

Ko le Atua maoki,
Kua nofo fakapuli,
Alofa, Alofa!
Viki ki le Tama,
Loku Atua.

Looku Fakamauli,
Malo i lou kataki!
Alofa, Alofa!
Ki loku Aliki,
Loku Atua.

Malo le alofa mai,
Malo le ifo ki lalo,
Alofa, Alofa!
Le Tui o Selo,
Loku Atua.

Ke tou fakafeao
Mo Malia mo Sosefo
Alofa, Alofa!
Ki lolā Alo.
Loku Atua.

Viki mo alofa atu
Ki le Tama na o tupu,
Alofa, Alofa!
Ki le Toe tapu
Loku Atua.

Lona suafa ko Sesu,
Ko Sesu le agamalu,
Alofa, Alofa!
Viki kia Sesu
Loku Atua.

LE NATIVITATE.

Felelei mai, Kilisiteano,
Tio ki le Tama na o tupu;
Ko le Aliki maoki o Selo.
Tou atolasio,
Tou atolasio,
Tou atolasio ki le Aliki.

Tou fiafia mo fenua fuli
Kua lele mai o sakili
Le Tama tapu, lotou Atua.
Tou atolasio . . .

Ko le Alo tonu o le Eteleno
Na ina gaoi nea fuli,
Ka kua ifo o tupu-tagata.
Tou atolasio . . .

Tou vikiviki mo fakafetai,
Mo alofa ki le Tama tapu,
Ko lotatou taina Atua.
Tou atolasio,
Tou atolasio,
Tou atolasio ki le Aliki.

LE EPIFANIA.

Kua tuu le fetuu
O le Epifania;
Tou mulimuli atu,
Afa lona uiga;
Afa mo le kau Masi
Le Tama taputapu,
Kua mailoga-aki
Se fetuu foou.

Ulu atu mo Aliki
Ulu atu ki fale;
Lena le Toe maoki,
Na o fanau ake;
Nea fakaofolele
Kua tupu-tagata
Le Tui tonu o Selo,
Le Alo o Seova.

Ko lena le fale-manu,
Lona agaiaga,
Tou aga o punou
Mo su ki le Atua;
Momoli atu ki ai
Sotatou moliga,
Sona aulo malie,
Se tule, mo se mila.

Ke fakailo ki ai
Tonu lona uiga:
Ko ia ko le Aliki,
Le Tagata-Atua,
So ko le Fakamauli
Na totonu i mua
Ke ina fakamalie
Afusa a Atama.

Ke tou atolasio
Mo le kau Aliki,
Mo Malia, mo Sosefo,
Ana matua foki;

Ke tou su mo latou
Fakamalotoloto
Ki le Tama taputapu
Na o fanau fua.

Kua soko ki Futuna
Le fetuu malie;
Ko le fakamailoga
O le lotu maoki.
Ku tou iloa-nei
Sesu Fakamauli;
Ku tou maua ai
Lona tausi tonu.

Tou fakafiafia,
Tou fakafetai
I le logo manuia
Na o tatae mai.
Taofi atu le Lotu
Taofi le mauli
Taofi atu ke maù
Le Atua maoki.

KI LE MESIA, MO LONA MAULI I MALAMA-NEI.

Na fakatonu i mua
Ke mate mo ano veli
Afusa katoa ai
A Atama agasala.

Ti alofa mai loa
Le Alo o le Atua
Kia tatou katoa
Ke tou mauli ai.

Na kakau mei Selo
Se tasi Alekaselo,
Ke ave kia Malia
Ona logo manuia.

Na pati kiate ia:
Ko koe ka fai-toe
Ti mo fanau se tama
Ko Sesu lona igoa.

Ti na fanau Malia
Mo nofo taupoou,
Sesu lotou Mesia
I se nofoaga manu.

Na nofo mua a ia
Pe ko se tagata noa,
Kae fakapuli ai
Lona Atua maoki.

Ti na nofonofo loa,
Ti o saele a Sesu
O ako ki le malama
Ana folafola tapu.

Na ina fakamauli
A masaki fuli ai,
A kivi, mo tulituli,
Mo noa, mo mate foki.

Na fakatalatupua
Ana gaoi na fai,
Ke tou iloa ai
Ko ia ko le Atua.

Ti finenonofo ai
Niiki Aliki foki,
Ti na fakakaukau
Ke mate ai a Sesu.

Ti fai, ti soko loa,
Lolatou loto veli,
O lotou kapa foki
Ki lolatou Mesia.

Na lotou sai loa
O tai, ti mo nukii;
Ti mate loa aia
Ke tou mauli ai.

Ke tou fakafetai
I lona alofa lasi;
Ti tou fakasemala
Ki otou agasala.

Na tanu maoki ai
Lona tino taputapu,
Ti i lona aso tolu
Na tuu mei le mate.

Na toe nofo i lalo
I po e kau-fa foki,
O pati, mo akonaki
Le kau Apositolo.

Na tatae lona aso,
Ti fano loa ki Selo,
Ko le ano penapena
Otatou nofoaga.

Ti e toe ifo mai
I le aso fakamuli
Ke fakamau katoa
Mauli mo mate foki.

Alofa mo kololia
Kia Sesu-Kilisito,
Ko le Atua maoki
Ti ko le tagata foki.

Alofa ki le Aliki,
Fakafetai ki ai
I lona au o mate
Ke tou toe mauli.

Sesu manava-alofa,
Alo tapu o Malia,
Fakafetai mo koe,
Fetai i le alofa.

KI LE MATE O SESU.

Tagi, Kilisiteano,
Tagi mo ke manatu
Ki le toto taputapu
Na liligi e Sesu;
Tagi ke maligi lasi
Oou loimata,
Ke maligi fakatasi
Mo le toto o Sesu.

Tagi mo manamanatu
Ona mamae lasi
Na fia mate aia
I le alofa atu.
Manatu ti ke alofa
Mo agatonu foki,
O fia mate mo koe,
Mate kiate ia.

Ti na kamata mamae
I fuga Oliveto,
Na fualoa i ai
Mo lona fai-kole,
Kole ki lona Tamana
Ke manava-alofa
Mo tali ona mamae
Kae tou mauli.

Oki ai lona kole
Ti na tatae ake
Ko Sutasi malaia
Mo le kau tukipo;
Tio ki le agaveli
E au ko le sogi,
Ke fakailoa ai
Le Aliki ke sai.

Sesu, ko loku Aliki,
Loku alofa atu
I lou tali malie
Le pule a le fili!
E lasi lou kataki
Ki le fenua veli,
E gutu malie mai
Kae loto tukipo.

Ti sai, ti toso loa
I le fakapouli,
Toso ki Selusalemi
Ki le kau Aliki.
Aselo, katoa mai
O fakapoipoi,
So ko ia kua sai
Ko le Fakamauli.

Soko ki Selusalemi
Ki le fale o Ana,
Ti na aoia aì
I lona manukii:
Na fetafetau foki,
Mo sasa, ti mo tuki,
Ti gogolo mo aanu
Ki le Aliki tapu.

Atiga mamae Sesu
Ko lona tokatasi,
Kua loto gaegae
Ona Apositolo,
O mavetevete foki
Ti mo sola mamao;
Ti fakafiti ki ai
Le tasi ko Petelo.

Pogipogi ake loa,
I le felia ono,
Na saele le fanoga
Taki kia Pilato.
Leaise ina pau
Ke tamate noai,
Ti na kakau ke taki
Sesu kia Helote.

Na nuki ake i ai
Ti na kapu ke ano,
Kae usiate ia
E Posio-Pilato,
Ti kalaga fakatasi
Le kakai katoa:
Ke kolusifiko ia,
Kolusifiko ia.

Ti o tuku ake loa
E Posio-Pilato •
Ke pule kiate ia
Le kakai tukipo;
Na oso mai latou
O toso fakaveli
Kae sai ki le pou
Le Aliki ke sasa.

Sesu, e kau mamae
I lou tino tapu
Ku motumotu aia,
Ko aku agasala!
Pei manava, tukipo,
Manava, so ko Sesu
Ko lotatou Aliki
E koutou sasa.

Na lotou fili foki
Se palā talatala
O tuku fakamanuki
Ki lona ulu tapu;
Ti lotou tuutuli
Mo pati fakasamu:
Alofa atu, Aliki;
Ti aanu ki ai.

Sesu, kau luma atu
I laku agaveli!
Ko le nea noa au
Ko koe ko le Tui;
Ti naà iato koe
Mamae fuli ai
Kae kau tuli au
Kau nofo malie.

Na lotou toso Sesu
Ke amo le koluse
Ki fuga Kalevalio,
Ko lona mateaga.
Sesu, e kau alofa
I lou gaegae,
Ka ke amo tokatasi
Le koluse mamafa.

Ti na tauaki toka
I lona gaegae,
Kae au le kakai
O siki ke saele.
Ti na lotou fekite
Mo le tasi tagata
Ti taofi ke lā amo
Le koluse mo Sesu.

Soko ki Kalevalio
Ti na fakatakoto
Ki le koluse, ke tuki
Ona lima mo vae;
Ti na fakatuu loa
Le koluse mo Sesu;
Ti mate loa i ai
Le Aliki alofa.

Ti na mafuike ai
Le malama katoa;
Na fakapouli foki
Ti mate mo le laa;
Na mafaafaa utu
Ko fakamailoga,
Ti fetokai ki lalo
Le kakai tukipo.

Sesu, ko loku Aliki
Ti mo loku Atua,
Na ke mate tonu ai
I le alofa mai.
Sesu, ke ke tuku mai
Se loto manuia,
Ke kau mate mo koe
I le alofa atu.

Io, ke ke tuku mai
Kau amo mo koe
Le koluse i malama
I aso fuli ai,
Kau mulimuli atu
I le malama veli,
Ke kau tatae atu
Ki Selo e malie.

KI LE VIA-KOLUSE.

Alofa atu, koluse,
Ko koe le ulufaga
Mo le amanakiaga
O malama-nei fuli.

Na tupu iato koe
Le mauli, le alofa,
Mo le manuia foki
O matou fuli ai.

Ke ke liligi, e Sesu,
Lou toto taputapu,
O fakapuli katoa
Omatou agasala.

Ti ke manamanatui
Ki kaiga e mamae,
Mo tagi kiato koe
Mei Pulekatolio.

Tou mulimuli fuli
Ki le Alo o Malia
E ano o mate ai
Ki fuga Kalevalio.

Uoi! loku alofa,
Kua puli lona tino
I le toto lasi ai
E sali i ona kafo.

Oono atu, kaiga,
Kua sai le Aliki
E le kakai tukipo
O toso kia Pilato!

Ti na loiloisii
Mo gaoi fakaveli,
Ti lotou pati loa
Ke kolusifiko ia.

Se nea fakamamae!
E amo e le Aliki
Mo le koluse mamafa
Otatou agasala.

Pei tuku mai, Sesu,
Le koluse kau amo,
Na e aoga aia
Mo au e agasala.

Oi! kua siga loa
Le Tui agamalie,
O takoto i le kele
I loona gaegae.

Sesu, e kau mamae
I lou toka ki lalo!
E ke gaegae ai
Ko aaku agasala.

Ti fokifa kua au
O fakafetaulaki
Malia mo lona Alo
I lona saele ake.

Tuku, tinana alofa,
Tuku ke ano o mate
Lou Alo taputapu
Kae mauli tatou.

Na fetaulaki foki
Mo Simone i le ala,
Ti na taofi ke amo
Le koluse mo le Tui.

Sesu, ke ke tuku mai
Kau amo mo Simone
Lou koluse mamafa
Se ku kau agasala.

Na au a Velonika
Ti na oso kia Sesu
O solosolo le toto
E sali i lona mata.

Uvoi! le mata tapu
O loku Aliki Sesu,
Ku maumaui ai,
Leaise mailoga.

Se nea fakamamamae!
Ku toe toka ki lalo
Le Alo o le Atua,
Ko le fakalua ai.

Ke ke tuku mai, Sesu,
Se loto fakasemala,
So ko aku agasala
E ke tokai a koe.

Tì pati ai a Sesu
Ki ni kaiga alofa
Na tagi saele mai
I lona fanoga ake.

Aua se fetagisi
Ki oku mamae-nei,
Kae koutou tagi
Talie ko agasala.

Uoi! oono atu
Kua toe toka foki
Le Alo o le Atua,
Ko le tuatolu ai.

Sesu, Aliki makeke,
Koa e ke toka ai!
Ko matou agasala
E ke gaegae ai.

Soko ki Kalevalio
Ti na tata ona kofu,
O masaesae ai
A kafo o lona tino.

Ke ifo mai ke vave
Iki Aselo alofa,
Uufi fakamalie
Le tino tapu o Sesu.

Ti na peesi ki lalo
Le Alo o le Atua
O fakatakoto ai
Mo tuki ki le koluse.

Manava mũa, tukipo,
Manava, ti mo manatu
Ko lotatou Aliki
E palui fenaaki.

Ti na fakatuu loa
Le koluse i le lua,
Ti mate tonu i ai
Le Mesia o malama.

Sesu, ko loku Aliki,
Loku alofa mamae
Ti mo loku fia mate
O fakatasi mo koe.

Ti na sau mai loa
Le tino tapu o Sesu,
O tuku kia Malia
Ke ina teu aia.

Ko au-nei, Malia,
So ko au na tukipo
Ki lou Alo alofa,
Ti ke ulufaki au.

Ti fakakoloa foki
Mo avake ai loa
Le Alo alofaina
Ki lona tanuma-fatu.

E motou lele mai
Kiato koe, Malia,
Ke ke pania matou
E nofo i lalo-nei.

VIA-KOLUSE.

Le uluaki setasio,
Ko le fakakaukau
Mo fakapau e Pilato
Ke mate ai a Sesu.
Uvoi! ko loku tukipo,
Ko au na fakatonu
Mo pati ke kolusifiko
Loku Aliki ko Sesu.

Ko le lua o setasio,
Ko le siki le koluse,
Siki e Sesu-Kilisito,
Ka e amo tokatasi.
Sesu, ke ke alofa mai
Tā amo loku koluse,
Ke kau ma kataki ai
A mamae kesekese.

Ko le tolu o setasio
Ko lona muaki toka,
Toka taomia ki lalo
I le koluse mamafa.
Aliki, na ke gaegae
Ko aaku agasala,
Ku kau vesia ki ai,
Fakamolemole mai.

Ko lona fa o setasio,
Ko lana fetauliki,
Ko Malia mo lona Alo
I lana totolo ake.
Malia, ke ke epa mai
O vae-lua mo au
Lou alofa lasi ai
Ki lou Alo ko Sesu.

Ko le lima o setasio,
Le fekite mo Simone,
Mo poloaki ke lā amo
Tokalua le koluse.
Tuku mai, Aliki Sesu,
Le koluse kau amo,
Se e aoga tonu ai
Mo au e agasala.

Ko le ono o setasio,
Ko Velonika na tuu
Ko le ano o solosolo
Le mata tapu o Sesu.
Uoi! lona mata tapu
Kua puli i le toto!
E leaise mailoga
Kua veli kese ai!

Ko le fitu o setasio,
Ko loona toe toka,
O mapelu ai ki lalo,
Ko le tualua ia.
Aliki, e ke faa toka
Ko aaku agasala,
Ku kau vesia ki ai
Ti kau fakasemala.

Ko le valu o setasio,
Ko lana pati alofa
Ki kaiga na fetagisi
Mo muli kiate ia.
Aua se kotou tagi
I oku mamae-nei,
Kae tagi fakamaoki
Talie ko agasala.

Ko le iva o setasio,
Ko le toe toka foki
O fakapulou ki lalo,
Ko le tuatolu ai.
E lasi lou fitafita,
Aliki agamalie,
I amatou agasala,
Ka ke fakamolemole.

Le agafulu setasio,
Ko le tala ona kofu,
Ti na toe puke le toto
I ni ona kafo tapu.
Uvoi! kua lailai
Loku Aliki ko Sesu;
Kua mamae lasi ai
Talie foki ko au!

Le setasio tupu tasi
Ko le tutuki o Sesu,
Tuki fao, tuki makeke
Ona lima, ona vae.
Oi, nea fakamamae!
Pei manava, tukipo,
So ko lotatou Aliki
E koutou palui.

Le setasio tupu lua,
Ko Sesu ka fakaoki,
Fakaoki lona manava
Ti mate loa aia.
Kaū kole, Aliki Sesu,
O kole fakamamae
Kau mauli agatonu
Mo mate kiate koe.

Le setasio tupu tolu
Ko le sau le Aliki,
Sau mei lona koluse
Na tautau i ai.
Ko au, tinana alofa,
Na tukipo kia Sesu,
Ulufaki au maoki
Kau toe agatonu.

Le setasio fakamuli
Ko lona fakakoloa
Mo lona ave ifo ai
Ki lona tanuma-fatu.
Ulufaki au, Malia,
Kau taofi malie,
Mo alofa, mo agatonu
Ki lou Alo mo koe.

KO MAMAE O MALIA I LE MATE O SESU.

Temai, Kilisiteano,
O mamata i Kalevalio
Kia Sesu, ti mo Malia
E tagi i le koluse.

Se nea ka fakamamae!
Ko Malia i lana pipiki
Ki le koluse totoia
O lona Alo ka mate.

Pe e i ai se tagata
E leaise alofa ai
Ki le tinana taputapu
E tagi ki lona Tama?

Sakinake ko lona Alo,
Kua ina folo le aseto;
Kua ina folo mo ia
Le kona o le malama.

E tuu ofi a Malia
O ina luluku le koluse,
Kae sali ai ki lalo
Le toto o lona Alo.

Malia, ke ke fakasoko
Mo tosi tonu i loku loto
A kafo mo mamae fuli
O lou Tama-Aliki.

Kau manatu mo alofa
Ki loku Aliki kua mate,
Kau fia mate mo au
Ki lona Agai tapu.

Kau vae-lua mo ia
Mamae fuli o le malama,
Ti ke kau tatae loa
Ki Selo, ki le Atua.

Kau fiafia mamae
Mo totolo fakaagamalu,
Ke kau manuia ai
Mo tonu ki le Aliki.

Malia, kau kole atu
Ke alofa mo pania au,
Loku fia tonu mo poto
Mo iku ki loku Tui.

E kau nofo mo fanaki
Ki le koluse o lou Tama,
Kau ulufaga ki ai
Mo koe Malia foki.

Ti ka tatae ake ai
Loku mate, ke ke vave mai,
Io, vave mai, Malia,
O taki loku fanoga.

KI LE PASIKATE.

Ke tou Aleluia,
Kilisiteano,
Kua lava Satana;
Ke tou Aleluia,
Kua makeke le Aliki;
Ke tou sua:
Aleluia,
Se kua mālo
Lotatou Mesia;
Ke tou sua:
Aleluia!
Kua tou mālō mo ia.

Ke tou fiafia,
Ke tou alofa
Ki lotou Aliki;
Ke tou fiafia,
Ti ke tou agatonu-la;
Tou alofa,
Alofa lasi,
Mo agatonu
Ki ana folafola;
Tou alofa,
Aleluia!
Ke tou fakafiafia.

Aleluia loa!
Kua toe tuu
Le Aliki ko Sesu;
Aleluia loa!
Kua toe mauli mai;
Nea malie
Lona saele!
Aleluia!
Kua toe mauli;
Fakafetai,
Aleluia!
Ke tou fiafia ai.

Na tou nofo mua
Amanaki mate,
Mo malaia foki;
Na tou nofo mua
Mo amanaki ki Ifeli;
Ti ku tatae
Le Pasikate
O le Mesia,
Tou Aleluia!
Aleluia,
Fakafetai,
Kua tou toe mauli.

Aselo mo Sagato,
Fakafiafia
Mo le malama fuli;
Aselo mo Sagato,
Ke tou sua fakatasi;
Ke tou sua:
Aleluia,
Fakafetai
Ki le Tui alofa;
Ke tou sua:
Aleluia
Se kua tou manuia.

Sesu, Tui makeke
Mo agaalofa,
Fakafetai ai;
Sesu, Tui makeke,
Io, fakafetai foki;
Aleluia!
Na ke alofa
Ki le fenua
Na mativa i mua;
Fakafetai
I le kataki,
Kua tou toe aliki.

KI LE PASIKATE.

Aleluia, Aleluia, Aleluia.

Tou sua fakatasi
Le Pasikate malie,
Kua toe soko mai.
Aleluia.

Ti ke tou fiafia,
Kua toe tuu loa
Le Tui agaalofa.
Aleluia.

Ti na muamua ake
Malia-Maketalene,
Mo Malia, mo Salome.
Aleluia.

Na tatae kua puli
Le Aliki, na sakili,
Ti na puna le mauli.
Aleluia.

Ko Aselo tokalua
Na pati ki le fanoga:
Kua tuu le Mesia.
Aleluia.

Na lotou foki loa
O faaki ki kaiga
Le u logo manuia.
Aleluia.

Na makape tokalua
Ko Petelo mo Soane,
Lenei na mua ake.
Aleluia.

Na uluaki fekite
Malia-Maketalene
Mo le Tui na saele.
Aleluia.

Ti na fekite ki muli
Mo ona matua fuli,
Ka kua puli se tasi.
Aleluia.

Ti na avake i ai
Le logo kia Tomasi,
Ti na leaise tui.
Aleluia.

Ti na toe sa ki muli
Ka kua nofo Tomasi,
Ti pati tonu ki ai:
Aleluia.

Tio, e Tomasi, tio
Ti ke fāfā oku kafo,
Ka e tui lou loto.
Aleluia.

Ti tali ai Tomasi:
Ko koe ko le Aliki
Mo loku Atua foki.
Aleluia.

E manuia kaiga
Na leaise mamata
Kae tui loto ai.
Aleluia.

Ke tou fakafetai
Ki lotatou Aliki
Kua tou tuu mai.
Aleluia.

Ti ke tou vikiviki
Ki lè Pasikate lasi
Mo aleluia ai.
Aleluia.

LE ASESIONE.

Loku viki atu
Ki looku fenua,
Ki Selo takimua,
Nofoaga tapu.
Selo, Selo, fia tio atu!
Selo, Selo, loku fia natu!

Loku viki atu,
Tasitolu malie,
Atua tokatasi,
Ipotasi tolu. Selo . . .

Loku viki atu,
Atua le Tamana,
Na ke momoli mai
Lou Alo tapu. Selo . . .

Loku viki atu,
Atua ko le Alo,
Ko Sesu-Kilisito,
Ulufaga tapu. Selo . . .

Loku viki atu
Sepilitu-sagato
Fakakoloa loto,
Loto o matou. Selo . . .

Loku viki atu,
Viki kia Malia,
Ko loku ulufaga
Mo laku tinana. Selo . . .

Loku viki atu,
Aselo mo Sagato;
Kua fakafeao
Ki le Tasitolu. Selo . . .

Loku viki atu
Viki fakamaloto,
Viki atu ki Selo
Le fenua tonu. Selo . . .

LE LAUMALIE-MAOKIOKI.

Tali: { Ifo mai mei Selo.
Sepilitu-tapu,
Ifo ki omatou loto.

Veteki ke mavetevete
Le loto fakapouli,
Le loto kese, loto vale,
Le loto malaia, veteki ke puli.
Ifo mai . . .

Tekei le fili, tekei atu
Le tukipo, mo le fakasala;
Epa mai, Sepilitu-Atua,
Fakamauli matou. Ifo mai...

Ako mai le aga fakalotu;
Ako mai mo le fai-kole,
Ke motou manuia mo poto
O iku ki le mate. Ifo mai . .

KI LE LAUMALIE-MAOKIOKI.

Ko le Sepilitu-tapu,
Ko le tolu o Ipotasi
O le Tasitolu-tapu,
Alofa mo saele mai,
Loku loto ke ke teu.
Ke ke fakakoloa,
Sepilitu-tapu, loku loto
mativa.

Ko koe e ke tufaki
Le kalasia ki malama;
Alofa mo epa mai
Ki au fanau mativa
E tokaga atu ai.
Ke ke fakakoloa...

Na ke ifo mei Selo
I le aso Penikosite
O teuteu a loto
Mo nofo i Laumalie
O le kau Tisipulo.
Ke ke fakakoloa...

Ti e talu mei ai
Olotou loto makeke,
O ma tali fuli ai
Le u mamae kesekese,
Mo le veli, mo le mate.
Ke ke fakakoloa...

Ti na talu ai foki
Lou saele mei Selo,
O fakakoloa ai
Le kau kofilimasio
Mo au fanau fuli.
Ke ke fakakoloa...

E ke nofo maù ai
I le loto o le kaiga,
Ku ina taupaui
Le alofa, le kalasia,
Mo le agatonu foki.
Ke ke fakakoloa...

Alofa mo epa mai
Ki le kaiga malaia
E loto fakapouli,
Ti fakamalama aia
Kae manuia ai.
Ke ke fakakoloa...

Ti tokoi loku loto
Mo lona faa gaegae;
Lolomi le temonio
Ke aua se ina pùle,
Kau makeke mo poto.
Ke ke fakakoloa...

Alofa mo nofo maù
Iate au nea noa,
Ti ke taupau au
Kau tonu mo manuia
Ke kau tatae atu.
Ke ke fakakoloa...

Taki au, kau soko
Ki le Tamana taputapu,
Kau soko ki le Alo,
Mo koe, Sepilitu-tapu,
Tasitolu e i Selo.
Ke ke fakakoloa...

KI LE EKELESIA.

Tou tui mo fanaki
Kia Sesu-Kilisito,
Ko ia ko le tafito
O nea maoki fuli.

Ke tou aga o afa
Ki folafola katoa,
Na ina tuku maoki
Ki lona Ekelesia.

Ko folafola ko ia
Ko le akonaki tonu
O kakai fuli ai
E nofo i le malama.

Ti na leaise tuku
E le Agai o Sesu
Ana folafola tapu
Ki tagata noa ai.

Kae ina fakanofo
Lona Faasiga-tapu,
Ke tuku tonu ki ai
Le alofa, le mauli.

Io, ku tou iloa
Na tuku ai e Sesu
Lana logo taputapu
Ki le u Apositolo.

Tou fakalogo tonu
Ki lana pati na fai
Mo Petelo, ko le Tui
O le Faasiga-tapu.

Ko koe-na ko le utu,
Ti e kau fakatuu
Looku Ekelesia
I fuga-utu ko ia.

Ke ke taupau tonu
Ti mo fagai malie
Akeno mo ovi foki,
Ko fenua fuli ai.

Kau tuku atu foki
A kalavi fakamau
O le puleaga tapu
O Selo mo le malama.

Tou fakalogo loa
Ki le tasi folafola
A Sesu kia Petelo
Mo le u Apositolo.

Ano ai, koutou,
Ano-la, o akonaki
Ti mo papitema fuli
Kakai o le malama.

Kau nofo maù ai
Mo kotou i malama
I aso katoa ai,
Gato i le fakamuli.

E kau tosi mauku
A gaoi taputapu
E fai i le malama
E loku Ekelesia.

Ko ia e fakalogo
Kiate ia i lalo,
Ko le fakalogo tonu
Kiate au i Selo.

Ko ia e agatuu
Kia koutou-nei,
E patigataa foki
Kiate au fuai.

Kau tuku tasi ai
Ki le Faasiga-tapu
Mauiga kesekese
O le akonaki tonu.

Koia e tuku ai
Ki loku Ekelesia
Le poto mo le makeke
O le Sepilitu-tapu.

Ti e leaise sala
Lolatou akonaki,
Kau tokoi latou
I aso katoa ai.

Ko lona uiga-nei,
E leaise makeke
Ki loku Ekelesia
A matapa o Ifeli.

Ti e mauli maoki
Kakai o le malama
I le sologa Aliki
O le Faasiga-tapu.

Se kua tuku ki ai
Le alofa, le mauli
Na ifo mai mo au
Ki malama veli-nei.

E ia latou foki
Le tosi tapu maoki
O folafola tafito
Mo le akonaki tonu.

Oki ai le patiga,
Ti na saele ki Selo
Le Tui agaalofa,
Ti na talu ai loa.

E saele ake ai,
Ti tuku tasifuai
Le mafimafi o ona
Ki lona Ekelesia.

Ti talu aifuai
Koi taupau tonu
Le lotu a le Atua
E lona Ekelesia.

Leaise ia Sesu
Ke soko mo kau noa
Kakai o le malama
Ki le akonaki tapu.

Na ina fakatatau
Le Ekelesia tonu
Ki se toe vite lasi
E mauli loa ai.

Ti ko laa mate fuli
Kakai patigataa
Leaise fakalogo
Ki le pule a Petelo.

E gato iate ia
E tupu fuli i ai
Le mauli, le alofa
Mo le akonaki tonu.

Ko le lotu mua ai,
Ti ko le lotu maoki,
Ko le lotu taputapu
Leaise sala foki.

Ke ke tuku mai, Sesu,
Ke motou fakalogo
Ki lou Ekelesia
I aso katoa ai.

KI LE PAPITEMA.

Ke tou viki ki le papitema
Ko le fufulu o le agasala,
Mauli ai le laumalie
O le kaiga.

Na poloaki i mua e Sesu
Ki lona kau Epikopo tapu,
Ke ano latou ó papitema
Kaiga fuli.

Ano-la, ano o papitemai
I le suafa o le Tasitolu,
Mo akonaki a fenua fuli
O le malama.

Ke tou sua o fakafetai
Ki le Mesia manava-alofa
Kua tatae ona kavelogo
Kia tatou.

Na tou tupu i le fatogia
Ki nea noa fakatemonio,
O fitafita i le fakasala
A Lusifelo.

Na tou nofo i le puleaga
Fakapouli o le temonio,
Ti o fokifa e tou mamata
Ki le malama.

Io, fokifa e tou mamata
Ki le fetuu o le papitema,
Ko le fetuu o le manuia
Mo le mauli.

Fakafetai, kua puli loa
Le fatogia fakalialia
Le malaia mo le fitafita
Kiā Satana.

Fakafetai ku tou iloa
Le Tui lasi o malama fuli,
Fakafetai, kua soko mai
Le papitema.

Fakafetai ku tou iloa
Le ala tonu e iku ki Selo,
Le ala tonu ki le manuia
Mo le mauli.

Ke tou fakafiafia ai
Ke tou sūā o fakafetai,
Fakafetai kua tou soko
Ki le Atua.

Ke tou aga taofi ke maù
Le kalasia o le papitema,
Ti tou maua tonu i ai
Le kololia.

KO LE TUI, MO LE AMANAKI, MO LE ALOFA, MO LE FAKASEMALA.

Ko loku Atua, e kau tui atu,
Ti mo au folafola
E fakasa mai, i le tausi tapu,
E lou Ekelesia;
Ko lou finegalo tonu
Na poloaki e Sesu,
Ke ina akonaki ai
Kakai o le malama.

Kau tui mo amanaki
Ti kau alofa foki
Kiate koe loku Tui,
Talie ko koe ai.

Ko loku Atua, e kau amanaki,
Ti mo fanaki makeke
E ke tuku mai i le malama-nei
Kalasia kesekese,
Kau tonu ki folafola
I loku nofo i lalo,
Ka ke tuku le kololia
Kiate au i Selo. Kau tui.

Ko loku Atua, kau alofa atu
I loku loto katoa,
Talie ko lou agamalie ai
Ti mo manava-alofa;
Kae kau alofa foki
Ki le u kaiga fuli,
Ti kau alofa maoki
Talie ko koe ai. Kau tui.

Ko loku Atua, e kau tagi atu
Ti kau fakasemala;
Ku kau vesia ki aku agatuu
Mo aku patigataa;
Fakamolemole, Aliki,
Aku agasala fuli;
Ti alofa ke gato ai
Laku faa agaveli. Kau tui.

KI LE EUKALISITEA.

Malo, Sesu,
Malo atu,
Malo kiate koe
E agai
Fakalilo
I lou aletale.

Teu, Sesu,
Teuteu
Loku laumalie
Teu au
Kau tonu
I aso fuli ai.

Nofo, Sesu,
Nofo maù
Nofo i loku loto
Se ku kau
Tagi atu:
Nofo ke tā nonofo.

Le Eukalisitea
Sakalameta tapu!
Nofo ai le Atua
Nofo ia tatou.

Se na gaoi e Sesu
Lona sakalemata
I le moeaki tonu
O lona aso mate.

Kua ina too mua
Le pane mo le vino,
Fakatapui mo tufa
Ki ona Tisipulo.

Avatu ai, Matua,
Ko loku tino-nei,
Too koutou fuli
O komunio ai.

Avatu mo le kalise
O loku toto tapu;
Too atu, inu ake
Mo fakafiafia.

Faifaitaki mai
Ti mo fakamanatu
Ki laku nea na fai,
Ko loku loto tonu.

Ti e talu mei ai
Le fai o le Misa
I fenua kesekese
E su ki le Atua.

Ka fai le Misa tapu
Ti e saele mai
Le Aliki mafimafi
O sakilifisio.

Ko le sakilifisio
O Sesu i le Misa
E tatau tonu ai
Mo lona mate mua.

E ulufaga ki ai
Le malama katoa,
Ti e vikitima foki
Ki lotou Atua.

Leaise gato ai
Le alofa o Sesu,
Kua fia nofo foki
Ia tatou tonu.

Koia e au ai
Ka tou komunio,
O nofo fakamaoki
I otatou loto.

E tou maua tonu
Le Aliki katoa:
Lona tino taputapu
Mo lona toto foki.

E tou maua ake
Lona laumalie,
Lona Atua maoki,
Mo ona kalasia.

Kololia kia Sesu,
Lotatou Atua,
E agai fakafufu
I le sakalameta.

KI LE KOMUNIO.

I LE TEU-KOMUNIO.

Vikiviki, fakafetai
Ki le Aliki alofa,
I laana gaoi mai
Le Eukalisitea.

Fakafetai...
Sesu mafimafi,
Fakafetai
I loou tokaga mai,
Fakafetai...
I lou alofa lasi.

Sesu, e kau tui atu,
E ke agai maoki
I le sakalameta tapu,
I le aletale-nei.
Sakalameta...
O lou alofa;
Sakalameta
E tali ai le Atua,
Sakalameta...
Lotou mauliaga.

E kau fanaki, Aliki,
Ki lou sakalameta;
Kau fia maua ai
Le tonu, le manuia,
Le kalasia...
I malama-nei;
Le kalasia,
Loku teu, loku tokoi,
Le kalasia...
Mo le kololia loa.

Kua lasi lou alofa,
Sesu, e ke soli mai
Kiate au nea noa
Lou Agai maoki.
Alofa mai...
Kau muli atu;
Alofa mai
Kau mauli agatonu;
Alofa mai...
Ke kau mate i ai.

Leaise kau aoga
Sesu, ki lou Agai,
Ko au ko le agasala,
Agasala lasi ai;
Epa mai-la...
Mo fakamalie,
Epa mai-la
Ki looku laumalie,
Epa mai-la...
Ke kau mauli loa.

E kau mokomoko atu
Sesu, ki lou Agai;
Ke ke fakakoloa au,
Ku kau mativa ai;
Saele mai...
Sesu taputapu
Saele mai
O agai iate au;
Saele mai...
Kae tā feilogaki.

KI LE KOMUNIO.

I LE TEU-KOMUNIO.

Ke tou teu, kilisiteano,
Ke tou teu ki le komunio;
Ke tou teu ke feilogaki
Mo le Aliki.

Aso malie, na gaoi ai
E le Mesia le sakalameta
O le alofa ki malama-nei,
Aso malie!

E ifo mai le Aliki Sesu,
E ifo mai ki le aletale
O nofo tonu i le Misa tapu
Kia tatou.

Ke tou fakafiafia ai,
Ke tou sua o fakafetai,
Ke tou sua o atolasio.
Ki le Aliki.

Kua mailoga lona alofa
I lona tuku ki ana fanau
Lona Agai, ke lotou pule
Kiate ia.

Fakamalie, Alo o Malia,
Fakamalie lou finegalo,
Fakamalie ki ou fanau
E teu atu.

Ke tou viki mo tui makeke,
Ke tou viki ki lotou Tui,
Ke tou viki ki lona alofa
Kia tatou.

Ti ke alofa mo saele mai,
Saele mai ke tā fakatasi,
Saele mai ki looku loto
E oli atu.

I LE SILI O LE KOMUNIO.

Kau fiafia punou,
O su mo atolasio!
Se e nofo iate au
Le Aliki mei Selo!
Kau su atu . . .
Sesu, loku Tui,
Kau su atu
Ti kole mo Aselo fuli,
Kau su atu . . .
Ki lou Agai tapu.

E lasi loku manuia
Na kau tali-aliki!
Kua iate au loa
Le Aliki mafimafi!
Fakafetai.
I lona alofa;
Fakafetai . . .
Kia Sesu, loku Atua;
Fakafetai . . .
Ku kau toe mauli.

Sesu, e kau tuku atu
Au ki lou Agai,
Ke ke pule kiate au
Ti mo oku nea fuli.
Kau momoli . . .
Loku loto-nei,
Kau momoli
Loku laumalie ai,
Kau momoli . . .
Mo loku kuaga foki.

Io, ke tā nonofo maù
Mo au mativa ai;
Ti ke taupaui au
Mo oku kaiga fuli.
Taofi au . . .
I le manuia;
Taofi au,
Taofi mo oku kaiga;
Taofi au . . .
Ke motou agatonu.

Sesu, laku kole ka fai
Ki lou loto alofa:
Ko koe na saele mai
Ki loku loto mativa.
Agai maù . . .
Sesu, mafimafi,
Agai maù
I loku loto seka-nei,
Agai maù . . .
Ke tā nonofo mo au.

Epa mai mo tapuaki
Ki kakai fuli ai
O lè Vikaliatu-nei
Koi aga ki le veli.
Afe makeke . . .
Le u malaia
Afe makeke
Ke liliu o manuia;
Afe maoki . . .
Kae lotou mauli.

I LE SILI O LE KOMUNIO.

Fakafetai, Aliki malie,
Fakafetai i lou alofa,
Fakafetai e ke nofo mai
Iate au.

Aliki Sesu, loku fiafia,
Aliki Sesu, loku fia tonu,
Aliki Sesu, loku fia mate
Kiate koe.

Kau alofa, Mesia malie,
Kau alofa, ti kau mamae,
Kau alofa ki lou Agai,
Sesu alofa.

Oono mai ki loku mamae
Oono mai oku loimata
Ti ke fakalogo ki oku kole
Aliki Sesu.

Aloa Sesu, tapuaki mai,
Aloa Sesu, taofi makeke,
Aloa Sesu, taofi mo ou
Looku loto.

Ti ke alofa, alofa mai-la,
Alofa mai ki lau fanau,
Io, alofa kau mate tonu
Kiate koe.

Tokoi, Sesu, tokoi makeke
Looku loto gaegae ai,
Tokoi-aki lou kalasia
Tokoi loa.

Ke tā nonofo mo lou Agai,
Ke tā nonofo fealofa loa,
Ke tā nonofo i malama-nei,
Mo Selo foki.

LE EUKALISITEA.

Logo alofa mo fakaofolele!
Kua ifo mai le Aliki o Selo,
O agai tonu i le aletale,
Agai maoki, agai fakalilo!
Malo, Sesu, le alofa
Kia matou tagata.

E kau punou o atolasio
Ki loku Atua, loku Fakamauli,
Ko le Tupuaga, le Tui o Selo,
Ko le Tui foki o le malama-nei.
Malo, Sesu . . .

Io malo, Sesu, malo le alofa,
Malo lou ifo, lou manatu mai
Ki au fanau, nea agasala,
Nea agatuu, nea mativa foki.
Malo, Sesu . . .

E kau avatu loku tino-nei,
E avatu foki loku laumalie;
Fia muli atu ki lou Agai,
Fia logo tasi, logo ki lau pule.
Malo, Sesu . . .

Fakamolemole aku agasala;
Tokoi mo teu loku laumalie;
Teuteu foki ki le kalasia,
Ko maua le tonu mo taofi ai.
Malo, Sesu . . .

Tapuaki mai, Sesu takimua,
Tapuaki ki kaiga katoa ai,
Ke tonu le loto, tonu mo le aga
Tonu le mauli, tonu le mate foki.
Malo, Sesu . . .

LE EUKALISITEA.

Nea logo loto!
Le Tui o Selo
E ifo mai

Fakafufu,
Nofo maoki,
Nofo ia tatou.

Ke tou punou
I mua o Sesu,
O su ki ai,
Su mo kole,
So ko le Tui
O nea kesekese.

Malo, Sesu, malo
Lou ifo mai,
O asiasi
Ki kaiga;
Alofa lasi
Ki nea agasala.

Fakapuli mua
Omatou sala,
Ti ke taofi
Ko matou
Matou fuli,
Taofi i le tonu.

KO LE MISA.

Ko le Misa ko le tootooga,
Ko le gāoi fakaatua;
So ko le Sū foki ki le Tamana
Momoli tonu e lona Alo.

Tali: Malo, Sesu, malo le alofa,
Lou ifo o asiasi mai;
Malo, Sesu, malo le alofa,
Lou fia nofo mo tagata:
Malo, Sesu, le alofa;
Malo, malo.

Ko le Misa ko le atolasio,
Le Sū lasi ki le Tupuaga,
Fai-aki le mate mo le toto
O lona Alo alofaina!
Malo, Sesu . . .

Ka o fai le sakilifisio,
Ti o ifo le Aliki Sesu
O agai, agai fakalilo,
I le fuga-aletale tapu.
Malo, Sesu . . .

Ko le pane e liliu maoki
Ko le tino o lona Agai;
E fenaaki mo le vino foki
E liliu ko loona toto.
Malo, Sesu . . .

I le Misa e momoli e Sesu
Lona tino, lona toto tapu,
E momoli ki loona Tamana,
Ke ulufaki le malama.
Malo, Sesu . . .

E tatau le aletale tapu,
E tatau mo Kalevalio,
Kua tasi le failaulau,
Tasi foki le pelepitelo.
Malo, Sesu . . .

E tasi fuai le Vikitima
I le Misa ti mo le koluse;
E tatau mo loona aoga,
So ko Sesu, Sesu maù ai.
Malo, Sesu . . .

Ke tou sū ki le Aliki Sesu
E agai i le aletale;
So ko ia ko le Aliki tonu
Na gāoi nea kesekese.
Malo, Sesu . . .

Sesu tapu, loku Fakamauli,
Laku kole ki lou Agai:
Tā nonofo maù i lalo-nei,
Tā nonofo loai i Selo.
Malo, Sesu . . .

Epa mai mo tapuaki mai
Kau poto mo agamalie,
Agatonu loku mauli-nei,
Agatonu mo looku mate.
Malo, Sesu . . .

KI LE ELEVASIO.

Ke tou punou fuli,
Io, punou fakamamae,
Ti ke tou atolasio
Kia Sesu, lotou Atua;
Oi! nea fakamamae!
Kua saele mai,
Io, kua nofo mai
Le Tui maoki
O Selo mo malama!
Ke tou punou fuli.

Sesu, Aliki alofa,
Ke epa mai mo tapuaki
Kia matou fuli ai
E punou ki lou Agai.
Sesu, e motou su atu
Mo kole ai foki,
Ke tuku kia matou
Lou kalasia,
Kae motou tonu
Ki lou Agai tapu.

KI LE EUKALISITEA.

Ke tou fesua-aki
Le Eukalisitea,
So ko le alofa lasi
O lotatou Atua.

E ifo mai maoki
Le Aliki mafimafi
O nofo ia tatou
I le Misa taputapu.

E agai fakafufu
I le aletale tapu,
I le ata o le pane
Mo le ata o le vino.

Sesu, ko loku Aliki,
E kau tui makeke,
E ke agai maoki
I lou sakalameta.

Ti ko le Alo a koe
O le Tui mafimafi,
Na malie lou nofo
Iate ia i Selo.

Na ke manamanatui
Lomatou malaia,
Na ke ifo mai loa
O tupu-tagata ai.

Na ke ifo tonu mai
O mate i le koluse
Ke toe mauli loa
Le malama agasala

Ti na leaise gato
Lou manava-alofa,
Se na ke gaoi loa
Le Eukalisitea.

Ko lou alofa-nei
E fakatalatupua
Ki le kaiga mativa
E nofo i le malama.

Na ke gaoi aia
Ko lou fia tokoi
Mo lou fia fagai
Le loto o le kaiga.

Ko lou fia tokoi
A fanau gaegae,
Ti mo lou fia nofo
Loa ai mo matou.

Ii
O ag faipe le koluse
I le figa-aletale-na,
Mal

E ke liligi i ai
Lou toto taputapu.

E ke momoli fuai
Mo fakasa ki le Tui
Ou kafo taputapu
Mo ulufaki matou.

Sesu, loku ulufaga
Mo loku Fakamauli,
Loku fia tonu atu
Ki lou Agai tapu.

Ke tou punou ai
O su mo atolasio,
Mo fakafetai foki
Ki le Aliki alofa.

Io, kilisiteano,
Ke tou atolasio
Ki le Ositea tapu,
So ko le tino o Sesu.

Ke tou punou loa
Mo atolasio foki
Ki lona toto maoki
E i le kalise tapu.

Ka tou fia mauli,
Ti ke tou agatonu
Ki le Agai o Sesu
I le aletale tapu.

E ina tokoi ai
Mo taupau fuai
Ona fanau mativa
E tagi kiate ia.

Kololia kia Sesu
E agai fakafufu
I le fuga-aletale,
Kololia loa ai.

KI LE TAPUAKI.

Sesu, alofa, alofa
Ki lou Agai maoki
I le Eukalisitea;
Ke tou kalaga ai
Sesu, alofa, alofa.

Malo i lona alofa
I lana fakapuli ai
Lona Agai mafimafi,
Ke tou mauli ai,
Malo i lona alofa.

Sesu, ke alofa mai
Ki au fanau mativa
E tagi ki lou Agai,
Fakamolemole mai,
Sesu, ke alofa mai.

Sesu, kau vave atu
O mamata tonu i Selo
Ki lou kololia lasi
E ke fakapuli-nei,
Sesu, kau vave atu.

KI LE ULUAKI KOMUNIO.

I LE TEU-KOMUNIO.

Tou fiafia, tatou tamaliki,
Ke tou fakafetai,
Liliki fuai, ka kua tonu mai
Ke tou tali-aliki;
Le uluaki komunio
O tamaliki liliki,
Nea malie ki le loto,
Tou fiafia ai.

Aso malie, tamaliki,
Tatou ka manuia,
Tatou ka tali-aliki
Mo soko ki le Atua.

Nea takimua ko lana folafola
Na fai i mua ake,
O pati aia: tuku i oku mua
Ala tamaliki vale;
Tuku mai a tamaliki
Ke ofi mai latou,
So ko nea e fenaaki
E aga kiate au.
Aso malie...

Ka e fefeaki lomotou fanatu,
Aliki maokioki,
Liliki fuai, ka kua agatuu

Ti mo agasala lasi;
Fakamolemole mua-la
Amatou agaveli,
Ke motou fanatu loa
O tou feilogaki.
Aso malie...

Tutuu ke ano kia Sesu alofa,
Kua fakamolemole;
Ano, tamaliki, tuku le maluia,
Ki le Aliki malie;
Saele mai, Sesu tapu,
Ki oou tamaliki,
Kua oli atu matou
Ke tou feilogaki.
Aso malie ...

I LE SILI O LE KOMUNIO.

Oi! le alofa o le Aliki Sesu,
Kua mā nonofo loa!
Kua soko mai, kua iate au
Ko le nea agasala!
Aliki, e kau su atu,
Sesu, ko loku Atua,
Sesu, ke ke agai maù
I loku loto mativa.

Aso malie, tamaliki,
Kua tou manuia,
Kua tou tali-aliki,
Ku maua le Atua.

Malo le alofa, Sesu, fakafetai,
Fakafetai loai,
I lou alofa kiate au-nei
Ko le nea noa ai;
Ti ka o kau fakalogo
Ki le manuia lasi,
Ku tatae i loku loto
Lou Agai maoki.
Aso malie ...

Ko loku Atua, e kau tuku atu
Au ki lou Agai,
Ti ke taupau, mo taofi ke maù
Lou tama vale-nei;
Tokoi ki le kalasia
Loku loto gaegae,
Tetekei iate au
Agasala kesekese.
Aso malie ...

Kau tagi atu, Sesu agaalofa,
Ti mo fai laku kole;
Ke ke aga teu, ti ke fakakoloa
Looku laumalie;
Tuku mai le kalasia
I aso katoa ai
Kau tonu mo manuia
O tatae ki le mate.
Aso malie ...

Tapuaki mai, Sesu, kia matou,
Mo amatou matua;
Tapuaki mai le Faasiga-tapu

Mo lolatou fifita;
Tapuaki ki le Aliki
Ti mo kaiga katoa;
Taofi, Sesu, ke malie
Futuna ke manuia.
Aso malie . . .

KO LE KOTELISIO.

Ku kau fakasemala
Ti kau vesia foki
Ki aku patigataa
Na fai ki le Atua.

Na kau sala mo siga
I le fakasalasala;
Ti kau fakamamae
I laku aga na sese.

Sesu, na kau mavae,
Mavae iate koe
Mo le u sagato foki,
I loku loto na veli.

Sesu, kau kole atu
Ke ke fakamolemole
Aku agasala fùli
Na fai kiate koe.

Na kau maumaui
Lou toto taputapu,
Ka na ke liligi ai
Ko lou alofa mai.

Ko loku Fakamauli,
Ku kau loto mamae,
Se na kau agaveli,
Ka ke fakamolemole.

Oi! na kau tukipo
Kia Sesu-Kilisito!
Ti mo gogolo ki ai
Mo kolusifiko foki.

E kau fakasemala
O fakamalotoloto,
Ti kau vesia ai
Ki laku aga na sala.

Ku kau alofa ai
Sesu, ki lou Agai;
Kau manavase foki
Ki le afi o Ifeli.

E kau punou-nei
Mo kole fakamamae
Ke ke fakamolemole
Aku agasala fùli.

KO LE FAKASEMALA.

Oi! e mamae
Loku loto, ti e kau tagi;
Oi! e mamae
Loku loto i le ì ai;

Na kau manuia ai,
Mauli, ti mo fiafia;
Oi! kua puli, kua gato
Loku malie.

Oi! ko le mate
Kua ofi, kua oso mai,
Oi! ko le mate
Kua ofi, ke kau puli;
Lenei koi fai mai
O kenu loku lua tanu;
Oi! tupulaga, ka e mate
Nea mamae!

Tagi, agasala,
Io, tagi, ti mo ko ì ai;
Tagi, agasala,
Kua ofi lou Atua;
Oono, kua mofi mai,
Lenei kua tuu mai,
Tagi, mo ke tali tokatasi
Lou totogi.

Afi, toe afi
O Ifeli, e momofi mai,
Afi! toe afi,
Kau ofi kaku ki ai;
Ifeli! e nofo i ai
O vela mo tagi mamae,
Afi! afi loa! tagi loa
Mamae loa.

Selo! kua puli,
Puli loa i le agasala;
Selo! kua puli,
Io, puli, nea mamae;
Kofea ni nea aoga
Tatau mo Selo malie,
Selo! Palatiso kua puli,
Puli loai.

Nofo le kaiga
Na popoto, ti mo manuia;
Nofo le kaiga,
Na taofi le papitema;
Nofo-la, kae kau ano
O tagi mo mamae loa,
Nofo, kua ofi loku puli
Ki le mamae.

Esi, kau fia
Tagi ai mo fakasemala;
Esi, kau fia
Agatonu ki le Atua,
Ke kau maua maoki
Le poto mo le manuia;
Esi, kau aga o mavae
I fakasala.

Sesu, loku Tui,
Ke alofa ki le agasala;
Sesu, loku Tui,
Ke alofa kau mauli;
Aliki, kau tagi atu
I loku fia manuia;
Sesu, kau tagi ke alofa,
Kau mauli.

KI LE MATE.

Le mate... manatu le mate,
Manamanatu loai.
Kilisiteano, manatui ko koe
Ko le pela tonu, ti ke mate ai.
Le mate...

Ko le tosi o le tagata
Ko lona tosi ke mate;
Io, ko le nea na totonu i mua
Ke tou tupu, mo mate fuli ai.
Le mate...

Ko le tagata i malama
E faipe se kaute,
I le pogipogi ku matatala ai
Kae mate loa i le afiafi.
Le mate...

Au, kakai agaveli,
Kakai patigataa.
Tio ki le mate mo manatu ki ai,
Kae tuku ai le faigataa.
Le mate...

Au mo koe, tupulaga,
O mamata ki se mate:
Ko le tino-nei o se tasi kaiga,
Kua mate ai, ti ka tanu loa,
Le mate...

Au ai mo le Aliki,
Au foki mo le toa, [ai,
Ti mo le malie, mo le makeke
Tio ai ki lotou ikuaga.
Le mate...

Po kolefea lou toa,
Mo lou makeke lasi?
Kofea kaiga, ti kofea koloa,
Ti mo nea fuli na ke vale ai?
Le mate...

Uoi! kua oki ai,
Kua iku ki le mate;
Ka ko aku nea koi toe fuai.
Ko le lua foki, ti mo se ga-kele.
Le mate...

E mate ti mo tanu tasi
Le seka mo le Aliki,
Le toe, le lasi, le malie, le veli,
E mate mo tanu fakatasi fuli.
Le mate...

Manatu ti ke teu tonu,
I aso katoa ai;
Tuku lou vale mo lou agatuu,
Ka ke tokonaki lou aso mate.
Le mate...

Aua se ke taupau
Lou tino ko le kele,
Ka ke taupau mo osi tautonu,
Ti mo teu tasi le laumalie.
Le mate...

E ke tino veli fuai,
Mo seka, mo nea noa;
Ke ke aga teu lou laumalie
Ke iku aia ki le manuia.
Le mate...

KI LE ASO FAKAMULI.

Uoi! ku kau ì ai
Ki le aso fakamuli,
E toe ifo ki malama
Le Aliki mafimafi.
Uoi! ku kau ì ai
Ki le aso fakamuli.

Fokifa kua fotu mai
Ki se ao o le lagi,
Tio ki lona ifo mai
Mo lona koluse tapu.
Uoi!...

Ti feao kiate ia
Le u Aselo malie;
Ti kua kololia mai
Mo lona kau Sagato.
Uoi!...

Ti fakalogo, ko le leo
O le nea fakatagi
E fetapa ai ki mate
Ke lotou ala fuli.
Uoi!...

Ala ake, ala ke vave
Kakai o le malama;
Tutuu mo katoa mai
Ki le fakamau muli.
Uoi!...

Ka o katoa tonu ai
Kakai o le malama;
Tasi tuu mo lona tino
Na nofo mua mo ia.
Uoi!...

Malama, ke ke fakalogo,
Fakalogo kia Sesu,
Ki le fakamau ka fai
O kakai fuli ai.
Uoi!...

Kua fakamavae loa
A kaiga agasala,
Kua kapuia latou
Ki le afi lee gato.
Uoi!...

Ka ko kaiga agatonu
E ano ai ki Selo,
E muli atu kia Sesu
Ki le manuia lasi.
Uoi!...

Amusia ai latou
Ku tatae ki le Tui;
Io, Amusia latou,
Kua manuia loa!
Amusia ai latou,
Ku tatae ki le Tui.

KI SELO.

Viki mo alofa
Ki Selo malie ai,

Viki mo alofa
Ki Selo, ki le Tui.

Kau viki ki Selo,
Ki loku Tamana;
Se nea mamae
Ko loku nofo kese!
Viki mo alofa...

Uoi! Palatiso,
Fenua malie,
E iato koe
Le alofa mo poto!
Viki mo alofa...

E agai i ai
I le kololia
Le Tui alofa
O Selo mo malama.
Viki mo alofa...

Ti e nofo i ai
Le kau Sagato
E fakafeao
Ki lotatou Tui.
Viki mo alofa...

Se nea takimua,
Ko le kololia
Mo le manuia
O sagato katoa!
Viki mo alofa...

Kua gato le veli
O malama-nei,
Kua iku foki
Lalatou kataki.
Viki mo alofa...

Kua mauli loa,
Mo malie loa,
Manuia loa
Mo fiafia loa.
Viki mo alofa...

Nea mamae ai
Loku viki atu,
Loku fia iku
Ki Selo, ki le Tui.
Viki mo alofa...

Loku fia mamata
Ki loku Atua,
Mo le kololia
O lona nofoaga.
Viki mo alofa...

Uvoi! le malama
O loku fenua,
Nea takimua
Ko lona kololia!
Viki mo alofa...

Kua ì loku loto
Ki le aga veli
E tapono ai
Le matapa o Selo.
Viki mo alofa...

Sesu, ko laku kole
Mo laku su atu
Ke ke taupau
Loku laumalie.
Viki mo alofa...

Taki loku fanoga,
Aliki, ke tonu;
Kau muli atu
Ke tā nonofo loa.
Viki mo alofa...

Vikiviki mo afa
Ki Selo fuai;
Viki ki le Tui,
Afa le manuia.
Viki mo alofa...

KI IFELI.

Ifeli,... manatu Ifeli...
Ti ke toopoto ai;
Ko le toe afi ku katoa i ai.
Le patigataa mo le agaveli.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Mamae loa, tagi loa,
Mo kinakinau ai;
E faiga fai i le afi mamae,
Leaise toe masau ki muli.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Ko le popoko laulasi
E tautau mamao,
Ko le afi kakā e tanaki i ai
Le u temonio ti mo taminato.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Uoi! Selo takimua,
Loku alofa ki Selo!
Ko le nofo maù i le afi e kakā,
Kae puli loa ai Palatiso.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Ti e faliki ki le afi
Mo ato ki lona ula;
E teuteu ki le afu uli ai,
Kofu i le afi o mamae loa.
Ifeli,.., manatu Ifeli...

Loku alofa ki le Tui,
So ko loku Tupuaga;
Se nea mamae ko le mavae ai
I loku Atua mo loku tamana.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Manatu ki se taminato,
Ko le afi ata ai;
E vela i loto, ti mo vela i tafa,
Tio, e kā ai lona tino fuli.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Satana fakalialia,
Tuku lau fakasala.
Tou aga fuli o fesagai ai,
Mo lolomi foki otatou fili.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Le tagi mo le keke loa,
Mo feitaitanaki,
Ti mo tauvasa, mo fakainaina,
Ko-nei a nea e fai i ai.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Ifeli ko le nofoaga
O le fianealasi,
Mo le agaveli, mo le patigataa,
Mo le agatuu, mo le oli veli.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Ti gaoi ke tonu ai
Lau aga ki le Tui;
Amo le koluse mo le loto kataki,
Alofa, mo tui, mo tokaga lasi.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Manatu lou aso mate,
Ti ke patigaofie;
Tiaki le tino, taupau malie
Le laumalie leaise mate.
Ifeli,... manatu Ifeli...

Ti o ke sao tonu ai
I le afi ko Ifeli;
Ti o ke maua le manuia lasi,
O tatae foki ki le Tupuaga.
Ifeli,... manatu Ifeli...

KI PULEKATOLIO.

Ke tou manatu ai
Ki Pulekatolio,
Ki kaiga agatonu
E sosaa i ai;
Ke tou manamanatu
Olatou mamae,
Mo ulufaki latou
Ki otatou kole.

Ei kilisiteano,
Alofa ki kakai
E i Pulekatolio
Ti ulufaki foki;
E taofia latou
Ke fakaoki loa
A totogi koi toe
O lolatou aga.

Tou fakalogo ai
Ki lolatou tagi,
Ko le oli ke mavae
I le afi mamae;
Kae tafito sosaa
Ko le fia oono
Mo fia tatae loa
Ki le Tui o Selo.

E lotou kole foki
Ki kaiga katoa
E nofo i lalo-nei,
Ke lotou alofa;
Alofa mai, kaiga,
Kia matou-nei,
Ti ulufaki matou
Kae motou iku.

Amusia koutou
E nofo i malama,
Koi faigaofie
A totogi katoa;
Faigaofie ai
Le satifakesio,
Ka leaise ma tali
Le Pulekatolio.

Pania matou fuli
Ki lotatou Tui,
Ke motou manuia
Mo tatae ki ai;

Kae tafito aoga
Ke pania matou
Ki le Misa taputapu
Mo itulisesia.

KI LE TEU AKONAKI.

Sesu, ke alofa mai
Ti ke tapuaki foki
Ki au fanau liki
E su ki lou Agai.

E motou kole atu,
Sesu, ke ke akonaki
Mo fakatokaga foki
Omatou loto vale.

Io, Sesu, tuku mai
Se loto tokaga lasi
Ki le akonaki tonu
A lou Ekelesia.

Ke ke tuku mai, Sesu,
Ki au fanau-nei
Se loto fakamatua,
Ke poto mo manuia.

I LE SILI O LE AKONAKI.

Na motou fakalogo,
Sesu, ki le akonaki,
Ti ke fafao aia
I oomatu loto.

Ko le akonaki ai
Ko loou finegalo
E fakasa i malama
E lou Ekelesia.

Ti fakamau aia
I oomatou loto,
Ke motou fakalogo
Ki ona kupu katoa.

Fakasoko, e Malia,
Kia Sesu mafimafi
Le kole mo le alofa
O ana fanau fuli.

LE KATEKISIMO MO LE AKONAKI.

Temai fuli, ei tamaliki,
Temai ki le katekisimo,
Mo fakalogo ki le akonaki,
Kae tou tonu mo popoto.

Tou fakafetai, tamaliki,
Kua iku le katekisimo;
Tou taofi ona kupu fuli,
Ke maù i otatou loto.

Temai, tou fakalogo fuli
Ki le akonaki o le lotu,
Ke tou ilo le aga e fai
Ti mo le aga e tou tuku.

Sesu, ku motou fia iloa
Aau folafola maoki,
Fakamalama omatou loto
Ke motou vave poto ai.

Tou taofi ai velitate
Mo pelesepeto fuli ai,
Ti mo le u uiga kesekese
O le tausi fakaaliki.

Aliki Sesu, tokoi matou
Ke motou taofi malie,
Mo tui ki le akonaki tapu,
Kua motou logo ki ai.

LE AKONAKI-TAPU.

Ako, Sesu,
Ako au;
Ti ke fakamalama
Loku loto
Kae poto
Ki au folafola.

Ko le akonaki tapu
Ka tou logo-nei
Ko le finegalo tonu
O lotatou Tui. Ako, Sesu.

Aliki, ke epa mai
Kia matou fuli
E loto fakapouli
Mo vale kese ai. Ako, Sesu.

Ke ke fakailo mai
Uiga kesekese
O le tausi maoki,
Ko le lotu malie. Ako, Sesu.

Fakamalama le loto,
Fakamatala ia,
Ke motou toopoto
Ki au folafola. Ako, Sesu.

Ke motou fakalogo
Ti mo tui makeke
Ki au pelesepeto,
Mo au velitate. Ako, Sesu.

Ke motou poto ai
Mo agaaga tonu,
O taupau loai
Lau tausi tapu. Ako, Sesu.

MISITELIO FAKAFIAFIA.

Na ifo mai le Aselo
O pati kia Malia;
Ti tupu-tagata i lalo
Le Alo o le Atua.
Ko lamatou kole atu
Sesu, ke ke tuku mai
Le loto mo le agamalu
I aso katoa ai.

Na tinae ai Malia,
Ti fano loa aia
Asiasi Elisapeta,
Ko loona tokalua.
E motou kole mamae
Sesu manava-alofa,
Ke motou agamalie
Mo alofa ki kaiga.

Na fanau loa Malia
Loona tama ko Sesu;
Ti na lä nonofo mativa
I se nofoaga-manu.
Sesu mativa, tuku mai
Ke puli ia matou
Agaveli katoa ai
Mo le loto manumanu.

Na ave ki le fale-lotu
Lona tama e Malia,
Ki la tootooga tapu
O le uluaki tama.
Aliki Sesu, tuku mai
Ke motou manuia
Mo fakalogo tonu ai
Ki folafola katoa.

Na po tolu ai Malia
I lana sakili Sesu,
Ti maua loa aia
I le loto fale tapu.
Kapau kau malaia
O mavae ia Sesu,
Ulufaki au, Malia,
Kau toe agatonu.

MISITELIO FAKAMAMAE.

Ko le uluaki mamae
O Sesu i le mauga,
Ko lona manatui ake
Ki otou malaia.
Tuku mai, Sesu alofa,
Se loto vesia lasi
Ki amatou agasala,
Kae motou mauli.

Ti na sai fakamakeke
Le Aliki ki se pou,
Ti o sasa fakamamae
Lona tino taputapu.
Sesu kataki, tuku mai
Se loto fakasemala,
Ke motou tiaki ai
Amatou agasala.

Ti na tau ki le Aliki
Sona palā talatala,
Ti mo tuutuli ki ai
Ka ko le nukinukia.
Sesu, ke ke epa mai-la
Ki loomatou kole
Ke motou kataki loa
Fakamele kesekese.

Ti na amo e le Aliki
Lona koluse mamafa,
Na fifita lasi i ai,
Ti o toka i le ala.

Sesu, ke ke alofa mai
Tā amo loku koluse,
Kae kau loto kataki
Otatae ki le mate.

Na tutuki ki le koluse
Lotou Fakamauli;
Na fakaoki lana kole,
Ti mate loa i ai.
Malia, ke ke ulufaki
Matou e gaegae,
Ke motou alofa ai
Ki lou Alo mo koe.

MISITELIO FAKAKOLOLIA.

Misitelio kololia,
Ko le toe tuu-ake,
Mo le toe mauli loa
O Sesu mei le mate.
Ke tou toe tuu foki
I otou agasala,
Mo tiaki fakamaoki
Otou patigataa.

Ti po kau-fa ai loa,
Ti na fanake ki Selo,
Kae nofo ai Malia
Mo le kau Tisipulo.
Tou nofo mo manatui
Ki loona muamua,
Ti ke tou oli fuai
Ki Selo, ki le Atua.

Ti ifo mai mei Selo
Ko le Sepilitu-tapu
Ki le kau Apisitolo,
O nofo ia latou.
Malia, ke ke ulufaki
Ki le Sepilitu-tapu
Au fanau fuli ai
E oli ke agatonu.

Ke tou fakafiafia
I le avake ki Selo
Malia lotou tinana,
Kia Sesu lona Alo.
Pania matou, Malia,
Alofa mai a koe,
Ke tonu ti mo manuia
Lomatou aso mate.

Ti na tuku kia Malia
E le Tasitolu-tapu
Le nofoaga kololia,
Tautafa kia Sesu.

Malia, ke ke epa mai
Mo kole ki lou Alo,
Ke motou katoa ai
Kiate ia i Selo.

KI LE TOSI O LE TAGATA.

Tou sua le tosi
O tagata fuli
Na fakatupu ai
E lotou Tui.

Kau fia taofi
Loku manuia,
Ke kau iku ai
Ki le Tupuaga.

Ko le tosi tafito
O le u tagata,
Ke fakalogologo
Ki le Tupuaga. Kau fia.

Ko tatou na tupu
Mei le Atua
Ke tou agatonu
Kae manuia. Kau fia.

Io, ka tou tonu
Ki lona Agai,
Ti tou iku loa
Ki ai, i Selo. Kau fia.

Ke tou oli tasi
I malama-nei,
Ke tou iku ai
Ki lotou Tui. Kau fia.

Tou manamanatu
Ki le folafola
Na fakasa e Sesu
Ki le u tagata: Kau fia.

Ka maua e koe
Le malama fuli,
Koa ona malie
Ka ke puli ai? Kau fia.

Kapau e ke toa
Mo makeke ai,
Koa ona aoga
Ka ke mate veli? Kau fia.

Kolea le aoga
O lou Aliki,
Ka e ke sese loa
Mo to ki Ifeli. Kau fia.

Ke tou poto loa
I le folafola,
Ti tuku le tokaga
Ki se nea noa. Kau fia.

Tou oli fuai
Ke fulumalie
Mo manuia foki
Le laumalie. Kau fia.

So ko le nea noa
Lotou kuaga,
Leaise aoga
Ki le Tupuaga. Kau fia.

Aua se ke oli
Ki ni nea noa
E tokaga ki ai
Niiki kaiga. Kau fia.

Ke tou agamalu
Mo agaalofa,
Ke tou agatonu
Ki le Tupuaga. Kau fia.

E tou tino veli
Mo mativa foki
Tou muli fuai
Ki lotou Tui. Kau fia.

Ka tausi maoki
Ki le Tupuaga,
Ti maua i ai
Lo mauli loa. Kau fia.

KI FOLAFOLA E KAU-AGAFULU.

Tou sua fuli ai
Mo fakalogo maoki
Ki folafola tafito
A lotatou Atua.

1. Ko au ko le Aliki,
Ko lou Atua foki,
Ti aua se ke tui
Ki se Atua mo au.

2. Ti aua se ke lau
Mo pati noa fuai
Le suafa taputapu
O lou Tui maoki.

3. Ke manatui fuai
Ti ke tausi malie
Loku aso taputapu
E pati ko le sapato.

4. Ti ke fakapoipoi
Ki oou tupuaga,
Ti o ke mauli ai
Loai i le malama.

5. Tuku le feita-aki
Ti mo lou loto veli,
Mo fakafafati foki
Mo fefele mo tukipo.

6. Tuku le mamio veli
Mo se kaiga avaga,
Ti mo se kaiga taka,
Po ko koe tokatasi.

7. Tuku mo le kaiaa
Mo lau fakaaliki,
Ti mo le taofi foki
Se nea o se kaiga.

8. Ti aua se ke loi
Mo masalosalo veli,
O fakavelii foki
Ki se tasi i malama.

9. Aua se oli foki
Ki avaga kesekese,
Ka ke nofo loa ai
Mo se avaga e tasi.

10. Ti ke manava maoki
Mo lau oli noai
Ki koloa kesekese
O kaiga fuli ai.

Kua tou fakalogo
Ki folafola tafito
Ko le finegalo tonu
O lotatou Atua.

MALIA IMAKULATA.

Motou fia vikiviki
Kiate koe, Malia,
I lau sao tokatasi,
Sao i le agasala.
Nea malie
Lou manuia!
Nea malie
Lou tupu imakulata!
Malie ai
Ko lou maokioki.

E motou fia manatu
Mo viki kiate koe,
Na leaise kaku atu
Le mele olisinale.
Se na ke tonu
Mo imakulata;
Se na ke tonu
Mo apele i kalasia;
Se na ke tonu
Talu mei lou tupu.

Ko amatou kole atu.
Malia imakulata,
Ulufaki au fanau
Ko matou agasala.
Pania ai
Nea agaveli;
Pania ai
Kaiga agatonu foki;
Ti ulufaki
Matou katoa ai.

Aliki malie o Selo,
Malia imakulata,
Ulufaki ki lou Alo
Le malama malaia.
Pania fuli
Le Oseania;
Pania fuli
Nea tonu mo agasala;
Pania fuli
Le vikaliatu-nei.

KIA MALIA IMAKULATA.

Tou vikiviki ki le aso malie,
Na tupu imakulata
Le taupoou, tinana mea ai
O lotatou Atua;
Ke tou aga vikiviki
Ki loona manuia,
Ti tou fekalaga-aki
Malia imakulata.

Epa mai kia matou,
Malia imakulata,
Kole ki lou Alo Sesu,
Ulufaki agasala.

Talu mei mua, talu le agaveli
A Atama ti mo Eva,
Kua kava mai kia tatou fuli
Lolaua malaia;
Kae gato ia Malia,
Ia Malia fuai,
Na mamao iate ia
Le mele olisinale. Epa mai.

Ti ka tupu ake i le malama-
Ni afusa o Atama, [nei
Kua veli loa, ku pipiki ki ai
Le veli mo malaia;
Ka ko Malia na pakese,
Na tupu imakulata,
Tupu mea, tupu malie,
Tupu i le manuia. Epa mai.

Nea takimua ko le laumalie
Mo le loto o Malia,
Na saosaoa i lona tupu ake,
Apele i kalasia!
Ko lona kololia ia,
Mo lona aliki-aga
Lona tupu imakulata,
Lona lee agasala. Epa mai.

Aliki Malia, motou moko-
Ki lou loto malie; [moko
E ke manuia, na leaise soko
Se mele kiate koe;
Amusia koe Malia,
Se na ke sala fuai
Mo le veli o le malama,
Ko le agasala foki. Epa mai.

Amusia koe na sao tokatasi
I le mele mo le veli;
Ko le nea tonu na ke aliki ai
I le u fenua fuli;
Ko le nea na tupu foki
Iate koe Malia,
Lotatou Fakamauli,
Le Alo o le Atua. Epa mai.

Tinana malie, Malia takimua,
Taupoou Aliki,
Ko nei matou, ko nea malaia,
Alofa mai ki ai;
Ti e motou soli atu
Matou kiate koe,
Fufu i lou loto tapu
Matou e nofo kese. Epa mai.

Pania matou ki lou Alo Sesu,
Pania maù fuai,
Taofi matou ki ou lima tapu
O tuku maù i ai,
Ko amatou kole a-na
E motou fai ai
Ki lou loto manuia
Mo imakulata foki. Epa mai.

Ti ke taupau fakamaokioki
Le vikaliatu-nei,
Kua tuku atu, ti ke ke ma-
O taupau loai. [natui

Pania lona Epikopo
Mo ona Matua fuli,
Ti ke ke fakasokosoko
Alotou akonaki. Epa mai.

Ti ke ulufaki kakai fuli ai.
Na sese i le Atua,
A lotu mavae, ti mo pagani
Ti mo nea agasala. [foki
Ulufaki fuli latou,
Pania fakamaoki,
Ke lotou aga o lotu
Kae lotou mauli. Epa mai.

LE TAUPOOU IMAKULATA.

Na ke tupu imakulata ai
Malia, lomatou tinana,
Ti na fakafiafia Aselo
Mo fakafetai ki le Tui.
Satana i lalo;
Malia na malo, malo, malo.

Na teu lona loto e Seova
Ki kalasia katoa ai,
Ti na poto mo manuia lasi
Le Ulufaga o le malama.
Satana i lalo;
Malia na malo . . .

Na tuku e Sesu kiate ia
Ke takafi ki lalo Satana;
Ko Ifeli na oso fakaita,
Ita noa, kua sao Malia.
Satana i lalo;
Malia na malo . . .

Kua sao Malia tokatasi
I le agasala a Atama;
Na tou kaunaga ki Ifeli
Ka ko ia na saosaoa,
Satana i lalo;
Malia na malo . . .

Fiafia, tagata e mamae,
Ka maua ai le makeke,
Na e tautafa ki le Aliki
Malia, le tinana tausi.
Satana i lalo;
Malia na malo . . .

Tou kole mo fanaki ki ai
Ke ina taupau malie
Aso fuli o lotou mauli,
Tafito le aso o le mate.
Satana i lalo;
Malia na malo . . .

AVE MARIA.

Alofa atu, Malia,
Ko le tinana maoki
O le Alo mafimafi
O lotatou Atua.

E gato iate koe,
I fafine fuli ai,
E tinana fakatasi
Mo taupoou foki.

E ke apele maoki
I kalasia katoa,
Ko koloa tonu ai
O lotatou Atua.

E iate koe foki
Le Alo maokioki
O le Tupuaga lasi,
Ko lotatou Aliki.

E ke manuia koe
Ti mo takimua foki
I le u fafine fuli
O le lagi mo le kele.

Ti e manuia Sesu
Lotou Fakamauli,
Ko le fua tonu ai
O loou alo tapu.

Ke ke pania, Malia,
Ki lou Alo alofa
A fanau malaia
A Atama agasala.

Io, ke ke ulufaki
Matou katoa ai,
Ku motou agasala
Ki lotatou Atua.

Ke manatui fuai
Ko koe ko le tinana
O matou fuli ai
E nofo i le malama.

Ti ke taupau loa
Au fanau mativa
E tagi kiate koe
Mei le fenua kese.

Alofa mai, Tinana,
Alofa i aso-nei
Mo le aso o le mate
Ti mo aso fuli ai.

AVE MARIA.

Vikiviki atu, Malia,
Alofa kiate koe,
E apele i kalasia
Ti mo manuia kese.
Alofa atu,
Alofa maoki;
Alofa atu
Alofa mo fanaki ai,
Io, alofa
Kiate koe, Malia.

Amusia koe, Malia,
Se koulua nonofo

Mo le Alo o le Atua
E pati ko lou Alo.
Kau alofa
Ti mo vikiviki;
Kau alofa
Ki lou manuia lasi;
Kau alofa
I lou taualuga.

E ke manuia, Malia,
I fafine kesekese,
Manuia mo lou Tama
Na tupu iate koe.
Kau alofa
Ti mo tagi atu,
Kau alofa
Ki le tau-tinana tapu,
Kau alofa
Kia Sesu mo Malia.

Ko amatou kole atu,
Tinana o le Atua,
Ke ke ulufaki matou
Na sese mo agasala.
Pania ai
A fanau fuli;
Pania ai,
Pania i le aso-nei;
Pania ake
I le aso o le mate.

SALVE REGINA.

Lomatou
Ulufaga
Malia agamâlu,
Epa mai
O pania
Matou fuli ai.

Malia, ko le Aliki
O Selo mo malama,
Alofa kia matou
Fanau malaia. Lomatou.

Ko lomatou mauli,
Lomatou tinana,
Alofa atu maoki,
Alofa loa ai. Lomatou.

Lomatou ulufaga,
Lomatou malie
Mo le amanakiaga
O nea e mamae. Lomatou.

Alofa mo manatui
Fanau nofo kese
E tagi i lalo-nei
Tagi kiate koe. Lomatou.

E motou fetagisi
Ko le fia mavae
I le nofoaga veli
Mo le fenua kese. Lomatou.

Ti ka motou fanatu,
Taki ke manuia
Ki lou Alo ko Sesu
Lomatou fanoga. Lomatou.

Alofa mo epa mai
Ki aau fanau,
E nofo manatu ai
Mo kolekole atu. Lomatou.

Malia agamalie,
Malia takimua,
Taupoou maoki
Mo manava-alofa. Lomatou.

LE ASOPESIO.

Le aso manuia
Kua mailoga i Selo,
Le aso manuia
Avake ai Malia:
Kua fakanofo
I le Palatiso;
Kua fakanofo
Ko le Aliki,
Ko le Aliki o Selo
Mo le malama-nei.
Le aso manuia . . .

Taualuga kese
Lona nofoaga i Selo;
Taualuga kese
Ti mo lasi lana pule;
Kua lā nonofo
I le Palatiso,
Kua lā nonofo
Mo lana Tama,
Mo Sesu ko lona Alo,
Lona Alo-Atua.
Taualuga kese . . .

Fakafetai fuli,
Le Palatiso, le malama;
Fakafetai fuli,
Le lagi, le lalo-lagi;
Ko le ulufaga,
Ti mo le tinana,
Ko le ulufaga
Kua mauà;
Ko le tinana alofa
Mo ulufaga loa.
Fakafetai fuli . . .

Ulufaki matou,
E koe, lotou tinana;
Ulufaki matou,
Ke motou soko atu;
Fia fano ake
O nofo mo koe,
Fia fano ake
Ki lou Alo,
O nonofo fakatasi,
Nofo maù i Selo.
Ulufaki matou . . .

SAGATO SOSEFO.

Ke tou viki
Viki ai kia Sosefo,
Ke tou viki
Ki le tamana-tausi
O Sesu-Kilisito,
Le Fakamauli,
I lona koi nofo
I malama-nei.
Ke tou viki . . .

Ko ia foki
Ko le tausi o Malia,
Ko ia foki
Na lā nofo fakatasi;
Na lā nofo avaga
Mo taupoou,
O lā tausi ai
Lolā Alo tapu.
Ko ia foki . . .

Na fakalogo
Le Aliki i lalo-nei,
Na fakalogo
Ko Sesu kia Sosefo.
Ti, i le aso-nei,
Koi maù ai
Lona tali malie
Ana fai-kole.
Na fakalogo . . .

Pania au
Sosefo, loku ulufagà,
Pania au
Ke malie laku aga;
Tekei a Satana,
Tekei makeke,
Kae saosaoa
Loku aso mate.
Pania au . . .

Faaki mai
Le agamalie o Sesu;
Faaki mai
Lona finegalo tapu.
E fakaamu atu
Na ke fakalogo,
Mo ke tio totonu
Ki lona Agai.
Faaki mai . . .

Ko laku kole
Ke tonu looku mauli,
Ko laku kole
Ke tonu mo loku mate;
Ke tou nofo tasi
Nonofo i Selo,
Fakafeai ai
Ki loou Alo.
Ko laku kole . . .

SAGATO PETELO.

Kua laga e Sesu-Kilisito
Loona Ekelesia tapu;
Kua laga tonu ia Petelo,
Ko le utu, utu tuù-maù.
Le fili i lalo
Petelo na mālo.

Lenei le folafola na fai
E le Aliki kia Simone:
Lou igoa ka liliu ai
Ko Petelo, ko le utu koe.
Le fili i lalo
Petelo na mālo.

E kau fakatuù loku lotu,
Ko loku Ekelesia foki,
Fakatuù tonu i lena utu
Ke makeke, ti tuù loai.
Le fili i lalo
Petelo na mālo.

Ti e oso, oso noa le fili,
Tuù maù le Ekelesia,
Oso noai a galu ki ai,
E leaise siga a ia.
Le fili i lalo
Petelo na mālo.

Ko Petelo, le fetuù i tai
E fakailo le ala-vaka;
Ko le vaka e ina fakauli
E tatae ki le taulaga.
Le fili i lalo
Petelo na mālo.

Kua kau tatou fuli ai
Ki le Ekelesia o Sesu,
Ti ke tou fakalogo ki ai,
Mo taofi ki ai ke maù.
Le fili i lalo
Petelo na mālo.

LE FETOSOI I LALO-NEI.

Ko le nofo i lalo-nei
Ko le velo fai loa,
Ti mailoga le toa,
Ti e mālo, ti e mauli.
Taofi maù le lotu
Taofi, Kilisiteano,
Pipiki maù kia Sesu
O muli kiate ia;
Manatu ake, tio ki Selo
Mo lou palā gigila.

Satana, le fili tafito,
Tuu makeke ki ai;
Fanaki ki le Aliki,
Kae taofi lou mālo.
Taofi maù . . .

Tasi fili ko le malama,
Le malama agaveli;
Titua atu ki ai,
Tekei ona fakasala.
Taofi maù . . .

Le tasi fili ko le tino,
Mo lona tokaga vale,
Lolomi ki lou kole,
Ke malomi mo fakalogo.
Taofi maù . . .

Le tino lolomi maoki,
Titua ki le malama,
Tekei atu Satana,
Piki maù ki le Aliki.
Taofi maù . . .

Lotatou Aliki tasi
Ko le Aliki e toa
Ke tou velo mo ia
Kae malo mo ia foki.
Taofi maù . . .

Kataki, Kilisiteano,
Le velo ka vave oki,
Ti safe lou totogi
Ko le mauli lee gato.
Taofi maù . . .

Saele mo leoleosi;
Taupau lau kole;
Fanaki ki le koluse,
Ti maua lou mauli.
Taofi maù . . .

LE VAIGA O LALO-NEI.

Ko vaiga fuli
Nea o lalo-nei,
Nea o le fenua
Mo nea o le kuaga.
Lotă nofoaga,
Lotă pule,
Otā koloa
Kesekese
Ko nea noa
E sese ai kaiga.

Ti e felaaki
Mo lotă tino-nei,
Koa ona aoga
I mua o le Atua?
Ko lotă malie
Lotă toa
Lotă makeke
Fualoa,
Ko nea noa
I le aso o le mate.

Pogipogi ake
Tio ki se kaute
Kua matala ai
Mo mata malie foki;
Tasi lona aso
Ti e moe
Ti afe ifo
Ti e mate
Ti felaaki
A nea o lalo-lagi.

Ka ke pule ai
Ki le malama fuli,
Koa ona aoga
I lou aso fanoga?

Kua puli atu
A koloa
Ti mo fanau,
Mo fenua,
Kua mavae
Mavae ai mo koe.

Tausi e koe
Lou laumalie,
So ko iafuai
Lou koloa maoki.
Pipiki makeke
Ki le lotù;
Agamalie,
Agamalu,
Ko ia ai
Lou malie maoki.

KO LE FAKATAPU KIA MALIA I LE SILI O SE FAKAMAMAE.

Malia imakulata, tinana o le Atua, mo lomatou tinana foki, ko matou-nei e lele mai kiate koe, ko au fanau fuli na o komunio-nei, i le fakaoki o lolatou fakamamae. Ku motou iloa lomatou nea malie. Tau mo koe i lau ulufaki, kua iku malie lomatou fakamamae-nei; kua mea omatou loto; e agai i ai le Aliki, lotatou Fakamauli. Ku motou logo-tino lona kalasia, mo lona alofa; ku motou logo ai ku motou malie mo manuia. Ti ko le nea e tasi e motou oli ki ai-nei, ke motou taofi ke maù lomatou manuia-nei, mo le fakapapau tapu na motou fai ki le Aliki, lou Alo. Ka ku motou manavase ai na toe puli aia i lomatou toe taka i le malama veli-nei. Koia e motou au ai kiate koe, Malia lomatou tinana mo lomatou ulufaga, o soli mo fakatapui matou kiate koe. Ku motou fia tinana aifuai kiate koe, ke ke aga aifuai o taupau matou ko au fanau; ke ke kau mai, ke tou kau i le taofi o lomatou manuia-nei i aso fuli ai, o tatae ki lomatou mate. Malia, ko lomatou kole-nei e fai atu ai ki lou loto imakulata, ti ke alofa mai ki ai. Amene.

Malia imakulata, ulufaki matou.

MISITELIO FAKAFIAFIA.

1. *Misitelio.* Le ifo mai a le Aselo o fetapa kia Malia.
Kole. Le agamalu.
2. *Misitelio.* Le feilogaki a Malia kia Elisapete.
Kole. Le agaalofa ki kaiga.
3. *Misitelio.* Le fanau o Sesu i Peteleemi.
Kole. Le aga fia mativa.
4. *Misitelio.* Le momoli o Sesu, ti mo le fakatapu o Malia.
Kole. Le aga patigaofie.
5. *Misitelio.* Le puli o Sesu, mo lona toe mauà i Selusalemi.
Kole. Le toe sakili o Sesu peka puli i le agasala.

MISITELIO FAKAMAMAE.

1. *Misitelio.* Le mamae o Sesu i Oliveto.
Kole. Le loto vesia ki agasala.
2. *Misitelio.* Le sasa o Sesu i le pou.
Kole. Le loto fakasemala maoki.
3. *Misitelio.* Le ài o se palā talatala ki le ulu tapu o Sesu.
Kole. Le kataki i fakamele kesekese.
4. *Misitelio.* Le amo o le koluse e Sesu ki Kalevalio.
Kole. Le loto kataki i mamae.
5. *Misitelio.* Le tutuki o Sesu ki le koluse.
Kole. Le loto alofa kia Sesu mo Malia.

MISITELIO FAKAKOLOLIA.

1. *Misitelio.* Le tuu-ake o Sesu mei le mate.
Kole. Le mauli maoki mei le agasala.
2. *Misitelio.* Le fanake a Sesu ki Selo.
Kole. Le loto oli ki Selo.
3. *Misitelio.* Le Ifo mai o le Laumalie-Maokioki.
Kole. Le loto mea mo maopoopo.
4. *Misitelio.* Le avake o Malia ki Selo.
Kole. Le mate agatonu.
5. *Misitelio.* Le fakanofo o Malia i Selo, ke tou aliki ki ai.
Kole. Le loto alofa mo fanaki kia Malia.

KATEKISIMO
O
FOLAFOLA TAPU A LE ATUA.

TOSI I.

Le Atua mo ana gaoi, talu mei le fakatupu o le malama-nei o tatae ki le ifo mai o le Mesia.

KAPITE 1.

Le Atua, ko le Tasitolu.

Vesili. Ko ai na ina gaoi a koe, mo ina taupaui a koe?
Faaki. Ko le Atua.

V. Kolea na gaoi ai a koe e le Atua?

F. Talie ke kau tausi mo fakalogo kiate ia, kae kau maua ai le mauli lee gato.

V. Kolea le Atua?

F. Ko le Laumalie Eteleno, mo mafimafi, mo makeke, ti mo lasi lee gato, na ina gaoi nea fuli ai, ti ina iloa nea fuli ai, ti e pule aia ki nea fuli ai.

V. E agai ifea le Atua?

F. E agai aia i potu fuli ai o Selo mo malama-nei, ti e ina iloa temi fuli ai, ti e ina aofia nea fuli ai.

V. Ti ko Atua e tokafia?

F. Ko le Atua tokatasi fuai o Selo mo malama-nei, ti e iate ia Ipotasi e tokatolu; koia e igoa ai le Atua ko le Tasitolu.

V. Kolea le Tasitolu?

F. Ko le Atua e tasifuai i Ipotasi e tokatolu; ko lona uiga aia, ko le tokatolu e kau ki le Atua e tokatasi.

V. Fakailo mai Ipotasi o le Tasitolu?

F. Ko le uluaki Ipotasi ko le Tamana, ko lona lua ko le Alo, ko lona tolu ko le Laumalie-Maokioki, ko Ipotasi latou e tokatolu, ka ko le Atua e tokatasifuai, ko *Seova*.

V. Kolea le gaoi na fai e le Atua?

F. Na ina fakatupu le kau Aselo, ti ina gaoi le malama-nei, mo nea fuli ai e naa i ai.

KAPITE 2.

Le fakatupu o Aselo.

V. Kolea le kau Aselo?

F. Ko le u laumalie lee tino, na gaoi e le Atua, ke lotou feao mo fakalogo kiate ia.

V. Na tokafia le kau Aselo?

F. Na tokaapi ai.

V. Ti na fefeaki le kau Aselo?

F. Na lotou agatonu mua, o fakalogo fuli ai ki le Atua; ti tuu o malaia iki o fia tatau mo le Atua ti agatuu ki ai, ti kapuia ai ki Ifeli, ko le mamaeaga aia na gaoi e le Atua mo totogi olatou fianealasi kiate ia, ti talu aifuai olotou mamae lasi.

V. Ko ai e tafito ki ai le agatuu a le kau Aselo?

F. Ko Lusifelo; ko le Aselo-aliki aia na ina fakasalasalai lolatou nofoaga, ko ia e igoa ko Satana.

V. Ti ko ai le igoa o lona kau agatuu?

F. Ko lotou igoa ko Temonio.

V. Ti e fefeaki lolotou nofo i Ifeli?

F. E lotou mamae ai i le afi kakā; ti e lotou feitaitaaki mo fetafetau-aki fuai; ti e lotou finenonofo mo vesia ki nea agatonu; ti e lotou oli aifuai ke fakasala tagata mo fenua, talie ke api ai lolatou mamaeaga.

V. Pe api ai lolatou nofoaga?

F. Io, e api ai aia, se e katoa i ai Temonio mo taminato.

V. Koa taminato?

F. Ko le kakai o malama-nei e agatuu ki le Atua, kae fakalogo kia Satana; ti e mate veli ai, o iku ki Ifeli.

V. Po ko niiki temonio, po ko niiki taminato e saele ki le u vakaatua i le u fenua pagani?

F. E leaise saele niiki temonio, po ko niiki taminato ki le u vakaatua; ko Satana fuai mo le u temonio e lotou fakavale mo fakasala fenua mo tagata, ke lotou aga ki nea noa, mo fakalogo kia latou, kae tuku le Atua maoki na ina gaoi tatou fuli ai.

V. Ti ke fakailo mai loa le uiga o le kau Aselo na leaise agatuu ki le Atua?

F. Koi nofo malie fuai latou o fakalogo mo feao, ti mo fakafetai ki le Atua, ti e lotou ulufaki tatou ki lona Agai.

V. Ko ai lolatou Aliki?

F. Ko Mikaele; ko ia ai na ina takafi Lusifelo o kapu aia ki Ifeli; ko le faifekau lasi aia o le Atua.

V. Koa Aselo tausi?

F. Ko niiki Aselo alofa na tuku mai e le Atua ki le malama-nei, ke lotou taupau le fenua mo tokoi tagata, ti mo tekei fakasala kesekese a le temonio.

KAPITE 3.

Le fakatupu o le malama-nei mo le tagata.

V. Ti ke fakailo mai loa le tasi gaoi a le Atua?

F. Ko le tasi gaoi a le Atua ko lana fakatupu o le malama-nei, ti mo nea fuli ai e naa i ai.

V. Na fakatupu e le Atua le malama-nei i aso e fia?

F. I aso e ono. Na ina gaoi i le uluaki aso le kele mo le vai, ti mo le malama; ti na ina gaoi i lona lua le lagi; ti na ina gaoi i lona tolu a laakau kesekese; ti fakatupu i lona fa le laa, mo le masina, mo fetuu; ti fakatupu i lona lima a ika kesekese, mo manu fuli ai e lele i lagi; ti fakatupu i lona ono a manu e totolo mo manu e saele i le kele, ti fakaoki loa gaoi ki le gaoi o le tagata mo le fafine. Ti tatae mai loa lona fitu o aso, ti malolo ai le Atua, ti ina tapui le aso ko ia; ti talu aifuai le tapu o le aso fitu, e igoa aia ko le aso o le Atua.

V. Ti ko fetuu e fia o le malama-nei?

F. Leikiaise katoa ona fetuu afe e ono.

V. Kolea na gaoi ai e le Atua le tagata?

F. Na ina gaoi aia talie ke aliki aia i le malama-nei, ti tausi aia, mo fakalogo, mo alofa ki lona Agai, kae maua ai loa le mauli lee gato.

V. Ko ai le uluaki tagata?

F. Ko Atama.

V. Na gaoi fefeaki e le Atua a Atama?

F. Na gaoi lona tino i le pela o le kele, ti ina fakamauli aia ki le laumalie e tatau mo lona Agai.

V. E tatau fefeaki le laumalie o le tagata mo le Atua?

F. E tatau le laumalie o le tagata mo le Atua, talie e atamai aia, ti e usiate ia, ti e leaise gato aia.

V. Ko ai le uluaki fafine?

F. Ko Eva.

V. Na gaoi fefeaki e le Atua a Eva?

F. Na ina gaoi lona tino ki se ivi-vakavaka e tasi o Atama, ti ina fakamauli aia ki le laumalie, ke tatau ai mo Atama.

V. Ti na nofo ifea Atama mo Eva?

F. Na fakanofo laua e le Atua i le kaiga malie, ko Palatiso, na tupu i ai laakau malie fuli ai; ti na tuu i ai mo le laakau na fakamailoga ki ai le malie mo le veli; ko ia ai na tapui e le Atua.

V. Na fefeaki le nofo a Atama mo Eva i Palatiso?

F. Na malie ai lolā nonofo i Palatiso, na manuia, ti mo saosaoa olā tino mo lā laumalie; ti na tonu i le Atua, ke tuputupua a laua, mo lā fanau fuli ai.

KAPITE 4.

Le siga o le tagata.

V. Ti na fefeaki Atama mo Eva?

F. Na liliu loa laua o patigataa ki le Atua, ti malaia ai.

V. Na fefeaki lolā patigataa?

F. Na finenonofo le temonio kia Atama mo Eva, ti fakapau loa aia ke ina loiloisii laua; ti ulutino aia ki le gata, ti pati ai ki le fafine ke fai mo kai e ia le laakau tapu, kae lā tatau ai mo le Atua; ti tui ki ai le fafine, o kai le laakau tapu; ti kai ai mo le tagata, ti tupu i ai lolaua malaia.

V. Kolea le veli na tupu i le agasala a Atama mo Eva?

F. Na tupu mei ai a nea veli fuli ai o lā laumalie, mo lā

tino, mo le loto vale foki, mo le oli veli, mo mamae, mo masaki kesekese, ti mo le mate foki; ti mapono ai mo le ala ki Selo.

V. Pe na gato ia laua le veli o lolā patigataa?

F. Na leaise gato ia laua, ka na pipiki aia ki olā fanau fuli ai, o tuku fakasolo ai ki kakai fuli ai o malama-nei; koia e tou fanau ai o agasala, ti veli ai lotatou loto, ti vale, ti agatuu; ti veli ai mo le tino o pipiki ki ai le oli veli, mo mamae, mo masaki kesekese, ti mo le mate foki.

V. Fakailo mai le agasala e tou fanau i ai?

F. Ko le agasala olisinale: ko lona uiga ai ko le agasala mei le tupuaga; ko le mele aia e pipiki fuli ai ki tagata e tupu i malama-nei; e puli aia i le Papitema.

V. Ti na fefeaki Atama mo Eva i le sili o lolā agasala?

F. Na kapuia loa lāua e le Atua, ti teatea ai: ti tatae ai veli kesekese kia lāua; ti fanaufuai, kae malaia aifuai olāua fanau.

V. Ti na leaise toe alofa mai le Atua ki le tagata?

F. Na toe alofa mai le Atua ki le tagata.

V. Na fefeaki lona alofa?

F. Na ina fakailoilo kia Atama le Fakamauli o le malama, o fakapapau kiate ia, e i ai se temi e ina momoli mai ai le Mesia, ke ina fakamalie le malama-nei, mo ina toe sufegi mai a Selo na mapono aia i le agasala olisinale.

V. Ti na vave ifo mai loa le Mesia o malama?

F. Na ifo mai aia, ka kua sili a fetuu afe e fa talu mei le fakatupu o le malama.

V. Ti na mauli fefeaki le u tautupuàga mua, kae leikiaise ifo mai le Fakamauli?

F. Mailoga tagata na agatonu ki le Atua, ti na maulifuai latou i olatou tui makeke, mo olatou fanaki ki le Mesia na amanaki ki ai. Koia na iku malie ai Atama mo Eva, mo le kau Pateliaka, mo le kau Polofeta, ti mo niiki kakai manuia

na agatonu ki le Atua, mo fanaki ki le Mesia na lotou amanaki ki ai.

KAPITE 5.

Ko fanau a Atama mo le u tautupuaga mua.

V. Ko ai ko fanau a Atama?

F. Na api ana fanau, ko le tokatolu fuai e tou iloa, ko Kaino, mo Apele ti mo Seti.

V. Na fefeaki lolatou aga?

F. Na gatofuai ia Kaino na agaveli, o ina tukipo ki lona taina ko Apele; koia na tafito malaia ai ona afusa.

V. Ka na fefeaki afusa o Seti?

F. Na ataata mua alotou aga, o lotou amanaki ki le Fakamauli, ti liliu loa o malaia latou, ti agaveli fuli ai kakai o malama, ti o fakapau e le Atua ke ina fakapuli latou.

V. Ti na fakapuli fefeaki e le Atua a kakai o malama?

F. Na ina fakapuli latou i le lomaki na lofia fuli ai fenua o le malama, ti malemo fuli ai kakai o le atulaulau.

V. Ti na leaise mauli se tasi i le lomaki?

F. Ko Noe fuai na mauli i le lomaki, ti mo ana fanau, mo lotou avaga, ti mo iki manu i manu fuli ai.

V. Na mauli fefeaki a Noe?

F. Na mauli aia i le Aleka, ko le vaka lasi aia na poloaki mai e le Atua ke fau mo ona fakamauli.

V. Pati mai fanau a Noe.

F. Ko Semi, mo Kami, mo Safeti: ko latou na toe fakaapi le malama-nei i le sili o le lomaki.

V. Ti na fefeaki loa le aga o kakai i le sili o le lomaki?

F. Na toe veli le aga o kakai, ti na atiga malaia latou, se na lotou titua ki le Atua maoki, kae aga o lotu ki nea noa kesekese, na lotou igoa ko Atua; ti tupu ai i malama-nei le pagani, ko ia e igoa ko le fakatemonio.

V. Ti koa nea noa na lotu ki ai le kakai pagani?

F. Na lotu iki ki le laa, mo le masina mo fetuu; ti lotu iki ki manu, mo laakau; ti lotu iki ki olotou kaiga na mate, a-nei na faa fai e le atulaulau-nei.

V. Kolea e igoa ai le pagani ko le fakatemonio?

F. Talie ku lotou tui ki le fakasala a le temonio, ti ku lotou kau tasi mo ia, ti lotou iku kiate ia.

KAPITE 6.

Apalaamo mo ana fanau.

V. Ti na liliu a pagani le kakai fuli ai o le malama-nei?

F. Na tio mai e le Atua ku tatae le malaia o le malama, ti na tukuna latou, kae taofi mo ona le tagata e tokatasi, ke ina fakatupu ai se afusa manuia i malama-nei.

V. Ko ai le tagata na tupu mei ai le manuia?

F. Ko Apalaamo, ko le vosa a ia o Tale, mei Kaletea, ko le tamana a ia o kakai-tui; ko ia na tupu i ai le Fakamauli.

V. Pati mai fanau a Apalaamo?

F. Ko lona vosa ko Isaake, ko le tamana a ia o Sakopo, ko ia na igoa loa ko Iselaele; ti ko fanau tagata a Iselaele na tino-agafulu tupu lua: ko le u tupuaga latou o faasiga e tino-agafulu tupu lua o le kakai Iselaele, ko ia na igoa ko le kakai o le Atua.

V. Pati mai fanau a Sakopo.

F. Ko Lupene, mo Simeone, mo Levi, mo Suta, mo Isakale, mo Sapulone, mo Tane, mo Nefetali, mo Gate, mo Asale, mo Sosefo, ti mo Pesamino. Na fakatau Sosefo e ona taina, ti nofo kese aia i Esipito; ko ia ai na toso loa olatou kaiga ki le fenua ko ia.

V. Na fefeaki fanau a Iselaele?

F. Na lotou nofo kese mua i le fenua pagani ko Esipito; ti fanau ai, ti api loa; ti nofonofo, ti fakasausaui loa latou e le Aliki-esipito ko Falaone; ti o poloaki loa e le Atua kia

Moisese ke pati aia ki olotou kaiga, ti na taki latou ki lolatou fenua.

V. Ti na fefeaki Moisese?

F. Na ano aia kia Falaone o pati ki ai, ke ina tuku ake olatou kaiga, ke liliu ki lolatou fenua; ti patigataa Falaone, ti fakamamae aia e le Atua, o fakamailoga ai lona finegalo ki nea fakatalatupua; ti faigataa aifuai Falaone, ti ina fakamamae aia ki le mate o lona vosa, ti mo uluaki tama fuli ai o le kakai Esipito.

V. Ti na fefeaki loa Falaone?

F. Na ì loa Falaone, ti tuku ake loa aia ke ano fanau a Iselaele; ti toe fakasemala aia, ti tuli, ti maua latou i le taikula; ti vae-lua le tai e Moisese, o ina fakasao ai latou i le ala malō i loto o le tai, ti tatae ake ki uta, ti toe tapono le tai e Moisese; ti maua fuli i ai a Falaone mo lona taùa, o lotou malemo ai mo mate fuli.

V. Ti na fefeaki loa le fanoga o le kakai Iselaelc?

F. Na fakailoilo e le Atua lolatou ala, ti na taki ai latou e Moisese; ti i le kau fa po tupu fitu, ti tatae le fanoga ki le mauga ko Sinai, na fai i ai e le Atua lana akonaki ki ana fanau.

KAPITE 7.

Le akonaki a le Atua ki lona kakai.

V. Pati mai le akonaki na fai e le Atua kia latou.

F. Na lasi ai le akonaki na fai e le Atua ki ana fanau, kae tafito aia ki folofola e kau-agafulu na ina fakasa i le mauga ko Sinai, ti na fakamailoga ai aia ki le teuteu fakaìì.

V. Na fefeaki le fakasa mai o folafola e kau-agafulu?

F. Na poloaki e le Atua kia Moisese ke teuteu malie le kakai; ti katoa ki lalo-mauga, ti ofolele latou ku fakapouli le mauga, ti tapa loa uila, ti fatutili, ti logo mai mo le toe nea fakatagi, ti na fakailo loa e le Atua ana folafola tapu.

V. Pati mai folafola tapu e kau-agafulu.

F. 1. Ko au ko le Aliki, ko lou Atua, na kau taki a koe mei Esipito, mei le kaiga na ke kaunaga ai; aua se ke tausi ki se Atua mo au. Aua se ke gaoi mo ou se fakatātā ki se nea i le lagi i aluga, po ko se fakatātā ki se nea i le fenua i lalo, po ko se fakatātā ki se nea i le vai, i lalo o le fenua; io, aua se ke gaoi se nea fenaaki, talie ke ke atua ki ai mo ke tausi ki ai, so ko au ko le Aliki, ko lou Atua.

2. Aua se ke lau noafuai le Suafa o le Aliki, ko lou Atua.

3. Ke ke manatu ki le aso tapu, ti ke tausi malie aia.

4. Ke ke gaoi malie lou tamana mo lou tinana o fakapoipoi ki ai.

5. Aua se ke tukipo.

6. Aua se ke totolo mo feauaki.

7. Aua se ke kaiaa.

8. Aua se ke loisii ni ou kaiga.

9. Aua se ke oli ki se avaga kese.

10. Aua se ke oli valea ki ana nea, o loto manumanu ki ai.

V. Ti na tosi ifea folafola e kau-agafulu?

F. Na tosi latou e le Atua i fatu e lua; ti avake ai loa kia Moisese na nofo i le mauga.

V. Ti ko le gatoaga latou o folafofa a le Atua?

F. Na ina fakasa fuli ai le uiga o le tausi ki lona Agai; ti na ifo mai Moisese o fakamatala ai ki le kakai; ti ina fakatuu fuli ai latou i le tosi, ti fakamaoki ki ai le kakai; ti toe fanake loa aia ki le mauga; ti toe nofo aia i ai mo le Atua i le kau-fa po o fakalogo ki lona finegalo, i lona fakasa ake kiate ia tootooga o le tausi ki lona Agai.

V. Pati mai niiki tootooga na fakasa e le Atua kia Moisese.

F. Na ina fakasa fuli ai tootooga o le lotu, ti ina ako kiate ia le fai o le Tapenakulo mo le Aleka o folafola, ti mo ona tootooga fuli ai.

V. Kolea le Tapenakulo mo le Aleka o folafola?

F. Ko le Tapenakulo ko le fale-lotu na fesikiaki, ti ko le Aleka o folafola ko le pusa malie na gaoi i le fale-lotu, ke tuku i ai a fatu o folafola tapu. Na poloaki e le Atua ke fakatuu i ai le fakatata o Aselo e tokalua, ti na fakasa mai i ai e le Atua lona finegalo ki ana fanau.

V. Ti na fefeaki Moisese i lona ifo i le mauga?

F. Na mamae ai lona loto i le gaoi veli na fai e le kakai, ti ina maumau ai a fatu o folafola tapu.

V. Kolea le gaoi veli na fai e le kakai?

F. Na kaekae latou i le tatali kia Moisese i lalo-mauga, ti lotou masalosalo kua mate aia, ti lotou manatu loa ki le tausi fakatemonio, na lotou oono ki ai i Esipito, ti lotou gaoi le fakatata o le vitulo, ke lotou atua ki ai.

V. Ti na fefeaki loa Moisese?

F. Na ina akonaki fakamamamae latou, ti ina ulufaki latou; ti na o toe ano loa ki le mauga, ti toe fakalogo ki le Tui i le kau-fa po; ti na o toe ifo mai loa mo fatu foou e lua o folafola tapu.

V. Ti na tuku kiate ai le fai o tootooga o le lotu?

F. Na fakanofo loa e Moisese lona tokalua ko Aalone ke pelepitelo, ke aliki aia ki le kutuga o Levi, se na tonu i le Atua, ke lotou fai a tootooga o le lotu.

V. Pe na gatofuai i le kutuga o Levi na ina fai a tootooga o le lotu?

F. Na fakamailoga tonu e le Atua lona finegalo ki le kutuga, ko ia, ke tuku tasifuai ki ai tootooga tapu; so ko le tagata ko Kole mo ni ona kaiga na asiasi kapa ki tootooga o le lotu, ti fakamailoga ai e le Atua o ina fakapuli fuli ai latou i le aso e tasi.

V. Kolea le gaoi na fai e le kutuga o Levi?

F. Na lotou fai fuli fuai tootooga o le lotu, ka na tafito feagaaki latou i Sakilifisio.

V. Koa Sakilifisio na lotou fai?

F. Ko failaulau na lotou fai ki niiki manu mo niiki laakau, o momoli tonu ai ki le Atua, ko nea ala na ina poloaki; ko fakatata a-na ki le Sakilifisio o le koluse, ti mo le Misa.

KAPITE 8.

Le alofa o le Atua ki lona kakai i lolatou fanoga, mo lolatou agaveli ki lona Agai.

V. Ti na fefeaki le fanoga i lona siki ake i Sinai?

F. Na lotou manavase i lolatou fanatu ki Kanaani, ti lotou fakasemala loa i lolatou au mei Esipito; ti lotou talotalo ai ke lotou mate i le toafa, ti tupu ai lolatou ita kia Moisese, ti lotou fakakaukau ke tiaki aia, kae fakanofo se tasi tagata ke ina toe taki latou ki Esipito. Koia na fakamamae ai e le Atua kia latou, o poloaki ke nofo maùfuai le fanoga i le toafa o feanoaki aifuai i fetuu e kau-fa, ke lotou mate fuli ai.

V. Ti na mate fuli ai le fanoga na au mei Esipito?

F. Na gatofuai ia Sosue mo Kalepe ti mo fanau na tupu i le toafa na tatae ake ki Kanaani.

V. Pati mai alofa kesekese o le Atua ki lona kakai i le toafa.

F. Na ina taki latou ki le ao; ti fagai latou ki le mānā, na to mei lagi; ti fakainu ki le vai, na ina fakatopisi i le utu; ti na ina tekei olatou fili; ti na ina gaoi olatou nea lava, ke tologa aifuai i fetuu e kau-fa: ti lasi a nea fakatalatupua na fakamailoga ai lona alofa mo ana akonaki kia latou.

V. Ti na fefeaki alatou aga ki lona Agai?

F. Na lasi lolotou agaveli ki le Atua; na lotou nofo agatuufuai mo pati velifuai ki lona Agai; na lotou loto gaegae, mo tokagafuai ki nea noa o fenua pagani, ti lotou oli fuai ke liliu ki Esipito, pe lotou mate i le toafa. Koia na malaia ai latou, o leaise tatae ki le fenua malie ko Kanaani, na soli ake e le Atua kia latou.

V. Kolea le fenua ko Kanaani?

F. Ko le fenua malie ai na soli e le Atua mo Apalaamo mo ana fanau i laaso; ti na au Apalaamo mei Kaletea ki ai o nofo kese i ai; ti na nofo kese i ai a Isaake mo Sakopo; koia na siki mei ai mo ana fanau fuli ai o ano ki Esipito, o fakaala kia Sosefo na pule i le fenua ko ia; ti talu mei ai fuai lolotou nofo kese i Esipito. Ti toe fakaliliu latou e Moisese mo Sosue ki lolotou fenua.

V. Pe na tatae a Moisese ki Kanaani?

F. Na mate aia i le mauga ko Nepo, i lona teitei tatae ake ki le fenua, ka ko Sosue na ina fakatatae le fanoga ki le fenua.

KAPITE 9.

Le nofo mo le aga a le kakai Iselaele i Kanaani.

V. Ti na fefeaki loa le nofo o le kakai Iselaele i Kanaani?

F. Na lotou faiga mua le tekei o kakai pagani na nofo i le fenua; ti vaevae le fenua e Sosue, o tufaki aia ki olatou kutuga kesekese. Na gatofuai i le kutuga tapu o Levi na sala mo kaiga; se na agaaga fuai latou ki tootooga tapu o le lotu, kae taupaui latou e le kakai fuli ai.

V. Na fefeaki le aga a le kakai Iselaele i Kanaani?

F. Na agatonu mua, ka koi mauli a Sosue; koia na lotou manuia ai mo makeke ki olatou fili. Ti mate a Sosue, ti feliliu-aki loa alotou aga. Koia na lotou tauaki lava ai i olatou velo mo kakai pagani; ti na o lotou fakasemala mo tagi ki le Atua, ti o toe manuia latou, talie ko lolotou fakalogo ki niiki tagata manuia, na tauaki fakatupu e le Atua kia latou.

V. Pati mai niiki tagata na lotou taki le manuia ki le kakai Iselaele i le sili o le mate o Sosue.

F. Ko Seteone, mo Samesone, mo Eli, ti mo Samuele, ti mo niiki matua na lotou taki mo fakamau fakasolo a fanau a le Atua, ti na o fakanofo lolotou Aliki.

V. Ko ai le uluaki Aliki o le kakai Iselaele?

F. Ko Saulo; ti patigataa loa aia, ti tukuna ai, kae fakanofo e le Atua a Tavite.

V. Ko ai ko Tavite?

F. Ko le Peteleemi aia, ko le vosa o Sese; ko le makopuna o Suta, na tupu aia ia Iselaele, ko le makopuna o Apalaamo. Koia na tonu e le Atua ke tupu i ai le Mesia.

V. Ti ko ai na nofo loa i le nofoaga o Tavite?

F. Ko lona vosa ko Salomone. Ko ia na ina fakatuu le Fale-tapu takimua i Selusalemi. Na manuia mua aia, ti malaia loa o fakapagani; ti mate aia, ti na o vae-lua le fenua ki lona vosa ko Lopoamo, na sau aia i Selusalemi, ti mo Selopoamo; ko ia ai na sau ki le fenua na igoa loa ko Samalia.

V. Ti na fefeaki le kakai i le vae-lua o le fenua?

F. Na atiga malaia ai latou. Na lotou feitanaki, ti lotou fevelo-aki; ti na liliu o pagani a Selopoamo, ti na fakapagani ai mo le sologa Aliki fuli ai na nofo i lona nofoaga; na gatofuai i Selusalemi na taofi le tausi maoki; ka na malaiafuai i le nofo o niiki Aliki agaveli i le nofoaga.

V. Pati mai le sologa Aliki na nofo i Selusalemi.

F. Ko Lopoamo foki, mo Apiese, mo Asa, mo Sosafate, mo Solame, mo Okosiasi, mo Atalia, ko le fafine aia; ti mo Soasi, mo Amasiasi, Osiasi, mo Soatane, mo Akasi, mo Esekiasi, mo Manasesi, mo Amone, mo Sosiasi, mo Soakasi, mo Soakimi mo Sekoneasi, ti mo Setesiasi.

V. Ko ai na akonaki le kakai i aso ko ia?

F. Na tauaki akonaki latou e le kau Polofeta.

V. Kolea le kau Polofeta?

F. Ko niiki tagata maokioki na tauaki fakatupu e le Atua, ke lotou akonaki le kakai malaia, ti lotou fakailoilo le Mesia na amanaki ki ai e le malama.

V. Pati mai niiki Polofeta.

F. Ko Polofeta e tokalua na akonaki i Samalia, ko Elia

mo Eliseo. Ti na api le kau Polofeta i Selusalemi; ka na tafito tokoi ai e Isaia, ti mo Selemia, mo Esekiele, ti mo Taniela; ko le u Polofeta lasi latou, na lotou pati le Mesia, mo akonaki fakamamae le kakai malaia.

V. Ti na tali fefeaki e le kakai akonaki a le kau Polofeta?

F. Ko tokateikifuai na tui ki ai, ka na lasifuai ki le patigataa mo le fakaveliveli kia latou. Koia na to ai ki muli le veli ki fenua fuli ai.

V. Kolea le veli na to ki lolatou fenua?

F. Na au le kakai o Silia o velo mo Samalia, ti lava aia, ti fakasausaui latou mo ave ki lolatou fenua; ti talu aifuai le mavetevete o le kakai o Samalia. Ti nofonofo, ti au le Aliki o Papilone o velo mo Selusalemi, ti lava aia, ti maumaui le fale-tapu mo le fenua, ti ave loa le kakai o fakasausaui i Papilone.

V. Ti na fefeaki le nofo o fanau a le Atua i Papilone?

F. Na ataata lalatou aga i ai; se na fakasemala ki le Atua, mo fakalogo ki olotou Polofeta; koia na toe taki ai latou e le Atua ki lolotou fenua.

V. Ti na fefeaki fanau a le Atua i lolotou liliu ki lolatou fenua?

F. Na lotou toe fakatuu lolatou fale-tapu, ti laga mo le fenua; ka na leaise toe fakanofo solatou Aliki; na fakalogofuai latou ki le u Aliki pagani na lotou fetosoi lolatou fenua. Na lotou fakalogo mua ki Papilone, ti fakalogo loa ki Esipito; ti na o fakalogo ki Loma, kia Aukusito foki ko le Aliki lasi aia, na ina maua le atulaulau mo ona. Koia ai na fakalogo ki ai a Elote, ko le tagata-Itumea aia, na sau i Selusalemi i le temi na ifo mai ai le Mesia.

V. Na fefeaki le aga a fanau a le Atua i lolatou liliu ki Selusalemi?

F. Na tokateikifuai nea agatonu, ti na malaia fuai le kakai, ka na leaise loko toe pagani niiki; na gatofuai i lola-

tou femavae-aki i niiki kutuga kesekese, na lotou fetosoi le uiga o le lotu. Ko aso ala na tupu ai le Faasiga-Faliseo, ti mo le Faasiga-Satuseo. Ko latou na kau fakatasi loa ki le fakaveliveli o le Mesia.

V. Ti na ifo mai nafea le Mesia?

F. Na o ifo mai aia, ka kua sili fetuu afe e fa talu mei le tupu o le malama; ti kua sili fetuu afe e lua talu mei Apalaamo, ko le tupuaga aia o le kakai Iselaele, ko ia na tupu i ai le Fakamauli.

TOSI II.

Le Fakamauli, talu mei lona ifo mai ki malama-nei o tatae ki le aso fakamuli.

KAPITE 1.

Le uiga o le Mesia. — Lona tupu-tagata.

V. Pe na ifo mai maoki le Mesia?

F. Io, na ifo mai aia i le temi tonu na fakailoilo mai e le kau Polofeta.

V. Na fefeaki le malama-nei i le ifo mai o le Mesia?

F. Na ifo mai aia, ka kua toka le malama-nei, o fakalogo tasifuai kia Sesale-Aukusito, ko le Aliki o Loma. Ti na gatofuai i le kakai Iselaele koi taofi le tui, ti na teitei masau ai foki le manuia ia latou. Ka na nofo fuli ai le fenua i le malaia mo le fakapouli, o fakapagani fuli ai. Ti e tokateiki fuai i le u fenua pagani na iloa le Atua maoki mo agatonu ki ai.

V. Ti na talitali le malama-nei ki le Mesia?

F. Na ifo mai aia, kua fai le amanaki ki se Aliki lasi ka tupu i malama-nei; ka na leaise lotou iloa tonu le uiga o le Aliki ko ia; na lotou tukufuai ko se Aliki malama fuai, e ina maua fuli ai le malama-nei mo ona.

V. Ti ke pati mai le uiga o le Mesia.

F. Ko le Mesia ko Sesu-Kilisito; ko le Alo aia o le Atua; ko le lua o Iposati o le Tasitolu. Koia ai na ifo mai, o tuputagata i le alo o le taupoou ko Malia, talie ke ina fakamauli ai le malama-nei.

V. Na fefeaki le ifo mai o le Mesia?

F. Na kakau mai e le Atua le Alekaselo ko Kapeliele kia Malia i Nasaleti; ti na ina fakailo lona finegalo kiate ia o pati ki ai: *Alofa, Malia, e ke apele i kalasia e iato koe le Aliki; se e tupu iato koe le tama ko le Aliki lasi aia; ti e īgoa aia ko le Alo o le Taualuga.*

V. Ti kolea le pati a Malia?

F. Na pati aia: *Ko au ko le fakasausau o le Aliki, ti fai fuai ki lau pati e ke fai mai;* ti toe ano a Kapeliele, ka ku gaoi loa e le Laumalie-Maokioki le tino o le Mesia i le alo taupoou o Malia.

V. Pati mai le uiga o Malia.

F. Ko le fafine aliki aia o le kutuga o Tavite, ko le makopuna o Suta, ko ia na tonu ke tupu i ai le Fakamauli. Ti na lā nonofo mo Sosefo, ko le tagata fuai foki aia i le kutuga o Tavite; ti na lā nonofo fakataupoou tokalua fuai; ti na leaise kau a Sosefo ki le fakatupu o le Mesia; ka ko le Atuafuai na ina gaoi lona tino i le alo o Malia; ti na fanaui fuai aia e Malia, mo nofo taupoou aifuai; ti na igoa lona tama ko le Tagata-Atua.

V. Kolea e igoa ai le tama o Malia ko le Tagata-Atua?

F. Talie e Atua mo tagata aia; se e iate ia le *natulaatua,* mo le *natula-tagata;* ka e Ipotasi fuai aia ki le Ipotasiatua.

V. Ti na nofo ifea Malia, ka koi tinaekīkī?

F. Na nofo aifuai aia i Nasaleti; ti na ano loa aia o aasi ki lona taina ko Elisapete, na tinaekīkī aia ia Soane-Patita, ko ia na tonu ke ina fakailoiloi le Mesia ki le malama-nei.

Ti na fiafia, ti mo manuia a Soane-Patita, i lona felavei loa mo le Mesia.

KAPITE 2.

Le fanaui o le Mesia; lona fakamailoga, mo lona fakavelii e Elote.

V. Ti na fanau ifea le Mesia?

F. Na fanau aia i Peteleemi, ko le fenua tonu aia o ona matua; ti na lā feluku ki ai, talie ko le poloaki a Sesale; ti na fanau ai i le fale veli, i le tua-fenua. Ti po valu loa, ti silikosisio aia, o fakaigoa aia ko Sesu, ko lona uiga aia ko le Fakamauli.

V. Ti na fakamailoga fefeaki le fanaui o Sesu?

F. Na fakailoilo mua aia e le kau Aselo, na ifo mai o atolasio mo fakafetai ki lona Agai; ti na au ai niiki tagatasutea na taupau manu i le tua-fenua; ti na lotou atolasio fakatasi mo Malia mo Sosefo ki le Tama-aliki; ti na fakailoilo loa aia e le fetuu foou, na fakasa mai e le Atua, ko le logologo aia o le Mesia ki fenua pagani. Koia na siki ai le fanoga-aliki mei Alape o au mo olatou moliga o atolasio ki le Aliki na tupu i Peteleemi.

V. Ti na fualoa a Sesu i Peteleemi?

F. Na kau-fa po lona nofo i Peteleemi mo ona matua; ti na ave loa aia o laua ki Selusalemi, ki le Fale-lotu, ke momoli ai aia mo fakatapui ki le Atua. Ti solafaki loa aia ki Esipito, talie ke sao aia i le fakaveliveli a Elote.

V. Kolea le fakaveliveli a Elote?

F. Na poloaki e ia ke tamate fuli ai le tau-tamaliki tagata liliki. Na fai aia ke puli ai le Tama ikiiki aliki, na finenonofo ki ai lona loto; ti fai ake lona fakaveliveli kua sao le Aliki aia ki Esipito.

V. Ti na fefeaki le fanoga tapu?

F. Na lotou nofo kese fuai i Esipito, o talitali fuai le mate

o Elote, na ina fai le fakaveliveli; ti mate loa aia, ti toe liliu a matua mo lolā Tama-aliki ki Nasaleti i Kalilea; ti na lotou nofo maù i ai.

V. Ti na fefeaki le nofo o Sesu i Nasaleti mo ona matua?

F. Na nofo fakamativa fuai aia mo fakamalu fuai, o fakapuli ai lona Atua, Ti na fakalogo malie fuai aia ki ona matua. Ti na tauaki ano fuai mo laua ki Selusalemi i le Asopasikate.

V. Ti na fakapuli aifuai lona Agai i lona ano ki Selusalemi?

F. Na fakapuli aifuai lona Agai. Ko lona fanoga fuai e tasi, na mavae ai i ona matua, o ano ki le Fale-lotu, o akonaki i ai; ti na ofolele ai le kau matua i lona toopoto; ti maua ake aia i ai e ana matua na po tolu lolā fesaele-aki i lola sakili; ti na lā toe taki aia ki Nasaleti, o lotou nonofo aifuai mo tautuu mai fuai ki Selusalemi; ti o katoa ona fetuu e kau-tolu, ti o fakasa lona Agai ki le malama-nei.

KAPITE 3.

Le gaoi, mo le aga, mo le akonaki a Sesu-Kilisito na fakamailoga ai lona Agai.

V. Na fakasa fefeaki e le Mesia lona Agai?

F. Na tatae mai le temi na tonu ke ina fakasa ai lona Agai, ti muaki ano aia ki lona Polofeta ko Soane-Patita, ke papitema mua iate ia, kae fakailo ana folafola ki le malamanei. Ti na fakamailoga ai lona Papitema ki le ifo mai o le Laumalie-Maokioki ki lona Agai.

V. Pati mai le uiga o Soane-Patita?

F. Ko le tama aia o Elisapete, ko le taina a Malia; ko le Polofeta fakamuli aia o le Mesia; na tusi tonu aia ki lona Agai. Ti na ina fai le Papitema o le fakasemala, o teu ai le kakai ki le Papitema fakamauli o Sesu-Kilisito. Ti na uluaki mate loa aia i le fakaveliveli a Elote.

V. Ti na fefeaki a Sesu i le sili o lona Papitema?

F. Na ano loa aia ki se potu lavaki, o nofo tokatasi i ai, o aukai mo fakamamae i le kau-fà po; ko lona teu aia ki ana gaoi taputapu na pau ke fai. Ti na tatae kiate ia le fakasolosolo a le temonio.

V. Ti na fefeaki loa a Sesu-Kilisito?

F. Na oki lana aukai, ti feanoaki aia i Sutea, mo Kalilea, ti mo Samalia, o akonaki le fenua, mo fakasokosoko ki ai ana folafola taputapu na ifo mai mo ia. Ti mailoga le fenua na tui kiate ia, ti muli mo faifekau iate ia, ti na igoa latou ko ona Tisipulo.

V. Ti na api ona Tisipulo?

F. Mailoga fuli ai fenua na tui ki lona Agai, ti na igoa ko ona Tisipulo; ka na tafite tuku le igoa ko ia ki ona matua faifekau na muli iate ia.

V. Ti na tokafia ona faifekau?

F. Ko ona faifekau lasi na tino-agafulu tupu lua; na ina muaki fakanofo latou, ti na lotou igoa ko ona kau Apositolo. Ti na o fakanofo ki muli ona faifekau ko le tino-fitu tupu lua; na lotou tokoi le kau Apositolo mo fakalogo ki ai; ti na lotou igoa aifuai ko ona Tisipulo. Ko latou na takitautoka lua lolotou muamua ki fenua na teu saele ki ai a Sesu.

V. Pati mai le kau Apositolo o Sesu.

F. Ko lona uluaki Apositolo ko Petelo; ti na soa ki ai Atelea, mo Sakopo, mo Soane, mo Filipo, mo Paletolomeo, mo Tomasi, mo Mateo, mo Sakopo-Alefeo, mo Suta, mo Simone, ti mo Sutasi foki, ko ia na ina kākā loa ki lona Agai. Ko latou na tafito tuku ki ai e Sesu ana folafola fakamauli, ke lotou fakasokosoko latou ki kakai fuli ai o malama. Ti na lotou tafito feanoaki mo ia, o fakalogo tonu ki ana akonaki mo oono fuli ai ki lana aga, ti mo ana gaoi fakatalatupua na fai i malama-nei.

V. Pati mai akonaki na tuku mai e Sesu ki le malama-nei?

F. Na ina fakasa fuli ai le finegalo malie o lona Tamana; ti na tafito akonaki fuai a ia ke fakamalu le aga, ti mavae le loto i nea fuli ai o le malama-nei, kae tokaga mo pipiki tasifuai ki le Atua, o tui makeke, mo fanaki makeke, mo alofa tasifuai ki lona Agai.

V. Pati mai le aga na fai e Sesu i malama-nei.

F. Na tataufuai lana aga mo ana akonaki; na agamalufuai a ia mo agamaliefuai; na ina gaoi malie kaiga fuli ai; ti na ina folo fuli ai le konā o le malama-nei, talie ke tou mauli ai.

V. Ti ke pati mai gaoi fakatalatupuà na fai e Sesu i malama-nei.

F. Na ina fakaala a kivi, ti ina fakalogo nea tulituli, ti ina fakapati nea gutu mate, ti ina fakasaele tonu a vae kito, ti ina fakamauli masaki kesekese, ti ina fakamauli mo nea mate, ti na ina fai fuli ai gaoi fakatalatupua ke fakamailoga ai lona Atua, mo fakamaoki ai ana akonaki na fai ki le malama. Koia na tui ai le fenua ki lona Agai, o mulimuli iate ia. Ka na gatofuai i le kau Faliseo na finenonofo mo loto malaia ki lona Agai; ti na malaia ai mo le kau Aliki o Selusalemi, o lotou fakaveliveli ai ki le Mesia. Ti ko le nea na tonu foki ke mate le Alo o le Atua, kae mauli ai le malama-nei.

KAPITE 4.

Le fakaveliveli o Sesu.

V. Pati mai ki le fakaveliveli o le Mesia.

F. Na tatae mai le temi na tonu ke mate ai, ti ina tanaki ona kau Apositolo i Selusalemi, ke ina fai mo latou le tootooga o le Pasikate, kae pati mo teu ki lona mate.

V. Kolea lona pati mo latou?

F. Na ina fakailo kia latou lona fakavelivelii ka fai; ti na tokoi olatou loto; ti na pati kia latou le loto tukipo o Su-

tasi kiate ia, ti mo le fakafiti a Petelo, ti mo lona toe agatonu mai ki lona Agai.

V. Ti na fefeaki loa?

F. Na oki ake lolatou kai-ga fakapasikate, ti totolo mai loa le Aliki, o fakamalu ki ona kau Apositolo, o fufulu olatou vae, ko lo fai aia ke faifaitaki ai latou ki lona agamalu. Ti oki aia, ti ina gaoi loa le Eukalisitea, ko le sakilifisio aia mo le sakalameta o lona tino mo lona toto tapu, na tuku aia ki lona Faasiga-tapu. Ti oki aia, ti pati aia kia Sutasi: Kae i ai sona loto, ti fai aia ke vave; ti tuu loa a Sutasi o ano o teu lana tukipo; kae tuu loa a Sesu mo ona matua o ano ki le mauga ko Oliveto; ti na lotou saele fuai, kae patipati aifuai; ti tatae ake ki le kaiga ko Setesemani, ti moe mate ai ona matua, kae fakamamae tokatasifuai aia mo teu ki ona manavase.

V. Ti na fefeaki ona manavase?

F. Na taki ake i le pouli e Sutasi le kau tukipo ki le mauga, ti lotou toò lona Agai, o sai mo toso aia ki Selusalemi.

V. Ti na leaise tekei e se tasi le kau tukipo?

F. Na muaki pati ki ai a Sesu, ti lotou toka ai ki le kele; ti o ina tuku ake lona Agai kia latou, mo lolomi Petelo, na aga o sasa latou, ti o lotou kapa ake kiate ia, o fai lona manavase mo taki aia ki le kau Aliki.

V. Ti na lotou toso le Mesia kiate ai?

F. Na lotou toso mua aia kia Ana; ti ave loa aia kia Kaifa, na katoa ki ai le kau tukipo; ti na aoia ai lona fakataupatii mo lona gaoi velii e le kakai malaia; ti na katakifuai aia, mo tali tokatasifuai lolatou fakaveliveli kiate ia; se na manavase ai lona kau Apositolo, ti na sola keso loa latou; na gato fuai ia Petelo na mamio ofi aifuai ki le fakaveliveli, kae manavase aifuai aia; ti na tuatolu lana fakafiti ki lona Aliki, ti na tio ake fuai aia ki ai, ti fakasemala loa aia, o toe agatonu mai ki lona Agai.

V. Ti na ano loa kifea a Sutasi?

F. Na oono ake fuai aia kua tonu ke mate a Sesu, ti fakasemala loa aia i lona agaveli ki lona Agai, ti toe ave loa e ia paaga na totogi ai lana tukipo, ti ano loa aia o noa-ua, ti motu lua lona tinae, ti mate ai.

V. Ti na toe toso kifea le Aliki?

F. Na pogipogi ake i le felia ono, ti lotou taki loa aia kia Posio-Pilato, ka kua tonu loa ia Kaifa ke mate aia. Ti poloaki e Pilato ke taki ake aia kia Elote; ti oki lona manavase ia Elote, ti poloaki ke toe taki aia kia Pilato; ti na pati ake aia ke tuku ai a Sesu, na leaise fai se nea veli, kae usia latou fuai kia Palapa, ko le tagata na agaveli. Kae kakalo ake fuai latou ke tukufuai Palapa, kae aumai a Sesu ke kolusifiko aia. Ti poloaki e Pilato ke sai a Sesu ki se pou o sasa aia, ke fulufulumalie ai le kakai, kae tuku ai aia; ti na kalaga aifuai le kakai ke fai mo kolusifiko aia.

V. Ti na fefeaki loa a Sesu?

F. Na fai loa lona gaoi e le kau milite, o kofu aia ki se kofu kula, ti puloga ki se palā talatala, ti tokotoko ai ki se u; ti fakasa loa aia e Pilato ki le fenua, ti lotou nuki mo fakainaina ki lona Agai, mo kalaga aifuai ke fai mo kolusifiko aia; ti o tuku ake ke usia latou fuai ki ai.

V. Ti na lotou fefeaki loa?

F. Na aga loa le kau milite-loma, o too lona teu fakanukinuki, kae fai ona kofu mua; ti lotou aumai ki ai le koluse mamafa, ke ina amo aia ki Kalevalio, kae lotou tamate ai lona Agai.

KAPITE 5.

Le mate o Sesu, mo lona aveifo.

V. Pati mai ki le mate o Sesu.

F. Na amo fuai e ia le koluse i Selusalemi, ti totolo ake mo ia ki Kalevalio; ti na tautali kiate ia ni ona kaiga na fe-

tagisi i lona fakavelivelii, ti na folafola ake aia ki ai ke aua se lotou tagi kiate ia, kae lotou tagifuai i olatou agasala. Ti na tauaki siga a Sesu i lona gaegae mo le mamafa o le koluse, ti poloaki loa ki le tagata ko Simone-Silcneo ke lā tokalua mo ia i le amo o le laakau; ti tatae ai ki Kalevalio, ti tatala loa ona kofu, ti fakatakoto aia i le koluse, kae tutuki ki ai ona lima mo ona vae; ti fakatuu le laakau i le lua, ti tautau i ai mo mate i ai le Alo o le Atua. Ti na kolusifiko mo ia a tagata agaveli tokalua na nofo i ona tafa.

V. Pati mai ni folafola fakamuli a Sesu.

F. Na ina ulufaki le kau tukipo ki lona Tamana. Ti na manuia le tagata e tokatasi na kolusifiko mo ia, o tui ki lona Agai, ti na folafola ki ai a Sesu o fakamauli aia. Ti na tio mai loa aia kia Malia mo Soane, ti folafola ki ai, o ina tuku lona tinana kia Soane, ti toe tuku Soane ki lona tinana, o ina soli ai tatou fuli ai kia Malia ke tou tinana ki ai. Ti pati loa aia: ku kau fia inu, ti fakainu aia ki le aseto; ti oono ake loa aia kua oki fuli ai lona tosi, ti kua oki ana logo na au mo ia ki malama-nei, ti pati ake loa aia ki lona Tamana o feneeki: Loku Tamana, e kau tuku atu loku laumalie; ti mapelu mai lona ulu, ti mate ai aia.

V. Ti na fefeaki fakamailoga o le mate o Sesu?

F. Na kolusifiko a Sesu, kua laàlaàtea, ti na mate ai le laa, mo fakapouli foki le lagi; ti na mate loa aia i le tolu o ola, ti na toe sa mai le laa, ti malama le lagi; ti na masaesae loa le velamine o le Fale-tapu; ti galulu le fenua, ti tuu-ake a nea mate o saele; ti mafaàfaà a utu o mapuna ake. Ti na sakinake fuai na mamae fuli ai le malama-nei i le mate o le Fakamauli.

V. Ti na leaise fakasemala ai le kau tukipo?

F. Na malu a utu latou, ka na fefeka aifuai le loto o le kau Sutea. Na gatofuai i le kau milite-loma na lotou iloa loa le Agai o Sesu-Kilisito, ti na fakasemala ai niiki mo agatonu mai ki lona Agai.

V. Na fefeaki a Sesu i lona mate?

F. Na mavae fuai lona laumalie i lona tino, ka na leaíse mavae lona Atua i lona tino mo lona laumalie; ti na ifo mai lona laumalie ki Ifeleno; ti sau mai loa lona tino i le koluse, ti gaoi fakamalie aia e Sosefo mo Nikotemo. Ti ave-ifo loa aia ki se tanuma foou na foa i se utu; ti ano loa latou, kae au le kau milite o leo i le tanuma-fatu.

V. Kolea na ano ai le Laumalie o Sesu ki Ifeleno?

F. Na ano aia ki ai ko le fakafeilogaki mo kaiga fuli ai na mate agatonu talu mei le tupu o malama-nei, ti mo fakailo ki ai lolatou vave tatae mo ia ki Selo; se na nofo fuai latou i Ifeleno o talitali ki le ifo mai o le Fakamauli, ke ina toe fakaava le ala ki Selo, na mapono aia le agasala olisinale.

KAPITE 6.

Le Tuu-ake o Sesu, lona Asesione mo le ifo mai o le Laumalie-Maokioki.

V. Ti na toe mauli a Sesu-Kilisito?

F. Io, na tuu-ake aia i lona aso tolu mei le mate; ko lona uiga aia, na toe liliu lona laumalie ki lona tino, ti toe tuu-ake ai aia.

V. Na fefeaki le tuu-ake a Sesu?

F. Na ifo mai le Aselo o le Atua, o ina fakagalulu le fenua, ti fulisi le fatu, ti siga ki lalo le kau leo: ko le fakamailoga ai o lona tuu-ake, ka ku saele loa aia i malama-nei.

V. Ti na fefeaki a Sesu i le sili o lona tuu-ake?

F. Na ina tanaki lona kau Apositolo mo ona Tisipulo fuli ai, na mavete i lona manavase; ti fakafeilogaki mo latou, ke lotou iloa lona tuu-ake mei le mate. Ti pati ki ona Apositolo a uiga fuli ai o folafola tapu na ifo mai mo ia; ti tuku ki ai lona makeke, mo ona Sakalameta,

ke lotou fakamauli ki ai kakai o le malama-nei, kae saele ake aia ki Selo.

V. Ti na po e fia le nofo a Sesu i lalo-nei, i lona tuu-ake?

F. Na kau-fa po lona toe nofo i lalo-nei, o tokoi mo akonaki ona kau Apositolo, ti mo fakaoki patiga mo latou ki le uiga o lona Ekelesia.

V. Ti na fefeaki lona saele ake?

F. Na ina tanaki ona Tisipulo fuli ai i Oliveto, ti tapuaki kia latou, ti pati mo latou, ke lotou ano o nonofo tasi i Selusalemi, o talitali i ai ki le ifo mai o le Laumalie-Maokioki; ti saele ake loa aia ki Selo, o agai i le lima atamai o le Atua, ko le Tamana mafimafi, ti toe saele mei ai i le aso fakamuli, ke fakamau mauli mo mate. Ti na nake ai mo ia kaiga fuli ai, na mate agatonu talu mei le tupu o le malama-nei.

V. Ti e leaise koi agai mai a Sesu i malama-nei?

F. Koi nofo maifuai aia, talie ko lona finegalo, ku ina tuku mai ki le malama-nei; ti mo le Sakalameta o lona tino mo lona toto tapu na ina gaoi, ke nofo fakafufu aifuai mo tatou o tokoi tatou i lalo-nei, kae agai ake aifuai foki ki Selo, ke ina ulufaki ai tatou ki lona Tamana, mo teuteu otatou nofoaga i ai.

V. Ti na fefeaki loa le ifo mai o le Laumalie-Maokioki?

F. Na katoa i Senakulo le kau Tisipulo ti mo Malia, o lotou fakalogo ki lolatou patiga mo Sesu; ti katoa olatou po e kau-agafulu, ti mana loa le lagi i le aso Penikosite, ti ifo mai ai le Laumalie-Maokioki, o ulu-tino ia latou fuli ai; ti na o makeke ai le loto o le kau Apositolo, ti malama olotou atamai, ti lotou fuafua akonaki ai le fenua i Selusalemi; ti talu aifuai le mafola o le Evaselio tapu, ko le logologo malie aia o le mauli, ko ia e tou pati ko le lotu.

KAPITE 7.

Le tupu o le lotu a Sesu i malama-nei; lona fakavelivelii, mo lona mafola ki fenua fuli ai.

V. Na muaki pati le Evaselio kiato ai?

F. Na muaki pati aia e le kau Apositolo ki le kakai Sutea i Selusalemi; ko latou na igoa ko fanau a le Atua, ka na lotou malaia, o fakamate le Mesia.

V. Ti na tali fefeaki e le kakai Sutea le logo fakamauli?

F. Na tokaapifuai foki le tafuli ki le lotu, ka na malaia aifuai le kakai, o tekei le logo tapu, mo fakaveliveli ki le kau Apositolo, mo alotou kau lotu.

V. Ti na iku fefeaki le kakai Sutea, ala na malaia aifuai?

F. Na tukuna latou e le Atua; ti na o au le fenua ko Loma o velo mo latou, o maumaui lolatou fale-tapu mo lolotou nofoaga; ti tamate mo veteki le kakai; ti talu aifuai lolotou mavete i fenua fuli ai o le malama-nei.

V. Ti na ave loa le lotu kifea?

F. Na ave loa aia ki le kakai Samalia; ko le kakai latou na pagani mua, ti na lotou faifaitaki ki le lotu na fai i Selusalemi, ka na leaise lotou fakalogo ki ai. Ti na mavae le kau Apositolo o ave le lotu ki fenua kesekese o le malama, na pagani ai.

V. Ti na tali fefeaki e fenua pagani le lotu a le Atua?

F. Na fakaveliveli ai e le kau Aliki malama le logo a le Atua; se na finenonofo Satana i le toe tafuli o le malama ki le Tupuaga, ti na fai lana fakasalasala ki loto o le kau aliki malama, ke lotou tekei mo lolomi le logo fakamauli; ti na fai noa aifuai latou; na faifuai olatou fakaveliveli, mo lotou tamatei le lotu, kae atiga tupu fuai aia mo mafola aifuai ki fenua fuli ai o le malama.

V. Ti na fefeaki le kau Apositolo i le fakaveliveli?

F. Na mate fuli ai latou. Ti na toe mate mo le sologa

Epikopo na nofo i olatou nofoaga, ti mo lotou pelepitelo; ti na faa mate ai mo olatou kakai lotu.

V. Ti na fualoa le fakaveliveli?

F. Ko fetuu kaulelau e tolu na fai ai le fakaveliveli; na o tukufuai aia i le nofo o Kosetatino, ko le uluaki Aliki lasi aia o Loma na manuia, o aga ki le lotu; ti talu aifuai le maopoopo o le malama ki le lotu a le Atua.

V. Na fefeaki le aga o fenua na fuafua lotu?

F. Na takimua ai lalatou aga; na lotou loto tasi mo fealofaki; na lotou nofo kolefuai mo fakamamae ki le Atua, i aso mo pouli fuli ai; ti lotou tui makeke mo fiafia mate ki le Atua. Koia na api ai le kau maletile: ko le kakai ai na mate i fakaveliveli na fai ki le lotu; ti na mate latou ko lolatou fakamaoki ki le Atua; koia na lotou igoa ai ko maletile.

V. Ti talu aifuai le nofo o Kosetatino, na leaise toe fai se fakaveliveli ki le lotu?

F. Na leaise fakaveliveli a fenua pagani: ka na tauaki mavae i le lotu niiki kakai malaia, ti lotou fakaveliveli loa ki ai. Ko latou na igoa ko kakai eletiko, ko lona uiga aia ko kakai ku mavae i le lotu tafito.

V. Ko ai le igoa o kakai na lotu?

F. Na fakaigoa latou i Atiokia ko Kilisiteano; ko lona uiga aia ko fanau a Sesu-Kilisito. Ti talu aifuai le igoa o kakai lotu ko Kilisiteano; ti e igoa lolatou katoa-aga, ko le Ekelesia kilisiteano, ko le Ekelesia aia o le Atua.

KAPITE 8.

Le Ekelesia o le Atua.

V. Kolea le Ekelesia o le Atua?

F. Ko ona kakai fuli ai e lotou kau tasi ki le tausi tonu ki lona Agai. Ko le katoa-aga foki latou o fanau a le Atua, e lotou aliki ki lona Alo tapu; e lotou tupu mo nofo kese-

kese aifuai, kae kau tasifuai ki le fakalogo ki lona Agai. Ti ko nofoaga e tolu o kaiga o le Atua: ku tatae iki o nofo mo ia i Selo, ti e igoa latou ko le *Ekelesia manuia;* e kau ki ai le kau Aselo, ti mo le kakai Sagato fuli ai, ku tatae loa ki lona Agai. Ti ku taofi iki i Pulekatolio, o fakasemala i ai mo fakamamae mua, kae tatae loa, ti e igoa latou ko le *Ekelesia mamae.* Ti koi nofo kese iki i lalo-nei, o mafola i potu kesekese o le malama, ti e lotou igoa ko le *Ekelesia fesagai,* talie koi lotou fesagai mo le fili, ti ko le Ekelesia aia e tou patipati ki ai-nei.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le Ekelesia fesagai, po ko ai na kau ki ai i temi mua, kae leikiaise ifo mai le Fakamauli?

F. Mailoga fuli ai kakai na kau ki le tausi na fakasa e le Atua ki le kau Pateliaka mo Moisese, ti na igoa ko kakai latou o le Atua; ko ona kau kaiga foki latou; ko latou na kau ki le Ekelesia mua o le Atua.

V. Ti ko ai e kau ki le Ekelesia o le Atua i aso-nei talu mei le ifo mai o le Fakamauli?

F. E kau fuli ai ki-ai a kakai lotu, e lotou aliki ia Sesu-Kilisito, ti e lotou fakalogo ki le faasiga-faifekau na ina fakanofo, ke lotou taupaui lana lotu i malama-nei; ko le kakai ko ia e pati ko le kakai o Sesu-Kilisito; ko ona kau kaiga ai foki; ko latou e kau, i aso-nei, ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ko ia e igoa ko le Ekelesia kilisiteano.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le Ekelesia o Sesu-Kilisito, po ko ai tonu e kau ki ai i aso-nei?

F. Mailogafuai foki le kakai lotu koi fakalogo ki le faasiga faifekau, kua tuku ki ai e Sesu lana logo fakamauli, ti ko latou fuai foki e kau ki lona Ekelesia; ti ko latou fuai koi tausi tonu ti mo mauli, se e gatofuai foki i le Ekelesia o Sesu e maua i ai le tonu mo le mauli.

V. Ti ke pati mai le Faasiga faifekau kua tuku ki ai e Sesu lana logo fakamauli?

F. Na ina tuku tasifuai aia ki lona *Faasiga-tapu,* e aliki ki ai le kau Epikopo, ti mo lolatou Tui lasi e nofo i Loma, ko ia e igoa ko le Tui-tapu; ko le ulu aia mo le Aliki o le Ekelesia o Sesu-Kilisito. Koia e igoa ai le Ekelesia o Sesu ko le Ekelesia Lomana, talie ko lona fakalogo-aga aia e nofo i Loma, i le nofoaga tonu na nofo ai a Petelo, ko le uluaki Tui-tapu aia, na fakatuu ki ai e Sesu lona Ekelesia; ti talu aifuai lana fakalogo ki le sologa Tui-tapu o Loma.

V. Ti e gatofuai i le Ekelesia Lomana e ina taofi le tausi tonu e fai ki ai le mauli?

F. Io, e gatofuai i le Ekelesia Lomana e ina taofi le tausi tonu e fai ki ai le mauli; so ko le Ekelesiafuai aia e tasi o Sesu-Kilisito, ti na tuku tasifuai ki ai e lona Agai le logo fakamauli, ti mo tootooga fuli ai o le tausi na ifo mai mo ia ki malama-nei; ti na poloaki ke fakalogo tasifuai ki ai le kakai e fia tonu mo aoga ki lona Agai. Ti e gatofuai foki i le Ekelesia Lomana e kau ki ai le u fakamailoga e fakamailoga ai le Ekelesia o Sesu-Kilisito.

V. Ti ke pati mai le u fakamailoga o le Ekelesia o Sesu-Kilisito?

F. Mailoga le Ekelesia o Sesu, ti e *faifaitasi* aia, ti e *maokioki* aia, mo *Katolika,* ti mo *Apositolika.* Ti e gato fuai foki i le Ekelesia Lomana e kau ki ai le u fakamailoga ko ia; se e gato fuai iate ia e faifaitasi ona tootooga fuli ai, ti tatau lona tausi i potu kesekese o le malama, ti e fakalogo tasi foki ki lona Aliki lasi ko Sesu e agai i Selo, ti mo lona fakalogoaga i lalo-nei, ko le Tui-tapu e nofo i Loma. Ti e gatofuai foki i le Ekelesia Lomana e maokioki, talie ko lona Aliki ko Sesu e maokioki, ti e maokioki tasifuai lona tausi mo ona tootooga fuli ai; ti e gatofuai foki i le Ekelesia ko ia e tokaapi ai le kakai e fakamaokioki mo agatonu ki le Atua. Ti e gatofuai foki i le Ekelesia Lomana e katolika; se e gatofuai iate ia e mafolafola aifuai aia i temi fuli ai mo potu

kesekese o le malama, ti ina taupau fuli ai folafola a le Atua; koia e igoa ai lona tausi ko le lotu katoliko. Ti e gatofuai i le Ekelesia Lomana e apositolika, se e gatofuai iate ia koi ina taofi malie le tausi mua, na tuku tonu e Sesu-Kilisito kia Petelo mo le kau Apositolo; ko ona faifekau mua latou, na tonu i lona Agai ke lotou taofi lona tausi, mo tuku fakasolo aia ki le sologa Tui-tapu, mo le kau Epikopo, ke lotou tautau fesui aifuai le taupau o lona Ekelesia, mo le fakasokosoko o lona alofa, ti mo le mauli na ifo mai mo ia ki malama-nei.

KAPITE 9.

Le uiga o kakai e kau ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito.

V. E fefeaki le nofo o kakai i le Ekelesia o Sesu-Kilisito.

F. E lotou nofo fekomunio-aki aifuai; ko lona uiga a ia, e lotou fealofaki i le Atua, o faifaitasi alotou gaoi ki lona Agai, ti lotou kau tasi, ti kau fuli ai ki koloa fakalaumalie o le Ekelesia. Ti ko le nea ko ia e igoa ko le *komunio o kakai agatonu.*

V. Fakamaui tonu mai le uiga o le komunio o kakai agatonu.

F. E igoa le kau kaiga o Sesu ko kakai agatonu, talie e lotou kau ki le tonu, ti e pau e lona Agai ke lotou agatonu mo sagato fuli ai. Ti e lotou nofo kesekese fuai, kae lotou aliki tasifuai ki lona Agai; ti e lotou kau fuli ai ki le alofa na ifo mai mo ia ki le malama-nei: ti e lotou fealofaki mo faifaitasi i alotou kole mo olatou gaoi e lotou fai ki le Atua, o lotou fesoli-aki ai, ti lotou fetokoi-aki, mo feulufaki-aki ki lona Agai. Ko le uiga a ia o le *komunio o kakai agatonu.*

V. Ti e gatofuai i malama-nei le fekomunio-aki a fanau a le Atua?

F. E fekomunio-aki fuli ai ana fanau koi nofo i lalo-nei

mo ana fanau ku tatae ki lona Agai, ti mo ana fanau foki koi taofi i Pulekatolio; ko lona uiga aia, e kau tasifuai mo faifaitasifuai le Ekelesia fesagai, mo le Ekelesia manuia, ti mo le Ekelesia mamae.

V. E tou kau fefeaki mo le Ekelesia manuia, ti mo le Ekelesia mamae?

F. E tou kau tasi mo le Ekelesia manuia, talie e tou faifaitasi mo latou latatou atolasio ki le Atua; ti e tou aga o kole mo fanaki kia latou, ti e lotou aga o ulufaki tatou ki lona Agai. Ti e tou kau tasi foki mo le Ekelesia mamae, talie e tou fealofaki, mo feulufaki-aki mo latou ki le Atua.

V. Ti e fekomunio-aki tatau fuai a kakai kesekese o le Ekelesia fesagai?

F. E gatofuai i kakai agatonu e lotou tafito fekomunio-aki i le Ekelesia fesagai o Sesu-Kilisito; ko latou fuai foki e igoa ko fanau mauli a lona Ekelesia, ti ko latoufuai e tafito kau ki le alofa o lona Agai, ti mo koloa o lona Ekelesia. Ti mailoga kakai e agasala i le Ekelesia, ti e kau fuai foki ki ai olotou tino, ka kua mate olatou laumalie i le agasala, ti e faifuai latou pe se laa i laakau ku pipiki mate ki lona tafito; e pati aifuai foki ko le koga o le laakau, ka ko le koga mate foki; ti e fenaaki aifuai mo le kakai agasala e i le Ekelesia; e leaise lotou kau ki le mauli o le Ekelesia, ka koi pipikifuai ki lona tino, talie koi nonofo tasi mo fanau mauli a le Atua, ti koi fakalogo tasi, ti tui tasi, mo tausi tasi mo latou ki le Atua. Koia e ataata ai latou i kakai e mavae ai i le tino o le Ekelesia; e leaise lotou fekomunio-aki mo fanau a le Atua; ti e faifuai latou pe ni laa i laakau kua mate mo mavae foki i lolatou tafito na mauli ai; kua lotou mavae lua ai i le tino mo le mauli o le Ekelesia.

V. Ka fia kau mai se tagata ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ti e kau fefeaki aia ki ai?

F. Mailoga le tagata koi mavae i le tino o le Ekelesia, i e fakanofo aia i ai e le Papitema: ko le tootooga tapu aia na tuku mai e Sesu ke fakanofo ai, mo fakamauli foki kakai e fia tatae mai ki lona Ekelesia. Koia e igoa ai le Papitema ko le mataulufaga o le Ekelesia. Ti mailoga le tagata koi pipiki ki le tino o le Ekelesia, ka ku mavae fuai i lona mauli, ti e toe fakamauli aia ki le Penitenia: ko le tasi tootooga tapu aia na tuku mai e Sesu ke fakamauli ki ai ana fanau, kua toe mate i le agasala.

V. Taga e fakamolemole e le Ekelesia agasala o le malama?

F. Io, na tuku mai e Sesu-Kilisito lona makeke, ke fakamolemole ai agasala kesekese o le malama.

V. Ti ko ai i le Ekelesia e ina fakamolemole agasala?

F. E gatofuai i le faasiga-tapu o le Ekelesia, na tuku ki ai e Sesu ona sakalameta tapu, e fakamolemole ai agasala o le malama. Ko le tootoogafuai e tasi e feala ki ai kakai fuli ai o le Ekelesia, ko le Papitema, e fakamolemole ai le agasala olisinale; ti e feala foki ki ai mo kakai e loikiaise kau ki le Ekelesia.

V. Ti e gatofuai i sakalameta e fakamolemole ai agasala?

F. Mailoga le agasala olisinale mo agasala moletale, ti e fakamolemole aifuai i sakalameta: kae mailoga agasala veniale, ti e puli ai foki ala i le fakamamae mo le fakasemala o le loto, ti mo niiki gaoi malie e fai ki le Atua.

V. Ti e gato tasifuai i le Papitema mo le Penitenia e puli ai le agasala olisinale mo agasala moletale?

F. Ka i ai foki se tagata kua oli ki tootooga ko ia, kae leaise tasi ke ina fakatatae aia ki ai, ka ku amanaki mate aia, ti e mauli ai foki aia i lona oli ki tootooga tapu, ti mo lana fakasemala fuai i lona loto.

KAPITE 10.

Le uiga o kakai e leaise kau ki le Ekelesia.

V. Pati mai kakai o malama-nei e leaise kau ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito.

F. E i ai niiki kakai e leikiaise tausi ki le Atua maoki, ti e leikiaise tatae ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ti e lotou igoa ko kakai pagani, koi aga fuai latou ki niiki nea noa e lotou igoa ko Atua. Ti e i ai niiki kakai na tatae mua ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ti kua lotou mavae loa mei ai, ti e leaise koi kau latou ki ai.

V. Ti pati mai igoa o kakai kua toe mavae i le Ekelesia o Sesu-Kilisito.

F. Mailoga le kakai e fakamavae e le Ekelesia, talie ko ni olotou agasala lasi, ti e lotou igoa ko le kakai *Esekomunikato*. Ti mailoga le kakai ku fia mavae fuai i le Ekelesia, kae taofi fuai tootooga o lona tausi, ti e lotou igoa ko le kakai *Sikisimatiko*. Ti mailoga le kakai kua mavae i le Ekelesia, mo liliu tootooga o lona tausi, ti e igoa latou ko le kakai *Eletiko*. Ko latou e tou patipati ki ai-nei.

V. Kolea tonu le uiga o le kakai eletiko?

F. Ko le kakai malaia ku mavae i le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ko lolatou lee fia fakalogo ki ai, kae gaoi lolatou tausi usia latou ki le Atua; ti e igoa lolatou tausi fakatagata, ko le *Lotu eletiko*.

V. Ti e leaise aoga le lotu eletiko?

F. E leai ai se aoga aia ki le Atua, e pati aifuai ko le tausi ki le Atua, ka ko le tausi sala; ko le tausi fakatagata fuai aia, ko le tausi patigataa, ti ku tapui aia e le Agai o Sesu-Kilisito; se na tuku tasifuai e ia lona tausi fakamauli ki lona Ekelesia, o poloaki ke fakalogo tasifuai ki ai a fenua fuli ai, e fia tausi tonu ki le Atua. Ti mailoga le tagata e leaise fakalogo ki lona Ekelesia, ti e ina fakatatau a ia mo se

tagata koi pagani. Koia e tou pati ai e leaise aoga le lotou eletiko, sc na fakatatau aia e Sesu mo le tausi fakatemonio, talie ko lona lee fakalogo ki le fakalogoaga, na poloaki e lona Agai ke fakalogo ki ai a fenua fuli ai e tausi ki le Atua.

V. Fakailo mai le tupuaga o le lotu eletiko.

F. Ko lona tupuaga tafito ko Lusifelo: ko ia ai na uluaki fiancalasi mo patigataa ki le Atua, ti mavae ai i lona Agai. Ti na au loa aia o fakasalasala le malama-nei, mo fetuku ki ai lona malaia; ti na lave ana loi kia Atama mo Eva; ti talu aifuai lana fetosoi o kakai o malama-nei kiate ia; ti e fenaaki ko lona finenonofo ki fanau a le Atua e tausi tonu mo iku ki lona Agai; na fai mua aia lana toso o fenua ki le tausi pagani, ko latou na titua ai ki le Atua maoki; ti na teitei oki ki le pagani a fenua fuli-o temi mua. Ti ifo mai loa le Fakamauli, ti toe aga mai kakai pagani ki le Atua maoki, o maopoopo ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, na maua i ai le manuia mo le mauli; ti atiga finenonofo ai a Satana, ti toe puleaki aia ki fanau a le Atua, ke ina toe toso latou mo fakamavae i le tausi tonu, kae fakaaga latou ki niiki tausi fakatagatafuai, ke lotou kau aifuai mo ia, kae mavae i le Atua. Ko le tupuaga lena o le lotu eletiko; e pati aifuai ko le lotu ki le Atua, ka ko le gaoi tafito aia a Lusifelo.

V. Ti na tupu nafea le lotu eletiko?

F. Talu mei le tuu o le Ekelesia o Sesu ki le fatu tuumau ko Petelo, ti talu aifuai le tauaki mavae mei ai niiki tagata malaia na tui kia Lusifelo, o fakatupu ni olotou maga i lotu fakatagata; ti lotou fakaveliveli loa ki le lotu tafito na lotou mavae mei ai. Ti tupu akefuai se maga i lotu eletiko, ti fai loa lana fakaveliveli ki le Ekelesia o Sesu, kae leaise saia aia, ti liliu o puli atufuai aia; ti toe fakatupu e iki tagata malaia se tasi maga i lotu fakatagata, ti kaekae i le fakaveliveli ki le Ekelesia tuu-maù, na lotou mavae mei ai, ti liliu o puli atu ai foki mo ia. Ti na fenaaki aifuai le faka-

sala a Lusifelo talu mei mua o au ki le temi-nei; na tauaki fakamavaefuai e ia i le Ekelesia o Sesu niiki tagata malaia, ke lotou sese i le tausi tonu, kae lotou kau mo ia i lona fakaveliveli ki fanau a le Atua. Ti koi fai-nei e le kutuga eletiko fakamuli lolatou fakaveliveli ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito.

V. Ti ke fakailo mai le uiga o le kutuga eletiko fakamuli koi fai-nei lana fakaveliveli ki fanau a le Atua.

F. Ko tagata e tokalua na tafito fakatupu le maga i lotu eletiko koi fai-nei lana fakasala ki le lotu katoliko, ko Lutelo mo Kalevino; ko tagata-nei na malaia lasi, ti fai veli ai lolatou fakaveliveli, ti fualoa ai; se kua oki fetuu kaulelau e tolu mo le fai aifuai le fakaveliveli a le kutuga eletiko ko ia. Ti fakaau aia o puli, mo faliu mai ki le Ekelesia tuu-maù na lotou mavae mei ai. Na lotou faifaitasi mua lolotou lotu fakatagata; ti mavae kesekese loa lolatou loto mo lalatou tausi, o tasi fakatupu loa lana lotu usiate ia; ti e lau i aso-nei olatou maga i lotu kesekese, ko kaulelau e tolu mo tupu: ko le aloga aifuai o lolotou malaia, mo lolotou sese i le Ekelesia maoki o Sesu-Kilisito.

V. Ti ke fakailo mai loa le uiga o le lotu-Uesele, pe leaise ko le maga i lotu eletiko mei le kutuga o Lutelo mo Kalevino?

F. Io, ko le maga i lotou eletiko foou aia: na o tupufuai aia i le tagata ko Uesele. Ko le tagata aia na tupu i le tasi maga i lotu mavae, ti toe mavae mei ai, o fakatupu noafuai lona maga i lotu fakatagata; ti tui loa ki ai niiki kakai vale ti mo malaia, o lotou fai loa mo ia le tausi ki nea noa, lenei e igoa ko le lotu-Uesele; ti ko le lotu noafuai aia, e leai ai se teitei aoga fakaikiiki ki le Atua; ko le maga i lää matefuai aia, se na toe mavae aia i le maga i lotu na mavae mua aia i le Ekelesia o Sesu-Kilisito; ti e atiga malaia foki aia ko lana faa muna, ti mo lana fakaveliveli e nofo fai fuai ki le lotu katoliko, na lotou mavae fuli ai mei ai.

V. Ti ko ai e iloa e leaise aoga ai le u lotu fuli ai e fai ki le Atua?

F. E leaise mauke niiki a lotu maoki ki le Atua; so ko le Atua maokifuai e tasi, ti ko lana tausi maokifuai e tasi; ko lona Ekelesia fuai e tasi, ti ko lona Faasiga faifekau fuai e tasi. Ti ko le nea foki kua fakatotonu e le Atua; ku-ina fakasa mai e ia lona Ekelesia e tuu kia Petelo mo le sologa Tui-tapu; ti kua tuku tasifuai ki ai e ia le alofa mo le mauli, na ifo mai mo ia ki malama-nei; ti na poloaki e ia ke fakalogo tasifuai ki ai kakai o malama-nei e fia fakalogo ki lona Agai. Koia e pati ai e leai ai se aoga le u maga i lotu eletiko ke ekese, talie leaise lotou fakalogo ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, e fai tasifuai ki ai le mauli. Ko kakai malaia fuai latou; e fai latou pe ni fanau ku tiaki lolatou tamana mo lolatou kaiga, ti toe au loa o fakaveliveli mai ki ai; ti e lotou tataufuai mo niiki lăă i laakau ku mavae i lolatou tafito na mauli ai: ti e lotou tataufuai foki mo le kakai Aselo na faa muna mo fiancalasi ki le Atua; ti mavae loa mei ai, ti lotou malaia ai.

V. E fefeaki latatou aga ki kakai eletiko?

F. E tou alofa aifuai ki ai, talie ko lolatou malaia; kae leaise tou tui ki alatou fakasala; ti e leaise tou tokaga ki olatou fakaveliveli e fai mai kia tatou, kae tou agaaga ulufakifuai latou ke lotou toe faliu mai ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, na lotou mavae mei ai, kae lotou toe manuia ti mo mauli.

V. Ti e leaise puli i se aso le lotu eletiko?

F. Isiai se puli ai le kutuga eletiko, koi fai-nei lolatou fakaveliveli ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito; ti ka puli loa lenei fakaveliveli, ti e toe fakatupu foki e le fili niiki fakasala ki fanau a le Atua; ti e fenaaki aifuai aia o tatae ki le temi fakamuli, e atiga fakasala ai, ti mo fakaveliveli ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito; kae tuu-mau aifuai aia, ti e leaise sala, se

kua fakatuu aia i le fatu, ti e tokoi mau aia e le Atua, ti e leaise veteki aia e le makeke o Ifelii.

KAPITE 11.

Le ikuaga o tagata, mo le ifo mai fakamuli o le Fakamauli.

V. E iku kifea a tagata?

F. E iku fuli ai a tagata ki le mate; talu mei le agasala a Atama, ti kua tonu i le Atua ke mate fuli ai a tagata.

V. Pe iloa e tagata lolatou aso mate?

F. E tou iloa fuai e tou mate, kae leaise tou iloa lotatou aso mate; na pau fuai e le Atua ke puli ia tatou lotatou aso feilogaki mo ia, kae tou agaaga teu aifuai ki ai i aso fuli ai; ti ko lotatou teu mate foki ko lotatou mauli agatonu aifuai ki le Atua.

V. E fefeaki lotatou mate?

F. E mavae foki lotatou laumalie i lotatou tino, o ano ki le Atua, ke ina fakamau aia, kae laku lotatou tino ki le kele, ke toe liliu ai o kele, ti talitali ai ki le aso fakamuli, e toe tuu-ake aia i le toe au ki ai lona laumalie.

V. E mavae ake le laumalie i le tino, ti fakamau loa aia e le Atua?

F. Io, e mavae akefuai le laumalie i lona tino, ti fakamau loa aia e le Atua; ti e igoa le fakamau ko ia ko le fakamau mua, e takitautokatasi fuai aia. Ti tatae le aso fakamuli, ti toe fakamau fakatasi ai kakai fuli ai o le malama; ti ko le fakamau aia e igoa ko le fakamau fakamuli.

V. Ti e iku kifea le laumalie i le sili o lona uluaki fakamau?

F. E ano niiki ki Selo, ko ia e igoa ko Palatiso; ti e ano iki ki Ifeli, kae ano iki ki Pulekatolio.

V. Kolea ko Palatiso?

F. Ko le nofoaga tonu aia o le Atua, mo ana fanau ma-

nuia ku tatae loa ki lona Agai. Ko le nofoaga aia e igoa ko le Ekelesia manuia; ti ko le nofoaga malie ai aia. E leaise nea veli i ai, kae katoa ai nea malie fuli ai, le manuia foki, mo le kololia lasi, ti mo le mauli lee gato. Ti e iku tasifuai ki ai kakai o le Ekelesia o Sesu-Kilisito e mate agatonu ai ki lona Agai.

V. Kolea ko Ifeli?

F. Ko le nofoaga tonu aia o Satana, e katoa i ai le kakai temonio, ti mo taminato fuli ai; ti e lotou mamae ai i le afi lee gato. E leaise lotou toe oono ki le Tupuaga; ku lotou mavae loai ai i lona Agai; ti e leaise lotou toe mavae i le afi, ti mo Satana na latou tui ki ai: se mailoga fuli ai kakai e tui kia Satana, kae agatuu ki le Atua, ti e lotou iku ki Ifeli. Ti e tua tasifuai le agasala moletale o le tagata, ka mate aia, e leikiaise fakamolemole aia, ti e iku aia ki le afi lee gato.

V. Kolea ko Pulekatolio?

F. Ko le nofoaga aia e fakamamamae ai laumalie o kaiga na mate agatonu fuai, kae leikiaise oki le totogi o olatou agasala. Ti e lotou totogi ai ki olatou mamae; ti e totogi foki ki le Misa, mo fakamamamae fuli ai e fai e le Ekelesia fesagai mo latou ulufaki. Ko le nofoaga aia e igoa ko le Ekelesia mamae o Sesu-Kilisito; e puli aia i le aso fakamuli; ti ka tatae mai le aso ko ia, ti e leaise toe nofo kesekese fanau a le Atua, kae katoa fuli ai lona Ekelesia mamae mo lona Ekelesia fesagai ki lona Ekelesia manuia o lotou nonofo tasi ai fuai mo lona Agai.

V. Ti e tatae mai afea le aso fakamuli e fakatasi ai le Ekelesia fesagai mo le Ekelesia mamae ki le Ekelesia manuia?

F. Na leaise pati tonu mai e le Atua le aso fakamuli; ka na ina fakasa mai fuai niiki fakamailoga e fakamailoga ai le temi fakamuli: na folafola mai aia ke tou onoonofuai ki le nofo o le malama-nei; ka tou oono kua sokosoko le veli o le

malama-nei, kua fefele foki fenua fuli ai o velo, ti kua lasi le oge mo masaki veli i malama-nei, ti ku nofo galulufuai le atu-fenua; ti ku sokosoko le lotu maoki ki le atulaulau fuli ai; ti kua au loa le fili ko le Atekilisito, o fakaveliveli ki fanau a le Atua, ti lotou gaegae ai; ti kua toe au a Elia mo Enoke na lā ano i laaso mo lā tino; ti ku toe manuia mai ia laua le kakai Sutea, na fakamate le Fakamauli, o lotou tafuli mai ki lona Agai; io, ka tou oono ki nea fuli-nei, ti e tou iloa loa kua vave mai le aso fakamuli.

V. Ka tatae mai le aso fakamuli, ti fefeaki?

F. Ka tatae mai le aso fakamuli, ti e tou oono e toe ifo mai le Mesia; ti e ifo mai aia i le kololia lasi, ti mo le teuteu fakaatua; ti e ifo mai aia mo le kakai Sagato fuli ti mo le kau Aselo, o lotou kavelogo mo feao i lona Agai. E ifo mai aia, ke ina fakamau le malama-nei, ko ia na au mua o fakamauli.

V. Ti e fefeaki lana fakamau o le malama-nei?

F. E tatae maifuai aia, ti kakau lona kau Aselo ke lotou felelei ki potu kesekese o le malama, o logologo ki kakai mate fuli ai, ke alaala mo tuu-ake, o katoa mai ki lona Agai. Ti oki mai le kakai o maopoopo ki lona alo, ti ina fakamau loa lalatou aga kesekese na lotou fai i malama-nei; ti mailoga kakai na agatonu, ti fakamavae latou ki lona lima atamai, kae tuku ake kakai na agaveli ki lona lima sema.

V. Ti e fefeaki le tuu-ake o kakai mate?

F. E au fuli ai laumalie o kakai agatonu mo laumalie fuli ai o kakai taminato, o tasi fakaala ki gakoga o lona tino, ti toe maopoopo loa latou, ti mauli foki i le finegalofuai o le Atua. Ti tuu-ake fuai le kakai, ti e mailoga loa nea agatonu, e tino maamaa malie ai, ti e malama mo kololia ai latou. Ti mailoga foki nea agasala, e fai olatou tino pe olatou laumalie; e fai kesefuai latou, ti e fakaliialiafuai, talie ko lolotou malaia.

V. Ti ka oki le fakamau, ti fefeaki loa le kakai o le malama?

F. E tasi anofuai mo lona tino ki le ganea kua tonu ke ano ki ai. Mailoga foki kakai agasala, ti kapuia fuli ai latou ki Ifeli, ki le afi lee gato. Ti mailoga fanau a le Atua na agatonu mo kau ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ti e avake latou e lona Agai ki Selo, ki lona Tamana mafimafi, ke lotou nonofo maù ai i le manuia mo le mauli lee gato; ti o Ekelesia tasifuai fanau a le Atua ki le Ekelesia manuia. Ti ka tou fia kau i se aso ki le Ekelesia manuia o le Atua, ti e malie ke tou kau mua ki lona Ekelesia maoki i malama-nei, ti ke tou agatonu ki le Atua i aso fuli ai.

KAPITE 12.

Le tosi a le kau Apositolo, e tuu fuli i ai le u kupu i folafola na o tou fakamaui i le tosi-nei.

V. Ti e leaise tosi e katoa i ai le u kapu i folafola na o tou fakamaui-nei?

F. E i ai le tosi e katoa i ai le u kupu i akonaki na o fakamaui-nei; e katoa foki latou i le tosi e igoa ko le tosi a le kau Apositolo. Ko le tosi ikiiki aia na lotou fakatuu i ai le u kupu i akonaki tafito e kau ki le Tasitolu-tapu, ki le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki, ti mo le u kupu i akonaki e kau ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ti mo le ikuaga o tagata.

V. Ti ke pati mai le tosi a le kau Apositolo.

F. Ko lenei aia: E kau tui ki le Atua, ko le Tamana mafimafi, aia na ina gaoi le lagi mo le kele. Ti e kau tui kia Sesu-Kilisito, ko lona Alo fuai e tasi, ko lotatou Aliki: na fakatupu aia e le Laumalie-Maokioki, ti fanau aia e le taupoou ko Malia: ti na mamae aia i le pule a Posio-Pilato, na kolusifiko aia, ti mate, ti fakakoloa: ti ifo aia ki Ifeleno, ti

tuu aia i lona aso tolu mei le mate: ti saele ake aia ki Selo, ti agai aia i le lima atamai o le Atua, ko le Tamana mafimafi: ti saele aia mei ai ke fakamau mauli mo mate. E kau tui ki le Laumalie-Maokioki: mo le sagata Ekelesia katolika, mo le komunio o kakai agatonu: mo le fakamolemole o agasala: mo le tuu-ake o tino: mo le mauli lee gato. Amene.

V. Ko kupu e fia o le tosi a le kau Apositolo?

F. Ko ona kupu e kau-agafulu tupu lua.

V. Ti ke pati mai le uiga o le uluaki kupu, ko ia e pati: e kau tui ki le Atua, ko le Tamana mafimafi, ko ia na ina gaoi le lagi mo le kele.

F. Ko lona uiga aia, e tou tui makeke ki le Atuafuai e tasi, e kau ki ai Ipotasi e tokatolu; ti ko lona uluaki Ipotasi ko le Tamana, na ina gaoi i lona makekefuai le lagi mo le malama-nei, ti mo nea fuli e naa i ai.

V. Kolea le uiga o le lua o kupu-nei e pati: E kau tui kia Sesu-Kilisito, ko lona Alofuai e tasi, ko lotatou Aliki?

F. Ko lona uiga aia, e tou aliki kia Sesu-Kilisito, ko le lua aia o Ipotasi o le Tasitolu, ko le Alofuai e tasi foki o le Atua, ti e lā tataufuai mo ia.

V. Kolea le uiga o le tolu o kupu-nei e pati: na fakatupu aia e le Laumalie-Maokioki, ti fanau aia e le taupoou ko Malia?

F. Ko lona uiga aia, na gaoi e le Laumalie-Maokioki le tino o Sesu-Kilisito i le alo o le taupoou, ko Malia; ti na fanauifuai aia e Malia mo nofo taupoou aifuai.

V. Kolea le uiga o le fa o kupu-nei e pati: na mamae aia i le pule a Posio-Pilato, na kolusifiko aia, ti mate, ti fakakoloa?

F. Ko lona uiga aia, na tonu e Posio-Pilato ke mate a Sesu-Kilisito; ti na mate aia i le koluse; ti na fakakoloa aia mo tanu i se tanuma-fatu foou.

V. Kolea le uiga o le lima o kupu-nei e pati: ti ifo aia ki Ifeleno, ti tuu aia i lona aso tolu mei le mate?

F. Ko lona uiga aia, na matefuai a Sesu-Kilisito, ti mavae lona laumalie i lona tino, o ano ki Ifeleno, ko le nofoaga aia na katoa i ai kakai na mate agatonu talu mei a Atama, o lotou talitali ai ki le ifo mai o le Fakamauli, ke lotou fanake ai mo ia ki Palatiso; ti po e tolu lona nofo i Ifeleno, ti toe fakaala ake e lona laumalie ki lona tino, ti tuu ake ai o mauli i lona makekefuai.

V. Kolea le uiga o le ono o kupu-nei e pati: ti saele ake aia ki Selo, ti agai aia i le lima atamai o le Atua, ko le Tamana mafimafi?

F. Ko lona uiga aia, na kau-fa po le toe nofo o Sesu-Kilisito i malama-nei i le sili o lona tuu-ake, ti o saele loa aia ki Selo, o lā nonofo tasi ai mo lona Tamana mafimafi, talie ke ina ulufaki tatou ki lona Agai, ti ina teuteu otatou nofoaga i ai.

V. Kolea le uiga o le fitu o kupu-nei e pati: ti saele aia mei ai ke fakamau mauli mo mate?

F. Ko lona uiga aia, ka tatae mai le aso fakamuli, ti toe ifo mai le Mesia, talie ke ina fakamau fuli ai kakai e ina maua i lalo-nei, ti mo kakai mate fuli ai, na nofo i malama-nei, talu mei lona fakatupu aia e le Atua.

V. Kolea le uiga o le valu o kupu-nei a pati: e kau tui ki le Laumalie-Maokioki?

F. Ko lona uiga aia, e tou tui ki le Laumalie-Maokioki, ko le tolu aia o Ipotasi o le Tasitolu, ti e Atua aia o faipe le Tamana mo le Alo; koia ai na ifo mai ki le kau Apositolo, ti na ina gaoi le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ti ina taupau aia i aso fuli ai; ti e nofo aia i Selo ti mo le loto o kakai agatonu.

V. Kolea le uiga o le iva o kupu-nei e pati: mo le sagata Ekelesia Katolika, mo le Komunio o kakai agatonu?

F. Ko lona uiga aia, e tou tui ki le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ko ia e ina taupau le lotu katoliko; ko le Ekelesia maokifuai e tasi; ti ko le Ekelesia mago ai, ti e mafolafolafuai aia i potu fuli o le malama, ti e leaise vetekia aia e le makeke o Ifeli. Ko lona Aliki tafito ko Sesu-Kilisito, ti e fakalogo aia i malama-nei ki le kau Epikopo, ti mo lona Aliki lasi ko le Tui-tapu e nofo i Loma. Ti ko ona kakai e fekomunio-aki, o lotou kau tasi foki mo faifaitasifuai alotou gaoi ki le Atua.

V. Kolea le uiga o le kau-agafulu o kupu e pati: mo le fakamolemole o agasala?

F. Ko lona uiga aia, na gaoi e Sesu-Kilisito niiki tootooga tapu, o tuku ai ki lona Faasiga-tapu, ke lotou fakamolemole ai agasala o le malama-nei.

V. Kolea le uiga o le kau-agafulu tupu tasi o kupu-nei e pati; mo le tuu-ake o tino?

F. Ko lona uiga aia, ka tatae mai le aso fakamuli, ti tuu-ake fuli ai kakai mate na nofo i malama-nei, talu mei mua; ti fakamau loa latou e le Agai o Sesu-Kilisito.

V. Kolea le uiga o le kupu fakamuli-nei e pati: mo le mauli lee-gato?

F. Ko lona uiga aia, ka oki le fakamau fakamuli, ti kapuia loa le kakai agasala ki le afi lee gato; kae fanake le kakai agatonu ki Palatiso, o lotou maua i ai le manuia mo le mauli lee gato.

TOSI III.

KAPITE 1.

Le Mauaaga o le mauli lee gato, ko le tui mo le fakalogo ki le Atua.

V. Kolea tonu le uiga o le tagata i malama-nei?

F. Na gaoi e le Atua le tagata, talie ke tausi malie aia

ki lona Agai, kae maua ai le mauli lee gato. Ko le uiga lena o le tagata; ko lona tosi tonu aia mei le Tupuaga.

V. Ti ko ai le tagata i malama-nei e tausi malie ki le Atua?

F. E gatofuai i le kilisiteano e maokioki, e pati e tausi malie ki le Atua.

V. Kolea le kilisiteano maokioki?

F. Ko le tagata aia ku papitema, ti kau ki le Ekelesia o le Atua, o tausi foki ki le lotu katoliko, ti tui loa ki folafola fuli ai, na ina fakasa mai ke tou tui ki ai, ti fakalogo foki ki folafola fuli ai na ina tuku mai ke tou fakalogo ki ai.

V. Koa folafola e tou tui ki ai, ka koa folafola e tou fakalogo ki ai?

F. Ko faasiga folafola e lua a le Atua: e i ai ni ana folafola e ina fakasa i ai le uiga o lona Agai, .mo lana tausi, ti mo nea fuli ai e ina fia fakasa mai, ke tou iloa ai foki mo tui-lotofuai ki ai, ti e igoa latou ko ana *Velitate* tapu. E tou tui-lotofuai ki ai, talie ko nea maoki e ina fakasa mai, kae leaise atatou nea e fai ki ai. Ti e i ai foki ni ana folafola e ina fakatotonu ai latatou aga e tou fai ki lona Agai, ti e igoa latou ko ana Pelesepeto; ko ana folafola foki e fakatotonu ai a nea e tou tuku, ti mo nea e tou fai i malama-nei. Ti mailoga le kilisiteano kua kau ki le Ekelesia o le Atua, ti tui loa ki ana velitate fuli ai mo fakalogo ki ana pelesepeto fuli ai, ti ko le kilisiteano aia kua maokioki; ti ku aoga aia ki le mauli lee gato.

V. Ti ko au-nei ku kau kilisiteano, ti kua kau i le lotu maoki o le Atua, ti ke pati mai velitate tapu fuli ai e kau tui ki ai, ti mo pelesepeto e kau fakalogo ki ai, kae kau maua le mauli lee gato.

F. E i ai le tosi e maopoopo ki ai le u velitate tafito, na fakasa mai e le Atua ke tou tui ki ai; ko le tosi aia e igoa ko le tosi a le kau Apositolo, na o tou fakamaui aia. Ti e i

ai le tasi tosi e maopoopo ki ai le u pelesepeto tafito, na tuku mai e le Atua, ke tou fakalogo ki ai; ko le tosi aia e igoa ko lo Tekalogo, e tuu i ai folafola tafito e kau-agafulu na tuku mai e le Atua kia Moisese; ti ko ia ai ka tou fakamaui-nei. Kua maù foki lotatou poto ki le Atua i otatou patipati mua, ti ke tou afa loa latatou aga ki lona Agai. Ke tou patipati mua ki agasala, e maumau ai folafola a le Atua; ti tou pati loa ki vilitute e tafito ki ai folafola a le Atua; ti o tou fakamaui loa le Tekalogo e tuu ai folafola tafito e kau-agafulu, ala e igoa ko pelesepeto a le Atua.

KAPITE 2.

Le mauaaga o le mauli lee-gato, ko le tuku o agasala.

V. Kolea le nea e tou tuku, kae maua le mauli lee gato?

F. E tou tuku le agasala.

V. Kolea le agasala?

F. Ko le patigataa aia ki folafola tapu, a-nei e igoa ko pelesepeto a le Atua.

V. Koa pelesepeto a le Atua?

F. Ko lona finegalo tapu aia, na ina fakasa mai ke tou fakalogo ki ai.

V. Ti na fefeaki lo fakasa mai e le Atua lona finegalo kia tatou?

F. Na ina tosi mua aia i le loto o tagata, ti na igoa ai ko pelesepeto-natula, talie na tuufuai latou i le loto. Ti na o ina fakasa tonu mai lona finegalo, o fakatatae aia ki otatou taliga; ti ko ia ai e igoa ko ana pelesepeto tonu. Ti mailoga ana pelesepeto e fakatatae maifuai e lona Agai, ti e igoa ai ko pelesepeto-atua; ti mailoga ana pelesepeto e fakatatae maifuai latou e lona Ekelesia, ti e igoa latou ko pelesepeto-ekelesia.

V. Ti e tou fakalogo fuli ai ki pelesepeto-atua mo pelesepeto-ekelesia?

F. Io, e tou fakalogo fuli ai ki pelesepcto-atua mo pelesepeto-ekelesia, so ko latou fuli ai ko le finegalo o le Atua, kae fakatatae kesekese mai latou; ti ka tou patigataa ki ai, ti ko otatou agasala ki lona Agai.

V. Ti ke pati mai agasala kesekese e tou fai ki le Atua?

F. E i ai le agasala na leaise tou fai tonu e tatou, ka na tou tupufuai mo ia, ti e igoa aia ko le agasala olisinale; ko le mele aia na tupu mei a Atama mo Eva; ti e tuku fakasolo mai aia ki olā fanau fuli ai; ti ka puli aia i le Papitema, ti leaise toe pipiki aia ki le tagata. Ti e i ai le agasala e tou fai tonu e tatoufuai, pekā tou lasi mo poto; ko lotatou salaaga aia ki le Atua, ti e igoa aia ko le agasala aketuale; ti ko iafuai aia e tou pati ki ai-nei; so ko iafuai koi tauaki pipiki kia tatou.

V. Ti ke pati mai otatou salaaga kesekese ki le Atua?

F. E lasi otatou salaaga ki le Atua: e tou sala foki i lotatou loto, peka tou manatu mo tokaga veli, pe tou oli ki se nea lee aoga ki le Atua. Ti e tou sala i lotatou gutu mo lotatou gaoi, peka tou fai se patipati, po ko se gaoi foki na tapui e le Atua. Ti e tou sala foki, peka tou tuku se nea na poloaki e le Atua ke tou fai. Ti tou sala ai foki, peka tou fakasala se tasi kaiga, pe tou kau foki ki sana gaoi veli.

V. Ti e tatau fuli ai atatou agasala?

F. E leaise tatau fuli ai agasala; e faifuai latou ki le patigataa mo le fakasamu e kau ki ai; kae lasi ai aia, ti e lasi loa latatou agasala, ti e igoa aia ko le agasala moletale; ti ka ikiiki fuai lotatou patigataa, ti e igoa aia ko le agasala veniale.

V. Kolea le agasala moletale?

F. Ko le agasala e puli ai le mauli-aga o le laumalie, ko le kalasia; koia e pati ai aia ko le agasala e mate ai le lau-

malie. Ti mailoga le tagata ku ina fai le agasala moletale, ti kua sese aia i le Atua mo Selo; ti kua fakasausau loa aia kia Satana mo Ifeli. Ti e tasi aifuai lona agasala moletale, ka mate aia i ai, ti e iku loa aia ki le veli lee gato.

V. Kolea le agasala veniale?

F. Ko le agasala e leaise mate ai le laumalie, kae masaki aifuai mo gaegae fuai, ti e leaise iku aia ki Ifeli, se e leaise mavae ai i le Atua.

V. Kolea le agasala o tou tafito vesia ki ai?

F. E tou ì fuli ai foki ki nea e fakamelei lotatou laumalie; kae tou tafito vesia ki le agasala moletale e mate ai lotatou laumalie, ti e tou tafito vesia foki ki le u agasala kapitali.

V. Kolea le u agasala kapitali?

F. Ko niiki agasala tafito e faa tupu ai agasala kesekese o le tagata.

V. Ti ko agasala kapitali e fia?

F. Ko agasala kapitali e fitu, ko le fianealasi, mo le fulupipiki, mo le oli veli, mo le finenonofo, mo le kai fakavale, mo le ita, ti mo le gasue veli.

V. Kolea le fianealasi?

F. Ko le tokaga valea o le tagata kiate ia, o fia taualuga mo fanaki ki lona tagata, kae tuku ai le Atua. Ti e igoa aia ko le agasala kapitali, talie e tupu i ai le fakaaliki, mo le fiapatia, mo le vesia ki kaiga, ti mo agasala kesekese, e igoa ko fanau a le fianealasi.

V. Kolea le fulupipiki?

F. Ko le tokaga valea o le tagata ki nea fakamalama, e igoa aia ko le agasala kapitali, talie e tupu i ai le loi mo le kaiaa, ti mo nea veli kesekese, e igoa ko fanau a le fulupipiki.

V. Kolea le oli veli?

F. Ko le tokaga valea o le tagata ki le oli o lona tino;

ko le agasala lasi aia, ti e igoa ko le agasala kapitali, talie e tupu i ai le vesia ki le Atua mo le lotu, ti mo le loto noa, mo le loto malaia, ti mo nea veli kesekese e tupu i ai.

V. Kolea le finenonofo?

F. Ko le loto mamae o le tagata ki se tasi tagata, talie ko ni ana nea malie e nofo mo ia. Ti e igoa aia ko le agasala kapitali, talie e tupu i ai le loto veli, mo le pati loi fakaveliveli, mo le fatufatu, ti mo pati kona kesekese, e igoa ko fanau a le finenonofo.

V. Kolea le kai fakavale?

F. Ko le tokaga valea o le tagata ki nea kai mo nea inu. Ti e igoa aia ko le agasala kapitali, talie e tupu i ai le loto mamafa mo le loto noa; ti e tupu i ai mo le kona, koia e malaga ai le fefele, mo le pati vale, ti mo le fai nea veli.

V. Kolea le ita?

F. Ko le oso valea o le loto o le tagata, e mokomoko ake ai aia ke ina fefeaki le nea e tupu ki ai lona loto. Ti e igoa ko le agasala kapitali, talie e tupu i ai le pati valea, mo le pati sala, mo fefele, mo totogi veli, ti mo nea veli fuli ai, e igoa ko fanau a le ita.

V. Kolea le gasueveli?

F. Ko le loto noa ti mo lee tokaga o le tagata, e leaise ina faa kataki mo fai mokoi ana gaoi ki le Atua, kae fai veli aifuai latou. Ti e igoa ko le agasala kapitali, talie e tupu ai le nofo noa, ti mo le loto fakapouli, ti mo le loto gaegae, ti mo le maumau o le temi, ti mo nea veli fuli ai, e igoa ko fanau o le gasueveli.

V. Ti e tou sao fefeaki i le agasala?

F. E tou tekei fuai aia i lotatou loto, ti tou fanaki ki le Atua; ti tou kole ki lona Agai ke ina tuku mai kia tatou vilitute kesekese, ke lolomi ai agasala fuli ai e faa tupu i lotatou loto.

KAPITE 3.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le taupau o vilitute fuli ai. — Le fite.

V. Kolea le vilitute?

F. Ko le manuia fuai a ia mei le Atua. E tou fiafia manako ai mo tokaga ki lona Agai, ti mo fakalogo malie ki lona finegalo. Ti ko faasiga vilitute e lua: ko vilitute *teolosika*, e tafito uiga latou ki le Atua; ti mo vilitute *molali*, e tafito uiga mai latou kia tatou. Ti ko vilitute teolosika e tolu, ko le Fite, mo le Sepe, ti mo le Kalitate.

V. Kolea le Fite?

F. Ko le vilitute e tou tui ai ki le Atua, ti mo folafola fuli ai na ina tuku mai ki lona Ekelesia, ke ina fakasa loa latou ki le malama fuli-nei. Ti e tou tui foki ki ana folafola, talie e maoki ai latou; so ko folafola ai a le Atua, ti e leaise sala le Atua a ia, ti e leaise fakasala foki a ia.

V. Ti e tou iloa fefeaki folafola a le Atua?

F. E fakailo maifuai latou e lona Ekelesia.

V. Ti e maua ifea e le Ekelesia folafola a le Atua?

F. E ina mauafuai latou i le Tosi-tapu, ti mo le *Talatisio*.

V. Kolea le Tosi-tapu?

F. Ko le tosi na fakatosi e le Laumalie-Maokioki. Ti ko ona koga e lua: Na tosi le tasi a koga i le temi mua, kae leikiaise ifo mai le Fakamauli; ti na o tosi le tasi a koga i le temi o le kau Apositolo, ka kua loa le mafolafola o le lotu.

V. Kolea le Talatisio?

F. Ko folafola a le Atua na leaise fakatuu loa i le tosi, ka na taofi lotofuai e le Ekelesia, mo tuku gutu maifuai latou, talu mei le kau Apositolo.

V. Ti na leaise tosi loa e le kau Apositolo folafola a le Atua?

F. Na tuku gutu maifuai e le Agai o Sesu ana folafola ki

le kau Apositolo, ke lotou taupaufuai mo fakatatae latou ki temi fuli ai mo potu fuli ai o malama-nei. Na leaise poloaki ake e ia ke lotou gaoi tosi mua, o tufaki ki kakai, ke fakalotu ki ai le malama-nei; ka na folafola fuai kia latou ke lotou ano o akonaki mo papitema fuli ai kakai o le malama, o fakailo ki ai a nea fuli ai na pati mai e ia kia latou. Ti na faifuai ki ai e le kau Apositolo; na lotou taofi malie fuai mo pati tonu ai le uiga o folafola, se na tokoi latou e le Atua; ti lotou tuku malie ai le poloaki ki le kau Epikopo na nofo i olatou nofoaga; ti na tautuku fenaaki maifuai e le Faasiga-tapu le logo a le Atua, talu mei mua o tatae mai ki aso-nei. Ko niiki Apositolofuai na fakatuu loa i le tosi niiki kupu i folafola, ka na tuku gutufuai niiki; ti ko nea foki na tonu lua ai i le Atua; na ina tokoi luafuai lolatou fakatuu o folafola tapu i le tosi, ti mo lolatou fakasa gutufuai latou ki le kakai. Koia e pati ai foki ko taofi-aga e lua o le finegalo o le Atua, ko le Tosi-tapu foki mo le Talatisio: E maua i ai e le Ekelesia folafola tapu fuli ai e ina fakasa mai ki le malama-nei.

V. Ti e gatofuai i le Ekelesia e ina iloa folafola a le Atua i le Tosi tapu mo le Talatisio?

F. Io, e gatofuai i le Ekelesia e ina iloa tonu folafola a le Atua; ko ia fuai foki e ina iloa le Tosi maoki mo le Talatisio tonu e maua i ai folafola tapu; ti ko ia foki e ina iloa tonu le uiga o folafola ko ia; se na tuku tasifuai ki ai e le Atua lona finegalo, ke ina taupau mo fakatatae a ia ki temi fuli ai. Koia e tou tui ai ki akonaki a le Ekelesia, ti e tou tui tasifuai ki akonaki ko ia.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le Fite, po ko le nea aoga ai a ia?

F. Io, ko le Fite ko le vilitute aoga ai a ia; se e gatofuai i le tagata e tui makeke ki folafola fuli ai a le Atua, e iku malie ki lona Agai.

V. E fefeaki le tui makeke?

F. E tou tui makeke, peka tou tui mo fai ki nea e tou tui ki ai.

V. Ti e fefeaki kakai valea e leaise iloa folafola fuli a le Atua, ti e lotou tui fefeaki ki ai?

F. Mailoga kakai valea, ti lotou afafuai mo taofi niiki kupu i folafola tafito e kau ki le Tasitolu-tapu mo le Fakamauli; ti lotou fakatasi loa lolatou loto mo le Ekelesia, o lotou tui fuli ai ki akonaki e ina fai i malama-nei, ti tonu ai loa lolotou tui ki le Atua.

V. Ko ai e agasala ki le Fite?

F. E tafito agasala ki le Fite le kakai pagani, e leikiaise iloa le Atua; ti mo le kakai eletiko e iloa fuai le Atua, kae leaise fakalogo ki lona Ekelesia, ti e leaise tui ki ana folafola fuli ai. Ti e agasala foki ki le Fite le kakai kilisiteano e nofofuai i le Ekelesia o le Atua, kae lotoloto luafuai ki lona Agai, o manavase foki mo loto gaegae ki pati veli mo fakaveliveli e fai mai e le fili kia latou.

V. Ti e tou fakamailoga fefeaki lotatou tui ki le Atua?

F. E tou fakamailoga aia ki atatou pati, mo atatou gaoi e fai ki le Atua, ti fakaagatonu ki lona Agai. Ti ko le tasi fakamailoga o le Fite ko le fakamailoga o le koluse, ko le fakamailoga tonu aia o le kilisiteano.

V. Kolea le fakamailoga e le koluse?

F. Ko le fakatata o le koluse o Sesu e tou tosi i lotatou tino i le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki. Ko le fakatapu tatou ki le suafa taputapu o le Tasilolu; ti ko le fakamanatu foki ki le mate o Sesu-Kilisito, talie ko tatou; koia e matuaki aoga ai ke tou nofo faifuai le fakamailoga o le koluse i atatou gaoi, mo otatou kole e fai ki le Atua, ke tou manuia ai, ti mamao ia tatou a fakasala kesekese a le fili.

KAPITE 4.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le taupau o vilitute fuli ai.

Le Sepe mo le Kalitate, mo le u vilitute molali.

V. Kolea le Sepe?

F. Ko le vilitute e tou fanaki ai ki le Atua, o amanaki mo talitali ki nea malie fuli ai, na ina pati fakatotonu mai kia tatou.

V. Koa nea malie na pati fakatotonu e le Atua kia tatou?

F. Na folafola mai aia, e ina tuku mai le kalasia i lalonei, ti mo le mauli lee gato i Selo, peka tou agatonu ki lona Agai. Ti e tou fanaki makeke foki ki ana folafola ko ia, talie e leaise ina liliu aia, kae fakamaoki aifuai ki ai. Ka e tou maokifuai ki lona Agai, ti e matuaki maokioki ai aia kia tatou.

V. E tou agasala fefeaki ki le Sepe?

F. E tou agasala ki le Sepe, peka tou manavase ai ki le Atua i ni atatou gaoi kua sala, o tou tuku ai le fakasemala, talie e masalo leaise koi aoga aia. Ti e tou agasala foki ki le Sepe, peka tou fanaki valea ki le Atua, o tou tuku ai ki muli lotatou agatonu ki lona Agai. Ti e tou agasala foki ki le Sepe, peka tou loto gaegae mo manavase noafuai i ni otatou nofo veli e fai i malama-nei.

V. Pati mai loa le Kalitate, po kolea aia?

F. Ko le vilitute aia e tou tafito alofa ai ki le Atua, ti e tou alofa loa ki kaiga fuli ai, ofaipe lotatou alofa kia tatou, talie fuai ko lona Agai.

V. Kolea e tou alofa ai ki le Atua?

F. E tou alofa ki le Atua, talie e agamalie mo agaalofa ai aia; ti ko le tafito aia o nea malie fuli ai. Ti ko le nea tonu foki ke tou tuku ki muli nea fuli ai o malama-nei, kae tou tafito alofa ki lona Agai; ti ka tou tokaga lasi ake loa

kia tatou, ti mo nea o le malama-nei, ti e tou sala ai; ko le agasala foki aia ki le Kalitate.

V. E tou fakamailoga fefeaki lotatou alofa ki le Atua?

F. E tou tafito fakamailoga ai ki lotatou fakalogo malie ki lona Agai; ti e fakamailoga ai foki ki lotatou nofo manamanatu mo oli ki lona Agai.

V. Ti e fefeaki lotatou alofa kia tatou mo kaiga fuli ai?

F. E tou alofa kia tatou talie fuai ko le Atua. E tou alofa maoki kia tatou, peka tou alofa ki le Atua, o oli mo tokaga tasifuai ki lona Agai; talie e tou maua i ai le mauli mo le manuia lee gato. Ti e fenaaki mo lotatou alofa ki kaiga fuli ai; e tou alofa kia latou, taliefuai ko le Atua; ko lona uiga aia, e tou oli ke lotou maua fuli ai mo tatou le mauli mo le manuia ki le Atua: ti e tou alofa foki kia latou ofaipe lotatou alofa kia tatou; ko lona uiga aia e tou fai ki kaiga fuli ai le aga e tou pau ke lotou fai mai kia tatou. Ti ka tou loto veli, pe gutu veli, pe agaveli ki se kaiga, pe tou lee tokaga ai ki ai, ti e tou sala ai; ko le agasala aia ki le kalitate ki kaiga.

V. E tou fakamailoga fefeaki lotatou alofa ki kaiga?

F. E tou alofa ki olotou tino, peka e tou fagai mo fakalava nea mativa, ti tou gaoi malie masaki mo mate. Ti e tou alofa ki olotou laumalie peka e tou akonaki nea valea, mo tou tokoi nea gaegae, mo nea e loto mamae, ti tou ulufaki foki mauli mo mate. Ti ko le alofa tafito ki le kaiga, ko le fakaliliu aia ki le Atua peka e sese aia i lona Agai.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le u vilitute teolosika fuli ai, pe aoga lasi kia tatou?

F. E matuaki aoga le Fite, mo le Sepe, ti mo le Kalitate, talie e tafito ki ai lotatou tausi ki le Atua; se ka tou tui, mo fanaki, mo alofa ki le Atua, ti o pati ku tou tausi ki lona Agai; ti ka tou sala mo le u vilitute ko ia, ti e leaise tou aoga mo iku ki le Atua. Koia foki e malie ai ke tou

nofo kolefuai ki le kole-fite, mo le kole-sepe, ti mo le kole-kalitate.

V. Fakailo mai le kole-fite?

F. Ko loku Atua, e kau tui makeke ki folafola fuli ai e fakasa mai e lou Ekelesia, talie ko lou finegalo tonu na ke pati mai kiate ia, ti e ke maoki a koe, mo lee fakasala.

V. Fakailo mai le kole-sepe?

F. Ko loku Atua, e kau fanaki makeke ki lou Agai alofa, ti e kau amanaki e ke soli mai lou kalasia i lalo-nei, ti mo lou kololia i Selo, peka kau tonu ki au folafola tapu, talie ko Sesu-Kilisito, ti mo lau fakamaokioki.

V. Fakailo mai loa le kole-kalitate?

F. Ko loku Atua, e kau alofa maoki ki lou Agai, talie ko lou agamalie mo lou manavaalofa; ti e kau alofa foki ki kaiga fuli ai, talie ko koe.

V. Ti e gatofuai i vilitute teolosika e aoga mai kia tatou?

F. E tafito aoga foki latou, talie e tafito ki ai lotatou tausi ki le Atua. Ti e aoga ai foki mo vilitute molali, ko latou foki e fakatotonu ai lotatou gaoi, ti mo latatou aga e fai i malama-nei.

V. Ti ko vilitute molali e fia?

F. Ko vilitute molali tafito e fa: ko le Pulutesia, mo le Foletituto, mo le Tepelasia, ti mo le Susitisia foki; ti e pati ko vilitute molali tafito latou, talie e tupu i ai le u vilitute molali fuli ai, e gaoi ki ai e le tagata lana aga, ti mo lona loto ke malie.

V. Ti ke pati mai le uiga o le u vilitute molali tafito?

F. Ko le Pulutesia ko le vilitute e tou afa ai mo iloa lotatou ala, e tou iku ai ki le Atua. Ti ko le Foletituto ko le vilitute e makeke ai lotatou loto o ma kataki nea kesekese, e tou iku ai ki le Atua. Ti ko le Tepelasia ko le vilitute e mavae ai lotatou loto i nea noa kesekese o le malama-nei, kae tou tafito pipiki mo fai ki nea e tou iku ai ki le

Atua. Ti ko le Susitisia ko le vilitute e tou oli ai ke tonu latatou aga ki le Atua, ti mo kaiga, ti mo tatou foki, ke uiga malie fuli ai lotatou mamio e fai i malama-nei, kae tou iku ai ki le Atua.

KAPITE 5.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le fakalogo ki folafola ko Pelesepeto a le Atua, ti mo Pelesepeto a le Ekelesia.

Pelesepoto a le Atua.

V. E mavae fefeaki le agasala ia tatou, ti e tou maua fefeaki vilitute fuli ai?

F. Ka tou fakalogo malie ki pelesepeto a le Atua mo lona Ekelesia, ti o tou iloa ku mavae le agasala ia tatou, ka ku tou maua vilitute fuli ai, e tou aoga ai ki le Atua.

V. Ti ke fakailo mai mua, po koa pelesepeto a le Atua?

F. Ko ana folafola tapu tonu na ina fakasa mai ke tou fakalogo ki ai. Ti ko ana folafola tafito e kau-agafulu; na ina muaki tosi fuai ala i le loto o le tagata; ti na o ina tosi latou i fatu e lua, o tuku tonu kia Moisese i le mauga ko Sinai; ti na toe tuku mai latou e Sesu-Kilisito ki lona kau Apositolo, o poloaki ke lotou fakailo tonu ai ki le malama fuli ai, kae tosi tonu latou e le Laumalie-Maokioki i le loto o kaiga. Ti ko folafola-na koi taupau mo fakasa e le Ekelesia kia tatou; ti ka e tou fakalogo malie ki ai, ti e tou tonu mo aoga ki le Atua, ti e tou maua ai foki le mauli lee gato.

V. Ti ke fakailo mai folafola e kau agafulu a le Atua.

F. E tuu latou i le gakoga tosi mua (pasina 258) ka ko olatou kupu fakaagisoa a-nei e fakatatau ki ai:

1. Ko au ko le Aliki, ko lou Atua foki,
   Ti aua se ke tui ki se Atua mo au.

2. Ti aua se ke lau, mo pati noafuai
Le suafa taputapu o lou Tui maoki.

3. Ke manatui fuai, ti ke tausi malie
Loku aso taputapu, e pati ko le sapato.

4. Ti ke fakapoipoi ki oou tupuagà,
Ti o ke mauli ai loai i le malama.

5. Tuku le feita-aki, ti mo lou loto veli,
Mo fakafafati foki, mo fefele, mo tukipo.

6. Tuku le mamio veli mo se kaiga avaga,
Ti mo se kaiga taka, po ko koe tokatasi.

7. Tuku mo le kaiaa mo lau fakaaliki,
Ti mo le taofi foki se nea o se kaiga.

8. Ti aua se ke loi, mo masalosalo veli,
O fakavelii foki ki se tasi i malama.

9. Aua se oli foki ki avaga kesekese,
Ka ke nofo loa ai mo se avaga e tasi.

10. Ti ke manava maoki mo lau oli noai
Ki koloa kesekese o kaiga fuli ai.

V. Ti ke fakailo mai le uiga tafito o folafola e kau-agafulu?

F. Ko folafola e tolu ala i mua, e tafito uiga ai ki le Atua; na tosi kesefuai latou e le Atua i le fatu e tasi, ti e igoa ai ko folafola o le uluaki fatu. Ti ko folafola e fitu, a-nei ki muli, e tafito uiga mai kia tatou: na fakatuu fakatasifuai latou e le Atua i le tasi fatu, ti e igoa ai ko folafola o le lua o fatu. Ti ko le uiga tafito lenei o folafola e kau-agafulu, ke tou alofa ki le Atua i lotatou loto katoa ai, ti ke tou alofa loa ki kaiga fuli ai, ofaipe lotatou alofa kia tatou. Ko le kupu i folafola tafito aia na fakasa mai e Sesu-Kilisito; ti ka tou tonu ki ai, ti e tou tonu fuli ai ki folafola e kau-agafulu.

KAPITE 6.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le fakalogo ki Pelesepeto a le Atua.

Le uluaki Pelesepeto.

V. Fakailo mai le uluaki pelesepeto a le Atua?

F. Aua se ke tausi ki se Atua mo au; aua se ke gaoi se fakatata, o atua ki ai, mo ke tausi ki ai.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko ona kupu e lua: e pati le tasi a kupu, ke tausi malie ki le Atua; ti e pati lona lua, ke aua se tou atua ki se tasi a nea i malama-nei.

V. Fakamaui mai le uluaki kupu o le folafola?

F. Ko lona uiga aia, ke tou tausi malie ki le Agai o Seova, ko le Tupuaga aia mo le Tui e tasifuai o Selo mo malama-nei. Ti ko nea e fa e tafito fakamailoga ai lotatou tausi malie ki le Atua; ko lotatou tui makeke, mo lotatou fanaki, mo lotatou alofa, ti mo lotatou atolasio ki lona Agai; ti e leaise gato i lotatou loto e tausi ki le Atua, kae tausi luafuai e lotatou loto mo lotatou tino ki lona Agai; se na gaoi luafuai e le Atua lotatou laumalie, ti mo lotatou tino, ke tausi mo fakalogo luafuai ki lona Agai.

V. Ti e tausi fefeaki e lotatou laumalie ki le Atua?

F. E tausi e lotatou laumalie ki le Atua, peka tou fakamaoki lotatou loto ki lona Agai, o tokaga maoki foki, ti mo atolasio fakamaokioki kiate ia. Ti ko le atolasio ko le su aia mo le fakapoipoi e fai tasifuai ki le Atua; ko le fakamailoga aia o lana pule usiate ia kia tatou fuli ai, ti mo nea kesekese o malama-nei.

V. Ti e tausi fefeaki e lotatou tino ki le Atua?

F. E kau lotatou tino ki le tausi ki le Atua, peka e tou fai le kole gutu, mo sua agisoa ki lona Agai, ti mo tootooga fuli ai e fakamailoga ai le tausi taputapu ki le Tupuaga. Ko

tootooga ala e igoa ko le lotu ki le Atua; ti ko nea-na e aoga lasi ki lona Agai. Ko le nea e aoga lasi ko lotatou lotu fakatasi, e tou tauaki fai ki le Tui; ti e aogafuai foki mo lotatou lotu e tou takitasi faifuai ki lona Agai i aso fuli ai.

V. Ti ko ai e agasala ki le uluaki kupu i folafola?

F. E tou agasala ki le uluaki kupu i folafola, peka e leaise tou tui, mo fanaki, mo alofa, mo atolasio malie ki lona Agai; ti e tou sala foki peka tou fai velifuai lotatou lotu ki lona Agai.

V. Ti ke fakamaui mai loa le uiga o le lua o kupu i folafola?

F. Ko lona uiga aia, ke aua se tou tausi ki se tasi a nea i malama-nei, o atua ki ai mo lotu ki ai; so ko iafuai ko le Aliki mo le Atua.

V. Ti ko ai e patigataa ki le kupu i folafola ko ia?

F. E tafito patigataa ki ai le kakai e fakapagani ai, o tausi ki nea noa, kae tuku le Tupuaga. Ti e patigataa foki ki ai mo le kakai e tausifuai ki le Atua, ka koi taofifuai niiki tootooga fakatemonio; ti mo le kakai foki e fai veli lolatou aga i le lotu, o pati veli mo fakasamu ki le suafa o le Atua, pe ki lona Faasiga-tapu, pe ki niiki tootooga tapu o le tausi e lotou fakasamu mo pati veli ki ai. Ti e patigataa fuai foki ki le kupu i folafola ko ia le kakai e tokaga ikiikifuai lolotou loto ki le Atua, kae tokaga lasi ki niiki a nea fakamalama, po ko se fafine, po ko se tagata, po ko se koloa, po ko lolatou tino, po ko lolatou Aliki, e lotou atua ki ai, kae tuku loa le Tupuaga.

V. Ti e fefeaki le gaoi o fakatata, pe leaise ko le patigataa aia ki le kupu i folafola ko ia?

F. Mailoga foki le kakai e gaoi fakatata o atua ki ai, ti e patigataa ai latou ki le kupu i folafola ko ia; ko pagani tonu latou; ko le nea aia na tapui e le Atua ki lona kakai,

talie ko lolatou tokaga ki vaiga o Esipito na lotou oono ki ai. Ka na leaise ina tapui fakatata fakamanamanatu fuai; se na i ai a nea fenaaki i le tausi mua, na fakasa e lona Agai kia Moisese; na gaoi foki e Moisese fakatata o Aselo e lua, o fakatuu ai i le fuga-aleka tapu, mo le fakatata o le gata na ina gaoi ke oono ki ai a masaki, kae mauli; ti na i ai foki le u fakatata kesekese i le fale-tapu i Selusalemi, ti ko nea ala na malie ki lona Agai.

V. Ti ke fakailo tonu mai le uiga o le u fakatata le mo koluse e faa gaoi i le lotu katoliko?

F. Ko nea fakamanatufuai kia Sesu-Kilisito, ti mo otatou kaiga kua muamua loa ki lona Agai; ti e leaise tou atua ki ai, kae tou fakapoipoifuai ki ai, talie ko le fakamanatu ai kia Sesu-Kilisito mo otatou kaiga. Ti e leaise tou fakapoipoi ki ai talie ko laakau, mo nea kesekese e fai ai fakatata fenaaki, kae tou fakapoipoi ki ai, taliefuai ko kaiga e fai ki ai a fakatata. E tiofuai otou mata ki fakatata, kae toka otatou manatu mo lotatou alofa kia Sesu-Kilisito mo otatou kaiga kua i Selo.

V. Ti ko le nea aoga lotatou manatu o kole mo fanaki kia Malia, ti mo kaiga kua muamua ki Selo?

F. E leaise aoga foki lotatou lotu o atolasio kia latou, e gatofuai i le Atua e tou lotu o atolasio ki ai; ka ko le nea aoga ai, ti ko le nea tonu foki ke tou fakapoipoi, mo vikiviki, mo mokomoko kia latou, talie ku tatae latou ki le Tupuaga; ti ko le nea malie ke tou fanaki mo kole kia latou, ke lotou ulufaki tatou ki lotatou Tamana e tasi mo latou; so ko otatou kaiga tonu latou, ti e lotou matuaki alofa mai kia tatou koi nofo kese i malama-nei; ti e lotou alofaina i le Atua, koia e aoga ai foki ke lotou momoli otatou su mo otatou kole ki le Agai o Sesu-Kilisito, ko lotatou ulufaga lasi a ia ki lotatou Tamana mafimafi.

KAPITE 7.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le fakalogo ki Pelesepeto a le Atua.

Le lua mo le tolu o Pelesepeto.

V. Pati mai le lua o pelesepeto a le Atua.

F. Aua se ke pati noaifuai le Suafa o le Aliki, ko lou Atua.

V. Ti kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko lona uiga a ia ke tou fakapoipoi ki le Atua, o pati-pati malie ki lona Agai, ti mo lona kakai sagato, ti mo ana folafola tapu, ti mo tootooga fuli ai e kau ki lona tausi faka-aliki.

V. Koa nea e tapu i le folafola ko ia?

F. E tapu ai le sulameto veli, e fakamaoki ai se nea loi, po ko se nea noafuai, po ko se nea lee aoga ki le kaiga; ti e tapu ai mo le muna veli ki le Atua, ti mo fetafetau kese-kese e fai ki le kaiga; ti e tapu ai foki mo le maumau o le sulameto malie, ti mo voto e fai ki le Atua.

V. Kolea le sulameto malie?

F. E malie le sulameto, peka tou sulameto ki se nea ma-oki, ti mo aoga ki le Atua mo kaiga.

V. Kolea le voto e fai ki le Atua?

F. Ko se fakapapau tapu e fai ki le Atua ki se nea malie ku fakapapau ke fai ki lona Agai. Ko se kilisiteano-nei e fakapapau ki le Atua, ke nofo fakataupoou loai a ia, pe nofo sesuniofuai a ia i aso fuli ai, po ko se tasi nea malie e fai ki ai lana fakapapau fakatapu ki le Atua, ti ko le fakapapau fenaaki e igoa ko le voto; ti ko le nea a ia e aoga ki le Atua, kae veli ai peka sokonamo fai noafuai le voto tapu fenaaki, ti tiaki loa a ia mo maumau noafuai.

V. Ti ke pati mai loa le tolu o pelesepeto a le Atua.

F. Ke ke manatui le Aso-tapu, ti ke tausi malie aia.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko lona uiga, ke tou tausi le Aso-tapu o le Atua o tuku ai gaoi fakamalama, kae fakamalolo mo gaoifuai ki le Atua.

V. Ti kolefea tonu le Aso-tapu o le Atua?

F. Na fai mua le Aso-tapu i le sapato, ko le aso a ia na malolo ai le Atua i le sili o lana fakatupu o le malama-nei; ti talu mei le tuu-ake o Sesu-Kilisito i lona mate, ti kua fai le Aso-tapu i le Tominika; ko le aso a ia na tuu-ake ai le Fakamauli, o fuafua manava ai i le oki o lana fakamamae na fai, ke mauli ai le malama-nei.

V. Ti koa gaoì fakamalama e tuku i le aso Tominika?

F. E tuku fuli ai gaoì noa e kau ki gaoi o le kaiga, ti mo koloa; se e feala lona tuku ki se tasi aso kese. Ti mailoga le gaoi e uiga ki le Atua mo le laumalie o le tagata, ti mo le gaoi foki e kau ki le gaoifuai o le tino i le aso ko ia, ti e faifuai foki a ia i le Tominika; ti ka i ai foki se gaoi ikiiki fakamalama e leai ai se feala lona tukui ki se tasi aso, ti e faifuai foki a ia i le Tominika; ka ko le nea a ia e fakatotonu mua ki le Faasiga-tapu.

V. Ti koa gaoi e fai ki le Atua i le aso tapu?

F. E tou tafito taupau ai le Misa, ti tou feao ai ki le Ekelesia o le Atua, o taupau le akonaki, ti mo tootooga fuli ai e fai i ai; ti tou malolo fuai mo tokaga foki ki le lau tosi, ti mo gaoi fuli ai e aoga ki le Atua, ti mo kaiga; so ko le nea veli le nofo noa i le Aso-tapu o le Atua.

KAPITE 8.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le fakalogo ki Pelesepeto a le Atua.

Le fa, mo le lima, mo le ono o le Pelesepeto.

V. Pati mai le fa o pelesepeto a le Atua?

F. Ke ke gaoi malie, mo ke fakapoipoi ki lou tamana mo lou tinana, talie ke ke mauli loa.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko lona uiga aia, kè tou agamalie ki otatou matua fuli ai, ti o tou manuia i le malama-nei, ti tou maua ai loa le mauli lee gato.

V. Ti ko ai fuli ai otatou matua e poloaki e le Atua ke tou agamalie ki ai?

F. Ko otatou matua tafito foki, ko lotatou tamana mo lotatou tinana, ti mo lotatou tupuna; ti e tou matua foki ki le Matua-tapu e ína taupau tatou, ti mo le Aliki malama, ti mo kaiga fuli ai e lotou taupaui lotatou laumalie, po ko otatou nea fakamalamafuai.

V. Ti kolea le aga e tou fai ki otatou matua tafito?

F. E tou alofa mo fakapoipoi ki ai; ti e tou patigaofie ki ai, o fakalogo fuli ai ki alotou poloaki e aoga ki le Atua; ti e tou gaoi malie latou o akonaki fakamalie, mo taupau lolatou tino peka lotou gaegae.

V. Kolea le aga e tou fai ki le Aliki mo matua malama?

F. E tou fakapoipoi mo patigaofie ki ai, o fakalogo fuli ai ki alotou poloaki e aoga ki le Atua.

V. Ti kolea le aga e tou fai ki otatou Matua-tapu?

F. E tou fakapoipoi lasi ki ai, so ko Faifekau tapu latou a le Atua; ti e tou fakalogo ki ai i nea fuli e uiga ki le Atua, ti mo lotatou laumalie; ti e tou taupau latou, so ko le finegalo o le Atua ke tou gaoi mo taupau otatou Tamana-tapu, e feagaaki tasifuai latou ki le gaoi mo le taupau o otatou laumalie.

V. Ti kolea le aga e fai e le tau-avaga?

F. E lā fealofaki fuai mo femaokioki; ti e fakalogo le fafine ki le tagata, ti e pule fakamaliefuai le tagata ki le fafine.

V. Ti kolea le aga a matua ki fanau?

F. E taupau malie e matua a tíno mo laumalie o lā fanau, ti lā taki latou mo taofi maùfuai ki le Atua.

V. Ti kolea le aga a lo Aliki malama ki lona kakai?

F. E ina gaoi lona fenua ke malie, ti pule fakamalie aia ki lona kakai; ti ina taki latou ki le ala tonu; ti ina taupau a nea agamalie, kae akonaki mo lolomi a nea agaveli mo patigataa ki le Atua.

V. Ti ke pati mai loa le lima o Pelesepeto a le Atua?

F. Aua se ke tukipo.

V. Ti kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko lona uiga, ke aua se tou fai veli kia tatou mo kaiga, kae fai maliefuai ki ai.

V. Kolea le fai veli kia tatou mo kaiga e tou tuku?

F. E tou tuku fuli ai le fai veli ki le tino, ti mo le fai veli ki le laumalie; ti ko le fai veli ki le tino ko le maumau noafuai o lotatou tino, po ko le tino o le kaiga, o kapa noafuai ki ai, mo gaoi aia ke lavea, pe mate ai aia. Ti ko le fai veli ki le laumalie ko lona tukipo mo lona tosoi ki le veli: Ti e tou tukipo ki lotatou laumalie, peka tou fai se gaoi veli, e tou mavae ai i le Atua; ti e tou tukipo ki le laumalie o le kaiga peka tou toso aia ki le mate i ni atatou fakaveliveli foki, po ko ni atatou pati veli, po ko ni atatou gaoi veli e sala ai le kaiga. Koia e tapu ai le loto veli, mo le tatalo veli, mo le totogi veli, mo le pati veli, mo le fakalaga fefele ki le kaiga; so ko nea fuli ai ala e tupu ai le fai veli ki le tino, mo le laumalie o le kaiga.

V. Kolea le fai malie e fai ki kaiga mo tatou?

F. E tou fakapoipoi kia tatou mo kaiga, ti e tou gaoi lotatou laumalie ke mauli malie; ti e tou loto malie, mo pati malie, mo agamalie ki kaiga, ke tou taki ai latou ki le malie mo le mauli.

V. Pati mai le ono o Pelesepeto a le Atua?

F. Aua se ke totolo mo feauaki.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko lona uiga ke aua se tou oli veli, o fai le aga faka-

manu, o fakasamu foki mo maumaui lotatou tino, so ko le nofoaga a ia o le Atua.

V. Ti kolea le oli veli na tapui e le Atua?

F. Na ina tapui fuli ai oli veli kesekese e leaise uiga ki le tosi malie o le matelimonio. Ti ina tapui ai mo nea fuli ai e faa fakamalaga le oli veli, ti mo le fai nea veli.

V. Koa nea fuli ai e faa fakamalaga le oli veli, mo le fai nea veli?

F. Ko le loto laukau, mo manamanatu veli, ti mo pati veli, ti mo le tio veli, ti mo le lava veli, mo le moe veli; ti mo le mamio veli ki le tino, ti mo le tiotio maanu, mo le tio ki nea veli, ti mo le fakalogo ki nea veli, ti mo le gaoi fakanani fuai le tino, ti mo le fepalu-aki, mo le fakafeofi fuai o tagata mo fafine; ko nea fuli ai ala e faa tupu ai le oli veli, ti mo le fai nea veli; ti ko nea-na fuli ai na tapui e le Atua, talie ko nea felaaki e fakasalasalai le loto.

V. E tou lolomi fefeaki fakasala fenaaki e fai ki le loto, ti mo le tino?

F. E tou tafito lolomi ai ki le kole, ti mo le fakamamae o le loto mo le tino ki le Atua; ti e tou nofo matakifuai, ti mo fakalelulelu ki fakasala a le fili; ti e tou sola o fakamamao i nea fakasala; ti e tou taupau tootooga tapu e tupu ai le makeke o le loto; ti e tou fanaki foki kia Malia, ko lotatou ulufaga a ia, e ina tokoi le kilisiteano e gaegae i le malama veli-nei.

KAPITE 9.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le fakalogo ki pelesepeto a le Atua.

Le fitu, mo le valu, mo le iva, mo le kau-agafulu o Pelesepeto.

V. Pati mai le fitu o pelesepeto.

F. Aua se ke kaiaa.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko lona uiga ke aua se too se nea, pe taofi noafuai se nea o se tasi kaiga.

V. Kolea le too nea e tapu i le folafola ko ia?

F. E tapu ai le too nea fakasafuai, kae fakaaliki foki, ti mo le too nea e fai fakafufu fuai, ti mo le too nea e fai i le fakatau fakasamufuai ki le kaiga, mo le maumau noafuai o ana nea; se e sakinake foki aia ko le too tonu a nea o le kaiga.

V. Ti e fefeaki le tagata ku too nea fenaaki?

F. Mailoga le tagata ku too nea fenaaki, ti ina toe ave aia ki le kaiga, na kaiaa mei ai; ti ave ai mo le totogi o nea veli fuli ai na tupu i lona kaiaa; ti o feala le fakamolemole o ona agasala i le Penitenia.

V. Ti kolea le taofi nea e tapu i le folafola ko ia?

F. E tapu fuli ai le taofi noafuai a nea o le tagata kese; a nea foki na tou kaiaa, ti mo nea na tou nonofuai, ti mo nea na tou maua, ti mo nea totogi o se gaoi na fakatotonu, ti mo nea foki ku tou fakatau ki se tasi kaiga; e tou avake fuli ai a nea fenaaki ki le tagata e aana le nea.

V. Pati mai le valu o pelesepeto a le Atua.

F. Aua se ke loisii ni ou kaiga.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Ko lona uiga ke aua se tou loto veli, mo gutu veli ki le kaiga.

V. Kolea le loto veli e tapu i le folafola ko ia?

F. E tapu ai le loto e masalosalo noafuai ki le kaiga, o tuku noafuai ki ai se nea veli, kae leikiaise iloa tonu ni ana nea veli.

V. Kolea le gutu veli e tapu i le folafola ko ia?

F. E tapu ai le loi o le kaiga ki se fakamau, ti mo lona fakasamu ki se patipatiga, ti mo le loi fakaveliveli, mo le fatufatu, mo le pati i tafa mo le gutu taukave, mo le nuki-

nuki, mo le fetafetau, mo le tauvele, mo le fakasuasua veli, mo le fakaagaaga, mo le fakamele, mo le pati kona fuli ai e fai kiate ia, o fakamele ki ai mo fakamamae lona loto.

V. Kolea le loi?

F. Ko le fai e le gutu se pati e leaise nofo i le loto; ti ko le nea veli aia, ti na tapu aia e le Atua.

V. Ti e veli a loi fuli ai?

F. Io, e veli fuli ai a loi; kae tafito veli le loi fakaveliveli, ti mo loi kesekese e fai i se fakamau o le kaiga, talie ke fakaveli ki ai. Ti mailoga le tagata ku ina fai le loi fakaveliveli, ti mo le fakasikupati ki le kaiga, ti e agasala ai aia ki le Atua; ti e fakamalie aia kiate ia, o fakasa ki le fenua ko laanafuai loi fakaveliveli na fai, ti o feala lona fakamolemole aia i le Penitenia.

V. Kolea le fatufatu?

F. Ko le fakasa noafuai le mele mo le gaoi veli a le kaiga, talie ke fakaveli ki ai; ti ko le nea aia e veli ki le Atua. Kae maliefuai le fakasa o gaoi veli a se kaiga, peka fakasa fakamaliefuai aia ki ni ona matua, talie ke taupau mo akonaki aia, so ko le alofa maoki aia ki le kaiga.

V. Ti e fefeaki a pati kona kesekese e fai ki le kaiga, po ko nea-na e veli ki le Atua?

F. Io, ko pati-na e veli ki le Atua, so ko fakamele noafuai o le kaiga, ti ko le fakamamae noafuai o lona loto.

V. Pati mai le iva o pelesepeto.

F. Aua se ke oli ki se avaga kese.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Na tapu e le Atua i le ono o folafola a oli veli fuli ai e fai ki le tino, le agasala soko foki, ti mo agasala kesekese e fai ki mata, mo lima, mo le tino fuli ai; ti ku ina tapu loa i le iva o folafola le agasala i le lotofuai, a manamanatu veli foki, ti mo oli veli, ala e igoa ko le totolo-loto.

V. Ti ko le nea veli ai le manatu ki nea veli?

F. Ka laga mai le manatu fenaaki i le loto, ti vesia ki ai le loto, o inoino lolomi aia mo fakalelulelu ki ai, ti e leaise veli aia ki le Atua; e tou atiga aoga ai ki lona Agai, talie ko lotatou kataki le tekei o le fili. Ti ka tokaga le loto ki se manatu veli, o fiafia manatu aifuai ki ai, ti e igoa aia ko le agasala, talie ko le tokaga o le loto ki nea veli.

V. Ti e fefeaki le oli veli o le loto, po ko le nea veli aia ki le Atua?

F. Io, ko le nea veli ai ki le Atua; se ka oli le loto ki se avaga kese, pe ki se tasi nea kua tapu e le Atua, ti kua agatuu loa aia ki lona Agai; ku tatae le agasala ki lona loto.

V. Pati mai loa le kau-agafulu o pelesepeto.

F. Aua se ke oli valea ki niiki a nea o le kaiga.

V. Kolea le uiga o le folafola ko ia?

F. Na pati e le fitu o folafola, ke aua se tou pisi o too se nea o se kaiga; ti e pati mai e le kau-agafulu o folafola, ke aua se tou oli noafuai ki nea o le kaiga, o loto valea mo matamata-peka ki ai.

V. Ti kolea tonu le oli valea o le loto ki nea o le kaiga?

F. E tou oli valea ki koloa o le kaiga peka tou finenonofo ki ai, ti tou oli kaiaa loa a nea mei iate ia. Kae leaise veli lotatou mokomoko ki le kaiga e mou-nea, ti mo lotatou oli maliefuai ke tou mou-nea mo tatou, ofaipe aia.

KAPITE 10.

Le mauaaga o le mauli lee gato, ko le fakalogo ki pelesepeto a le Ekelesia.

V. Koa pelesepeto a le Ekelesia?

F. Ko niiki fono foki e fai e le Ekelesia o fakatotonu ki ni atatou gaoi e aoga ki le Atua mo lotatou laumalie.

V. Ti e tou fakalogo ki pelesepeto a le Ekelesia?

F. Io, e tou fakalogo ki pelesepeto a le Ekelesia, ofaipe

lotatou fakalogo ki folafola tonu a le Atua; se na gaoi e le Atua lona Ekelesia ke pule aia ki ana fanau kilisiteano i malama-nei; ti e fakasa ki ai e lona Agai lona finegalo, ke ina fakatatae aia kia tatou; koia na poloaki ai aia ke tou fakalogo ki le Ekelesia, ti o pati ku tou fakalogo ki lona Agai; ti mailoga le tagata e agatuu ki le Ekelesia, ti e ina fakatatau aia mo le pagani.

V. Ti ko ai i le Ekelesia e tou fakalogo ki ai?

F. E tou tafito fakalogo ki le Tui-tapu, mo le kau Epikopo, so ko latou kua tonu i le Atua ke lotou fau mo fono lona Ekelesia; ti ko latou e tafito gaoi le u pelesepeto, e igoa ko fono a le Ekelesia; ti e fakatatae mai ai loa e latou mo olatou pelepitelo.

V. Ti ko pelesepeto a le Ekelesia e fia?

F. Ko ana pelesepetofuai e lima, e uiga mai ki ana fanau fuli ai.

V. Ti ke pati mai le uluaki pelesepeto a le Ekelesia.

F. Ko lana uluaki pelesepeto, ke tou tausi mo fakapoipoi ki niiki aso malie ku ina tapui, ke tou fakafetai ai mo vikiviki foki kia Sesu-Kilisito, ti mo lona kakai sagato.

V. Ti kolea tonu le uiga o le u aso na tapui e le Ekelesia?

F. E uiga niiki kia Sesu-Kilisito, ki ni ana gaoi foki, mo ni ana fakamamamae na fai i malama-nei, talie ko tatou; ti na tapu latou e le Ekelesia, talie ke tou manatu mo fakafetai ki lona Agai. Ti e uiga niiki kia Malia mo le kakai sagato, ti mo Aselo; ti na tapu latou e le Ekelesia, talie ke tou vikiviki ai mo mokomoko kia latou, ku tatae loa ki le Tupuaga.

V. Ti e tou tausi fefeaki le u Aso-tapu o le Ekelesia?

F. E tou tausi latou ofaipe lotatou tausi le Tominika, o tuku ai foki gaoi fakamalama, kae fakamalolofuai mo gaoi ki le Atua.

V. Ti ke pati mai le lua o pelesepeto a le Ekelesia?

F. Ko le lua o pelesepeto a le Ekelesia, ke tou taupau

le Misa i Tominika fuli ai mo le u aso fuli ai ku ina tapui. So ko le u aso-na e tou gaoi ai ki le Atua; ti ko le gaoi e tafito malie ki le Atua, ko lotatou taupau mo fakalogo ki le Misa; ko le sū lasi aia, ti ko le atolasio e matuaki aōga ki lona Agai. Ti o tou kau ki ai peka tou toopoto.

V. Ti e tou taupau fefeaki le misa i Tominika mo Asotapu o le Ekelesia?

F. Ka tou kau ki se palokia, ti tou tafito taupau le Misa e au ki ai le kakai o le palokia, talie ke tou fakalogo tonu ai ki le Matua-tapu e ina gaoi tatou; ti e tou misa katoa foki; ti e leaise gato i lotatou tino e au ki le Misa, kae tou fakamaopoopo ki ai mo lotatou loto o fakatasi mo le pelepitelo otatou kole ki le Atua.

V. Pati mai le tolu o pelesepeto a le Ekelesia.

F. Ko le tolu o pelesepeto a le Ekelesia, ke aua se sili se fetuu katoa mo lotatou lee kofesio. Ko le poloaki aia e kau fuli ai ki le kakai matua, ti mo tamaliki ku toopoto; ti e tafito fai le kofesio ko ia ki le Matua-tapu e ina taupau tatou, po ko se tasi pelepitelo ku ina fakatotonu.

V. Ti e tuatasifuai lotatou kofesio i se fetuu e tasi?

F. Ka tuatasi lotatou kofesio i se fetuu e tasi, ti e leaise tou patigataa foki ki le Ekelesia, kae leaise ina malieia le fakavasavasa fenaaki otatou kofesio; ti ko le nea aia e leaise aoga ki lotatou laumalie, se ka o tou nofo kofesiofuai, ti o mea aifuai lotatou loto, ti makeke ki le Atua. Ti e tou fakalogo, i nea fenaaki, ki lotatou Matua-taupau, o tuku kiate ia ke ina fakatotonu le uiga malie o lotatou vasaa kofesio.

V. Pati mai le fa o pelesepeto a le Ekelesia.

F. Ko le fa o pelesepeto a le Ekelesia, ke aua se sili le temi pasikate mo lotatou lee Tali-aliki. Ko le poloaki aia e kau fuli ai foki ki le kakai matua, ti mo tamaliki kua toopoto.

V. Ti e fefeaki lotatou komunio pásikate?

F. E tou fai fakamalie aia, ti e tou fai tonu aia i le Eke-

lesia o le palokia e tou kau ai; so ko le uiga aia o le pelesepeto a le Ekelesia.

V. Pati mai loa le lima o pelesepeto a le Ekelesia.

F. Ko le lima o pelesepeto a le Ekelesia, ke tou sesunio i niiki aso ku ina tonu ke tou sesunio ai.

V. Ti kolea le sesunio?

F. Ko le sesunio ko le lee kai ki manu, ti kai tuatasifuai i le aso e tasi. Ti e gatofuai i le kakai makeke e kau ki le sesunio, kae leaise kau ki ai tamaliki, mo masaki ti mo matua gaegae foki.

V. Ti kolea le uiga o le sesunio?

F. Ko le fakamamae aia mo le fakasemala ki le Atua, talie ko atatou agasala.

V. Ti ko le gatoaga lenei o pelesepeto e tou fakalogo ki ai?

F. Io, ko le gatoaga lena o pelesepeto e tou fakalogo ki ai, a pelesepeto-atua foki e kau-agafulu, ti mo pelesepeto-ekelesia e lima; ti ka tou fakalogo malie ki ai, ti mo tou tui foki ki velitate fuli ai kua fakasa mai e le Atua, ti kua katoa loa lotatou malie mo lotatou tonu ki le Atua; e leaise agasala e nofo mo tatou, ka ku tou maua vilitute fuli ai; ti o tou manuia mo fulufulumalie i lalo-nei, ti e tou maua ai loa le mauli lee gato.

TOSI IV.

Ko sakalameta, mo le kole, ko le mauaaga lena o le kalasia, e tou mafai ai le tui makeke mo le fakalogo malie ki le Atua, kae maua ai loa le mauli lee gato.

KAPITE 1.

Le mauaaga o le kalasia, ko Sakalameta.

V. Ku tou iloa le mauaaga o le mauli lee gato, ko le tui makeke foki, ti mo le fakalogo malie ki le Atua; ti ke pati

mai loa, pe tou mafai e tatou fuai le tui makeke, ti mo le fakalogo malie ki le Atua?

F. E leaise tou mafai e tatoufuai le tui makeke mo le fakalogo malie ki le Atua; so ko tatou ko nea valea, ti mo nea gaegae; ti e leaise tou mafai fuai e tatou se nea aoga ki le Atua mo lotatou laumalie; ka o tou kau mo le Atua, o ina tokoi tatou ki lona kalasia, ti o tou poto, ti tou makeke, ti tou mafai loa le tui mo le fakalogo malie ki lona Agai, kae tou maua ai le mauli lee gato.

V. Kolea le kalasia?

F. Ko le koloa fakalaumalie e soli mai e le Atua, ke tokoi ai ti mo teu lotatou loto, ke tou ma gaoi tonu ai ki lona Agai. Ko le alofa aia e tupu i le mate o Sesu-Kilisito, i lona toto tapu foki na ina liligi, talie ke mauli ai kakai fuli ai o malama-nei. Ti e i ai le kalasia apituale mo le kalasia aketuale: ko le kalasia apituale ko le teu e tuku maù aia i le loto o le kilisiteano e sala mo agasala moletale. Ti ko le kalasia aketuale ko le akonaki aia e tauaki fai e le Atua ki loto o tagata fuli ai; e sakinake aia ko lana fakaalofalofa mo lana pati mai ki lotatou loto ke tou tokaga ake ki lona Agai. Ko le alofa aia e fai fuli ai e le Atua ki nea agatonu, ti mo nea agasala; e ina tokoi ki ai nea agatonu, ke lotou taofi ai lotatou tonu; ti e ina akonaki ki ai nea agasala, ke lotou agatonu mai ki lona Agai; ti ka tali malie e le tagata le kalasia o le Atua, ti e manuia ai aia; ti ka ina tekei aia, ti e mativa ai; ti ka tuamauke lana tekei le alofa o le Atua, ti malaia ai aia.

V. Ti e tou maua fefeaki le kalasia o le Atua?

F. E tou maua aia i sakalameta ti mo le kole; ko nea e lua ka tou patipati ki ai i le koga-tosi-nei.

V. Ti ke fakailo mai le u sakalameta, po koa latou?

F. Ko niiki tootoga tapu na tuku mai e Sesu-Kilisito, ke tou maua ai le kalasia e gaoi ki ai lotatou laumalie. Ko too-

tooga foki e fai ki le tino, ke fakamailoga ki le kalasia e tatae mai ki le loto.

V. Ti na tuku mai kiate ai e Sesu-Kilisito ona sakalameta tapu?

F. Na ina tuku mai fuai latou ki le Faasiga-tapu, na fakanofo ke pule ki lona Ekelesia, mo fakatatae lona alofa ki kakai fuli ai o malama-nei. Ti e i ai niiki sakalameta e fakatatae tasifuai e le Epikopo, ti e i ai niiki sakalameta e feala ki ai mo pelepitelo; kae gatofuai i le Papitema e fai fuli ai e le kakai, peka leaise maua se pelepitelo ke ina papitemai kaiga ku gaegae.

V. Ti ko sakalameta e fia?

F. Ko sakalameta e fitu: ko le Papitema, mo le Kofilimasio, mo le Eukalisitea, mo le Penitenia, mo le Etelemosio, mo le Oloto, mo le Matelimonio.

V. Ti e gaoi fefeaki e sakalameta lotatou laumalie?

F. E i ai sakalameta e lua e fakamauli ai le laumalie kua mate i le agasala: ko le Papitema, ti mo le Penitenia, ti e igoa laua ko *Sakalameta o mate.* Ti ko sakalameta e lima e taofi aifuai mo fakalasi foki kalasia o le laumalie, ti e igoa latou ko *Sakalameta o mauli;* ti e aoga tasifuai latou ki kaiga ku mauli loa olotou laumalie i le kalasia.

V. Ti ko le uiga fuai aia o sakalameta, ko le fakatupu o le kalasia i le loto?

F. Ko le uiga tafito foki o sakalameta ko le fakatupu o le kalasia i le loto; ka ko sakalameta fuai e tolu, e fakatupu ai mo le fakamailoga e pipiki maù ki lotatou laumalie: ko le Papitema, mo le Kofilimasio, ti mo le Oloto; ko sakalameta-na e tolu e fai tuatasifuai ki le tagata; ti pipiki maù loa ki ai olotou fakamailoga.

V. E tou maua fefeaki le malie o sakalameta e tou soko ki ai?

F. Ka tou tali malie le sakalameta, ti o tou maua le kalasia e tupu i ai. E gatofuai i sakalameta e pipiki ai le fakamailoga ki le laumalie, ka tou tali veli aifuai latou, ti e leaise tou maua i ai se kalasia, kae pipiki aifuai olotou fakamailoga ko ia kia tatou; ti e leaise feala le toe fakasoko mai a sakalameta fenaaki kia tatou.

KAPITE 2.

Le mauaaga o le kalasia ko sakalameta.

Le Papitema.

V. Kolea le Papitema?

F. Ko le sakalameta e fakamolemole ai le agasala olisinale, ti fakanofo tatou ko kilisiteano, ko fanau a le Atua mo lona Ekelesia.

V. Pea gatofuai i le agasala olisinale e fakamolemole e le Papitema?

F. Ka tou nofo mo se agasala aketuale, ti e puli fuai foki aia i le Papitema; ti e puli ai foki mo totogi fuli ai o otatou agasala.

V. Kolea e igoa le tagata kua papitema ko le kilisiteano, ko le fanau a le Atua mo le Ekelesia?

F. Talie ka tou papitema loa, ti e tou kau ai kia Sesu-Kilisito; e tou kaiga tonu mo lona Agai, ti e sakinake e tou tino tasi mo ia; koia e pati ai ku tou tamana ki lona Tamana mafimafi, ti e tou kaiga ki lona kaiga i malama-nei ko lona Ekelesia; ti e tou feala ai foki ki lona kaiga kololia i Selo, e maua i ai le mauli lee gato.

V. Taga ko le Papitema ko le nea aoga ai?

F. Io, ko le nea aoga ai ko le Papitema; se ka tou papitema, ti tou mavae ia Satana mo Ifeli, kae tou kau ki le Atua mo Selo. Ti mailoga le tagata e leikiaise papitema, ti e sakinake fuai e leikiaise tupu a ia i malama-nei; se lei-

kiaise mauli a ia ki le Atua, talie ko le agasala olisinale koi nofo mo ia.

V. Ti e gato fuai i le Papitema e puli i ai le agasale olisinale?

F. E tafito puli loa a ia i le Papitema; ti ko le nea e puli ai foki le agasala ko ia ko le maletile: ko se tagata-nei e fakaveliveli ki ai talie ko le Atua, ti mate ai a ia talie ko le Atua, ti e puli ai ona agasala fuli ai, talie ko lona alofa lasi ki le Atua; ti e iku malie ai a ia, ti e igoa ko le *Papitema toto* a ia. Ti ko le tasi a nea e puli i ai le agasala olisinale, ko le alofa mo le oli o le loto ki le Papitema: ko se tagata-nei ku gaegae, ti e leaise tasi ke ina papitema a ia, ka kua oli a ia ki le Papitema, ti ku alofa mo fakasemala ai lona loto, ti puli ai ona agasala fuli ai; ti e iku malie ai a ia; ti e igoa ko le Papitema oli a ia.

V. Ti ko ai e ina fai le Papitema?

F. E tafito fai ai e le Faasiga-tapu; ti kapau e gaegae se tagata, kae leaise Matua-tapu ke ina papitema a ia, ti e feala foki kakai fuli ai ki lona Papitema, kae tafito aoga ki ai foki le tagata katoliko.

V. E fefeaki le fai o le Papitema?

F. E liligi fuai le vai ki le ulu, mo pati: e kau papitema a koe i le suafa o le † Tamana, mo le † Alo, mo le † Laumalie-Maokioki. Ti e fai fakatasi fuai kupu i pati mo le liligi o le vai ki le ulu o le tagata e fai ki ai le Papitema, ti o aoga loa a ia. Ko le tootooga tafito foki a ia o le Papitema, kae mauke ona tootooga kesekese e teu fuai ki le sakalameta ko ia, ti e fakamailoga ai foki olatou uiga.

V. Ti kolea le uiga o le *patelino*, mo le *matelina* e kau ki le Papitema?

F. Ko le patelino mo le matelina ko le tagata mo le fafine e lā taki mo taofi le tasi kaiga ki le Papitema, ti e igoa le kaiga e lā taofi ko lolā *filiolo*. Ti ko le uiga o le patelino

mo le matelina ko le taupau o lolā filiolo, o fenaakipe ni alā fanau; ti ko le fakamaoki foki aia o fakapapau tapu, e fai ki le Atua i le Papitema.

V. Koa fakapapau tapu e fai i le Papitema?

F. E fakapapau ai ki le Atua ke tiaki Satana, mo ana fakasala, mo ana gaoi fuli ai, kae pipiki maùfuai kia Sesu-Kilisito, mo mulimuli aifuai i ana folafola tapu. Mailoga le Papitema o le nea lasi, ti ina tafito fai e ia ana fakapapau tapu ki le Atua; ti mailoga le Papitema o le nea ikiiki koi valea, ti ina fai fuai ana fakapapau ki lona patelino, mo lona matelina.

V. Ti e sokonamo feala fuli ai kaiga ki le patelino mo le matelina?

F. E gatofuai i le tamana mo le tinana e leaise feala ki lāua fanau, kae aoga fuli ai kaiga kesekese: ti e vaevae fuai foki kaiga e poto mo agatonu ki le Atua, talie ke lotou taupau malie olatou filiolo ki le Atua, na toe maumau lolatou Papitema.

V. E maumau fefeaki le Papitema?

F. E maumau a ia i le agasala moletale; ko lona uiga aia, ka tou fai se agasala moletale i le sili o le Papitema, ti e leaise puli ai le fakamailoga o le Papitema i lotatou laumalie, kae puli ai loa lona kalasia mo lona mauli; ti ko le nea veli ai a ia. Ti ka mate fenaaki lotatou laumalie i le agasala moletale, ti tou inoino fakasemala loa mo oli ki le penitenia, ke tou toe mauli ai.

KAPITE 3.

Le mauaaga o le kalasia ko sakalameta.

Le Kofilimasio.

V. Kolea le Kofilimasio?

F. Ko le sakalameta e tou maua ai le Laumalie-Maoki-oki, mo ona kalasia fuli ai, ke tou kilisiteano maokioki ai.

V. Fakamaui mai le uiga o le Kofilimasio?

F. Ko le tootooga tapu foki e fai e le kau Epikopo ki kakai kilisiteano, o fakasaele mai le Laumalie-Maokioki kia latou; ti ko le Laumalie-Maokioki ko le tolu o Ipotasi o le Tasitolu; e Atua aia o fenaakipe le Tamana mo le Alo. E tuku foki ki le Tamana le fakatupu o le malama-nei; ti e tuku ki le Alo lona fakamaulii; ka ko le Laumalie-Maokioki e ina tufaki le kalasia fakaatua, o fakakoloa ai le loto o kaiga; koia ai e saele mai ki kilisiteano i le Kofilimasio o fakamakeke olatou loto ke lotou ma taofi ai olatou Papitema, ko le uiga tafito aia o le Kofilimasio, ko le fakakalasia foki mo le fakamakeke a loto o kilisiteano e le Laumalie-Maokioki; koia e igoa ai kakai kua papitema fuai ko fanau a le Atua, ti ka o lotou kofilimasio, ti o igoa ko le kau-toà o Sesu-Kilisito.

V. Ti ke fakailo mai kalasia e fakakoloa ai lotatou loto e le Laumalie-Maokioki?

F. E saele mai aia mo ona kalasia fuli ai; ti ko kalasia e fitu o le Laumalie-Maokioki; ko le uluaki ko le *Sapiesia;* ko le kalasia aia e fakamavae le loto mei a vaiga kesekese o le malama-nei, kae fakatokaga tasifuai ki le Atua. Ko lona lua ko le *Itelisesia,* ko le kalasia aia e fakamalama le loto, o tou loto mau ai, ti tou vave iloa ai le Atua mo lona finegalo malie, ti mo uiga fuli ai o lona tausi tapu. Ko lona tolu ko le *Kosilio;* ko le kalasia aia e fakapoto lotatou loto, o tou iloa ai le aga ti mo gaoi e aoga ki le Atua. Ko lona fa ko le *Foletituto,* ko le kalasia aia e fakamakeke lotatou loto, o tou ma tali ai le fakaveliveli, ti tou ma tekei ai foki fakasala kesekese a le fili. Ko lona lima ko le *Siesia;* ko le kalasia aia e fakailoilo mai le ala veli ke tou tiaki, ti mo le ala tonu ke tou ano i ai, kae tou tatae ki le Atua mo Selo. Ko lona ono ko le *Pietate,* ko le kalasia aia e fakatokaga mo afe lotatou loto ki le Atua, o tou manako ai foki mo tou

fiafia ki gaoi fuli ai e tou fai ki lona Agai. Ko lona fitu ko le *Timole,* ko le kalasia aia e fakalì lotatou loto ki le Atua, o tou manavase ai foki, mo fakapoipoi, ti tou fakaeteete lotatou aga e tou fai ki lona Agai. Ko le gaoi malie aia e fai e le Laumalie-Maokioki i lotatou loto; e igoa aia ko ona alofa; ti ka katoa latou i lotatou loto, ti tou poto loa mo makeke, ti tou taofi gaofie ai lotatou Papitema.

V. Ti e kaku fuli ai kalasia o le Laumalie-Maokioki ki kilisiteano e kofilimasio?

F. E gatofuai i kilisiteano e lotou tali malie le kofilimasio, e kaku kia latou le Laumalie-Maokioki mo ona kalasia fuli ai.

V. Ti e fefeaki le tali malie o le kofilimasio?

F. Ka o poto le kilisiteano ki le Atua, o ina iloa foki lona Agai, ti mo le uiga o tootooga e soko aia ki ai, ti mea foki lona loto, o sala mo agasala moletale, ti tui makeke foki mo oli lona loto ki le Laumalie-Maokioki ke ifo mai kiate ia, ti o pati ku ina tali malie le kofilimasio; ti o maua maoki le Laumalie-Maokioki mo ona kalasia fuli ai. Ti ka kofilimasio valea fuai aia, ti mo loto noa, ti e nofo mativa aifuai aia; ti ka kofilimasio aia mo le agasala moletale, ti e atiga malaia aia; so ko le agasala lasi ai le kofilimasio mo le agasala moletale, e igoa aia ko le sakililesio.

V. Ko ai e feala ki le Kofilimasio?

F. E feala ki ai kakai fuli ai ku papitema, kae tafito aoga foki ki ai a kilisiteano kua lasi mo poto; koia e leaise loko kofilimasio ai tamaliki koi valea, ka o lotou poto mo iloa le uiga o tootooga tapu, ti o lotou aoga ai ki ai.

V. Ti e kofilimasio tuafia le kilisiteano?

F. E tuatasifuai le fai o le kofilimasio ki kilisiteano, so ko le sakalameta aia e pipiki mau lona fakamailoga ki lotatou loto: ko le fakamailoga aia o le kau-toà o Sesu-Kilisito,

ti e tuatasifuai lotatou kofilimasio, ti e tou igoafuai tatou ko le kau milite o Sesu-Kilisito.

V. Ka mate se kilisiteano leikiaise kofilimasio, pe ano sala aia?

F. E leaise ano sala ai foki, kae veli lona lee oli ki le tootooga tapu ko ia; se na gaoi aia e Sesu ke tou tokaga mo soko ki ai, kae fai gaofie ai le taofi o le manuia o lotatou Papitema.

V. Ti e fefeaki le fai o le Kofilimasio?

F. E fâlò ake mua e le Epikopo ona lima ki le kilisiteano, ti e fai loa le fakamailoga o le koluse i lona lae, o fakatapu aia ki le Kilisimate tapu, ti mo le suafa o le Tasitolu; ko lona ulufaki aia mo le fakaifo mai le Laumalie-Maokioki kiate ia. Ti ka fai le tootooga ko ia, ti fakamaopoopo e le kilisiteano lona loto, o kole fakamamae ki le Laumalie-Maokioki ke ifo mai aia ki lona loto mativa, ti mo gaegae ke ina tokoi aia mo fakakoloa, kae taofi ai le manuia o lona Papitema.

KAPITE 4.

Le mauaaga o le kalasia ko sakalameta.

Le Eukalisitea-Sakilifisio.

V. Kolea le Eukalisitea?

F. Ko le sakilifisio mo le sakalameta o le tino mo le toto o Sesu-Kilisito, e momoli ake aia ki le Atua, ti e tufaki mai ki kilisiteano i le ata o le pane mo le vino.

V. Ko ai na ina gaoi le Eukalisitea?

F. Na gaoi aia e Sesu-Kilisito; na ina gaoi aia i le felia lima tapu, i le moeaki o lona mate.

V. Ti na gaoi fefeaki e Sesu-Kilisito le Eukalisitea?

F. Na too e ia le pane ti fakatapu aia, ti tofi loa o tufaki ki ona Tisipulo, mo pati aia: too o kai, so ko loku tino lenei. Ti too loa e ia le kalise e naa i ai le vino mo le vai, ti faka-

tapu aia, ti avake loa ki ona Tisipulo, mo pati aia: too o inu, so ko le kalise lenei o loku toto. Ti koutou faifaitaki mai, o fakamanatu kiate au.

V. Kolea le uiga o le kupu i folafola na fai e Sesu ki le pane mo le vino?

F. Na ina liliu ki ai le pane ko lona tino, ti ina liliu le vino ko lona toto; ti tufaki loa aia ki ona Tisipulo, o fakakomunio ai latou. Ko le uluaki Misa aia na fai tonu e le Agai o Sesu-Kilisito, ti poloaki loa ki ona tisipulo ke lotou faifaitaki kiate ia o fakamanatu ki lona Agai.

V. Ti kolea le uiga o lana folafola ki ona Tisipulo ke lotou faifaitaki ake kiate ia?

F. Na ina fakanofo ai latou ke Pelepitelo o tuku ake ki ai lona makeke, ke lotou fai le Misa, ti lotou liliu ai le pane ko lona tino; ti lotou liliu le vino ko lona toto tapu. Ti talu aifuai le fai o le Misa e le Faasiga-tapu o Sesu-Kilisito. Ko le gaoi taputapu aia na tonu e lona Agai ke fai i lona Ekelesia; ti na fakatafito ki ai lana tausi fakamauli, na ifo mai mo ia ki le malama-nei.

V. Ti ke fakailo tonu mai le uiga o le gaoi taputapu e igoa ko le Misa?

F. Ko le Misa ko le gaoi fakaatua, e fai i ai le Eukalisitea: e fakasaele mai i ai le Agai o Sesu-Kilisito, o fakaliliu foki le pane ko lona tino, ti fakaliliu le vino ko lona toto, ti momoli ake loa aia ki le Atua, mo tatou ulufaki: ko le fakatata aia ki le failaulau tapu na fai e Sesu i lona mate i le koluse, ti ko le toe momoli foki aia o le failaulau ko ia ki le Tupuaga: koia e igoa ai le Misa ko le sakilifisio o le tino mo le toto o Sesu-Kilisito, e momoli ake aia i le ata o le pane mo le vino; ti e momoli tonu aia e lona Agai mo lona Ekelesia ki le Tamana mafimafi, talie ke tou maua i ai le mauli mo le manuia na tupu mua i le sakilifisio o le koluse.

V. Kolea le sakilifisio?

F. Ko le failaulau aia e fai ki le Atua, ke fakamailoga ai lana pule usiate ia ki nea fuli na ina gaoi; ko le tootooga mago aia, ti mo tafito o le tausi ki le Atua. Na fai le sakilifisio i temi mua, kae leikiaise ifo mai le Fakamauli; ti na fai fuai aia ki niiki manu, po ko niiki magiti o le kele na maumau, ti mo momoli ki le Atua, o su loa mo atolasio ki lona Agai. Ti na leaise aoga ki le Atua le u sakilifisio ko ia, ka na fai fuai latou ko fakatātā ki le sakilifisio taputapu o le koluse, na amanaki mauli i ai le malama-nei. Na igoa a nea na failaulau ki ai ko Ositea mo Vikitima; ka na igoa ai le tagata, na ina momoli le sakilifisio, ko le pelepitelo.

V. Kolea le sakilifisio o le koluse na fakatata ki ai le u sakilifisio mua?

F. Ko le failaulau taputapu aia na mauli ai le malama-nei; na fai tonu aia ki le Alo maokioki o le Atua, ko Sesu-Kilisito foki, na ifo mai i lona alofa, ti mate i le koluse o momoli ai lona toto tapu ki lona Tamana mafimafi mo tatou ulufaki. Ti na leaise gato lona alofa i le koluse, se na pau loa e lona Agai ke tuku ake ai lona tino mo lona toto ki le malama-nei, ke ina ulufaga ki ai, ti ina nofo momoli fuai aia ki le Tupuaga; koia na ina gaoi ai foki le sakilifisio o le Misa ke fai loaifuai aia i lona Ekelesia, o tatae ki le gatoaga o le malama.

V. Ti e tatau le sakilifisio o le Misa mo le sakilifisio o le koluse?

F. Ko le sakilifisio o le Misa ko le sakilifisio fuai aia o le koluse e tauaki momoli aifuai ki le Atua; ko Sesu-Kilisito foki na vikitima i le koluse, ti ko ia aifuai e vikitima i le Misa; ko lona mate fuai foki i le koluse mo le toto tapu na liligi ai e ia, a-nei e nofo momoli fuai i le Misa, kae momoli kesekese fuai foki; se na momoli tokatasi fuai e

Sesu le sakilifisio o le koluse, ka ko le sakilifisio o le Misa, e momoli aia e lona Agai mo lona Fasiga-tapu, ti mo lona Ekelesia katoa; ti na mate maoki aia i le koluse, o liligi ai lona toto tapu; ka ko le sakilifisio o le Misa, e leaise toe mate ai lona Agai, ka ko lona mate muafuai i le koluse; ko ia e tauaki momoli aifuai ki le Atua mo tatou ulufaki. Ko nea fuai a-nei e fai kesekese ai le sakilifisio o le Misa mo le sakilifisio o le koluse; ka ko le sakilifisio-fuai e tasi.

V. Ti e fefeaki le momoli o Sesu-Kilisito i le Misa?

F. Ka fai foki le Misa, ti e ifo mai ai a Sesu-Kilisito i le fuga-aletale, o agai fakafufu aia i le ata o le pane mo le vino, ti e momoli ai aia e lona pelepitelo, o lā momoli to-kalua foki mo lona Agai lona tino mo lona toto ki le Tamana mafimafi.

V. Ka o fefeaki le Misa, ti ifo mai ai Sesu-Kilisito?

F. E ifo mai aia i le elevasio, peka e fakatapu e le pelepitelo le pane mo le vino, o fakaliliu ala ko le tino mo le toto o lona Agai.

V. Ti ka sili le elevasio, ti e leaise toe se pane mo se vino i le aletale?

F. Ka sili le fakatapu o le pane mo le vino, i le elevasio, ti e leaise toe se pane mo se vino i le aletale; se ku liliu ala ko le tino mo le toto o Sesu-Kilisito, ka ko le atafuai o le pane mo le vino e tio ki ai otatou mata.

V. Ti ko le tino fuai mo le toto o Sesu-Kilisito i le Eukalisitea?

F. E i ai lona tino mo lona toto, ti mo lona laumalie foki mo lona Atua; e katoa foki a Sesu-Kilisito i le Eukalisitea; ti e katoa aia i le ata o le pane; ti e katoa foki i le ata o le vino; ti ka vaevae le Ositea, ti e katoa fuai aia i ona koga kesekese. Ko ia e malie aifuai le komunio o le kilisiteano i le ata o le pane fuai, ti mo lona komunio i le ata o le vino

fuai, ti mo lona komunio foki i se koga-ositea fuai; se e ina tali aifuai Sesu-Kilisito katoa.

V. Ti ka ifo mai Sesu-Kilisito o agai i le Eukalisitea, ti e leaise koi agai aia i Selo?

F. E agai luafuai aia i Selo mo le Eukalisitea; e agai fakasa foki aia i Selo, kae fakapuli lona Agai i le Eukalisitea. Ti e leaise tou afa pe e fefeaki lona agai fuli ai i Selo, ti mo potu kesekese e naa i ai le Eukalisitea; ti e fefeaki le fakapuli o lona Agai i le ata o le ga-pane mo le ga-vino; ti e fefeaki loa lona saele mai mo lona nofo i lotatou loto; so koia ai ko le Atua, ti e leaise nea e faigataa ki le Atua; na ina fakatupu foki le malama-nei i lona finegalo fuai, ti kolefea se nea e toe faigataa mai ki lona Agai? Ke tou tui makeke fuai, ti tou agaaga o fakafetai ki lona Agai i lona alofa lasi kia tatou; koia e fakapuli ai lona Agai i le Eukalisitea, talie ke ina ulufaki ai tatou; ti tou nonofo foki mo lona Agai, ti tou felavei aifuai mo ia i le malama veli-nei.

V. Ti e momoli kiate ai le sakilifisio o le Misa?

F. Ko le Misa ko le sū taputapu ai aia; ti e fai tonu aia e Sesu-Kilisito mo lona Faasiga-tapu, talie ke ulufaki ki ai kakai fuli ai o le Ekelesia; ti momoli tasifuai aia ki le Tupuaga; so ko le fakamailoga aia o lona pule tokatasi fuai kia tatou, ti mo lotatou fakalogo tasifuai ki lona Agai.

V. Ti kolea e momoli ai le Misa ki le Atua?

F. E momoli le sakilifisio o le Misa ki le Atua, ke atolasio ai ki lona Agai; ko le uiga tafito aia o le Misa. Ti e momoli foki aia ko le fakafetai ki lona Agai, i kalasia fuli ai e ina tuku mai ki lona Ekelesia; ti e momoli foki aia ko le kole ki lona Agai ke ina tuku mai ai lona kalasia ke tou manuia ai; ti e momoli foki aia ko le ulufaki a nea agasala ke toe mauli; ko ona uiga fuli ai o le sakilifisio o le Misa.

V. Ti ko ai e kau ki le sakilifisio o le Misa?

F. Ko le Misa ko le malie tafito aia o le Ekelesia; ti e

kau fuli ai ki ai fanau a le Ekelesia: e kau foki ki ai le Ekelesia manuia, talie e fakafetai ai a ia ki le Atua i lona manuia mo lona kololia. Ti e tafito kau ki ai le Ekelesia fesagai, mo le Ekelesia mamae, talie e feulufaki-aki latou ke lotou tatae fuli ki le kololia. Koia e aoga ai ke tou tokaga lasi ki le Misa, ti tou oli ke tou tatae mo fakalogo ki ai i aso fuli ai; ti tou tafito oli foki ke tou komunio i ai; se ka o tou tatae tonu ki le Misa, ti o pati ku tou kau ki ai; ti ka tou komunio ai loa, ti o malie ai, se kua tou kau tonu ki le sakilifisio tapu.

KAPITE 5.

Le mauaaga o le kalasia ko Sakalameta.

Le Eukalisitea-Sakalameta.

V. Kolea le komunio?

F. Ko le Tali-aliki aia: ko le soko tonu foki ki le sakalameta o le Eukalisitea, e tou maua maoki ai Sesu-Kilisito, e agai fakafufu i le ata o le pane mo le vino. E tou maua katoa ai lona tino, mo lona toto, ti mo lona laumalie foki mo lona Atua. Koia e pati ai ko le nea e aoga ai ko le komunio; so ko le felavei tonu aia mo Sesu-Kilisito, ko le Alo aia o le Atua; ko ia na ifo mai o tupu-tagata, ti mate mo fakamauli tatou; ko ia tonu foki e saele mai i le komunio, o agai tonu i lotatou loto.

V. Ti ke fakailo mai nea malie fuli e tupu i le komunio.

F. E tupu fuli ai le manuia o le tino, ti mo le laumalie; e manuia ai foki lotatou tino, talie ko lona fekite tonu mo le tino, ti mo le toto tapu o Sesu-Kilisito, ti e sakinake e tou tino tasi loa, ti mo toto tasi mo lona Agai; koia e manuia ai lotatou tino, o malolomi ai foki lona oli veli mo lona faigataa ki le laumalie; ti e tou amanaki tuu-uke ai i le aso fakamuli, talie ko le tino mauli o Sesu e tou tino ki ai i le komunio. Ti e manuia ai mo lotatou laumalie, talie ko le

kalasia e tuku mai e le Atua, o teu ki ai ti mo tokoi lotatou laumalie, ke mauli malie aia, ti makeke foki i le lolomi o fakasala kesekese a le fili. Ko nea malie a-nei e tupu i le komunio.

V. Ti e fenaaki fuli ai le manuia o le komunio?

F. Ka o malie ai lotatou komunio, ti o tupu ai le manuia o lotatou tino mo lotatou laumalie: ti ka tou fai noafuai, pe tou fai veli foki lotatou komunio, ti e leaise manuia e tupu i ai, kae tou atiga malaia ai foki.

V. Ti ke pati mai le uiga o le komunio veli, pe fefeaki aia?

F. Ka tou nofo mo se agasala moletale kua tou fai, ti e tou iloa fuai aia, kae tou komunio aifuai mo ia, ti kua veli ai lolatou komunio; e soko mai fuai foki le Aliki kia tatou, ka kua tou tali veli aia; e sakinake ku tou fakamate lona Agai; koia e igoa ai lotatou komunio fenaaki, ko le komunio tukipo; ko le sakililesio aia, ti ko le agasala lasi ai.

V. Ti ke pati mai le uiga o le komunio noa, po kolea aia?

F. Ka tou sala fuai foki mo agasala moletale, kae tou loto noafuai mo fai noafuai lotatou komunio, o leaise tou iloa foki le uiga o tootooga tapu; ti e leaise tou tui makeke mo tokaga ki le Aliki malie e tou tali, ti e ano noafuai lotatou komunio; e leaise tupu ai foki ni otatou manuia, kae tou nofo mativa fuai mo gaegae ai.

V. Ti ka o fefeaki lotatou komunio, ti malie?

F. Ka o tou teu malie lotatou tino mo lotatou laumalie i le komunio, ti o pati ku tou komunio malie.

V. Ti e fefeaki le teu o le tino ki le komunio?

F. E fakaaukai lotatou tino i le pogipogi e tou teu komunio ai; e leaise tou kai foki ti e leaise tou inu ki se nea, talu mei le vaeluamaliepo otatae ki le komunio. E gato fuai i masaki gaegae e leaise kau ki fakaaukai koia; e sokonamo fakakomunio fuai latou. Ti ko le tasi teuteu o le

tino ko le gaoi fakamalie foki o nea lava, ti fakamalolo le tino, o fakamalu mo fakapoipoi ki le Aliki e saele mai. Ti ka sili loa le komunio, ti aua se tou vave aanu, kae tou nofo mua fuai o fakamaopoopo lotatou tino, mo fakamamae ki le Atua.

V. Ti e fefeaki le teu o le laumalie ki le komunio?

F. Ka o mea lotatou loto, ti mo tokaga maoki ki le Aliki, ti o aoga lotatou felavei mo lona Agai. Koia e pati ai ke kofesio mua, o tatafi nea veli fuli ai e nofo mo tatou; ti tou ako mo afa ki le Atua, ke tou iloa lona Agai, ti mo le alofa lasi o lona Alo tapu, ko ia e saele mai kia tatou i le komunio; ti tou tui makeke loa, mo alofa, mo oli ki lona Agai, ti o malie mo aoga lotatou felavei mo ia.

V. Ti ke fakailo mai loa le fai o le komunio, pe fefeaki?

F. Ka vave le komunio, ti tou atiga fakamamae ki le Atua, ti tou fai fakamaokioki le u kupu i kole i le teu komunio.

V. Ti ke fakailo mai a kupu i kole e fai i le teu komunio.

F. Sesu, ko loku Aliki, e kau tui makeke, e ke agai maoki i le Eukalisitea, ti e kau maua i ai lou tino, mo lou toto, mo lou laumalie, ti mo lou Atua foki.

Sesu, ko loku Atua, na ke folafola mai ka so ko atu se kilisiteano ki lou Agai i le Eukalisitea, ti e mauli ai aia o tuputupua; ti ke saele mai kiate au talie ke kau maua ai lou kalasia i lalo-nei, kae kau tatae atu ai ki Selo, ke kau mamata ai kiate koe ko le Tupuaga o le kololia lee gato.

Ko loku Atua, mo loku Fakamauli, kua lasi ai lou alofa kiate au; ko lenei e ke soli mai lou Agai kiate au; ti ku kau alofa ai kiate koe; ti ke tuku mai lou kalasia ke kau mauli mo mate i lou alofa.

Sesu, ko loku Aliki mo loku Atua, ko le tafito a koe o le maokioki; ka ko au-nei ko le agasala fuai, ti e leaise kau aoga ki lou Agai mafimafi; ka ke epa mai fuai kiate au, mo ke folafola mai fuai, ti e mauli ai loku laumalie.

Sesu, ko loku Atua, e oli atu loku laumalie ki lou Agai;

ko koe ko loku manuia lee gato, ti ke alofa mai o saele mai kiate au; ti ke agai iate au, ti ke tā nonofo maù aifuai mo lou Agai.

V. Ti e fefeaki lotatou soko ki le komunio?

F. E tou tuu ake o ku-lima mo ano fakamalie ki le tapulakomunio o tuutuli i ai; ti folasi le kie-komunio i otatou mua; ti tuu tonu lotatou ulu, o tio fakaalofalofa otatou mata ki le Ositea tapu, e agai i ai le Aliki, ti fakamaga fakamalie fuai lotatou gutu, o tali ai le Ositea tapu; ti fakamatule loa le ulu mo mata ki lalo, o atolasio ki le Aliki; ti aua se kapa lotatou lima ki le Ositea tapu, kae tou fakamaopoopo i lotatou gutu, o folo fakamalie aia.

V. Ti e fefeaki loa?

F. E tou tuu ake loa o ano kū-lima fuai ki lotatou nofoaga, o fai ai lotatou fakamamamae kia Sesu-Kilisito, ku agai i lotatou loto; e tou atolasio foki mo fakafetai ki lona Agai, ti tou fai fuli le u kupu i kole i le sili o le komunio.

V. Ti ke fakailo mai a kupu i kole e fai i le sili o le komunio.

F. Sesu, e kau su ki lou Agai; ko le Alo a koe o le Atua, ti na ke mate, talie ke mauli ai le malama agasala; io, e kau su atu ki lou Agai, ti e kau su fakatasi mo le kau Aselo, ti mo sagato fuli ai e nofo i Selo.

Aliki Sesu, na ke tio mai kiate au: se na kau masaki, ti ku ke fakamauli au; ti na kau mativa, ti ku ke fakakoloai au; ti e kau totogi fefeaki lou alofa kiate au? E kau fakafetai fuai mo vikiviki fuai ki lou Suafa, ti e kau sua fuai ki lou Agai alofa.

Ko loku Atua, e kau totogi fefeaki kiate koe le kalasia lasi na ke tuku mai kiate au? E ke agai maoki iate au; ti e kau tuku atu moou loku tino, mo loku laumalie; io, e kau tuku atu ai ki lou kololia, ti ke usiate koe mai fuai kiate au.

Ko loku Fakamauli, ku kau iate koe, ti aua se ke tuku

le fili ko ina toe kaiaa loku koloa e nofo mo au i loku loto; fakapuli iate au agasala fuli ai; tokoi loku loto ke malolomi ai le fakasala, ti ke taofi loku manuia, ke kau agatonu loaifuai ki au folafola tapu. Amene.

V. Ti e tou fefeaki loa?

F. Ka oki fuai lotatou komunio, ti aua se tou ano vave ki fafo, kae tou nofo mua i le Ekelesia, o fakamamae ki le Aliki; ti ka iku malie lotatou kole mo lotatou felavei mo lona Agai, ti o tou ano ki fafo, mo manamanatu fuai ki le Aliki alofa, na tou feilogaki mo ia; ti tou fakamaopoopo fuai lotatou loto mo fakafetai fuai ki lona Agai.

V. Pati mai le faiaga malie o le komunio.

F. E sokonamo fakakomunio fuai foki; ka ko le faiaga tonu o le komunio ko le Misa, peka sili foki le komunio o le pelepitelo; se ka o tou komunio i le Misa, ti o pati kua tou kau tonu ai ki le sakilifisio tapu.

V. Ti e tou fakavasaa fefeaki otatou komunio?

F. Ko le nea malie ai ke tou nofo feilogakifuai mo le Aliki, ke tou manuia aifuai. Ko le finegalo aia o lona Agai, ti ko le loto foki aia o le Ekelesia ke tou gaoi lotatou loto mo latatou aga ke malie, kae aoga ai lotatou nofo feilogaki fuai mo lona Agai. Ti o aoga otatou komunio fakasolo peka mea malie lotatou loto, o sala foki mo agasala moletale; ti tou vesia ki le agasala veniale, o tou faiga lona lolomi, ti e tou oli foki mo tokaga lasi ki le Aliki alofa e saele mai i le komunio; ko lotatou aoga-aga aia ki le komunio fakasolo.

KAPITE 6.

Le mauaaga o le kalasia, ko Sakalameta.

Le Penitenia. — Le kofesio.

V. Kolea le Penitenia?

F. Ko le sakalameta na gaoi e Sesu-Kilisito, ke fakamolemole ai agasala e toe fai i le sili o le Papitema.

V. Ti na tuku kiate ai e Sesu le sakalameta o le Penitenia?

F. Na ina tuku tasifuai aia ki lona Faasiga-tapu; so ko latou fuai na folafola ake ki ai, ke lotou tali le Laumalie-Maokioki; ti ka lotou fakamolemole agasala o tagata, ti puli ai loa, ti ka lotou tuku ai, ti e tukuna fuai latou.

V. Ti e fefeaki le fakamolemole o agasala e le Faasiga-tapu?

F. E ina fakamolemole latou ki le apesolusio, ko le fakasoko aia o le sakalameta, e veteki i ai agasala ke puli: ti e leaise lotou fakapuli ai i lolatou makeke fakatagata, kae lotou fakapuli aifuai i le suafa o Sesu-Kilisito, ti mo lona makeke na tuku ake e ia kia latou, ke lotou usia lolatou fakamolemole, ti mo lotou tuku fuai agasala o kaiga; ti talu aifuai le nofo gaoi e le Faasiga-tapu agasala o le malama-nei, o ina apesolusio foki kaiga e aoga ki ai le apesolusio, kae ina tukuna fuai kaiga agasala e leikiaise feala ki ai le apesolusio.

V. Ti e gatofuai i le Penitenia e puli ai agasala?

F. Ko le tootooga fuai aia na tonu e le Atua ke puli i ai agasala moletale, e toe fai i le sili o le Papitema. Ko le alofa lasi aia o le Fakamauli ki kaiga kua toe mavae i lona Agai, ti mate lolatou laumalie i le agasala; ko lolatou toe mauli-aga foki ko le Penitenia. Ti ka leaise feala lolotou soko ki ai, ti o puli fuai alotou agasala i le kotelisio lasi peka e lotou fakasemala maoki ai, ti mo lotou oli ki le Penitenia.

V. Ka o fefeaki, ti puli atatou agasala i le apesolusio?

F. Ka o tou vevete atatou agasala, ti tou vesia ki ai, ti tou totogi ai loa, o fakamalie foki ki le Atua, ti mo kaiga kua sala ki ai latatou aga, ti o puli atatou agasala i le apesolusio. Koia e pati ai ko nea e fa e kau ki le Penitenia, ko le kofesio foki, mo le kotelisio, mo le satifakesio, ti mo le apesolusio foki e fakapuli ki ai agasala.

V. Ti ke pati mai mua le uiga o le kofesio?

F. Ko le kofesio ko le vevete o agasala ki se pelepitelo faifekau, talie ke ina fakamolemole latou i le suafa o Sesu-Kilisito.

V. Ti e fefeaki le fai o le kofesio?

F. E tou fakamanatu mua agasala kua tou fai, ti o tou vevete loa latou.

V. Ti e fefeaki le fakamanatu o agasala?

F. Ka tou teu kofesio foki, ti fakamaopoopo lotatou loto o kole ki le Atua, ke ina fakailoilo mai ai a nea veli e nofo mo tatou, ti tou fakamanatu loa ki ai, o tou afa fuli ai i lotatou loto patigataa kesekese na tou fai ki folafola a le Atua, ti mo pelesepeto a le Ekelesia; lotatou loto veli foki, mo lotatou pati veli, mo lotatou gaoi veli, ti mo lotatou agaveli fuli ai, na tou fai ki le Atua mo kaiga, talu mei lotatou kofesio fakamuli: ti fakasemala ai le loto, ti vevete loa ke oki, ti o malie loa le kofesio.

V. Ti e fefeaki le vevete o agasala?

F. E tou tuutuli i le kofesioaga, o fakamailoga le koluse, ti pati loa: tapuaki mai, loku Tamana, talie ku kau agasala. „E kau vete ki le Atua mafimafi, ti mo sagata Malia Taupoou loa, ti mo sagato Mikaele Alekaselo, mo sagato Soane-Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa ai; io, e kau vete ki ai, ti mo koe, loku Tamana, ku kau agasala ai i loku loto, mo loku gutu, ti mo aku gaoi foki.“

V. Ti e fefeaki loa?

F. Ti tou fakailo loa le temi o lotatou kofesio fakamuli, pe kua fualoa aia pe leikiai; ti mo le satifakesio na fakatotonu mai, pe kua tou fai aia, pe leai. Ti o tou vevete loa agasala fuli ai ku tou iloa i lotatou loto; ti tou vevete latou mo fai aifuai le kupu i pati-nei: e kau vete atu, loku Tamana,...

V. Ti e fefeaki loa?

F. Ka oki le vevete o atatou agasala, ti tou pati loa: io, e kau vete atu, loku Tamana, aku agasala fuli-nei, mo aku agasala e galo iate au, ti mo aku agasala mago foki; io, ku kau agaveli ai ki le Atua, ti e kau fakasemala ai; koia e kau kole atu ai, loku Tamana, ke ke tuku mai se totogi mo aku agasala, ka ke apesolusio au, peka e kau feala. Io, ku kau agasala, ti ko looku agaveli, ko looku agaveli, ko looku fuai agaveli. Koia e kau kole ai kia sagata Malia Taupoou loa, ti mo sagato Mikaele Alekaselo, mo sagato Soane-Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa ai; io, e kau kole ki ai, ti mo koe, loku Tamana, ke ke ulufaki au ki le Aliki, ko lotatou Atua.

V. Ti e fefeaki loa?

F. Ti tou fakalogo loa ki le akonaki a le Matua tapu: ti kapau e ina tukuna tatou, o leaise ina apesolusio foki tatou, ti aua se tou loto kese mo gutu kese foki, kae tou fakafetai fuai, mo fakalogo malie fuai ki lana fofoa e ina fai mai ki lotatou laumalie. Ti kapau e ina tuku mai le apesolusio, ti tou fakafetai fuai i lotatou loto; ti tou punou ai loa, o tali fakamalu le tootooga fakamauli, ti tou fai ai le kole fakasemala.

V. Ti ke ako mai mua le kole fakasemala?

F. Ko loku Atua mo loku Tamana agamalie, e kau vete atu ki lou Agai aku agasala fuli ai; io, ku kau agasala, ti e kau fakasemala ai i aku agasala, talie ko lau agamalie mo lou manava-alofa; ti ke fakalogo mai ki loku loto mamae, ti ke fakamolemole aku agasala, talie ko Sesu-Kilisito, ko loku Fakamauli; ti au mai ke gato ai-la laku agaveli ki lou Agai alofa.

V. Ti ka oki le kofesio, ti e fefeaki loa?

F. E tou ano loa o fai le satifakesio, ku fakatotonu mai e le Matua-tapu; ti tou fakafetai ki le Atua, i lona toe faka-

mauli tatou; ti tou fakamanamanatufuai lotatou patiga mo le pelepitelo, ti mo lana akonaki foki na ina fai mai kia tatou.

V. Ti ke fakailo mai loa le uiga o le kofesio, ka o fefeaki aia, ti malie?

F. Ka o vevete fuli ai otatou agasala, ti pati ona tuafia, ti mo ona uiga, mo ona kauaga fuli ai; ti vevete fakatotonu ai latou, o leaise`fufu foki, ti leaise fesikiaki latou, kae pati fakatotonu fuai; ti vevete fakamalu ki le Atua, mo fakapoipoi foki ki le kofesioaga, ti mo kaiga na kau ki ni atatou agasala, ti o malie le fai o le kofesio.

V. Ti e tou vevete fuli ai agasala veniale mo agasala moletale?

F. E tafito foki le kofesio ki agasala móletale, ti ka vevete tasifuai agasala moletale, ti e malie foki le kofesio; kae malie ai aia peka vevete foki mo agasala veniale. Ti ko le nea foki e leaise iloa tonu ko atatou agasala, pe e veniale fuai latou, pe moletale; koia foki e malie ai ke tou vevete fuli ai atatou agasala kesekese; ti o mea malie, ti mo fulufulumalie lotatou loto.

V. Ti ka leaise vevete niiki agasala moletale i le kofesio, ti e fefeaki?

F. Ka tou tuku se agasala moletale i le kofesio ko le lee fakamanatu, po ko le fia fufu fuai aia, ti ko le nea veli ai aia, ko le sakililesio aia, ko le fakasamu foki ki le tootooga tapu; ti e tuku mai fuai le apesolusio kae leaise puli ai atatou agasala, kae tou atiga malaia ai. Ti ka tou tuku se agasala moletale i le kofesio, ko le galo fuai, kae leaise ko lotatou loto, ti e puli fuai aia i le apesolusio mo atatou agasala fuli ai na tou vevete; ti ka tou toe manatu aia ki muli, ti o vevete aia i se tasi kofesio.

V. Ti kolea le uiga o kaiga e nofo fufu fuai olatou agasala i olatou kofesio fuli ai?

F. Ko le nea veli ai, ko le nofo fakasamu fuai latou ki tootooga tapu na gaoi e le Atua ke tou mauli ai; ko le agasala lasi aia e faa tupu ai le malaia mo le ano veli o le kilisiteano. Ti ka nofonofo, ti toe manuia ki muli le kaiga na nofo fufu fuai ona agasala, ti fakapau loa ke ina vevete latou, ti e malie ke ina toe fai ona kofesio mua fuli ai, na fufu ai ona agasala, o toe sakili foki nea veli fuli ai na ina fai talu mei le temi na fuafua fufu ai ona agasala, ti o aoga aia ki le apesolusio. Ti e igoa le kofesio fenaaki ko le kofesio senelali; ko le toe vevete ai o agasala fuli ai na tou fai talu mei se temi mua, na fuafua sala ai le fai o otatou kofesio. Ti e toe vevete fenaaki otatou agasala fuli ai, talie na fai fakaveli ai otatou kofesio mua.

V. E aoga le kofesio senelali, peka na fufu mua niiki agasala?

F. E tafito aoga foki le kofesio senelali, peka na tou fufu niiki agasala i niiki kofesio mua: ti ka na leaise tou fufu niiki agasala, ti e aoga aifuai ke tou tauaki fai se kofesio senelali, talie ke tou fakasemala fuai ki otatou agasala mago, ti tou tatafi fuai lotatou loto, ke mea ai, ti mo aoga ki le Atua.

KAPITE 7.

Le mauaaga o le kalasia ko sakalameta.

Le Penitenia. — Le Kotelisio mo le Satifakesio.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le kotelisio e kau ki le Penitenia, po kolea aia?

F. Ko le kotelisio ko le mamae o le loto mo le vesia ki agasala, ti mo le fakapapau foki ke aua se toe fai latou.

V. Ti o fefeaki lotatou kotelisio, ti malie?

F. Ka o tou kotelisio maoki, ti tou kotelisio lasi, ti tou kotelisio foki ki otatou agasala fuli ai, talie fuai ko le Atua mo lotatou laumalie, ti o malie lotatou kotelisio. Ti e maoki

foki lotatou kotelisio, peka vesia maoki lotatou loto ki agasala, ti fakapapau ke tuku latou, se ka o tou tuku agasala, ti o maoki lotatou vesia ki ai. Ti e lasi foki lotatou kotelisio peka tou matuaki fakasemala ki agasala, o fakatafito ki ai lotatou vesia, talie foki ko lotatou alofa ki le Atua, ti mo lotatou laumalie.

V. Ti kolea e pati ai ke tou vesia ki agasala talie ko le Atua, mo lotatou laumalie?

F. E i ai foki kotelisio e lua: ka tou vesia foki ki agasala, talie ko le agatuu ai ki le Atua ko lotatou Tamana agamalie, ti ko le kotelisio takimua aia. Ti ka fenaaki lotatou kotelisio, ti e leikiaise tou penitenia, ka kua puli loa otatou agasala. Ti ka tou vesia foki ki agasala, talie e tou mele ai, ti e veli ai lotatou laumalie, o mavae foki i le Atua mo Selo, ti ko le kotelisio ikiiki aia; ti e igoa aia ko le atelisio. Ti ko le atelisio e feala foki aia mo le apesolusio; ka tou atelisio foki mo tou apesolusio, ti puli ai otatou agasala, peka tou vesia maoki ki ai, ti tou fuafua alofa foki ki le Atua mo fanaki ki lona Agai.

V. Ti ka tou sala mo kotelisio, ti e leaise lave mai le apesolusio kia tatou?

F. E leai ai se puli otatou agasala, peka leaise tou kotelisio ki ai o fakasemala foki i lotatou loto: e ikiiki fuai agasala e nofo mo tatou, ka tou vevete loto noafuai latou, ti e leaise puli latou i le apesolusio. Koia e aoga ai ke tou tafito tokaga ki le kotelisio, peka tou kofesio; ti ka fai lotatou kofesio, ti e leaise loko veli ni atatou nea na tou fai, ka ko niiki agasala veniale fuai, po ko niiki mele fuai e tou vevete, ti e leaise tou loko fakasemala ki ai; ti e malie ke tou vevete ai ni otatou agasala veli mago e tou vesia ki ai, talie ke tupu i ai le kotelisio ki lotatou loto, kae lave mai le apesolusio kia tatou, ke puli ai foki agasala veniale e nofo mo tatou.

V. Ti ke fakailo mai loa le uiga o le satifakesio e kau ki le Penitenia, po kolea aia?

F. Ko le satifakesio ko le totogi o atatou agasala, e fakamalie ai ki le Atua, ti mo kaiga na sala ki ai lotatou aga. Ko le nea ko le agasala moletale e totogi aia ki le afi lee gato; ti ka fakapuli aia i le Penitenia, ti e leaise koi totogi aia ki le afi lee gato, kae pau fuai e le Atua ke totogi fuai ki nñki fakamamae i malama-nei; ti ko le nea aia e igoa ko le satifakesio ki le Atua. Ti kapau na tou fai otatou agasala, ti tupu i ai se nea veli ki le kaiga, ti ka o tou fakamalie ki ai, o totogi foki ki ai a nea veli na tupu i atatou agasala, ti o tou malie loa; ti ko le nea aia e igoa ko le satifakesio ki le kaiga.

V. Ti e fefeaki otatou satifakesio ki le Atua?

F. Ko satifakesio e tolu e totogi ai atatou agasala ki le Atua: ko le satifakesio e matuaki aoga ko le satifakesio foki e fakatotonu mai e le Matua-tapu i le kofesio-aga; ti ko le tasi satifakesio malie ki le Atua, ko otatou fakamamae kesekese mo otatou gaoi malie fuli ai, e tou pau fuai tatou ke fai; ti ko le tasi satifakesio foki ki le Atua, ko lotatou kataki fuai i mamae kesekese e fakamamae e le Atua ki lotatou loto mo lotatou tino i malama-nei. Ko nea fuli ala e tou totogi ki ai otatou agasala ki le Atua; ti e aoga fuai otatou satifakesio, peka tou soli latou ki lona Agai, ti tou fakatasi foki latou mo le satifakesio taputapu na fai e Sesu i le koluse; ko ia na totogi ai otatou agasala ki lona Tamana mafimafi.

V. Ti ka tou mate, leikiaise oki otatou satifakesio ki le Atua, ti tou fefeaki?

F. Ka tou mate, leikiaise oki le totogi o atatou agasala i malama-nei, ti e tou ano mua ki Pulekatolio, o fakaoki i ai le satifakesio ki le Atua, kae tou tatae loa ki lona Agai.

V. Ti e leaise nea e sui-aki otatou satifakesio ki le Atua i malama-nei mo Pulekatolio?

F. E i ai le nea e sui-aki otatou satifakesio fenaaki, ko le Itulisesia: ko le tootooga aia e fakapuli ai e le Ekelesia le satifakesio na tonu ke tou totogi ai otatou agasala ki le Atua: se na tuku ake e le Atua lona makeke fakaatua ki lona Ekelesia, ke fakapuli ai agasala ti mo le totogi foki o agasala. Kua pule tonu foki e le Ekelesia ki le satifakesio tapu o Sesu i le koluse, ti e usiate ia fuai lana fakasoko o le satifakesio tapu-nei ki kakai o le malama-nei; ti ka pau aia ke ina fakapuli agasala, ti e puli ai loa; ti ka pau aia ke ina fakapuli mo le totogi o agasala, ti e leaise koi totogi latou; ti ko le fakapuli aia o le totogi o agasala, te igoa ko le Itulisesia.

V. Ti e fefeaki le fakatatae mai e le Ekelesia le Itulisesia kia tatou i malama-nei ti mo kaiga i Pulekatolio?

F. E ina fakatotonu mai fuai niiki fakamamae ikiiki fuai ke tou fai, kae sui-aki ai otatou satifakesio ki le Atua, ti mo satifakesio foki o kaiga i Pulekatolio. Ko le alofa aia o le Ekelesia ki ana fanau e leaise faa satifakesio; ti e igoa aia ko lona Itulisesia. Ti e i ai niiki Itulisesia e tuku tasi mai fuai kia tatou; ti e i ai niiki Itulisesia e tou faitalisa lona soli ki kaiga e i Pulekatolio, ke lotou sui-aki foki olotou satifakesio e fai i ai. Ti e i ai le Itulisesia foki e sui-aki le satifakesio katoa ai, ti e igoa aia ko le *Itulisesia pelenalia;* ti e i ai le Itulisesia e leaise puli ai totogi fuli ai o agasala, ti e igoa aia ko le *Itulisesia palesiali.* Ti ka o tou fai fakamalie a nea fuli ai na fakatotonu mai e le Ekelesia, ti o tatae mai loa le Itulisesia kia tatou, ti mo kaiga e i Pulekatolio.

V. Ti e tou satifakesio fefeaki ki kaiga kua sala ki ai latatou aga?

F. Kapau na sala ni atatou aga ki se kaiga, po ko lona

tino na tou fai veli ki ai; po ko lona tagata na tou fakamelei i ni atatou loi fakaveliveli; po ko ana nea foki na tou kaiaa, pe maumaui ai; ti tou fakamalie ki ai, ti tou fakatotonu otatou pati veli na tou fakamele ki ai, ti tou avake foki ana nea, ti tou totogi fuli ai nea veli na tupu i otatou gaoi veli ki kaiga. Ko le nea aia e igoa ko le satifakesio ki kaiga. Ti ka o tou pau ke tou fai le satifakesionei ki kaiga, ti mo le satifakesio foki ki le Atua, ti o malie otatou satifakesio; ti ka malie mo lotatou kotelisio, ti mo lotatou kofesio, ti o malie mo le apesolusio e tuku mai kia tatou, ti e tou soko malie'ai foki ki le sakalameta o le Penitenia.

KAPITE 8.

Le mauaaga o le kalasia ko sakalameta.

Le Etelemosio, le Oloto, mo le Matelimonio.

V. Kolea le Etelemosio?

F. Ko le sakalameta na tuku mai e Sesu-Kilisito ki lona Faasiga-tapu, ke fofoa aia ki le laumalie, ti mo le tino o kilisiteano e masaki gaegae.

V. E fefeaki le fai o le Etelemosio, ti kolea lona uiga?

F. E fai aia ki le lolo tapu e gaoi e le Epikopo; e mili foki ki ai e le Faasiga-tapu le tino o le masaki, ti e lotou ulufaki aia ki le u kupu i kole na fakatotonu e le Ekelesia. Ti ko le uiga o le tootooga ko ia ko le tatafi o le toega o agasala, ti mo nea veli fuli ai koi nofo i le loto, i le sili o le Penitenia: koia e fai ai le Etelemosio ki koga kesekese o le masaki, ko le fakamolemole ai o agasala kesekese na fai e ia i ona mata foki, mo ona taliga, mo ona lima, mo lona gutu, ti mo lona tino fuli ai; ko le uiga tafito foki aia o le Etelemosio; ti ko le tasi ana uiga ko le tokoi o le loto o le masaki, ti mo le fakamalolofuai o le tino, peka ko se nea aia e aoga ki lona laumalie.

V. Ka o fefeaki le masaki, ti etelemosio aia?

F. Ko le tootooga aia e fai tasifuai ki kaiga kua lasi mo poto foki; ti e leaise talitali ke lotou gaegae ai, kae inoino etelemosio fuai latou, peka lotou maua i se masaki kua fakauta ake e veli; ti o malie lolatou tali o le tootooga tapu, peka koi mau lolatou loto.

V. E fefeaki le tali malie o le Etelemosio?

F. E malie ke kofesio mua, ti mo apesolusio, ti o etelemosio loa. Ti ka gaegae le masaki, ti e leaise feala lona kofesio, ti faifaitaki aifuai foki le Etelemosio ki ai. Ti aua se loto noa i lana tali o le tootooga tapu; ka o fakamamae lona loto, ti fakasemala i ona agasala, ti o lave le sakalameta o le Etelemosio kiate ia; ti mea ai lona loto ti makeke ki le Atua, o ina ma tali foki ona mamae, ti mo le pule a le Atua.

V. Ti e tuafia le fai o le Etelemosio ki se masaki?

F. E tuatasifuai le fai o le Etelemosio ki le kaiga i lona masakiaga e tasi; ti ka mauli ai aia, ti toe masaki loa ki muli, ti o malie le toe fai o le Etelemosio kiate ia.

V. Kolea le Oloto?

F. Ko le sakalameta aia e fakanofo ai le Faasiga-tapu, o tuku ake foki ki ai tootooga fakaaliki o le lotu ke lotou fai, ti mo kalasia ke lotou fai fakamalie ai alotou gaoi ki le Atua. Ko le sakalameta aia na gaoi tonu e Sesu, o fakanofo ai lona kau Apositolo, ti tuku ake loa kia latou le sakalameta koia, ke lotou fakanofo fuai ki ai le Faasiga-tapu i lona Ekelesia; ti talu aifuai le fai o le Oloto i le Ekelesia: e fai tasifuai aia e le kau Epikopo, ti e leaise sokonamo fai aia i temi fuli ai, kae i ai niiki aso e fakanofo ai le Faasiga-tapu i le Ekelesia katoa; ti e leaise sokonamo fakanofo kilisiteano fuli ai; kae vaevae fuai foki tagata e tonu i le Atua ke fai lona poloaki, ti fakanofo loa latou. Ti e leaise puli a tagata e tonu i le Atua ke kau la-

tou ki lona Faasiga-tapu; e ina afe foki olatou loto, ti mo alatou aga ki ai; ko le fakamailoga aia o le finegalo o le Atua; ti e fai ki ai e le kau Epikopo, peka lotou fakanofo niiki i le Faasiga-tapu. E lotou afa fuai foki ki le aga mo le loto o tagata, ti lotou kole ki le Atua ke ina fakailoilo mai lona finegalo kia latou, ke fai tonu ai lolatou fakanofo i le Faasiga-tapu. Ti ka tatae le temi e fai ai le Oloto, ti e malie ke tou fakamamae fuli ai, kae manuia ai le gaoi ko ia.

V. Kolea le Matelimonio?

F. Ko le sakalameta na gaoi e Sesu-Kilisito ke fakatapu ai le tau-avaga, mo tuku ake ki ai le kalasia, ke lā manuia ai, ti fai fakamalie lāua aga i le matelimonio.

V. Pati mai le uiga o le tau-avaga e fakatapu i le matelimonio.

F. Na fakatupu e le Atua le tagata mo le fafine ke avaga, kae fanau o fakaapi le malama-nei; ti ko lona finegalo ke avaga le tagata mo le fafinefuai e tasi; ti ka sili lolāua fakamāu, ti lā nonofo maù aifuai o tatae ki lolāua mate. Na gatofuai foki i le temi mua, i le sili o le lomaki, na tinifu ai niiki Pateliaka; ti na fai ai le nea ko le fakamavae avaga; ti na leaise loko fai le nea fenaaki, ti na fai veli fuai aia. Ti talufuai mei le ifo mai o le Fakamauli, ti leai ai so koi taga le nea fenaaki; ku ina tapui ai le tinifu, ti leaise koi feala le tiaki o le avaga kua fakamāu mo ia, kae fakamāu mo se tasi kaiga. Ka o matefuai se tasi ia lāua, ti o taga le toe fakamāu mo se tasi kaiga. Na fai le nofo mua, ti na fai fakamalama fuai le fakamāu o le tau-avaga; na leaise fakatapu ai ki le tootooga tapu; ti na o ifo mai le Fakamauli, ti ina gaoi le sakalameta, ke fakatapu ai le tau-avaga; ti talu aifuai le fakatapu o le tau-avaga i le sakalameta o le matelimonio.

V. Ti ko le tosi o kakai fuli ai ke avaga?

F. Ko le tosi foki o le kakai ke avaga, kae fakaapi le Ekelesia mo Selo; ka e i ai foki niiki kaiga e tonu i le Atua ke nofofuai, o fakamamae ki lona Agai: ko lona finegalo aia ki lona Faasiga-tapu, ti mo niiki kaigafuai foki e tonu iate ia ke nofo fakataupoou aifuai; ti ko le nea aia e takimua, peka tonu foki aia i le Atua. Koia e malie ai foki ke tasi sakili ki lona tosi i malama-nei, ti fakalogo aia ki ai.

V. E fefeaki le fai o le matelimonio?

F. Ka tokaga se tagata ki le matelimonio, ti afa aia ki le finegalo o le Atua, o kolo foki, ti mo fakakaukau ki lona Matua-tapu, mo ona matua malama foki, talie ke ina iloa tonu le kaiga e tonu i le Atua ke lā avaga; ti ka māu loa lona loto, ti fakapapau loa, ti teu loa ki le matelimonio e fakamāu aia ki le Atua; ti kofesio ke mea lona loto, kae ina tali malie le kalasia o le sakalameta.

V. Ti kolea loa le aga e fai e le tau-avaga?

F. E fakalogo le fafine ki le tagata, ti e pule fakamalie fuai le tagata ki lona avaga; ti lā fealofaki, ti femaoki-aki, ti feakonakiaki ki le Atua; ti fekataki-aki lolāua loto mo lalaua aga, ti fefakapoipoi-aki mo fakakilisiteano lalaua aga i matelimonio; ti ka tupu olaua fanau, ti gaoi fakamalie o taupau foki olatou tino mo olatou laumalie, ke malie.

V. Ti e sokonamo fai fuai le matelimonio i temi fuli ai, ti mo kaiga fuli ai?

F. E i ai niiki temi e leaise fai ai le matelimonio i le Ekelesia; ti e i ai niiki kaiga e leaise aoga olotou fakamāu, talie e lotou kaiga ai, po ko se tasi a nea e leaise aoga ai olatou avaga; ti ko le nea aia e fakatotonu e le Faasiga-tapu, e fakasa fuai ki ai le uiga o lolaua kaiga, ti fakalogo ki ai.

KAPITE 9.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

V. Ku tou iloa, ko sakalameta ko mauaaga tafito latou o le kalasia, ti ke pati mai ke oki a nea kesekese e tou maua i ai le kalasia?

F. Ko le tasi mauaaga o le kalasia ko lotatou fakamamae kesekese e tou fai ki le Atua, ko otatou kole kesekese e tou fai i lotatou loto mo lotatou gutu; ti mo lotatou taupau a tootooga kesekese o le lotu, mo le u Aso-tapu, mo temi fuli ai e fakamamae ai le Ekelesia; ti mo lotatou fanaki ki otatou ulufaga, o taupau olatou aso, ti mo faifaitaki latatou aga kia latou ku tatae ki le Atua: ko nea fuli ala e tou maua ai le kalasia; ti ko nea-na ka tou pati ki ai-nei.

V. Ti ke fakailo mai le uiga o le kole?

F. Ko le kole ko le siki ake o lotatou loto ki le Atua, o atolasio foki, mo fakafetai, ti mo fakamamae ki lona Agai, kae tou maua ai lona alofa mo lona kalasia.

V. Ti ko le nea aoga ke tou nofo kole fuai ki le Atua?

F. Ko le nea aoga ai a ia, ti ko le nea tonu foki ke tou nofo kole fuai ki le Atua. Ko le tosi a ia o le tagata i malama-nei, ko le nofo fakamamae fuai a ia ki le Tupuaga, o atolasio foki, mo fakafetai, mo fanaki, mo tagi ki lona Agai, talie ke ina taupaui mo tokoi fuai a ia i aso fuli ai. Ti na poloaki foki e Sesu-Kilisito ke aua se manava otatou kole, kae tou kole maù aifuai i aso fuli ai.

V. E fefeaki lotatou kole maù aifuai i aso fuli ai?

F. E tou kole foki i le pogipogi mo le afiafi; ti e tou kole i atatou kai, mo atatou gaoi, mo lotatou mamae, o momoli ala ki le Atua; ti e tou taupau malie tootooga fuli ai o le lotu; ti ko lotatou kole foki ko lotatou nofo oli fuai ki le finegalo o le Atua, mo fakalogo malie ki ana folafola tapu, o kataki nea veli kesekese o le malama-nei, mo fanaki aifuai ki

le Atua i otatou gaoi kesekese, mo lotatou nofo kesekese e tou fai i lalo-nei. Koia ai e pati ko le nofo kole fuai i aso fuli ai.

V. Ti e tou fakaaga kiate ai otatou kole?

F. E tou tafito fakaaga otatou kole ki le Tasitolu-tapu, ki le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki; ko le Atua fuai e tasi latou, ti ko le Tupuaga e tasifuai a ia o Selo mo malama-nei: kae tou fanaki fuai foki ki otatou ulufaga i Selo, o kole ki ai, ke lotou ulufaki tatou kia Sesu-Kilisito, ko lotatou ulufaga tafito a ia ki le Tamana mafimafi.

V. Ti e fefeaki lotatou kole?

F. E tou kole i le Suafa o Sesu-Kilisito, ko lotatou Fakamauli; e tou fakatasi otatou kole mo ana kole; ti e tou kole fakamaokioki foki mo fakapoipoi; ti e tou fakasemala mo fakamalui otatou kole; ti e tou kole maù aifuai foki; ti o malie otatou kole.

V. Ti ke pati mai a nea e aoga ke tou kole.

F. E tou tafito kole le kalasia mo nea fuli ai e aoga ki le Atua, mo lotatou laumalie. Ti e leaise gato ia tatou e tou manatu ki ai, i atatou kole; kae tou manatu ai ki kaiga fuli koi nofo i malama-nei, ti mo kaiga foki kua i Pulekatolio. E tou tafito ulufaki otatou matua-malama, mo otatou Matuatapu; e tou ulufaki foki nea agasala mo nea agatonu e kau ki le Ekelesia o le Atua; ti e tou ulufaki loa mo kakai ku mavae i le Ekelesia, ti mo kakai pagani foki, e leikiaise lotou iloa le Tupuaga.

V. Ti ke pati mai a nea malie e tupu i otatou kole.

F. Ka tou fakamamae malie ki le Atua, ti ku tou patigaofie foki ki lona Agai; ku tou ano ki lotatou tosi i malama-nei, ko le nofo atolasio fuai mo fakafetai ki le Tupuaga; ti e tupu foki i ai lotatou manuia; e finegalo alofa mai ai le Atua kia tatou; ti e ina fakamolemole otatou agasala; ti e ina tuku mai kalasia, ti mo nea fuli ai e aoga

mai kia tatou mo lona Agai: ko nea malie ala e tupu i le kole malie.

V. E fefeaki le fai o le kole?

F. E i ai le kole e fai tasifuai i le loto, ti e igoa aia ko le kole-loto mo le metitasio; ti e i ai le kole e fai luafuai e le loto mo le gutu, ti e igoa aia ko le kole-pati mo le kolefuai.

V. Ti e fefeaki le fai o le kole-loto, e igoa ko le metitasio?

F. E tou fakamaopoopo lotatou loto, o fakamanamanatu ki le Atua, mo ni ona alofa, po ko ni ana folafola e toka ki ai lotatou loto, ti tou fakakaukau ki ai, mo fakamamae fuai i lotatou loto. Ko le fakamamae aia e igoa ko le metitasio; ti ko le nea aia e aoga lasi kia tatou; se e maopoopo ai lotatou loto; ti e tupu i ai lotatou alofa ki le Atua, mo lotatou vesia ki le agasala; ti e tou taofi ai lotatou nofo malie ki le Atua mo kaiga.

V. Ti e fefeaki le kole-pati?

F. Ko le kole aia e ake foki i le loto, ti fai aia e le gutu; ko le fakamamae aia e tafito igoa ko le kole; koia ai e tou nofo fai fuai aia i aso fuli ai, peka tou fakafetai foki, mo lau lotatou losalio. Ti ko le kole aia e aoga ai, peka kau ki ai lotatou loto; ti ka tou fai gutu fuai aia, kae taka kese ai lotatou loto, ti e leaise aoga aia; e sakinake e tou fakasuasua foki ki le Atua. Koia e pati ai ke tou fakamaopoopo lotatou loto, peka tou kole, ti o malie lotatou kole ki le Atua, ti tatae aia ki lona Agai.

V. E tou fefeaki lotatou tino, peka tou kole?

F. Ka tou kole, ti e malie ke tou tuutuli, mo kū-lima, o fakamalu mo fakapoipoi ki le Atua; ti ka leaise tou mafai a nea-nei, ti e malie fuai; e kese foki ke maopoopo lotatou loto, ti tou fakamamae maoki ki le Atua.

V. Ti kolefea le kole e aoga lasi ki le Atua i le kole e takitautokatasi lona fai, ti mo le kole e fai-api?

F. E maliefuai le kole e fai tokatasi, ti mo le kole e fai e le kakai; kae tatae gaofie ki le Atua le kole e fai-api, talie e makeke ake ki lona Agai le tagi o tokaapi; ti na folafola mai e Sesu-Kilisito: *ka e tokaapi le fai o le kole, ti e kau nofo fuai ia latou.*

KAPITE 10.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

Le fakamailoga o le koluse. — Le kole fakaaliki. — Le Fetapa. — Le Losalio.

V. E fefeaki lotatou fuafua kole?

F. E tou fakamailoga le koluse, ti o tou kole.

V. Kolea le fakamailoga o le koluse?

F. Ko le fakamailoga aia o le kilisiteano.

V. Ti e fefeaki le fai o le fakamailoga o le koluse?

F. E siki ake le lima atamai ki le lae, ti tuku mai loa aia ki le fatafata, ti avake loa aia ki le uma sema, ti o avake aia ki le uma atamai, mo pati: *I le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki. Amene.*

V. Kolea le uiga o le fakamailoga o le koluse?

F. Ko le fetapa ki le suafa malie o le Tasitolu-tapu, ti mo le fakamanatu ki le mate o Sesu-Kilisito i le koluse. Ti ko le nea malie ke tou nofo fai fuai le fakamailoga o le koluse i otatou kole mo otatou gaoi kesekese e tou fai i malama-nei; ka tou fuafua fai ai le fakamailoga o le koluse, ti e malie loa aia. Ti ko le nea malie foki ke tou fakamailoga le koluse i fakasala mo fakaveliveli kesekese e fai mai e le fili kia tatou; se ka tou fakatapu tatou ki le suafa o le Atua, ti mo le koluse o lotatou Fakamauli, ti o tou makeke ti mo manuia.

V. Ti ke pati mai loa iki kupu i kole e tafito aoga ki le Atua?

F. E leaise pati le sakilifisio o le Misa: ko le su a ia e matuaki aoga ki le Atua, talie e fai tonu a ia e le Fakamauli; ti kua tou patipati ki ai. Kae tou patipati fuai ki kupu i kole e tou fai fuai e tatou ki le Atua; ti e aoga fuli ai foki le u kupu i kole e tuu i le u tosi na tuku mai e le Ekelesia, ti mo le u kupu i kole malie foki e tou fakaake fuai i lotatou loto; ka ko le kole e tafito aoga ki le Atua ko le kole fakaaliki, ko ia na ako tonu m'ai e Sesu-Kilisito: e katoa i ai le u kupu i kole kesekese e aoga ke tou fai ki le Atua.

V. Ti ke pati mai le kole fakaaliki.

F. „Ko lomatou Tamana e i Selo, ke tapusa lou suafa; ke aumai lau pule; ke fai lou finegalo e le kele, ofaipe i Selo. Ke soli mai somatou nea kai i le aso-nei, ti ke fakamolemole omatou agasala ofaipe lomatou fakamolemole kia latou, e agasala mai kia matou; ti aua se ke tuku matou ki le oli veli, kae fakamauli matou mei le veli. Amene.“

V. Kolea le uiga o le uluaki kupu-nei: *Ko lomatou Tamana e i Selo?*

F. E tou fetapa ake mua ki lotatou Tamana ke alofa mai a ia, kae tou fakatatae lotatou kole ki lona Agai; ti e tou pati ko lotatou Tamana o tatou fuli ai, talie na ina gaoi tatou fuli ai; ti e tou fetapa ake foki ki Selo, talie ko lona agai-aga tafito a ia.

V. Ti ke pati mai loa le u kupu i kole e tou fai ki lona Agai.

F. Ko kupu i kole e fitu e tou fai loa ki le Atua; ti e kau a kupu e tolu ki lona Agai, kae uiga mai a kupu e fa kia tatou.

V. Ti kolea le uiga o le kupu-nei: *Ke tapusa lou Suafa?*

F. E tou kole ai ki le Atua ke ina fakatatae lona Suafa taputapu ki potu kesekese o le malama-nei, ti tausi malie le atulaulau fuli ai ki lona Agai.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le kupu-nei: *Ke aumai lau pule.*

F. E tou kole ai ki le Atua, ke pule aia i le malama-nei fuli ai, ke tou aliki foki ki lona Agai, o fakalogo malie ki ai, kae tou tatae ai loa ki Selo, o tou aliki ai mo lona Agai.

V. Ti kolea le uiga o le kupu-nei: *Ke fai lou finegalo e le kele ofaipe i Selo?*

F. E tou kole ai ki le Atua, ke tou fakalogo malie kiate ia i malama-nei, ke sakinake ko le fakalogo malie o le kau Aselo ki lona Agai.

V. Ti ke pati mai le uiga o le kupu-nei: *Ke soli mai somatou nea kai i le aso-nei.*

F. E tou kole ai ki le Atua, ke ina fagai mo taupau lotatou laumalie, mo lotatou tino i aso fuli ai.

V. Kolea le uiga o le kupu-nei: *Ti ke fakamolemole omatou agasala ofaipe lomotou fakamolemole kia latou e agasala mai kia matou?*

F. E tou kole ai ki le Atua, ke fakamalie mai aia kia tatou, ofaipe lotatou fakamalie ki kaiga ku agaveli mai kia tatou.

V. Ti ke pati mai le uiga o le kupu-nei: *Ti aua se ke tuku matou ki le oli veli.*

F. E tou kole ai ki le Atua, ke ina tekei fakasala kesekese e fai mai kia tatou; ti ka soko mai se fakasala, ti ina tokoi tatou, na tou siga ai.

V. Ti kolea le uiga o le kupu-nei: *Kae fakamauli matou mei le veli?*

F. E tou kole ai ki le Atua ke ina luluku fuai tatou, ti ina fakasao tatou mei le veli tafito ko le agasala mo le mate veli, ti mo nea veli fuli ai o le malama-nei.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le kupu ko le *Amene*, e faa tuku ai atatou kole.

F. Ko le fakamaoki aia ki atatou kole; ko le kupu aia e teitei tatau mo le pati fakafutuna: ko le alofa ke fenaaki.

V. Ti ke pati mai loa iki kupu i kole e tou fai ki lotatou ulufaga.

F. Ko le kupu i kole e tafito fai e le Ekelesia kia Malia, ko le fetapa a le Aselo; ti e igoa aia, ko le fetapa a le Aselo, talie ko ona uluaki kupu e fai ki le pati na fai e le Aselo kia Malia; ti e fakaoki loa ki le kupu i kole na fakatotonu e le Ekelesia.

V. Ti ke pati mai le kole ko le fetapa a le Aselo.

F. „Alofa, Malia, e ke apele i kalasia, e iate koe le Aliki, e ke manuia a koe i fafine fuli ai, ti e manuia Sesu, ko le fua o lou alo."

„Sagata Malia, ko le Tinana o le Atua, ke ke ulufaki matou agasala, i le aso-nei, ti mo le aso o lomatou mate. Amene."

V. Kolea e tou faa fai ai le kupu i kole ko ia?

F. Ko le fakamanatu aia ki le Fakamauli, ki lona ifo mai foki o tupu-tagata i le alo o Malia; ti ko le vikiviki aia mo le kole foki ki le Taupoou takimua, na tupu-tagata ai aia, ke ina ulufaki tatou ki lona Agai, ko lona Alo taputapu; so ko le nea foki kua tonu i le Atua ke tou ulufaga ai ki lona Tinana manuia i le malama-nei; koia e tou nofo fetapa fuai mo lau lotatou losalio i aso fuli ai, ko lotatou tagi kia Malia ko lotatou Tinana tapu, ke ina ulufaki tatou ki lona Alo ko lotatou Fakamauli; se e tautafa aia ki lona Agai.

V. Ti kolea tonu le uiga o le fetapa e tou faa fai i le pogipogi, mo le laalaatea, ti mo le afiafi i aso fuli?

F. E ta le fetapa i le pogipogi, mo le laalaatea, mo le afiafi i aso fuli, ko le fakailoilo aia kia tatou ke tou nofo manatu fuai ki le ifo mai o le Mesia, o tupu-tagata i le alo o Malia, talie ke tou mauli ai; ti tou nofo viki-

viki fuai, ti mo kole foki ki lona Tinana manuia ko lotatou ulufaga.

V. Ti kolea le uiga o le losalio e tou faa fetapa ai kia Malia?

F. Ko le losalio ko le fakamanatu aia, ti mo le fakamamae ki misitelio o Sesu-Kilisito mo lona Tinana.

V. Koa misitelio o Sesu-Kilisito mo lona Tinana e tou fakamamae ki ai?

F. Ko ona alofa kesekese, ti mo ona gaoi tapu fuli ai na fai i malama-nei, ke tou mauli ai. Ti ko faasiga misitelio e tolu: ko misitelio fakafiafia, mo misitelio fakamamae, ti mo misitelio fakakololia.

V. Pati mai misitelio fakafiafia.

F. Ko misitelio fakafiafia e lima: Ko le ifo mai o le Aselo kia Malia, ti tupu-tagata ai le Alo o le Atua. Ti mo le felavei o Malia mo Elisapete, ti felavei aia Sesu mo Soane-Patita. Ti mo le fauau o Sesu i Peteleemi. Ti mo le avake o lona Agai ki le fale-lotu, ti fakatapu ai a Malia, ti momoli ai lona tama ki le Tamana mafimafi. Ti mo le puli o Sesu i Selusalemi.

V. Ti ke pati mai misitelio fakamamae.

F. Ko misitelio fakamamae e lima foki: Ko le mamae o Sesu i Oliveto; ti mo lona sasa i le pou; ti mo le fakatau le palā talatala ki lona ulu; ti mo lona amo o le koluse ki Kalevalio; ti mo lona tutuki i le laakau.

V. Ti ke pati mai misitelio fakakololia.

F. Ko misitelio fakakololia e lima foki: Ko le tuu-ake o Sesu; ti mo lana saele ake ki Selo; ti mo lona momoli mai o le Laumalie-Maokioki ki lona kau Apositolo; ti mo le avake o Malia ki Selo; ti mo lona fakanofo i ai e lona Alo, ke tautafa aia ki lona Agai, ti ulufaga ki ai le malama fuli-nei.

V. Ti e fefeaki le fakamamae ki misitelio o Sesu i le losalio.

F. Ka lau foki le losalio, ti fakamailoga mua le koluse, ti lau loa: *E kau tui ki le Atua;* ti lau foki *ko lomotou Tamana e i Selo,* ti mo *alofa, Malia,* e tolu; ko le teu fuai aia ki le losalio. Ti fakatotonu loa niiki misitelio e lima ke fakamanatu ki ai; ti lau loa le fua agafulu i *alofa, Malia,* e tua lima, mo fakamanatu foki ki misitelio e lima e fakamamae ki ai: e lau mua *ko lomotou Tamana e i Selo;* ti o lau le fua agafulu *i alofa, Malia,* ti fakaoki aia ki le *kololia ki le Tamana;* ti fai fenaaki fuai le kole mo le fakamamae ki le u misitelio kesekese. Ti e taufesui le u misitelio: e fakamanatu foki i se tasi aso ki le u misitelio fakafiafia; ti fakamanatu ki le u misitelio fakamamae i se tasi aso; ti fakamanatu loa i se tasi aso ki le u misitelio fakakololia, ti o katoa ai le losalio.

V. Ti ko le fakamamae e aoga lasi ko le losalio?

F. Io, ko le fakamamae aia e aoga ai, talie e fai fuai ki ai le u kupu i kole na ako tonu mai e le Atua mo lona Ekelesia; ti e fakamanatu ai mo metitasio foki ki gaoi tapu ti mo alofa kesekese o lotatou Fakamauli.

V. Pe aoga fuai le kole ko ia, peka fakamanatu ai ki misitelio?

F. E aoga aifuai lotatou kole ko ia: ka pau ke tou fai le kole ko ia mo manatu fuai ki le Atua mo lotatou mativa fuai, ti e malie fuai; ka ko le uiga tonu foki o le losalio ko le fai fuai o le kole, mo fakamanatu ki misitelio o Sesu-Kilisito mo lona Tinana.

V. Ti ke fakailo mai lotatou aga e tou fai ki le ulufaga.

F. E tou fanaki fuai foki mo kole kiate ia, ke ina ulufaki tatou ki lona Alo tapu; ti tou taupau lona masina, ti mo le u aso fuli ai e fakafiafia ai kiate ia; ti e malie foki ke tou nofo mo lona sekapulalio, po ko se tasi a e nea fakamanatu kiate ia: ti ko le nea e tafito aoga foki kiate ia mo tatou, ko lotatou faifaitaki ki lona aga-

tonu, ti mo ana gaoi malie fuli ai na fai e ia ki le Atua i le malama-nei.

KAPITE 11.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

Le taupau o le Lotu mo ona tootooga kesekese.

V. Kolea le Lotu?

F. Ko le katoaaga aia o tootooga kesekese e fai ki ai le tausi ki le Atua. Ti e i ai le *lotu-loto,* ko le fakamamae fuai aia o le loto ki le Atua. Ti e i ai le *lotu-fakasa,* ko atatou kole, mo otatou gaoi kesekese e fai ki le Atua, o fakamailoga ai lotatou tausi ki lona Agai. Ti e i ai le *lotu-tapu,* ko tootooga kesekese e fai e le Faasiga-tapu, mo le kakai i le Fale-lotu, ti koia ai e tou pati ki ai-nei.

V. Ti ke pati mai mua le uiga o le Fale-lotu mo ona tootooga kesekese.

F. Ko le Fale-lotu ko le faiaga o tootooga tapu o le lotu; ti e igoa aia ko le Ekelesia, talie ko le katoaaga aia o le kakai e kau ki le Ekelesia o le Atua. E fakatuu i ai le Aletale mo le Tapula-komunio mo nea kesekese e fai ai le sakilifisio tapu, mo sakalameta, ti mo tootooga fuli ai o le lotu. Ti e tuu i ai le koluse mo le u fakatata, ko fakamanatu ala ki le Fakamauli mo lona kakai sagato; se e faipe ala nea ko niiki a tosi e tou iloa ai le alofa mo le finegalo o le Atua; ti e tupu foki i ai lotatou alofa mo lotatou fia tonu ki lona Agai. Ti ko le tasi tootooga o le Fale-tapu ko le *kapana,* ko le nea aia e fakailoilo ai le lotu ki le kakai ke lotou katoa mai ki ai, ti e sakinake aia ko le leo aia o le faifekau a le Atua, e fetapa atu ki ana fanau ke lotou au ki le gaoi tapu ka fai. Ti mailoga le Fale-tapu e tuku i ai le Eukalisitea, ti e taupau maù ai le malama, ko le fakamailoga aia o le agaiaga o le Aliki ke tou fakapoipoi ki ai; ti ka fai le Misa, po ko se tasi tootooga,

ti e tutu mo iki malama, ko le fakafiafia kia Sesu-Kilisito e tou malama ki ai i lalo-nei. Ti ko le tasi a nea e tuu i le Ekelesia, ko le u vai-tapu e fakatuu i matapa o le Fale-tapu, ke pule ai le kakai o kole ki le Atua ke ina fufulu mua olatou loto, kae aoga ai lolatou felavei mo lona Agai.

V. Ti kolea tonu le uiga o le vai mo nea kesekese e fakatapu e le Ekelesia?

F. Ko le nea na tonu i le Atua ke fakatapu e lona Ekelesia a nea kesekese o le malama-nei; e ina fakatapu latou ki le u kupu i kole e fai ki le suafa o le Atua mo le koluse o Sesu-Kilisito; ti ko le uiga o le fakatapu fenaaki, ko le fakamavae o nea mei le pule a le temonio, ke kau tasifuai ala ki le Atua mo lona tausi, kae fakapoipoi le fili ki ai, ti mo tatou foki, peka tou nofo mo se nea na fakatapui.

V. Ti ke fakailo mai lotatou aga e tou fai i le fale-tapu.

F. E tou tokaga mai ki ai, mo tauaki au ki ai, ki tootooga tapu foki, ti mo atatou fakamamae ki le Atua; ti tou fakapoipoi ki ai, so ko le agaiaga aia o le Aliki; ti fakamalie lotatou saele i ai mo lotatou nofo, ti mo lotatou gaoi fuli ai e fai i ai, lotatou su foki, mo lotatou pule, mo lotatou ku-lima, mo latatou tuki fatafata, ti mo fakamamae kesekese e fakamailoga ai lotatou fakataulalo, mo lotatou fakamalu ki le Atua, ti mo lotatou atolasio foki ki lona Agai.

V. Ti ke fakamaui mai loa niiki tootooga o le lotu e faa fai i le Fale-tapu.

F. Ko le tootooga e nofo fai fuai i le Fale-tapu ko le Misa; ko le tootooga tafito aia, ti mo taputapu o le lotu; ti kua oki le fakamaui lona uiga; ti tou pati-nei fuai ki niiki a nea kesekese e kau ki le fai o le Misa.

V. Fakamaui mai le uiga o nea kesekese e kau ki le fai o le Misa; ti ke pati mai mua le uiga o le teuga o le Faasiga-tapu i le fai o le Misa.

F. Ko le uiga o le teuga o le Faasiga tapu i le fai o le Misa, ko le fakamailoga foki aia o le gaoi taputapu e fai ki le Atua, ke fakapoipoi ki ai le kakai; ti e mauke a nea e kau ki le teu ko ia, ti e tasi mo ona lona uiga kesekese. Ti e i ai le teu fakamailoga o le Epikopo, ko le koluse, mo le mama, mo le *pakulo,* mo le *mitela,* ko nea latou e fakamailoga ai lana pipiki mau kia Sesu-Kilisito, mo lana pule ki lona Ekelesia, ti mo lana taupau o le kakai kilisiteano.

V. Kolea e afuafusi mua ai le vai-tapu i le Ekelesia, ti o fai le Misa i le Tominika?

F. Ko le afuafusi o le vai-tapu ko le tekei aia o le fili, ti ko le fakamea foki o le kakai, kae lotou tatae malie ai ki le Misa.

V. Ti ke fakailo mai loa ki le misa, po ko ona koga e fia?

F. Ko koga e tolu o le misa: Ko lona uluaki koga e teu ai ki le sakilifisio; ti e tatae aia mo gato ki le Evaselio mo le akonaki; ti mo lona koga-loto e momoli ai ti fai le sakilifisio; ti e gato mei le Evaselio aia o tatae ki le komunio; ti mo lona koga fakamuli foki e fakafetai aifuai ki le Atua i le sili o le sakilifisio; ti e gato mei le komunio o tatae ki le fakaoki o le Misa.

V. Ti kolea le uiga o le Iseso e faa fakaafu i le misa mo iki tootooga?

F. Ko le Iseso ko le laakau manogi e fakaafu ki le Aliki; ti e fakaafu aia, i tootooga tapu, ko le fakamailoga aia o lotatou fia manogi ki le Atua; ti ko le momoli ake foki o atatou kole ke tatae malie ai ki lona Agai.

V. Kolea e faa sogi ai e le pelepitelo ki le Aletale, i le fai o le Misa?

F. Ko le Aletale ko le agaiaga aia o Sesu-Kilisito, ti e tauaki sogi ki ai e le pelepitelo, ko le fakamailoga aia o lona alofa, mo lana fia pipiki ki lona Agai.

V. Ti kolea e tauaki aga ai le pelepitelo ki le kakai, i le fai o le Misa?

F. Ko le Misa ko le sakilifisio e momoli fakatasi aia e le pelepitelo ti mo le kakai kilisiteano; ti koia ai e tauaki aga ai le pelepitelo ki le kakai, o pati ake ki ai ke lotou tokaga mai, ti maopoopo mai olotou loto, ti faifaitasi mo ia alotou fakamamae ki le Atua.

V. Ti kolea e faa siki ai e le pelepitelo ona lima mo ona mata ki aluga i le fai o le Misa?

F. Ka fai e le pelepitelo ni ana kole mamae i le Misa, ti siki ake ai ona lima mo ona mata ki aluga, ko le fakamailoga aia o lana su mo lana tagi ake ki le Atua.

V. Ti kolea e tuu ai le kakai i le Evasalio?

F. Ko le Evaselio ko le koga-tosi tapu aia e lau e le pelepitelo i le fetuu sema o le Aletale, ti e tuu ai le kakai, ko le fakamailoga aia o lolatou fia taofi, mo lolatou fia fakalogo malie ki folafola a le Atua e tuu i le tosi tapu; ti ka oki le lau o le Evaselio e le pelepitelo, ti ina fakamaui loa aia ki le kakai; koia e fai ai le akonaki i le sili o le Evaselio; ti ka oki le akonaki, ti o fuafua fai loa le sakilifisio; ti e leaise koi leo lasi le pelepitelo, kae fai fakamumusu fuai lana momoli mo lana fai o le sakilifisio tapu.

V. Ti kolea e fanofano ai le pelepitelo i lona fuafua fai o le sakilifisio?

F. Ko le fakamailoga aia o lona fia mea i lona tino mo lona loto, kae kapa ai mo soko ki le Ositea tapu.

V. Kolea le uiga o le elevasio?

F. Ko le koga Misa taputapu ai aia; e siki ai ki aluga le tino mo le toto o Sesu-Kilisito, kua ifo mai ki le fugaaletale; ti e siki ake-la lona tino mo lona toto tapu, talie ke su mo atolasio ki ai le kakai fuli ai.

V. Kolea le uiga o le fakamailoga o le koluse e faa fai e le pelepitelo ki lona tino, ti mo le Ositea o le sakilifisio?

F. Ko lona fakatapu ai ki le suafa o le Tasitolu mo le koluse o Sesu-Kilisito, e tupu i ai a manuia fuli ai; ti ko le fakamanatu aia ki le sakilifisio o le koluse e toe momoli ake aia i le Misa.

V. Ti kolea e tapuaki ai e le pelepitelo ki le kakai i le sili o le Misa?

F. Ko le ulufaki aia o le kakai, ke lotou taofi malie kalasia kua lotou maua i le Misa, ti ko le fakamavae foki o lolatou fakamamae na lotou fai tasi mo ia.

V. Ti kolea e faa sua ai i le Misa, ti mo tootooga kesekese o le lotu?

F. Ko le nea e i le tosi o le tagata ko le sua; ko le nea foki aia e tou fakamailoga ai lotatou fiafia mo lotatou vikiviki ki le Aliki; koia foki na tonu ai i le Ekelesia ke tou nofo sua fuai ki le Atua i lotatou fakafetai e fai ki lona Agai.

V. Ti kolea e faa fai ai le u agisoa tapu i le pati fakalatina?

F. Ko le pati fakalatina ko le pati mago aia, ti ko le pati matua; ti e leaise feliliu-aki aia; ti e fai ki ai le u tootooga tapu o le lotu, talie ke fai tataufuai latou i temi kesekese, ti mo potu fuli ai o le malama-nei.

V. Ti e malie ke tou onoono mo tokaga ki tootooga mo mamioaga kesekese e fai e le pelepitelo i le Misa.

F. Ko le Misa ko le gaoi tapu e kau fuli ai ki ai le kakai mo le pelepitelo; ti ka tou fia kau tonu ki le Misa, ti e malie ke mulimuli fuai lotatou loto i le pelepitelo, o onoono foki a nea fuli ai e ina fai, ti tou fai mo ia, o tou fakatasi foki lotatou loto mo latatou fakamamae mo ia, ti o tou vaevae mo ia a kalasia mo le manuia o le sakilifisio tapu.

V. Ti ke pati mai mo iki tootooga o le lotu e fai i le Fale-tapu.

F. E i ai le tootooga e igoa ko le ofisio fakaaliki; ko le fakamamae aia e lau i ai le tosi tapu mo ona agisoa

kesekese; ti e fai i ai mo niiki kole kesekese na fakatotonu e le Ekelesia; ti ko le fakamamae aia e tafito fai e le faasiga-tapu i aso fuli ai; ti e ina fai aia i tuulaga kesekese o le laa i le aso; ti ka Aso-tapu loa, ti o kau ai le kakai kilisiteano ki le fai o le ofisio fakaaliki, peka fai fakatasi aia i le Ekelesia; ti ko le koga ofisio fuai e tasi e faa fai i le Ekelesia ko le ofisio afiafi, leia e igoa ko le *Vesepela;* ti e fai i ai le u agisoa tapu na gaoi e Tavite, ti mo iki agisoa kese.

V. Ti ke pati mai loa le uiga o le tapuaki e fai ki le Eukalisitea, i niiki aso taputapu.

F. Ko le tootooga fakateuteu aia, ti mo fakafiafia kia Sesu-Kilisito, e agai fakafufu i lona sakalameta tapu; ti e tou tali i ai le tapuaki malie o lona Agai, e fakatatae mai aia e lona Faasiga-tapu.

V. Ti kolea le uiga o le tasi tootooga ko le polosesio?

F. Ko le polosesio ko le fanoga fakamamae e fai e le Matua-tapu mo lona kakai kilisiteano; ko le tootooga na fai mago fuai aia i temi mua; ti kua taofi fuai aia e le Ekelesia o Sesu-Kilisito, ke fakamanatu ai lotatou nofo kese, ti mo lotatou feanoaki i le malama veli-nei. Ti ko le koluse e muamua i le polosesio, ko le fakamailoga aia ke tou ano mulimuli fuai ia Sesu-Kilisito i lalo-nei, kae tou tatae ai ki lona Agai i latatou fenua ko Selo.

KAPITE 12.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

Le taupau o le temi mo aso kesekese e fakamailoga e le Ekelesia. Aso kesekese. — Epetomate. — Menise kesekese o le fetuu.

V. Kolea le temi?

F. Ko le sologa aso aia na tuku mai e le Atua ki fa-

nau a Atama, ke lotou fakasemala ai i le agasala olisinale, ti lotou 'toe sakili foki ki le manuia; koia e pati ai ke tou taupau malie temi fuli ai o lotatou mauli i lalo-nei; so ko otatou aso teiki fuai e tou nofo ai i malama-nei, ti e tou iku loa ki le temi lee gato.

V. Ti e vaevae fefeaki le temi?

F. E tou vaevae aia i *aso*, mo *epetomate*, mo *menise*, mo *fetuu;* ti ko le finegalo foki o le Atua ke tou tausi fuai ki lona Agai i temi fuli ai; kae i ai niiki aso mo niiki temi na fakatotonu e lona Ekelesia, ke tou tafito taupau; ti koia ai ka tou patipati ki ai-nei.

V. Ti ke pati mai mua aso kesekese e fakamailoga e le Ekelesia.

F. E i ai foki le Tominika: ko le Aso-tapu aia na fai fakasolosolo fuai, talu mei le fakatupu o le malama-nei: ti na fai mua le aso ko ia i le sapato; ti talu mei foki le tuu ake o Sesu-Kilisito i le Tominika, ti siki loa ki ai le Aso-tapu. Ti e i ai mo niiki Aso-fakaaliki, na fakamailoga e le Ekelesia ke tuu latou ki lotatou Fakamauli mo lotatou ulufaga, po ko ni otatou kaiga sagato; ti kua tapu iki e le Ekelesia, ti fakamailoga fuai iki kae taga fuai. Ti e i ai *aso-sesunio* mo *aso-fakasemala*; ti e i ai *aso-fakafiafia* i le Ekelesia; ti e i ai le aso e igoa ko le *Visilia*, ko le moeaki aia o niiki Aso-tapu lasi, ti e fakamamae i ai mo teu ki tootooga ka fai. Ti e malie ke tou afa mo iloa ki le uiga o aso kesekese na fakamailoga e le Atua mo lona Ekelesia, ti tou fai i ai atatou gaoi ki lona Agai.

V. Ti kolea le epetomate?

F. Ko le vasaa-aso tapu e igoa ko le epetomate: E kau ki ai aso e fitu, le Aso-tapu foki e igoa ko le Tominika, ti mo ona aso taga e ono, e igoa ko *aso felia*. Ko le Tominika ko le uluaki aso aia o le epetomate; ko lona lua, ko le felia lua; ko lona tolu, ko le felia tolu; ko lona fa, ko

le felia fa; ko lona lima, ko le felia lima; e fakamamae ai ki le Eukalisitea; ko lona ono, ko le felia ono, e fakamamae ai ki le mate o Sesu-Kilisito; ti ko lona fitu, ko le sapato, ko le aso aia e faa fakamanatu ai e le Ekelesia ki lotatou ulufaga. Ti tou taupau fuai le uiga o aso kesekese o le epetomate; ti tou fai i ai lotatou tausi malie ki le Atua.

V. Ti ke fakailo mai epetomate e fakamailoga e le Ekelesia?

F. Ko epetomate e fa e fakamailoga e le Ekelesia i potu i fetuu e fa; ti e igoa ala ko epetomate *o le temi-fa;* ti ko aso fuai e tolu e fakamailoga i epetomate ko ia, ko le felia fa, mo le felia ono, ti mo le sapato; ko epetomate-na e fai i ai le Oloto e fakanofo ai le Faasiga-tapu; ti e fai tonu le gaoi ko ia i lona aso-sapato. Ti kua fakatotonu e le Ekelesia le u aso e ina fakanofo ai le Faasiga-tapu, talie ke tou fakamamae ai mo ulufaki lana gaoi ko ia, ke tonu mo manuia. Ti ko le tasi epetomate e fakamailoga e le Ekelesia ko le epetomate lasi; ko le epetomate aia na mate i ai le Fakamauli; ti e tou fakamamae ai ki misitelio taputapu o lona Agai, ki lona fakavelivelii foki, mo lana gaoi o le Eukalisitea.

V. Ti ke pati mai le u aso o le epetomate lasi e tafito fakamailoga.

F. Ko le uluaki aso ko le Tominika o le Palema: ko le aso aia na saele ai a Sesu-Kilisito ki Selusalemi, ti fakafetaulaki ki ai le kakai o fakafiafia ki lona Agai, o lotou too foki laa i palema, ti lotou fāliki ki ai lona saeleaga. Ti ko le tasi aso e fakamailoga ko le felia-lima na gaoi ai e Sesu le Eukalisitea; ti mo le felia ono na mate ai, ti mo le sapato tapu na nofo ai aia i lona tanuma-fatu. Ti tou tausi le epetomate ko ia ke malie ai, o tou fakamanatu i ai foki ki misitelio kesekese o le alofa o Sesu; ti tou alofa

ai, mo fakafetai mo agatonu foki ki lona Agai; ti tou taupau ke malie tootooga tapu e faa fai i le epetomate ko ia.

V. Ti ke fakailo mai iki tootooga e fai i le epetomate lasi.

F. E fai le polosesio i le Tominika o le Palema: e fakatapu ai foki le u laa i laakau, ti tasi too lona laa i laakau, o ano mo ia i le fanoga tapu; ko le fakamanatu a ia, ti ko le fakatata foki ki le fakafiafia na fai kia Sesu-Kilisito i lana saele ake ki Selusalemi. Ti e fai i felia lima le fakamamae ki le Eukalisitea: e fakasaele foki le Aliki ki lona agaiaga ku gaoi i le Fale-tapu, ti au loa kaiga o fakafeao mo fakamamae ki lona Agai. Ti ko le tootooga e fai i le felia ono ko le atolasio o le koluse, ko le fakamamae a ia ki le mate o Sesu-Kilisito; e leaise fai le Misa i le aso ko ia, kae fakamamae aifuai ki le sakilifisio tapu o le Mesia i le koluse. Na mate a ia i le tolu o le ola, ti ko le tuulaga lena o le laa e tou tafito fakamamae ai. Ti ko le sapato tapu ko le aso a ia na faa fai i mua le Papitema o le kakai katekumeno; ti koia koi fai ai le fakatapu o le vai e fai ki ai le Papitema o tamaliki e tupu. Ti e fakatapu ai mo le afi foou, ti mo le malama-pasikate, ko le fakamailoga a ia o lotatou loto, ke gaoi a ia ke foou, ti malama ai, kae tou aoga ai kia Sesu-Kilisito, i lona tuu-ake i le Pasikate.

V. Kolea le Menise?

F. Ko le tasi vaega temi a ia: ti e i ai niiki menise e aso kau-tolu, ti e i ai niiki menise e aso kau-tolu tupu tasi. Ti e tuu fuli ai le u aso o menise ki niiki sagato, ti e igoa latou ki ai; ko le nea a ia na fai e le Ekelesia, talie ke tou nofo manatu fuai ki otatou kaiga manuia kua muamua ki le Tupuaga; ti tou oli ai foki ke tou taofi lotatou tonu ke maù, kae tou tatae tatou ki le mauli lee gato. Ti e malie ke tou taupau le uiga o aso kesekese o le menise, ti tou manatu ki ai. Ti mailoga le kilisiteano e tokaga ki le Atua

mo lona laumalie, ti feāu a ia ke felavei mo le Aliki i menise fuli ai; so ko le vasaa komunio malie a ia; ti e malie foki ke tou oono se aso e tasi, i menise fuli ai, ke tou fakamanatu ai mo teu ki lotatou aso mate.

V. Ti ko menise kesekese e fia?

F. Ko menise kesekese e kau-agafulu tupu lua; ti ko ia ai e pati ko le fetuu, ko le katoaga foki a ia o menise e kau-agafulu tupu lua.

V. Ti ke pati mai le u menise o le fetuu, ti mo ona potu kesekese.

F. Ko le uluaki menise o le fetuu ko Sanualio; ko lona lua ko Fepualio; ko lona tolu ko Malesio; ko lona fa ko Apelili; ko lona lima ko Maio; ko lona ono ko Sunio; ko lona fitu ko Sulio; ko lona valu ko Aukusito; ko lona iva ko Sepetepeli; ko lona kau-agafulu ko Oketopeli; ko lona tupu tasi ko Novepeli; ti ko lona tupu lua ko Tesepeli; ko le vaevae a ia o le fetuu; ti e toe vaevae a ia o koga-fa, e igoa ko potu i fetuu. Ti e takitolu a menise o le potu i fetuu. Ti e tou lau i potu i fetuu, ti tou lau foki i menise i lotatou patipati ka fai ki aso tapu o le fetuu, ti mo ona temi kesekese e fakamailoga e le Ekelesia.

KAPITE 13.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

Le taupau o le temi mo aso kesekese e fakamailoga e le Ekelesia i le uluaki potu i fetuu,

Ko Sanualio, Fepulalio, Malesio.

V. Pati mai le u aso e fakamailoga i le uluaki potu i fetuu.

F. Ko aso fuai e fa e fakamailoga i le uluaki potu i fetuu: ko le *Silikosisio,* mo le *Epifania,* mo le *Pulifikasio,* ti mo le *Anosiasio,* ti e gato i le Epifania e tapu.

V. Kolea le Silikosisio?

F. Ko le aso fakaoki aia o le Nativitate; ti ko le aso aia na fakaeke ai ki le Mesia lona suafa tapu ko *Sesu,* ko le Fakamauli; ti na fai ai ki lona Agai le tootooga na fakamailoga ai fanau a Apalaamo.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Silikosisio, ti mo ona aga.

F. E fai le Silikosisio i le uluaki aso o Sanualio. E leaise tapu le aso ko ia, kae tou fakamanamanatu fuai ki le fuafua mamae o le Mesia, talie ko tatou; ti tou alofa ai ki lona Agai, mo tou vesia ki agasala. Ti tou fakapoipoi ki le suafa tapu o Sesu, ti tou tosi aia i lotatou loto, ti tou fanaki ki ai i aso fuli ai.

V. Kolea le Epifania?

F. Ko le aso aia na fakailoilo ai le Mesia ki le kakai pagani; ti na fakailoilo aia ki le fetuu foou na sa mai i le lagi; ti au ai le fanoga o le kau Aliki pagani e tokatolu, o lotou atolasio ki le Alo o Malia i Peteleemi, ti lotou tuku ake ki lona Agai olatou moliga fakaaliki ko le *aulo,* na fakamailoga ai lona Aliki; ti mo le *iseso* na fakamailogai ai lona Atua, ti mo le *mila* foki na fakamailoga ai lona tagata. Ti ko nea e lua koi fakamanatu ki ai le Epifania: ko le Papitema o Sesu, ti mo lona uluaki fakamailoga na fai i Kana, ko lona liliu le vai ko le vino: so ko nea fuli a-la na muaki fakamailoga ai lona Agai i malama-nei.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Epifania, ti mo le aga e tou fai ai.

F. E fai le Epifania i le ono o aso e Sanualio; ti ko le aso tapu lasi aia; ti tou taupau aia ke malu, o tou fakafetai ai foki ki le Fakamauli i lana tausi malie ku ina fakasoko mai loa kia tatou; ti tou tokaga ki ai, ti tou taofi aia ke maù; ti tou ulufaki foki le kakai pagani, e leikiaise kaku ki ai le logo manuia o le lotu.

V. Kolea le Pulifikasio?

F. Ko le aso aia na avake ai e Malia lona Tama-aliki ki le Fale-lotu i Selusalemi, ti ina momoli aia mo soli ki lona Tamana mafimafi; ti na fai ai mo le fakatapu o Malià; se na poloaki e le Atua kia Moisese, kà fanau se fafine, ti nofo aia i tafa, i le kau-fa po, ti o ano aia ki le Fale-lotu o fakatapu ai, ti mailoga lona uluaki tama, ti soli aia ki le Atua.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Pulifikasio, ti mo ona aga?

F. E fai le Pulifikasio i le lua o aso o Fepualiò; e leaise tapu le aso ko ia, kae tou fakamanamanatu fuai ki le patigaofie o le Tau-tinana ki pelesepeto a Moisese, ti tou tokaga ke tou patigaofie ki le Atua; ti tou soli tatou ki lona Agai, ti tou gaoi lotatou loto ke mea, ke faipe ko le loto o Malia, kae tou aoga ai ki lona Agai.

V. Ti kolea le Anosiasio?

F. Ko le aso aia na ifo mai ai le Aselo kia Malia, o pati kiate ia le finegalo o le Atua, ke tupu-tagata iate ia lona Alo tapu; ti tali loa e Malia le poloaki a le Atua, ti tupu ai iate ia le Mesia o malama-nei.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Anosiasio, ti mo ona aga?

F. E fai le Anosiasio i le kau-lua tupu lima o Malesio: e leaise tapu le aso ko ia, kae tou taupau fuai aia ke malie, o tou fakamanatu ai foki ki le alofa lasi o le Atua, i lona momoli mai lona Alo tapu ki le malama-nei, ke tupu-tagata ai, kae ina fakamauli tatou tagata; ti tou alofa mo fakafetai ki lotatou Fakamauli; ti tou vikiviki ai foki ki le Taupoou manuia na tupu-tagata ai aia.

V. Ti e leaise tasi a nea e fakamailoga ai le uluaki potu i fetuu?

F. Ko le temi aia e tatae mai ai le *Kuatalasesima:* ti

ko le *Kuatalasesima* ko le kau-fa po aia e fakamamae ai mo fakasemala ki le Atua; ti ko lona uluaki aso ko le aso o *Sinele*.

V. Kolea *le aso o Sinele?*

F. Ko le aso aia e fakatapu ai e le Ekelesia le *Sinele*, ko le mugalafu i laakau aia e tolo ki le tagata; ko le fakamailoga aia o le fakamalu mo le fakasemala ki le Atua, ti ko le fakamanatu foki aia ki le Tupuaga mo le ikuaga o le tino o le tagata.

V. Kolea le fakamamae e fai i le Kuatalasesima?

F. Ko le temi aia e tuku ai le Aleluia, ti mo le u kupu i agisoa fakafiafia fuli ai, kae fai ai le aukai mo le fakasemala, ko le fakatatau aia ki le susunio na fai e Sesu i le kau-fa po; ti ko le fakamamae foki mo le teu ki misitelio taputapu o lona mate mo lona toe tuu-ake. Ti ko epetomate e ono o le kuatalasesima; ti ko ona epetomate fakamuli e lua e tafito fakamamae ai ki le fakaveliveli o Sesu-Kilisito; ti e igoa le tasi ko le epetomate o le Pasio; kae igoa le epetomate e fakaoki ai le kuatalasesima, ko le epetomate lasi aia, talie na mate i ai le Fakamauli.

KAPITE 14.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

Le taupau o le temi mo aso kesekese e fakamailoga e le Ekelesia, i potu i fetuu,

Ko Apelili, Maio, Sunio.

V. Pati mai le u aso e fakamailoga ai i menise ko Apelili, mo Maio, mo Sunio.

F. Ko le potu i fetuu aia e faa tatae mai ai le u asotapu lasi ko le Pasikate, mo le Asesione, mo le Penikosite, ti mo le aso o le Sakalameta tapu, ko ia e igoa ko le Eukalisitea.

V. Kolea le Pasikate?

F. Ko le aso aia na toe tuu-ake ai a Sesu-Kilisito mei lona mate; ti ko le aso tapu ai o le lotu. E tuku ai i le Ekelesia le u kupu i agisoa fakamamae na fai i le kuatalasesima, kae sua fuai ki le Aleluia, ko le fakafiafia aia ki le tuu-ake o lotatou Mesia. Ti e leaise gato i le Pasikate tonu e fakafiafia ai le Ekelesia; kae fakafiafia ai aia i le kau-fa po; ko aso ala na toe nofo ai a Sesu-Kilisito i malama-nei, i lona tuu-ake; ti ko le temi aia e igoa ko le temi-pasikate.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Pasikate, ti mo le aga e tou fai i ai.

F. E fai le Pasikate i le masina e tupu i le menise ko Malesio: e tio fuai foki ki le aga-mei-tai o le masina ko ia; ti ko le Tominika e lā olo mo le aga-mei-tai o le masina ko ia, ko le Tominika aia o le Pasikate.

Ti ko lotatou aga e tou fai i le Pasikate ko le fakafiafia foki mo le Ekelesia kia Sesu-Kilisito kua tuu-ake; ti tou fakafeilogaki mo lona Agai i le kumunio; ti tou fakafoou lotatou aga, ke tou toe mauli ai mei le veli.

V. Ti kolea le Asesione?

F. Ko le aso aia na toe saele ake ai a Sesu-Kilisito ki Selo, i le sili o lona tuu-ake. Na tuu aia mei lona mate, ti toe nofo loa aia i malama-nei, i le kau fa po, o akonaki ai lona kau Apositolo, ti patipati mo latou ki lona Ekelesia; ti taki loa latou ki le mauga ko Oliveto, o tapuaki ai kia latou, ti lele ake loa aia ki Selo, o agai i le lima atamai o lona Tamana mafimafi, ke ina ulufaki ai tatou ki lona Agai.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Asesione, ti mo le aga e tou fai i ai.

F. E lau ake foki le kau-fa po i le sili o le Pasikate, ti ko lona kau-fa ko le aso aia o le Asesione; e soko tonu

mai aia i le felia-lima, i le tuku ake o le lima o Tominika-pasikate. Ti ko le aso aia e tapu, ti tou tausi aia ke malu; ti tou fakafetai ai ki le Fakamauli i lona toe foa le ala ki Selo; ti tou oli fakamaloto ki lotatou fenua malie ko ia, kua toe maua. Ti sili le Asesione, ti tou fakamamae loa mo le kau Apositolo, o teu ai foki ki le ifo mai o le Laumalie-Maokioki i le Aso-penikosite.

V. Ti kolea le Penikosite?

F. Ko le aso aia na momoli mai e Sesu-Kilisito le Laumalie-Maokioki ki lona kau Apositolo, ke lotou makeke ai mo poto, kae lotou ano loa o fakatatae le logo fakamauli ki le malama fuli-nei.

V. Ti ke pati le aso tonu o le Penikosite, ti mo le aga e fai i ai.

F. E lau ake fuai le kau-agafulu po, i le sili o le Asesione, ti ko lona kau-agafulu ko le aso aia o le Penikosite; e soko tonu aia i le Tominika. Na poloaki e Sesu, i le aso o lona Asesione, ke nofo fakamamae lona kau Apositolo i le kau-agafulu po, ti o katoa ai, ti ina momoli mai le Laumalie-Maokioki kia latou; ti ko le aso aia e igoa ko le Penikosite. Ti ko le aso tapu ai aia, ti tou tausi aia ke malie. E malie ke tou fakafeilogaki ai mo Sesu-Kilisito i le komunio; ti tou kole ki lona Agai ke ina momoli mai le Laumalie-Maokioki kia tatou, ke ina fakakoloa lotatou loto ki ona kalasia fuli ai.

V. Ti kolea le aso o le Sakalameta tapu?

F. Ko le aso aia e fakafiafia ai ki le Sakalameta taputapu o le Eukalisitea, e agai fakafufu ai a Sesu-Kilisito. E fai, i le aso ko ia, le polosesio fakateuteu, e ave i ai le Eukalisitea tapu; ko le fakasaele foki o le Aliki ke ina tapuaki otatou nofoaga, kae tou fakafetai, mo atolasio, ti mo fakafiafia foki ki lona Agai.

V. Ti ke pati mai loa le aso o le Eukalisitea ti mo le aga e fai i ai.

F. E sili ake fuai le Tominika o le Penikosite, ti fai loa le aso o le Tasitolu-tapu i le Tominika foki e olo ki le Penikosite; ti sili le Tominika o le Tasitolu, ti fai loa le aso o le Eukalisitea i le felia-lima e olo mai ki le Tominika o le Tasitolu. Ti ko le aso o le Eukalisitea, ko le aso aia e tapu ai, ti tou tausi ke malu aia; ti tou fakafetai mo fakafiafia lasi kia Sesu-Kilisito e nofo tonu, ti mo saele mo tatou i malama-nei; ti tou teu ke malie lona fanoga tapu, ti tou tafito teu foki lona agaiaga i otatou loto.

V. Ti e leaise tasi a nea e fakamailoga ai le potu i fetuu e tou pati ki ai-nei?

F. Ko le nea e faa fai i le menise ko Maio, ko le fakafiafia kia Malia, ko lotatou ulufaga: kua tuu le menise katoa kiate ia; ti e malie ke tou atiga manatu ai ki lotatou Tinana tapu, o kole foki, ti mo vikiviki kiate ia i aso fuli ai o le menise ko ia.

Ti ko aso e lua koi fakamailoga i le menise ko Sunio: Ko le aso-fanau o S. Soane-Patita e fai aia i le kau-lua tupu fa o Sunio, ti e leaise tapu le aso ko ia; ti mo le aso o S. Petelo mo Paulo, e fai aia i le kau-lua tupu iva o Sunio; ko le aso aia na mate tokalua ai a Petelo mo Paulo i le fakaveliveli ki le lotu, ti ku tapui e le Ekelesia le aso ko ia; ti tou tausi aia ke malu.

KAPITE 15.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

Le taupau o le temi mo aso kesekese e fakamailoga mai e le Ekelesia, i potu i fetuu,

Ko Sulio, Aukusito, Sepetepeli.

V. Fakailo mai le u aso e fakamailoga ai i menise ko Sulio, mo Aukusito, mo Sepetepeli.

F. Ko le potu i fetuu aia e tasi mo ia lo aso e fakamailoga: ko le Asopesio, mo le Nativitate o Malia, ti mo iki fuai aso e tau ki le ulufaga mo niiki Sagato.

V. Ti kolea le Asopesio?

F. Ko le aso aia na mate ai a Malia, ti avake loa aia ki le Atua i Palatiso, ti fakanofo i ai aia e lona Alo, ke tautafa aia ki lona Agai, kae aliki ki ai le kau sagato o Selo, ti tou ulufaga ki ai i malama-nei.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Asopesio, ti mo le aga e tou fai i ai.

F. E fai le Asopesio i le kau-agafulu tupu lima o le menise ko Aukusito, ti kua tapui le aso ko ia e le Ekelesia; ti tou tausi aia ke malie, o tou fakapoipoi foki ki ai, ti tou vikiviki ai ki lotatou ulufaga, ti tou fanaki ki ai; ti tou mokomoko foki ki le kololia lasi kua totogi ki ai ana gaoi malie na fai i malama-nei; ti e malie foki ke tou fakafeilogaki i le aso ko ia mo lona Alo tapu i le kumunio.

V. Ti ke pati mai le uiga o le Nativitate o Malia.

F. Ko le aso aia na fanau ai Malia i malama-nei, e fai aia i le valu o aso o Sepetepeli: ti e leaise ko le aso tapu aia; ka ko le aso fakamailoga fuai foki, ti tou taupau aia ke malie, o tou fakamanatu ai foki ki le aso malie na tupu i ai le fafine manuia, na tonu ke tupu-tagata ai le Fakamauli o le malama-nei. Ti tou vikiviki ai kia Soakimi mo Ana, na tupu i ai le Tinana o le Mesia, ti mo lotatou ulufaga, mo lotatou Tinana tapu foki; ti tou fanaki fuai kiate ia.

V. Ti ke fakailo mai mo iki aso e fakamailoga i le potu i fetuu e tou patipati ki ai-nei.

F. E fai, i le lua o aso o Sulio, le *Visitasio:* ko le aso aia e fakamanatu ki le fakafeilogaki na fai e Malia mo Elisapete, ko lona taina; na tinaekīkī tokalua laua; ti na soposopo a Soane-Patita i le tinae o Elisapete i le ofi mai ki ai le Mesia, na tupu-tagata i le alo o Malia. Ti e fai i le

ono aso o Aukusito le *Talasifikulasio:* ko le aso aia e fakamanatu ki le fakamailoga na fai e Sesu-Kilisito, i lona feilogaki i le mauga mo Elia ti mo Moisese, ti fakasa i ai lona kololia ki ni ana Apositolo. Ti e fai, i le kau-agafulu tupu fa o le aso o Sepetepeli, le *Esalatasio o le koluse:* ko le aso aia e fakafiafia ai ki le koluse na toe maua mei le kakai pagani, na lotou kaiaa aia i Selusalemi.

Ti ko le kau-lua tupu iva o le aso o Sepetepeli e tuu aia kia Mikaele, ti mo le kau Aselo fuli ai; e tou fakamanatu ai foki, ti tou vikiviki ki otatou kaiga Aselo, e lotou fakafeao ki lotatou Tupuaga, ti lotou faa ulufaki tatou ki lona Agai.

KAPITE 16.

Le mauaaga o le kalasia ko le kole.

Le taupau o le temi mo aso kesekese e fakamailoga e le Ekelesia i le potu i fetuu,

Ko Oketopeli, Novepeli, Tesepeli.

V. Pati mai le u aso mo le temi e fakamailoga ai i menise ko Oketopeli, mo Novepeli, mo Tesepeli.

F. Ko le potu i fetuu aia e tatae mai i ai le *Atevetu;* ti e fai foki i ai aso tapu lalasi e lua: ko le kau sagato, ti mo le Nativitate o Sesu-Kilisito; ti e fakamailoga ai mo le aso o kaiga i Pulekatolio, ti mo iki aso foki e tuu ki le ulufaga, ti mo niiki sagato.

V. Ti ke pati mai mua le uiga o le Atevetu.

F. Ko le Atevetu ko epetomate e fa, na fakatotonu e le Ekelesia ke tou fakamanatu ai mo teu foki ki le Nativitate o Sesu-Kilisito, ko le temi aia e tatau mo le Kuatalasesima, e tuku ai foki le teu mo agisoa fakafiafia i le Ekelesia, kae fakamalu fuai mo fakasemala ki le Atua. Na fai i ai le sesunio i mua, ti kua tuku aia, i aso-nei, ka

ko le finegalo fuai foki o le Atua mo lona Ekelesia, ke tou fakasesunio lotatou loto, o fakasemala ki lona Agai, ti tou fakaoli foki ki le ifo mai o le Mesia ki malama-nei ti mo lotatou loto.

V. Ti ke pati mai le temi tonu o le Atevetu, mo le aga e fai i ai.

F. E tatae mai le Atevetu i le menise ko Tesepeli: ti e malie ke tou iloa mo manatu ki le temi ko ia, ti tou taupau aia ke malie, o tou fakamamae ai foki ki le Atua, ti tou fakasemala i otatou agasala, ti tou teu ke malie otatou kofesio mo otatou komunio ki le Nativitate.

V. Ti ke pati mai mua le aso o le Kau-sagato.

F. Ko le aso aia e fakafiafia ai ki le kakai sagato katoa ai na nofo mua i malama-nei, ti kua kaku loa ki le Atua. Ko niiki sagato teiki fuai e fakamanatu ki ai, i le u aso kesekese o le fetuu; ka ko le aso aia e tasi na fakatotonu e le Ekelesia, ke tou fakafiafia ai ki otatou kaiga fuli ai, kua kau ki le Ekelesia manuia o le Atua.

V. Ti ke pati mai le aso tonu o le Kau-sagato ti mo le aga e tou fai i ai.

F. Ko le uluaki aso o Novepeli na fakatotonu e le Ekelesia ke tou fakafiafia ai ki sagato fuli ai; ti kua ina tapui le aso koia, ti tou tausi aia ke malu, so ko le aso tapu lasi aia; ti e malie ke tou komunio i ai, ke tou feilogaki loto foki mo le Aliki malie kua oono tonu ki ai le kakai Sagato; ti ko le aso ko ia e tou tafito manatu ai ki lotatou fenua maoki, ti tou oli ki ai, ti tou mokomoko ki kaiga kua soko ki ai; ti tou kole kia latou ke lotou ulufaki tatou ki lotatou Tamana e tasi mo latou, ke tonu lotatou aga i malama-nei, kae tou iku ai mo latou ki lona Agai.

V. Ti ke pati mai loa le Nativitate o Sesu.

F. Ko le aso aia na fanau ai le Mesia i le fale veli i Peteleemi.

V. Ti ke pati le aso tonu o le Nativitate o Sesu-Kilisito, ti mo le aga e fai i ai.

F. E fai le Nativitate i le kau-luā tupu lima o aso o Tesepeli; ko le aso tapu ai a ia; e fuafua fai ai le fakafetai i le vaeluamaliepo o le aso ko ia, talie ko le temi a ia na fanau ai le Fakamauli: koia ai e fai ai le Misa i le tuuluapo tonu; ti ao ake loa, ti toe fai le Misa; ti e takitolu a Misa o le Pelepitelo i le aso ko ia; ko le fakamailoga aia o tapuaga kesekese o Sesu-Kilisito, lona tupu-eteleno foki mei lona Tamana mafimafi, ti mo lona tupu-tagata loa i le alo o Malia, ti mo lona tupu foki i le loto o ana fanau agatonu. Ti tou tausi malie ai le Nativitate, o tou fakafiafia lasi foki mo fakafetai ki le Alo o le Atua, kua tuputamą, talie ko tatou: ti tou teu ke malie lotatou feilogaki mo lona Agai i le komunio; ti tou kole kiate ia ke ina gaoi lotatou aga mo lotatou loto ke tatau mo lona finegalo, ke tou agamalu mo loto kataki, kae tou tatau ai mo aoga foki ki lona Agai.

V. Ti ke pati mai loa le aso o kaiga e i Pulekatolio.

F. Ko le lua o aso o Novepeli e igoa ko le aso o kaiga e nofo i Pulekatolio, talie e tafito fakamanatu kia latou. Na fakatuu le uluaki aso o Novepeli ki le Ekelesia manuia, ke tou fakafiafia ki ai; ti fakatuu loa lona lua ki le Ekelesia mamae ke tou tafito manatu ai kia latou, ti tou ulufaki latou, ke vave tatae ai ki le Tupuaga. E tou nofo ulufaki fuai foki i aso fuli ai otatou kaiga i Pulekatolio; ka ko le aso a ia e tasi na fakatotonu e le Ekelesia ke tou fakatasi ai lotatou fakamamae, ti mo lotatou ulufaki o kakai kesekese, koi kau ki le Ekelesia mamae o Sesu-Kilisito.

V. Ti ke pati mai mo iki aso e fakamailoga i le kogafetuu e tou pati ki ai-nei?

F. E igoa le uluaki Tominika o Oketopeli ko le Tominika o le Losalio: ko le Tominika aia na fakatotonu ke

tou tafito fakamanatu ai, ti mo fakamamae ki misitelio tapu e kau ki le losalio.

Ti e fai, i le kau-lua tupu tasi o aso o Novepeli, le *Pelesetasio* o Malia; ko le aso aia na avake ai a Malia, ka koi ikiiki, ki le Fale-lotu, ke momoli ai aia ki le Atua, ti fakatapu aia ki lona Agai.

Ti e fai i le valu o aso o Tesepeli, le *Kosepesio Imakulata* o Malia: ko le aso aia e fakamanatu ai mo vikiviki ki le tupu-imakulata o Malia i le alo o lona tinana. Na leaise faipe aia ko fanau fuli ai a Atama mo Eva, e tupu ake fuai latou, ti pipiki ki ai le agasala olisinale; ka na tupu maokioki fuai aia, ti na mea ai lona laumalie, i lona tupu loa i le alo o lona tinana. Koia na fakatotonu ai e le Ekelesia le aso ko ia, ke tou vikiviki ai ki le Taupoou Imakulata, na leaise kau aia ki le veli o le malama-nei ko le agasala. Ti tou nofo mokomoko fuai kiate ia, ti tou kole ki lona *Kosepesio Imakulata* ke ina ulufaki tatou ki lona Alo tapu, ke ina fakamolemole otatou agasala fuli ai, ti ina gaoi lotatou loto ke malie ki lona Agai.

KUPU FAKAMULI.

TOU FAKAFETAI, se na o tou iloa tonu le Atua maoki na ina gaoi le malama-nei, ti mo tatou fuli ai. Ti na ina gaoi tatou talie ke tou tausi ki lona Agai, kae tou maua ai le mauli lee gato; ti na tou sese foki i lona Agai malie ti mo le mauli lee gato, talie ko le agasala olisinale; ti na toe alofa mai le Atua, o ina momoli mai lotatou Fakamauli; ti ku tou toe mauli iate ia; ti ku tou kau foki ki lona lotu maoki; ti tou tui makeke mo fakalogo malie ki lona Agai, ti tou taupau ona sakalameta, ti tou kole mo fanaki ki lona Agai, talie ke tou maua ai lona kalasia i malama-nei, kae tou iku ai loa ki lona kololia lee gato.

KO LE GATOAGA LENEI O LE KATEKISIMO LASI.

KATEKISIMO IKIIKI

O NIIKI KUPU TAFITO

O LE LOTU KATOLIKO.

---

§ 1.

LE ATUA, KO LE TASITOLU.

Vesili. Ko ai na ina fakatupu tatou?

Faaki. Ko le Atua.

V. Kolea le Atua?

F. Ko le Laumalie mafimafi, mo saosaoa ai, na ina fakatupu nea fuli ai, ti e pule ki nea fuli ai, ko lona Suafa ko Seova.

V. Na tupu nafea le Atua?

F. Na leaise tupu, ti e leaise gato.

V. Ka e fefeaki?

F. Na agai mago ai aia, ti e agai maù aifuai.

V. E agai ifea le Atua?

F. E agai aia i potu fuli ai o Selo mo malama-nei.

V. Ti e leaise tou oono ki lona Agai?

F. Ka tou tausi malie ki le Atua i le malama-nei, ti e tou mamata loai ki lona Agai i Selo.

V. Po ko le Atua fuai e tasi?

F. Io, ko le Atua fuai e tasi o Selo mo malama-nei, ka e iate ia Ipotasi e tokatolu, koia e igoa ai le Atua ko le Tasitolu.

V. Kolea le Tasitolu?

F. Ko le Atua e tasifuai i Ipotasi e tokatolu.

V. Fakailo mai le u Ipotasi o le Tasitolu.

F. Ko le uluaki Ipotasi ko le Tamana, ko lona lua ko le Alo, ko lona tolu ko le Laumalie-Maokioki.

V. Po ko Atua latou e tolu?

F. E Atua foki Ipotasi e tokatolu, ka leaise ko Atua kesekese e tolu, ko le Atua fuai e tasi.

V. Ti e tatau le u Ipotasi o le Tasitolu?

F. E tatau ai Ipotasi e tolu o le Tasitolu.

§ 2.

KO ASELO MO LE TAGATA.

V. Fakailo mai loa gaoi a le Atua.

F. Na ina fakatupu nea fuli ai, ka ko ana gaoi takimua ko Aselo mo le tagata.

V. Kolea na fakatupu ai e le Atua Aselo mo le tagata?

F. Talie ke lotou tausi ki lona Agai, ka e lotou maua ai le manuia lee gato.

V. Ti ku maua-nei e le kau Aselo le manuia lee gato?

F. Ku maua e iki Aselo le manuia lee gato, ka kua iku iki ki le afi lee gato.

V. Kolea na iku veli ai iki Aselo?

F. Na lotou agatuu ki le Atua, ti kapuia ai latou ki Ifeli.

V. Fakailo mai Aselo agatuu.

F. Ko Satana mo lona kau Temonio.

V. Ka na fefeaki le tagata?

F. Na agatuu foki aia ki le Atua, ka na fakamalie ki ai e lona Agai.

V. Koai na agatuu ki le Atua?

F. Ko le uluaki tagata mo le uluaki fafine.

V. Koai le uluaki tagata mo le uluaki fafine?

F. Ko le uluaki tagata ko Atama, ti ko le uluaki fafine ko Eva.

V. Kolea le agatuu a Atama mo Eva ki le Atua?

F. Na tui laua ki le fakasala a Satana o lā kai le laakau na tapui e le Atua.

V. Ti na fefeaki loa?

F. Na malaia ai Atama mo Eva, ti malaia mo laua fanau fuli ai.

V. Ko ai-ma fanau a Atama mo Eva?

F. Ko fenua fuli ai o le malama-nei.

V. Pe na tou sala fuli ai ia Atama mo Eva?

F. Io, na tou sala fuli ai i ai; e tou tupu fuli mo le agasala.

V. Kolea le agasala e tou tupu mo ia?

F. Ko le agasala olisinale.

V. Fakailo mai a nea veli na tupu i le agasala olisinale.

F. Na tupu i ai le mate, ti mo veli kesekese e pipiki kia tatou i malama-nei, ti na tou mavae ai mei le Atua o vasaa veli foki mo lona Agai.

V. Na fakamalie fefeaki e le Atua ki le malama?

F. Na ina fakailo kia Atama le Mesia ka au o ulufaki le malama-nei, ke toe malie aia mo lona Agai.

V. Ti na fakapuli fuli ai e le Mesia taui o le agasala olisinale?

F. Na tuku ai foki ke veli mua lotatou tino, ti mate, ka ku ina fakamauli fuai lotatou laumalie.

V. Ti na vave ifo mai le Fakamauli?

F. Na ifo mai aia, ka kua sili fetuu afe e fa talu mei le fakatupu o le malama.

V. Pe na mauli fefeaki tau-tagata i mua?

F. Mailoga kaiga na agatonu ki le Atua, ti na mauli foki latou i lolatou tui makeke, ti mo lolatou fanaki ki le Mesia na lotou talitali ki ai.

§ 3.

LE FAKAMAULI, LONA TUPU-TAGATA MO ANA GAOI.

V. Ko ai le Fakamauli o le malama?

F. Ko le Alo o le Atua, ko le lua o Ipotasi o le Tasitolu.

V. Na ina fakamauli fefeaki le malama-nei?

F. Na ifo aia o tupu-tagata i le alo o le taupoou ko Malia, ti mate loa aia mo otatou fakamauli.

V. Ko ai le suafa o le Alo o le Atua tupu-tagata?

F. Ko Sesu-Kilisito, ko ia e igoa ko le Tagata-Atua.

V. Kolea e igoa ai Sesu-Kilisito ko le Tagata-Atua?

F. Talie e Atua mo tagata aia, ko le Alo foki o le Atua, ti na tupu-tagata ai ia Malia.

V. Ti ko Malia ko le tinana maoki o Sesu-Kilisito?

F. Io, ko le tinana maoki aia o Sesu-Kilisito, koia e igoa ai aia ko le tinana o le Atua.

V. Ko ai le Tamana o Sesu-Kilisito?

F. E Tamana-Atua fuai aia.

V. Ka na fefeaki lona tupu-tagata?

F. Na fakatupu lona tagata e le Laumalie-Maokioki i le alo o Malia.

V. Na fanau ifea a Sesu-Kilisito?

F. Na fanau aia i se fale-manu i Peteleemi.

V. Fakailo mai le aso na fanau ai.

F. Ko le Nativitate, i le menise ko Tesepeli.

V. Ti na loa lona nofo i malama-nei?

F. Ko fetuu e kau-tolu tupu tolu lona nofo i malama-nei.

V. Na fefeaki lona nofo i malama-nei?

F. Na ina fufu lona Atua i fetuu kau-tolu ti na ina fakasa aia i fetuu e tolu.

V. Na ina fakasa fefeaki lona Atua?

F. Na tafito fakamailoga aia ki ana gaoi fakatalatupua na ina fai i le malama-nei.

V. Koa gaoi fakatalatupua na ina fai?

F. Na ina fakamauli masaki mo mate, ti na ina fai fuli ai gaoi fakaatua ke fakamaoki ai ana akonaki ki le malama-nei.

V. Pe na tui le malama ki ana akonaki?

F. Na tui niiki, ka na malaia le kau Aliki o Selusalemi, o lotou fakaveliveli loa ki le Fakamauli.

§ 4.

LE FAKAMAULI, LONA MATE, MO LONA TUU-AKE TI MO LONA ASESIONE.

V. Na fefeaki le fakaveliveli o le Fakamauli?

F. Na gaoi veli ai ki lona Agai, ti tutuki loa aia ki se koluse, ti mate i ai.

V. Fakailo mai le aso na mate ai le Fakamauli.

F. Na mate i le felia ono o le epetomate lasi.

V. Ti na fefeaki Sesu-Kilisito i lona mate?

F. Na tuku lona tino ki se tanuma-fatu, kae ifo lona Laumalie ki Ifeleno.

V. Kolea ko Ifeleno?

F. Ko le nofoaga aia na katoa i ai le u laumalie o kakai fuli ai na mate agatonu talu mei le fakatupu o le malama-nei.

V. Kolea na ifo ai le Laumalie o Sesu-Kilisito ki Ifeleno?

F. Ko le fakailo ki kaiga na nofo i ai, e vave lolotou tatae mo ia ki Selo.

V. Ti na fefeaki Sesu-Kilisito i lona tanuma-fatu?

F. Na toe tuu aia i lona aso tolu mei le mate.

V. Na fefeaki lona tuu-ake?

F. Na liliu foki lona Laumalie ki lona tino, ti toe tuu-ake ai.

V. Fakailo mai le aso o lona tuu-ake.

F. Na tuu-ake aia i le Tominika o le Pasikate.

V. Na fefeaki Sesu-Kilisito i lona tuu-ake?

F. Na toe nofo aia i malama-nei i le kau-fa po.

V. Oa?

F. O tokoi mo akonaki lona kau Apositolo.

V. Ti na fefeaki loa?

F. Na saele ake loa aia ki Selo.

V. Na fefeaki lona saele ake?

F. Na ina tanaki ona Tisipulo i Oliveto, ti o pati mo latou, ti lele ake loa aia ki Selo.

V. Fakailo mai le aso o lona saele ake.

F. Ko le Asesione.

V. Ko ai mo ia na ano ki Selo?

F. Na ano aia mo kaiga agatonu fuli ai na nofo i Ifeleno.

V. Ti e fefeaki a Sesu-Kilisito i Selo?

F. E nofo aia i le lima atamai o lona Tamana mafimafi, o ina ulufaki tatou ki lona Agai.

V. Ti e leaise koi nofo Sesu-Kilisito i malama-nei?

F. Koi nofo mai fuai aia, talie ko lona Sakalameta tapu, e agai fakafufu ai i le ata o le pane mo le vino.

V. Pe leaise toe fakasa mai lona Agai ki malama-nei?

F. E toe au aia i le aso fakamuli, o fakamau mauli mo mate.

§ 5.

LE FAKAMAULI, LONA EKELESIA I MALAMA-NEI.

V. Na fefeaki Sesu-Kilisito i lona tatae ake ki Selo?

F. Na ina momoli le Laumalie-Maokioki ki lona kau Apositolo.

V. Kolea le Laumalie-Maokioki?

F. Ko le tolu aia o Ipotasi o le Tasitolu.

V. Fakailo mai le aso na ifo ai le Laumalie-Maokioki, ki le kau Apositolo.

F. Ko le Tominika o le Penikosite.

V. Kolea na ifo ai le Laumalie-Maokioki?

F. Talie ke ina fakamakeke mo fakamalama a loto o le kau Apositolo.

V. Ka e lotou fefeaki?

F. Ka e lotou ma ave ai loa le logo fakamauli ki fenua fuli ai o le malama.

V. Kolea le logo na ave e le kau Apositolo?

F. Ko le logologo foki o le mauli na ifo mo Sesu-Kilisito, aia e igoa ko le lotu.

V. Ti na tali fefeaki le lotu e le malama?

F. Na fakaveliveli fuai foki, ka e mafola aifuai aia.

V. Koai le igoa o kaiga na tali le lotu?

F. Na lotou igoa ko kilisiteano, ko fanau a Sesu-Kilisito.

V. Pati tonu mai le uiga o kilisiteano.

F. Ko kaiga kua papitema, ti tui mo fakalogo ki le logo a Sesu-Kilisito.

V. Ti kolea le igoa o le katoa-aga o fenua kilisiteano?

F. E igoa latou ko le Ekelesia kilisiteana.

V. Kolea le Ekelesia kilisiteana?

F. Ko fenua kilisiteano fuli ai e fakalogo ki le Faasiga faifekau na fakanofo e Sesu-Kilisito.

V. Fakailo mai le Faasiga faifekau na fakanofo e Sesu-Kilisito.

F. Ko le Tui-tapu, mo le kau Epikopo mo olatou Pelepitelo; ko latou e igoa ko le Faasiga-tapu.

V. Ti e gato fuai i le Faasiga-tapu e ina taupau tonu logo a Sesu-Kilisito?

F. Io, na tuku tasifuai ki ai ana logo fakamauli ke mauli ai kaiga.

V. E fakamauli fefeaki kaiga e le Faasiga-tapu?

F. E ina fakamauli latou ki Sakalameta na tuku mai ki ai e le Atua, ke fakamolemole ai agasala o kaiga.

V. Ka kolea fuai le uiga o le u maga i lotu kesekese e leaise fakalogo ki le Faasiga-tapu?

F. Ko fakasala fuai latou, mo uea lee aoga, na faka-

tupu fuai e iki tagata; e igoa lolatou lotu, ko le lotu eletiko, talie kua lotou mavae mei le Ekelesia o Sesu-Kilisito.

V. Ti e leaise aoga le lotu eletiko?

F. E leai ai se aoga aia, e pati aifuai ko le lotu ki le Atua, ka ko le gaoi tafito aia a Satana.

V. E fefeaki le nofo o fenua i le Ekelesia o Sesu-Kilisito?

F. E lotou fekomunio-aki.

V. Kolea lolatou fekomunio-aki?

F. Ko latou e pati ko fanau a le Atua, ti e lotou kau tasi fuai mo faifaitasi alotou gaoi ki lona Agai ofaipe se kau kaiga fuai e tasi.

V. Ti ko lolotou faifaitasi feneeki e pati ko le komunio o kakai agatonu?

F. Ko ia ai e igoa ko le komunio o kakai agatonu.

V. Ti e gato fuai i fanau a le Atua e nofo i malama-nei, e faifaitasi feneeki?

F. E fekomunio-aki fuli ai lona Ekelesia fesagai i malama-nei, mo lona Ekelesia manuia, ku tatae ki lona Agai, ti mo lona Ekelesia mamae koi nofo i Pulekatolio.

§ 6.

LE IKUAGA O LE TAGATA.

V. E iku kifea le tagata?

F. E iku aia ki le mate.

V. E fefeaki le tagata i lona mate?

F. E tanu lona tino ki le kele, kae ano lona laumalie ki le Atua, ke ina fakamau aia.

V. E fakamau le tagata i lona aso mate?

F. Io, ti ko le fakamau ko ia e igoa ko le fakamau mua, e takitautokatasi fuai aia.

V. Pe toe fai se fakamau ki muli?

F. Ka tatae le aso fakamuli, ti toe fakamau fakatasi ai kakai fuli ai o le malama.

V. E fefeaki le fakamau mua?

F. E fakamau fuai le laumalie i lona mavae ake i lona tino.

V. Ti e iku kifea laumalie o kaiga i le fakamau mua?

F. Mailoga foki kaiga na mate agatonu ai, ti e ano tonu olatou laumalie ki Selo.

V. Kae fefeaki kaiga e mate mo le agasala moletale?

F. E ano olatou laumalie ki le afi lee gato o Ifeli.

V. Kae fefeaki kaiga e mate mo le agasala veniale?

F. E ano mua olatou laumalie ki Pulekatolio ti o iku ki Selo; ti e fenaaki mo kaiga e mate agatonu fuai, kae leikiaiso oki le totogi o olatou agasala.

V. Ka tatae le aso fakamuli, ti fefeaki?

F. E toe ifo mai Sesu-Kilisito o fakamau fakatasi kakai fuli ai o le malama-nei.

V. E fefeaki le fakamau fakamuli?

F. E toe au laumalie fuli ai e nofo i Selo, mo Ifeli ti mo Pulekatolio, o tasi fakaala ki gakoga o lona tino, ti tuu-ake ai fenua fuli ai o le malama, ti fakamau loa latou e Sesu-Kilisito.

V. Ti ui kifea loa kakai o le malama?

F. E tasi ano fuai mo lona tino, ki le ganea na tonu ke ano ki ai i le fakamau mua.

V. Ti e toe ano niiki ki Pulekatolio?

F. Ko le nofoaga ko ia e puli i le aso fakamuli, ka e katoa fuli ai fanau a le Atua ki lona Ekelesia manuia i Selo.

V. Kae fefeaki nea agasala?

F. Ko kaiga latou o Satana, ti e lotou katoa kiate ia i Ifeli.

V. Kolea ko Ifeli?

F. Ko le nofoaga afi aia, e mamae maù i ai temonio mo taminato.

V. Kolea ko Selo?

F. Ko le nofoaga tonu aia o le Atua e iku ki ai kakai o le Ekelesia e mate agatonu, ti e lotou maua ai le manuia mo le mauli lee gato.

§ 7.

KO FOLAFOLA E TOU TUI KI AI.

V. Ti e tou maua fefeaki le mauli lee gato i Selo?

F. Ka tou kilisiteano maokioki, ti o tou iku ki le mauli lee gato.

V. Kolea le kilisiteano maokioki?

F. Ko leia kua papitema, ti kau ki le lotu maoki, ti tui mo fakalogo ki le Atua.

V. E fefeaki le tui ki le Atua?

F. E tou tui ki folafola fuli ai na fakasa mai e lona Agai ki lona Ekelesia, ke tou tui ki ai.

V. Ti e tou iloa fefeaki folafola a le Atua e tou tui ki ai?

F. E tou iloa fuai latou i lona Ekelesia.

V. Ti ke fakasa mai niiki folafola tafito e faa fakailo mai e le Ekelesia.

F. E katoa folafola tafito e tou tui ki ai i le tosi a le kau Apositolo.

V. Fakailo mai le tosi a le kau Apositolo.

F. E kau tui ki le Atua, ko le Tamana mafimafi, aia na ina gaoi le lagi mo le kele. Ti e kau tui kia Sesu-Kilisito, ko lona Alofuai e tasi, ko lotatou Aliki; na fakatupu aia e le Laumalie-Maokioki, ti fanau aia e le Taupoou ko Malia; ti na mamae aia i le pule a Posio-Pilato, na kolusifiko ia, ti mate, ti tanu, ti ifo aia ki Ifeleno; ti tuu aia i lona aso tolu mei le mate; ti saele ake aia

ki Selo, ti agai aia i le lima atamai o le Atua ko le Tamana mafimafi, ti saele aia mei ai ke fakamau mauli mo mate.

E kau tui ki le Laumalie-Maokioki, mo le sagata Ekelesia katolika, mo le komunio o kakai agatonu, mo le fakamolemole o agasala, mo le tuu-ake o tino, mo le mauli lee gato. Amene.

V. Ti na fai le tosi ko ia e le kau Apositolo?

F. Ko latou na tanaki feneeki le u kupu i akonaki tafito e uiga ki le Atua mo lona Ekelesia.

V. Kolea e tou faa lau ai le tosi ko ia i lotatou lotu?

F. Ko le fakamailoga aia o lotatou tui ki le Atua, mo ana folafola tapu.

§ 8.

LE AGASALA MO LE VILITUTE.

V. Ti e tou fakalogo fefeaki ki le Atua?

F. E tou tuku ai le agasala ku ina tapui, ka e tou fai fuai ki le malie ku ina poloaki ke tou fai.

V. Kolea le agasala?

F. Ko le patigataa ki folafola a le Atua.

V. Fakailo mai agasala kesekese.

F. E i ai le agasala na tou tupu mo ia, e igoa aia ko le agasala olisinale; ti e i ai le agasala e tou fai tonu e tatou, ti e igoa aia ko le agasala aketuale.

V. Pe tatau fuli ai agasala?

F. E i ai le agasala lasi e mate ai le laumalie, o iku ki le veli, ti e igoa aia ko le agasala moletale; ti e i ai le agasala veniale fuai e leaise mate ai le laumalie, kae gaegae fuai aia.

V. Kolea le agasala e tou tafito vesia ki ai?

F. E tou vesia ki agasala fuli ai; kae tou tafito vesia ki le agasala moletale e mate ai le laumalie; ti e tou vesia lasi foki ki agasala kapitali.

V. Koa agasala kapitali?

F. Ko niiki agasala tafito e faa tapu i ai agasala kesekese e tou fai.

V. Fakailo mai agasala kapitali.

F. Ko agasala kapitali e fitu; ko le fianealasi, mo le fulupipiki, mo le oliveli, mo le finenonofo, mo le kai fakavale, mo le ita, mo le gasueveli.

V. Pati mai loa le malie e tou fai ki le Atua.

F. E tou taupau vilitute fuli ai e uiga ki le Atua, ti mo vilitute e uiga mai kia tatou mo kaiga.

V. Fakailo mai vilitute e uiga ki le Atua.

F. Ko le Fite, mo le Sepe, mo le Kalitate.

V. Kolea le Fite?

F. Ko le tui makeke aia ki le Atua, mo ana folafola fuli ai e fakasa mai e lona Ekelesia.

V. Kolea le Sepe?

F. Ko le nofo amanaki fuai ki le kalasia o le Atua i malama-nei, ti mo lona kololia i Selo, peka tou agatonu ki lona Agai.

V. Kolea le Kalitate?

F. Ko le alofa aia ki le Atua mo kaiga fuli ai.

V. E fefeaki le alofa ki le Atua mo kaiga?

F. E tou tafito alofa ki le Atua, ti tou alofa loa ki kaiga ofaipe lotatou alofa kia tatou.

V. Fakailo mai loa vilitute e uiga mai kia tatou.

F. Ko le poto fakaatua, mo le makeke fakalaumalie mo le loto taofi ki le tonu, ti mo le maokioki. Ko vilitute tafito latou e fakatotonu ki ai atatou aga mo lotatou loto ke tonu ki kaiga mo tatou.

§ 9.

KO PELESEPETO A LE ATUA MO LE EKELESIA.

V. E fakamailoga fefeaki lotatou taupau o vilitute fuli ai?

F. E fakamailoga ai ki lotatou patigaofie ki pelesepeto a le Atua mo lona Ekelesia.

V. Koa pelesepeto a le Atua?

F. Ko ana folafola na ina fakatotonu ki ai latatou aga e fai ki lona Agai, ti mo latatou aga e fai ki kaiga mo tatou.

V. Ti ko folafola e fia a le Atua?

F. Ko ana folafola tafito e kau-agafulu; e uiga iki ki le Atua, ti e uiga iki kia tatou mo kaiga.

V. Fakailo mai folafola e kau-agafulu a le Atua.

F. Na ina poloaki ai: 1. Ke tou tausi malie, ti tou tausi tasifuai ki lona Agai. 2. Ke tou fakapoipoi ki lona suafa tapu. 3. Ke tou taupau ke malie lona Aso-tapu. 4. Ke tou fakapoipoi ki otatou matua. 5. Ke aua se tou tukipo. 6. Aua se tou totolo mo feauaki. 7. Aua se tou kaiaa. 8. Aua se tou loisii ki kaiga. 9. Aua se tou oli ki se avaga kese. 10. Ti aua se tou oli valea ki se nea o se kaiga.

V. Fakamaui mai le uiga tafito o folafola e kau-agafulu.

F. Ko le uiga tonu o folafola e kau-agafulu, ke tou tafito alofa ki le Atua, ti tou alofa loa ki kaiga fuli ai ofaipe lotatou alofa kia tatou, talie ko le Atua.

V. Ti koa pelesepeto a le Ekelesia?

F. Ko iki fono e fai e le Ekelesia, ke tou fakalogo ki ai i lotatou tausi ki le Atua.

V. Fakailo mai pelesepeto a le Ekelesia.

F. Ko ona pelesepeto tafito e ono, e uiga mai kia tatou fuli ai.

V. Ti ke fakailo mai latou.

F. Na ina poloaki: 1. Ke tou tausi malie aso faka-aliki ku ina tapui. 2. Ke tou taupau le Misa i aso faka-aliki, ti mo Tominika fuli ai. 3. Ke aua se tou sala se fetuu mo lotatou kofesio. 4. Ke tou komunio i le temi-

pasikate. 5. Ke tou sesunio i aso ku ina fakatonu ke tou sesunio ai. 6. Ke tou taupau le Faasiga-tapu.

V. Kolea e tou fakalogo ai ki le Ekelesia?

F. Talie na poloaki e Sesu-Kilisito ke tou fakalogo ki lona Ekelesia ofaipe lotatou fakalogo kiate ia.

§ 10.

KO SAKALAMETA.

V. E tou mafai ia tatou fuai le tui mo le fakalogo malie ki le Atua?

F. Ka o tou kau mo le Atua o ina tokoi tatou ki lona kalasia, ti o tou ma tui mo fakalogo malie ki le Atua.

V. Kolea le kalasia o le Atua?

F. Ko le koloa fakalaumalie e soli mai e le Atua ke tokoi ai ti mo teu lotatou laumalie.

V. E tou maua fefeaki le kalasia o le Atua?

F. E tou maua aia i Sakalameta mo le kole.

V. Koa Sakalameta?

F. Ko niiki tootooga tapu na tuku mai e Sesu-Kilisito mo gaoi lotatou laumalie.

V. Ko sakalameta e fia?

F. Ko sakalameta e fitu.

V. Fakailo mai latou.

F. Ko le Papitema, mo le Kofilimasio, mo le Eukalisitea, mo le Penitenia, mo le Etelemosio, mo le Oloto, ti mo le Matelimonio.

V. Kolea le Papitema?

F. Ko le sakalameta aia e fakamolemole ai le agasala olisinale, ti fakanofo tatou ko kilisiteano, ko fanau a le Atua mo lona Ekelesia.

V. Fakailo mai fakapapau tapu e fai i le Papitema.

F. E fakapapau ai ki le Atua ke tiaki Satana mo

ana fakäsala kesekese, ka e fakalogo tasifuai kia Sesu-Kilisito, mo ana folafola tapu.

V. Kolea le Kofilimasio?

F. Ko le sakalameta aia e tou maua ai le Laumalie-Maokioki mo ona kalasia fuli, ke tou kilisiteano maokioki ai.

V. Kolea le Eukalisitea?

F. Ko le sakalameta aia e tou maua ai Sesu-Kilisito i le ata o le pane mo le vino.

V. Kolea le Penitenia?

F. Ko le sakalameta aia e fakamolemole agasala e fai i le sili o le Papitema.

V. Kolea le Etelemosio?

F. Ko le sakalameta e fofoa aia ki laumalie mo tino o kaiga e masaki gaegae.

V. Kolea le Oloto?

F. Ko le sakalameta aia e fakanofo le Faasiga-tapu.

V. Kolea le Matelimonio?

F. Ko le sakalameta aia e fakatapu ai le tau-avaga mo tuku ake ki ai le kalasia, ke lā manuia ai ti fai ke malie olā aga i avaga.

§ 11.

LE PENITENIA.

V. E fefeaki lotatou taupau o le u sakalameta?

F. E tuatasi fuai lotatou tali iki sakalameta, ka ko sakalameta e lua e tou nofo taupau fuai i temi fuli o lotatou mauli.

V. Fakailo mai sakalameta e tou nofo taupau aifuai.

F. Ko le Penitenia mo le Eukalisitea.

V. Fakamaui mai mua le uiga o le Penitenia.

F. Ko le sakalameta aia e fakamolemole ai agasala kesekese e tou faa fai i le sili o le Papitema.

V. E puli fefeaki otatou agasala i le Penitenia?

F. E tou kofesio latou ki le pelepitelo, ti e ina fakamolemole latou ki le apesolusio.

V. Kolea le kofesio?

F. Ko le vevete o agasala ki se pelepitelo faifekau, talie ke ina fakamolemole latou ki le apesolusio.

V. E fefeaki le fai o le kofesio?

F. E fakamanamanatu mua agasala na tou fai, ti tou vevete loa latou i le kofesioaga.

V. Fakailo mai latatou aga i le kofesioaga.

F. E tou tuutuli i ai o fakamailoga le koluse, ti tou pati loa: Tapuaki mai, loku Tamana, talie ku kau agasala.

E kau vete ki le Atua mafimafi, ti mo sagata Malia taupoou loa, ti mo sagato Mikaelo Alekaselo, mo sagato Soane-Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa ai; io, e kau vete ki ai ti mo koe, loku Tamana, ku kau agasala ai i loku loto mo loku gutu, mo aku gaoi foki.

V. Koa nea e fai loa?

F. E fakailo mua le temi o lotatou kofesio fakamuli, pe na tou apesolusio pe leai, ti mo le satifakesio na fakatotonu mai, pe na tou fai aia pe leai.

V. Ti e fefeaki loa?

F. Ti o tou vevete agasala fuli ai ku tou iloa i lotatou loto; ka oki ai, ti pati loa: Io, e kau vete atu, loku Tamana, aku agasala fuli-nei mo aku agasala na galo i loku fuafua galo, mo aku agasala mago foki; io, ku kau agaveli ai ki le Atua, ti e kau fakasemala ai; koia e kau kole atu ai, loku Tamana, ke ke tuku mai se totogi o aku agasala, ka ke apesolusio au, peka kau feala.

Io, ku kau agasala, ti ko laku agaveli, ko laku agaveli fuai. Koia e kau kole ai kia sagata Malia taupoou loa, ti mo sagato Mikaele Alekaselo, mo sagato Soane-

Patita, mo le kau sagato Apositolo ko Petelo mo Paulo, ti mo Sagato katoa ai; io, e kau kole ki ai, ti mo koe, loku Tamana, ke ke ulufaki au ki le Aliki ko lotatou Atua.

V. Ka oki aia, ti fefeaki?

F. E tou fakalogo loa ki le Matua-tapu; ti kapau e leaise ina apesolusio tatou, ti tou malieia foki; kapau e ina apesolusio tatou, ti tou punou o tali fakamalu le tootooga fakamauli, ti tou lau ai le kole fakasemala.

V. Fakailo mai le kole fakasemala.

F. Ko loku Atua mo loku Tamana agamalie, e kau vete atu ki lou Agai aku agasala fuli ai; io, ku kau agasala, ti e kau fakasemala ai i aku agasala, talie ko lou agamalie mo lou manava-alofa, ti ke fakalogo mai ki loku loto mamae ti ke fakamolemole aku agasala talie ko Sesu-Kilisito, ko loku Fakamauli, ti aumai ke gato ai-la laku agaveli ki lou Agai alofa.

V. Ka oki le kofesio, ti fefeaki?

F. E tou ano loa o fakafetai, mo fakamamae, ki le Atua, ti tou fai le satifakesio na fakatotonu mai e le Matua-tapu.

V. Kolea le satifakesio?

F. Ko le totogi aia o atatou agasala, ko le fakamalie foki ki le Atua mo kaiga na tou sala ki ai.

V. Pe gato fuai i le vevete o atatou agasala, ti puli loa latou i le apesolusio?

F. Leai, ka o tou vevete latou, mo tou vesia ki ai, ti tou pau foki ke totogi latou, ti o puli latou i le apesolusio.

V. Ko nea e fia e kau ki le Penitenia?

F. Ko nea e fa e kau ki le Penitenia: ko le kofesio, mo le kotelisio, mo le satifakesio, ti mo le apesolusio e fakamolemole ai agasala.

V. Fakailo tonu mai le uiga o le kotelisio.

F. Ko 'le mamae aia o le loto mo le vesia ki agasala, ti mo le fakapapau foki ke aua se toe fai latou.

V. Ti ko le nea aoga lasi ko le kotelisio.

F. Ko le nea e tafito aoga aia i le Penitenia, se ka o tou vesia ki otatou agasala, ti o puli latou i le apesolusio.

§ 12.

LE EUKALISITEA.

V. Fakailo mai loa le tasi sakalameta e tou nofo taupau aifuai.

F. Ko le Eukalisitia.

V. Fakamaui mai le uiga o le Eukalisitea.

F. Ko le sakalameta e agai fakafufu i ai Sesu-Kilisito i le ata o le pane mo le vino.

V. Ti e tou soko fefeaki ki le Eukalisitea?

F. E tou soko ki ai i le komunio.

V. Ti ke fakailo tonu mai le uiga o le komunio.

F. Ko le tali aia o le Eukalisitea, aia e tou maua ai Sesu-Kilisito i lotatou loto.

V. Ti e tou maua maoki Sesu-Kilisito i le komunio?

F. Io, e tou maua katoa ai lona tino, mo lona toto, mo lona laumalie, mo lona Atua.

V. E fefeaki lotatou tali malie a Sesu-Kilisito i le komunio?

F. Ka tou fia komunio, ti tou teu ke malie lotatou tino mo lotatou laumalie.

V. E tou teu fefeaki lotatou tino ki le komunio?

F. E fakaaukai lotatou tino i le pogipogi e tou teu komunio ai, ti tou fai lotatou nea lava ke malie, talie ko le Aliki e saele mai.

V. E fakaaukai fefeaki?

F. E leaise tou kai, ti e leaise tou inu foki ki se nea talu mei le vaeluamaliepo, o au ki le komunio.

V. Fakailo mai loa le teu o lotatou laumalie pe fefeaki aia?

F. Ka o mea lotatou loto, ti tokaga lasi ki le Aliki, ti o aoga lotatou feilogaki mo lona Agai.

V. E fakamea fefeaki lotatou loto?

F. E tou kofesio mua, ti tou kofesio ke malie foki talie ke mea ai lotatou loto, kae malie lotatou Tali-aliki.

V. Ka tou komunio mo le agasala moletale ti fefeaki?

F. Ko le nea veli ai lotatou komunio mo le agasala moletale, ko le malaia lasi aia, so ko le tukipo tonu aia ki le Aliki.

V. Koa nea e fai peka ofi le komunio?

F. Ka vave le komunio ti tou lau fakamaokioki le u kupu i kole i le teu komunio.

V. Fakailo mai le u kupu i kole i le teu komunio.

F. Sesu, ko loku Aliki, e kau tui makeke e ke agai maoki i le Eukalisitea, ti e kau maua i ai lou tino, mo lou toto, mo lou laumalie, ti mo lou Atua foki.

Sesu, ko loku Atua, na ke folafola mai, ka soko atu se kilisiteano ki lou Agai i le Eukalisitea, ti e mauli ai aia o tuputupua; ti ke saele mai kiate au, talie ke kau maua ai lou kalasia i lalo-nei, ka e kau tatae atu ai ki Selo, ke kau mamata ai kiate koe ko le Tupuaga o le kololia lee gato.

Ko loku Atua mo loku Fakamauli, kua lasi ai lou alofa kiate au, ko lenei e ke soli mai lou Agai kiate au, ti ku kau alofa ai kiate koe, ti ke tuku mai lou kalasia ke kau mauli mo mate i lou alofa.

Sesu, ko loku Aliki mo loku Atua, ko le tafito a koe o le maokioki, ka ko au-nei ko le agasala fuai, ti e leaise kau aoga ki lou Agai mafimafi, ka ke epa mai fuai kiate au mo ke folafola mai fuai, ti e mauli loku laumalie.

Sesu, ko loku Atua, e oli atu loku laumalie ki lou

Agai, ko koe ko loku manuia lee gato, ti ke alofa mai o saele mai kiate au, ti ke agai iate au, ka e tā nonofo maù aifuai mo lou Agai.

V. Ti e fefeaki le fai o le komunio?

F. E tou tuu ake loa, o ku-lima, mo ano fakamalie ki le tapula-komunio, o tuutuli i ai; ti folasi le kie-komunio ki lotatou mua, ti tuu tonu lotatou ulu, o tio fakaalofalofa otatou mata ki le Ositea tapu e agai ai le Aliki, ti fakamaga fakamalie fuai lotatou gutu o tali ai le Ositea tapu.

V. Koa nea e fai i le sili o le komunio?

F. E fakamatule loa lotatou ulu mo otatou mata ki lalo, o atolasio ki le Aliki; ti aua se kapa otatou lima ki le Ositea tapu, kae tou fakamaopoopo aia i lotatou gutu o folo fakamalie aia.

V. Ti e fefeaki loa.

F. E tou tuu loa o ano ku-lima ai fuai ki lotatou nofoaga.

V. Ti tou fefeaki i ai?

F. E tou fakamamae, o atolasio mo fakafetai foki kia Sesu-Kilisito kua agai i lotatou loto; ti tou fai ai le u kupu i kole i le sili o le komunio.

V. Laû mai le u kupu i kole i le sili o le komunio.

F. Sesu, e kau su ki lou Agai, ko le Alo a koe o le Atua, ti na ke mate talie ke mauli ai le malama agasala; io, ku kau su atu ki lou Agai, ti e kau su fakatasi mo le kau Aselo, ti mo Sagato fuli ai e nofo i Selo.

Aliki Sesu, na ke tio mai kiate au: na kau masaki ti na ke fakamauli au; na kau mativa ti na ke fakakoloa ai au; ti e kau totogi fefeaki lou alofa kiate au? E kau fakafetai fuai mo vikiviki fuai ki lou suafa; ti e kau sua fuai ki lou Agai alofa.

Ko loku Atua, e kau totogi fefeaki kiate koe le ka-

lasia lasi na ke tuku mai kiate au? E ke agai maoki iate au, ti e kau tuku atu mo ou loku tino mo loku laumalie; io, e kau tuku atu ai ki lou kololia, ti ke usiate koe mai fuai kiate au.

Ko loku Fakamauli, ku kau iate koe, ti aua se ke tuku le fili ke ina toe kaiaa loku koloa e nofo mo au i loku loto; fakapuli iate au agasala fuli ai; tokoi loku loto, ke kau ma lolomi ai fakasala, ti ke taofi loku manuia, ke kau agatonu loa ai ki au folafola tapu. Amene.

V. Koa nea e aoga ke tou fai foki?

F. Ka oki lotatou komunio ti aua se tou ano vave ki tafa; kae tou nofo mua o fakamaopoopo lotatou loto, mo lotatou tino, o fakafetai mo atolasio ki le Aliki.

V. E fefeaki latatou aga i le aso e tou komunio ai?

F. E tou nofo manamanatu aifuai ki le Aliki alofa na tou feilogaki mo ia, ti tou fakafetai aifuai ki lona Agai.

§ 13.

LE KOLE.

V. Fakailo mai le tasi a nea e tou maua ai le kalasia o le Atua.

F. Ko le tasi a nea e tou maua ai le kalasia o le Atua, ko le kole.

V. Kolea le kole?

F. Ko le siki ake o lotatou loto ki le Atua, o atolasio foki mo fakafetai, ti mo fakamamae ki lona Agai, kae tou maua ai lona alofa mo lona kalasia.

V. E fefeaki lotatou kole?

F. Ko le finegalo o le Atua ke tou nofo kole fuai ki lona Agai i aso fuli ai.

V. E fefeaki lotatou nofo kole maù aifuai?

F. E tou taupau ai tootooga kesekese o le lotu, ti tou fai fuai atatou gaoi fakamalama, mo fanaki fuai, ti

mo fakilogo malie ki le Atua, ti o pati ku tou nofo kole fuai i aso fuli ai.

V. E fefeaki le kamata o lotatou kole?

F. E tou fakamailoga mua le koluse, ti o tou kole.

V. Kolea le fakamailoga o le koluse?

F. Ko le fakamailoga aia o le kilisiteano.

V. E fefeaki le fai o le fakamailoga o le koluse?

F. E siki ake le lima atamai ki le lae, ti tuku loa ki le fatafata, ti avake loa ki le uma sema, ti siki mei ai ki le uma atamai, mo pati: I le suafa o le Tamana, mo le Alo, mo le Laumalie-Maokioki. Amene.

V. Kolea le uiga o le fakamailoga o le koluse?

F. Ko le fetapa ki le suafa malie o le Tasitolu-tapu, ti ko le fakamanatu foki ki le mate o Sesu-Kilisito i le koluse.

V. Pe gatofuai le fakamailoga o le koluse i otatou kole?

F. Ko le nea malie ke tou nofo fai fuai le fakamailoga o le koluse i atatou kole mo atatou gaoi foki, ti mo lotatou nofo veli e fai i le malama-nei.

V. Ti ke fakailo mai loa iki kupu i kole e tafito aoga ki le Atua.

F. Ko le kole e tafito aoga, ko le kole fakaaliki.

V. Kolea le kole fakaaliki?

F. Ko le kole na ako tonu mai e Sesu-Kilisito.

V. Lau mai le kole fakaaliki.

F. Ko lomotou Tamana e i Selo, ke tapusa lou suafa; ke aumai lau pule; ke fai lou finegalo e le kele ofaipe i Selo. Ke soli mai somatou nea kai i le aso-nei; ti ke fakamolemole omatou agasala, ofaipe lomatou fakamolemole kia latou e agasala mai kia matou; ti aua se ke tuku matou ki le oli veli, kae fakamauli matou mei le veli. Amene.

V. Fakailo mai se tasi a kole e aoga ke tou fai.

F. Ko le kole e faa fai e le Ekelesia ki lotatou ulufaga, ko le fetapa a le Aselo.

V. Fakailo mai le fetapa a le Aselo.

F. Alofa, Malia, e ke apele i kalasia; e iate koe le Aliki; e ke manuia a koe i fafine fuli ai, ti e manuia Sesu, ko le fua o lou alo.

Sagata Malia, ko le Tinana o le Atua, ulufaki matou agasala i le aso-nei, ti mo le aso o lomatou mate. Amene.

KO LE SAELE AKE O SESU KI SELO.

FAKAMAOPOOPOGA KESEKESE

O

KUPU FAKALATINA.

ANTE MISSAM.

I LE ASEPELESIO.

Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor. *Ps.* Miserere mei, Deus, * secundum magnam misericordiam tuam. V. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. * Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen. *Repet.* Asperges.

I LE TEMI PASIKATE.

Vidi aquam egredientem de templo a latere dextro, alleluia; et omnes ad quos pervenit aqua ista, salvi facti sunt, et dicent: Alleluia, alleluia.

Ps. Confitemini Domino, quoniam bonus, * quoniam in sæculum misericordia ejus. Gloria Patri, etc.

V. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam. (*T. P.* Alleluia.)

R. Et salutare tuum da nobis. (*T. P.* Alleluia.)

V. Domine, exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Exaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus: et mittere digneris sanctum Angelum tuum de cœlis, qui custodiat, foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

AD MISSAM.

I LE KYRIE.

Kyrie eleison (3). Christe eleison (3). Kyrie eleison (3).

I LE GLORIA.

Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi, propter magnam gloriam tuam. Domine Deus, Rex cœlestis, Deus Pater omnipotens. Domine Fili unigenite, Jesu Christe. Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis. Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus. Tu solus Altissimus, Jesu Christe. Cum Sancto Spiritu, in gloria Dei Patris. Amen.

I LE CREDO.

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli et terræ, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, *et homo factus est.* Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum Scripturas. Et

ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos; cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum et vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et Unam, Sanctam, Catholicam et Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

I LE SANCTUS.

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

I LE ELEVASIO.

O salutaris Hostia,
Quæ cœli pandis ostium,
Bella premunt hostilia;
Da robur, fer auxilium.

Uni trinoque Domino
Sit sempiterna gloria;
Qui vitam sine termino
Nobis donet in patria. Amen.

I LE AGNUS DEI.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

NIIKI KUPU FAKALATINA

KI LE TAUSI O LE MISA.

I LE KAMATAAGA O LE MISA E TUUTULI LE KELELIKO I LE SEMA O LE PELEPITELO O TALI ONA KUPU, O FENAAKI:

† In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.

Pelepitelo. Introibo ad altare Dei.

Keleliko. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.

P. Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta; ab homine iniquo et doloso erue me.

K. Quia tu es, Deus, fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

P. Emitte lucem tuam et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.

K. Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam.

P. Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus; quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me?

K. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi; salutare vultus mei et Deus meus.

P. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

K. Sicut erat in principio et nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

P. Introibo ad altare Dei.

K. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.

P. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

K. Qui fecit cœlum et terram.

P. Confiteor Deo omnipotenti, etc.

K. Misereatur tui, omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam. *P.* Amen.

K. Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni-Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi, Pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Joannem-Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et te, Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

P. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducat vos ad vitam æternam. *K.* Amen.

P. Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

K. Amen.

P. Deus, tu conversus vivificabis nos.

K. Et plebs tua lætabitur in te.

P. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

K. Et salutare tuum da nobis.

P. Domine, exaudi orationem meam.

K. Et clamor meus ad te veniat.

P. Dominus vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

P. Kyrie, eleison. *K.* Kyrie, eleison.

P. Kyrie, eleison. *K.* Christe, eleison.

P. Christe, eleison. *K.* Christe, eleison.

P. Kyrie, eleison. *K.* Kyrie, eleison.

P. Kyrie, eleison.

Gloria in excelsis Deo, etc., p. 403.

P. Dominus vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

P. Per omnia sæcula sæculorum. *K.* Amen.

I le sili o le *Epistola,* e tali: *Deo gratias.* Ti o siki ake le tosi ki le fetuu o le Evaselio.

P. Dominus vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

P. Sequentia sancti Evangelii secundum, etc.

K. Gloria tibi, Domine.

I le sili o le Evaselio, e tali: *Laus tibi, Christe.*

Credo, etc., p. 403.

P. Dominus vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

Ti o ano le keleliko, o avake le vino mo le vai ki le pelepitelo, ti ka oki lana fanófano, e toe ano le keleliko o tuutuli i lona tuutuli-aga.

P. Orate, fratres, etc.

K. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis, ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiæ suæ sanctæ.

P. Per omnia sæcula sæculorum. *K.* Amen.

P. Dominus vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

P. Sursum corda.

K. Habemus ad Dominum.

P. Gratias agamus Domino Deo nostro.

K. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, æquum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus. Qui cum unigenito Filio tuo et Spiritu Sancto unus es Deus, unus es Dominus; non in unius singularitate personæ, sed in unius Trinitate substantiæ. Quod enim de tua gloria, revelante te, credimus, hoc de Filio tuo, hoc de Spiritu Sancto, sine differentia discretionis sentimus. Ut in confessione veræ sempiternæque Deitatis et in personis proprietas, et in essentia unitas, et in majestate adoretur æqualitas; quam laudant Angeli, atque Archangeli, Cherubim quoque ac Seraphim, qui non cessant clamare quotidie, una voce dicentes:

Sanctus, Sanctus, Sanctus, etc. — Hosanna in excelsis. p. 404.

E fakatagi le pele i le *Sanctus,* e fakatagi foki i le Elevasio, ti toe fakatagi loa i le Komunio.

O salutaris, etc., p. 404.

P. Per omnia sæcula sæculorum. *K.* Amen.

OREMUS.

Præceptis salutaribus moniti, et divina institutione formati, audemus dicere:

Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum; adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua sicut in cœlo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris; et nos inducas in tentationem;

K. Sed libera nos a malo.

P. Per omnia sæcula sæculorum. *K.* Amen.

P. Pax Domini sit semper vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

Agnus Dei, etc., p. 404.

Ka sili le Komunio, ti ano le keleliko o avake le vino mo le vai ki le pelepitelo, ti siki-ake loa le tosi, ki le fetuu o le *Epistola.*

P. Dominus vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

P. Ite, Missa et, *(pe)* Benedicamus Domino.

K. Deo gratias.

I Misa ulufaki-mate.

P. Requiescant in pace. *K.* Amen.

P. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus. *K.* Amen.

P. Dominus vobiscum.

K. Et cum spiritu tuo.

P. Initium *(pe)* sequentia sancti Evangelii, etc.

K. Gloria tibi, Domine.

I le sili o le Evaselio fakamuli, e tali: *Deo gratias.*

Sub tuum, etc. p. 440.

DOMINICA AD VESPERAS.

Deus, in adjutorium meum intende.

Domine, ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto: *

Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen. Alleluia, *(pe)* Laus tibi, Domine, Rex æternæ gloriæ.

PSALMUS 109.

Ant. Dixit Dominus, etc.

Dixit Dominus Domino meo: * Sede a dextris meis.

Donec ponam inimicos tuos, * scabellum pedum tuorum.

Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion: * dominare in medio inimicorum tuorum.

Tecum principium in die virtutis tuæ, in splendoribus sanctorum; * ex utero ante luciferum genui te.

Juravit Dominus et non pœnitebit eum: * tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Dominus a dextris tuis: * confregit in die iræ suæ reges.

Judicabit in nationibus, implebit ruinas: * conquassabit capita in terra multorum.

De torrente in via bibet; * propterea exaltabit caput.

Gloria Patri, etc.

Ant. Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis.

PSALMUS 110.

Ant. Fidelia, etc.

Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, * in consilio justorum et congregatione.

Magna opera Domini, * exquisita in omnes voluntates ejus.

Confessio et magnificentia opus ejus, * et justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus: * escam dedit timentibus se.

Memor erit in sæculum testamenti sui; * virtutem operum suorum annuntiabit populo suo.

Ut det illis hæreditatem gentium: * opera manuum ejus, veritas et judicium.

Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in sæculum sæculi, * facta in veritate et æquitate.

Redemptionem misit populo suo, * mandavit in æternum testamentum suum.

Sanctum et terribile nomen ejus, * initium sapientiæ timor Domini.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum, * laudatio ejus manet in sæculum sæculi.

Gloria Patri, etc.

Ant. Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in sæculum sæculi.

PSALMUS 111.

Ant. In mandatis, etc.

Beatus vir qui timet Dominum: * in mandatis ejus volet nimis.

Potens in terra erit semen ejus: * generatio rectorum benedicetur.

Gloria et divitiæ in domo ejus, * et justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis, * misericors et miserator et justus.

Jucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in judicio, * quia in æternum non commovebitur.

In memoria æterna erit justus, * ab auditione mala non timebit.

Paratum cor ejus sperare in Domino, confirmatum est cor ejus: * non commovebitur, donec despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi, * cornu ejus exaltabitur in gloria.

Peccator videbit et irascetur, dentibus suis fremet et tabescet: * desiderium peccatorum peribit.

Gloria Patri, etc.

Ant. In mandatis ejus cupit nimis.

PSALMUS 112.

Ant. Sit nomen Domini, etc.

Laudate, pueri, Dominum: * laudate nomen Domini.

Sit nomen Domini benedictum: * ex hoc nunc et usque in sæculum.

A solis ortu usque ad occasum: * laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus, * et super cœlos gloria ejus.

Quis sicut Dominus Deus noster qui in altis habitat, * et humilia respicit in cœlo et in terra?

Suscitans a terra inopem, * et de stercore erigens pauperem,

Ut collocet eum cum principibus: * cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo, * matrem filiorum lætantem.

Gloria Patri, etc.

Ant. Sit nomen Domini benedictum in sæcula.

PSALMUS 113.

Ant. Nos qui vivimus, etc.

In exitu Israel de Ægypto: * domus Jacob de populo barbaro.

Facta est Judæa sanctificatio ejus: * Israel potestas ejus.

Mare vidit et fugit: * Jordanis conversus est retrorsum.

Montes exultaverunt ut arietes, * et colles sicut agni ovium.

Quid est tibi, mare, quod fugisti? * et tu, Jordanis, quia conversus es retrorsum?

Montes, exultastis sicut arietes, * et colles sicut agni ovium.

A facie Domini mota est terra, * a facie Dei Jacob.

Qui convertit petram in stagna aquarum, * et rupem in fontes aquarum.

Non nobis, Domine, non nobis; * sed nomini tuo da gloriam, super misericordia tua et veritate tua.

Nequando dicant gentes: * Ubi est Deus eorum?

Deus autem noster in cœlo, * omnia quæcumque voluit fecit.

Simulacra gentium argentum et aurum, * opera manuum hominum.

Os habent, et non loquentur: * oculos habent, et non videbunt.

Manus habent, et non palpabunt: pedes habent, et non ambulabunt: * non clamabunt in gutture suo.

Similes illis fiant qui faciunt ea: * et omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel speravit in Domino: * adjutor eorum et protector eorum est.

Domus Aaron speravit in Domino: * adjutor eorum et protector eorum est.

Qui timent Dominum speraverunt in Domino: * adjutor eorum et protector eorum est.

Dominus memor fuit nostri, * et benedixit nobis.

Benedixit domui Israel: * benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus qui timent Dominum; * pusillis cum majoribus.

Adjiciat Dominus super vos, * super vos et super filios vestros.

Benedicti vos a Domino, * qui fecit cœlum et terram.

Cœlum cœli Domino; * terram autem dedit filiis hominum.

Non mortui laudabunt te, Domine, * neque omnes qui descendunt in infernum.

Sed nos qui vivimus, benedicimus Domino: * ex hoc nunc et usque in sæculum.

Gloria Patri, etc.

Ant. Nos qui vivimus, benedicimus Domino.

I le temi Pasikate: Alleluia, alleluia, alleluia.

I niiki aso, *Laudate Dominum,* p. 450.

CAPITULUM (2. Cor. 1).

Benedictus Deus, et Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. R. Deo gratias.

HYMNUS.

Lucis Creator optime,
Lucem dierum proferens,
Primordiis lucis novæ,
Mundi parans originem.

Qui mane junctum vesperi
Diem vocari præcipis,
Illabitur tetrum Chaos,
Audi preces cum fletibus.

Ne mens gravata crimine
Vitæ sit exul munere,
Dum nil perenne cogitat,
Seseque culpis illigat.

Cœleste pulset ostium:
Vitale tollat præmium:
Vitemus omne noxium:
Purgemus omne pessimum.

Præsta, Pater piissime,
Patrique compar Unice,
Cum Spiritu Paraclito,
Regnans per omne sæculum.
Amen.

V. Dirigatur, Domine, oratio mea.
R. Sicut incensum in conspectu tuo.

CANTICUM BEATÆ MARIÆ VIRGINIS (Luc. 1, 46).

Magnificat * anima mea Dominum.

Et exultavit spiritus meus * in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: * ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est, * et sanctum nomen ejus.

Et misericordia ejus a progenie in progenies, * timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: * dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede, * et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis, * et divites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum, * recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros: * Abraham et semini ejus in sæcula.

Gloria Patri, etc.

I le sili o le *Magnificat*, e sua loa le *Antiphona* ti mo fai loa le *oratio*.

VESPERÆ

IMMACULATÆ CONCEPTIONIS B. M. VIRGINIS.

IN I. VESPERIS.

Deus, in adjutorium meum intende.

Domine, ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, et nunc, et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

Alleluia, *(pe)* Laus tibi: Domine, Rex æternæ gloriæ.

PSALMUS 109.

Ant. Tota pulchra es, etc.

Dixit Dominus Domino meo, etc., p. 409.

Ant. Tota pulchra es, Maria, et macula originalis non est in te.

PSALMUS 112.

Ant. Vestimentum tuum, etc.

Laudate pueri Dominum, etc., p. 411.

Ant. Vestimentum tuum candidum quasi nix, et facies tua sicut sol.

PSALMUS 121.

Ant. Tu gloria Jerusalem, etc.

Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi: * in domum Domini ibimus.

Stantes erant pedes nostri, * in atriis tuis Jerusalem.

Jerusalem, quæ ædificatur ut civitas: * cujus participatio ejus in idipsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini, * testimonium Israel ad confitendum nomini Domini.

Quia illic sederunt sedes in judicio: * sedes super domum David.

Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem, * et abundantia diligentibus te.

Fiat pax in virtute tua: * et abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos, et proximos meos, * loquebar pacem de te.

Propter domum Domini Dei nostri, * quæsivi bona tibi.

Gloria Patri, etc.

Ant. Tu gloria Jerusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri.

PSALMUS 126.

Ant. Benedicta, etc.

Nisi Dominus ædificaverit domum, * in vanum laboraverunt qui ædificant eam.

Nisi Dominus custodierit civitatem, * frustra vigilat qui custodit eam.

Vanum est vobis ante lucem surgere: * surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris.

Cum dederit dilectis suis somnum: * ecce hæreditas Domini, filii: merces, fructus ventris.

Sicut sagittæ in manu potentis, * ita filii excussorum.

Beatus vir qui implevit desiderium suum ex ipsis: * non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta.

Gloria Patri, etc.

Ant. Benedicta es tu, Virgo Maria, a Domino Deo, excelsa præ omnibus mulieribus super terram.

PSALMUS 147.

Ant. Trahe nos, etc.

Lauda, Jerusalem, Dominum, * lauda Deum tuum, Sion.

Quoniam confortavit seras portarum tuarum: * benedixit filiis tuis in te.

Qui posuit fines tuos pacem: * et adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terræ: * velociter currit sermo ejus.

Qui dat nivem sicut lanam; * nebulam sicut cinerem spargit.

Mittit crystallum suam sicut buccellas: * ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?

Emittet verbum suum, et liquefaciet ea: * flabit spiritus ejus, et fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Jacob, * justitias et judicia sua Israel.

Non fecit taliter omni nationi; * et judicia sua non manifestavit eis.

Gloria Patri, etc.

Ant. Trahe nos, Virgo Immaculata, post te curremus in odorem unguentorum tuorum.

CAPITULUM (Prov. 8).

Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio. Ab æterno ordinata sum, et ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram. Deo gratias.

HYMNUS.

Ave, maris stella,
Dei Mater alma,
Atque semper virgo
Felix cœli porta.

Sumens illud Ave
Gabrielis ore,
Funda nos in pace,
Mutans Evæ nomen.

Solve vincla reis,
Profer lumen cæcis,
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.

Monstra te esse matrem,
Sumat per te preces,
Qui pro nobis natus,
Tulit esse tuus.

Virgo singularis,
Inter omnes mitis,
Nos culpis solutos
Mites fac et castos.

Vitam præsta puram,
Iter para tutum,
Ut videntes Jesum
Semper collætemur.

Sit laus Deo Patri,
Summo Christo decus,
Spiritui sancto,
Tribus honor unus. Amen.

V. Immaculata Conceptio est hodie sanctæ Mariæ Virginis.
R. Quæ serpentis caput virgineo pede contrivit.

In officio votivo.

V. Immaculata Conceptio tua, Dei Genitrix Virgo.

R. Gaudium annuntiavit universo mundo.

Ad Magnificat, *Ant.* Beatam me dicent, etc.

Canticum Magnificat anima mea, p. 413.

Ant. Beatam me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna qui potens est. Alleluia.

ORATIO.

Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum præparasti; quæsumus, ut qui ex morte ejusdem Filii tui prævisa, eam ab omni labe præservasti, nos quoque mundos ejus intercessione ad te pervenire concedas.

Per eumdem Dominum, etc.

Benedicamus Domino. Deo gratias.

Et fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. Amen.

IN II. VESPERIS.

Omnia ut in Primis.

Ad Magnificat, *Ant.* Hodie egressa est virga de radice Jesse: hodie sine ulla peccati labe concepta est Maria: hodie contritum est ab ea caput serpentis antiqui. Alleluia.

HYMNI I NIIKI TEMI KESEKESE.

I LE ATEVETU.

Creator alme siderum,
Æterna lux credentium,
Jesu Redemptor omnium,
Intende votis supplicum.

Qui, dæmonis ne fraudibus
Periret orbis, impetu
Amoris actus, languidi
Mundi medela factus es.

Commune qui mundi nefas
Ut expiares, ad crucem
E Virginis sacrario,
Intacta prodis victima.

Cujus potestas gloriæ,
Nomenque cum primum sonat,
Et cœlites et inferi
Tremente curvantur genu.

Te deprecamur ultimæ
Magnum diei judicem,
Armis supernæ gratiæ
Defende nos ab hostibus.

Virtus, honor, laus, gloria
Deo Patri cum Filio,
Sancto simul Paraclito,
In sæculorum sæcula. Amen.

V. Rorate, cœli, desuper, et nubes pluant justum.
R. Aperiatur terra, et germinet Salvatorem.

I LE NATIVITATE.

Jesu Redemptor omnium,
Quem lucis ante originem,
Parem paternæ gloriæ,
Pater supremus edidit.

Tu lumen et splendor Patris,
Tu spes perennis omnium,
Intende quas fundunt preces
Tui per orbem servuli.

Memento rerum Conditor,
Nostri quod olim corporis,
Sacrata ab alvo Virginis
Nascendo, formam sumpseris.

Testatur hoc præsens dies,
Currens per anni circulum,
Quod solus e sinu Patris
Mundi salus adveneris.

Hunc astra, tellus, æquora,
Hunc omne quod cœlo subest,
Salutis Auctorem novæ
Novo salutat cantico.

Et nos, beata quos sacri
Rigavit unda sanguinis,
Natalis ob diem tui,
Hymni tributum solvimus.

Jesu, tibi sit gloria,
Qui natus es de Virgine,
Cum Patre et almo Spiritu,
In sempiterna sæcula. Amen.

V. Notum fecit Dominus, Alleluia.
R. Salutare suum, Alleluia.

I LE EPIFANIA.

Crudelis Herodes, Deum
Regem venire quid times?
Non eripit mortalia,
Qui regna dat cœlestia.

Ibant Magi, quam viderant
Stellam sequentes præviam:
Lumen requirunt lumine:
Deum fatentur munere.

Lavacra puri gurgitis
Cœlestis Agnus attigit;
Peccata, quæ non detulit,
Nos abluendo sustulit.

Novum genus potentiæ:
Aquæ rubescunt hydriæ,
Vinumque jussa fundere,
Mutavit unda originem.

Jesu, tibi sit gloria,
Qui apparuisti gentibus,
Cum Patre et almo Spiritu,
In sempiterna sæcula. Amen.

V. Reges Tharsis et insulae munera offerent.
R. Reges Arabum et Saba dona adducent.

I LE KUATALASESIMA.

Audi, benigne Conditor,
Nostras preces cum fletibus,
In hoc sacro jejunio
Fusas quadragenario.

Scrutator alme cordium,
Infirma tu scis virium:
Ad te reversis exhibe
Remissionis gratiam.

Multum quidem peccavimus,
Sed parce confitentibus,
Ad nominis laudem tui
Confer medelam languidis.

Concede nostrum conteri
Corpus per abstinentiam,
Culpæ ut relinquant pabulum
Jejuna corda criminum.

Præsta, beata Trinitas,
Concede, simplex Unitas,
Ut fructuosa sint tuis
Jejuniorum munera. Amen.

V. Angelis suis Deus mandavit de te.
R. Ut custodiant te in omnibus viis tuis.

I LE PASIO.

Vexilla Regis prodeunt,
Fulget Crucis mysterium,
Qua vita mortem pertulit,
Et morte vitam protulit.

Quæ vulnerata lanceæ
Mucrone diro, criminum
Ut nos lavaret sordibus,
Manavit unda et sanguine.

Impleta sunt quæ concinit
David fideli carmine,
Dicendo nationibus:
Regnavit a ligno Deus.

Arbor decora et fulgida,
Ornata Regis purpura,
Electa digno stipite
Tam sancta membra tangere.

Beata cujus brachiis
Pretium pependit sæculi,
Statera facta corporis,
Tulitque prædam tartari.

O Crux ave, spes unica,
Hoc passionis tempore
Piis adauge gratiam,
Reisque dele crimina.

Te fons salutis, Trinitas,
Collaudet omnis spiritus:
Quibus Crucis victoriam
Largiris, adde præmium. Amen.

V. Eripe me, Domine, ab homine malo.
R. A viro iniquo eripe me.

I LE TEMI PASIKATE.

Ad regias Agni dapes,
Stolis amicti candidis,
Post transitum maris Rubri,
Christo canamus Principi.

Divina cujus charitas
Sacrum propinat sanguinem,
Almique membra corporis
Amor sacerdos immolat.

Sparsum cruorem postibus
Vastator horret Angelus!
Fugitque divisum mare;
Merguntur hostes fluctibus.

Jam Pascha nostrum Christus [est,
Paschalis idem Victima,
Et pura puris mentibus
Sinceritatis azyma.

O vera cœli Victima,
Subjecta cui sunt tartara,
Soluta mortis vincula,
Recepta vitæ præmia.

Victor subactis inferis,
Trophæa Christus explicat,
Cœloque aperto, subditum
Regem tenebrarum trahit.

Ut sis perenne mentibus
Paschale Jesu gaudium,
A morte dira criminum
Vitæ renatos libera.

Deo Patri sit gloria,
Et Filio, qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclito
In sempiterna sæcula. Amen.

V. Mane nobiscum, Domine, alleluia.
R. Quoniam advesperascit, alleluia.

I LE ASESIONE.

Salutis humanæ Sator,
Jesu, voluptas cordium,
Orbis redempti Conditor,
Et casta lux amantium.

Qua victus es clementia,
Ut nostra ferres crimina,
Mortem subires innocens,
A morte nos ut tolleres!

Perrumpis infernum chaos,
Vinctis catenas detrahis;
Victor triumpho nobili
Ad dexteram Patris sedes.

Te cogat indulgentia,
Ut damna nostra sarcias,
Tuique vultus compotes
Dites beato lumine.

Tu dux ad astra et semita,
Sis meta nostris cordibus,
Sis lacrymarum gaudium,
Sis dulce vitæ præmium.

Jesu, tibi sit gloria,
Qui victor in cœlum redis,
Cum Patre et almo Spiritu,
In sempiterna sæcula. Amen.

V. Dominus in cœlo, Alleluia.
R. Paravit sedem suam, Alleluia.

I LE PENIKOSITE.

Veni, creator Spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple superna gratia
Quæ tu creasti pectora.

Qui diceris Paraclitus,
Altissimi donum Dei,
Fons vivus, ignis, charitas,
Et spiritalis unctio.

Tu septiformis munere,
Digitus paternæ dexteræ;
Tu rite promissum Patris,
Sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus,
Ductore sic te prævio,
Vitemus omne noxium.

Per te sciamus da Patrem,
Noscamus atque Filium,
Teque utriusque Spiritum,
Credamus omni tempore.

Deo Patri sit gloria,
Et Filio, qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclito,
In sæculorum sæcula. Amen.

V. Loquebantur variis linguis Apostoli, Alleluia.
R. Magnalia Dei, Alleluia.

I LE EUKALISITEA.

Pange, lingua, gloriosi
Corporis mysterium,
Sanguinisque pretiosi
Quem in mundi pretium,
Fructus ventris generosi
Rex effudit gentium.

Nobis datus, nobis natus
Ex intacta Virgine,
Et in mundo conversatus
Sparso verbi semine,
Sui moras incolatus
Miro clausit ordine.

In supremæ nocte cœnæ
Recumbens cum fratribus,
Observata lege plene
Cibis in legalibus,
Cibum turbæ duodenæ
Se dat suis manibus.

Verbum caro, panem verum
Verbo carnem efficit;
Fitque sanguis Christi merum:
Et si sensus deficit,
Ad firmandum cor sincerum
Sola fides sufficit.

Tantum ergo Sacramentum
Veneremur cernui:
Et antiquum documentum
Novo cedat ritui,
Præstet fides supplementum
Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque
Laus et jubilatio;
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedictio:
Procedenti ab utroque
Compar sit laudatio. Amen.

V. Panem de cœlo præstitisti eis, alleluia;
R. Omne delectamentum in se habentem, alleluia.

HYMNUS.

Verbum supernum prodiens,
Nec Patris linquens dexteram,
Ad opus suum exiens,
Venit ad vitæ vesperam.

In mortem a discipulo
Suis tradendus æmulis,
Prius in vitæ ferculo
Se tradidit discipulis.

Quibus sub bina specie
Carnem dedit et sanguinem,
Ut duplicis substantiæ
Totum cibaret hominem.

Se nascens dedit socium,
Convescens in edulium,
Se moriens in pretium,
Se regnans dat in præmium.

O salutaris Hostia,
Quæ cœli pandis ostium!
Bella premunt hostilia;
Da robur, fer auxilium.

Uni trinoque Domino
Sit sempiterna gloria,
Qui vitam sine termino
Nobis donet in patria. Amen.

V. Posuit fines tuos pacem.
R. Et adipe frumenti satiat te.

HYMNUS.

Sacris solemniis juncta sint gaudia,
Et ex præcordiis sonent præcordia;

Recedant vetera, nova sint omnia,
Corda, voces et opera.

Noctis recolitur cœna novissima,
Qua Christus creditur agnum et azyma
Dedisse fratibus, juxta legitima
Priscis indulta patribus.

Post agnum typicum, expletis epulis,
Corpus dominicum datum discipulis,
Sic totum omnibus, quod totum singulis
Ejus fatemur manibus.

Dedit fragilibus corporis ferculum,
Dedit et tristibus sanguinis poculum,
Dicens: Accipite quod trado vasculum,
Omnes ex eo bibite.

Sic sacrificium istud instituit,
Cujus officium committi voluit
Solis Presbyteris, quibus sic congruit,
Ut sumant, et dent cæteris.

Panis angelicus fit panis hominum;
Dat panis cœlicus figuris terminum;
O res mirabilis! manducat Dominum
Pauper, servus et humilis.

Te, trina Deitas, unaque poscimus,
Sic nos tu visitas, sicut te colimus:
Per tuas semitas duc nos quo tendimus,
Ad lucem quam inhabitas. Amen.

2. *Fepualio.* — PULIFIKASIO O MALIA.

Ave, maris stella, p. 416.
V. Responsum accepit Simeon a Spiritu sancto,
R. Non visurum se mortem, nisi videret Christum Domini.

24. *Fepualio.* — S. MATEASI.

Exultet orbis gaudiis;
Cœlum resultet laudibus:
Apostolorum gloriam
Tellus et astra concinunt.

Vos sæculorum judices,
Et vera mundi lumina,
Votis precamur cordium,
Audite voces supplicum.

Qui templa cœli clauditis,
Serasque verbo solvitis,
Nos a reatu noxios
Solvi jubete, quæsumus.

Præcepta quorum protinus
Languor, salusque sentiunt:
Sanate mentes languidas;
Augete nos virtutibus.

Ut, cum redibit Arbiter
In fine Christus sæculi,
Nos sempiterni gaudii
Concedat esse compotes.

Patri, simulque Filio,
Tibique, sancte Spiritus,
Sicut fuit, sit jugiter
Sæclum per omne gloria. Amen.

V. Annuntiaverunt opera Dei.
R. Et facta ejus intellexerunt.

19. *Malesio.* — S. SOSEFO, SPONESO B. M. V.

Te, Joseph, celebrent agmina cœlitum,
Te cuncti resonent christiadum chori,
Qui clarus meritis, junctus es inclytæ
Casto fœdere Virgini.

Almo cum tumidam germine conjugem
Admirans, dubio tangeris anxius,
Afflatu superi Flaminis Angelus
Conceptum Puerum docet.

Tu natum Dominum stringis, ad exteras
Ægypti profugum tu sequeris plagas;
Amissum Solymis quæris et invenis,
Miscens gaudia fletibus.

Post mortem reliquos mors pia consecrat,
Palmamque emeritos gloria suscipit:
Tu vivens, Superis par, frueris Deo,
Mira sorte beatior.

Nobis summa Trias, parce precantibus,
Da Joseph meritis sidera scandere:
Ut tandem liceat nos tibi perpetim
Gratum promere canticum. Amen.

V. Gloria et divitiæ in domo ejus.
R. Et justitia ejus manet in sæculum sæculi.

25. Malesio. — ANOSIASIO O MALIA.

Ave, maris stella, etc., p. 416.
V. Ave Maria, Gratia plena.
R. Dominus tecum.

25. Apelili. — S. MALEKO EVASELISITA.

Tristes erant Apostoli
De Christi acerbo funere,
Quem morte crudelissima
Servi necarant impii.

Sermone verax Angelus
Mulieribus prædixerat:
Mox ore Christus gaudium
Gregi feret fidelium.

Ad anxios Apostolos
Currunt statim dum nuntiæ,
Illæ micantis obvia
Christi tenent vestigia.

Galilææ ad alta montium
Se conferunt Apostoli,
Jesuque voti compotes,
Almo beantur lumine.

Ut sis perenne mentibus
Paschale, Jesu gaudium;
A morte dira criminum,
Vitæ renatos libera.

Deo Patri sit gloria,
Et Filio, qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclito,
In sempiterna sæcula. Amen.

V. Pretiosa in conspectu Domini, Alleluia.
R. Mors sanctorum ejus, Alleluia.

1. Maio. — SS. FILIPO MO SAKOPO.

Tristes erant Apostoli, p. 425.

I LE LOTO TAPU O SESU.

Auctor beate sæculi,
Christe, Redemptor omnium,
Lumen Patris de lumine,
Deusque verus de Deo.

Amor coegit te tuus
Mortale corpus sumere,
Ut novus Adam redderes,
Quod vetus ille abstulerat.

Ille Amor almus Artifex
Terræ marisque et siderum,
Errata Patrum miserans,
Et nostra rumpens vincula.

Non corde discedat tuo
Vis illa amoris inclyti:
Hoc fonte Gentes hauriant
Remissionis gratiam.

Percussum ad hoc est lancea,
Passumque ad hoc est vulnera;
Ut nos lavaret sordibus,
Unda fluente et sanguine.

Decus Parenti et Filio,
Sanctoque sit Spiritui,
Quibus potestas, gloria,
Regnumque in omne est sæcu-
lum. Amen.

V. Haurietis aquas in gaudio,
R. De fontibus Salvatoris.

11. Sunio. — S. PALENAPA.

Exultet orbis gaudiis, etc., p. 424.

24. Sunio. — S. SOANE-PATITA.

Ut queant laxis resonare fibris
Mira gestorum famuli tuorum.
Solve polluti labii reatum,
Sancte Joannes.

Nuntius celso veniens Olympo,
Te patri magnum fore nasciturum,
Nomen, et vitæ seriem gerendæ
Ordine promit.

Ille promissi dubius superni,
Perdidit promptæ modulus loquelæ:
Sed reformasti genitus peremptæ
Organa vocis.

Ventris obstruso recubans cubili,
Senseras Regem thalamo manentem:
Hinc parens, nati meritis, uterque
Addita pandit.

Sit decus Patri, genitæque Proli,
Et tibi, compar utriusque virtus
Spiritus semper, Deus unus, omni
Temporis ævo. Amen.

V. Iste puer magnus coram Domino.
R. Nam et manus ejus cum ipso est.

29. Sunio. — SS. PETELO MO PAULO.

Decora lux æternitatis auream
Diem beatis irrigavit ignibus:
Apostolorum quæ coronat principes,
Reisque in astra liberam pandit viam.

Mundi Magister, atque Cœli Jànitor,
Romæ parentes, Arbitrique Gentium.
Per ensis ille, hic per crucis victor necem,
Vitæ senatum laureati possident.

O Roma felix, quæ duorum principum
Es consecrata glorioso sanguine,
Horum cruore purpurata, cæteras
Excellis orbis una pulchritudines.

Sit Trinitati sempiterna gloria,
Honor, potestas atque jubilatio,
In unitate, quæ gubernat omnia,
Per universa sæculorum sæcula. Amen.

V. Annuntiaverunt opera Dei.
R. Et facta ejus intellexerunt.

25. Sulio. — S. SAKOPO.

Exultet orbis gaudiis, etc., p. 424.

10. Aukusito. — S. LOLESIO.

Deus, tuorum militum
Sors, et corona, præmium,
Laudes canentes Martyris
Absolve nexu criminis.

Hic nempe mundi gaudia,
Et blanda fraudum pabula
Imbuta felle deputans,
Pervenit ad cœlestia.

Pœnas cucurrit fortiter,
Et sustulit viriliter:
Fundensque pro te sanguinem,
Æterna dona possidet.

Ob hoc precatu supplici
Te poscimus, piissime:
In hoc triumpho Martyris,
Dimitte noxam servulis.

Laus et perennis gloria
Patri sit, atque Filio,
Sancto simul Paraclito,
In sempiterna sæcula. Amen.

V. Levita Laurentius bonum opus operatus est.
R. Qui per signum crucis cæcos illuminavit.

15. Aukusito. — ASOPESIO O MALIA.

Ave, maris stella, etc., p. 416.
V. Exaltata est sancta Dei Genitrix.
R. Super choros Angelorum, ad cœlestia regna.

24. Aukusito. — S. PALETOLOMEO.

Exultet orbis gaudiis, etc., p. 424.

8. Sepetepeli. — NATIVITATE O MALIA.

Ave, maris stella, etc., p. 416.
V. Nativitas est hodie sanctae Mariae Virginis,
R. Cujus vita inclyta cunctas illustrat Ecclesias.

21. Sepetepeli. — S. MATEO.

Exultet orbis gaudiis, etc., p. 424.

Tominika III. Sepetepeli. — FITUGA MAMAE O MALIA.

O quot undis lacrymarum,
Quo dolore volvitur!
Luctuosa de cruento
Dum revulsum stipite,
Cernit ulnis incubantem
Virgo Mater Filium!

Os suave, mite pectus,
Et latus dulcissimum,
Dexteramque vulneratam,
Et sinistram sauciam,
Et rubras cruore plantas
Ægra tingit lacrymis.

Centiesque milliesque
Stringit arctis nexibus
Pectus illud et lacertos,
Illa figit vulnera;
Sicque tota colliquescit
In doloris osculis.

Eia Mater, obsecramus
Per tuas has lacrymas,
Filiique triste funus,
Vulnerumque purpuram,
Hunc tui cordis dolorem
Conde nostris cordibus.

Esto Patri, Filioque,
Et coævo Flamini;
Esto summæ Trinitati
Sempiterna gloria,
Et perennis laus, honorque
Hoc, et omni sæculo. Amen.

V. Regina martyrum, ora pro nobis,
R. Quæ juxta crucem Jesu constitisti.

29. Sepetepeli. — S. MIKAELE.

Te splendor et virtus Patris,
Te, vita, Jesu, cordium,
Ab ore qui pendent tuo,
Laudamus inter Angelos.

Tibi mille densa millium
Ducum corona militat:
Sed explicat victor crucem,
Michael salutis signifer.

Draconis hic dirum caput
In ima pellit tartara,
Ducemque cum rebellibus
Cælesti ab arce fulminat.

Contra ducem superbiæ,
Sequamur hunc nos Principem
Ut detur ex Agni throno
Nobis corona gloriæ.

Patri simulque Filio,
Tibique, sancte Spiritus,
Sicut fuit, sit jugiter
Sæclum per omne gloria. Amen.

V. In conspectu Angelorum psallam tibi, Deus meus.
R. Adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomini tuo.

2. Oketopeli. — LE KAU ASELO TAUSI.

Custodes hominum psallimus Angelos,
Naturæ fragili quos Pater addidit
Cœlestis comites, insidiantibus
Ne succumberet hostibus.

Nam quod corruerit proditor Angelus,
Concessis merito pulsus honoribus,

Ardens invidia pellere nititur
Quos cœlo Deus advocat.

Huc custos igitur pervigil advola,
Avertens patria de tibi credita,
Tam morbos animi, quam requiescere
Quidquid non sinit incolas.

Sanctæ sit Triadi laus pia jugiter,
Cujus perpetuo numine machina
Triplex hæc regitur, cujus in omnia
Regnat gloria sæcula. Amen.

V. In conspectu Angelorum psallam tibi, Deus meus.

R. Adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomini tuo.

18. Oketopeli. — S. LUKA.

Exultet orbis gaudiis, etc., p. 424.

1. Novepeli. — I LE KAU SAGATO.

Placare, Christe, servulis,
Quibus Patris clementiam,
Tuæ ad tribunal gratiæ
Patrona Virgo postulat.

Et vos beata per novem
Distincta gyros agmina,
Antiqua cum præsentibus,
Futura damna pellite.

Apostoli cum Vatibus,
Apud severum Judicem,
Veris reorum fletibus
Exposcite indulgentiam.

Vos, purpurati Martyres,
Vos candidati præmio
Confessionis, exules
Vocate nos in patriam.

Chorea casta Virginum,
Et quos eremus incolas
Transmisit astris, cœlitum
Locate nos in sedibus.

Auferte gentem perfidam,
Credentium de finibus;
Ut unus omnes unicum
Ovile nos Pastor regat.

Deo Patri sit gloria,
Natoque Patris unico,
Sancto simul Paraclito,
In sempiterna sæcula. Amen.

V. Exultabunt Sancti in Gloria.
R. Laetabuntur in cubilibus suis.

30. Novepeli. — S. ATELEA.

Exultet orbis gaudiis, etc., p. 424.

8. Tesepeli. — LE TUPU IMAKULATA O MALIA.

Ave, maris stella, etc., p. 416.

ASO O MALIA TINANA O LE ATUA.

Ave, maris stella, etc., p. 416.

ASO O SAGATO MALETILE.

Deus tuorum militum, etc., p. 427.
V. Justus ut palma florebit.
R. Sicut cedrus Libani multiplicabitur.

ASO O SS. MALETILE.

Sanctorum meritis inclyta gaudia
Pangamus socii, gestaque fortia:
Gliscens fert animus promere cantibus
Victorum genus optimum.

Hi sunt, quos fatue mundus abhorruit:
Hunc fructu vacuum, floribus aridum,
Contempsere tui nominis asseclæ,
Jesu, Rex bone cœlitum.

Hi pro te furias atque minas truces
Calcarunt hominum sævaque verbera:
His cessit lacerans fortiter ungula,
Nec carpsit penetralia.

Cæduntur gladiis more bidentium:
Non murmur resonat, non querimonia:
Sed corde impavido mens bene conscia
Conservat patientiam.

Quæ vox, quæ poterit lingua retexere,
Quæ tu martyribus munera præparas?
Rubri nam fluido sanguine fulgidis
Cingunt tempora laureis.

Te, summa o Deitas unaque, poscimus,
Ut culpas abigas, noxia subtrahas,
Des pacem famulis, ut tibi gloriam
Annorum in seriem canant.

V. Exultabunt Sancti in gloria.
R. Laetabuntur in cubilibus suis.

ASO O SAGATO LEE MALETILE.

Iste Confessor Domini colentes,
Quem pie laudant populi per orbem,
Hac die lætus meruit beatas
Scandere sedes.

(Si non est dies obitus:)

Hac die lætus meruit supremos
Laudis honores.

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
Sobriam duxit sine labe vitam,
Donec humanos animavit auræ
Spiritus artus.

Cujus ob præstans meritum frequenter
Ægra quæ passim jacuere membra,
Viribus morbi domitis, saluti
Restituuntur.

Noster hinc illi chorus obsequentem
Concidit laudem, celebresque palmas:
Ut piis ejus precibus juvemur
Omne per ævum.

Sit salus illi, decus, atque virtus,
Qui super cœli solio coruscans,
Totius mundi seriem gubernat
Trinus et unus. Amen.

V. Justum deduxit Dominus per vias rectas,
R. Et ostendit illi regnum Dei.

ASO O SAGATA TAUPOOU MO MALETILE.

Jesu, corona Virginum,
Quem mater illa concipit,
Quæ sola virgo parturit,
Hæc vota clemens accipe.

Qui pergis inter lilia,
Septus choreis Virginum,
Sponsus decorus gloria,
Sponsisque reddens præmia.

Quocumque tendis, Virgines
Sequuntur, atque laudibus
Post te canentes cursitant
Hymnosque dulces personant.

Te deprecamur supplices,
Nostris ut addas sensibus
Nescire prorsus omnia
Corruptionis vulnera.

Virtus, honor, laus, gloria,
Deo Patri cum Filio,
Sancto simul Paraclito,
In sæculorum sæcula. Amen.

V. Diffusa est gratia in labiis tuis.
R. Propterea benedixit te Deus in æternum.

ASO O SAGATA LEE MALETILE.

Fortem virili pectore
Laudemus omnes feminam,
Quæ sanctitatis gloria
Ubique fulget inclyta.

Hæc sancto amore saucia,
Dum mundi amorem noxium
Horrescit, ad cœlestia
Iter peregit arduum.

Carnem domans jejuniis,
Dulcique mentem pabulo
Orationis nutriens,
Cœli potitur gaudiis.

Rex Christe, virtus fortium,
Qui magna solus efficis,
Hujus precatu, quæsumus,
Audi benignus supplices.

Deo Patri sit gloria,
Ejusque soli Filio,
Cum Spiritu Paraclito,
Nunc, et per omne sæculum.
[Amen.

V. Diffusa est gratia in labiis tuis.
R. Propterea benedixit te Deus in æternum.

I LE MISA ULUFAKI-MATE.

Dies iræ, dies illa,
Solvet sæclum in favilla:
Teste David cum Sibylla.

Quantus tremor est futurus,
Quando judex est venturus,
Cuncta stricte discussurus!

Tuba mirum spargens sonum,
Per sepulchra regionum,
Coget omnes ante Thronum.

Mors stupebit, et natura,
Cum resurget creatura,
Judicanti responsura.

Liber scriptus proferetur,
In quo totum continetur,
Unde mundus judicetur.

Judex ergo cum sedebit,
Quidquid latet apparebit:
Nil inultum remanebit.

Quid sum miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus?
Cum vix justus sit securus?

Rex tremendæ majestatis,
Qui salvandos salvas gratis,
Salva me, fons pietatis.

Recordare, Jesu pie,
Quod sum causa tuæ viæ,
Ne me perdas illa die.

Quærens me sedisti lassus:
Redemisti crucem passus:
Tantus labor non sit cassus.

Juste judex ultionis,
Donum fac remissionis,
Ante diem rationis.

Ingemisco tanquam reus:
Culpa rubet vultus meus:
Supplicanti parce, Deus.

Qui Mariam absolvisti,
Et latronem exaudisti,
Mihi quoque spem dedisti.

Preces meæ non sunt dignæ:
Sed tu bonus, fac benigne,
Ne perenni cremer igne.

Inter oves locum præsta,
Et ab hædis me sequestra,
Statuens in parte dextra.

Confutatis maledictis,
Flammis acribus addictis,
Voca me cum benedictis.

Oro supplex et acclinis,
Cor contritum quasi cinis,
Gere curam mei finis.

Lacrymosa dies illa,
Qua resurget ex favilla
Judicandus homo reus:

Huic ergo parce Deus.
Pie Jesu, Domine,
Dona eis requiem. Amen.

ANTIPHONÆ B. M. V.

A Vesp. Sabbati ante Dom. I Adventus, usque ad Purificationem inclusive.

Alma Redemptoris Mater, quæ pervia cœli
Porta manes, et stella maris, succurre cadenti,
Surgere qui curat, populo: Tu quæ genuisti,
Natura mirante, tuum sanctum Genitorem.
Virgo prius ac posterius, Gabrielis ab ore,
Sumens illud Ave, peccatorum miserere.

In Adventu:

V. Angelus Domini nuntiavit Mariæ.
R. Et concepit de Spiritu sancto.

OREMUS.

Gratiam tuam, quæsumus Domine, mentibus nostris infunde: ut qui, Angelo nuntiante, Christi Filii tui incarnationem cognovimus, per passionem ejus et crucem ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eumdem Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

A I. Vesp. Nativitatis usque ad Purificationem:

V. Post partum Virgo inviolata permansisti.
R. Dei Genitrix, intercede pro nobis.

OREMUS.

Deus, qui salutis æternæ, beatæ Mariæ virginitate fecunda, humano generi præmia præstitisti: tribue, quæsumus, ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam meruimus Auctorem vitæ suscipere, Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.
R. Amen.

A Purificatione, id est, a fine Completorii illius diei secundæ Februarii inclusive, etiam quando transfertur Festum Purifica-

tionis B. Mariæ Virginis, usque ad feriam V in Cœna Domini exclusive:

Ave, Regina cœlorum,
Ave, Domina Angelorum:
Salve radix, salve porta,
Ex qua mundo lux est orta.

Gaude, Virgo gloriosa,
Super omnes speciosa.
Vale, o valde decora,
Et pro nobis Christum exora.

V. Dignare me laudare te, Virgo sacrata.
R. Da mihi virtutem contra hostes tuos.

OREMUS.

Concede, misericors Deus, fragilitati nostræ præsidium: ut qui sanctæ Dei Genitricis memoriam agimus, intercessionis ejus auxilio a nostris iniquitatibus resurgamus. Per eumdem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

A Completorio Sabbati sancti usque ad Nonam Sabbati post Pentecosten inclusive:

Regina cœli, lætare, alleluia:
Quia quem meruisti portare, alleluia.
Resurrexit sicut dixit, alleluia.
Ora pro nobis Deum, alleluia.

V. Gaude et lætare, Virgo Maria, alleluia.
R. Quia surrexit Dominus vere, alleluia.

OREMUS.

Deus, qui per resurrectionem Filii tui Domini nostri Jesu Christi mundum lætificare dignatus es: præsta, quæsumus, ut per ejus Genitricem Virginem Mariam, perpetuæ capiamus gaudia vitæ. Per eumdem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

A I. Vesp. Festi SS. Trinitatis usque ad Nonam Sabbati ante Adventum:

Salve, Regina, Mater misericordiæ; vita, dulcedo et spes nostra, salve. Ad te clamamus, exules filii Evæ. Ad te suspiramus gementes et flentes in hac lacrymarum valle. Eia! ergo, Advocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converte.

Et Jesum, benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exilium ostende. O clemens! o pia! o dulcis Virgo Maria!

V. Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix.

R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Omnipotens sempiterne Deus, qui gloriosæ Virginis Matris Mariæ corpus et animam, ut dignum Filii tui habitaculum effici mereretur, Spiritu sancto cooperante, præparasti: da ut cujus commemoratione lætamur, ejus pia intercessione ab instantibus malis, et a morte perpetua liberemur. Per eumdem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Mediocri voce:

V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

R. Amen.

Peracto Officio, dicitur secreto:

Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum; adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua sicut in cœlo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris; et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo. Amen.

Ave, Maria, gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, Jesus.

Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostræ. Amen.

Credo in Deum Patrem omnipotentem, Creatorem cœli et terræ. Et in Jesum Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum; qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine; passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus et sepultus; descendit ad inferos; tertia die resurrexit a mortuis; ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis; inde venturus est judicare vivos et mortuos.

Credo in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

ANTE BENEDICTIONEM SS. SACRAMENTI.

HYMNI ET PRECES,

ex Liturgia desumpta, quæ cantari possunt juxta varias congruentias ante Benedictionem SS. Sacramenti.

O SALUTARIS.

O salutaris Hostia!
Quæ cœli pandis ostium;
Bella premunt hostilia:
Da robur, fer auxilium.

Uni trinoque Domino
Sit sempiterna gloria,
Qui vitam sine termino
Nobis donet in patria. Amen.

HYMNUS ADORO TE.

Adoro te devote, latens Deitas,
Quæ sub his figuris vere latitas;
Tibi se cor meum totum subjicit;
Quia te contemplans totum deficit.

Visus, gustus, tactus, in te fallitur,
Sed auditu solo tuto creditur;
Credo quidquid dixit Dei Filius;
Nihil hoc verbo veritatis verius.

In cruce latebat sola Deitas,
At hic latet simul et humanitas;
Ambo tamen credens atque confitens,
Peto quod petivit latro pœnitens.

Plagas, sicut Thomas, non intueor,
Deum tamen meum te confiteor:
Fac me tibi semper magis credere,
In te spem habere, te diligere.

O memoriale mortis Domini,
Panis vivus, vitam præstans homini,

Præsta meæ menti de te vivere
Et te illi semper dulce sapere.

Pie Pelicane, Jesu Domine,
Me immundum munda tuo sanguine,
Cujus una stilla salvum facere
Totum mundum quit ab omni scelere.

Jesu, quem velatum nunc aspicio,
Oro, fiat illud quod tam sitio,
Ut te revelata cernens facie,
Visu sim beatus tuæ gloriæ. Amen.

LITANIÆ LAURETANÆ.

(v. pag. 11.)

HYMNUS.

Stabat Mater dolorosa,
Juxta crucem lacrymosa,
Dum pendebat Filius.

Cujus animam gementem,
Contristatam et dolentem
Pertransivit gladius.

O quam tristis et afflicta
Fuit illa benedicta
Mater Unigeniti!

Quæ mœrebat, et dolebat,
Pia Mater dum videbat
Nati pœnas inclyti!

Quis est homo, qui non fleret,
Matrem Christi si videret
In tanto supplicio?

Quis non posset contristari
Christi Matrem contemplari,
Dolentem cum Filio?

Pro peccatis suæ gentis
Vidit Jesum in tormentis,
Et flagellis subditum.

Vidit suum dulcem Natum,
Moriendo, desolatum,
Dum emisit spiritum.

Eia Mater, fons amoris,
Me sentire vim doloris,
Fac ut tecum lugeam.

Fac ut ardeat cor meum
In amando Christum Deum,
Ut sibi complaceam.

Sancta Mater, istud agas,
Crucifixi fige plagas
Cordi meo valide.

Tui Nati vulnerati,
Jam dignati pro me pati,
Pœnas mecum divide.

Fac me tecum pie flere,
Crucifixo condolere,
Donec ego vixero.

Juxta crucem tecum stare,
Et me tibi sociare
In planctu desidero.

Virgo virginum præclara,
Mihi jam non sis amara;
Fac me tecum plangere.

Fac ut portem Christi mor-
Passionis fac consortem [tem,
Et plagas recolere.

Fac me plagis vulnerari,
Fac me cruce inebriari,
Et cruore Filii.

Flammis ne urar succensus,
Per te, Virgo, sim defensus
In die judicii.

Christe, cum sit hinc exire,
Da per Matrem me venire
Ad palmam victoriæ.

Quando corpus morietur,
Fac ut animæ donetur
Paradisi gloria. Amen.

SUB TUUM.

Sub tuum præsidium confugimus, sancta Dei Genitrix: nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris; sed a periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriosa et benedicta.

Pro quacumque necessitate.

MISERERE, PSALMUS 50.

Miserere mei Deus, * secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum, * dele iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate mea: * et a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: * et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: * ut justificeris in sermonibus tuis, et vincas cum judicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: * et in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: * incerta et occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, et mundabor: * lavabis me, et super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium et lætitiam: * et exultabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam a peccatis meis: * et omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me, Deus: * et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne projicias me a facie tua: * et Spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi lætitiam salutaris tui: * et spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: * et impii ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meæ: * et exultabit lingua mea justitiam tuam.

Domine, labia mea aperies: * et os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique: * holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus: * cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies.

Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion: * ut ædificentur muri Jerusalem.

Tunc acceptabis sacrificium justitiæ, oblationes et holocausta: * tunc imponent super altare tuum vitulos.

Gloria Patri, etc.

Parce Domine, parce populo tuo: ne in æternum irascaris nobis.

Parce Domine, parce populo tuo: ne in æternum irascaris nobis.

Parce Domine, parce populo tuo: ne in æternum irascaris nobis.

LITANIÆ SANCTORUM.

Kyrie, eleison.
Christe, eleison.
Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis Deus, miserere nobis.

Fili Redemptor mundi Deus, miserere nobis.
Spiritus sancte Deus, miserere nobis.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere nobis.
Sancta Maria, *
Sancta Dei Genitrix,
Sancta Virgo Virginum,
Sancte Michael,
Sancte Gabriel,
Sancte Raphael,
Omnes sancti Angeli et Archangeli, **
Omnes sancti beatorum Spirituum Ordines,
Sancte Joannes Baptista, *
Sancte Joseph,
Omnes sancti Patriarchæ et Prophetæ, **
Sancte Petre, *
Sancte Paule,
Sancte Andrea,
Sancte Jacobe,
Sancte Joannes,
Sancte Thoma,
Sancte Jacobe,
Sancte Philippe,
Sancte Bartholomæe,
Sancte Matthæe,
Sancte Simon,
Sancte Thaddæe,
Sancte Matthia,
Sancte Barnaba,
Sancte Luca,
Sancte Marce,
Omnes sancti Apostoli et Evangelistæ, **
Omnes sancti Discipuli Domini,
Omnes sancti Innocentes,
Sancte Stephane, *
Sancte Laurenti,
Sancte Vincenti,
Sancti Fabiane et Sebastiane, **
Sancti Joannes et Paule,
Sancti Cosma et Damiane,
Sancti Gervasi et Protasi,
Omnes sancti Martyres,
Sancte Sylvester, *
Sancte Gregori,
Sancte Ambrosi,
Sancte Augustine,
Sancte Hieronyme,
Sancte Martine,
Sancte Nicolae,
Omnes sancti Pontifices et Confessores, **
Omnes sancti Doctores,
Sancte Antoni, *
Sancte Benedicte,
Sancte Bernarde,
Sancte Dominice,
Sancte Francisce,
Omnes sancti Sacerdotes et Levitæ, **
Omnes sancti Monachi et Eremitæ,
Sancta Maria Magdalena, *

---

* Ora pro nobis. ** Orate pro nobis.

Sancta Agatha,
Sancta Lucia,
Sancta Agnes,
Sancta Cæcilia,
Sancta Catharina,
Sancta Anastasia,
Omnes sanctæ Virgines et Viduæ, *
Omnes Sancti et Sanctæ Dei, intercedite pro nobis.
Propitius esto, parce nobis Domine.
Propitius esto, exaudi nos Domine.
Ab omni malo, **
Ab omni peccato,
Ab ira tua,
A subitanea et improvisa morte,
Ab insidiis diaboli,
Ab ira, et odio, et omni mala voluntate,
A spiritu fornicationis,
A fulgure et tempestate,
A flagello terræ motus,
A peste, fame et bello,
A morte perpetua,
Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ,
Per adventum tuum,
Per nativitatem tuam,
Per baptismum et sanctum jejunium tuum,
Per crucem et passionem tuam,
Per mortem et sepulturam tuam,
Per sanctam resurrectionem tuam,
Per admirabilem ascensionem tuam,
Per adventum Spiritus sancti Paracliti,
In die judicii,
Peccatores, ***
Ut nobis parcas,
Ut nobis indulgeas,
Ut ad veram pœnitentiam nos perducere digneris,
Ut Ecclesiam tuam sanctam regere et conservare digneris,
Ut domnum Apostolicum, et omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris,
Ut inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris,
Ut regibus et principibus christianis pacem et veram concordiam donare digneris,
Ut cuncto populo christiano pacem et unitatem largiri digneris,
Ut nosmetipsos in tuo sancto servitio confortare et conservare digneris,
Ut mentes nostras ad cælestia desideria erigas,

* Orate pro nobis. ** Libera nos Domine.
*** Te rogamus, audi nos.

Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas,
Ut animas nostras, fratrum, propinquorum et benefactorum nostrorum ab æterna damnatione eripias,
Ut fructus terræ dare et conservare digneris,
Ut omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris,
Ut nos exaudire digneris,
Fili Dei,
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Kyrie, eleison.
Christe, eleison.
Kyrie, eleison.
Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo.

PSALMUS 69.

Deus in adjutorium meum intende: * Domine, ad adjuvandum me festina.

Confundantur et revereantur, * qui quærunt animam meam.

Avertantur retrorsum et erubescant, * qui volunt mihi mala.

Avertantur statim erubescentes, * qui dicunt mihi: Euge, euge.

Exultent et lætentur in te omnes qui quærunt te; * et dicant semper: Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego vero egenus et pauper sum: * Deus adjuva me.

Adjutor meus, et liberator meus es tu; * Domine, ne moreris.

Gloria Patri, etc.

V. Salvos fac servos tuos,
R. Deus meus, sperantes in te.
V. Esto nobis, Domine, turris fortitudinis,
R. A facie inimici.
V. Nihil proficiat inimicus in nobis.
R. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.
V. Domine, non secundum peccata nostra facias nobis.
R. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

V. Oremus pro pontifice nostro N.

R. Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum ejus.

V. Oremus pro benefactoribus nostris.

R. Retribuere dignare, Domine, omnibus nobis bona facientibus, propter nomen tuum, vitam æternam. Amen.

V. Oremus pro fidelibus defunctis.

R. Requiem æternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis.

V. Requiescant in pace. R. Amen.

V. Pro fratribus nostris absentibus.

R. Salvos fac servos tuos, Deus meus, sperantes in te.

V. Mitte eis, Domine, auxilium de Sancto.

R. Et de Sion tuere eos.

V. Domine, exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Dicuntur orationes, postea Sacerdos cantat:

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

V. Exaudiat nos omnipotens et misericors Dominus.

R. Amen.

R. Et fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. R. Amen.

AD BENEDICTIONEM SS. SACRAMENTI.

Pange lingua, p. 421, (pe) Tantum ergo.

Tantum ergo Sacramentum
Veneremur cernui,
Et antiquum documentum
Novo cedat ritui:
Præstet fides supplementum
Sensuum defectui.

Genitori Genitoque
Laus et jubilatio,
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedictio;
Procedenti ab utroque
Compar sit laudatio. Amen.

V. Panem de cœlo præstitisti eis. (T. P. Alleluia.)
R. Omne delectamentum in se habentem. (T. P. Alleluia.)

OREMUS.

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti: tribue quæsumus, ita nos corporis et sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. — Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. R. Amen.

PRECES NON LITURGICÆ,

sed antiquo usu receptæ multis in locis.

Ave, verum corpus natum de Maria Virgine,
Vere passum, immolatum in cruce pro homine,
Cujus latus perforatum fluxit aqua et sanguine.
Esto nobis prægustatum mortis in examine.
O Jesu dulcis! O Jesu pie! O Jesu Fili Mariæ!

PROSA IN HONOREM B. M. V.

Inviolata, integra, et casta es, Maria,
Quæ es effecta fulgida cœli porta:
O Mater alma Christi carissima!
Suscipe pia laudum præconia.
Nostra ut pura pectora sint et corpora:
Te nunc flagitant devota corda et ora.
Tua per precata dulcisona,
Nobis impetres veniam per sæcula.
O benigna! O Regina! O Maria!
Quæ sola inviolata permansisti.

In Adventu.

* Rorate cœli desuper: et nubes pluant Justum.
Repet. * Rorate.
V. Ne irascaris Domine, ne ultra memineris iniquitatis.

Ecce civitas Sancti facta est deserta: Sion deserta facta est: Jerusalem desolata est: domus sanctificationis tuæ, et gloriæ tuæ, ubi laudaverunt te Patres nostri.

R. *Repet.* * Rorate.

V. Peccavimus, et facti sumus tanquam immundus nos: et cecidimus quasi folium universi: et iniquitates nostræ, quasi ventus abstulerunt nos: Abscondisti faciem tuam a nobis, et allisisti nos in manu iniquitatis nostræ.

R. *Repet.* * Rorate.

V. Vide, Domine, afflictionem populi tui, et mitte quem missurus es: Emitte Agnum Dominatorem terræ, de petra deserti ad montem filiæ Sion: ut auferat ipse jugum captivitatis nostræ.

R. *Repet.* * Rorate.

V. Consolamini, consolamini popule meus, cito veniet salus tua: quare mœrore consumeris, quia innovavit te dolor? Salvabo te, noli timere: ego enim sum Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, Redemptor tuus.

R. *Repet.* * Rorate.

IN NATIVITATE DOMINI.

Adeste fideles, læti triumphantes
Venite, venite in Bethleem:
* Natum videte Regem Angelorum:
Venite adoremus,
Venite adoremus,
Venite adoremus Dominum. *Repet.* * Natum.

En grege relicto, humiles ad cunas
Vocati Pastores approperant.
* Et nos ovanti gradu festinemus.
Venite adoremus,
Venite adoremus,
Venite, adoremus Dominum. *Repet.* * Et nos ovanti.

Æterni Parentis splendorem æternum
Velatum sub carne videbimus,

* Deum infantem pannis involutum,
Venite adoremus,
Venite adoremus,
Venite, adoremus Dominum. *Repet.* * Deum infantem.

Pro nobis egenum, et fœno cubantem
Piis foveamus amplexibus:
* Sic nos amantem quis non redamaret?
Venite adoremus,
Venite adoremus,
Venite, adoremus Dominum. *Repet.* * Sic nos amantem.

ATTENDE.

IN QUADRAGESIMA ET HEBDOMADA SANCTA.

* Attende, Domine, et miserere, quia peccavimus tibi.
Repet. * Attende.

Recordare, Domine, quid acciderit nobis; peccavimus cum patribus nostris, injuste egimus; multiplicatæ sunt super capillos capitis iniquitates nostræ.
Repet. * Attende.

Contristati sumus in exercitatione nostra, et conturbati sumus a voce inimici et a tribulatione peccatorum; in proximo est perditio nostra, et non est qui adjuvet; formido mortis cecidit super nos.
Repet. * Attende.

Cor contritum et humiliatum ne despicias, Domine; in jejunio et fletu te deprecamur nos. Eleemosynam concludimus in sinu pauperum, et ipsa exorabit te pro nobis: convertimur ad te, quoniam multus es ad ignoscendum.
Repet. * Attende.

Audi, popule meus et considera: vinea mea electa domus Israel. Ego te plantavi, quomodo facta es in amaritudinem! Exspectavi ut faceres judicium, et ecce iniquitas: et justitiam, et ecce clamor.
Repet. * Attende.

Revertere, revertere ad Dominum Deum tuum, et auferam jugum captivitatis tuæ; redimam te; lavabo iniquitates tuas in sanguine meo; et ero victima tua, et Redemptor tuus.

Repet. * Attende.

IN DOMINICA RESURRECTIONIS.

Cantus lætitiæ.

Alleluia, alleluia, alleluia.
O filii, et filiæ,
Rex cœlestis, Rex gloriæ,
Morte surrexit hodie.
Alleluia, etc.

Et Maria Magdalene,
Et Jacobi, et Salome
Venerunt corpus ungere.
Alleluia, etc.

A Magdalena moniti,
Ad ostium monumenti
Duo currunt Discipuli.
Alleluia, etc.

Sed Joannes Apostolus
Cucurrit Petro citius,
Ad sepulchrum venit prius.
Alleluia, etc.

In albis sedens Angelus
Respondit mulieribus:
Quia surrexit Dominus.
Alleluia, etc.

Discipulis astantibus,
In medio stetit Christus,
Dicens: Pax vobis omnibus.
Alleluia, etc.

Postquam audivit Didymus
Quia surrexerat Jesus,
Remansit fide dubius.
Alleluia, etc.

Vide Thoma, vide latus,
Vide pedes, vide manus;
Noli esse incredulus.
Alleluia, etc.

Quando Thomas Christi latus,
Pedes vidit atque manus,
Dixit: Tu es Deus meus.
Alleluia, etc.

Beati qui non viderunt,
Et firmiter crediderunt:
Vitam æternam habebunt.
Alleluia, etc.

In hoc festo sanctissimo
Sit laus et jubilatio:
Benedicamus Domino.
Alleluia, etc.

De quibus nos humillimas,
Devotas, atque debitas
Deo dicamus gratias.
Alleluia, etc.
Alleluia, alleluia, alleluia.

IN HONOREM SS. CORDIS JESU.

Hymnus. Auctor beate sæculi, p. 425.

POST BENEDICTIONEM.

* Adoremus in æternum sanctissimum Sacramentum.
Repet. * Adoremus.
Laudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi.
Repet. * Adoremus.
Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus: et veritas Domini manet in æternum.
Repet. * Adoremus.
Gloria Patri, gloria Filio, gloria Spiritui sancto.
Repet. * Adoremus.
Sicut erat in principio, et nunc, et semper: et in sæcula sæculorum. Amen.

Vel:

Laudate Dominum omnes gentes; * laudate eum omnes populi.
Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus, * et veritas Domini manet in æternum.
Gloria Patri, et Filio, * et Spiritui sancto.
Sicut erat in principio, et nunc, et semper: * et in sæcula sæculorum. Amen.

AD POSTULANDAM GRATIAM SPIRITUS SANCTI.

Veni, Creator, p. 421.
Extra Temp. Pasch. Doxologia.

Deo Patri sit gloria,
Ejusque soli Filio,
Cum Spiritu Paraclito
Nunc et per omne sæculum. Amen.

AD GRATIAS DEO AGENDAS.

HYMNUS.

Te Deum laudamus: * Te Dominum confitemur.
Te æternum Patrem: * omnis terra veneratur.
Tibi omnes Angeli: * Tibi cœli et universæ potestates,
Tibi Cherubim et Seraphim * incessabili voce proclamant:
Sanctus, Sanctus, Sanctus: Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt cœli et terra: * majestatis gloriæ tuæ.
Te gloriosus * Apostolorum chorus.
Te Prophetarum * laudabilis numerus.
Te Martyrum candidatus * laudat exercitus.
Te per orbem terrarum * sancta confitetur Ecclesia.
Patrem * immensæ majestatis.
Venerandum tuum verum, * et unicum Filium.
Sanctum quoque * Paraclitum Spiritum.
Tu rex gloriæ * Christe.
Tu Patris * sempiternus es Filius.
Tu ad liberandum suscepturus hominem: * non horruisti Virginis uterum.
Tu devicto mortis aculeo: * aperuisti credentibus regna cœlorum.
Tu ad dexteram Dei sedes: * in gloria Patris.
Judex crederis * esse venturus.
Te ergo quæsumus, tuis famulis subveni: * quos pretioso sanguine redemisti.
Æterna fac cum Sanctis tuis * in gloria numerari.
Salvum fac populum tuum Domine: * et benedic hæreditati tuæ.
Et rege eos: * et extolle illos usque in æternum.
Per singulos dies * benedicimus te.
Et laudamus nomen tuum in sæculum: * et in sæculum sæculi.
Dignare Domine, die isto: * sine peccato nos custodire.
Miserere nostri, Domine: * miserere nostri.

Fiat misericordia tua, Domine, super nos: * quemadmodum speravimus in te.

In te, Domine, speravi: * non confundar in æternum.

V. Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu.

R. Laudemus et superexaltemus eum in sæcula.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Deus, cujus misericordiæ non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus: piissimæ majestatis tuæ pro collatis donis gratias agimus tuam semper clementiam exorantes; ut qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens, ad præmia futura disponas. Per Christum.

HYMNUS IN FESTIS B. MARIÆ VIRGINIS.

O gloriosa Virginum,
Sublimis inter sidera,
Qui te creavit, parvulum
Lactente nutris ubere.

Quod Eva tristis abstulit,
Tu reddis almo germine:
Intrent ut astra flebiles,
Cœli recludis cardines.

Tu Regis alti janua,
Et aula lucis fulgida:
Vitam datam per Virginem,
Gentes redemptæ plaudite.

Jesu, tibi sit gloria,
Qui natus es de Virgine,
Cum Patre et almo Spiritu
In sempiterna sæcula. Amen.

CANTICUM TRIUM PUERORUM. (Dan. 3.)

Benedicite, omnia opera Domini, Domino: * laudate et superexaltate eum in sæcula.

Benedicite, Angeli Domini Domino: * benedicite, cœli, Domino.

Benedicite, aquæ omnes quæ super cœlos sunt, Domino: * benedicite, omnes virtutes Domini, Domino.

Benedicite, sol et luna, Domino: * benedicite, stellæ cœli, Domino.

Benedicite, omnis imber et ros, Domino: * benedicite, omnes spiritus Dei, Domino.

Benedicite, ignis et æstus, Domino: * benedicite, frigus et æstus, Domino.

Benedicite, rores et pruina, Domino: * benedicite, gelu et frigus, Domino.

Benedicite, glacies et nives, Domino: * benedicite, noctes et dies, Domino.

Benedicite, lux et tenebræ, Domino: * benedicite, fulgura et nubes, Domino.

Benedicat terra Dominum, * laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite, montes et colles, Domino; * benedicite, universa germinantia in terra, Domino.

Benedicite, fontes, Domino: * benedicite, maria et flumina, Domino.

Benedicite, cete et omnia quæ moventur in aquis, Domino: * benedicite, omnes volucres cœli, Domino.

Benedicite, omnes bestiæ et pecora, Domino: * benedicite, filii hominum, Domino.

Benedicat Israel Dominum: * laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite, sacerdotes Domini, Domino: * benedicite, servi Domini, Domino.

Benedicite, spiritus et animæ justorum, Domino: * benedicite, sancti et humiles corde, Domino.

Benedicite, Anania, Azaria, Misael, Domino: * laudate et superexaltate eum in sæcula.

Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu: * laudemus et superexaltemus eum in sæcula.

Benedictus es, Domine, in firmamento cœli, * et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in sæcula.

CANTICUM ZACHARIÆ. (Luc. 1.)

Benedictus Dominus Deus Israel, * quia visitavit, et fecit redemptionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis, * in domo David pueri sui.

Sicut locutus est per os sanctorum, * qui a sæculo sunt, Prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis nostris, * et de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, * et memorari testamenti sui sancti.

Jusjurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum, * daturum se nobis:

Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, * serviamus illi,

In sanctitate et justitia coram ipso, * omnibus diebus nostris.

Et tu, puer, Propheta Altissimi vocaberis: * præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus:

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, * in remissionem peccatorum eorum:

Per viscera misericordiæ Dei nostri, * in quibus visitavit nos Oriens ex alto:

Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent: * ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Gloria Patri.

TAPULA O LE TOSI-FUTUNA.

TOSI-KOLE.

KOGA KESEKESE O LE TOSI TAPU

E LAU I MISA I LE FETUU KATOA.

SOLOGA ASO-SAPU O LE KAU SAGATO.

ASO-MANATU O SAGATO KESEKESE.

LE VIA-KOLUSE.

TOSI-AGISOA.

KATEKISIMO O FOLAFOLA TAPU A LE ATUA.

Tosi I.

Le Atua mo ana gaoi, talu mei le fakatupu o le malama-nei o tatae ki le ifo mai o le Mesia.

Tosi II.

Le Fakamauli, talu mei lona ifo mai ki malama-nei o tatae ki le aso fakamuli.

Tosi III.

Tosi IV.

Ko sakalameta, mo le kole, ko le mauaaga lena o le kalasia, o tou mafai ai le tui makeke mo le fakalogo malie ki le Atua, kae maua i loa le mauli lee gato.

KATEKISIMO IKIIKI O NIIKI KUPU TAFITO O LE LOTU KATOLIKO.

a.a.c.

FAKAMAOPOOPOGA KESEKESE O KUPU FAKALATINA.

ANTIPHONÆ B. M. V.

ANTE BENEDICTIONEM SS. SACRAMENTI.

PRECES NON LITURGIÆ, etc.

